

"'20 évek gazdasági válsága"-nak is lehetne nevezni

1929 szeptemberébe bekövetkezett karchot.

"huszadik század csúcsa"-nak is lehetne nevezni

1901 július a árfolyam-nyereség hányadosának értéke 25,2%.

"Kennedy-Johnson csúcs"-nak is lehetne nevezni

1966 január árfolyam-nyereség hányadosa 24,1%.

"Milleniumi boom"-nak is lehetne nevezni

2000 január árfolyam-nyereség hányadosa 44,3%.

A tőzsde érettség kritériumai

1. Méretnagyság
2. Tulajdonosi szerkezet, közkézhányad
3. Vállalati életút
4. Stabil pénzügyi helyzet
5. Növekedési potenciál
6. Ismertség
7. Hiteles menedzsment

A tőzsdei nyilvánossággal járó kötelezettségek

1. A tulajdonosi jogok megosztása
2. Profitmegosztás
3. A részvényesi érték maximalizálása a cél
4. Stratégiai információk megosztása
5. Költségek
6. Tulajdonosok nyilvánossága

A tőzsdei szereplés előnyei

Minden társaságot más és más indokok vezéreltek akkor, amikor a zárt társasági működés helyett a nyilvánossá válásról, majd a tőzsdei bevezetésről döntöttek. Részben ez a változatosság járul hozzá a tőzsdék sokszínűségéhez.

Döntési szempontok:

1.) A finanszírozási lehetőségek kiszélesedése, tőkebevonási lehetőség

A tőzsdei befektetők jó része előnyben részesíti a tőzsdei értékpapírokat. Az értékpapírok bármikor megvásárolhatók, vagy értékesíthetők. A kibocsátók szélesebb körből tudnak forrásokat bevonni. Amennyiben a tőzsdei szereplés sikeres, a társaság könnyebben juthat friss tőkéhez kötvények, átváltható kötvények vagy újabb részvények kibocsátásával.

2.) Rugalmasság a pénzügyi tervezésben

A tőzsdetagság megkönnyíti az átmenetileg szükségessé váló tőkebevonást. A bankok is szívesebben kölcsönöznek, kedvezőbb fizetési és kamatkondíciókat érhetnek el. Lehetőség van rá, hogy saját részvény vásárlásával átmenetileg csökkentse a társaság kinnlevő, azaz „valós” saját tőkéjét.

3.) A részvények likviditásának megteremtése

Egy nyilvános társaság értékpapírjainak likviditása azt jelenti, hogy azok bármikor eladhatók vagy megvehetők, és folyamatosan rendelkezésre áll egy piaci mechanizmusok által kialakult árfolyamon. A likviditás a tulajdonosok, és a menedzsment számára is kívánatos lehet, mivel így szükség esetén ők is könnyebben tudják értékesíteni részesedésüket. Egy likvid részvényekkel rendelkező társaság a tőkebevonások, a partnerkeresés, a pénzügyi tervezés, a vállaltfelvásárlások és fúziók terén is előnyt élvez.

4.) Pénzügyi befektetők megjelenése

A pénzügyi befektetők elsőrangú szempontként veszik figyelembe a befektetések kockázatát és likviditását. A pénzügyi befektetők megjelenésével a társaság könnyebben megőrizheti függetlenségét. A pénzügyi befektetőket csak a profit elérése érdekli. Jó teljesítményre ösztönöznek, és megbízható visszacsatolási forrást jelentenek.

5.) Szakmai befektetők megjelenése

A tőzsde által biztosított publicitás egyrészt segíthet a megfelelő partner megtalálásában, másrészt ellátja azt a kezdetben szükséges információkkal.

6.) A függetlenség megőrzése, a menedzsment kontroll megtartása

A tőzsdén keresztül von be forrásokat, kisebb tulajdoni hányada mellett továbbra is élvezheti a többségi jogok előnyeit. Minél kisebb az irányító tulajdonos részesedése, illetve minél magasabb a közkézhányad, a vállalt annál inkább ki van téve egy ellenséges felvásárlás veszélyének.

7.) A vállalatfelvásárlási és fúziós tevékenység elősegítése

Lehetőséget biztosít, hogy tőkebevonással teremtse elő a szükséges forrásokat, így a kibocsátással szerzett bevételek felhasználhatók a társaság esetleges akvizíciós célkitűzéseinek megvalósítására. Arra is lehetőséget teremt, hogy saját részvényeik cseréjével szerezzenek részesedést más társaságban. Két társaság egyesülése esetén a partnervállalat szemében előnyt jelent az a bizonyosság, hogy a cég pénzügyi és működési információi hitelesek, mivel egy széles befektetői bázis ellenőrzi folyamatosan a valósághűségüket.

8.) Marketing érték

A tőzsdei bevezetési folyamat már önmagában is nagyon jó publicitást biztosít a társaságszámára. A részvénykibocsátók folyamatos reflektorfényben vannak. Az újságírók rendszeresen írnak tőzsdei cégekről, mivel ezek a hírek népszerűek olvasóik, a befektetők körében. A napi kereskedési és árfolyam adatok is erősítik a fogyasztói tudatot.

9.) Üzleti kapcsolatok kiterjesztése, bizalomerősítés

A tőzsdésre „bekerülni” mindenképpen rangot jelent. Növeli a társaság piaci vonzerejét. Nagyobb bizalom alakul ki, mivel a kibocsátók szigorú törvényi és tőzsdei kötelezettségeknek felelnek meg. A szállítók esetében jobb fizetési feltételek, a hitelezők esetében pedig kedvezőbb hitelkonstrukciók érhetők el.

10.) Versenypozíció erősítése, kiugrási lehetőség

Verseny előnyre tesz szert. Tőkebevonás lehetősége is előnyös lehet, főleg az erőteljes növekedés fázisában, amikor a forrásszerzési képesség kiemelt jelentőségű. A tőzsdei szereplés könnyen kihasználható a társaság piaci pozíciójának megerősítésére, amennyiben hatékony marketing és kommunikációs tevékenységgel párosul, kitűnő kiugrási lehetőséget teremt.

11.) A vállalat és a menedzsment teljesítményének független, objektív értékelése

A piaci érték a részvények tőzsdei árfolyama segítségével állapítható meg. Így a tőzsdei lét egy olyan objektív értékelési és visszacsatolási forrást jelent, amely a társaságból független, mindenki által elfogadott. A hatékony tőkepiac biztosítja azt is, hogy az árfolyam az összes rendelkezésre álló információt tükrözze. Jó visszajelzési forrás.

12.) A menedzsment és a dolgozók ösztönzése

Alkalmazottak tulajdonosi érdekeltiségének megteremtése – kompenzációs csomag. Hasznos segítség a vállalat belső marketingjében. A társaság előnyös helyzetbe jut a munkaerőpiacon is, lehetősége van kvalifikáltabb munkaerő kiválasztására.

13.) Kényszerítés a fejlődésre

A befektetők árgus szemekkel figyelik az árfolyamokban tükröződő teljesítményt, mely az előrelépésre, és hatékonyságra sarkall.

14.) Kisbefektetők információszerzésének elősegítése

Égyszerűbben tud kommunikálni befektetőivel.

A tőzsdék helye a pénz és tőkepiacon (centralizáltság foka)

1. Tőzsdék - Szervezet piac – magas szabványosítás
2. OTC piac - Szabadon szervezet – alacsony fokú szabványosítás
3. Szabadpiac – (decentralizált) - Szervezettség foka alacsony – szabványosítás nélkül működik

Abszolút Franchise

Levonás jellegű Önrészesedés, amelynek mértékét százalékban, vagy összegben (vagy mindkettőben) határozzák meg. Ha a kár összege az önrész mértékét nem éri el, a biztosító nem térít. Ha a kár nagyobb, mint az önrészesedés, a teljes kár meghatározott százalékát, vagy a meghatározott összeget a kárból levonják, azt a biztosított maga viseli.

Abszolút forgóeszköz csökkenés

Abszolút forgóeszköz csökkenésről akkor beszélünk, ha egy gazdálkodási időszak forgóeszköz-állományának értéke a megelőző időszakhoz képest kisebb értéket képvisel. A vállalkozás célja, hogy minél kisebb forgóeszköz mennyiség állandó lekötésével érjen el minél nagyobb értékesítési bevételt. Ez a forgóeszközök forgási

sebességének gyorsításával biztosítható.

Adjusztálás

Hosszú lejáratú követelések és befektetések piaca.

Adó-multiplikátor

Az a szorzószám, amely megmutatja, hogy egységnyi (nettó) adóváltozás hányszörös keresletváltozást okoz: c / s .

Adó - Jó adózás ismérvei

- Legyen igazságos
- Lehetőleg ne torzítsa a termelési tényezők allokációját
- Reagáljon stabilizációs jelleggel a gazdasági ciklusokra
- Legyen átlátható
- Legyen egyszerű, betartható
- Legyen olcsó

Adó alapja

Az adó tárgyának az a általában pénzben kifejezett mennyisége, amelynek alapján az adót számítják.

Adó befizetése

- Az állami adóhatósághoz (APEH): áfa, SZJA, társasági és osztalékadó, fogyasztási adó, kereskedelmi és játékadó, egészség és nyugdíj járulék adó módjára befizetések
- VPOP: vám, import termékek fogyasztási adója, import termékek áfája, jövedéki adó (szesz és cigaretta), külföldi rendszámú gépjárművek adója
- Önkormányzat: helyi adók (kommunális adó, iparüzési és építményadó), gépjárműadó
- Illeték hivatal: állami adóhatóságként megjelenő adó

Adó elszámolásának algoritmusa

1. Meghatározhatjuk a kibocsátott számokban fizetendő adót, ezt követően
 2. Kiszámíthatjuk a fizetendő adóból előzetesen felszámított adót, illetve visszaigényelhető adót, majd megállapíthatjuk
 3. A fizetendő adó és az előzetesen felszámított adó különbözetét megállapíthatjuk
- + fizetendő keletkezik
- visszaigényelhető adó keletkezik

Adó elszámolási időszak

- Havonta
- Negyedévente
- Évente

Adó megállapítása történhet

- Önadózással
- Hatósági adó-megállapítással
- Adó levonással
- Adó beszedéssel

Adó mértéke

Azt fejezi ki, hogy az adóalap vagy annak egysége után mennyi adót kell fizetni. Az adó mértékét adókulccsal vagy adótétellel határozhatják meg. Az adókulcs az adóalap meghatározott százaléka.

- Lineáris adó: az adóalaptól függ
- Egyösszegű eljárási illeték
- Progresszív minél nagyobb az adóalap annál nagyobb az adó mértéke
- Sávosan progresszív az adóalaphoz különböző sávokban eső részét különböző mértékű adó sújtja

Adó tárgya

Az a dolog, az a jog, az a tevékenység, amely után az adót fizetik.

Adó. (tax)

Olyan szolgáltatás, amelyet a közhatalom a közkiadások pénzügyi forrásainak bitósításához, a maga által meghatározott mérték szerint az adó fizetésére kötelezettekől közvetlen ellenszolgáltatás nélkül megkövetel.

Tőzsde szótár by pezo(9910903@citromail.hu)

Adó..

Az adó olyan szolgáltatás, amely a közhatalom a társadalmi közös szükségletek kielégítését szolgáló közkiadások pénzügyi forrásainak biztosításához a maga által megállapított mérték szerint, ellenszolgáltatás nélkül megkövetel.

Adó...

Olyan, közvetlen ellenszolgáltatás nélküli jövedelem, amelyet az állam kényszer útján hajt be.

Adóbeszedés

Önkormányzati adóhatóság: építményadó, telekadó, kommunális adó, magánszemélyek, vállalkozások, idegenforgalmi adó, helyi iparüzési adó, belföldi rendszámú gépjárműadó.

Vámhatóság: vám, illeték, vámkezelési díj, import termékfogyasztási adója, termékdíj,

Illetékhivatal: illeték.

Főbb adó elemek: ÁFA, SZJA, átalányadózás, Társasági adó, Osztalékadó

Adófizetési kötelezettség keletkezése

Ekkor arra keresünk feleletet, hogy melyik az a nap, amelytől kezdődően az adóalany tartozik az adóhatóságnak az adóval.

1. Saját előállítású és bér munkán termeltetett termék értékesítése után:
 - a teljesítés időpontjában
 - készpénzfizetés esetén az ellenérték kiegyenlítésének napján
 - a terméket a termelő, a termeltető saját kereskedelmi hálózatába szállítja ki, a szállítás időpontjában
2. Nem adóalanytól belföldi értékesítésre beszerzett termék esetén:
 - a termék értékesítésének, a termék átadásának napján
3. Nem termelési, továbbá reprezentációs célú termékfelhasználás esetén:
 - a felhasználás költségként történő elszámolásának napján
4. Termékimport esetén:
 - a belföldi forgalom számára történő vámkezelés időpontjában

Adóhatóság

Aki az adóztató nevében eljár. Az állam nevében APEH, VPOP, Illetékhivatal, Önkormányzat nevében jegyző. Az adóhatóságok a hatáskörükbe utalt adók vonatkozásában látnak el feladatokat. A hatáskör abban igazít el, hogy az adóhatóságnak milyen adókkal kapcsolatban vannak feladatai, jogai, kötelezettségei.. az adóhatóságok feladataikat a területileg, vagy funkcionálisan szervezett, a feladat ellátására illetékes szervezeti egységei által végzik. Az illetékesség arra utal, hogy a hatáskörileg jogosult adóhatóság melyik szerve látja el az operatív feladatokat, tartja a kapcsolatot az adóztató és az adózó között.

Adóhatóság hatáskör, illetékesség

A hatáskör abban igazítja el, hogy az adóhatóságnak, milyen adókkal kapcsolatban vannak feladatai, jogai, illetve kötelezettségei.

Adóhatósági feladatok

1. Az adót megállapítja, beszedi, végrehajtja, illetve nyilvántartja
2. Költségvetési támogatást nyilvántartja (kitalálja)

Adóhatóságok

- APEH
- VPOP
- Önkormányzat
- Illeték hivatal

Adók fajtái

- Közvetlen egyenes adók – a jövedelmet terhelik
 - Közvetett adók – a termékekhez kötődnek.
- Mindezek adókulccsal rendelkeznek, amely az adóalap meghatározott százaléka.
Az adók lehetnek még

Tőzsde szótár by pezo(9910903@citromail.hu)

- Jövedelemtől függők – SZJA
- Jövedelemtől függetlenek – vagyoadó, öröklési adó, gépjárműadó stb.

Adókötelezettség

Egy gyűjtőfogalom. Az adózónak, azokat a kötelezettségeit tartalmazza, amelyeket teljesítenie kell ahhoz, hogy:

- az általa fizetendő adó alapját és az adó összegét megállapíthassa
- a megállapított adó megfizetését igazolni képes legyen
- az adóhatóság, az adó fizetési kötelezettség teljesítését ellenőrizhesse

Az adókötelezettség nem azonos az adó fizetési kötelezettséggel.

Adóskötelezvény (adósságlevél)

A fix kamatozású értékpapírok megjelölésére szolgáló gyűjtőfogalom. Szűkebb értelemben az az okirat, amelyikben a kiállító kötelezi magát a hitelezővel szemben, hogy a kapott kölcsönt kamataival együtt visszafizeti.

Adósságlevél

-> Adóskötelezvény

Agresszív stratégia

E stratégia alkalmazói az átmeneti eszközökön túl a tartós eszközök egy részét is átmeneti, csak időlegesen rendelkezésre álló forrásokból finanszírozzák. Ez a stratégia tehát jelentős kockázatot hordoz magában, ugyanakkor olcsóbbnak tekinthető a konzervatívnál.

Ajándékozás

Olyan csere, ahol az egyik fél csak ad, a másik csak kap.

Akcelerátor hatás

Lavinaszerű folyamat: a beruházás-növekmény multiplikatív jövedelemnövekmény beruházást indukál, amely ismét multiplikatívódik. Ellenható tényezők lefékeznek, csökkenő beruházás esetén negatívan hat.

Akcelerátor koefficiens

Az az együtttható, amely megmutatja, hányszorosára nő a nettó beruházás egységnyi jövedelemváltozás hatására.

Akkcelerátor hatás

Gyorsító a jövedelemváltozás hatása nem azonos nagyságú; a kibocsátás-változás magas beruházási keresletváltozást idéz elő.

Akkreditív

Készpénz nélküli fizetési forma, a bankszámlák közötti átírás egyik változata.

Fizetési ígéret: a bank (az ún. nyitó bank) a vevőtől kapott megbízás alapján arra kötelezi magát az eladóval szemben, hogy számára * előre meghatározott feltétel megvalósulása (rendszerint az árú feladását igazoló és az árú fölötti rendelkezési jogot biztosító okirat átadása) esetén - fizetést teljesít.

A fizetési ígéret szólhat

- benyújtáskori azonnali fizetésre (payment credit),
- váltóelfogadásra (acceptance credit), vagy
- meghatározott feltétel teljesülése esetén történő fizetésre (negotiation credit).

Az akkreditív az angol documentary credit, illetve a francia credit documentaire kifejezés félrevezető magyar fordításban: okmányos meghítelezés.

Lényegéhez azonban - magyar elnevezése ellenére - nem tartozik hitelviszony. A vevőnek gondoskodnia kell a vételár kifizetéséhez szükséges összegéről.

Akkreditív előnyei a vevő szempontjából

A vevő biztos lehet abban, hogy az árut, vagy szolgáltatást az akkreditív előírásainak megfelelően fogja megkapni, és csak akkor kell fizetnie, ha az okmányok teljesen megfelelnek az akkreditív előírásainak.

Akkreditív előnyei az eladó szempontjából

Ha az exportőr határidőben benyújtja az akkreditív előírásainak megfelelő okmányokat, biztos lehet abban, hogy pénzéhez hozzá fog jutni. Az eladónak további előnye, hogy a vevő semmilyen kifogással a fizetést nem tudja visszatartani.

Akkreditív néhány fontosabb típusa

- Visszavonhatatlan akkreditív
- Visszavonható akkreditív
- Feltöltődő (revolváló) akkreditív

Akkreditív szereplői

- A vevő (importőr), aki akkreditív nyitási megbízást ad bankjának
- A nyitó bank, amely meghatározott feltételek teljesülése esetén a fizetést ígéri
- Az exportőr, aki az akkreditív kedvezményezettje

Akkreditív tartalmi kellékei (letter of credit L/C)

- Az exportőr megnevezése, címe, számlavezető pénzintézete
- Az akkreditív összege
- Az érvényességi határidő megjelölése
- Az okmányok tételes felsorolása, amelyek bemutatása esetén a fizetés teljesíthető

Akkreditív.

Okmányos meghitelezés. A bank a vevő megbízásából fedezett mellett akkreditívet nyit, fizetési kötelezettséget vállal, amennyiben eladó az árut szállítja. Az üzleti érdekek alapján az eladó azt szeretné, ha a vevő előre kifizetné a megrendelt áru ellenértékét. A vevő érdeke viszont az diktálja, hogy az eladó előbb teljesítsen, legyen lehetősége arra, hogy fizetés előtt az árut ellenőrizze, és csak akkor fizessen, ha az eladó a szerződés szerint teljesített. Az üzletfelek ellentétes érdeke meghiúsíthatja az üzletkötést a felek között az adásvétel létrejöttét. Az áruügylet eladója és vevője közötti érdekellentét áthidalásának módja lehet, ha a felek az adásvételi szerződésben az akkreditív fizetési módban egyeznek meg. Ez a fizetési mód lehetővé teszi, hogy a vevő és az eladó közé belépjen egy olyan hitelintézet, amelyben mindketten egyaránt megbíznak. A biztonság alapja a bank bekapcsolása a fizetési forgalom lebonyolításába. A bank ugyanis nemcsak arra vállalkozik, hogy a felek közötti fizetési forgalmat lebonyolítja, hanem maga is ígéretet tesz a fizetésre, ezáltal a vevő szerződésben foglalt fizetési ígéretét a saját fizetési kötelezettségvállalásával egészíti ki.

Aktivitási ráta

$\text{Aktív népesség} / \text{Teljes népesség} \times 100$

Aktív alapkezelés

Az alapkezelő az aktuális piaci helyzet függvényében módosítja az alap portfóliójának összetételét.

Aktív bankügylet

Azok az ügyleteket tekintjük, amelyek révén a pénzügyi intézményeknek követeléseik keletkeznek. (pl.: pénzkölcsönök nyújtása)

Keretében a bank pénz kihelyezést végez, így követelése keletkezik a hitel felvevőkkel szemben.

Lehet:

- Hitelnyújtás
- Betét elhelyezés más banknál
- Követelést megtestesítő értékpapír vásárlás
- Tőke érdekeltségek részére

Az ilyen értékpapír vásárlása, a hitelnyújtás speciális formájának tekinthető.

Aki ilyen értékpapírt vásárról, minden esetben hitelt nyújt, aki pedig kibocsát az hitelt vesz fel.

A pénz megtakarítással rendelkezők, banknál elhelyezett betétei növelik a bank pénzeszközeinek mennyiségét.

A pénzeszköz részét képezi a bank vagyonának, aktíváinak, akkor a bank a pénzeszközökből hiteleket nyújt. A pénzeszköze csökken, és azzal egyidejűleg ügyfelével szemben követelése keletkezik.

A bank pénzeszközei, mint vagyon elemek átadásának egy más formájú vagyon elemé, amelyeket követeléseknek neveznek.

Aktív népesség - Potenciális munkaerő-állomány

A munkaképes korú lakosságnak az a része, amelyik a munkapiacon, mint aktív munkát kereső jelenik meg. Részben idetartoznak azok a nyugdíjaskorúak is, akik még hajlandóak munkát vállalni.

Aktívák

-> Eszközök

Aktuárius (biztosítás)

Biztosítási matematikusi feladatokat is ellátó, kiemelt felelősségű szakember a biztosítóintézet apparátusában. Feladata különösen a kockázatarányos díjak kiszámítása, illetőleg a biztonságos működéshez szükséges matematikai feladatok (tartalékolás) elvégzése.

Alanyi likviditás

Az alanyi likviditás vizsgálata során a számviteli beszámolóból képezhető mutatószámok segítségével vizsgáljuk, hogy a vállalkozás rendelkezik-e annyi mobil, vagy könnyen mobilizálható eszközértékkel, amennyi az esedékes kötelezettségeinek teljesítéséhez szükséges. Az alanyi likviditást más néven relatív likviditásnak is nevezik.

Alapár

A prémiumok meghatározásának alapja, vagy a piaci stabilitás megteremtésének eszköze. Referencia alapot szolgáltat az intervenciók intézkedésekhez.

Alapszabály

Egy társasági okiratban lefektetett szervezeti és működési szabályzat. A részvénytársaságok esetében különösen fontos.

Alaptőke

Azonos a részvénytőkével. A kibocsátott részvények névértékének összessége.

Aláírás (jegyzés garانتálás)

Értékpapír kibocsátáskor az új értékpapírok jegyzése, vásárláskori kötelezettséggel.

Aláíró (jegyzés garانتáló)

Szindikátus tagja, aki kötelezettséget vállal az értékpapír elhelyezésére, sikertelenség esetén pedig a bejegyzésre.

Alkusz (tőzsdeügynök)

Az a személy, aki tőzsdén díjazás ellenében saját nevében, de mások számlájára köt ügyleteket.

Alkusz (bróker vagy makler biztosítás)

Olyan (® biztosításközvetítő), aki a szerződés létrejöttét, fennmaradását a biztosítási védelmet kereső megbízásából segíti. Gyakorlatilag az ügyfél ügynöke! Segítséget nyújt a biztosítási igény megfogalmazásához (© ajánlat), és a megfelelő partner (biztosító) kiválasztásához, közreműködhet a díjbeszedésben és a kárrendezésben is. Az alkusz független; nem köthet olyan megállapodást, hogy az ajánlatokat csak egyetlen biztosítóhoz közvetíti. Az alkusz a biztosítótól kap (®jutalék)-ot.

All risks (biztosítás)

A "minden kockázatra" kiterjedő biztosítás. A szerződés nem a (® biztosítási esemény)-eket, hanem csak a (® Kizárás)-okat tartalmazza. A biztosító minden olyan kárt megtérít, amelyet nem zár ki, Általában a szállítmány-, illetőleg az építési-szerelési biztosítások körében alkalmazott kockázatviselési forma.

Alsó fordulópont

A ciklus hanyatló ágának mélypontja, ahol éppen a dekonjunktúra által kialakult feltételek kiváltják a konjunktúrát.

Annuitás

1. Évjáradék
2. Évente azonos összegű jövedelem
3. Kölcsönnek évente egyenlő összegű törlesztése
4. Járadékszámításban a tőkének rendszeresen befizetendő összege

Annuitás.

Meghatározott számon keresztül esedékes pénzáramlások nagyságát idézi.

Annuitás..

Az olyan pénzáramlásokat, amelyekben az egyes évek jövedelmei, illetve pénzkidadásai azonos nagyságúak, annuitásnak nevezzük.

Anticipáció

A jövőbeni eseményekkel kapcsolatos várakozás.

Tőzsde szótár by pezo(9910903@citromail.hu)

Anticipált infláció

A gazdasági szereplők bizonyos árszínvonal növekedésre számítanak (inflációs várakozások), ezért e szerint kötik meg határidős munka-, szállítási és hitelszerződéseiket, aminek következtében az áremelkedés valóban bekövetkezik.

Antidömping

Célja, hogy megfossza a külföldi szállítót attól az árelőnytől, amely a tényleges exportár és az exportőr hazai piacán értékesítésre kerülő termék összehasonlító ára közötti különbséget.

Antidömping és piackiegyenlítő vám

Védenek a tisztességtelen verseny ellen.

Antiszelekció (biztosítás)

Ellenkiválasztás. A személyek azon törekvése, hogy a biztosan vagy nagy valószínűséggel bekövetkező kockázataikra - azok eltitkolásával - keressenek biztosítási fedezetet. Ez a törekvés általában (® közlési kötelezettség) sértéssel jár együtt.

Anyaggazdálkodás

Az anyaggazdálkodás a termeléshez és az értékesítéshez szükséges termékeket biztosító tevékenységek és folyamatok összefoglaló elnevezése.

APEH (állami adóhatóság)

- SZJA
- TAO (társasági és osztalékadó)
- ÁFA (általános forgalmi adó)
- Fogyasztási adó
- Kereskedelmi és játékadó
- Egészségbiztosítási és nyugdíjjárulék
- Baleseti járulék
- Adó módjára történő befizetések, pl.: munkaadó

Apport

Vagyon értékét képviselő tárgyi vagy szolgáltatás, amelyet nem készpénzben visznek be tőkeként valamely társas vállalkozásba.

Aranypénzrendszer

A fizetések közvetlenül aranyban vagy aranyra átváltható pénzhelyettesítőken keresztül történik a kereskedelem.

Arbitrázsőr

Az arbitrázsőrök a kamatlábak, illetve az árfolyamok eltérését kihasználva igyekeznek kockázatmentes nyereségre szert tenni. Az arbitrázs-ügyletek fogalmát úgy lehetne definiálni, hogy olyan ügyletek, amelyek a különböző (földrajzilag eltérő) piacokon mutatkozó ár, árfolyam, illetve kamat különbségek kihasználásával érnek el relatíve kockázatmentes nyereséget.

Arbitrázs

1. Olyan ügylet, amely a különböző piacokon mutatkozó (ár-, árfolyam- és kamat-) különbségek kihasználásával ér el nyereséget
2. Magánjogi megállapodás, amely szerint vita esetén a felek döntőbíróshoz fordulhatnak annak megállapítására, hogy a szerződés feltételeit teljesítették-e.

Automatikus stabilizátorok

Olyan gazdaságpolitikai eszközök, amelyek visszacsatolásuk révén egyszeri bevezetés után automatikusan stabilizálják a nemzetgazdaságot.

Autonóm megtakarítás - S0

Az a megtakarítás, ami független a jövedelemtől illetve annak változásától.

Autonóm műszaki haladás

A termelési és tudományos tapasztalatok felhalmozódása és kihasználása nyomán spontán módon kibontakozó műszaki haladás.

Autoszelekció (biztosítás)

Önkiválasztás, A személyek azon törekvése, hogy fokozott veszélyeztetettségük, vagy veszélyérzetük esetén mihamarabb, és minél teljesebb körű biztosítási védelmet teremtsenek maguknak. Az ilyen igény természetes és méltányolható, nem úgy, mint az (® antiszelekció).

Avultatás (biztosítás)

A vagyontárgyak (pl. ingóságok, épületek, gépjárművek) értékének az időmúlás, illetőleg a fokozatos elhasználódás miatti csökkenése; mértékét százalékban határozzák meg. Ha pl. egy gépkocsi - a kár időpontjában - 70%-os műszaki állapotú, és totálkárt szenved, a károsult az újkori érték 70%-ára tarthat igényt. A fennmaradó 30% az avultatás mértéke, amelyet a tulajdonosnak kell viselnie. (® káronszerzés)

Azonnali beszedés.

Az azonnali beszedés alkalmazása során nincs lehetőség kifogás emelésére, a kedvezményezett megbízása alapján a bank a kötelezett számláját azonnal megterheli.

Azonnali beszedés..

Az azonnali beszedés alkalmazása során nincs lehetőség kifogás emelésére, a kedvezményezett megbízása alapján a bank a kötelezett számláját azonnal megterheli.

Azonnali beszedést a következő esetekben lehet alkalmazni:

- Ha a fizetési mód alkalmazását kötelező jogszabály írja elő
- Ha a kötelezett felhatalmazó levelet intéz a bankjához
- Amikor a váltót esedékességkor fizetés végett az egyenes váltóadós által megjelölt banknál bemutatják

Azonnali beszedést csak akkor lehet alkalmazni, ha

Azonnali beszedést a következő esetekben lehet alkalmazni:

- Ha a fizetési mód alkalmazását kötelező jogszabály írja elő
- Ha a kötelezett felhatalmazó levelet intéz a bankjához
- Amikor a váltót esedékességkor fizetés végett az egyenes váltóadós által megjelölt banknál bemutatják

Azonnali és határidős paritás

A fedezeti ügyletben az eszköz és a határidős pozíció egymás kockázatát kioltja. Ha nem így van, arbitrázs áll fenn, az arbitrázsőr üzletkötők kioltják a különbséget. A paritásos árfolyamnak azt az értéket nevezzük, amelynél egyensúlyban van az adott árfolyam a rá ható többi tényezővel. Elméleti árfolyamnak is nevezik. Különböző alaptermékek esetében a határidős árfolyamra ható tényezők a következők lehetnek:

Devizák

- Azonnali árfolyam
- a két deviza kamatlába a határidős ügylettel egyező futamidővel

Értékpapírok

- Azonnali árfolyam
- Az értékpapír kifizetése a határidős ügylet lejáratáig (kamat, osztalék)
- A papír várható kifizetése a határidős ügylet lejáratá után
- A határidős ügylettel egyező futamidejű kamatláb
- Azon futamidejű kamatlábak, amelyek a határidős ügyletet megelőző, és követő pénzáramlások jelenérték számításához szükségesek

Áruk

- Azonnali árfolyam
- Felmerülő addicionális költségek negatív kifizetésként vesszük figyelembe
- A határidős ügylettel egyező futamidejű kamatláb
- Azon futamidejű kamatlábak, amelyek a határidős ügyletet megelőző, és követő pénzáramlások jelenérték számításához szükségesek

A határidős kamatügyletek elsősorban kötvényekre szóló határidős ügyletek, melyeknek jelentőségét a fix és változó kamatokból eredő kamatkockázat fedezése jelenti.

Azonnali és határidős piacok

Az azonnali piacokon kötött szerződések azonnali teljesítésre vonatkoznak. A határidős piacokon ezzel szemben a jelenben kötött adásvételi szerződésben valamilyen jövőbeni időpontban teljesítendő szállításban állapodnak meg.

Azonnali ügyletek

Az értéktőzsdén lebonyolódó ügyleteket azonnali (prompt) és határidős (termin) kategóriába lehet besorolni. Az azonnali ügyletek esetében a teljesítés az ügyletkötés után rövid időn belül megtörténik.

Á la criée (francia)

Tőzsdei kereskedelmi forma = kikiáltás.

Államadóság értelmezése

A központi költségvetés, illetve a helyi önkormányzatok költségvetése együttes deficitjét államadóságnak nevezzük. A belföldi finanszírozás módjai gyakorlatilag megegyeznek a központi költségvetés hiányának finanszírozási módjaival.

Államadósság

Az állami szektor negatív pénzügyi vagyona.

Állami pénztárjegy

Az állam átmeneti pénzhiányának fedezetére kibocsátott, a visszaváltás napjáig kamatozó értékpapír, egy éves futamidejű, sávós kamatozású.

Állami szervek

Államhatalmi népképviselőtestületek:

- Országgyűlés: országos szintű, a legfelsőbb államhatalmi népképviselői szerv. Biztosítja a társadalom alkotmányos rendjét, meghatározza az ország kormányzásának szervezetét.
- Helyi önkormányzatok képviselőtestületei: helyi szintűek, megyeiek, települések.
- Kisebbségi önkormányzatok: A nemzeti és etnikai kisebbségek alkotmányos jogaik gyakorlásának színtere.
- Kormány/elnöke: országos szintű, működéséért az országgyűlésnek felelős
- Minisztériumok, miniszterek: országos szinten működnek, rendeleteket adhatnak ki.
- Helyi önkormányzatoknál: jogalkotói jogkörük nincs, a kormányrendelet, vagy magasabb szintű jogszabály alapján látják el közigazgatási feladataikat. Polgármester, jegyző, polgármesteri hivatal, közigazgatási hivatalok.
- Igazságszolgáltatásiak: Bíróságok: helyiek, megyeiek, fővárosi, Legfelsőbb Bíróság): Funkciója az igazságszolgáltatás. Függetlenek, csak a törvénynek csak a törvénynek vannak alárendelve.
- Ügyészségek(helyiek, megyeiek, fővárosi, Legfelsőbb Ügyészség) gondoskodnak az állampolgárok jogainak védelméről, az alkotmányos rendet az ország biztonságát és függetlenségét sértő vagy veszélyeztető minden cselekmény következetes üldözéséről.
- Egyéb szervek: Az eddig ismertettek közé egyáltalán nem sorolhatók be, egy részükre az előírásokat csak külön törvények tartalmazzák.
- Alkotmánybíróság: hatáskörében tartó ügyeket a törvény tételesen meghatározza. Eljárását bárki kezdeményezheti. Írásbeli indítvány formájában. Az indítvány

Államkötvény.

Az állam által kibocsátott, többnyire hosszú lejáratú, fix kamatozású kötvény.

Államkötvény..

Az állam közép és hosszúlejáratú adóságát testesíti meg.

Állampapír adózása

A magánszemélyek jövedelemadójáról szóló módosított 1995. évi CXVII. törvény alapján az államkötvényből származó kamatbevétel, az értékesítésből származó árfolyamnyereség, továbbá a tőkeérték-növekmény adóköteles. Az adókulcs jelenleg kamat esetében 0%, az árfolyamnyereség esetében 20%, a tőkeindexált államkötvény vonatkozásában a tőkeérték-növekmény adójának mértéke az értékpapír kibocsátásakor a kamatra

érvényes adómértékkel egyezik meg, azaz jelenleg 0 %.

Állampapír előnye

Az állampapírokat a Magyar Államkincstár bocsátja ki, célja a költségvetés hosszú távú biztonságos finanszírozása. Előnye más befektetésekkel szemben, hogy a visszafizetésre és kamatfizetésre az állam vállal felelősséget, ami minden más befektetési formánál nagyobb biztonságot jelent.

Állampapír fajtái.

- Diszkont Kincstárjegy
- Magyar Államkötvény
- Kamatozó Kincstárjegy
- Kincstári Takarékkötvény
- Kincstári Takarékjegy

Állampapír fajtái..

- Kincstárjegy: futamideje legfeljebb egy év (kincstári váltó) fix kamatozású
- Államkötvény: az állam közép és hosszúlejáratú adóságát testesíti meg
- Állami pénztárjegy: az állam átmeneti pénzhiányának fedezetére kibocsátott, a visszaváltás napjáig kamatozó értékpapír, egy éves futamidejű, sávós kamatozású

Állampapír vásárlása (magánszemélyek)

A Kamatozó Kincstárjegy jegyzés útján kerül forgalomba. Értékesítése folyamatos, kéthetes jegyzési időszak keretében történik. A Kamatozó Kincstárjegyet a jegyzési időszak első hetében a névértéknél alacsonyabb (diszkont) áron, a második jegyzési héten névértéken lehet megvásárolni.

Jegyezni a jegyzésben részt vevő elsődleges forgalmazóknál vagy a Magyar Államkincstár fiókhálózatában benyújtott jegyzési ív teljes kitöltésével és aláírásával lehet. (A forgalmazók listája: <http://www.akk.hu/forg/557.idc> és <http://www.akk.hu/forg/558.htm>) Kincstári Takarékjegyet több mint 3200 postahivatalban értékesíthetnek.

Az állampapír-forgalmazók fiókhálózatán keresztül Magyar Államkötvény, a Diszkont Kincstárjegy és a Kamatozó Kincstárjegy adásvétele lebonyolítható. A forgalmazó fiókok listája: <http://www.akk.hu/szolg/fiokok.htm>

Az Államkötvény, a Diszkont Kincstárjegy tőzsdei bevezetésre kerül, így brókercégeken keresztül folyhat ezek adásvétele.

Hol lehet információt kapni az aktuális árfolyamokról, kamatokról?

A Magyar Államkötvény és a Diszkont Kincstárjegy tőzsdei árfolyamáról például napilapokban, gazdasági napilapokban, valamint internetes site-okon lehet informálódni. A Kincstári fiók árfolyamjegyzései az ÁKK honlapján olvashatóak. A Kincstári Takarékjegy kondícióiról szintén az Államadósság Kezelő Központ Rt. honlapján lehet olvasni. <http://www.akk.hu/>

Állampapír visszavásárlása

Az államkötvényt a Kincstári Takarékkötvény kivételével a kibocsátó lejárat előtt nem váltja vissza. A Kincstári Takarékkötvények futamidő alatti visszaváltását a Nyilvános ajánlattételben megjelölt feltételek és a forgalmazó helyeken kifüggesztett visszaváltási segédlet szerint a forgalmazó helyek végzik.

Állampapír.

Az állam által kibocsátott, saját adósságát megtestesítő értékpapír, amelyben adóság törlesztésre és kamat vagy járadék fizetésére vállal kötelezettséget. Biztonságos befektetési formának számít. Ide tartoznak

- Az államkötvény
- Az államjegy
- Az állami pénztárjegy
- Kincstárjegy
- A kincstári váltó stb.

Állampapír..

Az állampapírokat a Magyar Állam nevében a pénzügyminiszter bocsátja ki, mely feladatot az Államadósság Kezelő Központ Részvénytársaság (továbbiakban: ÁKK Rt.) útján látja el. A forgalomba hozatalból befolyó összeg a központi

Tőzsde szótár by pezo(9910903@citromail.hu)

költségvetési hiány részbeni finanszírozását és a lejáró államadósság megújítását szolgálja, ezzel biztosítva a költségvetés hosszú távon biztonságos finanszírozását. A Magyar Állam közvetlen, általános és feltétel nélküli kötelezettséget vállal arra, hogy a Magyar Állampapírok névértékét a megjelölt időben és módon megfizeti.

Állampapír...

Állampapírnak nevezzük az állam által kibocsátott, az állam adósságát megtestesítő értékpapírt, amelyben az állam adósságtörlesztésre és kamatfizetésre, esetleg járadék fizetésére vállal kötelezettséget.

Az államkötvények az állam hosszú lejáratú adósságát testesítik meg. A kamatfizetések gyakorisága államkötvények esetében általában fél év, de vannak éves gyakorisággal kamatot fizető papírok is. Az államkötvények 1996 óta aukció és jegyzés útján kerülnek értékesítésre. A jegyzési időszak minden hónapban egy hétig tart. Az államkötvények bevezetésre kerülnek a Budapesti Értéktőzsdére.

A kincstárjegyek egy éves, vagy annál rövidebb futamidejűek, az állam rövid lejáratú adósságállományát testesítik meg.

Általános forgalmi adó - Adómentes értékesítés

- Az értékesítésről kibocsátott számlában adót, adómértéket felszámítani nem lehet
- Az értékesítéshez szüksége beszerzések számláiban az eladó által a vevőre továbbhárított adót az adóhatságtól visszaigényelni nem lehet. Az adóalany gyakorolhat adólevonási jogot
- Az adóhatóságtól vissza nem igényelhető adó növeli az adóalany költségeit, ráfordításait, ezáltal csökkenti a nyereséget

Általános forgalmi adó - Értékesítés bizonylatai

- Egyszerűsített számla: a teljesítés és a számlázott ár megfizetése azonos időben történik, és a vevő számlát kér. A vevő készpénzzel vagy készpénz helyettesítő eszközzel fizet. Egyszerűsített számla helyett a kibocsátó számlát is kibocsáthat. A számlára a teljesítés időpontjaként a készpénzzel vagy a készpénz helyettesítő eszközzel történő fizetés időpontját kell feltüntetni.

- Számla: Az értékesítés teljesítése és a számla értékének kiegyenlítése időben elválik. Az értékesítő előbb teljesít, a vevő később, számlapénz forgalom keretében fizet.

- Számlát helyettesítő okmány: Akkor lehet számla, egyszerűsített számla helyett kibocsátani, ha:

- az ellenérték nem pénzben kifejezett (áru árura cserélnek)
- az eladó, a szolgáltatást nyújtó ellenérték nélkül értékesít, és az áfa áthárítható
- a vevő később történő teljesítésére előleget fizet

- Nyugta: Akkor kell kibocsátani, ha a vevő nem kér egyszerűsített számlát.

Kivételek:

- újság és folyóirat árusítás
- szerencsejáték szolgáltatás

A számlában, az egyszerűsített számlában a számlát helyettesítő okmányban feltüntetett adatok valóságáért a kiadó a felelős.

Általános forgalmi adó - Nem minősül termékértékesítésnek

- Kis értékű ajándék, illetve
- Áruminta

Általános forgalmi adó - Nulla kulcsos értékesítés0

- Az értékesítésről kibocsátott számlában az adó nulla adókulccsal kell felszámolni
- Az értékesítéshez szüksége beszerzések számláiban az eladó által a vevőre továbbhárított adót más értékesítésekről kibocsátott számlákban felszámított adóból le lehet vonni, vissza lehet igényelni. Az adóalany élhet adólevonási jogával
- Az adóhatósággal történő adó elszámolás során a felszámított adóból levonható (visszaigényelhető) adó nem növeli a költségeket, a ráfordításokat, és ez által az eladási árat

Általános forgalmi adó - Termék értékesítésének minősül

- Készletekre történő értékesítés
- Bérleti szerződés alapján tulajdonjogszerzés

Tőzsde szótár by pezo(9910903@citromail.hu)

- Bizományos útján történő értékesítés
- Termék átadása vállalkozási szerződés alapján

Általános forgalmi adó alanya

Az a természetes személy vagy jogi személy, valamint jogi személyiség nélküli szervezet, aki saját neve alatt jogokat szerezhet. Kötelezettségeket vállalhat, perelhet, illetve saját nevéhez gazdasági tevékenységet végez.

Általános forgalmi adó jellemzői

- Általános adó
- Öszfázisú fogyasztási adó
- Nem válik termelési költségé
- Hozzáadott érték adó
- Fogyasztási adó

Általános forgalmi adó mértéke

- Főszabály szerint az adóalap 20%: minden olyan termék és szolgáltatásnyújtás esetében, amikor az áfáról szóló törvény ettől eltérő adókulcs alkalmazását nem teszi lehetővé
- A főszabálytól eltérő:

1. Az adóalap 12 %: olyan termékek, szolgáltatások esetében, amelyekre az áfáról szóló törvény azt megengedi, pl.: alapvető mezőgazdasági, élelmiszeripari termékek, könyv, folyóirat, napilap stb.

2. Az adóalap nulla %: Exportált termék, a terméke exporttal egy tekintet alá eső termékértékesítés, továbbá egyes gyógyászati segédeszközök, kisserelt emberi tápszer, továbbá közoktatásban használt tankönyvek stb. után.

Általános forgalmi adó tárgya

Az adóköteles termékértékesítés, illetve adóköteles szolgáltatás nyújtás.

ÁPTF - Állami Pénz- és Tőkepiaci Felügyelet

A pénzügyi intézményrendszer felügyeletét hazánkban az Állami Pénz- és Tőkepiaci Felügyelet (ÁPTF) látja el. Az ÁPTF a Kormány felügyelete alatt működő országos hatáskörű közigazgatási szerv.

ÁPTF feladatai

- A pénzügyi intézmények működésére és a pénzügyi szolgáltatások végzésére vonatkozó engedély-kérelmek elbírálása
 - A pénzügyi intézmények információs rendszerének, valamint adatszolgáltatási kötelezettségeik teljesítésének ellenőrzése
 - A pénzügyi intézmények működési biztonságának figyelemmel kísérése, az észlelt szabálytalanságok megszüntetése, akár bírságok kivetése révén is
- E feladatai ellátása keretében az ÁPTF helyszíni ellenőrzéseket is végezhet.

Ár-bér spirál

Az árszínvonal és a bérszínvonal emelkedése egymást erősítő folyamat. Ha a folyamatot a bérszínvonal emelkedése indítja bér-ár spirálról beszélünk. Nem alakul ki bér-ár spirál, ha a munkatermelékenysége jobban vagy legalább úgy növekszik, mint a bérszínvonal.

Ár - Price.

Az érték pénzben kifejezett formája. A cseréérték speciális formája, amennyiben a cserére ajánlott áru maga a pénz.

Ár - Price..

Az áru értékének pénzben történő kifejezése. Ezt rövidtávon a kereslet – kínálat alakítja. A kereslet növekedése áremelkedést, a kereslet csökkenése árcsökkenést von maga után; de az ár is befolyásolja a kereslet kínálat alakulását.

Árak összehasonlító statikája

Az árak változásának a hatása a fogyasztó választására, minden egyéb tényező változatlansága mellett.

Árbevétel

Az adott vállalat által eladott árukért és szolgáltatásokért kapott teljes bevétel.

Számviteli költség + Számviteli profit

Árbevétel = teljes gazdasági költség + gazdasági profit

Árbevételre és a költségekre ható tényezők, illetve korlátok

1. Időkorlát, időtávok:

1.1. Nagyon rövidtáv, vagy piaci időtáv: piaci kereslet növekedése » készleteket eladja, mert a termelést nem tudja ilyen hamar növelni

1.2. Rövidtáv: nemcsak a készleteket adja el, hanem a termelést is tudja növelni, munkát, nyersanyagot tudja növelni

1.3. Hosszú táv: valamennyi termelési tényezőt tudja változtatni adott technológia mellett

1.4. Nagyon hosszú táv: valamennyi termelési tényezőt tudja változtatni + technológiát is.

2. Technológiai korlátok: jobb technológiával a többi termelési tényező csökkenthető (elemzési eszköze: termelési függvény)

3. Költségkorlátok: technológia lehetőségei és az inputtényezők árai határozzák meg

4. Bevételi korlátok: függ a termék piaci keresletétől, a vállalat piaci hatalmától, a versenytársak stratégiai lépéseitől

Árdiszkrimináció.

Különböző fogyasztóknak ugyanarra a termékre eltérő árak meghatározása.

Árdiszkrimináció..

Monopolista árképzési módszer a fogyasztói többlet és a holtteher-veszteség egy részének monopolista profittá alakítása céljából. Lényege, hogy a monopólium a potenciális fogyasztókat információközlési szempontból elszigetelt csoportokba sorolja és az egyes csoportoknak különböző - a csoportok minimális rezervációs áraival egyenlő - áron adja el termékét

- Elsőfokú vagy tökéletes árdiszkrimináció - olyan árdiszkriminációs technika, ahol minden egyes potenciális fogyasztóval saját rezervációs árát fizettetik meg. Az eredmény - a teljes (kompetitív) fogyasztói többlet, mint monopolista profit realizálódik

- Másodfokú árdiszkrimináció - olyan árdiszkriminációs technika, ahol az egyes csoportokat magában az értékesítési folyamatban különítik el

- Harmadfokú árdiszkrimináció - olyan árdiszkriminációs technika, ahol az egyes csoportokat az értékesítési folyamaton kívül különítik el

Árfolyam

A külföldi fizetőeszközök (valuta, deviza) és az értékpapírok piaci ára.

A kötvény árfolyamát a névérték százalékában, a részvényekét pedig leggyakrabban összegben, címletenként közlik.

Árfolyam-biztosítás

Az árfolyamváltozásból eredő veszteség (vagyis az árfolyamkockázat) elleni védekezés.

Árfolyam-ingadozás

Az árfolyam folyamatos változása kereslet-kínálat hatására.

Megkülönböztetnek

- Bessz (baisse) csökkenő, és

- Hossz (hausse) emelkedő tendenciát.

Árfolyam-különbözet (écart)

Az eladási és a vételi árfolyam eltérése.

Árfolyam-megállapítás

A német tőzsdék gyakorlatában a részvények hivatalos árfolyamát az árfolyam ügynök számítja ki, hogy azon a kereset és a kínálat lehető legnagyobb részét tudja lebonyolítani.

Árfolyam-politika

Az árfolyam-politika főleg a kötött devizagazdálkodású országokban tölt be fontos pénzügy-politikai szerepet.

Árfolyam alakulásának tényezői

- Termelékenység

- Valuta elértéktelenedése

- Nemzetközi pénzmozgás

Árfolyam és a paritás közötti viszony

- Paritás és árfolyam egybeesésekor azt mondjuk a valuta árfolyam parin áll
- Dízszázió alakul ki ha az árfolyam alacsonyabb, mint a paritás
- Ázsió jön létre, ha az árfolyam magasabb, mint a paritás

Árfolyam/nyereség arány (price/earnings ratio)

A részvény árfolyama osztva a részvényenkénti nyereséggel. Ez a szám a részvények megítélésére használt mérőszámok egyike.

Árfolyambázis

A megbízások összesítésén alapuló tőzsdei kereskedelmi rendszerben a megbízások összessége, amelyeknek alapján az árfolyamot megállapítják.

Árfolyamérték.

Az az összeg, amelyet egy értékpapír egy darabjéért kell fizetni a tőzsdén.

Árfolyamérték..

Az értékpapírok piacán kialakuló kereslet-kínálat hatására változó érték.
A kötvény árfolyamértékét a belőle származó jövőbeni pénzáramok diszkontálásával számíthatjuk ki.
Az az érték, amelyért egy részvényt a piacon ellehet adni.

Árfolyamgondozás

Szélsőséges árfolyam-ingadozások megakadályozása, emelkedő árfolyam esetén eladásokkal, csökkenő árfolyam esetén vásárlásokkal, valamint az árfolyam karbantartása (manipulálása) annak érdekében, hogy az újabb kibocsátások sikeresek lehessenek.

Árfolyamjegyzék

Szűkebb értelemben a tőzsdeidő alatt kiadott eredeti jegyzék, amely az összes árfolyamot tartalmazza. tágabb értelemben az eredeti jegyzék alapján nyomtatott hivatalos közlöny, amely a hivatalosan megállapított tőzsdei árfolyamokat tartalmazza.

Árfolyamjegyzés módozatai

- Belföldi valuta külföldi valutában kifejezett ára Ft/dollár
- Külföldi valuta belföldi valutában kifejezett ára dollár /Ft

Árfolyamjegyzés.

Az árfolyam hivatalos megállapítása és közlése.

Árfolyamjegyzés..

Az egyes valuták egymáshoz viszonyított árfolyamának közzétételét árfolyamjegyzésnek nevezzük.

Árfolyamjegyzés...

Adott időpontban az árfolyamot feljegyzik és közzéteszik.

Árfolyamkockázat

Az árfolyamváltozásokban megjelenő bizonytalanság.

Árfolyamnyereség

Az alacsonyabb vételi és a magasabb eladási ár közötti különbség, a költségek figyelembevételével.

Árfolyamok csoportjai

- Rögzített, vagy fix: árfolyamok a dekrarált paritás körül igen szűk sávban ingadozik
- Kötött árfolyam: az árfolyamot hatóságilag rögzítik, nem a kereslet illetve kínálat alakítja
- Flexibilis vagy rugalmas: a kereslet és kínálat alapján szabadon változik

Árfolyamügynök (kursmakler)

Hivatalos tőzsdei ügynök (ném.: amtlicher Marker), akinek feladata az általa összetett ajánlatok alapján a hivatalos árfolyam megállapítása és a nem folyamatos kereskedésű papírok adásvételének közvetítése. Más kereskedelmi tevékenységgel nem foglalkozhat, saját üzleteket nem köthet a tőzsdén. A közvetítésért közvetítői díjat (ügynöki jutalékot) kap.

Árszínvonal. - P

A mikroökonómia ár-kategóriáját általánosító aggregált kategória – statisztikai megfelelője a statisztikai jószágkosár árainak a jószágok mennyiségeivel súlyozott átlaga.

A javak árainak súlyozott számtani átlagával közelíthető mutató. Az árszínvonal változásának meghatározásához a kibocsátás deflátorát használják. / GDP-deflátor /.

Árszínvonal.. - P

A termékárak súlyozott számtani átlaga. Az árak időszakok közötti nagyságát árindexel fejezzük ki. Az árindex tartós, folyamatos emelkedését inflációnak nevezzük. Az infláció alakulásának mérésére használt inflációs ráta egyben a fogyasztói árindex is.

Áru és pénzpiac szimultán egyensúlya

Az a jövedelem-kamatláb kombináció, ahol IS görbe metszi az LM görbét, azaz ugyanannál az (Y_0, i_0) kombinációnál $I(i_0) = S(Y_0)$ és $M = M_1(Y) + L_2(i_0)$.

Áru fogalma és tulajdonságai

- Áru: a gazdaság azon egysége, melyen nem saját felhasználásra, hanem csere, eladás céljából hoznak létre, hozzá felhasználója cserekapcsolat útján, ellenérték fejében juthat létre

- Használati érték: áruvá csak olyan szolgáltatás vagy jószág válhat, amely emberi szükségleteket elégít ki a felhasználók számára különböző mértékben hasznosak használati értéke egyre tágul, soha nem lehet befejezett

- Csereérték: meghatározott arányban cserélhető másik áruval az áru csereértéke az az ellenérték, amiért adott áru elcserélhető, amit a piacon kínálnak érte mennyiségi viszony (arány 2 termék között) marginalizmus (szubjektív érték-elem)

- A fogyasztó előnyöket szerez

- Hasznosság szerint alakulnak az arányok

- A használati és a csereérték akkor válik egymással egyenlővé, amikor a megvásárolni kívánt áru hasznossága pont akkora, mint amekkoráról a cserében ennek érdekében lemond

Áru.

Olyan jószág, amelyet cserére termelnek.

Áru..

A gazdaság azon egysége, melyen nem saját felhasználásra, hanem csere, eladás céljából hoznak létre, hozzá felhasználója cserekapcsolat útján, ellenérték fejében juthat létre.

Árupiac

Az összes áru piaca összevontan, az árupiac egyensúlyban van, ha az árukínálat Y megegyezik a fogyasztási kereslet C és a beruházási kereslet I összegével. $Y = C + I$.

Árupiaci egyensúly

$$Y = C + I$$

Árutőzsde

Az árutőzsdék lehetnek általános árutőzsdék és speciális árutőzsdék.

Árverés

Áruk (pl. értékpapírok), tárgyak nyilvános eladásra kínálása: az árut annak adják el, aki a legmagasabb árat ajánlotta érte.

Átutalás

Az átutalás a legelterjedtebb készpénz nélküli fizetési mód. Az átutalás legfontosabb sajátossága, hogy a fizetést mindig a vevő a kötelezett kezdeményezi.

Átutalás előnye

- Bármilyen jogcímű fizetést ki lehet ily módon egyenlíteni

- Nincs összeghatárhoz kötve

- Akkor is lehet alkalmazni, ha a felek e fizetési módban külön nem állapodtak meg

- Technikailag bonyolítása egy egyszerű banki formanyomtatvány, az ún. átutalási megbízás segítségével történik

Átutalási megbízás jellemzői

Az átutalási megbízás jellemzői: az átutalási megbízással a fizetésre kötelezett arról rendelkezik, a hitelintézet a nála vezetett számlája terhére, meghatározott összeget utaljon át a jogosult elszámolási számlájára javára. Ez aktív fizetési mód. Az átutalásos megbízás kétpéldányos nyomtatvány, amelyet a benyújtónak minden esetben a hitelintézetnél bejelentett aláírás bejelentésen meghatározott módon kell aláírni 1. példány a fizetésre kötelezett számlatulajdonosnak a számláját vezető bank részére adott megbízása. A nyomtatvány 2. példány a megbízó számlatulajdonosnál marad. Ez a példány szolgál annak igazolására, hogy a kötelezett az átutalási megbízást számlavezető bankjának átadta.

Átváltás

Technikai művelet, amelynek során valaki

1. Pénzt más pénznemre vagy más címletű pénzre cserél
2. Nem kedvező értékpapírt kedvezőre cserél

Átváltoztatható kötvény.

Olyan kötvény, amely a rendes fix kamatozáson felül lehetővé teszi tulajdonosa számára, hogy meghatározott határidőn (ún. csereidőszakon) belül válasszon: vagy beváltja kötvényeit a vállalkozás részvényeire, vagy megtartja őket, s így később, a törlesztéskor, pénzét visszakapja.

Átváltoztatható kötvény..

Az alaptőke legfeljebb feléig olyan értékpapír, amelyet részvénné lehet váltani.

Ázsió (felár, felpénz, prémium)

Pénznem, értékpapír névértéke és ezt a meghaladó piaci értéke közötti különbség a névérték százalékában kifejezve. Ellentéte a diszázsió.

Baisse-spekulánsok

Azok a spekulánsok, akik a kamatláb emelkedését, így az árfolyam csökkenését várják, ezért értékpapírjaikat eladni akarják, a tőzsdei pénzkeresletet képviselik.

BAMOSZ - Befektetési Alapkezelők Magyarországi Szövetsége

Alapítás éve: 1993

1991. év végén a Parlament elfogadta a LXIII. számú, a befektetési alapokról szóló törvényt, ezzel Magyarországon is megnyílt az út a fejlett pénzügyi kultúrával rendelkező országokban már nagy népszerűségnek örvendő alapok létrehozása előtt. Az említett törvény teljes körűen szabályozza az alapok létrehozásával, működésével, a felelősségi körökkel kapcsolatos kérdéseket és megteremti a többszintű ellenőrzés lehetőségeit is. Erről a biztos alapról kiindulva viszonylag rövid idő alatt gyors fejlődést ért el a befektetési alapokkal foglalkozó üzletág. Ezért a piac szereplői, a befektetési alapkezelő cégek 1993 végén úgy döntöttek, hogy létrehozzák a Befektetési Alapkezelők Magyarországi Szövetségét azzal a céllal, hogy képviseljék közös érdekeiket, megőrizték a verseny tisztaságát és elősegítsék a további piaci fejlődést.

A szövetség fő feladatai:

- Érdekegyeztetés, érdekközvetítés és érdekképviselet.
- Jogszabályok véleményezése és a jogszabályalkotás befolyásolása.
- A befektetési alapok megismertetése, megfelelő közönség- és sajtókapcsolat (PR) kialakításán keresztül.
- Információ gyűjtése a hazai piacról.
- Szakoktatás támogatása.
- Kapcsolatok kialakítása a hasonló külföldi szervezetekkel (szövetségekkel).
- Szakmai ajánlások, közös elvek megfogalmazása, a versenytikai szabályok kialakítása.

Annak érdekében, hogy ne csak a hazai tapasztalatok legyenek ebben a munkában elérhetőek, a BAMOSZ kezdeményezte csatlakozását a hasonló profilú európai szövetséghez (FEFSI), melynek ma már tagja.

A Szövetség jelenleg 21 befektetési alapkezelőt tömörít az engedéllyel rendelkező 23-ból. A Szövetség tagjai között tudhatja azonban gyakorlatilag az összes aktív magyarországi szakcéget, hiszen a kezelt vagyon területén a Szövetség aránya már 99,5% felett van.

A szövetség az elmúlt időszakban különleges súlyt helyezett - a gyorsan fejlődő és változó piaci környezet miatt - az egységes szakmai normák kialakítására. Ezen a területen sor került a befektetési alapok működését döntően

meghatározó kérdésekben egységes normák és ajánlások elfogadására. Ezeket a tagok alkalmazzák, sőt a felügyeleti szervek is beépítették mindennapi gyakorlatukba.

A normák és az ajánlások az alábbi területeket érintik:

- A származékos termékek alkalmazása.

A befektetési alapokról szóló törvény kialakítása idején ezek a piacok Magyarországon még nem működtek, így megjelenésükkor szükség volt ezek biztonságos adaptációjára (az alapok fedezeti célra használhatják ezeket a termékeket).

- A nettó eszközérték-számítás egységesítése.

Ez azért igen fontos kérdés Magyarországon, mert egyes értékpapírok esetén nem kellően likvid piacok árjelzései eltéríthetik a befektetési alap nettó eszközértékét a valós értéktől. Mivel azóta a kezelési szabályzatok már a közösen kialakított elveken épülnek fel, a különböző alapok teljesítményének összehasonlítása is lehetővé vált.

- Az alapok osztályozása és az egyes kategóriákba való besorolása.

A kategóriákat a Befektetési Alapkezelők Európai Szövetségének (FEFSI) ajánlásait követve, kisebb - a hazai környezetnek megfelelő - módosításokkal határozta meg szövetségünk.

- Etikai Kódex

A befektetők bizalmának megnyerése érdekében kialakított átlátható és egységesen elfogadott szakmai etikai elvek az alapkezelők tisztességes versenyét hivatottak biztosítani. Az Etikai Kódexet a BAMOSZ közgyűlése 1999. október 19-én fogadta el és 2000. január 1-én lépett hatályba. A szabályok és előírások betartása felett az 1999 elején megalakult Etikai Bizottság fog őrködni.

Mindezek célja az, hogy a piacon a verseny szabályozott, egységes keretek között folyjon és a befektetők valós tájékoztatást, információt szerezhessenek a befektetési alapok működéséről. Ez biztosíthatja azt, hogy a befektetési alapok megőrizhessék kedvező befektetői megítélésüket.

További fontos célkitűzés a nyugdíjrendszer átalakítása során minél nagyobb szerep biztosítása a befektetési alapok számára, illetve annak elérése, hogy a befektetési alapok működését szabályozó törvény esedékes módosítása során megszűnjön Magyarországon a befektetési jegyek relatív versenyhátránya.

Ezt az előrelépést segítette elő 2001 végén az egységes Tőkepiaci törvény (tpt) elfogadása, melynek keretében végre sor került a befektetési alapokat érintő jogszabály módosítására is. Ez jelentősen megváltoztatta működési környezetet, lehetővé téve új, rugalmasabb formák megjelenését.

A tpt. alapkezelőket érintő változásait három témakörben lehet összefoglalni:

- Az alapkezelők tevékenységi körének kibővítése

A vagyonkezelés természetéből adódóan a hatékony, nyereséges tevékenység kulcsa a megfelelő nagyságrendű kezelt vagyon elérése. Itthon már az ország méreteiből adódóan is komoly problémát jelent az európai méretekben is versenyképes nagyságrend elérése. Fontos lépés tehát, hogy immár lehetővé vált az eddig pénzügyi csoportokon belül elkülönített szervezetekben folytatott vagyonkezelési szolgáltatások összevonása. A befektetési alapkezelők az alapok menedzselése mellett pénztári és egyéni vagyonkezeléssel is foglalkozhatnak. Ez egyszerre csökkenti a költségeket és teszi egységesebbé, átláthatóvá a területet.

- Új típusú alapok megjelenése

A korábbi szabályozás 1991-ben került lefektetésre azzal a céllal, hogy egyszerű és egységes jogi bázison létrejöhön egy szilárd és átlátható intézményi befektetési forma. Ennek a feladatának messzemenősen eleget tett. Az időközben eltelt évtized azonban jelentősen átalakította a nemzetközi és a hazai pénzügyi világot, valamint a befektetési kultúrát is. Az elavult szabályozás hátráltatta olyan modern termékek létrejöttét, amely a befektetőknek rugalmasságot és alacsonyabb költséget jelentett volna. Ezen változtatott a tpt, amikor megalkotta az indexkövető, a származékos alapok, valamint az alapok alapja konstrukciókat.

- Szakmai és tőkekövetelmények megváltozása

A tpt. kísérletet tett arra, hogy a vagyonkezelés különböző területeit és az azokat végző szervezeteket azonos szabályozás alá terelje. Ennek érdekében szakmai alapkövetelmények kerültek megfogalmazásra, amelyek érintik a személyi, tárgyi feltételeket, az alaptőke minimális nagyságát, valamint az ügyfelek tájékoztatási rendjét is.

Bamosz Részvény Befektetési Alap Portfólió Index (RAX)

A Befektetési Alapkezelők Magyarországi Szövetsége által kifejlesztet, és a BÉT által hivatalosan 1999. február 15. óta számított Bamosz Részvény Befektetési Alap Portfólió Index (RAX) létrehozását az a cél vezérelte, hogy objektív mércét adjon a részvényalapok teljesítményének méréséhez, mivel a már létező részvénypiaci indexek nem vették tekintetbe a befektetési alapokra vonatkozó törvényi korlátozásokat, ezért erre a célra csak korlátozottan voltak alkalmasak. Az index bázisa 1998. január 7-i állapotot tükröző 1000 pont.

A cél az, hogy a jelenleg működő mintegy 30 részvénybe fektető alap teljesítményének méréséhez az index egy objektív mércét adjon. Az index minden tőzsdei kereskedési napon, a kereskedést követően egyszer kerül

kiszámításra.

Az index az osztalékfizetéseket úgy veszi figyelembe, hogy a vállaltok által fizetett osztalékot a befektetők teljes mértékben ugyanannak a cégnek a részvényeibe fektetik be.

Bank

Olyan hitelintézet, amely betétgyűjtéssel és más visszafizetendő pénzeszköz nyilvánosságtól történő elfogadásával, valamint pénzforgalmi szolgáltatások nyújtásával üzletszerűen foglalkozik.

Bank a modern gazdaságban

Azaz intézmény, ahol a betétgyűjtés és a hitelnyújtás megvalósul. Ezen túlmenően a bankok foglalkoznak még fizetések közvetítésével, érték őrzéssel és kezeléssel, valuta és deviza műveletekkel, illetve értékpapír műveletekkel.

Bankgarancia.

Olyan kötelezettségvállalás, amelyben a garanciát a nyújtó fél vállalja, hogy bizonyos feltételek fennállása esetén fizet, ha az eredeti kötelezett nem fizet. A garancia lehet: feltétel nélküli, okmányos garancia. A bankgaranciát garanciaadój ellenében vállalják a bankok.

Bankgarancia..

A bankgarancia esetében a hitelezet önálló fizetési kötelezettséget vállal harmadik személy kötelezettségeiért. A hitelező az esedékes követelését a bankgaranciát biztosító pénzügyintézetrel szemben fenntartás nélkül érvényesítheti. A tárgyi biztosítékok körébe tartozik a zálogjog és az óvadék nyújtása

Bankhitel

A hitelintézet által nyújtott hitel, illetve kölcsönt értjük.

A hitelintézet a bank hitelszerződéssel arra vállal kötelezettséget, hogy rendelkezésre tartási jutalék ellenében meghatározott hitelkeretet tart, a mási szerződő fél rendelkezésére, és a keret terhére pénzkölcsönt nyújt vagy egyéb hitel műveleteket, végez.

A bankhitelszerződéssel a bank arra vállal még kötelezettséget, hogy a szerződés érvényességének időtartalmán belül a jutalék megfizetése esetében a kölcsön és más hitel művelet elvégzésére ügyfele rendelkezésére áll.

A bank a hitelkeret terhére pénzt csak külön szerződés kölcsön szerződés alapján folyósít.

Bankhitel szerződéssel

A pénzügyintézet arra vállal kötelezettséget, hogy jutalék ellenében meghatározott hitelkeretet tart a másik szerződő fél rendelkezésére és a hitelkeret terhére - szerződésben foglalt feltételekkel - kölcsönszerződést köt vagy egyéb hitelműveletet végez. A hitelintézet hitelt csak írásban foglalt hitelszerződés alapján nyújthat.

Banki értékpapír

Azokat az értékpapírokat, amelyeket a hitelintézetnek passzív bank műveleteik keretében külön jogszabály alapján bocsátanak ki.

A banki értékpapírok hitel viszonyt megtestesítő értékpapírok, pl.: kötvény, betéti jegy

A hitelintézet az általa kibocsátott értékpapírokat készpénz ellenében értékesíti, a papír megvásárlója a hitelintézetnek kölcsönt nyújt.

Az értékpapír ellenértéke megnöveli a hitelintézet pénzüsszegét és annak erejéig a hitelintézetnek a papír tulajdonosával szemben kötelezettsége, keletkezik.

Banking elmélet

A pénzhelyettesítők kibocsátását nem a meglévő aranyfedezethez, hanem árufedezethez kell kötni.

A currency-elméletet kísérelte meg törvényesíteni Angliában 1844-ben az ún. Peel-törvény, melyet 1928-ban teljesen megszüntettek.

Bankjegy-emisszió

A bankjegy-emisszió a számlapénz készpénzzé alakulását, illetve a külföldi pénz belföldivé válását jelenti.

Bankjegy

Kezdetben a bank saját váltója, az aranypénz-rendszerben aranyat helyettesített, aranyra beváltható volt, jelenleg a hitelpénz egyik megjelenési formája.

Bankkártya

Bankkártyákat a hazai bankok 1989-től bocsátanak ki.

Bankkártya segítségével a kártyabirtokos csak a tényleges vásárlások, és az igénybevett szolgáltatások ellenértékét

rendezheti, továbbá készpénzt vehet fel bankjegykiadó automatákból.

Bankkonzorcium (szindikátus)

Olyan bankcsoport, amelyik alkalmilag vagy ismétlődően közösen bonyolít le ügyleteket.

Bankkölcsön

A hitelintézet által pénzben folyósított kölcsön.

Azt a személyt, aki a kölcsönt nyújtja hitelezőnek a kölcsön kedvezményét adásnak, nevezzük.

Hitelező bárki lehet feltéve, hogy a törvény számára a hitelnyújtást nem tiltja.

Üzletszerű hitelügyletekkel, illetve kölcsön ügyletekkel kapcsolatos pénzügyi szolgáltatásokat azonban csak hitelintézet végezhet.

Amennyiben a hitelintézet, a hitelező kölcsön szerződést bankkölcsönszerződésnek nevezzük.

Írásba kell foglalni az adás ellen szolgáltatásaként kamatot köteles, fizetni.

Bankközi hitelek. (refinanszírozási hitel)

A hitelintézet forrásait bővíti más hitelintézetből, vagy a jegybanktól felvet refinanszírozási hitel.

Vállalkozói szféra -> Hitelintézet -> Jegybank

Betéti kamat > Refinanszírozási kamat

Kamat

Bankközi hitelek.. (refinanszírozási hitel)

Akkor lehetséges, amikor a hitelintézet által kihelyezett betét után magasabb kamatlábat, realizálnak, mint amennyi kamatot a refinanszírozási hitel után fizetnie kell és más forrásból likvidálást bővíteni nem tudja. A bankközi hitelek pénzügyi hitelek körébe tartoznak.

Bankközi kamatláb

Az a kamatláb, amelyet a bankok egymásnak nyújtott hitelek után számítanak fel.

Bankrendszer

Adott ország bankjainak összegét jelenti.

Bankrendszer résztvevői (modern)

- Központi bank, amely segíti a bankrendszer többi tagját a tevékenységben
- Kereskedelmi bankok ők végzik a bankári tevékenységet
- Nem monetáris pénzügyi intézet saját szolgáltatási tevékenységet nyújtanak

Bankrendszerek fajtái

- Egyszintű
- Kétszintű

Bankszámlaszerződés

A bankszámlaszerződés úgy jön létre, hogy az ügyfél számlanyitási kérelmet terjeszt elő, amelyet a bank visszaigazol. A bankszámlaszerződésben pontosan rögzítik az adott számlatulajdonos és a számlát vezető bank számlakezeléssel kapcsolatos jogait és kötelezettségeit. A bankszámlaszám megnyitásakor közli a bank az ügyféllel a számlája azonosítására szolgáló pénzforgalmi jelzőszámot (24 jegyű szám). A bankszámla feletti rendelkezési jog a vállalkozási vagy egy formájának kezelését jelenti, ezért elvileg a vállalkozás tulajdonosa gyakorolhatja, illetve akit ő ezzel megbíz. A bankszámlaszerződés tartalmazza a számlavezetéssel kapcsolatos díjtételek nagyságát is.

Bankszámlák típusai

- Elszámolási számla
- Folyószámla
- Határidős betétszámla
- Hitelszámla
- Értékpapír-letéti számla
- Devizaszámla

Bankszámlával kapcsolatos megbízások teljesítése

A számlavezető bank a számlatulajdonos megbízásait, illetve a számla egyéb módon történő terheléseit általában

Tőzsde szótár by pezo(9910903@citromail.hu)

beérkezési sorrendben teljesíti.

Bankszféra aktívája

Tőkekihelyezés – hitelnyújtás és befektetés, / diszkontálás, folyószámlahitel, kötvény üzletbe való bekapcsolódás, részvények, ingatlanok vásárlása /

Bankszféra passzívája

Tőkebegyűjtés – idegen tőkét halmoz fel az alábbiak szerint:

- Betétgyűjtés
- Refinanszírozási hitel felvétele a jegybanktól
- Kötvények
- Egyéb értékpapírok kibocsátása, stb.

Banktitok

Hitelintézetek jogi kötelezettsége ügyfelei adatainak egy harmadik fél előtti titokban tartása. A pénzügyi hatóságokkal szemben nem érvényesül.

Bázisár

Értékpapír vagy árú ára, amelyben a határidős ügyletet megkötik.

BCG mátrix

A BCG mátrix két tényező alapján értékeli a stratégiai üzleti egységek helyzetét a piaci növekedés, a relatív piaci részesedés.

Mindkét tényezőre két fokozatot alkalmaznak alacsony magas

A piaci részesedést úgy határozzák meg, hogy az adott termék értékesítését viszonyítják a legnagyobb versenytárs értékesítéséhez. Ha a versenytárs jobb pozícióban van, ez a mutató 1-nél kisebb. 1-nél nagyobb mutató, ha vállalatunk a piacon vezető tényező.

Piaci részesedés aránya

	DPiaci részesedés	
magas D	DmagasD	alacsony
alacsony D	Csillag D	Kérdőjel
	Fejőstehén D	Kutya

Csillagok Sztárok

A legjobb pozíció

Stratégiája:

A piaci pozíciók megtartása esetleg növelése

Lassuló szakaszban akár fejőstehénné válhat

Kérdőjelek

Alacsony piaci részesedés, de erőteljes növekedés. A részesedés növeléséhez befektetés szükséges idővel sztárokká válhat.

Stratégiája:

Befektetés továbbfejlesztés szükséges csillagokká

Visszavonulás döglött kutya lesz

Fejőstehenek

Magas részesedés, alacsony növekedés

Stratégiája:

További befektetés, támogatás addig a mértékig, hogy a részesedést megtartsák, a többi pénzt kérdőjelekben, vagy csillagokban investálják.

Arató stratégia: a pozícióból adódó előnyöket maximálisan kihasználni, a gyengülés árán is..

Döglött kutya

A piaci részesedés és a növekedés alacsony. A vállalkozás számára értéktelen

Stratégiája:

Meg kell szabadulni tőle

BCG mátrix - szolgáltatások élettartama, egyúttal a szolgáltatás helye a piacon. Segít eldönteni, hogy egy szolgáltatás fejlesztésére fordítsanak-e további összegeket.

Tőzsde szótár by pezo(9910903@citromail.hu)

- Sztár - kereslet folyton nő
- Kérdőjeles szolgáltatás - kereslet nő, de a lehetőségek nem biztosítottak
- Fejőstehén - régi szolgáltatás leszálló ágban
- Döglött kutya - kis kereslet, kis lehetőség

Bear market (medvepiac)

Gyengülő piac, ahol minden a forgalom, mind az árfolyamok általában esnek.

Befektetés hozama, kockázata, kockázat elutasítás

Minden befektetés lényege valamilyen mértékű tőke lekötése abból a célból, hogy meghatározott időtartam alatt profitot eredményezzen. A modern pénzügyi megközelítés szerint a befektetés, valamilyen jelenbeli pénz elcserélését jelenti valamilyen jövőbeli pénzre. A befektetés eredményét, a profitot a kezdeti tőkéhez viszonyítva %-os formában kifejezve, realizált hozamnak nevezzük.

A befektetés hozama: árfolyamnyereség + egyéb kifizetés $r = (P1 - P0) + DIV1$

DDDDDDDDDD $P0D$ $P0$

r: befektetés hozama

P1: a tárgyidőszaki árfolyam (záróárfolyam)

P0: a befektetési árfolyam (nyitóárfolyam)

DIV1: osztalékhozam, mint egyéb kifizetés

Ahol az árfolyamnyereség a tőkepiacon forgó befektetési formák árfolyamváltozásából eredő profit, míg egyéb kifizetés lehet kamat vagy osztalék.

Minden befektető valamilyen jövőbeni hozam reményében kíván befektetni, tehát az elérendő hozammal szemben elvárásai vannak. Az így elérni kívánt hozamot elvárt hozamnak nevezzük. A jövőben esedékes, mértékét biztosan nem ismerjük. Éppen ezért, ez egy valószínűségi változó, amit a befektetés tervezésekor figyelembe kell vennünk.

Ha az elvárt hozam a jövőben esedékes, és nagyságát nem ismerjük pontosan, akkor a körülötte lévő bizonytalanság kockázat.

A kockázat különböző mértékű lehet attól függően, hogy a várható hozam és a tényleges hozam hogyan tér el egymástól akkor, amikor realizálni szeretnénk befektetésünkön a profitot.

A hozamok eloszlását két változóval jellemezhetjük, (feltételezzük, hogy normális valószínűség eloszlást követnek) a szórásukkal és a várható értékükkel

A szórás és a variancia az eloszlásokból az alábbiak szerint számolható:
?

A befektetési lehetőségek közül azt kell választanunk amelyik a legkisebb kockázattal biztosít ugyanakkora mértékű hozamot. Erre a relatív szórás (CV) adja meg a választ.

A relatív szórás megmutatja, hogy egységnyi hozamra mekkora kockázat jut.

Azt a befektetői magatartást mondjuk kockázat elutasítónak, amikor a befektető csak akkor vállal magasabb kockázatot, ha ennek megfelelően több hozamban részesül. Ezért a többletkockázatért elvárt vagy fizetett hozam a kockázati prémium.

Kockázat semleges az a befektető, aki csak a várható hozam alapján dönt

Kockázat kedvelő: tudja, ismeri a kockázatot- a kockázat élvezetért vállalja azt

Kockázat elutasító: látom a kockázatot, de nem akarom mindenáron felvállalni, csak ha megfizetnek ezért a különbségért, egyébként nem! Befektetésekre ez jellemző.

A kockázat elutasítása kapcsán megkülönböztetjük a spekulációt és a hazardírozást (gambling) fogalmait.

Spekuláció esetén jelentős a befektetési kockázatvállalás, ennek megfelelően magas hozam érhető el.

A hazardírozás olyan bizonytalan kimenetelű fogadás, melynek célja a kockázat élvezet, a kockázatarányos hozamszint nem lényeges szempont (lottó).

A kettő közti különbség az arányos hozamvárásban, a kockázati prémiumban van, amit a spekuláns minden esetben elvár, a hazardőr nem. A spekuláció egy agresszív befektetési stratégiát jelent, míg a fogadás egy játék.

Általában elmondható, hogy minél nagyobb a befektető vagyona, annál kevésbé becsüli meg a további hozamokat.

A hasznossági függvény a vagyonnal nő, de minden újabb egységnyi pénznövekménnyel fokozatosan csökkenő

mértékben növekszik, ez a csökkenő határhasznosság elve.

Befektetés megtérülési idejének mutatója

Azt fejezi ki, hogy a beruházásba fektetett tőke mennyi idő alatt térül meg a beruházással előállítható éves jövedelemből.

Megtérülési idő = beruházott összeg / éves jövedelem.

A beruházási változatok közül az a legkedvezőbb, amelynek megtérülési ideje rövidebb, mivel ekkor csökken a befektetés kockázata.

Befektetési alap - A piac szereplői

- Alapkezelő
 - Befektetési politika meghatározása
 - Tájékoztató, szabályzatok
 - A befektetési politika megvalósítása
 - A befektetési jegyek kibocsátásának megszervezése
 - Nyilvántartás
 - Nettó eszközérték közzététele

- Letétkezelő
 - Vezeti az Alap számláját
 - Alap értékpapírjait letétben őrzi
 - Kiszámítja a nettó eszközértéket
 - Ellenőrzi a befektetési politika betartását

- Forgalmazó

Befektetési Alap - Befektetési szabályok

- Egy papírból max. 5 %
- Egy kibocsátótól max 10 %
- Max 10 % OTC
- Egy OTC max 2 %
- Befektetési alapon max. 10 %
- Letétkezelő papírjaiból semmit

Befektetési Alap - Tőzsdén jegyzet

- Futures
 - áru, deviza, kamat, index
- Jegyzett opciók
 - deviza, kamat, áru, részvény, index

Befektetési Alap - Tőzsdén kívüli

- Forward
 - áru, deviza, kamat, index
- Tőzsdén kívüli opciók
 - áru, deviza, kamat, index, részvény
- Swap ügylet
 - deviza, kamat

Befektetési alap Nettó eszközérték

Nettó eszközérték alatt a befektetési alap vagyonának az alapot terhelő kötelezettségekkel csökkentett részét értjük. A nettó eszközértéket nem az alapkezelő állapítja meg, hanem minden befektetési alapon rendelkeznie kell egy ún. letétkezelővel, amely valamely hitelintézet lehet. Az eladáskori és a vételkor árfolyam különbözete jelenti a befektető hasznát.

Befektetési alap.

Közös befektetés céljára összeadott tőke, amelyet a befektetési alap kezelői a kockázatmegosztás elve szerint kezelnek, azaz fektetnek be többféle értékpapírba. Lehet nyílt (vagyis a befektetési jegyek folyamatos

visszaváltását vállaló), illetve zárt (az általa kibocsátott befektetési jegyek másodpiaci eladhatóságát biztosító) alap. mindkét fajtájú alap esetén lehet szó tőkeemelésről, azaz új befektetési jegyek kibocsátásáról.

Befektetési alap..

A befektetési alapok elsősorban azok számára jöttek létre, akik nem rendelkeznek megfelelő szakértelemmel és/vagy elegendő idővel ahhoz, hogy befektetési döntéseiket önállóan hozzák meg.

Nem tudják például eldönteni, hogy mely hazai vagy külföldi részvényből vásároljanak, vagy milyen állampapírt válasszanak. Ezt a feladatot vállalja át az alapkezelők szakembergárdája. Ráadásul a nemzetközi értékpapírpiacon még a hazainál is nehezebb átlátni, illetve igencsak fáradságos a külföldi vállalatokról és részvényeiről információt szerezni.

A kisbefektetők azonban gyakran nem csupán a szükséges szakértelemmel nem rendelkeznek, hanem nincs olyan nagyságrendű pénzüik sem, amelyet értelmesen meg lehetne osztani a különböző befektetési alternatívák között. A befektetési alapok viszont - mivel összegyűjtik a kisbefektetők megtakarításait - már elegendő tőkével rendelkeznek ahhoz, hogy diverzifikációval csökkentsék a befektetések kockázatát. Vagyis az alapok egyszerre sok pénzügyi eszközbe fektetnek, így eredményük kevésbé van kitéve egy-egy értékpapír hektikus mozgásának (egyedi kockázatának).

Befektetési alap...

A befektetési alap tulajdonképpen nem más, mint egy jogi személyiséggel felruházott vagyontömeg, mely a befektetők pénzeit összegyűjtve, azokat - kihasználva az így létrejött nagyobb tőkeméretet - költség hatékonyan és diverzifikáltan befekteti. A befektetésből eredő költségek, illetve hozamok az alap "tulajdonosai", vagyis az alap vagyont megtestesítő értékpapír, a befektetési jegyek gazdái között tulajdoni arányuknak megfelelően vannak szétosztva.

Befektetési alap....

1991. évi LXIII. törvény célja elősegíteni:

- Elsősorban a lakossági megtakarításokat,
- A szükséges szakértelmet biztosítva,
- A kockázat megosztásával, lehessen befektetni.

Befektetési alapok előnyei

A megtakarításokkal rendelkező potenciális befektetőkben gyakran felmerül a kérdés, hogy pénzüket befektetési alapokba fektetve profitáljanak az értékpapírok és más pénzügyi termékek hozamából, vagy inkább saját elképzeléseik szerint közvetlenül fektessenek be. A befektetési alapok mellett szól, hogy olyan befektetési és kockázatmegosztási lehetőségeket nyitnak meg, amelyek a kisbefektetők számára másképp elérhetetlenek.

A befektetési alapok döntő többsége megfelelően átfontolt befektetési politikát követ, igénybevételükkel a kisbefektetők kihagyhatják azt a keserű tapasztalatot, hogy egy rosszul meghozott befektetési döntés miatt megtakarításaik nagy részét elveszíthetik.

Ellentétben a zártvégű befektetési alapokkal, a nyíltvégű alapok által kibocsátott befektetési jegyek megfelelően likvid termékek, azaz visszaváltásuk esetén általában azonnal, de maximum 2 napon belül pénzünkhez jutunk. Árfolyamváltozásuk könnyen nyomon követhető, mivel az alapkezelők az interneten és a gazdasági sajtóban minden nap közzéteszik az aktuális árfolyamokat. További nagy előnyük, hogy a felszámított költségek (vásárlási és visszaváltási díjak, számlavezetés, letétkezelői és alapkezelői díjak) nagysága előre ismert.

Összességében elmondható, hogy a befektetési alapok révén a kisbefektetők számára olyan befektetési és kockázat megosztási lehetőségek nyílnak meg, melyek másképp elérhetetlenek lettek volna.

Befektetési alapok fizetőképessége

- 15 % készpénz
- 10 % hitel felvehető
- Záloggal nem terhelhető
- Hitel nem nyújtható

Befektetési alapok típusai

- Értékpapíralapok, hazánkban egyelőre ezek dominálnak.
- Befektetések rövidtávra: A folyószámla és a bankkártya mellett olyan gyorsan hozzáférhető tartalék, amely

Tőzsde szótár by pezo(9910903@citromail.hu)

likviditása ellenére az értékét az inflációval szemben megőrzi. (pénzpiaci, állampapír alapok)

- Befektetések középhávra: Amennyiben megtakarításunkat legalább hat hónapot meghaladó időszakra tervezzük, megfelelő lehet a kötvény és a vegyes alapok.

A vegyes alapok kötvények mellett már kisebb-nagyobb részvénybefektetéssel is rendelkeznek, amelyek árfolyama erősen ingadozhat.

- Befektetések hosszabb távra: Hosszabb távú befektetések céljára szolgálnak a részvény alapok.

A befektetési alapokat több szempont szerint csoportosíthatjuk. Az egyik a befektetők hozzáférési lehetősége, mely szerint megkülönböztethetünk zártkörű és nyilvános befektetési alapokat. A nyilvános alapok által kibocsátott befektetési jegyekből bárki vásárolhat, míg a zártkörű alapokéból kizárólag az előre meghatározott befektetői kör.

Egy másik osztályozási szempont, hogy az alap jegyeivel milyen módon lehet kereskedni. A nyíltvégű alapokét a kibocsátás után az alapkezelő által megbízott forgalmazóknál lehet megvásárolni, illetve eladni. A visszaváltásra az alapkezelő kötelezettséget vállal. A vétel és az eladás az alap aznapra megállapított árfolyamán (az egy jegyre jutó nettó eszközértéken) történik.

A zártvégű alapokat az alapkezelő a kibocsátás után bevezeti a tőzsdére. Az alap jegyeivel a kereskedés a tőzsdén zajlik. Vásárlási/eladási megbízásokat tőzsdetag brókercégeknek lehet adni. A zártvégű alap kezelőjének nem kell naponta megállapítania és közzétennie a befektetési jegyek nettó eszközértékét (a befizetések értéke, csökkentve az alapkezelő költségeivel és kötelezettségeivel), ezért, illetve az alacsony likviditás (forgalom) miatt az árfolyam gyakran jelentősen eltér a nettó eszközértéktől.

A harmadik csoportosítási szempont az, hogy a befektetési alap hol, mely országokban fektet be. Ez alapján megkülönböztetünk magyar és nemzetközi alapokat. A magyar alapok eszközeik túlnyomó részét Magyarországon fektetik be, a nemzetközi alapok viszont tőkájük legalább 50 százalékáig külföldi értékpapírokat vásárolnak. Ugyanakkor mind több alapkezelő hoz létre olyan nemzetközi alapot, mely csak egy meghatározott régióban (például Közép-Európában, az USA-ban vagy az Európai Unióban) fektet be.

Egy másik szempont szerint megkülönböztetünk értékpapír- és ingatlanalapokat. Az értékpapíralapok értékpapírokba (részvény, kötvény, kincstárjegy) és más pénzügyi eszközökbe (bankbetét, határidős ügyletek) fektetnek. Az ingatlanalapok ezzel szemben túlnyomórészt ingatlanokat vásárolnak, bár a likviditás megőrzése érdekében bizonyos mennyiségű bankbetétet és kincstárjegyet is tartanak.

Az alapokat csoportosíthatjuk az alapján is, hogy az adott területen (Magyarországon vagy külföldön) milyen pénzügyi eszközökbe fektetik a náluk felgyülemlett tőkét. E szerint beszélhetünk részvény-, vegyes-, kötvény-, pénzpiaci és ingatlanalapokról.

Szintén - immár idehaza is - ismerhetünk olyan konstrukciókat, mint az iparági alapok, melyek a részvényt piacon belül csak valamely iparágba (például vegyipar, gyógyszeripar) fektetnek be. Szintén elterjedőben vannak az úgynevezett esernyőalapok, melyek nem közvetlenül fektetnek pénzügyi eszközökbe, hanem tőkájüket kizárólag más befektetési alapokba helyezik.

Végül csoportosíthatunk a szerint is, hogy a befektetési alapot aktívan, vagy passzívan kezelik. A passzív alapkezelésre tipikus példák az indexalapok, melyek valamelyik közismert index összetételét képezik le, vagyis az alapkezelőknek nem kell önálló befektetési döntést hozniuk, elég ha követik az indexben bekövetkező változásokat. Aktív alapkezelés esetében az alapkezelő az aktuális piaci helyzet függvényében módosítja az alap portfóliójának összetételét.

Befektetési jegy.

-> Tőkebefektetési részjegy.

Befektetési jegy..

Egy ún. befektetési alap vagyonából való részesedést testesítenek meg. A befektetési alapot létrehozó alapkezelő társaságok a magánszemélyektől és a vállalkozásoktól összegyűjtött forrásokat saját szakmai hozzáértésük segítségével minél nagyobb hozammal kecsegtető, ugyanakkor biztonságos befektetésekké helyezik ki, s a megtermelt hozamot a befektetési jegyek tulajdonosai között szétosztják.

A Befektetési Alapkezelő Társaság által sorozatban kibocsátott, a befektetési alapokról szóló törvényben

meghatározott vagyoni és egyéb jogokat biztosító, átruházható értékpapír. A kibocsátó arra kötelezi magát, hogy a befektető által megfizetett összeget befektetési alap kialakítására fordítja, vagy befektetési alapban helyezi el, és az így létrehozott befektetési alapot a befektetők általános megbízásából kezeli, értékpapír alapot vagy ingatlan hozhat létre. Az alap jogi személy. A befektetési alap kezelője nyíltvégű és/vagy zártvégű befektetési alapra bocsáthat ki befektetési jegyet:

- Nyíltvégű alap kezelője által kibocsátott befektetési jegy visszaváltható, a kibocsátó arra kötelezi magát, hogy a befektetési jegyet a befektető által megjelölt napon nettó eszközértéken készpénzért visszavásárolja,

- Zártvégű alap: a lejáratú idő előtt, illetve a befektetési alap felszámolása előtt nem váltható vissza, személyi jövedelemadó kedvezményt a zártvégű befektetési jegy tulajdonosát illeti meg.

A befektetési jegy tulajdonosát megilleti a befektetési alap saját tőkéjének teljes hozamából a befektetési jegyre jutó hányada. A hozam származhat kamatból, osztalékból, árfolyamnyereségből.

Befektetési szolgáltatók

A Tőkepiaci törvény így határozza meg a befektetési szolgáltatási tevékenységet: „Befektetési szolgáltatási tevékenység az alábbi tevékenységek üzletszerű folytatása forintban, valutában, devizában a 82 §-ban meghatározott egy vagy több befektetési eszközre:

- Bizományosi tevékenység

- Kereskedelmi tevékenység

- Egyéni portfólió egyedi kezelése a befektető által adott megbízás alapján (portfóliókezelés) –

Jegyzési garanciavállalás – Ügynöki tevékenység – Az értékpapír forgalomba hozatalának szervezése és az ehhez kapcsolódó szolgáltatás

Kiegészítő befektetési szolgáltatási tevékenység a következő tevékenységek üzletszerű folytatása:

- Értékpapírok letéti őrzése és a kapcsolódó nyilvántartások vezetése

– Értékpapír letétkezelés

– Befektetési hitel nyújtása a befektetőknek

– Tanácsadás társaságoknak tőkeszerkezettel, üzleti stratégiával kapcsolatban –

Nyilvános vételi ajánlat útján Rt.-ben befolyásszerzés szervezése – Befektetési

tanácsadás – Ügyfélszámla vezetés – Értékpapírszámla-vezetés – Értékpapír-

kölcsönzés

Árutőzsdei szolgáltatás tevékenység az alább felsorolt tevékenységeket üzletszerű végzése:

- Bizományosi tevékenység

– Kereskedelmi tevékenység

– Ügynöki tevékenység

– Ügyfélszámla-vezetés

Befektetési szolgáltatási tevékenységeket befektetési vállalkozás és hitelintézet folytathat. Befektetési vállalkozás az értékpapír bizományos, az értékpapír kereskedő és az értékpapír-befektetési társaság.

Bank a befektetési szolgáltatási és kiegészítő befektetési szolgáltatási tevékenységeket teljes körét folytathatja.

Árutőzsdei szolgáltatási tevékenységet árutőzsdei szolgáltató és befektetési szolgáltató végezhet.

A befektetési vállalkozás:

- Kizárólag névre szóló részvényekkel rendelkező Rt.-ként, vagy fióktelepként működhet

– A vállalkozás jegyzett tőkéjének legkisebb összege értékpapír bizományos esetén 50 millió Ft értékpapír-

kereskedő esetén 200 millió Ft, befektetési társaság esetén egymilliárd Ft

– Jegyzett tőkéje kizárólag pénzbeli hozzájárulással szolgáltatható és olyan hitelintézetnél kell befizetni, amely nem vesz részt alapításban, illetve amelyben az alapítónak nincs tulajdona, illetve amely az alapítóban nem rendelkezik tulajdonnal.

Az árutőzsdei szolgáltató:

- Rt.-ként, Kft.-ként, Szövetkezetként vagy fióktelepként működhet

– Jegyzett tőkéjének legkisebb összege Rt. formában illetve fióktelepként működve 20 millió Ft, Kft. és szövetkezeti formában 10 millió Ft

A befektetési szolgáltatási és árutőzsdei szolgáltatási tevékenység folytatásához a Felügyelet engedélye szükséges. Befektetési szolgáltatási és árutőzsdei szolgáltatási tevékenység a Tőkepiacról szóló tv. és külön jogszabályban

előírt követelményeknek megfelelő:

- Személyi feltételek
- Műszaki, technikai, informatikai, biztonsági felszereltség
- Az igazgatóság illetve a taggyűlés által elfogadott szabályzatokban rögzített szervezeti, működési, ügyviteli, számviteli, nyilvántartási és ellenőrzési rendszerek megléte esetén kezdhető meg és folytatható.

Befektetési tanácsadó

Az egyes tőzsdék és társaságok mindenkor kiállításairól a befektetőket tájékoztató szakértő személy, illetve szakértő cég.

Befektetési társaság

A befektetési alap tulajdonosait tömörítő szervezet. Lehet aktív, saját igazgatósággal és felügyelőbizottsággal rendelkező cég (általában a zárt alapok esetében) és passzív, azaz funkcióit az alapkezelőre átruházható szervezet (általában a nyílt alapoknál). A befektetési társaság tőkebefektetési részjegyeket bocsát ki, és ezek eladásával összegyűjtött tőkét nyereségesen befekteti. A befektetés iránya értékpapír vagy ingatlan lehet.

Belső érték meghatározása

Befektetéskor első lépésként kialakítjuk befektetésünkről az elméletileg helyes belső értéket, majd megnézzük, hogy adott esetben a piac hogyan árazza be.

Összevetve a belső értéket és a piaci értéket, ha azt találjuk, hogy a piaci érték alacsonyabb, mint a belső érték vagy megegyezik vele, akkor érdemes tartani. Ha a piaci érték magasabb, mint a belső érték, akkor érdemes eladni a befektetési eszközt. Piaci egyensúly esetén az árfolyam a belső értéket tükrözi. A piaci tőkésítési ráta azt az elvárt hozamot testesíti meg, amely a piac közös véleményén alapuló belsőértéket fejezi ki.

Belső kamatláb.

A belső kamatláb megmutatja, hogy mekkora az a kalkulatív kamatláb, amely mellett a beruházás egyszeri és a működés folyamatos költségei a bevételekből éppen egyszer térülnek meg az élettartam alatt. Tulajdonképpen ez a fedezeti pont, ekkor még nem képződött nyereség.

A beruházást akkor érdemes megvalósítani, ha annak belső kamatlába meghaladja a számítások során alkalmazott kalkulatív kamatláb nagyságát.

A beruházás hitelből történő megvalósítása esetén a belső kamatláb meg kell, hogy haladja a kölcsön után fizetendő kamatláb mértékét.

Belső kamatláb..

A befektetés átlagos jövedelmezőségi rátája az a kamatláb, amely mellett a befektetés nettó jelenértéke nulla.

Belső megtérülési ráta

Az a kamatláb, amely mellett e befektetésből eredő jövőbeni pénzáramlásokat diszkontálva éppen a befektetendő összeget kapjuk.

Bemutatóra szóló értékpapír

Az ilyen típusú értékpapírban foglalt jogokat az gyakorolhatja, akinél a papír van.

Bemutatóra szóló részvény

A tulajdonos megjelölése nélkül szabadon átruházható. Névre szóló: a tulajdonosának nevét a kibocsátó által vezet részvénykönyvbe bejegyzik, átruházása akkor érvényes, ha az új tulajdonos nevét a részvénykönyvbe bejegyezték.

Bennfentes (insider)

Egy vállalaton belül bizalmi pozíciót betöltő, így fontos, nem mindenki számára hozzáférhető információkhoz hozzájutó személy.

Beruházás-gazdaságossági számítások során alkalmazható mutatók

A tőke visszatérülését a beruházások üzemeltetésekor a költségek között elszámolt értékcsökkenési leírás biztosítja. Feltétel é, hogy az ár a költségeken kívül tartalmazza a befektető által elvárt tőkehozadékat is. A tőkehozadék az egyszeri befektetéssel elérhető bevételek diszkontált értékének (jelenlegi érték) és a bevétel érdekében felmerült költségek diszkontált értékének a különbözete. Ezzel szemben a tőke megtérülése azt jelenti, hogy az élettartam alatti hozadék legalább akkor legyen, mint amekkora összeget más, alternatív befektetéssel ugyanakkora idő alatt el lehetne érni. A beruházások gazdaságosságának megítélésével kapcsolatban több fontos tényezőt kell ismerni (pl. üzemeltetési

időszak, elérhető éves árbevétel növekedés és költségvonzata, stb.). Önmagában egy beruházás-gazdaságossági mutató kevés a helyes döntés meghozatalához.

A beruházási változatok gazdaságosság szerinti rangsorában azt, amelynek kivitelezésére a források is biztosítottak, a gazdaságosság pénzügyileg realizálható szintjének nevezzük.

Beruházás ágazati hovatartozás szerint

- Anyagi,
- Termelő jellegű, és
- A nem anyagi jellegű beruházás

Anyagi és műszaki összetétel szempontjából lehetnek: gépek, felszerelések, berendezések, építési építésszerelési és egyéb beruházás

Beruházás átlagos hatékonysága

Megmutatja, hogy egységnyi beruházás mekkora makrojövedelem-növekmény létrejöttét alapozza meg.

Beruházás belső korszerűsödési rátája

A beruházás által érintett legszűkebb berendezés beruházás utáni és beruházás előtti műszaki potenciáljainak hányadosa.

Beruházás csoportosítása

- Kormányzati
- Önkormányzati, helyi
- Vállalati
- Háztartási

Beruházás értékelése

A beruházó arra keres feleletet, hogy

1. Azonos célú, azonos kockázatú, egymást kölcsönösen kizáró beruházási tervek egyenként megfelelnek e az elvárt követelményeknek.
2. Melyik az a terv, amelyik leginkább hozzá járul a beruházó profiljának növeléséhez.

Beruházás fajtái

- Bruttó beruházás – amortizált eszközök pótlása és új eszközök létesítése; a régiek bővítése.
- Nettó beruházás – adott időszakban megvalósult reáltőke állomány növekedése / új tőkejavak létesítése /
- Amortizáció – a tartós használati tőkejavak elhasználódásuk mértéke, és megtérülésük formája.

Beruházás finanszírozás forrás szerint

- Saját,
- vagy idegen.

Saját forrás a vállalat tőkéjének egy részét visszafizetési kötelezettség nélkül használhatja.

Belső forrás: alaptőke, nyereség, amortizációs alap Külső forrás: állami támogatás, Rt újrészcsekk kibocsátása, más vállalattal való egyesülés.

Beruházás hatékonyságának vizsgálata

Statikus és dinamikus mutatószámokkal végezzük.

A statikus módszerek nem veszik figyelembe az időtényezőt, míg a dinamikus módszereknél valamilyen formában az időtényező szerepe is megjelenik.

Beruházás időtartalma

A kivitelezés megkezdésétől annak megkezdéséig tart.

Beruházás időtartalma szerint

- Hosszú lejáratú hitelek 5-30 évig (hosszú lejáratú fejlesztési hitel, hosszú lejáratú értékpapírok, részvény, kötvény)
- Középlejáratú hitelek 1-5 évig (bankhitel, bérlet, lízing)
- Rövid lejáratú 1 év alatt(bankhitel, kereskedelmi hitel szállító adja a vevőnek, váltó, leszámítolás.

Beruházás jelentősége

Az innováció fő hordozói és a termelés növelésének alapvető feltétele.

Beruházás kivitelezése – folyamat rendszer

1. Előkészítő:

- a, Cél meghatározás: a manager eldönti, döntési szinteket cél meghatározás
- b, Döntés előkészítés: belső tanulmány, beruházás
- c, Műszaki terv kidolgozása: tervezik vagy kívánatos tervezés(tervező)
- d, Telephely ki jelölése, hogy hol
- e, Terv dokumentációt bemutatni, hatósági engedéllyel, pl.: elsőfokú építési hatóság (önkormányzat), tűzoltóság véleményezi a tervet

2. Megvalósítás

- a, Építmény kivitelezése pályázat: nyílt vagy meghívásos pályázat
- b, Gép és berendezés beszerelése (közbeszerzés)
- c, Szállítás és szerelés: épület és gép
- d, Műszaki átadás átvétel. Próbaüzemeltetés -> ha minden működik, akkor megállapodnak az átadás időpontjáról. Kivéve, ha a szerződésben ezt már megállapították.
- e, Üzembe helyezés: részleges

Beruházás környezetének korszerűsödési rátája

A beruházást magába foglaló nagyobb berendezésnek (általában a régió, illetve az ország műszaki felszerelésének) a beruházás időszakára vonatkozó korszerűsödési rátája.

Beruházás lehet anyagi-műszaki összetétel szempontjából

Gép, gépi felszerelések, berendezések, építési, építésszerelési, valamint egyéb beruházások.

Beruházás nettó jelenértéke

A beruházó a befektetéseinek hozamai alapján mennyivel lesz gazdagabb a beruházás belső megtérülési rátája a beruházás jövedelmezőségét, fejezi ki.

Beruházás pénzeszközök forgási sebessége

Azt mutatja meg, hogy a beruházásra fordított összeg az általa elért nyereségből hányszor térül meg a használat időtartama alatt.

Beruházás rugalmassága

A beruházás rugalmassága alatt azt értjük, hogy kedvezőtlen környezeti hatások bekövetkeztekor mennyire képes azokat „elviselni”, mi az a tartomány, amin belül nem válik veszteségessé, azaz a beruházásba fektetett tőke megtérülés biztosítható.

Beruházás. - I – Investment

A termeléshez szükséges újratermelhető tárgyi eszközök beszerzése, létesítése.

Beruházás.. - I – Investment

A beruházás tárgyi eszközök létesítése, bővítésére irányuló műszaki-gazdasági tevékenység.
Pénzügyi oldalról a beruházáshoz szükséges pénzforrások előteremtése és befektetés útján való finanszírozás.
A beruházás működésének és fejlődésének alapvető fontosságú területe a vállalkozás működtetése.

Beruházás... - I – Investment

A makrokibocsátás azon része, amit a termelés újratermelhető tárgyi eszközeinek előállítására, létesítésére használ a vállalati szektor.

Beruházás.... - I – Investment

Az amortizálódó eszközök pótlására és bővítésére fordított tőkejavak vásárlása.

Beruházási-gazdaságossági vizsgálatok célja

A beruházási-gazdaságossági vizsgálatok célja:

- Annak megállapítása, hogy racionális-e az adott beruházás, figyelembe véve az alternatív befektetési lehetőségeket,
- Annak vizsgálata, megtérül-e a beruházásba fektetett tőke,
- Az életképes beruházási változatok közül a megvalósítandónak a kiválasztása.

Az érzékenység vizsgálatok segítségével a beruházási változat stabilitása, illetve kockázatossága határozható meg. Az érzékenység vizsgálatok célja annak megállapítása, hogy a tervezés pontatlansága, a bekövetkező változások milyen mértékben befolyásolják a beruházás-gazdaságossági számítások eredményeit.

Egyszerre két tényező együttes hatásvizsgálata végezhető el:

- Árbevétel-működési költségek változtatása,
- Működési költség – beruházás bekerülési költség változtatása,
- Árbevétel – beruházás bekerülési költség változtatása.

Beruházási (hitelkeresleti) függvény

A beruházás makroszintű szándéka a tőkehatár hatékonysági mutatójától, azaz a kamatlábtól függ, a várható hozamok diszkontált jelenértékének formájában.

Beruházási alap

Amely a beruházási cél megvalósítását közvetlenül szolgálja.

Beruházási döntés

A beruházási döntések meghozatalával párhuzamosan gondoskodni kell annak pénzigényéről, a finanszírozási forrásokról is. A beruházásokat több pénzügyi forrásból valósíthatjuk meg.

A legtöbb vállalkozásnál a saját szabad pénzeszközök csak a pótláshoz, a kisebb korszerűsítéshez, bővítésekhez biztosítanak fedezetet, a jelentősebb volumenű beruházásokhoz általában a saját forrásokat, külső forrásokkal kell kiegészíteni.

Idegen forrás lehet a banki hitel, költségvetésből származó támogatás, stb.

Beruházási döntések sajátosságai

- A beruházások révén megvalósított létesítmények általában hosszú élettartalmúak, így a kapcsolódó bevételek és kiadások is hosszabb időtávon merülnek fel
- A tárgyi eszközök mobilitása korlátozott
- A beruházások során létrehozott eszközökhöz, azok működéséhez, speciális költségek kapcsolódnak
- Mezőgazdasági termelés esetén, a termelés paramétereinek előrejelzése még nehezebb

Beruházási függvény

A beruházási volumen a piaci kamatláb monoton csökkenő, a várakozások monoton növekvő függvénye $I = I(i,*)$.

Beruházási gazdaságossági mutatók csoportjai

A beruházások hasznosságát kifejező pénzügyi eredmény az adózás előtti, valamint az adózás utáni eredmény. Az adózás utáni eredmény alapján számítható a befektetés megtérülése. A beruházás-gazdaságossági mutatókat aszerint, hogy figyelembe veszik-e a pénz időértékét, vagy sem, két típusba sorolhatjuk. Léteznek:

- Statikus és
- Dinamikus beruházás-gazdaságossági mutatók.

Beruházási határráta

Azt mutatja meg, hogy a kamatláb egységnyi változása mekkora beruházás-változást eredményez: $\text{beruházási ráta} = \frac{dI}{di}$

Beruházási multiplikátor hatás

Az egyensúlyi összkereslet (jövedelem) változása nagyobb a beruházás változásánál.

Beruházási multiplikátor.

A beruházások saját növekedésüknél nagyobb mértékben növelik az összkibocsájtást.

Beruházási multiplikátor..

Az a szorzószám, amely megmutatja, hogy egységnyi beruházás változás hány-szoros összkereslet változást okoz.

Beruházási ráfordítások két csoportja

- Az egyszeri ráfordítások, amelyek a beruházás létesítésével kapcsolatosan merülnek fel
- Folyamatos ráfordítások, a folyamatos működés során merülnek fel

Beruházási tevékenység

A beruházási tevékenység során olyan eszközöket vonunk be a termelésbe, amelyek tartósan meghatározzák a vállalkozás termelési szerkezetét. Beruházásnak nevezzük a termelő és nem termelő tárgyi eszközök (ingatlanok, gépek, berendezések, járművek) létesítését, állományuk, teljesítőképességük bővítését, az elhasználódott tárgyi eszközök pótlását, cseréjét.

Beruházások alanyai

- Kormányzat
- Önkormányzat
- Vállalati, és
- Háztartási beruházás

Beruházások előkészítése és megvalósítása

- A beruházás céljának megvalósítása
- A beruházás során megvásárolni, illetve létesíteni kívánt eszközök kiválasztása
- A beruházás megvalósításához rendelkezésre álló források számbavétele
- A kiválasztott eszközzel feltételezhető működés, üzemelés megszervezése
- A beruházási változatok gazdaságosságának elemzése

Beruházások finanszírozása

A beruházási döntések meghozatalával párhuzamosan gondoskodni kell annak pénzigényéről, a finanszírozási forrásokról is. A beruházásokat több pénzügyi forrásból valósíthatjuk meg. A legtöbb vállalkozásnál a saját szabad pénzeszközök csak a pótláshoz, a kisebb korszerűsítéshez, bővítésekhez biztosítanak fedezetet, a jelentősebb volumenű beruházásokhoz általában a saját forrásokat, külső forrásokkal kell kiegészíteni.

Idegen forrás lehet a banki hitel, költségvetésből származó támogatás, stb.

Zártkörű hitelek, olyan hosszú lejáratú hitelek, amelyekkel meghatározott beruházási terveket finanszíroznak, és a hitellel kapcsolatos adósságszolgálati kötelezettségek teljesítésének lehetőségei közvetlenül kapcsolódnak a projekt pénzáramaihoz.

Gyakori eset, ha az egyébként jövedelmezően gazdálkodó vállalkozások, átmenetileg nem képesek megfelelni, a bankok által támasztott hitelképességi feltételeknek. Ilyenkor a bankok megtehetik, hogy közvetlen tőkejuttatással segítik a vállalkozást. A fejlett pénzügyi kultúrával rendelkező országokban régóta alkalmazzák a kockázati tőkejuttatást. Ilyenkor a bankok nem hitelt nyújtanak a vállalkozásoknak, hanem tulajdonrészt szereznek a vállalkozásban.

Beruházások kivitelezése

A beruházás mint tevékenység egy folyamatrendszer, amely az előkészítés megkezdésétől a létesítmény teljes üzembe helyezésig tart. Két részre tagolható az előkészítés, és a beruházás megvalósítása.

- A beruházás előkészítése: a beruházási cél meghatározása, a döntés előkészítés, a műszaki terv kidolgozása, a telephely megválasztása, az esetleges hatósági engedély megszerzése.
- A beruházás megvalósítása: az építmények kivitelezése, a gépek, berendezések beszerzése, szállítása és szerelése a műszaki átadás-átvétel és az üzembe helyezés.

Beruházást megkülönböztetünk

- Alap
- Járvulékos
- És kapcsolódó beruházás

Alap: amely a beruházási cél megvalósítását közvetlenül szolgálja

Járvulékos: az alap beruházás rendeltetésszerű működését biztosítja

Kapcsolódó: amely az alap beruházás működéséhez szükséges, elősegíti

Bessz (baisse)

Ár- vagy árfolyamcsökkenési tendencia.

Besszüglet

Árfolyamcsökkenésre spekuláló deviza-, illetve értékpapír eladás.

Beszámolási kötelezettségek típusai

1. Éves beszámoló

Részei: **D**

- Mérleg
- Eredmény-kimutatás
- Kiegészítő melléklet

Az éves beszámolót készítő gazdálkodó köteles a beszámoló mellett üzleti jelentést is készíteni.

2. Egyszerűsített éves beszámoló

Részei:

- Mérleg
- Eredmény-kimutatás
- Kiegészítő melléklet

3. Összevont (konszolidált) éves beszámoló

Részei:

- Összevont (konszolidált) mérleg
- Összevont (konszolidált) eredmény-kimutatás
- Összevont (konszolidált) kiegészítő melléklet

4. Egyszerűsített beszámoló

Részei:

- Egyszerűsített mérleg
- Eredménylevesztés

Beszámolási rendszer.

A számvitel által létrehozott információknak az elvárásoknak megfelelő formátumú rendelkezésre bocsátása, meghatározott dokumentumok formájában, kötött tartalommal, meghatározott időszakonként és helyen. Fajtái:

- Számviteli törvény szerinti beszámolók,
- Központ és helyi adóbevallások (Társasági adó, Áfa, Szja, költségvetési kapcsolatok, stb.),
- TB beszámolók,
- KSH információs követelményei,
- Speciális beszámolók a vezetés számára.

Beszámolási rendszer..

A számvitel által létrehozott információknak az elvárásoknak megfelelő formátumú rendelkezésre bocsátása, meghatározott dokumentumok formájában, kötött tartalommal, meghatározott időszakonként és helyen. Fajtái:

- Számviteli törvény szerinti beszámolók
- Központ és helyi adóbevallások (Társasági adó, Áfa, Szja, költségvetési kapcsolatok, stb.)
- TB beszámolók
- KSH információs követelményei
- Speciális beszámolók a vezetés számára

Beszedés (Inkasszó)

Beszedés esetén a fizetést mindig a szállító kezdeményezi. A beszédésnek két fajtája létezett:

1. Határidős
2. Azonnali beszedés

Beszédési megbízás jellemzői

A fizetést a jogosult kezdeményezi. A jogosult a rendszeresített beszédési megbízás nyomtatvány benyújtásával megbízza a bankszámláját vezető hitelintézetet, hogy a bankszámlája javára, a kötelezett bankszámlája terhére meghatározott összeget számoljon el. Ez passzív fizetési elszámolás. A beszédési megbízás lehet:

- Határidős beszédési megbízás a kötelezett bizonyos időn belül kifogással élhet
- Azonnali prompt inkasszó, csak akkor nyújtható be, ha a kötelezett előzőleg már engedélyezte

Beszédvény (Inkasszó)

A jogosult megbízza egy beszédési megbízás révén a bankját, hogy esedékessé vált követelését az adóstól szedje

be.

Beszedvények két fő típusa

- Sima beszedvény. Lényege, hogy a szállító az árut, és az áruhoz kapcsolódó okmányokat is elküldi egyidejűleg a vevő részére, s csak ezután kezdeményezi a beszedést.
- Az okmányos beszedvény. Alkalmazása során a szállító az árut nem közvetlenül a vevőnek juttatja el, hanem a szállítmányozó cég külföldi raktárának a címére adja fel. Az árut kísérő okmányokat pedig a beszedési megbízással együtt a bankjához juttatja el. Ha a szállító úgy rendelkezik, hogy a vevő az okmányokhoz csak akkor juthat hozzá, ha már fizetett, akkor az okmányos beszedés speciális változatával, a vinkulált beszedvényvel állunk szemben.

Betét

A megtakarítások azon része, melyeket jövedelemszerzés érdekében a banknál fektetnek be.

A hitelintézetnél számlán betét okiratban vagy más módon betét szerződés alapján kamat, vagy más hozam ellenében elhelyezett pénz, amelyeket a hitelintézet visszafizetni köteles.

Betét - Bemutató betét

A betét és annak a kamatát, a hitelintézet annak fizeti ki, aki a követelést igazoló okiratot bemutatja.

Betét - Deviza

Külföldi fizetőeszközben elhelyezett betét.

Betét - Felmondható

Meghatározott időtartamra lekötött betét azzal a kikötéssel, hogy a betétes bármikor felmondhatja.

Betét - Fenntartásos betét

Olyan betét, amelyeket a tulajdonosa fenntartja magának, vagy az általa megnevezett személynek a betét feletti rendelkezés jogát.

Betét - Forint

Nemzetközi fizetőeszközben elhelyezett betét.

Betét - Könyves betét

Azt a betétet, amelyről a betét elfogadója betétkönyvnek nevezet, okmányt, állít ki, és a betéttel kapcsolatos pénzmozgásokat ebben a betétkönyvben is nyilvántartja. Tartalmazza a betét szerződés szövegét is.

Betét - Látra szóló

A betét tulajdonos, a betét felett minden megkötés nélkül bármikor rendelkezhet.

Betét - Nem felmondható

Tartós betét, olyan lekötött betét, amelyeket a futamidő alatt nem lehet felmondani.

Betét kezelési nyilvántartás formája szerint

- Könyves betét
- Fenntartásos betét

Betét pénznem szerint

- Forint
- Deviza

Forint: nemzetközi fizetőeszközben elhelyezett betét

Deviza: külföldi fizetőeszközben elhelyezett betét

Betét rendelkezési jogosultsága

- Bemutató betét
- Fenntartásos betét

Betét ügylet betét felmondása szerint

- Felmondás nélküli (látra szóló betét)
- Felmondható
- Nem felmondható

Betét ügylet kamatozás szerint

- Fix
- Változó
- Egyszerű
- Kamatos kamatozás

Betét ügylet lejárat szerint

- Rövid (365 napon belül)
- Közepes (1-3 év közötti)
- Hosszú (3 éven túliak)
- Határidős (meghatározott időre kötik)
- Látra szóló

Betét ügyletek csoportosítása

- Lejárat szerint
- Kamatozás szerint
- Betét felmondása szerint
- Pénznem szerint
- Rendelkezési jogosultság
- Kezelési nyilvántartás formája szerint

Betéti kamat

A betétet elfogadó hitelintézet által a betétnek a betét után fizetendő díj.

Betéti társaság röviden

Társasági szerződés, min. 2 fő, 1 bel és 1 kültag, alapító vagyon nem kötött, a felelősség a beltágé korlátlan, a kültag a bevitt vagyonáig felel, vezetés a beltágé, cégbíróság, közlöny.

BEVA - Befektető Védelmi Alap

A Befektető Védelmi Alap (BEVA) önálló jogi személy. Minden olyan befektetési szolgáltató köteles csatlakozni a BEVA-hoz, amely bizományosi tevékenységet, kereskedelmi tevékenységet, portfóliókezelést, vagy értékpapír letéti őrzést, értékpapír-számlavezetést vagy ügyfélszámla vezetést végez.

Bevezetés a tőzsdére

Egy értékpapír első jegyzése a tőzsdén.

Bevezetési árfolyam

Az értékpapír árfolyama a bevezetési árfolyamon.

Bérlet

A bérlő használatra veszi át a bérlet tárgyát képező jószágot, azt használja, majd visszaszolgáltatja a bérbeadónak. A bérbeadó egy időre lemond a jószág használatáról, ezért használati (bérleti) díjat kap, majd az idő leteltével visszakapja jószágát is.

BÉT - Mint cég

- Önkormányzó szervezet
- Önszabályzó szervezet
- Tagsági tőzsde
- Önálló jogi személy
- Az Értékpapír tv. korlátozhatja (1996. CXI.)

BÉT - Szervezeti felépítése

- Közügyűlés
- Szekciók
 - állampapír
 - részvény
 - határidős
- Tőzsdetanács
 - titkárság főosztályok
- Felügyelőbizottság
- Etikai bizottság

- Bizottságok

BÉT - Újjáalakulás

Alapítói szándék: elősegíteni

- A tőkék hatékony áramlását
- A privatizáció valóságos végrehajtását
- Az értékpapírpiac bővülését, egységesítését
- Felzárkózást a nemzetközi tőkepiacokhoz
- A befektetői bizalom helyreállítását
- Tőkék és vagyonok objektívebb értékelését
- Nyilvános és ellenőrzött piaci mechanizmusok kialakulását

Bianco hitel

A szabadon, tehát nem céljelleggel felhasználható hitel.

Bilaterális monopólium

Ha a piac mindkét oldalán csak egy szereplő van, azaz egyetlen eladó áll szemben egyetlen vásárlóval.

Bimetarizmus

Bimetallizmusnak azt az időszakot nevezzük, amely alatt az arany és az ezüst együtt töltötték be a pénz funkcióit. Kezdetben az arany és az ezüst tölti be a pénz szerepét.

Binomiális modell

Abból indul ki, hogy az árfolyam csak két lehetséges értéket vehet fel az opció lejáratakor, vagy nő egy adott szintre vagy csökken.

Az értékelés a lemásolás elvét alkalmazza. A fedezeti ügylet rögzíti a végső kifizetést és ezeket kockázatmentes kamatlábbal diszkontálja. A fedezet kulcsa a fedezeti arány (H), ami az árfolyam-emelkedés és csökkenés különbségének hányadosa, azaz a call ársávjának és az alaptermék ársávjának hányadosa. A fedezés úgy jön létre, hogy H db alapterméket és egy call opciót tartva, az így kapott alaptermékek és call opcióból álló portfólió értékén nem befolyásolja az árfolyam. Az opció értékelése úgy történik, hogy a kifizetések jelenértéke egyenlő a fedezett portfólió értékével.

Realisabb képet alkothatunk, ha feltételezzük, hogy az árfolyam alakulás binomiálisan több perióduson keresztül zajlik. Minden lehetséges kimenetelből további két lehetséges kimenetel áll fenn egészen a lejárat időpontig. Ekkor a binomiális diszkrét eloszlást követi az árfolyam.

Bizományos

1. Közvetítő, aki a bizományba adott árút eladja
2. (bróker) Olyan tőzsdei üzletkötő, aki - csak megbízásból - saját nevében, de nem saját számlára köt értékpapír üzletet (vö.: ügynök).

Bizonylati elv

Bizonylat a gazdasági eseményekről készített hiteles okmány. A könyvelési munka alapszabálya szerint könyvelni csak bizonylat alapján lehet. Ez a követelmény a bizonylati elv.

Bizonylati fejelem

Bizonylati fejelem követelménye alapján minden gazdasági eseményekről, műveletről, amely az eszközök források állományát, összetételét, bevételek, ráfordítások alakulását megváltoztatja, bizonylatot kell kiállítani.

Bizonylati rend

A számviteli adatfeldolgozás során felhasznált minden bizonylat, okmány és dokumentum hitelességét, pontosságát garantáló előírások összessége, amely a bizonylatok formai és tartalmi követelményeit, kiállításának, kezelésének, megőrzésének szabályait, valamint a bizonylatok mintapéldányait foglalja magában.

A számvitel részterületeként jelenik meg helyenként a controlling (előfordul, hogy a számvitelt tekintik a controlling részének), ami ugyanazon adatok eltérő szemléletű kezelését jelenti és ehhez kapcsolódva a feldolgozás területét tágabban (tervezés, statisztika) értelmezi.

Bizonylati rend.

A számviteli adatfeldolgozás során felhasznált minden bizonylat, okmány és dokumentum hitelességét, pontosságát garantáló előírások összessége, amely a bizonylatok formai és tartalmi követelményeit, kiállításának, kezelésének, megőrzésének szabályait, valamint a bizonylatok mintapéldányait foglalja magában.

Bizonylati rend..

A számvitel részterületeként jelenik meg helyenként a controlling (előfordul, hogy a számvitelt tekintik a controlling részének), ami ugyanazon adatok eltérő szemléletű kezelését jelenti és ehhez kapcsolódva a feldolgozás területét tágabban (tervezés, statisztika) értelmezi.

Bizonylattal szemben támasztott követelmények

a, Tartalmi követelmény: a gazdasági esemény rövid, tömör, de egyértelmű megfogalmazása.

b, Formai követelmény:

- Bizonylat megnevezése,
- Bizonylat sorszáma,
- Bizonylat kelte,
- Kiállító szervezet megnevezése,
- Kiállító aláírása.

Biztosítási alapfogalmak

A biztosításügy szempontjából egyes jövőbeni események bekövetkezésének lehetőségét veszélynek nevezzük. Ha az előre nem látható esemény gazdasági hátránnyal, vagyoni veszteséggel jár, akkor kárról beszélünk.

Veszélyforrások lehetnek:

- Természeti okok (pl. földrengés).
- Gazdasági okok (pl. árfolyam veszteség).
- Társadalmi okok (pl. bűncselekmény).

A negatív következményekkel fenyegető események bekövetkezésének esély a kockázat.

A kockázat két fő típusa:

- A kárkockázat a veszélyeztetett akaratától, döntésétől függetlenül létezik, és mindig kedvezőtlen hatású. Pl. árvíz.
- A spekulatív kockázatot ezzel szemben maga a kockázatot idézi elő, s a kimenetele kedvező és kedvezőtlen egyaránt lehet. Pl. üzleti kockázatok.

A kárkockázatok ellen kétféleképpen lehet védekezni. Kármegelőzéssel és tartalékolással. A tartalékolás történhet természetben és pénzformában. A pénzbeni tartalékolás történhet egyénileg és intézményes formában. Az intézményes pénzbeni tartalékolás egyik formája a biztosítás.

A biztosítás a kockázatfelosztás módszerén alapuló pénzalapképzés a hozzájárulást fizető (veszélyközösségi) tagok jövőbeni esetleges felmérhető és meghatározott szükségletének kielégítése céljából. A biztosítás tehát pénzalap képzését jelenti, amely a biztosítottak által befizetett biztosítási díjból tevődik össze.

A biztosításnál mindenkor pontosan meg kell határozni, hogy mi a biztosítási érték és mi a biztosító által vállalandó szolgáltatás értéke, vagyis a biztosítási összeg. A fejlett biztosítási rendszerrel rendelkező országokban általában a következő módszerek tekinthetők a legelterjedtebbeknek.

- Az új érték fogalma az adott vagyontárgy megvásárlásakor kifizetett teljes pénzösszeget jelenti. Az adott vagyontárgy fizikai kopását, általános erkölcsi elhasználódását nem veszik ilyenkor figyelembe.
- A pótlási érték azt a pénzösszeget jelenti, amennyiért a biztosítási esemény bekövetkezésekor az adott vagyontárgyat pótolni lehetne.
- A napi értéken való biztosításnál figyelembe veszik az avulást, azaz az erkölcsi és fizikai értékcsökkenés hatását is.

Biztosítási díj tartalma

Főbb összetevői:

- Nettó díj. Két tényezőből tevődik össze. Nettó kockázati díjból és biztonsági pótlékból. A nettó kockázati díj lényegében a károk fedezésének forrása. A biztonsági pótlék a biztosító által vállalt kockázat fedezete arra az esetre, ha a várttól eltérő lenne a káralakulás.
- Költségpótlék. A biztosító intézet ráfordításainak a fedezetére szolgál.
- Nyereségpótlék. A biztosító kalkulált nyereségének a fedezete.

Biztosítások a gyakorlatban

Egyik legklasszikusabb biztosítási ágazat a személybiztosítás. A személybiztosításon belül megkülönböztetünk: életbiztosítást, balesetbiztosítást, betegségbiztosítást. Az életbiztosítások célja minden esetben az élettartam bizonytalanságából adódó kockázatok a biztosító által történő átvállalása. Balesetbiztosításról akkor beszélhetünk, ha külső erőbehatásra, hirtelen, a sérült akaratától függetlenül testi rongálódás megy végbe a biztosítottnál. A betegségbiztosítások az állampolgárok egészségügyi ellátásának a társadalombiztosítás és az önkéntes kölcsönös biztosítópénztárak melletti ún. harmadik oszlopát jelentik.

Biztosítékok 3 csoportja

- Dologi biztosítékok (pl. zálogjog, óvadék)
- Személyi biztosítékok (pl. kezesség, bankgarancia)
- Egyéb biztosítékok (pl. engedélyezés, vételi jog)

Biztosított egyensúlyi növekedéshez tartozó tőkeigényesség - I.C.O.R.

Az indukált beruházás és az azt indukáló jövedelemnövekmény hányadosa.

Biztosító

- Beszedi a minimális díjat
- Kell legyen szavatoló tőkéje
- A tőkét jól fektesse be, legyen jövedelmező
- Bonus – 10 fokozat, a legkisebb fele annyi díjat fizet, mint az alapidő
- Malus – 4 fokozat, a legmagasabbnál az ügyfél kétszer akkor díjat fizet

Biztosító pénze tartható

- Tőzsdei értékpapírokban
- Tőzsdén kívüli értékpapírokban
- Más gazdálkodónál értékpapírban
- Nyugdíj ..
- Értékpapír alapokban
- Ingatlanokban
- Ingatlan alapban

Blue chip (ang.)

Elsőrangú vállalatok részvényei (vö.: standard papírok).

Bond. (kötvény)

Angol nyelvterületen a fix kamatozású értékpapírok megnevezésére szolgáló kifejezés.

Bond.. (kötvény)

Olyan értékpapír, amelynek kibocsátója az adós arra vállal kötelezettséget, hogy a kötvénybe megjelölt pénzüsszeget, annak előre meghatározott kamatát, vagy egyéb járulékait, az általa vállalt esetleges szolgáltatásokat, valamint kötvény névértékét a kötvény mindenkor tulajdonosának a kötvényben megjelölt időben és módon megfizeti, teljesíti. A kötvény hitelviszonyt megtestesítő értékpapír. A kötvény kibocsátója az értékpapír ellenében a pénztulajdonostól közép vagy hosszú lejáratra hitelt vesz fel. A kötvény vásárlója jelenbeli pénzét cseréli el jövőbeli pénzre.

Bonitás

-> Hitelképesség.

Bonus

Jutalomjellegű jutatás, külön osztalék, ingyen kiadott részvénytstb.

Boom

-> Fellendülés.

Bóvlikötvény

Általában vállalatfelvásárláskor kibocsátott, magas kockázatú, de nagy hozamot ígérő kötvény.

Bővítési hányad

A bővítő beruházással hozzáadott berendezéstömeg aránya az eredeti berendezéstömeghez. Matematikai korlátja nincs, csak gazdasági.

Bővítő (nettó) beruházás

Az újratermelhető, termelésben használt tárgyi eszközök állományának növelése.

Bretton Woods-i rendszer

A II. Világháború utáni valutáris kapcsolatok rendezésének elveit 1944-ben az Egyesült Államokban lévő Bretton Woods-ban rögzítették, a./ A rendszer fő vonásai:

Tőzsde szótár by pezo(9910903@citromail.hu)

- A tőkés világgazdaság valutáit a dollárhoz kapcsolták. A tőkés országok valutájának paritását az arany mellett a dollárral szemben is rögzítették. A dollár alapul szolgált a különböző nemzeti valuták összehasonlításához. Az arany diktált dollárára volt, a dollár aranyra való beválthatósága - a külföldi központi bankok számára - alkotta az egész valuta rendszer fő kapcsolatát az arannyal.

- A valutáris paritást minimális kilengési határok között rögzítették. A valuták egymásra történő átváltása rögzített árfolyamon történt. A tagországok valutáinak dollárra és aranyra való átváltási árfolyamát az IMF és az egyes kormányok közötti megállapodás alapján állapították meg. Rögzített árfolyamok voltak, ha a bizonyos sávtól eltért az árfolyam. Akkor a kormány beavatkozott

- Fontos volt a valuták konvertibilitásának minél szélesebb körű biztosítása. A nyugat-európai országok 1958-ban tudták megvalósítani a konvertibilitást.

- A B.W.-i konferencia elhatározta, hogy létrehozza az IMF-t és a Világbankot.

A dollár világpénz funkcióját az USA politikai, gazdasági fölénye biztosította, alapja a külkereskedelem hatalmas volumene, nagyarányú amerikai tőke kivitel és a nagy amerikai aranytartalékok voltak. 1960-ban kiderült, hogy a B.W.-i valutarendszer nem megfelelő. A felerősödő valutaválság az egész rendszer meggyengülését jelezte. b./ A rendszer válsága:

- 1950-es években a nyugat-európai országok és Japán gazdasági fejlődése nagyon meggyorsult. Az erőviszonyokban nagyfokú kiegyenlítődés ment végbe az USA rovására. A dollár egyre nehezebben felelt meg a tartalékvalutával szemben támasztott követelményeknek.

- A dollár meg akarta tartani vezető szerepét. A rendszer válságában jelentős szerepe volt a rögzített árfolyamok rendszerének. Ha a valutaárfolyam a megengedettnél nagyobb változáson ment át, akkor az állam beavatkozott, de ennek a döntésnek a meghozatala hosszú időt vett igénybe, ezzel teret adva a spekulációs célú tőke mozgásnak.

- Nemzeti pénzek különböző mértékű inflációja

- A leglényegesebb válság-tényező az USA tartós nemzetközi fizetési mérleg hiánya volt. Megkezdődött a kulcsvaluták aranyra és más valutára való átváltása. Nagy arányú aranyvásárlás kezdődött. Az USA tartósan passzív fizetési mérlege csökkentette a bizalmat a tartalékvaluta iránt. Az amerikai kormány nagyon kevés intézkedést tett fizetési mérlegének kiegyensúlyozására.

- A dollár védelmét szolgálta az un. különleges hitel igénybevételei jogok, SDR is. 1969-ben az IMF különleges nemzetközi hitelpénzt bocsátott ki. Az SDR az IMF számláin a tagországok részére megnyitott hitelkeret, amelyből az Alap tagországai befizetésük arányában részesedhetnek. Tehát a legtöbb SDR-t a legerősebb országok kapják. Csak a passzív fizetési mérlegű országok használhatják fel a passzívumuk kiegyenlítésére úgy, hogy az SDR-t átválthatják a számukra szükséges valutára. Az aktív fizetési mérlegű ország köteles elfogadni és mint valutatartalékot felhalmozni, de csak akkor használhatja fel, ha a fizetési mérlege passzív lesz. Az SDR sem tudta a rendszer válságának alapproblémáját feloldani

- 1971-ben felfüggesztették a dollár aranyra való átváltását és első ízben leértékelték a dollárt. Ez a B.W-i rendszer végét jelentette. Feladták a dollár aranyra való átválthatóságát és a rögzített valutaárfolyamok rendszerét. B.W-rendszerből csak a valuták egymásra való konvertibilitása maradt meg (de az országok egy részében ez sem korlátlanul)

Bróker

Bizományos ügynök.

Brókercégnél kötött szerződés tartalma

Minden megbízási szerződésben szerepel

- A megvásárolni vagy eladni kívánt részvény neve
- Az ügylet típusa
- A megbízás érvényességének ideje
- A vételi vagy eladási ár, és természetesen
- A vevő vagy az eladó adatai

Bruttó befektetés

Működő tőke változása – Beruházások kiadások – Egyéb eszközök állományvált.

Tőzsde szótár by pezo(9910903@citromail.hu)

Bruttó beruházás

A pótló és a bővítő beruházások sokszor összeolvadnak. A pótló és a bővítő beruházást együtt bruttó beruházásnak nevezzük.

Bruttó Cash Flow

Adózott eredmény + Fizetett kamat + Amortizáció

Bruttó hazai termék - GDP Gross domestic product

Az adott ország területén, az adott évben előállított, végső felhasználásra szánt javak hozzáadott összértéke, függetlenül a termelők állampolgárságától.

Bruttó hozam

Az adó levonása előtti hozam.

Bruttó kamat

Az adó levonása előtti kamatösszeg.

Bruttó kibocsátás - GO Gross output

A makrogazdaság teljesítményének teljesen halmozott értéke.

Bruttó nemzeti jövedelem - GNI Gross national income

Adott évben az ország állampolgárai által előállított, végső felhasználásra szánt javak hozzáadott összértéke, függetlenül attól, hogy hol jött létre. A GDP határokön átfolyó tőke és munkajövedelmekkel korrigált értéke.

Bruttó nemzeti termék - GNP Gross national product

Az adott ország állampolgárai által az adott évben előállított, végső felhasználásra szánt javak hozzáadott összértéke, függetlenül a termelés színterétől.

Bruttó osztalék

Az adó levonása előtti osztalék.

Bruttó rendelkezésre álló nemzeti jövedelem - GNDI

Az adott ország állampolgárainak adott évben felhasználható bruttó jövedelme. A GNI nemzetközi transferekkel korrigált értéke.

Bruttó teljesítménymutató

Bruttó teljesítménymutatót kapunk, ha minden fázis teljesítményét teljesen (térben és időben) halmozottan számítjuk.

BUBOR

A BUBOR a hazai bankközi pénzpiacon az egyes bankok egymás közötti rövid lejáratú hitelnyújtási során alkalmazott átlagos kamatlábnak tekinthető.

Budapesti Árutőzsde Elektronikus Kereskedési Rendszere.

A Budapesti Árutőzsde Elektronikus Kereskedési Rendszere, az ETS 1999. március 01-én kezdte meg működését. Az ETS alkalmas a BÁT mindhárom - gabona, hús és pénzügyi - szekcióiban forgalmazott határidős és opciós kontraktusok kereskedésére. A korlátlan számú felhasználót kiszolgálni képes rendszerhez 11 kliens kapcsolódik. A kereskedést a tőzsdétől bérelt tagi terminálokön keresztül folytathatnak a brókercégek, míg a felügyeleti terminálokön a BÁT, az ÁPTF és a KELER Rt. munkatársai követhetik a tőzsdenap eseményeit és szükség szerint jogosultságaiknak megfelelően beavatkozhatnak abba.

Budapesti Értéktőzsde Részvényindexe (BUX)

A budapesti Értéktőzsde 1991 óta számítja és publikálja részvényindexét. Az index bázisa 1991. január 2-án 1000 pont volt. Az index 1995. január 1-én nyerte el végleges formáját, s vált a BÉT hivatalos részvényindexévé. 1997. április 1-jétől vezették be az öt másodpercenkénti indexszámítást. A kosár összetételére, annak módosítására az indexkézikönyv alapján a tőzsdetanács által kinevezett indexbizottság tesz javaslatot. A kosár felülvizsgálatára évente kétszer kerül sor. A BÉT igyekszik korlátozni az egyes részvénysorozatok kosárbéli súlyát. Korábban 15%-ban maximálták egy papír súlyát a kosárban, az 1999. októberi felülvizsgálatól kezdve azonban a közkezhányaddal korrigált kapitalizációkból kiindulva határozza meg a BÉT az egyes részvények kosárbéli arányát egy olyan további korrekcióval, amely megakadályozza, hogy egy papír túlságosan nagy súlyt képviseljen a kosárban. Az index kosárba legfeljebb 25 részvény vehető fel. Alapvető feltétel, hogy a kosárba csak olyan tőzsrészvény kerülhet, amellyel a felülvizsgálati napot megelőzően már legalább három hétig kereskedtek a BÉT-en.

Budapesti Értéktőzsdén három szekció működik

Részvény szekció

- Részvény
- Befektetési jegy
- Kárpótlási jegy

Származékos szekció

- Határidős BUX
- Határidős devizakontaktusok
- Határidős egyedi részvények
- Határidős kamatkontaktusok
- BUX opció
- Részvényopció

Hitelpapír szekció

- Államkötvények
- Kincstárjegy
- Vállalati kötvények
- Nemzetközi intézmények kötvényei
- Jelzáloglevelek

Bull market (bikapiac)

Erősödő piac, ahol mind a forgalom, mind az árfolyamok általában emelkednek.

Bulldog bond (ang.)

Nagy-Britanniában így nevezik a nem brit adós által kibocsátott, fnt sterlingre szóló kötelezvényt.

Burkolt áremelés

A jószág névleges ára változatlan, de minősége rosszabb, vagy megszerzésének költségei nőnek (pl.: csúszópénz).

Bürokratikus (centralizált) koordináció.

A gazdasági szereplők olyan alá-fölérendeltségi viszonya, ahol a bürokratikus koordináló (állam) információkat gyűjt be az alárendeltektől (civil társadalom) és ezek alapján utasításokkal kényszeríti őket tevékenységre.

Bürokratikus (centralizált) koordináció..

A gazdaság szereplői között alá- és fölérendeltségi viszonyok vannak, a központi akarat végrehajtását jogi szankciók biztosítják. A gazdasági kapcsolatoknak kevés szerepe jut a piacnak. Aprólékosan kidolgozott tervet készít a gazdaság egészéről, ágazatairól, egységeiről. A részterveket térben és időben összehangolja, és utasítások formájában megfogalmazza. A termelők feladata csupán a végrehajtás. A rendszer működéséhez egy mindentudó, mindenható irányító személy, szervezet szükséges. Kelet-közép Európában a valóságban életképtelennek bizonyult.

CAPM modell

Markowitz modellje megteremtette az alapot arra, hogy a kockázat és a hozam között megtalált összefüggéseket felhasználva meghatározzuk a piaci egyensúlyi árakat, melyek segítenek az egyes eszközök értékelésében és kiválasztásában. A CAPM-t (Capital Asset Pricing Modell) 1960-as években William Sharpe és más amerikai közgazdászok dolgozták ki.

A CAPM leegyszerűsített vázlata a valóságnak, bizonyos előfeltételezésekkel élünk a piaci környezettel kapcsolatban.

CAPM használatának előfeltételei:

1. A befektetők árelfogadók, tehát piaci versenyt tételezünk fel.
2. Minden befektető azonos, egységnyi időszakra tervez, figyelmen kívül hagy olyan tényezőket és eseményeket, melyek egy meghatározott időszakon túl bekövetkezhetnek.
3. A befektetések a pénzügyi és tőkepiaci eszközökre korlátozódnak. Befektetők piacképes eszközökbe fektetnek, kockázatmentes hitelnyújtásra és felvételre van lehetőségük
4. Nem fizetnek adót, nem számolunk a tranzakciós költségekkel.
5. Minden befektető racionális döntést hoz és a kockázat-hozam optimalizálására törekszik.
6. A várakozásokat homogénnek tekintjük.

A piac összes befektetési eszköze, része az ún. piaci portfóliónak. A piaci portfólió (M) az összes piacon forgó eszközt jelenti, ahol az egyes elemek súlya nem más, mint az adott eszközök piaci értékének aránya az összes piacon létező eszköz értékéhez képest.

Egyensúlyi állapotba a piaci portfólió a hatékony portfóliók halmazának része és a befektetők által meghatározott tőkeallokációs egyenes (CAL) érintési portfóliója is lesz.

A tőkepiaci egyenes (Capital Market Line, CML) a kockázat abszolút megközelítésében (?) írja le a hozamok alakulását.

Piaci kockázatért fizetett ár: Ha teljesen diverzifikáljuk az egyedi kockázatot, akkor a portfólió csak a szisztematikus piaci kockázatot tartalmazza.

CML: meredeksége miatt ez az egyenes adja a legjobb hozamkockázat kombinációkat, tehát meredeksége különös figyelmet érdemel.

Két fő tényező határozza meg, r_f : az a pont, ahol a CML metszi a hozam tengelyt (várakozásért fizetett díj = idő ára)

Kockázati prémium: a piaci portfólió várható hozamának és a kockázatmentes kamatlábnak a különbsége. $(r_m - r_f)$

Másik tényező: piaci kockázat (β), mivel a kockázatmentes eszköz hozama fix, ezért hozamingadozás nulla, különbségük a piaci kockázatot adja.

Tehát a kockázat ára a piac által fizetett kockázati prémium. A tőkepiac az a hely, ahol a kockázattal lehet kereskedni és árait a tőkepiaci kereslet és kínálat határozza meg. A kockázatmentes kamatláb, a várakozás díja, vagyis az idő ára, a CML egyenes meredeksége pedig a kockázat piaci ára.

SML (értékpapír piaci egyenes – Security Market Line)

Az egyedi kockázatos befektetési eszközök mindig a CML alatt helyezkednek el, önmagukban soha nem tekinthetők hatékony portfóliónak. Egyedi eszközök hozama és kockázata közötti egyensúlyi kapcsolat leírására. Az SML egyenes erre a felvetésre jelenti a választ. Az SML viszonyítási alapul szolgál a befektetések teljesítményének méréséhez.

Béta koefficiens a modern befektetés-elmélet a kockázatos eszközök piaci kockázatának mérésére használ. (képletek TK: 32.old.)

Azoknak az értékpapíroknak a hozama arányos kockázatukkal, melyek az SML egyenesen fekszenek. Azok az értékpapírok, melyek az SML alatt fekszenek túlértékeltek, mert árfolyamuk a belső értéküknél nagyobb, ezért hozamuk alacsonyabb. SML fölött alulértékeltek, mert árfolyamuk alacsonyabb a belső értéküknél. A kockázat és a hozam egyensúlya annak hatására alakul ki, hogy a befektetők folyamatosan módosítják értékpapír állományukat, ami hatással van az értékpapírok árfolyamára. A CAPM modell szerint egyensúlyi helyzetben a várható hozamoknak a kockázatmentes kamatlábon felül mindig biztosítaniuk kell a Bétával arányos kockázati prémiumot.

Béta a gyakorlatban: becsüljük, melyre különböző eljárásokat használhatunk. Az ép. Bétáinak becslésére az egyik módszer a lineáris regresszió, az i értékpapír és a piac hozamainak, adott időintervallumban fennálló adataira vonatkozik és a függvény b együtthatójaként állítható elő. Adatok szórása nagy, nem lesz pontos. Vagy összegyűjtjük az (i) papír egységnyi időpontra gyűjtött bétáit és ennek eloszlása alapján kiszámítjuk a várható értékét, s később ezt a legvalószínűbb értéket használjuk fel számításainkban.

Eszközök kockázatának részei:

Teljes kockázat = szisztematikus kockázat + egyedi kockázat

Portfóliók esetében a portfólió bétáját a benne szereplő értékpapírok súlyarányuknak megfelelően súlyozott értéke adja. Minél diverzifikáltabb egy portfólió, annál kisebb a súlyaránya az egyes részvényeknek, ebből következően a portfólió piaci kockázata az átlagos értékhez közelít.

Minél kisebb kapcsolata van a piac hozama és az (i) értékpapír hozama között, annál nagyobb az egyedi kockázat hatása.

A portfólió egyedi kockázata a részvények egyedi kockázatából adódik, ami a benne szereplő papírok súlyozott átlaga.

A determinációs hányad, annak relatív mértéke, hogy a szisztematikus kockázat hány százalékában befolyásolja az adott eszköz hozamát.

Captive biztosító

Nagy ipari és kereskedelmi vállalatok által létrehozott biztosítótársaság, amely általában csak az alapítók biztosítási kockázatait vállalja, s azokat viszontbiztosításba adja.

Tőzsde szótár by pezo(9910903@citromail.hu)

Cash-flow.

A vállalkozások fizetőképességének megítélése kapcsán gyakran előforduló fogalom a cash-flow.

A cash flow kimutatásának a gyakorlatban két módszere terjedt el:

- A direkt módszer alkalmazása esetén az értékesítésből származó bevételekből levonják az üzleti célokat szolgáló kiadásokat, amelyek a pénzállományt csökkentik.
- Az indirekt módszer alkalmazása során kimutatják az adózott eredményt, és azt módosítják azokkal a tételekkel, amelyek az eredmény nagyságát befolyásolják ugyan, de nem járnak pénzmozgással.

Cash flow

-> Pénzáramlás.

Cash flow kimutatás értékelése

- A pénzeszközök forrásain belül a folyamatos működéséből származó részaránya legyen minél magasabb, lehetőleg 80% feletti
- A pénzeszközök felhasználásán belül a tárgyi eszközök beszerzésére és egyéb hosszú távú befektetésekre fordított pénzeszközök 60 % körüli aránya tekinthető kedvezőnek
- A folyamatos működéséből származó pénzeszközök jelentősen múlják felül az osztalékként kifizetett összeget, különben a vállalkozás „feléli” saját likviditását

Cedálás

Átruházási nyilatkozat, amelynek révén valamely követelés, névre szóló értékpapír más tulajdonába kerül.

Ceteris paribus

(minden egyéb tényező változatlan) - a tényezővizsgálat módszere egy sok tényezős összefüggésrendszerben, azaz csak egy tényező változását követjük nyomon, miközben a többi tényezőt változatlanul tartjuk.

Ceteris paribus elv.

Módszertani segédeszközként alkalmazott latin mondás.

Jelentése: „az egyéb tényezők változatlansága mellett.”

Alkalmazása: a vizsgált modell egyetlen tényezőjét változtatjuk, miközben a többi tényezőt változatlanul hagyjuk, és az így bekövetkező módosulásukat az adott tényező változására vezetjük vissza.

Ceteris paribus elv..

Azt, hogy valaki hány könyvet vesz, függ a jövedelmétől, egyéb tényezőktől, de a közgazdász csak egyetlen tényezőt választ ki, ezt változtatja, a többit adottnak tekinti.

CETOP20

A Budapesti Értéktőzsde az Index kialakítása során a nemzetközi gyakorlatot követve, valamint a piac igényeit összegyűjtve alakította ki a bekerülési kritériumokat és az alapelveket annak érdekében, hogy az Index benchmark-ként is tudjon funkcionálni.

A Közép Európai Blue Chip Index kapitalizáció súlyozású részvényindex, mely EURO-ban számolódik. A részvények kiválasztása likviditás és kapitalizáció alapján történik. Az Indexbe a régió fejlődő tőzsdéinek azon részvények kerülhetnek, amelyek a CETOP20 Kézikönyvben lefektetett bekerülési kritériumoknak megfelelnek. A felülvizsgálat évente kétszer történik. Az index bázisa 2001. január 1-jén 1000 pont volt.

Cégtársak

Természetes vagy jogi személyek, akik egy tőkés társaság tulajdonrészjogaival rendelkeznek.

Chamberlin modell

A tökéletlen összejátszás egy lehetséges kvóta-vezérelt modellje. Duopól változatban a két azonosnak tekinthető vállalat kölcsönösen számít arra, hogy döntése befolyásolja a másik döntését (mindkettő vezetőként viselkedik).

Chart

-> Táblázat.

Chartists

-> Táblázatelemzők.

Ciklikus (konjunkturális) ingadozások

Olyan gazdasági eredetű ciklikus eltérések a trendtől, ahol a leszálló ág létrehozza a felszálló ág okait és fordítva.

Ciklikus költségvetés

A konjunktúra-ciklusoknak a költségvetésre gyakorolt hatásait tükrözi. Az egyenleg azon változásait mutatja, amikor a gazdaság a potenciális szint alatt (recesszió), vagy afölött (prosperitás) működik.

Ciklus amplitudója, kilengése

A kibocsátás csúcspontja és mélypontja közötti távolság.

Ciklus hossza

Az az időtartam, ami alatt a gazdaság egy fázisból kiindulva ugyanabba a fázisba ér. (Pl.: megélénküléstől megélénkülésig.)

Coase-tétel

Amennyiben teljesen egyértelműek és érvényesíthetők a tulajdonosi jogok, valamint nincsenek vagy elhanyagolhatóak a tranzakciós költségek - a szerződő felek tárgyalásai a tulajdonosi jogok eredeti kijelölésétől függetlenül ugyanahhoz az allokációs eredményhez vezetnek, ezért az externáliák problémái a tulajdonjogok önkéntes megváltoztatásával megoldhatók.

Commodity terms of trade mutató

Commodity terms of trade (C) vagy net barter terms of trade, meghatározása:

$C = P_x$ (export árindex)/ PM (import árindex)

P_x = expot árindex, amely, amely az ország által exportált termékek átlagos árváltozását adja meg (ált. egyik évről a másikra)

Ha C mutató értéke 1-nél (100%-nál) nagyobb, akkor az ország cserearányai javulnak, vagyis egységnyi importtermékért cserébe átlagosan kevesebb exportterméket kellett adni az időszak végén, mint az elején.

Controlling

Speciális tervezési, szervezési, adatfeldolgozási, ellenőrzési, elemzési és elsősorban tájékoztatási rendszer, mely direkt visszahatásain keresztül (operatív controlling) a gazdálkodó egység hatékonyabb működését helyezi előtérbe. A számvitel igen elterjedt, külföldi mintára használt rendszerezése:

- Financial accounting (lefordítva „pénzügyi számvitel”, e helyett a „beszámolási számvitel” jobban kifejezi a lényegét) és
- Managerial accounting (lefordítva „vezetői számvitel”, helyenként ezt azonosítják a controllinggal).

Ezeket alapvetően elkülönült területeknek tekinteni hibás szemlélet. A beszámolót előkészítő és a belső információkat szolgáltató „részek” helyett inkább két funkcióként ragadhatók meg, hiszen egyazon feldolgozási folyamat szolgál mindkét információs kör alapjául, csak más rendszerezésben. Helyenként ugyan van különbség az információs háttérben is, de ez elhanyagolható.

Cournot modell

A tökéletlen összejátszás egy lehetséges kvóta-vezérelt modellje. Duopól változatban két azonos gazdasági jellemzőkkel leírt vállalat egymást figyelve hozza meg kibocsátási döntését, miközben a másikról teljes döntési függetlenséget feltételeznek.

Cournot Pont

Duopól modellben a két válaszfüggvény metszéspontja, ha az létezik és egyértelműen meghatározható. A duopólium egyensúlyi állapotát jelenti, ahol egyik vállalat sem akar változtatni döntésén.

Családi társaságok

Olyan társaság - főként részvénytársaság -, amelynek tagjai egymással vér szerint vagy házasság útján rokonságban lévő természetes személyek.

Csekk

A csekk használata a XVI. században Hollandiából indult el.

A hagyományos csekk olyan értékpapír, amely fizetési kötelezettséget testesít meg. A csekkel történő fizetés előfeltétele, hogy a bank ügyfelét csekk-képesnek nyilvánítsa.

Csekk egyéb speciális típusai

- Utazási csekk
- Eurocsekk

Tőzsde szótár by pezo(9910903@citromail.hu)

Csekk fontosabb fajtái

Készpénzcsekk: beváltása esetén a bank a csekken szereplő összeget készpénzben fizeti ki.

Az elszámolási csekk: beváltása esetén készpénz kifizetés nem történhet, hanem a jogosult bankszámláján írják jóvá a csekk összegét.

A keresztezett csekkek vagy csak saját ügyfélnek, illetve egy pénzügyintézetnek, vagy csak egy banknak fizethetők ki.

Csekk egyéb speciális típusai: Utazási csekk, Eurocsekk.

A fedezetlen csekkek kibocsátását a törvények szigorúan büntetik.

Csekk törvényes kellékei

- A csekk megjelölése az okirat szövegében a kiállítás nyelvén
- Feltétel nélküli, meghatározott összeg fizetésére szóló utasítás
- A fizetésre kötelezett (a bank) nevének feltüntetése
- A fizetés helye
- A kiállítás helye és napja
- A kibocsátó aláírása

Csendes tartalékok

A mérlegben nem szereplő tartalékok, amelyek az idegen források túlértékelésével és az eszközök alulértékelésével keletkeznek.

Csere (exchange)

Az a folyamat, amelyben a specializálódott termelők kölcsönösen átadják egymásnak az általuk előállított, illetve birtokolt javaikat.

Csereérték

Az adott áruért cserébe kapható más áru. Egy árunak annyi csereértéke van, amennyi árura lehet potenciálisan cserélni.

Csereügyletek

A csereügylet olyan szerződés, amelyben a szerződő partnerek arra vállalnak kötelezettséget, hogy pénzáramlásokat cseréljenek ki egy vagy több időpontra vonatkozóan. Megkülönböztetjük a devizacsere és a kamatláb csere ügyleteket.

A devizacsereben arra szerződnek, hogy két különböző devizában fennálló összeget kicseréljenek adott időpontokban. A kamatcsereben arra szerződnek a partnerek, hogy kicseréljenek egy változó kamatot valamilyen fix kamatra. A csereügyletek megkönnyítik a mérlegpozíciók rendezését.

A csereügyletek egyensúlyi árfolyamát úgy tudjuk meghatározni, ha felhasználjuk a csereügyletek és a határidős ügyletek közötti hasonlóságot.

Csoportos fizetési megbízások

1997. októberétől vehető igénybe két új fizetési mód: a csoportos átutalás és a csoportos beszedés.

A csoportos átutalás segítségével az átutalók, a szabványos formában összeállított, különféle összegű átutalási megbízásait egy kötetben juttathatják el saját számlavezető bankjukhoz.

A csoportos beszedés azon szervezetek számára előnyös, amelyek rendszeresen, nagy számban, de tételenként alacsony összegeket szednek be. Lakossági bankszámlák terhére beszedés csak ebben a formában kezdeményezhető.

Csökkent értékű kötvény (assented bond)

Pénzügyi nehézségekkel küzdő vállalatok kötvényei, amelyeknél nem fizették ki időben a kamatokat és a törlesztést.

Csőeljárás

Jogi eljárás egy fizetéseképtelenné vált adóssal szembeni hitelezői igények kielégítésére.

Currency elmélet

Csak annyi pénzhelyettesítőt szabad forgalomba hozni, amennyi a mögötte álló aranyfedezet.

Legfőbb érvelés az volt, hogy a pénz mennyiségének növelésével növekednek az árak is. És ha több pénz kerül forgalomba, mint a mögötte álló áru fedezet, az inflációs hatást von maga után.

Daiwa-MKB Kincstárjegy Hozamindex (DWIX)

Daiwa-MKB Befektetési és Értékpapír-forgalmi Rt. 1992. Novemberében publikálta először azt a rövidtávú állampapír hozamindexet, amely az Államadósság Kezelő Központ által tartott 1, 3 és 6 hónapos diszkont kincstárjegy aukciókon kialakult átlaghozamokon alapul. A DWIX az első nyilvánosan közzétett hozamindex Magyarországon, melynek célja, hogy rövid távú kamatok valós piaci mozgását modellezze. A DWIX határidős kontraktusának bevezetésére még nem került sor. A DWIX-kosárban szereplő kincstárjegyek kincstárjegy-aukcióin elért forgalommal súlyozott átlaghozamokat tartalmazza. A DWIX-et egy igen stabil, nem manipulálható benchmark-nak tekintjük. Az index hetente változtatja értékét, az adott heti kincstárjegy aukciók kiértékelése után. 1998. május 11-től az index teljes mértékben a BÉT tulajdonába került.

Darabolás

Egy értékpapír-kibocsátás felosztása címletekre, ami megmutatja, milyen névértékre szólnak az egyes értékpapírok.

Dászizsió

Pénz nem, értékpapír névértéket el nem érő piaci értéke a névérték százalékában. Ellentéte az ázszió.

De facto konvertibilitás

De facto konvertibilitásról beszélünk akkor, ha a valuta átváltásához engedély szükséges ugyan, de az előírt engedélyeket köztöttség nélkül megadják.

De jure konvertibilitás

A de jure konvertibilitás az engedélyezés nélküli, deklarált átválthatósági forma.

Deficit (lat.)

1. Hiány
2. Az állami költségvetésben a kiadásoknak a bevételekkel nem fedezett része.

Deficit finanszírozása

- Nyílt piaci műveletek
- Állam adósság kezelő kp. (ÁKK)
- A MNB és a költségvetés finanszírozása

Deficit finanszírozása történhet

- Államháztartás rendszerén belül
- Jegybanki hitelnyújtással
- Pénzügyi intézmények által nyújtott hitellel
- A vállalkozások és a lakosság által nyújtott hitellel

Deficités költségvetés

A költségvetés kiadásai meghaladják a bevételeit.

Defláció.

Az általános árszínvonal csökkenése; a pénz csereértékének emelkedése.

Defláció..

Az árszínvonal tartós süllyedése, a pénz felértékelődése.

Degressziós leírás

Az állóeszközök értékének csökkenő évi részletekben történő leírása.

Dematerizált értékpapír

A dematerizált értékpapír, elektronikus úton rögzített és továbbított, értékpapírszámlán nyilvántartott, az értékpapír valamennyi tartalmi kellékét azonosítható módon tartalmazó adat.

Depresszió

Súlyosabb, elhúzódó válság, amely nagyarányú munkanélküliséggel, vállalatok összeomlásával, a pénz elértéktelenedésével és a gazdasági növekedés lassulásával jár.

Depresszió (vagy pangás)

A konjunktúra ciklus leszálló ágának a trendtől az alsó fordulópontig terjedő szakasza.

Devalváció

-> Leértékelés.

Deviza.

1. Külföldi fizetőeszközre szóló követelés
2. Külföldi valutában kifizetendő fizetési utalvány
3. Külföldön fizetendő követelés vagy tartozás.

Deviza..

A deviza a külföldi pénznemre szóló, külföldön teljesítendő követelés, formáját tekintve értékpapír, amely megtestesíti a rajta szereplő kötelezettséget. (váltó, csekk, stb.)

Devizaárfolyam

Devizaárfolyamon értjük valamely meghatározott pénznemre szóló devizának egy másik ország pénznemében kifejezett árát.

Devizacsere

A devizacsereben arra szerződnek, hogy két különböző devizában fennálló összeget kicseréljenek adott időpontokban.

Devizagazdálkodás

A devizagazdálkodás azon módszerek, intézkedések, rendeletek, előírások, tiltások összessége, amelyek révén egy önálló nemzeti valutával rendelkező ország belső pénzrendszere a nemzetközi pénzügyi rendszerhez, illetve másik nemzetgazdaság pénzrendszeréhez kapcsolódik.

A külföldi valuták és devizák keresletének és kínálatának összessége a valuta- és devizapiac. Ha az átváltás szabadon, korlátozások nélkül történik, akkor konvertibilis devizákról beszélünk.

Devizamérleg

Pontosabban a hivatalos tartalékeszközök nyilvántartása, illetve mérlege, az ország által birtokolt hivatalos tartalékeszközök állományában az adott naptári időszak alatt bekövetkezett változásokat illetve, azok nettó egyenlegét mutatja. A tartalékokat külföldi devizákban (melyet a jegybank rövid lejáratú formában befektet) és aranyban tartják a jegybankok. A devizatartalékok mértékét és összetételének változásai részint a folyó fizetési mérleg tendenciáját, részben pedig a tőke- és pénzügyi helyzetet tükrözi.

Tévedések és kihagyások sora: bizonyos tranzakciók számbavételére technikai okból nem kerülhet sor a mérlegkészítés időszakában, így korrigálhatóak az árfolyammozgásból származó torzítások, illetve nagyobb értékű export-import ügyletek pénzügyi rendezése hosszabb periódust igényel. De a csempészárak forgalmából eredő aktív irányú torzulások kivédésére is szolgál.

Devizapiac

A devizakereskedelemben résztvevő kereskedők, vállalatok, intézmények összességét jelenti.

Devizaszámla

Deviza belföldiek és deviza külföldiek hitelintézeteknél egyaránt nyithatnak. Devizaszámlák csak konvertibilis pénznemben vezethetők, kamatoznak és csak névre szólóak lehetnek.

A különböző fizetések határidejében a szerződő felek szabadon állapotodhatnak meg. A fizetési határidők be nem tartása esetén a kedvezményezett késedelmi kamatot követelhet a kötelezettől. A fizetést a határidő szempontjából akkor kell megtörténnnek tekinteni, amikor a kötelezett bankszámláját az összeggel megterhelik.

Devizavédelmi vám

Az import drágításával csökkenti a külföldi termék iránti fizetőképes keresletet. Célja a kereskedelmi és fizetési mérleg problémáinak megoldása.

Differenciált piaci formák

Differenciált terméket forgalmazó piacok viszonyrendszere. A kompetitív piacon a differenciált termékek visszavezethetők a homogén esetre, a differenciált oligópol piaci formára a monopolista verseny jellemző, a monopol piaci jellemzően differenciált (lásd diverzifikáció).

Dinamikus egyensúly

A gazdaság folyamatosan olyan ütemben növekszik, amely ütemnek a megváltoztatása a gazdálkodóknak nem érdekük.

Dinamikus elemzés

Az, amikor a változók értékei különböző időpontokra vagy időszakokra vonatkoznak, és magyarázatot ad a változásokra is.

Dinamikus likviditási mérleg

A dinamikus likviditási mérleg összeállításához a statikus mérleg adatai mellett szükség van a gazdálkodási terv ismeretére is.

Dinamikus megtérülési idő számításának módszere

Két számítási eljárás alkalmazása mérlegelhető. Az első a beruházás megkezdésének időpontjától számítja az első megtérülés évét, a második eljárással pedig az aktiválás éve utáni átlagos megtérülési idő számítható. Értelemszerűen az a beruházási változat a legkedvezőbb ebből a szempontból, amelynek a megtérülési ideje a legrövidebb.

Dinamikus mutatók

- A nettó jelenérték (NPV)
- A belső megtérülési ráta (IRR) meghatározása
- A megtérülési idő számítása
- A jövedelmezőségi index, vagy profitindex (PI) meghatározása
- A hozam-költség aránymutatók (BCR1 és BCR2)

Direkt működő tőke export jellemzői

- A befektetés effektíve produktív célból, reál-tőkejavakba (termelés szolgáló gépek, berendezések, ingatlanok) történik
- A tőkebefektető aktívan rész kíván venni a tőke működtetésével kapcsolatos döntésekben
- A befektetett tőke után nyereségre tart igényt a befektető
- A befektetések nagysága 200 milliárd dollárról (1990), 315 milliárd dollárra nőtt 1995-re!

Direkt működő tőke export költségcsökkentés tényezői

- Bérköltség (legfontosabb költség tényező): ennek kiaknázása komoly költségelőnyt biztosít, hiszen az országok között jelentős különbségek vannak a bérköltségeket illetően. Például a közepesen fejlett országokban a bérek nagysága a fejlett országok bérköltségének mindössze 1/3-át, E-ét teszik ki. Oka, hogy a bérek nagysága alapvetően a gazdaság teljesítményéhez (az egy főre jutó GDP-hez) igazodik. Fontos az is, hogy a munkaerő milyen mértékben kvalifikált, mennyire képes a fejlett technológián alapuló termelési folyamatban való részvételre. Már egyre inkább előtérbe kerülnek a tudásintenzív termékek, szolgáltatások.

- Vámszabad területek választása telephelyül ez egyre gyakoribb a vállalatoknál, hiszen így mentesülnek a vám és a kapcsolódó illetékek megfizetése alól, s termékek csak kifejezetten bér munkára feldolgozásra érkeznek ide.

- Szállítási költségek alakulása: mérlegelni kell mi az olcsóbb, a terméket az anyaországban legyártani vagy vállalva a szállítási költségeket, exportálni vagy az importőr országban, illetve piaci régióban telephelyet létesíteni és a terméket ott előállítani.

- Vámfalak megkerülése: a termelés külföldre történő helyezésével a vállalat a célpiacon kedvezőbb eladási árat érhet el (hiszen a vám, mint költség tényező nem merül fel), de csak e kategória figyelembe vételével nem szabad beruházási döntést meghozni.

- Beruházási légkör:

0 politikai és gazdasági stabilitás

0 az ország valutáris helyzete

0 mennyire stabil az árfolyam-politika

0 milyen mértékűek az adók

0 célország infrastruktúrájának fejlettsége, ezek elmaradottsága esetén kiépítése plusz költséggel járhat. De lehet ez előny is, hiszen a kevésbé fejlett országokban a környezetvédelmi előírások kevésbé szigorúak, így olcsóbb kevésbé környezetkímélő technológia alkalmazása is lehetővé válhat.

Direkt működő tőke export okai

- Profitszerzés (hosszabb vagy rövid távú)
- Profitszerzést milyen tényezőktől teszik függővé
- A költségek csökkentés, milyen módon való csökkentését célozzák meg, mint profit növelő lehetőséget

Direkt pénzügyi beavatkozás

Az állam közvetlenül avatkozik a pénzügyi folyamatokba (a betéti és hitelkamatok megszabása, hitelpolitikai direktívák stb.).

Disequilibrium

Létrejöhet egységes, de ez véletlenszerű, instabil magától nem tud visszaállni, csak az állam segítségével.

Disequilibrium modell

Azok az irányzatok (a XX. sz. végén - fő képviselői: Grossman, Malinvaud, Kornai) amelyek szerint a piac a ragadós árak, bérek mellett nem tisztul meg, így a magasan szervezett társadalom gyorsabban reagál az egyensúlytalanságokra, mint a piac s így működőképes.

Diszkont

1. Kamatlevonás egy később esedékes követelés megvételekor
2. Névérték és az árfolyam különbsége, ha az árfolyam az alacsonyabb.

Diszkont kincstárjegy

A Diszkont Kincstárjegy egy évnél rövidebb futamidejű állampapír, mely kamatot nem fizet, hanem a névértéknél alacsonyabb, diszkont áron kerül forgalomba, lejáratkor pedig a névértéket fizeti vissza. A diszkont összege a névérték és a vételár közötti különbség.

Jelenleg három különböző - 3, 6 és 12 hónapos - futamidővel kerülnek elsődleges piaci értékesítésre, de tekintve az állampapír aktív másodpiaci forgalmát, egy éven belül lényegében bármilyen hátralevő futamidővel megvásárolható.

A 6 és 12 hónapos Diszkont Kincstárjegyek a pénzügyi teljesítés napján (aukción utáni hét szerda) bevezetésre kerülnek a Budapesti Értéktőzsdére.

A Diszkont Kincstárjegyet devizakülföldiek, devizabelföldi természetes és jogi személyek, valamint jogi személyiség nélküli szervezetek egyaránt megvásárolhatják. E körben a papír teljes futamideje alatt szabadon átruházható.

A Diszkont Kincstárjegyet aukción keretében az elsődleges forgalmazók, illetve a befektetők a nekik adott aukción megbízás útján vásárolhatják meg.

A Diszkont Kincstárjegy másodpiaci adásvétele többek között történhet az elsődleges forgalmazóknál vagy a Magyar Államkincstár fiókjaiban.

Diszkontálás

Az a művelet, amikor a bank váltó ellenében bankjegyet ad, de levonja a váltó összegéből a lejáratig hátralévő kamatot és a kezelési költséget.

Diszkontálás (leszámitolás)

1. Valamilyen követelés, illetve követelést megtestesítő értékpapír megvásárlása az esedékességig járó kamat összegének levonásával
2. Jövőben befolyó pénzáramlások átszámítása az adott időpontra.

Diszkontláb

A diszkontáláshoz használt kamatláb.

Diszkrecionális politika

Egyedi állami intézkedések a gazdaság szabályozására, rendkívüli feltételek mellett.

Diszponibilitás

Ha egy vállalkozás fizetőképességét dinamikusan kívánjuk vizsgálni, akkor már ún. diszponibilitás vizsgálatokat kell végezni. A hosszú távú fizetőképességet diszponibilitásnak (szolvencia) nevezik.

Diverzifikáció.

A vállalkozáspolitikában: a termelési és a szolgáltatási program tudatos bővítése; a tőzsdenyelvben: a kockázat megosztása azáltal, hogy a befektetés különböző értékpapírokba történik.

Diverzifikáció..

Az a folyamat, amelyben a vállalat szélesíti termelési profilját, növeli célpiacai számát.

Divizionális szervezet

A munkamegosztás tárgyi vagy regionális elvű. A funkcionális irányító, ellenőrző és szolgáltató egységek a központban. A döntések decentralizáltak a központ és a divíziók viszonylatában. A divíziókon belül a döntések centralizáltak. A divizionális szervezet hatékony működésének feltétele a széles termékskála, heterogén termékek. Lehetőség van termékcsaládok kialakítására. Dinamikus környezet.

Díjbevétel (biztosító)

- Készpénz
- Csekken
- Folyószámlán átutalással

Díjliberalizálás

A hatósági díjak átalakítása kockázatarányos, piaci díjakká. A verseny alapvető feltétele. A magyar biztosításügyben utoljára csak a gépjárművek üzembentartóinak kötél sző felelősségbiztosítása vott hatósági díjas.

Dolgozói osztalék

Olyan osztalék, amely nem készpénzben, hanem valamilyen dologi szolgáltatás formájában felyeznek ki.

Dolgozói részvény.

Részvénytársaság azon részei, amelyekkel a vállalat dolgozói (többnyire előnyösebb árfolyamon) vásárolnak meg. Ezeket a részvényeket általában tilos továbbadni.

Dolgozói részvény..

A munkaviszonyban álló dolgozók szerezhetnek ellenérték nélkül, vagy ellenérték egyrészének megfizetése ellenében. Nevezik ingyenes értékpapírnak is.

Dow Jones-index

A legrégebb és legismertebb részvényindex. Korábban húsz vezető amerikai iparvállalat részvényét tartalmazta, ma harmincét.

Dömping (to dump = áron alul kínálni)

Valamely terméket egy másik országban a kialakult reális árszínvonal alatt hoznak forgalomba.

Döntési időtávok

- Piaci időtáv - a vállalat csak a piacra dobott termékmennyiséggel (output) tud alkalmazkodni a külső körülményekhez. A termelés nagyságán nem tud változtatni (a termelési tényezők költségeit fixnek vesszük), készleteinek mértékében képes a piaci feltételek változására reagálni.
- Rövid táv - az az időperiódus, amelyen belül a vállalatnak legalább egy input tényező költsége fix, azaz megváltoztathatatlan (például a termelési kapacitást adó gépek, berendezések, felszerelések, épületek, járművek stb.), miközben más termelési tényezők költségei változtathatók (például anyagok, energia, munkaerő, stb.) Eszerint ebben a döntési időtávban vannak fix és változó költségek.
- Hosszú táv - Az az időperiódus, amelyen belül a vállalat a termelési tényezőket megváltoztathatja, de a technológiája (így termelési függvénye) alapvetően nem változik. Ebben az időtávban értelemszerűen minden költség változóvá válik.
- Nagyon hosszú táv - az az időtáv amelyben a vállalat új technológiát, új találmányokat is képes bevezetni. Termelési függvénye alapvetően megváltozhat.

Duration.

Olyan mutató, amely kifejezi, hogy a befektetőnek átlagosan mennyi időt kell várnia ahhoz, hogy a kötvény vásárlására fordított pénze megtérüljön.

A hosszabb lejáratú kötvények átlagos futamideje hosszabb, a magasabb kamatláb viszont csökkenti az átlagos futamidőt.

Duration..

A duration olyan mutató, melynek számlálójában a jövedelmek esedékességéig szükséges várakozási idők szerepelnek, az egyes időszakokban várható jövedelmek jelenértékével súlyozva, a nevezőben pedig a kötvény jelenértéke vagyis árfolyama található. Vagyis a mutató azt fejezi ki, hogy a befektetőnek átlagosan mennyi időt kell várnia ahhoz, hogy a kötvény vásárlására fordított pénze megtérüljön.

DWIX index

A Budapesti Értéktőzsde 1992 óta rendszeresen közöl állampapírra vonatkozó indexet, amit DWIX indexnek hívnak. (minden hét csütörtökön, a megelőző három hónap 1, 3 és 6 hónapos diszkont kincstárjegy aukcióinak súlyozott eredményeiből)

Effektív árfolyam

Az effektív árfolyam tulajdonképpen egy olyan árfolyamindex, amely egy valutának több más valutával szembeni átlagos árfolyamváltozását fejezi ki.

Effektív kamatláb

Kifejezi pénzünk éves hozamát, olyan esetben, amikor éven belül a tőke után több periódusban fizetnek kamatot és az esedékes kamatot, tőkésítik.

Egyenértékes

Az az áru amit a cserére kínált áruért cserébe biztosan elfogad az áru tulajdonosa. Az egyenértékes áru a cserére kínált áruval szemben az azonnali kicserélhetőség állapotában van.

Egyenértékűség

Az a kívánalom, hogy a biztosítási díjbevételek fedezzék az összes kifizetett szolgáltatást, a tartalékokat, a biztosító költségeit és méltányos mértékű üzleti hasznát.

Egyensúly

Ez a fizikából kölcsönzött fogalom írja le azt a helyzetet, amikor a gazdasági szereplőknek, vagy a gazdasági szereplők egyes piacot alkotó csoportjainak nem áll érdekében megváltoztatni gazdasági magatartásukat. A gazdasági szereplőknek azért nem, mert adott törekvéseik és a szintén adott feltételek mellett egyetlen gazdasági kritérium szerint sem képesek javítani helyzetükön. A piacokra alkalmazva pedig az egyensúly azt az állapotot jelenti, amikor az eladók és a vásárlók összessége meg van elégedve az eladott és megvásárolt javak árainak és mennyiségeinek jelenlegi kombinációjával, és így nem kívánja azt megváltoztatni.

Egyensúlyi (piactisztító) ár

Az a piaci ár (p^*), amely mellett a termékből keresett mennyiség megegyezik a kínált mennyiséggel. Marshall-kereszt. Változatlan kínálat mellett a kereslet megnövekedése az egyensúlyi árat és mennyiséget növeli. Változatlan kereslet mellett a kínálat megnövekedése az egyensúlyi árat csökkenti, az egyensúlyi mennyiséget növeli.

Egyensúlyi kamatláb (iE)

Az a kamatláb, amely mellett létrejön a tőzsde egyensúlya.

Egyéni vállalkozó adóztatása

- Vállalkozási jövedelem szerinti adózás
- Általány adózás
- Tételes általány adózás

Egyösszegű adó

Egyösszegű adó, ami nem függ a jövedelmektől, hanem a vagyontól vagy mástól (ház, eb, adó stb.)

Egységes árfolyam

Azon értékpapírok tőzsdei árfolyama, amelyek számára a napi tőzsdekereskedelem során csak egy árfolyamot állítanak meg. (Német piacokon: hivatalos árfolyam)

Egységes piac (Single market)

A teljes liberalizációt, a belső piaci viszonyokat képviseli a "nem vámjellegű korlátok" teljes leépítése mellett. 1992-ben valósult meg az EU-ban.

Egységes piac és a négy alapszabadság

Az Európai Gazdasági Közösség létrehozásának alapvető célja a tagállamok közös piacának megalakítása volt. A közös piac [angolul: common market] - amelyet az 1987-ben életbe lépett Egységes Okmány óta már az egységes piac [angolul: single market] (vagy belső piac [angolul: internal market]) fogalma és célkitűzése váltott fel - a kezdetektől fogva mind a mai napig az európai integráció működtetésének meghatározó oka, minden egyéb célt átható lényege. A közös piac olyan terület, ahol az áruk, a szolgáltatások, illetve a tőke és a munkaerő szabadon, korlátozások nélkül áramolhatnak, azaz megvalósul a "négy alapszabadság". A Maastrichti Szerződés óta az EU-ban a munkaerő helyett

már ennél tágabban az összes személyre értelmezik a szabad mozgás elvét. Bár a közös piacot már a hetvenes évekre el kellett volna érnie a Közösségnek, ez nem teljesen sikerült. Ezért az 1986-ban aláírt Egységes Okmánnyal meghirdetett egységes piac programja, illetve az annak keretében megvalósuló erőteljes jogalkotási csomag is lényegében a négy alapszabadság megvalósítását tűzte célul mindeneke előtt a különböző fizikai (határformalitások, határellenőrzés), pénzügyi (költségvetési, adózási szabályok) és technikai (a tagállami jogszabályok, szabványok és más előírások különbségeiből adódó) akadályok lebontásán keresztül. Az egységes piac programjának keretében számos tagállami deregulációs intézkedés mellett, mintegy 300 közösségi jogszabályt fogadtak el 1993. január 1-ig, ami az Egységes Okmány által az egységes piac programja megvalósításának határideje volt. Az egységes piac tökéletesítése érdekében folytatott jogalkotás azonban a korábbi intézkedések kiegészítéseként, folytatásaként mind a mai napig tart.

Egyszeres könyvvitel.

Az egyszeres könyvvitel egy időrendi feljegyzés a bevételekről és költségekről. Minden bevétel, amely befolyik és számvitelileg bevételt jelent, egyúttal számvitelileg is bevétel (árbevétel), illetve minden kiadás, mely felmerül - és számvitelileg elszámolható tételt jelent - költségként jelentkeznek. (Nem számviteli bevétel például a munkavállalótól levont adóelőleg, hiszen ez csak átmenetileg tartózkodik a vállalkozónál, nem a vállalkozó eredményességét mutatja, illetve nem költség ennek az összegnek befizetése az adóhatóság felé.) Az egyszeres könyvvitelt vezető számára tehát a bevétel = árbevétel és a költség = kiadás tétel érvényesül, vagyis számukra nincs időbeli elhatárolás.

Egyszeres könyvvitel..

Pénzforgalmi szemléletű könyvvezetés, csak azokat a gazdasági eseményeket könyveli, amely pénzforgalommal jár, ami érinti a pénztár vagy bankbetétet.

Egyszerű (véletlen) a csere

Amikor a partnerek alkalomszerűen, csupán feleslegeiket akarják elcserélni.

Egyszerű gazdasági művelet

Azokat a gazdasági eseményeket, amelyek csak a vagyoni helyzetben idéznek elő változást egyszerű gazdasági műveleteknek nevezzük.

Egyszerű kamatláb

Nem kamatozik a kamat.

Egyszerű kezesség.

Az egyszerű kezesség esetébe a kezesnek ún. sortartási kifogásra van lehetősége. (A jogosult először a kötelezettől kísérelje meg a végrehajtását).

Egyszerű kezesség..

Egyszerű kezesség esetében, a kezességet vállaló csak akkor köteles fizetni, ha a hitelező követelése behajtása érdekében tett minden kísérlete eredménytelen.

Egyszerű spekulációs ügyletek

a, Ha a spekuláns áremelkedésre számít – hausse /hossz/ ügylet.

A spekuláns áremelkedésre számítva határidős vételi szerződést köt, abban bízik, hogy a szerződés lejártakori piaci ár /prompt ár/ magasabb lesz, mint a szerződésben szereplő ár /termin ár/.

b, Ha a spekuláns árcsökkenésre számít – baisse /bessz/ ügylet.

A spekuláns határidős eladási szerződést köt, arra számítva, hogy a teljesítéskori prompt ár alacsonyabb lesz, mint a termin ár.

Egyszerűsített beszámolót készíthet

- Iskolai szövetkezet,
- Jogi személyiséggel rendelkező munkaközösség,
- Egyéb szervezet, ha a vállalkozási tevékenységből származó éves nettó árbevétele két egymást követő évben nem haladja meg az 50 millió forintot. Ez a korlát tehát független a mérleg főösszeg nagyságától és a foglalkoztatottak számától.

Egyszintű bankrendszer.

Az egyszintű bankrendszerben a központi bank közvetlen kapcsolatban áll a gazdálkodó szervezetekkel. A többi bankot, amelyek egy-egy meghatározott funkciót végeznek, szakbanknak nevezzük.

Egyszintű bankrendszer..

Az egyszintű bankrendszer jellemzője, hogy az adott ország központi bankja a jegybanki funkciók mellett közvetlen kapcsolatban áll a gazdálkodó szervezetekkel, lebonyolítja fizetési forgalmukat, vezeti számláikat és hitelt folyósít részükre.

Egzogén műszaki haladás

Műszaki haladás önálló változóként való beépítése a modellekbe.

Eladási (put) opció

Az eladási (put) opció vevője akkor fog élni eladási jogával, ha a tőzsdei azonnali árfolyam alacsonyabb lesz, mint a kötési árfolyam. Az eladási opció vásárlója az opciós díj ellenében arra szerez jogot, hogy lejáratkor a kötési árfolyamon adhatja el az opció tárgyát képező árut az opció kiírójának.

Eladási árfolyam.

A hitelintézetek által történő eladási ár.

Eladási árfolyam..

A hitelintézetek által történő eladási ára.

Eladási opció. (put option)

Eladási jog megszerzése egy árura, devizára, értékpapírra, előre meghatározott, ún. kötési árfolyam. Az eladási jog birtoklása csak akkor él opciós jogával, ha a kötési árfolyam magasabb, mint a pillanatnyi piaci árfolyam.

Eladási opció..

Vevője jogot szerez arra, hogy az opciós szerződésben foglaltak szerint eladjon, de az opciós díj elvesztése ellenében elállhat az eladástól. Nem köteles eladni. Az eladási opció eladója arra vállal kötelezettséget, amennyiben az eladási opció vevője él opciós jogával, akkor vásárol a szerződésben foglaltak szerint.

Eladó

Az az árutulajdonos, aki az adott piacon eladni szándékozik az áruját.

Elektronikus kereskedési rendszerek

A Tőzsde stratégiai céljai között kiemelt jelentőségű a tőzsdei szolgáltatások körének és színvonalának jelentős emelése, kibővítése. A tőzsde forgalma az elmúlt években rendre többszöröződött az előző évihez képest. Ez a tendencia együtt járt azzal is, hogy a teljes értékpapír-piacból a tőzsdei forgalom részaránya is jelentősen megnövekedett. A magyar piac az elmúlt években egyre jobban bekapcsolódott és integráns része lett a nemzetközi tőkepiaci folyamatoknak. Az egyre inkább globalizálódó értékpapír-kereskedelemben a piacok a hosszú távon befektető külföldieket igyekeznek meggyőzni nemzeti piacaik kedvező kilátásairól.

A verseny egyre inkább kikényszerítette új piacok kiépítését, a meglévő piacok továbbfejlesztését, amelyet részben új technológiák bevezetésével sikerült elősegíteni.

A Budapesti Értéktőzsde a fenti kihívásoknak kívánt megfelelni akkor, amikor egy új modern technikán alapuló kereskedési rendszer bevezetéséről döntött, melynek célja a Tőzsde szolgáltatásainak jelentős bővítése volt a rendszerbiztonság és az üzemeltetés biztonságának megfelelő garanciái mellett.

Az ausztrál Computershare konzorcium nyerte a Tőzsde által kiírt tendert Multi Market Trading System (MMTS) kereskedési rendszerével. A rendszer deklarált kapacitáskorláttal nem rendelkezik, a szükséges bővítések újabb hardvereszközök beszerzésével könnyen megoldhatók.

A rendszer két lépcsőben került bevezetésre, első fázisban az azonnali piacot kiszolgáló modul 1998. novemberében, a határidős és opciós piacokat kiszolgáló modul 2000. októberében üzemelték be.

Elégtelen kereslet

A makrokibocsátással illetve annak szándékolt növelésével szemben nem áll elegendő fizetőképes kereslet.

Elfogadás

A váltóra írt nyilatkozat, amellyel a címzett a váltókötelezettséget elfogadja, azaz kötelezettséget vállal az esedékességkori fizetésre (a váltó előlapján nyilatkozat helyet elegendő a cégszerű aláírás).

Elfogadvány

Az idegen váltó neve az elfogadás után.

Elkülönített (decentralizált) állami pénzalapok

Az állam előre meghatározott konkrét célokra az állami költségvetésből elkülönítet pénzalapokat hozhat létre. Az

Elkülönített pénzalap az állam által kiemelt fontosságú feladatok megvalósítását elősegítő pénzalap. Elkülönített pénzalapot csak törvénnyel lehet létrehozni. S bevételeit csak az alap címzett céljainak megvalósításához lehet felhasználni. A központi költségvetés és az elkülönített állami pénzalapok vagyonát együttesen kincstári vagyonnak nevezzük.

Ellenérték

Az értékesített termék a nyitott szolgáltatás ellenértéke, az a bevétel, amelyet teljesítésre kötelezett a megrendelőtől az értékesített termékért, illetve a nyújtott szolgáltatásért kap, vagy kapni fog.

Elosztó, újraelosztó funkció

A kormányzat a gazdaság szereplői által realizált jövedelmek egy részének elvonásával, átcsoportosításával teremti elő a közigazgatás működéséhez szükséges költségeket.

Előleg

Olyan fizetés, átadott ellenérték, amely időben megelőzi a szolgáltatás nyújtásának megkezdését, illetve a dolog átadását.

Előtársaságok beszámolási kötelezettsége

A gazdasági társaságról szóló 1997. évi CXLIV törvény (GT) előírásai szerint a gazdasági társaságok bejegyzése nem visszamenőleges hatállyal történik, hanem a társaság cégbírósági bejegyzéssel jön létre. Tehát a társaság a megalakulástól a cégbírósági bejegyzésig úgynevezett előtársaságként működik. Az előtársaságok esetében a társaság elnevezése mellett kötelező feltüntetni a „bejegyzés alatt” kitételt.

A társasági szerződés, alapító okirat aláírásával létrejött társaság csak a cégbírósági bejegyzési kérelem benyújtását követően kezdheti meg tevékenységét. Az előtársaságra az általános szabályok szerint vonatkozik a könyvvezetési kötelezettség, azaz kettős könyvvitelt kell vezetniük. Az előtársaság könyvvezetése során csak a jegyzett tőke elszámolása történik speciálisan. A számviteli törvény szerint jegyzett tőkeként csak a cégbíróságon bejegyzett tőke mutatható ki.

Az előtársaságok beszámolási kötelezettsége eltér az általános szabályoktól. Az előtársaságoknak beszámolási kötelezettsége az előtársasági forma megszűnésekor keletkezik. Az előtársasági forma a következő esetekben szűnik meg:

- A társaság cégbírósági bejegyzésével,
- A társaság bejegyzésének elutasításával,
- A bejegyzés iránti kérelem visszavonásával.

Az előtársaság a Dmegszűnését követő 90 napon belül köteles a számviteli törvény általános szabályai szerint beszámolót készíteni, az (ha szükséges) könyvvizsgálóval véleményeztetni, valamint közzétételi kötelezettségének eleget tenni.

Előttőzsde, párhuzamos tőzsde

Az értéktőzsdén nem jegyzett értékpapírok koncentrált piaca, amelynek feltételei kevésbé szigorúak, mint az értéktőzsdéié. (pl.: USM = Unlisted Securities Market London - nem jegyzett részvények piaca, GFV = Geregelter Freiverkehr Bécs Frankfurt - szabályzat szabad forgalom).

Elővásárlási jogot biztosító kötvény

Az ilyen a kötvény a társaság alaptőkéjének emelésekor kibocsátandó részvényekre elővásárlási jogot biztosít.

Elővételi árfolyam

Az az árfolyam, amelyen belül érvényesíthető az elővételi jog.

Elővételi határidő

Az a határidő, amelyen belül érvényesíthető az elővételi jog.

Elővételi jog

A részvényes joga, hogy a tőkeemeléskor addigi részesedése arányában új részvényeket vásárolhasson. Az elővételi jogokkal kereskednek a tőzsdén is, többnyire az elővételi határidő lejáratát megelőző három napján.

Elővételi jog értéke

Az elővételi jognak is van forgalmi értéke. A jegyzési időtartam alatt az elővételi jogokat adják-veszik a tőzsdén, mivel a tapasztalat azt mutatja, hogy nem minden régi részvénytulajdonos kíván új részvényeket jegyezni, illetve nem

mindenki rendelkezik az elővételi jog gyakorlásához szükséges részvény mennyiséggel.

Első jegyzés

1. Az első árfolyam egy értékpapír kibocsátásakor
2. Nyitó árfolyam, azaz váltó árfolyamjegyzés esetén a tőzsdénapi első árfolyama.

Elsőbbségi részvény.

Garantált osztalékot biztosít, de nem szavazó részvény.

Elsőbbségi részvény..

Tulajdonjogot megtestesítő értékpapír, amely a fix kamatozású kötvényekhez hasonlóan nyereség esetén előre rögzített mértékű osztalékot garantál tulajdonosainak, amiért cserébe azok lemondanak a társaság közgyűlésén való szavazati jogokról. Ötféle elsőbbségi részvényfajtát ismer a pénzügyi jog, ebből a két leggyakoribb az osztalék- és a szavazati elsőbbségi részvény. Az előbbi értelemszerűen osztalék- az utóbbi szavazati többletjogosultságot biztosít a többi részvénytársasággal szemben. Elsőbbségi részvénytársaság csak névre szóló lehet, és a részvények össznévértéke nem haladhatja meg a társaság alaptőkéjének 50%-át.

A részvénytársaság alaptőkéjének legfeljebb feléig, ez a részvény a részvényesek között felosztható nyereségből más részvényfajtát megelőzően jogosít osztalékra.

Elsődleges és másodlagos piacok

A elsődleges piacokon a pénzügyi eszközök kibocsátása, első értékesítése történik, vagyis ezen a piacon gyakorlatilag új értékpapírok kerülnek forgalomba. Ezzel szemben a másodlagos piac a már korábban kibocsátott értékpapírok forgalmazását jelenti. A másodlagos piac főbb funkciói: megteremti a befektetések likviditását, összehangolja a különböző lejáratú megtakarításokat és pénzigényeket, információkat szolgáltat a befektetőknek, és a kibocsátóknak.

Elsődleges piac

Új értékpapírok kibocsátása.

Elsőfokú (tökéletes) árdiszkrimináció

Az eladó minden egyes vevőnek a saját rezervációs árán adja el a jószágot, ezáltal a fogyasztói többletet teljes egészében termelői többletté alakítja.

Elsőfokú vagy tökéletes árdiszkrimináció

Olyan árdiszkriminációs technika, ahol minden egyes potenciális fogyasztóval saját rezervációs árát fizettetik meg. Az eredmény - a teljes (kompetitív) fogyasztói többlet mint monopólista profit realizálódik.

Elsőrangú adószabályok

A különösen jó kötvénykibocsátó adószabályok megjelölése. Növekvő eladósodása ellenére többek között az állam mindig ilyennek számít, ezért kedvezményes feltételekkel bocsáthat ki kötvényt.

Elszámolás

-> Kríling.

Elszámolási csekk

Beváltása esetén készpénz kifizetés nem történhet, hanem a jogosult bankszámláján írják jóvá a csekk összegét.

Elszámolási számla

A bank és az ügyfél közötti fizetési forgalom lebonyolítására szolgál. Az ügyfeleket a bankjuk bankszámlakivonat formájában értesíti a számlájukon végbement változásokról. Az elszámolási számláról addig lehet fizetést teljesíteni a számláról, amíg arra a számla egyenleg fedezetet biztosít.

Emisszió

-> Kibocsátás.

Endogén jövedelem hipotézis

A jövedelemből mindaddig felhalmoznak, amíg el nem érik a tervezett életnívóhoz szükséges vagyonyukat. A cél eléréséig az abszolút, utána a relatív jövedelemhipotézis érvényesül.

Endogén műszaki haladás

A műszaki haladásnak közvetetten, a termelési erőforrások hatékonyságának növekedése útján történő figyelembevétel.

Engedélyezett tőkeemelés

A részvénytársaság alapszabályában engedélyezett alaptőke-emelési lehetőség, amit az igazgatóság külön közgyűlési határozat nélkül is végrehajthat alaptőke-emeléssel vagy alaptőkén felüli vagyon alaptőkévé alakításával.

Equilibristák

Az egyensúly mindig létrejön a gazdaság főbb piacain, a rendszer vissza tudja terelni az egyensúlyi helyzetet.

Eredményelszámolás

Másként. nyereség- és veszteség elszámolás: arról ad tájékoztatást, hogy egy vállalat bizonyos jövedelemforrásai mennyiben járulnak hozzá az éves eredményhez, és a különböző kiadások hogyan befolyásolják azt. A mérleg, az eredménykimutatás és külföldön egyre inkább a pénzáramlási (cash flow) mérleg részei annak az üzleti jelentésnek, amelyet minden nyilvános részvénytársaság közread.

Eredménymegállapítás módszerei

a) összköltség eljárás módszere

- „A” változat
- „B” változat

b) forgalmi költség eljárás módszere

- „A” változat
- „B” változat

A vállalkozó 2001. január 1-től mindkét eredmény-megállapítási módszer esetében mindkét változat között szabadon választhat. A két módszer azonos betűjelű változataiban az egyes tételek tartalma ugyan eltér, de struktúrájuk azonos.

Az „A” változat jellemzői:

- lépcsőzetes felépítettségű,
- eredménykategóriánként állapítja meg a mérleg szerinti eredményt, amely egyeztethető a mérlegben szereplő összeggel.

A „B” változat jellemzői:

- mérlegszerű elrendezése a ráfordításoknak és bevételeknek,
- a pozitív összegű eredmény-kategóriák a ráfordítás oldalon,
- a negatív értékű eredmény-kategóriák a bevételek oldalán szerepelnek,
- a bevételek és a ráfordítások oldalának összege kötelezően egyenlő kell, hogy legyen.

A választott eredménykimutatási forma nincs összefüggésben kötelezően a mérlegsémával (pl. „A” típusú mérleg + „B” típusú eredménykimutatás). Az eredmény kimutatási módszer és forma megváltoztatható, de ebben az esetben a vállalkozónak

- Biztosítania kell, hogy az előző évek adatai összehasonlíthatók legyenek a tárgyév adataival, tehát azonos szerkezetet kell alkalmaznia,
- A kiegészítő mellékletben indokolni kell a változtatást.

Előfordulhat, hogy az eredménykimutatás egyik tétele sem fedti az a tartalmat, amelyet a vállalkozó be kell, hogy mutasson a bevételek vagy ráfordítások között. Új tétel felvételét a kiegészítő mellékletben alaposan indokolni, tartalmát részletesen ismertetni kell. Lehetnek olyan esetek, melyeknél jelentéktelen összeg fordul elő, vagy egyes sorok érték nélkül szerepelnek. Ezekben az esetekben fokozni lehet az áttekinthetőséget az egyes sorok összevonásával vagy elhagyásával. Természetesen ezeket a változtatásokat is indokolni kell a kiegészítő mellékletben.

Erkölcsei ráhatás

Nagyon nehezen definiálható eszközcsoport. A központi bank folyamatos egyeztetések keretében próbálja meg meggyőzni az egyes hitelintézeteket a monetáris politika belüli kívánatos és szükségszerű intézkedésekről. Ha a monetáris szabályozás eszközrendszere segítségével a pénzkínálat növelése a cél, akkor expanzív pénzpolitikáról (expanzió) beszélünk. Ellenkező esetben, ha a pénzkínálat szűkítése a cél, restriktív pénzpolitikáról (restriktív) beszélünk.

Erőforrások

Alapvető csoportjai a munka, a tőke, a természeti tényezők. Ezeket a vállalkozó szervezi egybe termelési folyamatáá.

Erőforrások allokációja

Az allokációs politika alatt azt értjük, a költségvetés az adózás és a kiadásai révén megváltoztatja a termelési erőforrások: tőke, munka, hova fordítását egy olyan állapothoz képest, ami kizárólag a verseny, illetve a piaci szereplők nyomán alakult volna ki.

Erőltetett növekedés

A helyreállítás korszerűtlen beruházásokkal erőltetett ütemben történik, ezért a felzárkózás lefelé megtört trendhez és így újabb katasztrófához vezet.

ESA

Az Európai Uniónak az SNA-t módosító teljesítménymérési ajánlása, amely a nemzeti mutatókat csak jövedelem formákban értelmezi.

ESA mutatói

- Bruttó nemzeti jövedelem (Jele: GNI = Gross national income) - adott évben az ország állampolgárai által előállított, végső felhasználásra szánt javak hozzáadott összértéke, függetlenül attól, hogy hol jött létre. A GDP határokon átfolyó tőke és munkajövedelmekkel korrigált értéke.
- Nettó nemzeti jövedelem (Jele: NNI = Net national income) - a bruttó nemzeti jövedelem amortizációmentes értéke.
- Bruttó rendelkezésre álló nemzeti jövedelem (Jele: GNDI = Gross national disposable income) - az adott ország állampolgárainak adott évben felhasználható bruttó jövedelme. A GNI nemzetközi transferekkel korrigált értéke
- Nettó rendelkezésre álló nemzeti jövedelem (Jele: NNDI = Net national disposable income) - A GNDI amortizációmentes értéke.

Eszközkörforgás

Az olyan gazdasági eredményt, amely a mérlegnek az eszközoldalán okoz változást (egyik eszköz nő, a másik csökken) eszközkörforgásnak nevezzük (E+; E-).

Eszközök

A vállalkozás vagyonának megjelenési forma szerinti csoportosítás. Az eszközök azok a dolgok, amelyeket előbb. Vagy utóbb pénzé lehet tenni.

Eszközök (aktívák)

Vállalkozás vagyoni értékei.

Eszközök csoportosítása

A. Befektetett eszközök: amelyek a vállalkozás tevékenységét tartósan 1éven túl szolgálják.

I. Immateriális javak nem anyagi javak forgalom képesek és értékkel bírnak. Alapítás átszervezés aktivált értéke. Kísérleti fejlesztés aktivált értéke. Vagyon értékű jogok. Szellemi termékek. Üzleti, vagy cégérték. Immateriális javakra adott előleg. Immateriális javak értékhelyesbítése.

II. Tárgyi eszközök: Ingatlanok és a hozzá kapcsolódó vagyon értékű jogok. Műszaki berendezések. Egyéb berendezések. Tenyészállatok. Beruházások. Beruházásra adott előleg. Tárgyi eszköz értékhelyesbítése.

III. Befektetett pénzügyi eszközök: Tartós részesedés . Tartósan adott kölcsön. Egyéb tartós részesedés. Befektetett pénzügyi eszközök értékhelyesbítése.

B. Forgóeszközök: a vállalkozás tevékenységét 1éven belül szolgálják. 1 termelési folyamatban szolgálják a vállalkozást.

I. Készletek: Anyagok. Befejezetlen termelés és fél-késztermékek. Hízó és egyéb állatok. Késztermékek. Áruk. Készletre adott

II. Követelések: mindig egy pénzbeli követelést jelent, valamilyen ellenszolgáltatás fejében. A mérlegben csak elismert követelést lehet beállítani. Követelések áruszállításból és szolgáltatásból (Vevő, Váltó, Egyéb. Egyéb részesedési viszonyban lévő vállalkozásokkal szemben. Kapcsolt vállalkozással szembe.

III. Értékpapírok: olyan értékpapírokat mutatunk ki amelyet a vállalkozás forgatási céllal vásárolt

IV. Pénzeszközök Pénztár, Csekk, Bankbetét

V. Aktív időbeli elhatárolások. Bevételek, költségek halasztott ráfordítások.

Eszközök csoportosítása finanszírozási szempontból

- Tartós eszközök. Természetesen a befektetett eszközök, valamint a forgóeszközök egy része is, amelyeket tartós forgóeszközöknek nevezünk. Tartós forgóeszközöknek tekintjük a forgóeszközök állományának azt a részét, amelyre a folyamatos termelés mellett állandóan szükség van.

- Átmeneti forgóeszközök. A forgóeszközöknek a tartós eszközök közé be nem sorolható hányadát tartalmazzák. Az átmeneti forgóeszköz állomány olyan eszköznövekedés következménye, amely bizonyos idő elteltével, mint igény megszűnik, és így állandó finanszírozási forrást sem igényel.

Eszközök mobilitási sorrendje

A legmobilabb, és így a legrugalmasabb eszköz a készpénz és a bankszámlapénz, ezt követik a piacképes késztermékek, a jó adósokkal szembeni követelések. Rugalmatlan eszköznek tekinthetők az elfekvő készletek, vagy a speciális célgépek.

A vagyon rugalmassági mutató kifejezi, hogy a vagyonstruktúra milyen hatást gyakorol a vállalkozás rugalmasságára.

Vagyon rugalmassága = rugalmas vagyonelemek / rugalmatlan vagyonelemek

Vagyon rugalmassága = forgóeszköz vagyon / tartós befektetések.

Az egyes eszközök, vagyonelemek rugalmassága nagymértékben befolyásolja a vállalkozás rugalmasságát, tehát azt, hogy a vállalkozás vagyonvesztés nélkül hogyan képes alkalmazkodni a folyamatosan változó piaci körülményekhez.

Azt a folyamatot, amelynek révén a termelésbe fektetett pénzből újra pénzforma jön létre, a forgóeszközök körforgásának nevezzük. Egy körforgás időtartama a fordulat.

Eszközszámla

Azokat a számlákat, amelyekben az eszközök és azok változásait számoljuk el, eszközszámlának nevezzük.

Euratom

A „közösségi modell” alapján épül fel, célja az atomenergia-ipar gyors megteremtése, fejlesztése. Közös kutatás, az atomenergia hatékony felhasználása stb.

Eurobond

-> Eurokötvény.

Eurodollár

Az Egyesült Államok határain kívüli dollártartozások és követelések.

Eurodollár piac

A nemzetközi pénzügyi piacot europiacnak, ezen belül a nemzetközi pénzpiacot eurodollár piacnak, a nemzetközi tőkepiacot pedig eurokötvény piacnak szokták nevezni.

Eurokötvény (eurobond)

Olyan kötvény, amelyik nem adós vagy a hitelező nemzeti valutájára szól, hanem egy harmadik országéra. A tipikus kibocsátók a központi kormányok, a nemzetközi intézetek és a nagy multinacionális vállalatok. A kötvényeket általában jegyzik a tőzsdén, de a másodlagos piac nagy része a tőzsdén kívüli piacon bonyolódik le. A kölcsönkötvények európai pénzegységre (pl.: euro) szólnak. Kamatjövedelmük általában adómentes.

Europiac

A nemzetközi pénzügyi piacot europiacnak, ezen belül a nemzetközi pénzpiacot eurodollár piacnak, a nemzetközi tőkepiacot pedig eurokötvény piacnak szokták nevezni.

Európai Beruházási Bank (EIB vagy EBB)

Feladata: az Európa célkitűzésének finanszírozása

EIB nonprofit intézmény, a pénzpiacokon felvett felvett hitelekkel és a részvényeseinek támogatásából tartja fenn magát.

Európai Központi Bank (EKB)

- Frankfurti székhelyű

- Az EU legfiatalabb intézménye 1998. január 1

- Maastrichti szerződésben határozták meg létrejöttét

Európai Központi Bank feladata.

Európai Központi Bank feladata:

- A monetáris stabilitás fenntartása az unióban

D- pénzkínálat ellenőrzésével

D- áremelkedések ellenőrzésével

D- kamatlábak felállításával

Szervezeti felépítése:

- Igazgató tanács

Tagjai: elnök, 4 alelnök, 8 éves nem meghosszabbítható időtartalomra vannak kinevezve, konszenzusos döntéssel

- Kormányzó tanács:

Legmagasabb szerve, döntéshozó jog, 6 tagja alkotja az Igazgató tanácsnak és az euró zóna tagjai (12 jegybank) kormányzati tanács elnöke jegybank elnöke is.

- Általános tanács:

EKB elnöke, alelnökei és az országok jegybankjainak elnökei (25 tagállam) az operatív feladatok végrehajtásaival foglalkoznak.

Európai Központi Bank feladata..

- Az euró övezet monetáris politikájának meghatározása és végrehajtása

- Devizaműveletek végzése

- Az euró övezetbeli országok hivatalos devizatartalékainak tartása és kezelése

- A fizetési

- Bankjegyek és érmék kibocsátás

- pénzügyi stabilitás és felügyelet

- Nemzetközi és európai együttműködés

Európai Unió - EU

Az alapító szerződését 1992 február 7-én írják alá a hollandiai Maastrichtban. Közös valuta és európai jegybank létrehozása (EMU), közös kül- és biztonságpolitika, uniós polgárság, együttműködő igazság- és belügy, a közösségi vívmányok fenntartása és fejlesztése.

Expanzió

A kibocsátás (GDP) növekedése, ami a potenciális GDP határán belül nem gazdasági növekedés.

Expanzió (vagy megélénkülés)

A konjunktúra ciklus alsó fordulópontjától a felszálló ág trendig terjedő szakasza.

Expanzív költségvetési politika

Az állam az aggregált kereslet élénkítésén keresztül hat a gazdaságra (bevétel csökkentés, kiadás növelés).

Expanzív pénzpolitika.

Ha a monetáris szabályozás eszköztárával a pénzkínálat növelése a cél, akkor expanzív pénzpolitikáról beszélünk. Ellenkező esetben, ha a pénzkínálat szűkítése a cél, restriktív pénzpolitikáról beszélünk.

Expanzív pénzpolitika..

Az állam több pénzt pumpál a gazdaságba, hogy növelje a keresletet, és így élénkítse a gazdaságot.

Exportkontingens

A kormány által adminisztratív úton megállapított mennyiség, amelynél tilos többet exportálni az adott termékből a vonatkozó naptári évben.

Céljai:

- Korlátozni a világpiacon is jól eladható termék kivitelét, hiány alakulhat ki ami megemelné az árat.

- Hazai nyers anyagfeldolgozás elősegítése, kikapcsolva ezzel a világpiacon árfehérítő hatását

- Cserearány javítása

- Egy-egy termék nemzetközi kereskedelmének stabilizálása (főleg II. vh után volt)

Extenzív növekedés

Az erőforrások bővítése által kiváltott növekedés.

Élettartam

A ciklus hosszát meghatározó másik idő: az az idő, ami alatt a ciklust megalapozó objektum alkalmas a feladata

betöltésére.(Tárgyi eszközök elhasználódási ideje.)

Érdemi tárgyalás

Szintén fejezetenként tárgyalják a csatlakozási tárgyalások során, de az egyes fejezetek csak akkor zárhatók le, ha az egyeztetések során nem maradt vitatott pont.

Érték (a munkaérték-elmélet szerint)

Az árutulajdonosok közötti viszony, amelyben különböző munkájukat egyenlőnek ismerik el. Mennyisége az áru újraelőállításához társadalmilag szükséges munka mennyisége.

Érték (általában)

A csereértékek sokaságából nyert absztrakt, mennyiségi fogalom. Ha két árut szokásosan el lehet cserélni egymásra, akkor azonos értékűek.

Értékcsökkenés - Amortiváció

A tőkejavak értékének a csökkenése, a tőke elhasználódásának költségként való elszámolása (elszámolható implicit költség).

Értékesítési csatorna

Közvetlen értékesítés DKözvetett értékesítés

- Kulturális sportrendezvények
- Kulturális funkciójú ingatlanok hasznosítása
- Művészi alkotások értékesítése
- Oktatás és képzés értékesítése
- Interneten való értékesítés

Értékpapír-kereskedő

Az értékpapírok adásvételét közvetítő kereskedő, aki saját nevében és saját számlájára is köthet üzleteket.

Értékpapír-műveletek (nyíltpiaci műveletek)

Az értékpapír-műveletek (nyíltpiaci műveletek) keretében nagy mennyiségű értékpapírnak, általában az adásvétele zajlik a jegybank és a hitelintézetek között. A repokat más néven visszavásárlási megállapodásoknak nevezik.

Értékpapír árfolyama

Az az összeg, amelynek banki kamata egyenlő az értékpapír várható hozamával. Fordítottan arányos a piaci kamatlábbal.

Értékpapír fajták

- Részvény
- Kötvény
- Állampapírok
- Befektetési jegy
- Kárpótlási jegy
- Váltó
- Közraktárjegy
- Záloglevél
- Banki értékpapírok

Értékpapír legfontosabb jellemzői

- A kibocsátó (kiállító) egyoldalú kötelezettségvállalását tartalmazza. Az értékpapír nem kétoldalú jogügylet, annak érvényes létrejöttéhez elfogadásra nincs szükség.

- A kibocsátó (kiállító) feltételhez nem kötött azon kötelezettségvállalását tartalmazza, hogy ő maga vagy az értékpapírban megnevezett más személy fizetést teljesít a jogosult részére. Feltétel kikötése ("Fizetek, ha") az értékpapír érvénytelenségét vonja maga után.

- Értékpapírt pénzkövetelésről, hitelviszonyról (pl. váltó, csekk, kötvény), tagsági részesedésről (pl. részvény, szövetkezeti üzletrész) vagy áruval kapcsolatos jogról (pl. közraktári jegy) lehet kiállítani.

- Kizárólag az olyan okirat tekinthető értékpapírnak, amelyet valamely jogszabály annak minősít, azaz csak

jogszabály által nevesített értékpapírokat lehet kiállítani, kibocsátani. Új értékpapírtípus bevezetéséhez jogszabályalkotásra van szükség.

- Az egyes értékpapírtípusokról szóló jogszabályok tételesen meghatározzák az adott értékpapír érvényességi kellekeit. Az érvényességi kellekek hiányában az okirat nem minősül értékpapírnak, így nem alkalmazhatók vele szemben az értékpapírokhoz fűződő speciális jogkövetkezmények (pl. átruházás stb.) sem.

- Az értékpapírok a technikai fejlődés következtében változatos formákban jelenhetnek meg, a papír alapú értékpapírok mellett dematerializált értékpapír kibocsátására is lehetőség van. A dematerializált értékpapírokat az értékpapír-forgalmazók által vezetett értékpapírszámlákon tartják nyilván. Az értékpapír - a kibocsátó döntése alapján - előállítható nyomdai úton okiratként vagy dematerializált értékpapírként. Sorozatban csak névre szóló értékpapírt lehet kibocsátani. Nyilvánosan forgalomba hozni kizárólag névre szóló és - állampapír kivételével - kizárólag dematerializált formában előállított értékpapírt lehet.

- Az értékpapírban szereplő követelést érvényesíteni, arról rendelkezni, azt megterhelni - eltérő rendelkezés hiányában - csak az értékpapír által, annak birtokában lehet. Nincs lehetőség az értékpapírban szereplő követelés érvényesítésére még bírói úton sem, ha pl. az értékpapír megsemmisül vagy elvész.

- Az értékpapírok - átruházhatóság szempontjából - névre szólóak vagy bemutatóra szólóak lehetnek.

- Az értékpapírok átruházásának speciális joghatásai vannak.

Értékpapír letéti számla

Az értékpapír-letéti számla az ügyfelek bank által őrzött értékpapírjainak könyvelésére, nyilvántartására szolgál.

Értékpapír műveletek

Nagy mennyiségű értékpapírnak, általában állampapírnak az adásvétele zajlik a jegybank és a hitelintézetek között.

Értékpapír.

Valamilyen vagyonnal kapcsolatos jogokat megtestesítő forgalomképes okirat vagy számlán megjelenő összeg.

Fajtái:

- Kötvény,
- Részvény,
- váltó,
- Csekk,
- Állampapír,
- Élvezeti jegy,
- Záloglevél,
- letéti jegy,
- Pénztárjegy,
- Közraktárjegy.

Szólhat bemutatóra, névre, rendeletre.

Lehet tőzsdén jegyzett és tőzsdén nem jegyzett. **Értékpapír..** Jogilag az értékpapír olyan okirat, amely a benne tanúsított jog kizárólagos bizonyító eszköze, közgazdasági tartalmát tekintve valamilyen vagyoni értékkel kapcsolatos jogot testesít meg, és forgalomképes.

A Polgári Törvénykönyv az értékpapír fogalmát az alábbiak szerint határozza meg: a pénzkövetelésről szóló értékpapír kiállítója (kibocsátója) feltétlen és egyoldalú kötelezettséget vállal arra, hogy ő maga vagy az értékpapírban megnevezett más személy az értékpapír ellenében meghatározott pénzüsszeget szolgáltat a jogosultnak. Értékpapírt azonban nem csak pénzkövetelésről, hanem dologra vonatkozó tulajdonjogról vagy más jogról, illetőleg tagsági viszonyból eredő jogosultságról is ki lehet állítani.

Értékpapír...

Értékpapírnak csak olyan okirat vagy - jogszabályban megjelölt - más módon rögzített, nyilvántartott és továbbított adat tekinthető, amely jogszabályban meghatározott kellekekkel rendelkezik, és kiállítását (kibocsátását), illetve ebben a formában történő megjelenítését jogszabály lehetővé teszi. Értékpapírban meghatározott követelést érvényesíteni, arról rendelkezni, azt megterhelni - ha törvény ettől eltérően nem rendelkezik - csak az értékpapír által,

annak birtokában lehet.

Értékpapíralap

Értékpapírokba (részvény, kötvény, kincstárjegy) és más pénzügyi eszközökbe (bankbetét, határidős ügyletek) fektetnek.

Értékpapírhozam

Az értékpapír birtoklásából származó összes jövedelem (beleértve az árfolyamváltozásból eredő veszteségeket, illetve nyereséget, továbbá a fizetendő adókat is) az értékpapír névértékének százalékában (osztalék, kötvényhozam).

Értékpapírok (általában)

Értékpapír fogalma: az értékpapír valamilyen vagyonnal kapcsolatos dolgot megtestesítő forgalomképes okirat vagy számlán megjelenő összeg.

Az értékpapír különleges, nem tekinthető árunak vagy jognak, a két funkciót együttesen tölti be. Speciális jogszabályok érvényesek rá.

Addig érvényes, amíg az értékpapír létezik, addig köteles, illetve jogosult fizetni.

A papírban foglalt jogok élvezője csak a papír birtokosa lehet, illetve az általa megjelölt személy.

Az értékpapírban megtestesült jogokat az értékpapírral együtt lehet eladni. Az értékpapír átadása a követelés átruházását is jelenti.

Megsemmisülése esetén a követelések elvesztését is jelenti.

Formái:

- Váltó
- Kötvény
- Részvény

Külön-külön jogi és formai előírások vonatkoznak rá.

Értékpapírok közös sajátosságai

- Mindaddig, amíg az értékpapír létezik, fennáll a benne megtestesülő követelés is, az adós tehát csak a papír ellenében köteles, illetve jogosult teljesíteni.
- A papírban foglalt jogok élvezője nem lehet más, mint a papír tulajdonosa, illetve az általa megjelölt személy.
- Az értékpapírban megtestesült követelés átruházása csak a papír átruházásával lehetséges, az értékpapír átruházása azonban egyben a követelés átruházását is jelenti.

Értékpapírok nyilvános forgalomba hozatalának fontosabb szabályai

A nyilvános forgalomba hozatal során az értékpapírokhoz gyakorlatilag bármely befektető hozzájuthat. Az értékpapírok nyilvánosan akkor hozhatók forgalomba, ha a kibocsátó – tájékoztató és nyilvános ajánlattételt tesz közzé, illetve – a forgalomba hozatallal befektetési vállalkozást bíz meg. Értékpapírt jegyezni (vásárolni) személyesen és meghatalmazott révén is lehet.

Értékpapírokba történő befektetéseknél figyelembe veendő szempontok

A befektetések közötti választás főbb szempontjai:

- Biztonság. A legnagyobb biztonságot az állampapírok jelentik, hiszen ezek és kamataik visszafizetéséért az állam teljes körű garanciát vállal. A bankok által kibocsátott értékpapírok biztonságát növeli az OBA megléte. Gazdálkodó szervezetek által kibocsátott értékpapírok biztonságát a kibocsátó jó üzleti hírneve támasztja alá.
- A szabad pénzeszközök időbeli megoszlása. A befektetések előtt feltétlenül mérlegelni kell, hogy mennyi ideig állnak rendelkezésre szabad pénzeszközeink.
- A hozam. A magasabb hozam rendszerint nagyobb kockázattal jár együtt.
- A lekötés.
- A másodlagos piac megléte. Bizonyos értékpapírok esetében, amelyek lejárat nélküliek, vagy a lejárat előtt a kibocsátó nem vállalja a papír visszavásárlását, mérlegelni kell, hogy vajon létezik-e a papíroknak másodlagos piacuk, ahol a papírt bármikor el lehet adni, pl. értéktőzsde.

Értékpapírpiacok

Értékpapírpiacnak nevezzük az értékpapírok iránti kereslet és kínálat találkozási helyét. Az értékpapírpiac szerves részét képezi mind a pénz-, mind a tőkepiacnak, de nem fedti le teljesen egyiket sem, ugyanakkor tágabb értelmezésű

is ezeknél a piacoknál.

Értékpapíri piacok csoportosítása

- Az értékpapír típusa alapján részvénytőzsdét, kötvénytőzsdét, stb.
- Értékpapír kibocsátója alapján: állampapírtőzsdét, vállalati értékpapírok piacát, stb.
- Elsődleges és másodlagos értékpapírtőzsdét

Másik csoportosítási szempont az értékpapírok koncentrátsági fokát mutatja meg. Ennek alapján megkülönböztetünk központosított értékpapírtőzsdét (értéktőzsde), illetve nem központosított értékpapírtőzsdéket (tőzsdén kívüli kereskedelem). A nem központosított értékpapírtőzsdéken belül beszélhetünk: OTC piacról, valamint harmadik piacról. Az OTC (over the counter) piac, vagy pulton keresztüli kereskedelem a nem szabályozott értékpapírtőzsdét jelenti. A harmadik piacon tőzsdén jegyzett értékpapírokkal kereskednek tőzsdén kívül, nem szervezett formában.

Értékpapírtőzsdék kialakulása

Bankműveletek már az ókorban is ismertek voltak. Az ipari forradalom és a tőkés termelés megindulása óta számíthatnak azonban mai értelemben vett bankműveleteknek.

Első részvénytársaságról a XV. századból vannak írásos dokumentumok.

1460 Amszterdam - első árutőzsde

1595 - Holland Kelet-Indiai társaság, az első részvény kiadásának dátuma

Az első kereskedelem Amszterdamban egy kikötői kocsmában zajlott le.

1800-ban 7 részvény volt a Párizsi Tőzsdén

1830-ban 30 db 1852-ben 52 db 1869-ben 407

db

Első tőzsdei törvény: 1808-ban Napoleon Code de Commerce volt.

Első magyar részvény: 1837. Pozsony-Nagyszombati Vasút

Első magyar tőzsdei törvény: 1840

1840-es években jelentős még a Széchenyi által támogatott mezőgazdasági jelzálog kölcsön.

Értékpapírszámla

Egy bizonyos értékpapírfajtával kapcsolatos fizetési forgalom lebonyolítására nyitott bankszámla.

Értékpapírtárca

-> Portfólió.

Értékpapírügylet

Olyan tevékenység, amelyik magában foglalja az értékpapírok kibocsátását, a velük való kereskedést, a befektetési tanácsadást, az értékpapírok megőrzését és kezelését.

Értéktelenné nyilvánítás

Az értékpapírok érvénytelenné nyilvánítása elvesztésük, eltulajdonításuk vagy megrongálódásuk esetén.

Értéktőzsde.

Értékpapírok vagy devizák adásvételének koncentrált piaca.

Értéktőzsde..

Az értéktőzsde is lehet általános és speciális jellegű. A speciális értéktőzsdéken belül megkülönböztetünk deviza-, nemesfém- és értékpapírtőzsdét.

1990. március 1-jén lépett hatályba az értékpapírtőzsdéről és a tőzsdéről szóló törvény, s 1990. június 21-én nyitották meg újra hivatalosan a Budapesti Értéktőzsdét (BÉT).

Értékvám

A leggyakoribb vámolási forma, alapja a vámolni kívánt áru egységára. Ennek százalékában számolják ki a fizetendő összeget.

Éves beszámoló fő elemei

- Mérleg
- Eredmény-kimutatás

- Kiegészítő melléklet

Éves zárás

A törvényelőírások szerint majdnem minden vállalatnak el kell készítenie elszámolása és könyvelése évi zárását. Ide tartozik a mérlegkészítés, az eredménykimutatás és a részvénytársaságoknál az üzleti jelentés.

Évi nyereség

Másként mérlegnyereség vagy tiszta nyereség. Egy vállalat pénzben kifejezett eredményei: a ráfordításokat meghaladó hozam az adók levonása után.

Évközi jelentés

Törvényes előírás alapján a nyilvános részvénytársaságok évközi beszámolója üzletmenetükről.

Faktorálás érdekesebb típusai

- Csendes faktorálás. E formát akkor alkalmazzák, ha a szállító nem akarja vevőjét „megsérteni” azzal, hogy a vele szemben fennálló követelését faktorálja
- Nyílt faktorálás. Az előbb tárgyalt forma ellentéte. A faktorálásról a kötelezettet is értesítik
- Servicing. A faktorálás speciális formájának tekinthető
- Országhatárt átlépő faktoring ügyletek (nemzetközi faktoring). Ez esetben az exportkövetelések faktorálása történik

Faktorálás kockázat átvállalás

- Teljes kockázatmentesség: ez esetben a pénzüintézet a faktoring szerződésben kiköti a visszereseti jogát arra az esetre, ha a vevő a lejárat után bizonyos napig nem fizet, vagy egyáltalán nem hajlandó fizetni
- Részleges kockázatvállalás: A pénzüintézet és a szállító a faktoring-szerződésben meghatározott arányban közösen vállalja a vevő nem fizetése miatti kockázatot
- Önálló kockázatvállalás: A faktortársaság egyedül vállalja a követelés megvásárlásából származó esetleges veszteséget. Ezt nevezik visszereseti jog fenntartása nélküli faktorálásnak

Faktorális

A bankári biztosítékkal nem fedezett áruszállításból, szolgáltatásnyújtásból eredő kereskedelmi szálán alapuló rövid lejáratú pénzkövetelésre szóló jogosultság engedélyezése.

Faktorális szereplői

1. Faktorbank, amely a faktoring szolgáltatásokat nyújtja
2. Árú ügylet eladója a faktoring szolgáltatás vevője
3. Árú ügylet vevője, aki a fizetésre kötelezett, vagyis az adós

Faktoring és Forfait összehasonlítása

Faktoring D

1. Rövid lejáratú követeléseket adnak el, illetve vásárolnak meg
2. Csak számlakövetelések
3. Kis összegű követelésekről szól
4. Vevő a faktoring ügyletről tudomást szerez
5. Visszakereseti jog kikötése gyakori
6. Költségek nagysága attól függ, hogy a faktor milyen egyéb szolgáltatásokat is nyújt

Forfait

1. Közép és hosszú lejáratú követeléseket adnak, illetve vesznek meg
2. Váltó és számlaköveteléssel
3. Jelemtősebb összeg követelésekre szól
4. Vevő nem szerez tudomást az ügyletről
5. Kikötése kizárt
6. Szolgáltatás díja igen magas

Faktoring követelés-vásárlás típusai

1. A követelés keletkezése előtt, vagy az ügylet megkötése, szállítás után történik a követelés eladása, illetve megvásárlása
2. A követelés keletkezése után, de az esedékessé válás előtt kínálja fel a szállító a követelését a faktortársaságnak
3. A követelés esedékessé válás után próbálkozik a szállító faktorálással

Faktoring megállapodásnak tartalmaznia kell

- A leszámítolási kamat mértékét.
- A faktortársaságnak felajánlott követelés(ek) pontos megnevezését, névértékét.
- Az eladónak a vevővel szembeni jogos követelését igazoló okmányokat.
- Az eladónak a késedelmi kamatra vonatkozó megállapodását a kötelezettel.
- Az eladó azon kijelentését, hogy a faktor cégnek felajánlott követelés a vevő részéről nem vitatott.
- Olyan záradékot, amelyben az eladó vállalja, hogy amennyiben a kötelezett valamilyen okból megtagadja a fizetést, az átruházott követelések összegét számlájáról soron kívül, azonnali inkasszóval leemelve. Keretmegállapodás esetén a faktorálás tartós, rendszeres együttműködést jelent az eladó és a faktortársaság között.

Faktoring ügylet három funkciót foglal magában

- A faktoráló hitelintézet a követelés megvásárlásával a követelést megelőlegezi, megfinanszírozza
- A faktortársaság magára vállalja a követelésekkel kapcsolatos nyilvántartást, a követelések esedékessé válásának előjegyzését, az adósok felszólítását, stb. A faktor mindezek alapján rendszeres információt is nyújt ügyfelének. Ezt a funkciót szokták egyébként a faktorálás alapfunkciójának tekinteni
- A faktorcég átvállalhatja a követeléssel kapcsolatos hitelveszteségi kockázatot is A faktorcég által megvásárolt követelések általában rövid lejáratúak, futamidejük 30-90 nap

Faktortársaság akkor köt faktor-szerződést, ha

- A fater-eladó követelése az áruügylet szereplői között nem vitatott
- A követelés nem beruházással kapcsolatos
- A követelés felett a rendelkezési jog nem korlátozott
- A fizetésre kötelezett ellen nem folyik csődeljárás, vagy felszámolási eljárás
- A fizetésre kötelezettet nem vonták végelszámolás alá.

Faktorügyletek szereplői

- Szállító
- Vevő
- A faktor

Fedezeti hitel

Az a hitel, amelyet a pénzintézet fedezet (biztosíték) ellenében nyújt.

Fedezeti ügylet (hedge = kerítés, sövény)

Olyan határidős ügylet, amelyet az árú-, deviza- és értékpapír-kereskedelemben az árváltozások veszteségeinek korlátozására kötnek.

Fedezeti ügyletkötő

A fedezeti ügyletkötők arra törekednek, hogy nyitott pozíciókat valamilyen határidős ellenügylet segítségével zárják.

Fedezetigazolás

A fedezetigazolással a bank a kötelezett kérésére igazolja, hogy az igazolásban feltüntetett pénzeszközzel rendelkezik, azt elkülönítette és másra fel nem használhatja.

Fedezetlen eladás (besszügylet)

Olyan értékpapírok határidős eladása, amelyek még nincsenek az eladó birtokában. Ilyenkor az eladó arra számít, hogy a szállítás időpontjára az árfolyam esik, így a papírokat olcsóbban lehet megvásárolni.

Fejlesztés

A műszaki potenciál fokozására irányuló komplex technikai-gazdasági tevékenység.

Fejlesztés jövedelmezőségének mutatója

A beruházás várható hozamát elosztjuk a beruházás ráfordításaival. Alapvető eljárás, hogy adott ráfordítással minél nagyobb eredményt érünk el, tehát az a beruházási változat tekinthető a legjobbnak, amelynek a jövedelmezőségi mutató értéke a legmagasabb.

Fekete péntek

1929. október 25. amikor az Egyesült Államokban egy szokatlanul nagy arányú árfolyam-emelkedés után az árfolyamok mélyre zuhanta; ez volt a gazdasági válság "nyitány".

Felértékelés

Egy valuta árfolyamának hivatalos emelkedése.

Felhalmozás

A rendelkezésre álló jövedelem el nem fogyasztott részének felhasználása beruházásra és készletek növelésére.

Fellendülés (boom)

1. A konjunktúra ciklus felfelé irányuló szakasza
2. Tartós fellendülés a tőzsdén

Felmondás

Egy jogviszony megszüntetésére irányuló egyoldalú szándéknyilatkozat. A tőzsdenyelvben ez a forgalom azokra a kötvényekre vonatkozik, amelyek az esedékesség lejárata előtt felmondhatók.

Felső fordulópon

A ciklus felfelé ívelő szakaszának tetőpontja, ahol éppen a konjunktúra által kialakult feltételek kiváltják a dekonjunktúrát.

Felügyelő bizottság

A részvénytársaság ellenőrző szerve, amelyeknek az a feladata, hogy felügyeletet gyakoroljon az üzletvezetés fölött.

Félpénz

-> Ázsió.

Fiatal részvények (új részvények)

Tőkeemeléskor újonnan kibocsátott részvények. Amennyiben az új részvények a legutolsó üzleti évben még nem teljes osztalékra jogosultak, tőzsdén külön kereskednek az új és a régi részvényekkel, és ezek külön szerepelnek az árfolyamjegyzékben is. Az osztalék kifizetése után a "fiatal" (vagy új) részvények egyenrangúvá válnak a régikkel.

Finanszírozás

A finanszírozás kifejezés általános értelmezésben pénzellátást jelent. Konkrétabban valamely gazdasági művelet, tevékenység, funkció, kiadás pénzügyi fedezetéről való gondoskodást, illetve a pénzügyi fedezet rendelkezésre bocsátását jelenti. A finanszírozás fő célja a rendelkezésre álló pénzeszközöknek a termelési folyamathoz történő célszerű hozzárendelése annak érdekében, hogy azok gyors megtérülése révén minél nagyobb nyereséget lehessen elérni.

Finanszírozásba bevont tőkeelemek költségei

A hitelek költsége a teljes hiteldíjjal egyezik meg, amely a kamatokon felül tartalmazza a hitelnyújtással összefüggő egyéb járulékos költségeket is. A belülről származó tőke költsége tehát tulajdonképpen az az elmaradó haszon, amelyik azért veszik el, mert a termelésben való lekötés miatt a tőkét más célra felhasználni nem lehet.

Finanszírozási stratégiák

Három típusát különböztetjük meg egymástól.

- A szolid stratégia megvalósítása esetén érvényesül az illeszkedési elv.
- A konzervatív finanszírozási stratégiát óvatos stratégiának is szokták nevezni. Lényege, hogy nem csak a tartós eszközöket, hanem az átmeneti eszközök egy részét is tartós forrásokkal finanszírozzák. Ez a stratégia ugyanis meglehetősen költséges, hiszen ha az átmeneti forgóeszköz állományban csökkenés következik be, a tartós források költségeit továbbra is viselni kell.
- Az agresszív stratégia ellentétes álláspontot képvisel. E stratégia alkalmazói az átmeneti eszközökön túl a tartós eszközök egy részét is átmeneti, csak időlegesen rendelkezésre álló forrásokból finanszírozzák. Ez a stratégia tehát jelentős kockázatot hordoz magában, ugyanakkor olcsóbbnak tekinthető a konzervatívinnál.

Finanszírozási szabályok

A tartós befektetések finanszírozási szabálya: E szabály azt mondja ki, hogy a tartós befektetéseket a vállalkozások saját tőkéjükkel, vagy ha az nem elegendő, akkor hosszú lejáratú idegen tőkével kell, hogy finanszírozzák.

A forgóeszközök finanszírozási szabálya: E szabály értelmében a rövid lejáratú eszközöket rövid lejáratú idegen forrásokkal kell (szabad) finanszírozni.

A forgóeszközök rendeltetésszerű finanszírozására szolgáló pénzforrásokat nevezik folyó finanszírozási vagy más szóval üzletfinanszírozási forrásoknak is.

A nettó forgótőke finanszírozás szabálya: Ennek alapján a nettó forgótőkét saját és/vagy hosszú lejáratú idegen tőkével kell finanszírozni.

A nettó forgótőke a forgóeszközök és a folyó finanszírozási források (rövid lejáratú kötelezettségek) különbözete, vagyis a nettó forgótőke a forgóeszközök azon értékösszege, amely nem rövid lejáratú kötelezettségekkel van finanszírozva.

Nettó forgótőke = Forgóeszközök – Rövid lejáratú kötelezettségek.

Nettó forgótőke = Hosszú lejáratú idegen tőke – (Tartós befektetések – Saját tőke).

A negatív előjelű nettó forgótőke azt jelenti, hogy a Forgóeszközök állományát meghaladja a Rövid lejáratú kötelezettségek összege, így a tartós befektetések egy rész is átmeneti forrásokkal van finanszírozva. Ez az állapot az agresszív finanszírozási stratégiának felel meg.

Amennyiben a nettó forgótőke értéke nulla, az még nem jelenti egyértelműen azt, hogy a vállalkozás szolid finanszírozási stratégiát folytat.

Finanszírozási tevékenység vizsgálata

Legfontosabb az idegen és a saját források aránya, s annak időbeli változása. Minél kisebb a vállalkozás forrás szerkezetén belül az idegen tőke részaránya, annál nagyobb a cég pénzügyi önállósága. A tőkeszerkezet megváltoztatásával a vállalkozás piaci értékét nem lehet megváltoztatni. A vállalkozás nettó eszközértékén a vállalkozás eszközeinek a kötelezettségekkel csökkentett piaci árát értjük. Minél inkább nő a tőkeáttétel, tehát minél több hitelt vesz fel a vállalkozás, annál magasabb lesz a saját tőkére jutó hozam értéke. Amennyiben a hitel kamatlábak alacsonyak, úgy kijelenthető, hogy van egy olyan optimális tőkeösszetétel, amelynél a tőke súlyozott átlagköltsége minimális lesz.

Fiskális (kötségvetési) politika.

Fiskális politika azon előírások és döntések összessége, amelyek az állam pénzügyi kötelezettségvállalásaival, illetve pénzügyi beavatkozásaival vannak összefüggésben.

A költségvetési politika a pénzügyi politika szerves része (saját eszközzrendszer – adók, támogatások; saját intézményrendszer- adóhivatal; saját célrendszer – közös fogyasztás biztosítása).

A költségvetési politika szolgálhat stabilizációs, allokációs és elosztási célokat. A stabilizáció célja lehet a gazdasági visszaesés megelőzése, az infláció elkerülése. Az elosztás (allokáció) alatt tágabb értelemben a bérek a profitok, a kamatok átcsoportosítását kell érteni. A költségvetési politika eszköztárában két eszköztípus található, az automatikus illetve a diszkrecionális eszközök.

Az automatikus eszközök mintegy automatikus módon képesek a gazdasági egyensúly helyreállítására, így elsősorban a költségvetési politika stabilizációs céljainak elérését segítik elő. Az automatikus eszközöknek a költségvetésbe történő beépítése révén elérhető, hogy minden különösebb beavatkozás nélkül konjunktúra esetén nő a költségvetés bevételi többlete (szufficit) illetve gazdasági visszaesés esetén nő a kiadási többlet (deficit), A gazdasági helyzet változásával tehát automatikusan változik a költségvetés bevételi, ill kiadási oldala is. Automatikus eszközök pl: társasági adó, sávosan progresszív személyi jövedelemadó)

A diszkrecionális eszközök mindig eseti beavatkozásokat jelentenek, amelyeket az automatikus eszközök megléte mellett kell alkalmanként felhasználni. Ha például makroszinten a kereslet növelése a cél, mert ez szükséges a fellépett egyensúlyhiány tompítására, úgy különböző kifizetésekkel vagy akár az adókulcsok csökkentésével is elérhető ez. A monetáris politika elsődlegesen a pénz kínálatán és keresletén keresztül próbálja a pénzügyi egyensúlyt megteremteni.

Fiskális (kötségvetési) politika..

A bevételek és a kiadások szabályozásán keresztül az állam hat az államháztartási, költségvetési egyensúlyra, s ezen keresztül a nemzetgazdaság egészére.

Fiskális vám

Célja a költségvetés bevételeinek növelése, általában alacsony, nem termelt vagy termelhető termékekre vetik ki.

Fix kamatozású értékpapírok

Olyan értékpapírok, amelyek névleges kamatlábát a kifizetéskor rögzítik.

Fix kamatozású értékpapírok hozamai

A fix kamatozású kötvényekkel kapcsolatban megkülönböztetünk egymástól:

- Névleges kötvényhozamot, amely nem más, mint az éves kamat összegének, és a kötvény névértékének a hányadosa százalékban, vagy pénzürtékben kifejezve
- Egyszerű kötvényhozamot, kiszámítási módja: Éves kamat (Ft)/A kötvény árfolyamértéke
- Tényleges kötvényhozamot
- Korrigált kötvényhozamot

Azt a diszkont kamatlábat, amely alkalmazása mellett a jövőbeni bevételek pénzáramainak jelenértéke egyenlő a pénzbefektetés jelenértékével tényleges hozamnak, belső megtérülési rátának nevezzük. Másképpen, a kötvény tényleges hozama az a diszkontkamatláb, amely mellett diszkontálva a kötvényből származó jövőbeni pénzáramokat, a kötvénybe fektetett pénzünk éppen megtérül.

Fix kamatozású kötvények árfolyamát több tényező is befolyásolhatja

- A kötvény árfolyam kamatrugalmassága. A kötvény árfolyam kamatrugalmassága azt fejezi ki, hogy a piaci kamatlábak 1 %-kal nőnek, milyen arányban és mekkora mértékben változik meg az adott kötvény árfolyamértéke. Képlet:

Ahol: A_1 = A kötvény jelenlegi árfolyama; A_0 = A kötvény névértéke; r_1 = Az aktuális piaci kamatláb; r_0 = A kötvény fix kamatlába; E = elaszticitás (kötvény árfolyamának kamatrugalmassága).

Az E értéke minél alacsonyabb, annál alacsonyabb a kötvény kockázata is. Az alacsonyabb névleges kamatozású kötvények árfolyamának kamaterzékenysége nagyobb, mint a magasabb névleges kamatozású kötvényeké.

- A kamatfizetés időpontjához közeledve, a már megszolgált kamatnak a névértékre történő „rarakódása” miatt szintén nő az árfolyam, a kamatfizetés után pedig visszaesik.
- Erősen hat a kötvények árfolyamára a lejáratig még hátralévő idő hossza is.
- A kötvény árfolyamát a kötvénykibocsátó gazdasági helyzete is erősen befolyásolja.

Fizetési forgalom

A Fizetési forgalom: a bankszámlák közötti elszámolás előfeltétele, hogy a fizetésre kötelezett és a kedvezményezett rendelkezzenek bankszámlával. A bank a fizetésre kötelezett számláját megterheli, a jogosult bankszámláján elismeri az elszámolás összegével. Ennek gyakorlati lebonyolítása attól függ, hogy a bankszámlák közötti elszámolás melyik módozatát alkalmazzák. Az elszámolás módozatai lehetnek: átutalási megbízás, beszedési megbízás (inkaszó), akkreditív, elszámolási csekk.

Fizetési forgalom (pénzforgalom)

A fizetési forgalom (pénzforgalom) a fizetést teljesítők és a fizetést elfogadók közötti pénzmozgást jelenti. A pénzforgalom a pénznek az állandó, folyamatos körforgása. Két formája van: készpénzforgalom, számlapénzforgalom.

Fizetési határhajlandóság

Megmutatja, hogy egységnyi jószág megszerzéséért a fogyasztó mennyi pénzt hajlandó fizetni.

Fizetési határidők

A különböző fizetések határidejében a szerződő felek szabadon állapotodhatnak meg. A fizetési határidők be nem tartása esetén a kedvezményezett (a szállító) késedelmi kamatot követelhet a kötelezettől.

Fizetési mérleg

Egy ország a külfölddel lebonyolított fizetési forgalma egy év alatt. Három fő részre bontható

- Fizetési mérleg,
- A tőkeforgalmi mérlegre, és a
- Devizatartalékok állományváltozására.

Fizetési mérleg.

Folyó fizetési mérleg a külker, mérleg tételein (áruelexport és áruimport) kívül tartalmazza a láthatatlan kereskedelem tételeit a külföld felé v. külföld által teljesített szolgáltatások összegeit és egyéb külfölddel lebonyolított, de nem tőkemozgásként megjelenő pénzügyi tranzakciót. A folyó fizetési mérleg egy nemzetgazdaság nemzetközi jövedelemtermelő képességét tükrözi.

Fizetési mérleg..

Egy adott ország állampolgárai és a külföld közötti ügyletek számszerű összegzése. A mérleg legfontosabb funkciója, hogy objektív információt nyújtson az ország nemzetközi gazdasági pozíciójáról. A mérleg felöleli a valuta bel- és külföldiek között létrejött valamennyi tranzakciót. Általában egy évre készítik el. A fizetési mérleg alapvetően a kettős

könyvelés elvére épül, mivel Összehasonlításokról a tényleges ügyleteké, valamint az azokat kísérő pénzügyi folyamatokat egyaránt számba veszik. Ha a módszert megfelelően alkalmazzák, az ország külfölddel szembeni követelése, illetve tartozásai összességében megegyeznek. Mindig nullszaldóval zárul. A könyvelési nullszaldó közgazdasági értelemben véve nem jelenti a nemz. fizetések egyensúlyát, ehhez a mérleg belső tartalmát kell elemezni. A külvilág között lebonyolódó pénzügyi folyamatokat összesíti egy meghatározott időszakra vonatkozóan.

Fizetési módok a külkereskedelemben

A külkereskedelemben alkalmazott fizetési módok közül a leggyakoribbak:

- Az átutalás (beleértve a csekk útján történő fizetést is). A legegyszerűbb fizetési mód, amelyet más kifejezéssel nyitott fizetésnek is szoktak nevezni.
- Beszedvény (inkasszó). A jogosult megbízza egy beszedési megbízás révén a bankját, hogy esedékessé vált követelését az adóstól szedje be.

A beszedvények két fő típusa:

- Sima beszedvény. Lényege, hogy a szállító az árut, és az áruhoz kapcsolódó okmányokat is elküldi egyidejűleg a vevő részére, s csak ezután kezdeményezi a beszedést.
- Az okmányos beszedvény. Alkalmazása során a szállító az árut nem közvetlenül a vevőnek juttatja el, hanem a szállítmányozó cég külföldi raktárának a címére adja fel. Az árut kísérő okmányokat pedig a beszedési megbízással együtt a bankjához juttatja el. Ha a szállító úgy rendelkezik, hogy a vevő az okmányokhoz csak akkor juthat hozzá, ha már fizetett, akkor az okmányos beszedés speciális változatával, a vinkulált beszedvényel állunk szemben.
- Okmányos meghitelezés (akkreditív). Az akkreditív készpénz nélküli fizetési forma, a bankszámlák közötti átírással egyik változata. Az akkreditív tulajdonképpen fizetési ígéret, amelynek keretében a vevő bankja a vevőtől kapott megbízás alapján arra kötelezi magát az eladóval szemben, hogy számára fizetést teljesít. Másképpen fogalmazva a vevő fizetési ígéretét egy bank saját fizetési kötelezettség vállalásával egészíti ki.

Az akkreditíves ügylet létrejöttéhez legalább három szereplő szükséges.

- A vevő (importőr), aki akkreditív nyitási megbízást ad bankjának.
- A nyitó bank, amely meghatározott feltételek teljesülése esetén a fizetést ígéri.
- Az exportőr, aki az akkreditív kedvezményezettje.

Az akkreditív előnyei az eladó szempontjából

Ha az exportőr határidőben benyújtja az akkreditív előírásainak megfelelő okmányokat, biztos lehet abban, hogy pénzéhez hozzá fog jutni. Az eladónak további előnye, hogy a vevő semmilyen kifogással a fizetést nem tudja visszatartani.

Az akkreditív előnyei a vevő szempontjából

A vevő biztos lehet abban, hogy az árut, vagy szolgáltatást az akkreditív előírásainak megfelelően fogja megkapni, és csak akkor kell fizetnie, ha az okmányok teljesen megfelelnek az akkreditív előírásainak.

Az akkreditív tartalmi kellékei (Letter of credit L/C)

- Az exportőr megnevezése, címe, számlavezető pénzügyintézménye,
- Az akkreditív összege,
- Az érvényességi határidő megjelölése,
- Az okmányok tételes felsorolása, amelyek bemutatása esetén a fizetés teljesíthető.

Az akkreditív néhány fontosabb típusa:

- a. Visszavonhatatlan akkreditív.
- b. Visszavonható akkreditív.
- c. Feltöltődő (revolváló) akkreditív.

Fizetési módok típusai

A fizetési mód megválasztása az egymással szerződéses kapcsolatban lévő felek feladata. Az átutalást, a beszedést, az okmányos meghitelezést és a csekket együttesen készpénz nélküli fizetési módokként szokták emlegetni. A bankkártyával történő fizetést más kifejezéssel készpénzkímélő fizetésnek is nevezzük.

Fizetőképesség (likviditás)

Az adósnak az a képessége, hogy fizetési kötelezettségeinek időben eleget tud tenni.

Fogyasztási hitel

A természetes személyek által a mindennapi élet szokásos használati tárgyainak megvásárlásához, javításához valamint szolgáltatások igénybeviteléhez igénybe vehető hitel.

Fogyasztási kiadás.

A gazdaság magánszereplőinek jövedelmére, fogyasztására, vagyonára vagy egyéb vonatkozására az állam által kivetett fizetési kötelezettség.

Fogyasztási kiadás..

Olyan szolgáltatás, amelyet a közhatalom a közkiadások pénzügyi forrásainak bitósításához, a maga által meghatározott mérték szerint az adó fizetésére kötelezettekől közvetlen ellenszolgáltatás nélkül megkövetel.

Fogyasztási kiadás...

Olyan, közvetlen ellenszolgáltatás nélküli jövedelem, amelyet az állam kényszer útján hajt be.

Fogyasztási kiadás....

Az adó olyan szolgáltatás, amely a közhatalom a társadalmi közös szükségletek kielégítését szolgáló közkiadások pénzügyi forrásainak biztosításához a maga által megállapított mérték szerint, ellenszolgáltatás nélkül megkövetel.

Fogyasztó bruttó kereslete

Az a mennyiség, amelyet a fogyasztó vagyoni korlátja figyelembe vételével valamely pillanatban fogyasztani kíván.

Fogyasztó nettó kereslete

Az a mennyiség, amelyet a fogyasztó a bruttó keresletének és eredetileg rendelkezésre álló készletének eltérése miatt a piacon kíván beszerezni illetve eladni.

Fogyasztó racionalitás

Lényege, hogy szükségleteinek maximális kielégítésére törekszik, ezért jövedelmének legjobb felhasználásaképp azokat a javakat szerzi be, melyeket vonzóbbnak vél másoknál. Általában feltesszük, hogy a fogyasztó választásában, illetve értékítéletében következetes, tehát a fogyasztó egy perifériaskálával rendelkezik, mely egyértelmű, azaz mindig el tudja dönteni két jószágról, hogy számára melyik az előnyösebb, avagy két dolog azonos jelentőségű-e számára.

Fogyasztói (termék)tér

A piac fogyasztói oldalának modellje, melyben

- A piac statikus - modellünkben véges és állandó (n) számú jószágfajtaival és minőséggel dolgozunk, eltekintünk a technikai haladástól
- A piac homogén - az áruk egy csoportját akkor tekintjük közgazdaságilag homogénnek, ha a csoportban lévő áruk tökéletesen (a fogyasztás minden vonatkozásában) helyettesítik egymást.
- A piac folytonos - minden jószágfajta tetszőlegesen osztható és összevonható termék, azaz akármilyen nem negatív valós mennyiségben megjelenhet a piacon.

A fogyasztói (termék)tér matematikailag az n dimenziós vektortér pozitív ortansával modellezhető.

Fogyasztói döntés tényezői

1. Fogyasztói magatartás

A döntés tényezői: **D**

- Szükségletek rendszere
- Áruk hasznossága és ára
- A fogyasztó jövedelme

2. Az áru hasznossága:n

- Kardinális
- Ordinális megközelítés

3. Kardinális: a kiindulás a fogyasztó, pontosan, szám szerint meg tudja mondani, mekkora hasznot képvisel számára az adott jószág

Folyamatos jegyzés (másként: változó jegyzés)

Az árfolyamot a tőzsdei órák alatt folyamatosan állapítják meg.

Folyamatos likviditási terv

A folyamatos likviditási terv a munkanapok várható bevételeiből és kiadásaiból gördülő tervezési módszerrel elkészített havi likviditási terv. A bevételek között kiemelt hangsúlyt kap a napi árbevétel alakulása. A kiadási oldalon a szállítók felé esedékes kiadásokat említhetjük. Az így meghatározott várható napi összes bevétel és összes kiadás módosítják a napi nyitó pénzállományt, meghatározva az ún. „nyers egyenleget”. A nyers egyenleg megegyezik az

Tőzsde szótár by pezo(9910903@citromail.hu)

elszámolási számla hitelműveletek nélküli egyenlegének és a házipénztár egyenlegének együttes összegével. Ezt követi a hitelműveletekkel kapcsolatos egyenleg-korrekció. Az így kapott korrigált egyenleg jelenti a finanszírozás tervezésének az alapját. Olyan finanszírozásra kell törekedni, amely a lehető legkisebb költséggel biztosítja a vállalkozás működését, pénzügyi egyensúlyát.

Folyó tételek számlája

Olyan kétoldalú (mérlegszerű) kimutatás, amely valamely gazdasági szektornak egy meghatározott időszakban végbement jövedelemáramlásait mutatja.

Folyószámla

Az elszámolási számlának egy továbbfejlesztett változata (elszámolási számla + hitelszámla).

Folyószámlahitel előnyei

- A hitel igénybevétel a mindenkori forrás-szükségletnek felel meg
- Kamatot csak a ténylegesen igénybe vett kölcsönösszeg után kel fizetni
- Az igénybevétel lehetősége legtöbbször hosszú lejáratú

Forfertírozás

Középlejáratú (export-) követelés megvásárlása visszkereset nélkül, azaz az összes kockázat átvállalásával.

Forfertírozás

Míg a váltóleszámítolás és a faktorálás a rövid lejáratú követelések megvásárlására vagy meghitelezésére szolgál, addig a forfertírozás segítségével, az ezzel foglalkozó intézmények ügyfeleik közép- és hosszú lejáratú, nagy összegű követeléseit vásárolják meg, a lejáratot jóval megelőzően.

A forfertírozás egy későbbi időpontban esedékes, többnyire beruházási javak szállításából és/vagy beruházásokhoz kapcsolódó szolgáltatások nyújtásából származó követelések – főleg exportkövetelések – megvásárlása a pénzügyintézet részéről visszkereset nélkül, azaz az összes kockázat átvállalása mellett.

Forfertírozás előnyei az exportőr számára

- Az áru ellenértékét az általa a vevőjének nyújtott hitel lejáratát megelőzően megkapja
- Hitelkövetelése átalakul készpénzzé
- A refinanszírozás költségeit az export árképzésnél figyelembe veheti
- Javítja piaci pozícióját, növeli tőkéjének forgási sebességét

Forgalmi bevételekből történő finanszírozás

A forgalmi bevételekből történő finanszírozás a folyamatos működéshez szükséges pénzkidadások fedezetének az árbevételen keresztül történő realizálódását jelenti.

Forgalmi szemléletű pénzügyi tervezés

A forgalmi szemléletű pénzügyi tervezés a bevételeket a kiadásokkal állítja szembe, nem az eszközöket a forrásokkal. A forgalmi szemlélettel elkészített finanszírozási terv (cash flow terv) segítségével egy adott időtartam alatti kiadások fedezetét, finanszírozási forrását lehet figyelemmel kísérni. Mind a bevételi tervnek, mind a kiadási tervnek az alapja a vállalkozás által az adott időszakra elkészített termelési és értékesítési terv. Az egyes időszakok összes bevételeinek és kiadásának egyenlege mutatja a pénzforgalmi egyenleget. A negatív előjelű egyenleg (kiadási többlet) pótlólagos pénzigényt, míg a pozitív egyenleg (bevételi többlet) az adott időszak pénztöbbletét jelenti.

Forgatás

-> Váltóátruházás.

Forgási mutató

A forgási sebesség mérésére az ún. forgási mutatókat alkalmazzuk:

- Fordulatok száma, megmutatja, hogy az értékesített forgalom hányszorosa a termelésben lekötött forgóeszköz állomány értékének. Értékesítési árbevétel / átlagos készletérték
- Forgási idő napokban, azt az átlagos időtartamot fejezi ki, amely alatt a forgóeszközök egy teljes körforgást elvégeznek.

Forgási idő napokban = Az időszak napjainak száma / Fordulatok száma.

Forgóeszköz csökkentés, mérési lehetőségei

A forgóeszköz csökkentésének két lehetséges módja van.

Abszolút forgóeszköz csökkenésről akkor beszélünk, ha egy gazdálkodási időszak forgóeszköz-állományának értéke a megelőző időszakhoz képest kisebb értéket képvisel. A vállalkozás célja, hogy minél kisebb forgóeszköz mennyiség állandó lekötésével érjen el minél nagyobb értékesítési bevételt. Ez a forgóeszközök forgási sebességének gyorsításával biztosítható.

Relatív forgóeszköz csökkenésről akkor beszélünk, ha a vállalkozások forgóeszközei az értékesítési bevételhez viszonyítva kisebbek, mint a bázis időszakban voltak.

A forgási sebesség mérésére az ún. forgási mutatókat alkalmazzuk:

- Fordulatok száma, megmutatja, hogy az értékesített forgalom hányszorosa a termelésben lekötött forgóeszköz állomány értékének. Értékesítési árbevétel / átlagos készletérték
- Forgási idő napokban, azt az átlagos időtartamot fejezi ki, amely alatt a forgóeszközök egy teljes körforgást elvégeznek. Forgási idő napokban = Az időszak napjainak száma / Fordulatok száma.

Forgóeszközök

Olyan eszközök, amelyek egy termelési folyamatban elhasználódnak, és ezalatt értékük átmegy az új termék értékébe.

A forgóeszköz állomány összetevői:

- Készletek,
- Vevőállomány,
- Pénzeszközök.

Forgóeszközök finanszírozási szabálya

E szabály értelmében a rövid lejáratú eszközöket rövid lejáratú idegen forrásokkal kell (szabad) finanszírozni.

A forgóeszközök rendeltetésszerű finanszírozására szolgáló pénzforrásokat nevezik folyó finanszírozási vagy más szóval üzletfinanszírozási forrásoknak is.

Forrásadó

A keletkezés helyén a jövedelemből (pl.: kamatjövedelemből) azonnal levont adó.

Forráskörforgás

A mérleg forrásoldalán történt összetételbeli változás (egyik forrás nőtt, a másik csökkent). Az ilyen gazdasági eseményt forráskörforgásnak nevezzük. (F-;F+).

Források (passzívák)

A vállalkozás mérlegének jobb oldalán szereplő tételek, azaz a kötelezettségek.

Források csoportosítása

A mérlegben forrásként a saját tőkét, a céltartalékokat, a kötelezettségeket és a passzív időbeli elhatárolásokat kell szerepeltetni.

D. Saját tőke: a vállalkozás tulajdonosai bocsátják a vállalkozás rendelkezésére, visszafizetési kötelezettség nélkül.

I. Jegyzett tőke: cégbíróságon bejegyzett összeget jelenti

II. Jegyzett de még be nem fizetett tőke negatív előjellel fog szerepelni

III. Tőketartalék: a tulajdonosok bocsátják ki a vállalkozás rendelkezésére csak a cégbíróságon nem kerül bejegyzésre.

Nem lehet negatív. Részvény kibocsátás esetén a kibocsátási érték és a névérték pozitív különbözete

IV. Eredménytartalék: a működés során felhalmozódott eredmény, korrigálva a lekötött tartalék képzésére fordított összeggel.

V. Lekötött tartalék: osztalékfizetési korlátok összege

VI. Értékelési tartalék: % értékhelyesbítések összegével.

VII. Mérleg szerint eredmény: pozitív, negatív, vagy nulla. Olyan eredmény amit kifizetési terhelés már nem terhel

E. Céltartalékok: adózás előtti eredmény terhére képezzük. Várható kötelezettségekre, jövőbeni költségekre. Egyéb

F. Kötelezettségek: idegen tőkét jelentik, csak ideiglenesen állnak a vállalkozás rendelkezésére és vissza kell fizetni.. Hátrasorolt, hosszú lejáratú, rövidlejáratú kötelezettségek.

G Passzív időbeli elhatárolás Bevételek, költségek, halasztott bevételek.

Forrásszámla

Azokat a számlákat pedig, amelyeken a források és azokban bekövetkezett változásokat számoljuk el, forrásszámlának nevezzük.

Forward ügylet.

-> Határidős művelet.

Forward ügylet..

A forward ügyletek a hagyományos bankközi devizapiacot fedik le. A bankok távközlési eszközök segítségével kötik egymással ezen ügyleteket.

Föld ára

Tőkésített földjárdék – legalább annyi pénzt szeretne érte kapni, amely pénz összességét bankban elhelyezve a kamatnagyságú jövedelem legalább annyi legyen, mint az előző évi földjárdékok összessége.

Föld kereslete

Származékos kereslet – a mezőgazdasági termékek iránti kereslet függvénye.

Föld kínálata

Természetétől fogva összkínálata állandó, és rugalmatlan. Annyiért kell hasznosulnia, amennyit az iránta keresletet támastók ajánlanak. Ezt a tényezőt árnak nevezzük. A föld ára – a földjárdék határozza meg.

Föld kínálata és a földjárdék elemzése

- A föld egy szűkös természeti tényező, korlátozottan áll rendelkezésre a megművelhető rész
- További korlát a jobb minőségű föld
- A föld kínálata merev, nem növelhető
- Aki a föld tulajdonjogával rendelkezik, az monopolhelyzetben van a bérlőkkel szemben
- Akiik bérlők, fizetnek a földtulajnak bérleti díjat
- Bérleti díj összessége nagyobb, mint a földjárdék
 - tartalmaz egy kamatjellegű jövedelmet is (mezőgazdasági gépek, épületek használata)

Földjárdék

A föld használata során keletkező gazdasági járadék, ami a föld tulajdonosát illeti meg, a járadék nagysága megegyezik a tényleges ár és a következő legjobb felhasználásban szerezhető ár közötti különbséggel. A föld ára a tőkésített földjárdék.

- abszolút: a bérlő fizeti a föld tulajának a még megművelhető föld alapján minden művelhető föld után élvezi a tulaj oka: a föld magántulajdon-monopóliuma
- különbözeti: még művelés alatt álló legrosszabb minőségű földtől jobb földek alapján lehet elérni oka: a földnek, mint gazdálkodás tárgyának monopóliuma nem csak minőség, hanem piactól való távolság alapján is

Földjárdék formái

Földjárdék – tulajdonosának jövedelme.

1. Különbözeti földjárdék – a föld minőségi különbségen alapul. Ez a termőképességből, intenzitási járadékból / gépek, jobb vetőmagok; a jobb föld nagyobb többletet hoz /, és a helyzeti járadék ami azt jelenti, hogy előnyös fekvésű / közel a piachoz, városhoz /. A föld nem oka, hanem következménye az áralakulásnak (Ricardo).

2. Abszolút földjárdék – olyan bevétel, amelyhez minden földtulajdonos hozzájut ha átengedi földje használatát másnak. Ennek oka, hogy a föld korlátolt mennyiségben áll rendelkezésre – így monopolhelyzetbe hozza tulajdonosát. Hosszútávon a föld az egyik legjobb értéknövekedésű vagyontárgy – azaz vagyontartási forma.

Főkönyvi kivonat

Főkönyvi kivonat: a könyvviteli számlák alapján készített összesítő, ellenőrző kimutatás.

A főkönyvi kivonatnak két rovatpárja van, van, a forgalom és az egyenlet rovatpár. Mindkét rovatpár a számlák két oldalának megfelelő két rovatot (T és K) tartalmaz. A forgalom rovatpárjába a számlák összesített forgalmi adata szerepel, az egyenleg rovat párba pedig az egyes számlák egyenlegei jellegűeknek megfelelően. Mivel minden könyvelési tétel valamilyen számla T és valamilyen más számla K oldalára könyveljük, ezért végösszegekben meg kell egyeznie:

1. Az összes számlák T és K forgalmának
2. Az összes számlák T és K egyenlegeinek.

Fundamentális elemzés

A részvények árfolyamának meghatározására szolgáló elemzési módszer. Az árfolyamot a vállalat lényeges adataiból számítják ki.

Futamidő

Az értékpapír kibocsátásától, a hitel felvételétől az esedékességig, visszafizetésig terjedő időszak.

Future/forward ügylet

- Meghatározott mennyiségű cikk
- Előre rögzített áron
- Meghatározott jövőbeni napon
- Meghatározott helyen történő adásvétele

Delivery (szállítás)

Cash settlement (készpénzes elszámolás)

Futures és a jövőbeli spot árfolyam kapcsolata

A jövőbeli azonnali és a határidős árfolyamok kapcsolatának megközelítései:

- Növekvő árfolyamok hipotézise – az elmélet azt állítja, hogy a futures ár a várható határidős ár szintje alatt alakul ki, így az ügylet időintervallum alatt a lejárat napjáig növekedni fog. Nem csak a szisztematikus kockázattal számol, hanem a teljes kockázatot veszi alapul.
- Várakozás elmélet – a futures árfolyam megegyezik az eszköz jövőbeli azonnali árának várható értékével, így a várható nyereség értéke nulla. Teljesen figyelmen kívül hagyja a kockázati prémiumot.
- Csökkenő határidős árfolyamok elmélete – A futures árfolyamok csökkenően közelítik meg a jövőbeli spot árfolyamot.

A modern portfólió elmélet szerint, bármely termék ára pozitív szisztematikus kockázatot hordoz, ekkor a futures árának alacsonyabbnak kell lennie, mint a jövőbeli azonnali ár.

Futures ügylet.

A két fél nem magára termékre, hanem egy, a termék feletti rendelkezési jog adásvételére köt ügyletet. Az opció vevője megvásárolja azt a jogot, hogy egy adott későbbi időpontban vagy időpontig eldönthesse, hogy kíván-e élni az opciós szerződésben kikötött vételi vagy eladási jogával. Az opció eladóját a szerződése arra kötelezi, hogy amennyiben az opció vevője élni kíván a joggal, úgy teljesítse a szerződésben foglalt vételi vagy eladási kötelezettségét. Opciós díjat, prémiumot kell meghatározni. Két típusát különböztetjük meg a lehívás időpontja szerint: -európai -, amerikai típusú. Az opciós jog érvényesítését az opció lehívásának nevezik. Lejáratkor, illetve lehíváskor az ügylet a szintén előre kikötött kötési árfolyamon jön létre. Két fő típusa van:

- Vételi- (call), és
- Eladási (put) opció.

Futures ügylet..

Az opció olyan szerződés, amely vásárlójának díj ellenében jogot biztosít, de a kötelezettség terhét nem adja át. A kiírója (aki a jogot eladja) bevételt realizál azáltal, hogy megkapja az eladott jogért az opciós díjat, ellenben korlátlan kötelezettséget vállal az opció vásárlójával szemben.

A tőzsdei opciónak két típusa van:

- A call opció jogot, de nem kötelezettséget biztosít a vevőnek arra, hogy az opció eladójától annak tárgyát, az előre rögzített küszöb- (lehívási) áron, egy meghatározott időpontban vagy dátumig bezárólag megvásárolja.
- A put opció jogot, de nem kötelezettséget biztosít a vevőnek arra, hogy az opció eladójának, az opció tárgyát, az előre rögzített küszöb- (lehívási) áron, egy meghatározott időpontban vagy dátumig bezárólag eladja.

Mind két esetben a vevő a kialakított árat – prémiumot – fizet a jogért.

Az opciók osztályát a lejárat szerint különböztetjük meg. A lejárat az a határidő, ami az opció maximális élettartamát határozza meg. A lejáratl a vevő minden opciós joga, az eladó minden kötelezettsége megszűnik.

A lehívás időpontja, amikor az opció jogosultja úgy dönt, hogy él jogával és azt érvényesíti az opció eladójával szemben.

A rend a közös küszöbárral rendelkező opciókat jelöli. A küszöbár, az az előre rögzített árszint, amelyen a vevő érvényesítés esetén az adott terméket megvásárolhatja vagy eladhatja.

A jogi pozíció lehet egy opciós ügyletben long (jogosult) vagy short (kötelezett).

Futures, financial

Határidős művelet előre meghatározott mennyiségű és minőségű áru egy meghatározott jövőbeni napon történő adásvételére, előre megállapított áron.

Fúzió

Két vagy több vállalat gazdasági és jogi egyesülése.

GATT - Általános Vámtarifa és Kereskedelmi Egyezmény

A jogi státusát tekintve olyan sokoldalú kereskedelmi egyezményként funkcionált, amelynek különböző szervei csak ajánlásokat tehettek, de a szerződő felekre vonatkozóan nem hozhattak határozatokat.

Gazdaság alrendszerei

1. Szervezeti alrendszer: (lásd 7. tétel)

- Háztartások:
- Üzleti szervezetek:
- Állam (kormány, G = government):
- Civil szerveződések: A hatalom feletti kontroll miatt fontosak. cca. 60-70 ezer.
- Külföldi jelenlét:

2. Tulajdoni és érdek viszonyok: Szorosan kötődnek egymáshoz.

- Tulajdoni viszonyok: Az emberek és a szervezetek közötti gazdasági kapcsolatok szempontjából alapvető kérdés a tulajdon kérdése.

Gazdaság általános jellemzése

A gazdaság általános jellemzése. Az ember civilizálódásával, fejlődésével megindult egy bizonyos gazdasági folyamat, amely abban az időben az egymással árucserét, kereskedelmet folytató emberek cselekményéből bontakozott ki a mostani formájára. Gazdaságnak nevezzük az anyagi javak, szolgáltatások és információk előállításával, forgalmával, elosztásával és fogyasztásával összefüggő jelenségeket, folyamatokat és a közöttük kialakuló kölcsönhatások összességét. A gazdasági folyamatok szereplőit gazdasági alanyoknak nevezzük.

Gazdaság erőforrásai

A termelés objektív és szubjektív előfeltételei.

- Természeti erőforrások - a természeti környezet azon elemei (föld, víz, érc, olaj stb.), amelyek termelő fogyasztásra alkalmasak. A termelés szabad objektív feltételei
- Munkaerő - a munkavégzésre alkalmas ember fizikai és szellemi képességeinek az összessége. A termelés egyik szubjektív feltétele.
- Tőkejavak - azok a termelési eszközök (anyagok, gépek stb.), amelyeket termelő felhasználásra termel az ember. A termelés termelt objektív feltételei.
- Vállalkozó - olyan személy, aki képes és hajlandó a termelés objektív és szubjektív erőforrásainak ésszerű egyesítésére, kombinálására, a racionális és optimális befektetés meghatározására és a kockázatvállalásra. Maga is a termelés szubjektív feltétele.

Gazdaság klasszikus szervezeti alrendszerei

- Háztartások
- Üzleti szervezetek
- Állam (kormány, G = government)

Gazdaság mérése és problémái

Az ENSZ által kifejlesztett SNA rendszer minden létrehozott terméket és szolgáltatást számbavesz. Itt is problémát jelentett korábban az u.n. nem társadalmilag szervezett tevékenység számbavétele / pl. a családokban előállított termék /. Az 1993-ban megreformált SNA rendszer felbecsüli ezeket a tevékenységeket is. A saját fogyasztásra szánt terméket piaci áron, míg a szolgáltatásokat költségeik árán számolja.

Gazdaság.

A társadalmi tevékenység azon területe, ahol az emberek javakat termelnek, elosztanak, cserélnek és fogyasztanak, hogy szükségleteiket kielégítsék.

Gazdaság..

A társadalom anyagi szférája, az anyagi javak és szolgáltatások előállításával, elosztásával, forgalmazásával és fogyasztásával összefüggő jelenségek és kölcsönhatások összessége. (az embernek, mint társas lénynek a viszonyai)

Tőzsde szótár by pezo(9910903@citromail.hu)

A gazdasági tevékenységek két végpontja a termelés és a fogyasztás, mint végső felhasználás.

Gazdaság...

A rendszer egymással kölcsönhatásban álló elemek olyan együttese, amelyre bizonyos rendszertörvények alkalmazhatók. Az elem a rendszer olyan része, összetevője, amelyet az egész vizsgálata érdekében célszerű megkülönböztetni. A rendszerek alkotó elemei: az elem, a folyamat, a szervezet, és az irányítás.

Az elem fogalmán a rendszernek azt az önálló műveletet végző összetevőjét értjük, amelynek bemenetei és kimenetei vannak, s a bemenetek és a kimenetek között átalakulási folyamat megy végbe.

Folyamatnak, a célhoz vezető tevékenységek összefüggő láncolatát nevezzük.

A szervezetek, olyan rendszerek, melyek meghatározott célkitűzések érdekében, különböző erőforrások igénybevételével összehangolt működésre képesek, és ennek megvalósításához belső irányítási funkcióval rendelkeznek.

Az irányítás alatt, olyan tevékenységet értünk, melynek eredményeként beavatkozás történik egy rendszer működésében annak érdekében, hogy a végbemenő folyamatokat a kívánt módon megváltoztassuk, kívánt módon fenntartsuk, illetve megállítsuk.

Gazdasági (termelt) javak

A termékek és szolgáltatások összevont fogalma.

Gazdasági alanyok gazdálkodás során betöltött funkciójuk alapján

- Vállalati szféra: feladata a termékek előállítása, szolgáltatás nyújtása
- Háztartás: jövedelmet felhasználó fogyasztói egység. E kettőt a magánszférát alkotják
- Állami szféra: központi, vagy helyi költségvetési szervein keresztül, ellenszolgáltatás nélküli tranzakciókkal újra elosztja a jövedelmet. A magánszférától adót szed be, transzfereket juttat szociális és gazdasági célokra.
- Külföld: azok a személyek, akik nem állandó lakói a nemzetgazdaságnak, illetve azok a vállalatok melyek nem integrálódtak a nemzetgazdaság belső gazdálkodási folyamataiba.
- Belföldiek: akik szorosan kapcsolódnak az adott nemzetgazdasághoz.

Gazdasági csoda

A helyreállítás innovatív beruházásokkal, kezdetben visszafogott ütemben történik, később a felzárkózás egy felfelé megtört trendhez kimagasló ütem mellett zajlik.

Gazdasági események

A vállalkozás eszközeiben és forrásaiban, bevételeiben, ráfordításaiban bekövetkező változásokat gazdasági eseményeknek nevezzük.

Gazdasági érdek.

Az emberek motivációja (ösztönzője) anyagi szükségletei kielégítésére. A termelési folyamatban (a munkamegosztásban) elfoglalt helyzetük javítására, de legalábbis megőrzésére irányul.

Gazdasági érdek..

Olyan érdekérvényesülés, amelyben jobb társadalmi, gazdasági helyzet elérése a cél, illetve egy rosszabb helyzet bekövetkezésének elkerülése.

Gazdasági érdekeltség

Azon formák, módszerek összessége, amelyek elősegítik, hogy a gazdaság szereplői olyan érdekeiket ismerjék fel, amelyek alapján az érdekeltség előidézőjének (tulajdonos, állam) érdekeivel összhangban döntenek, cselekszenek.

Gazdasági év folyamata

Nyitómérleg a vagyon adott időpontbeni nyilvántartása január 1.	->	Főkönyvi számla a vagyonban bekövetkezett változás rögzítéseD	->	Zárómérleg vagyon adott időpontbeni nyilvántartás december
---	----	---	----	--

Gazdasági fejlődés

Gazdasági növekedés + minőségi tényezők (arányosabb jövedelemelosztás, környezeti feltételek javulása stb.)

Gazdasági funkciói

- Végső fogyasztója a megtermelt javaknak (fogyasztás-centrikus)
- Munkaerő-kínálatot teremt
- Hitelkínálatot teremt megtakarításaival

Gazdasági halmozódás problémája

- Térbeli / meghatározott érték többszörös számbavétele /
- Időbeli / gépek /

Gazdasági hatékonyság.

A gazdasági folyamatok, jelenségek alapvető minősítése, formálisan azt mutatja meg, hogy az adott folyamatban egységnyi erőforrás felhasználásával mennyi gazdasági eredményt érünk el

Gazdasági hatékonyság = Eredmény / Ráfordítás

- A gazdasági hatékonyság követelményének nagyobb a jelentősége
- Az elérni kívánt kibocsátást, illetve az adott piaci árak alapján várható eredményt a lehető legkisebb költséggel elérni
- Akár a technikai hatékonyságot is háttérbe szoríthatja
- Felhasznált erőforrások mennyiségi növelése
 - kibocsátott termékek mennyisége is nő
 - kibocsátott termékek mennyisége csökken
 - kibocsátott termékmenny stagnál

Gazdasági hatékonyság..

Gazdaságilag az hatékony, amelyek az adott kibocsátást a lehető legkisebb költségekkel képes megvalósítani, illetve azt, amelyek azonos költségszint mellett a legnagyobb kibocsátást biztosítja.

Gazdasági koordináció

A gazdasági szereplők kölcsönös egymásra hatásának a mechanizmusa az érdeksürlődások és érdekellentétek feloldására.

Gazdasági költség

Magában foglalja a termelés érdekében felmerült valamennyi ráfordítás pénzben kifejezett értékét.

Gazdasági mutatók

- Bruttó mutatók – minden teljes értéken / pl.75 /
- Félnettó mutatók – Bruttó érték mínusz tervezett folyó felhasználás / új SNA-ban bruttó mutató /
- Nettó mutatók – már az amortizációt is számolják.

Gazdasági műveletek

A gazdasági műveletek (gazdasági eredmények) az eszközök és források változásának egyes, pénzben kifejezhető mozzanatai. Gazdasági művelet mindazokat az eseményeket, amelyek mérhető

- Értékben kifejezhetők
- Okmányokkal igazolhatók
- A vállalat eszközeit, forrásait megváltoztatják

Gazdasági növekedés korlátai

- Termelési tényezők minősége
- Földrajz helyzete (autópálya)
- Környezeti korlát (környezeti szennyezés kivédése)
- Jövedelmi korlát (ország eladósodottsága)
- Növekedés ára (pl.: beruházásokat a fogyasztók rovására tehetjük)
- Koordinációs rendszer
- Növekedés egyensúly felborulhat

Gazdasági növekedés mérése

A GDP éves növekedési ütemével történik

- Évi 4 – 5%-os növekedési ütem
- 1 főre jutó GDP alakulása – országok gazdasági fejlettsége
- Jövedelem megoszlás fontos – Mon differenciált ? jövedelemkülönbség akár 1:10hez is lehet - társadalmi feszültség

Tőzsde szótár by pezo(9910903@citromail.hu)

Gazdasági növekedés tényezői.

1. mennyiségileg mérhető tényezők, erőforrások
 - Természeti erőforrások
 - föld
 - bőségük általában nem biztosít automatikusan gyors növekedést - mit és mennyit tett a társadalom azért, h. ezek rendelkezésre álljanak
 - Munka
 - növekedés fontos tényezője
 - foglalkoztatottak száma, ledolgozott munkaidő
 - munka határfoka, termelékenység
 - függ: munkaerő minősége
 - önmagában a népességszám nem meghatározó
 - Tőke
 - munkaerő hasznosítása a rendelkezésre álló tőkeállománytól is függ
 - beruházások alakulása növekedési tényező
 - álló tőke pótlása, bővítése
 - bruttó beruházás = pótló beruházás + bővítő beruházás
 - nettó beruházás = bruttó – pótló nettó
 - mennyiségük és minőségük is növekedési tényező
2. Technikai, műszaki haladás
 - Olyan növekedési tényező, amelynek hatására az output adott ráfordítás mellett is nő
 - nő a többi tényező hatékonysága
 - Megjelenési formái
 - megtestesült műszaki haladás (új gép, tech eljárás)
 - meg nem testesült haladás (jobb irányítás)
 - Forrásai
 - autonóm műszaki haladás (spontán)
 - indukált műszaki haladás (megrendelés alapján)
 - A növekedés alaptípusai
 - intenzív (az erőforrások határfoka növekedik)
 - extenzív (kibocsátás növekedése a felhasznált erőforrások mennyiségi növekedésének eredménye)
 - Növekedés feltételei
 - belső: mennyiségileg meghatározható erőforrások (tőke, munka, term. tény.)
 - külső: világgazdasági adottságok fgvei
 - hiányuk a növekedés korlátjává válik
 - növekedési tényezők egyben a feltételek is – hiányuk korlát
 - a képzési rendszer feleljen meg a műszaki haladás követelményeinek
 - földrajzi adottság
 - jövedelemkorlátok

Gazdasági növekedés tényezői..

- A tőke – ennek következménye a beruházási tevékenység
- A rendelkezésre álló munkaállomány – magas szerepet kapnak a szakképzett egyedek
- A földterület és egyéb természeti források – hatása első sorban a mezőgazdasági termelés növekedése során / szigorú határai vannak /
- A technikai haladás – hatására a kibocsátás állandó ráfordítások mellett is nő – ennek gyakorlatilag nincsenek határai

Gazdasági növekedés.

A kibocsátás (GDP) növekedése (expanziója) a kapacitások bővülése (a potenciális GDP növekedése) mellett.

Gazdasági növekedés..

Olyan folyamat, amely első sorban a gazdaság mennyiségi gyarapítását jelöli. Hosszú távon általában nő a kibocsátás. A gazdasági fejlődés ennél egy magasabb szint felé való haladásra utal.

Gazdasági növekedés típusai

- Extenzív gazdasági növekedés / amikor a kibocsátás a termelési tényezők mennyiségi növekedésének eredménye /; és
- Intenzív gazdasági növekedés – amikor a tényezők hatékonysága nő. A két típus egymással párhuzamosan működik.

Gazdasági profit

Gazdasági profitot az a vállalat realizálhat, amelynél az árbevétel nagyobb, mint a teljes gazdasági költség, azaz a számviteli profit nagyobb, mint a normál profit.

Gazdasági racionalitás, önérdék

A gazdasági viselkedés mozgatórugóit nehéz röviden körülírni. A dolog áttekinthetővé tétele végett a közgazdaságtan bizonyos feltevésekkel él az emberek, szervezetek, gazdasági szereplők viselkedését illetően. Ezzel összefügg több közgazdasági irányzat alapfeltevése, miszerint az emberek racionálisan cselekszenek.

Gazdasági racionalitás, azaz gazdaságilag racionális viselkedés minden olyan cselekedet, amely jobb gazdasági eredmények elérését, vagy rosszabb eredmények bekövetkezésének elkerülését célozza. A racionális cselekvés azonban nem azonosítható az önzéssel. A jó eredmények általában a cselekvések (eredmények) több, eltérő sorozatával (csomagjával, kombinációjával) egyaránt elérhetők. Az önérdék jóval szélesebb valóságtartalommal bír, mint azt a közgazdasági modellek általában feltételezik. Sőt biztos állítható, hogy a gazdasági racionalitás tartalmát egy adott társadalom szokásai, hagyományai, erkölcsi, vallási, politikai értékrendje határozza meg alapvetően, s csak a valóság egy részére igazak azok a modellek, amelyek egyszerű számértékekkel kívánják helyettesíteni az önérdék és a racionalitás tartalmát.

Az egyének döntései a gazdasági racionalitáson túl, személyes tulajdonságaiktól, céljaiktól illetve erkölcsi, politikai és szociális sajátosságoktól, szokásoktól egyaránt függenek.

A gazdasági racionalitás tartalma nem fogalmazható meg a társadalom minden tagjára általánosan. A gazdasági tevékenységek (szereplők) négy fő csoportjára például többé-kevésbé eltérő gazdasági racionalitás jellemző:

A fogyasztó racionalitásának lényege, hogy szükségleteinek maximális kielégítésére törekszik, ezért jövedelmének legjobb felhasználásaképp azokat a javakat szerzi be, melyeket vonzóbbnak vél másoknál. Általában feltesszük, hogy a fogyasztó választásában, illetve értékítéletében következetes, tehát a fogyasztó egy perifériaskálával rendelkezik, mely egyértelmű, azaz mindig el tudja dönteni két jószágról, hogy számára melyik az előnyösebb, avagy két dolog azonos jelentőségű-e számára.

Az üzleti (vállalati) racionalitás lényege a legáltalánosabb feltételezés szerint a jövedelem (profit) maximalizálása. Egy vállalatnak általában addig érdemes növelnie termelését, illetve piaci eladásait, amíg azok növelik tiszta eredményét (profitját). Vagy fordítva: érdemes csökkenteni a termelést, ha ezáltal a költség jobban csökken, mint az árbevétel.

A termelési tényezők tulajdonosainak racionalitása a termelési tényezők felhasználásával vagy átengedésével elérhető jövedelem nagyságának maximalizálásával jellemezhető (ezt a jövedelmet a kamat, a bérleti díj és a munkabér képviseli).

A kormányzati, illetve irányítószervek gazdasági racionalitásának lényege a társadalmi jólét növelése. E cél által vezérelve kell beavatkozniuk a gazdasági folyamatokba például vámokkal, adókkal, az árak növelésével vagy „befagyasztással”.

Vannak olyan javak, melyeket a gazdasági alanyok, szervezetek saját céljaik alapján nem elegendő mértékben vagy széles néptömegek által meg nem fizethető áron állítanak elő („közjavak”, infrastruktúra, egészségügy, védelem, közrend, stb.). E javak és szolgáltatások biztosítása is alapvető gazdasági döntéseket igényel, ezt is racionalitás jellemzi, de ennek jellege lényegesen eltér a profit vagy a kamat növelésével kapcsolatos döntésektől.

Gazdasági rendszer

A gazdaság működési formája, az érdekviszonyok, a tulajdonviszonyok és a gazdaság intézményrendszerének összhangolt (koordinált) egysége.

A gazdasági viszonyok összességét, mégpedig a gazdasági /termelési, tulajdon/ viszonyokat és azok működési formáit gazdasági mechanizmust jelenti, amely végső soron a termelőerők jellegének és fejlettségének fele meg.

A gazdasági rendszer személyeknek és technikai eszközöknek szervezett csoportja, amely meghatároz a társadalmi munkamegosztásban elfoglalt helyzete. Képes célok kitűzésére és a cél-kitűzésben meghatározott feladatok végrehajtására.

A gazdasági rendszereket csoportosíthatjuk:

- Aszerint, hogy milyen jellegű gazdasági feladatot lát el (ipari, mezőgazdasági)
- Milyen helyet foglal el a gazdaságban (makró nemzetgazdasági, mikro vállalkozás)

Gazdasági rendszer öt alaptípusa

- 1, Ősközösség
- 2, Rabszolgatartó
- 3, Feudális
- 4, Kapitalista
- 5, Kommunista

Gazdasági rendszerek összehasonlító elemzése

A különböző társadalmi formák mellet történelmileg kialakult gazdasági rendszerek sajátosságait tárja fel.

Gazdasági stabilizáció

A piac (láthatatlan kéz) nem képes folyamatos és fenntartható növekedéshez szükséges egyensúlyt biztosítani, ezért az állam feladata az egyensúlyromlás ellensúlyozása.

Gazdasági szektor

A gazdasági szereplők azon tevékenységeinek összessége, amelyek azonos célokat követnek, azonos jellegű gazdasági döntéseket valósítanak meg. Aggregált kategória.

Gazdasági szervezetek

Azok a gazdálkodó egységek, amelyekbe tömörülve vesznek részt a gazdaság szereplői a termelés folyamataiban.

Gazdasági szférák és jellemzőik

a. Háztartások

- mint jövedelem felhasználó fogyasztói egység
- mint egyéni vállalkozók
- mint vállalkozási tevékenység
- mint termelő háztartások

b. A vállalati szféra

- mint termelő és szolgáltató tevékenységet folytató
- mint pénzügyi szolgáltatásokkal foglalkozó pénzügyi szervezetek / bankok, biztosítók /
- mint nem érdekelt szervezetek / alapítványok, pártok /

c. Az államháztartás

- mint a központi kormányzat költségvetési szervei
- mint a helyi önkormányzatok
- mint az elkülönített állami pénzalapokat kezelő szervezetek
- mint a társadalombiztosítás
- mint az ÁPV Rt.

d. A külföld

- mind azok szervezetek szektora akik nem állandó lakosai az adott országnak, vagy melynek tevékenysége nem integrálódott. Nem tartoznak a külföld szektorba azok a külföldi cégek melyek tartósan belföldön működnek.

Gazdasági szükségletek

A közgazdaságtan tárgya (gazdasági tevékenységgel összefüggő szükségletek).

Gazdasági szükségletek kielégítésének eszközei

A javak.

Gazdasági szükségletek kielégítésének mozzanata

A fogyasztás.

Gazdasági társaság

- Jogi személyiségű: Rt, Kft és Kv
- Jogi személyiség nélküli: Bt és a Kkt

Gazdasági trend (Jánossy F. szerint)

A gazdaság hosszú távú fejlődési vonala, amely a nem szignifikáns (véletlen) kilengésű fejlődési görbe felső burkoló görbéje.

Gazdasági unió

Gazdaságpolitikák egységesítése, harmonizálása. Közös vagy egyetlen valuta bevezetése.

Gazdasági vagy termelt javak

- Szüksős javak
- Korlátozott mennyiségben állnak rendelkezésre
- Föld
- Újra nem termelhetők (bányák)
- Újratermelhetők (erdők)

Gazdasági vállalkozás

Gazdasági vállalkozásról beszélünk, amennyiben az egyén vagy csoport által elérendő cél és a mozgósított erőforrások gazdasági természetűek.

Gazdasági válságok

1890
1929 január tőzsde összeomlása
1982 július

Gazdaságilag hatékony eljárás

A technikailag hatékony eljárások közül az, amely a legkisebb fajlagos költséget eredményezi.

Gazdaságkoordináció a modern társadalomban

1. Piaci koordináció - a szereplők számára a legfontosabb információkat a pénz közvetíti; döntéseiket az árak, költségek, jövedelmük, nyereségük és veszteségük motiválja. A piaci koordináció lehetővé teszi a rugalmas reagálást, gyors alkalmazkodást és takarékosagra ösztönöz.
2. Bürokratikus koordináció - a gazdaság tudatos, központi tervek, és utasítások alapján működik.
3. Vegyes koordináció - egyszerre vannak jelen a piaci és állami koordináció elemei.

Gazdaságok több lábbon állása - Részmunkaidős gazdálkodás

A gazdálkodók és családtagjaik más munkákat (nem mg-i) is vállalnak a jövedelmük kiegészítése céljából. Ennek oka számtalan lehet, pl: pénzügyi nyomás, kockázatcsökkentés, életforma megváltozása (magasabb iskolázottság).

Gazdaságpolitika

Azon intézkedések összessége, amellyel az állam hat a gazdaságra (Monetáris és fiskális politika).

Gazdaságpolitika (állami)

Azon célok, s azokat szolgáló eszközök, módszerek összessége, amivel az állam tudatosan hatást gyakorol a gazdaságra.

Gazdaságpolitika legfontosabb céljai

- Hatékonyság
 - ahol a verseny nem elegendő, a piac kudarcot vall, ott az állam célirányos beavatkozása javíthat a szűkös erőforrások felhasználásán
- Igazságosság
 - életesélyek közötti egyenlőtlenségek egyre nagyobbak - ezek csökkentése, méltányosság
- Stabilitás
 - az állami szerepvállalás köre (ld. fentebb)

Gazdálkodás

A racionalitásra törekvő tudatos gazdasági tevékenység.
A szűkös rendelkezésre álló erőforrások elosztása és felhasználása

Gazdálkodás három alapkérdése

A gazdaság működési rendszere magában foglalja a gazdaság szervezeti kereteit, a tulajdonosi és érdekviszonyokat vmint a gazdasági koordinációs rendszert

1. A gazdaság szervezeti keretei: **D**
 - Az emberek gazdasági tevékenységeket végző szervezetekbe tömörülnek
 - Háztartás - a fogyasztás színtere
 - Termelés - vállalatok, vállalkozók

Tőzsde szótár by pezo(9910903@citromail.hu)

- Intézmények - minisztériumok, kórházak
- Lehetnek köztük jogilag szabályozott, vagy egyedi, nem szabályozott kapcsolatok

2. Tulajdon és érdekstruktúra: D

- A tulajdon emberek közötti viszony, a tulaj a tárgyat birtokolja, rendelkezik felette, használja, eközben mindenki más kizár
- Alanya egy vagy több személy (magántulajdon, társasági, vagy állami)
- Tárgya többféle dolog - áruszolgáltatás, gép, épület, föld, találmány, hírnév
- Ha a tulajdonos több személy (pl. Rt.) változnak a funkciók - tőketulajdon, tőkefunkció külön
- Érdekstruktúra: D
 - a gazdasági érdek, mint ösztönző erő, h. a szükségletek minél magasabb szinten legyenek kielégítve
- Gazdasági érdek: D- olyan érdekérvényesülés, amelyben jobb társadalmi, gazdasági helyzet elérése a cél, illetve egy rosszabb helyzet bekövetkezésének elkerülése

3. Gazdasági koordináció: D

- 4féle koordinációs rendszer
- 2 v. több egyén v. szervezet egymásra hatásával járó mikrofolyamat szabályozása - magatartás-mechanizmus
- Összehangolás megoldó rendszer - koordinációs forma
- Fajtái:
 - I. piaci koordináció
 - II. bürokratikus
 - III. etikai
 - IV. agresszív

GDP röviden

Végső fogyasztás+Felhalmozás+Nettó export,
GDP mint végső kibocs +Összes kibocsátás -Folyó tf = -Össz hozzáadott érték
GDP mint megtermelt jövedelem
+ Munkajövedelem+Tőkehozadék+ Vegyes jövedelem+Állami járadékj = -Összes jövedelem
GDP mint végső felhasználás
+ Háztartások fogyasztása +Közösségi fogyasztás +Beruházás + Készletváltozás + Nettó export = Összes végső felhasználás

Gesztációs idő

A ciklus hosszát meghatározó egyik idő: az az idő, ami alatt a ciklust hordozó objektum alkalmassá válik feladata betöltésére - adaptációs időnek is nevezik. (Beruházások előkészítési és megvalósítási ideje.)

Globalizáció

Többnyire a nemzetköziesedés folyamatából vezethető le. A globális világgazdasági struktúrák 1970-1980 körül bontakoznak ki. A globalizáció révén az emberiség olyan objektív világgözössége jött létre, amelyben az egyes emberek, embercsoportok szoros kölcsönös függésbe kerültek egymással, függetlenül attól, hogy hol, milyen gazdasági, társadalmi, kulturális fejlettségi fokon élnek, milyen ideológiai, vallási nézeteik, milyen értékrendjeik vannak. Tehát azokat a folyamatokat tekintjük globálisnak, amelyek az egész világnak, mint egységes organizmusnak a fennmaradásához és fejlődéséhez kapcsolódnak. A globális problémák közvetlenül a globális világ fejlődésével összefüggésben változnak. Pl. az éhezés globális problémává akkor lett, amikor világméretű problémák forrásává vált. Nem maga az éhezés a globális probléma, hanem a világlelmezés, amelynek az éhezés csupán egyik mozzanata. Az emberiség közös érdekeit figyelembe vevő irányított tevékenységre lenne szükség ahhoz, hogy a probléma megoldódjon.

Globalizáció problémái

- Közvetlenül ökológiai problémák: környezetszennyezés, globális felmelegedés, újra nem termelhető erőforrások kimerülése, élővilág sokféleségének pusztulása
- Kettős, ökológiai-társadalmi meghatározottságúak: népességnövekedés-világlelmezés
- Gazdasági természetű problémák: gazdagság, szegénység, fokozódó egyenlőtlen elosztás, uralmi-kiszolgáltatottsági problémák.
- Társadalmi-tudati problémák: László Ervin által az ember belső, szellemi korlátainak nevezett problémái. Ideológiai, vallási, politikai forrásúak: nukleáris fegyverekhez való illegális hozzájutás, fajgyűlölet, terrorizmus, nacionalizmus,, emberi jogokkal összefüggő problémák

Goodwill

Egy vállalatnak a tiszta vagyon fölötti értéke (pl. hűséges ügyfélkör, kedvező földrajzi fekvés, szabadalmi és licece jogok, jól bevezetett név, szakértelem stb.)

Grasham törvény

A rossz pénz kiszorítja a jó pénzt.

Haavelmo tétel

Az egyensúlyban lévő költségvetés a kiadások nagyságával növeli az egyensúlyi jövedelem nagyságát.

Halasztott fizetés

Ha az ellenszolgáltatás csak a szolgáltatás teljesítését az áru átadását követően meghatározott idő elteltével válik esedékessé.

Halmazott jegyzés (staggering)

Nagy keresetnek örvendő értékpapírok több bankban történő jegyzése, minél nagyobb hányad megszerzése céljából.

Hanyatlás

A konyuktúraciklusnak az a szakasza, amelyet kevesebb megrendelés, a csökkenő befektetések és a kapacitások kisebb mértékű kihasználása jellemez.

Harci vagy retorziós vám

Célja, hogy a hazai kivitel pozícióját javítsa, mert a kivitelt a partner ország intézkedései hátrányosan érintik.

Harmadfokú árdiszkrimináció.

Olyan árdiszkriminációs technika, ahol az egyes csoportokat az értékesítési folyamaton kívül különítik el.

Harmadfokú árdiszkrimináció..

Az eladó megkülönbözteti a vásárlókat keresletük árrugalmassága szerint, és az árrugalmas keresletű fogyasztóknak alacsonyabb, az árrugalmatlanabb keresletű fogyasztóknak magasabb áron értékesíti ugyanazt a jóságot.

Harmonikus növekedés

A helyreállítás korszerű beruházásokkal történik, a felzárkózás a korábbi trendhez zavartalan.

Határidős árfolyam

Árfolyam a határidős kereskedelemben.

Határidős beszédés

Határidős beszédés esetében a jogosult által benyújtott beszédési megbízást a bank csak akkor teljesített, ha az adós nem emelt kifogást a fizetés ellen. A vállalkozások közötti fizetési forgalomban már nem találkozhatunk vele.

Határidős betétszámla

Határidős betétszámlán helyezik el pénzeszközeiket, az elszámolási számlánál magasabb kamatot érhetnek el az ügyfelek. Az elérhető kamat nagysága a lekötési időtől, a betét nagyságától, a piaci helyzettől, valamint attól függ, hogy a betét a lekötési időtartamon belül biztosítja-e a felmondás lehetőségét, s ha igen milyen határidőre. Az elszámolási számlánál magasabb kamatot érhetnek el az ügyfelek, ha átmenetileg mobilizálható pénzeszközeiket határidős betétszámlán helyezik el.

Határidős hedge jellegzetességei

A jövőbeli prompt ügylettel kapcsolatos árfolyam-, illetve kamatláb kockázatot annál inkább sikerül csökkenteni, minél közelebbi a kapcsolat a tervezett prompt ügylet és helyettesítő futures ügylet között. Amennyiben a tervezett prompt ügylet feltételei egybeesnek a futures piac feltételeivel, akkor az esedékességkor nem kötnek ellenügyletet, hanem magán a futures piacon keresztül bonyolítják le az eredetileg tervezett prompt ügylet árfolyamát leginkább megközelítő árfolyamon a devizakonverziót vagy a hitelügyletet. Ekkor a kockázat nemcsak csökkent, hanem tökéletesen kis is küszöbölődött.

A futures piaci fedezeti ügylet az azonnali árfolyam változékonyságának kockázatát a határidős és az azonnali árfolyam különbségében rejlő lényegesen kisebb kockázatra mérsékli.

Amennyiben egy adott nyitott pozíciókat fedezni szándékozunk, de nem találunk kifejezetten az adott termékre szóló származékot, akkor azt a kontaktust választjuk, melynek árfolyamának múltbeli, illetve várható alakulása a leginkább

hasonlít a mi termékünkhöz, azaz magas a korrelációja.

Azokat a fedezeti ügyleteket, amelyeknél a határidős piacon nem ugyanazzal az áruajtával kereskednek, mint a prompt piacon, keresztfedezeti ügyletnek nevezik.

Fedezeti ügyletet köthetünk természetesen a spekulációs céllal létrehozott pozíciók lefedezésére is: ha az árfolyam csökkenésére számítva short futures pozíciót hozunk létre és spekulációnk bevált, akkor az eddig elért nyereségünket biztosíthatjuk egy, a határidős ügylet megkötésével egy időben kötött, azonos mögöttes termékre szóló call opció vásárlásával.

A futures piaci spekulációnak két alapkategóriája van:

- Egyszerű spekuláció
- Különbözeti spekuláció

Határidős letét

Olyan pénzbetét hitelintézeteknél, amely legalább harminc napra kötnek le.

Határidős művelet (forward-ügylet)

Áruk árváltozási kockázatának, devizák árfolyam-kockázatának és értékpapírok kamatláb-kockázatának kezelésére kialakult ügylet, hol az ár, volumenre, minőségre történő megállapodás a jelenben történik, az ügylet lebonyolítása (teljesítése) azonban a jövőben esedékes.

Határidős tőzsde

Olyan tőzsde, ahol az árút, az értékpapírokat határidőre adják-veszik.

Határidős ügylet

Amely során a partnerek kötelezettséget vállalnak egy adott termék meghatározott mennyiségének, meghatározott áron, egy későbbi időpontban történő szállítására. A felek az ügyletkötés pillanatában kötelezettséget vállalnak meghatározott mennyiségű eszköz, előre rögzített árfolyamon, előre meghatározott jövőbeni napon és meghatározott helyen történő adásvételre, más néven szállításra.

Határidős ügylet célja

- Fedezeti ügylet (hedge)
 - kamat
 - részvény opció
- Spekuláció
 - hajlandó nyitott pozíciókat létesíteni
- Arbitrázs
 - anomáliák kiiktatása

Határidős ügyletek lehetnek

- Jövőbeni időpontra vonatkozó adásvételi megállapodások (forward és futures ügyletek).
- Opciók (jogszerzési ügyletek).

Határozat

Jogalkotási eszköz. Csak azokra kötelező, akiknek címezték. Pl.: közösségi versenyjog.

Hatásvizsgálat

A makrogazdasági hatásmechanizmusok vizsgálatok nagyban hozzájárul a hazai integrációs stratégia további kidolgozásához, az érdemi tárgyalások sikeres lefolytatásához, illetve folyamatosan a magyar agrárgazdaság adaptációképességének javításához.

Hatékony

Hatékony az a gazdaság, amelyben egyesek jóléte már nem növelhető mások jólétének csökkenése nélkül. A hatékonyság tiszta gazdasági politika, nem zárja ki jómódnak és szegénységnek egymás melletti létezését.

Hatékony piacok elmélete

Régóta vizsgálják az árfolyamváltozások előre jelezhetőségét. Azt figyelték meg, hogy az árfolyamváltozások ugyanolyan valószínűséggel emelkednek a következő időpontban, mint amilyen valószínűséggel csökkennek.

Minden árfolyamváltozás attól függ, hogy a befektetők tömege számára van- e kielégítő információ – mivel mindenki érdekelt egy esetleges áremelkedés kihasználásában. Az összes elérhető információ következtében az árfolyam azonnal az információnak megfelelő szintre kerül.

Egy új árfolyamra ható információ megjelenése nem előre jelezhető, mert ha az lenne, akkor már a jelenlegi információ részévé válna. A pénz és a tőkepiaci ármozgások véletlenszerűek, ezért előre nem jelezhető módon kell, hogy viselkedjenek.

Ha az árfolyammozgások előre jelezhetetlenek, mert a fellépő új információk azonnal beépülnek az árakba, az piaci hatékonyságot jelent, ez a teória a hatékony piacok elmélete.

A hatékony piacok elméletében három jól elkülönített változatot különböztetünk meg:

- Gyengén hatékony piac: az árfolyamok tükrözik az összes információt amit a múlt és jövőbeli adatokból le lehet szűrni
- Közepes hatékonyságú piac: a vállalat jövőbeli lehetőségeire vonatkozó információknak tükröződnie kell az árfolyamon
- Erős hatékonyságú piac: az árfolyamokba minden múlt, jelen és jövőbeni információ beépül

Általánosságban a hatékony piacról azt mondhatjuk, hogy a hatékony piacon az árak hűen tükrözik a valódi értéket, vagyis ami adott áron forog, az annyit is ér, ezért extrahozamot nem lehet elérni jelentős mértékben eltérően a piaci átlagtól hosszú távon. Hatékony piacon a piaci érték egyenlő a belső értékekkel.

Hatékonyság elemzésének megkülönböztetése elemzésénél megkülönböztetünk

1. Technikai hatékonyságot: egyik inputtényezőből sem használ fel túl sokat, felesleges mennyiséget. pl. 5000 mennyiséghez elég az 50 munkás a 100 tőkéhez, felesleges 51,52...munkás.

2. Gazdasági hatékonyságot: gazdaságilag az hatékony, amelyik az adott kibocsátást a lehető legkisebb költségekkel képes megvalósítani, illetve azt, amelyik azonos költségszint mellett a legnagyobb kibocsátást biztosítja.

Hazai (Domestic) teljesítmény

Az adott ország területén (politikai határain belül) keletkezett teljesítmény, függetlenül a létrehozói állampolgárságtól.

Hányadrészvény (kvótarészvény)

Névérték nélküli részvény, amely az összvagyon egy részét képviseli. Főként az amerikai piacokon van forgalomban.

Hátralévő futamidő

Adósságjellegű értékpapír esedékességéig hátralévő idő.

Hátrább sorolt kölcsönök

Kölcsönkötvények, amelyek esetében a hitelezők a kibocsátó hagyatéki eljárása vagy csődeljárás során igényeiket csak a privilegizált, elsőbbségi követelések kielégítése után érvényesíthetik.

Házibank

Az a bank, amelyen keresztül egy vállalat bankügyleteinek többségét lebonyolítja.

Háztartás szektora

Azon tevékenységek összessége, amelyek közvetlenül a személyes szükségletek kielégítésére irányulnak, tehát a végső fogyasztás színtere.

Háztartás.

Legkisebb fogyasztó szervezet, fogyasztáscentrikus, laza munkamegosztású, természetes belső elszámolású, nem expanzív, atomizált, rövid távon nem visszacsatolt, elsődleges termelési tényezőket (munkaerő, föld, stb.) eladó és (fogyasztási) javakat vásárló gazdálkodó egység. Absztrakt fogalom, a mikroökonomia egyik szereplője.

Háztartás..

Egy házban, lakásban együtt élő emberek közössége, akik egymástól függenek, egy jövedelmi egységet képeznek, de nem feltétlenül egy család.

Háztartás...

Jövedelmet felhasználó fogyasztói egység.

Hedge

-> Fedezeti ügylet.

Hedge és spekuláció a BÉT határidős piacán

A fedezeti üzletkötőnek általában gazdálkodásából adódóan van devizaárfolyam- vagy kamatláb kockázatnak kitett pozíciója. A határidős piacot arra használja fel, hogy meglévő pozíciójával ellentétes irányú kockázatot vállalva igyekszik csökkenteni az eredeti kockázatát.

A potenciális veszteséggel szembeni fedezettség ára a határidős piacon a potenciális nyereségekről való lemondás, az opciós piacon pedig a kifizetett prémium.

Helyi önkormányzatok, s azok költségvetése

A helyi önkormányzat önálló gazdálkodó szervezet. Az önkormányzati vagyon körébe tartozik egyrészt az önkormányzat törzsvagyona, másrészt az önkormányzat vállalkozói vagyona. A törzsvagyon lehet forgalomképtelen és forgalomképes.

A központi költségvetés kiadási oldala és a helyi önkormányzati költségvetés bevételi oldala kapcsolódik egymáshoz.

Helyreállítási periódus

A gazdasági trendtől lefele való szignifikáns eltérés periódusa. Szakaszai:

- Katasztrófa - az a szakasz, amikor a gazdaság teljesítménye csökken.
- Kilábalás a katasztrófából - a gazdaság a katasztrófa mélypontjáról növekszik a kritikus pontig
- Felzárkózás a gazdasági trend vonalához - a gazdaság növekedése a kritikus pont után

Herfindhal-index

Piaci koncentráció egyik mérőszáma, amely mind az iparágban levő vállalatok számát, mind a méretkülönbségeket figyelembe veszi. Az indexet az egyes vállalatok piaci részesedésének négyzetét összeadva kapjuk meg.

Hermann Gossen (1810-1858)

1854-ben mutatott rá a német Hermann Gossen (1810-1858) a határhaszon elmélet előfutára, hogy e paradoxonnak látszó eset mögött egy egyszerű, bárki által megfigyelhető összefüggés a csökkenő élvezetek elve húzódik meg. E tételből nőtt ki a kardinális haszonelmélet, ami mindent, az időközben csökkenő határhaszon elvévé (Gossen I. törvénye) átkeresztelt törvénnyel igyekezett megmagyarázni.

Hicks-féle jövedelemkompenzációs módszer

Egy jószág áremelkedését annyi jövedelememeléssel kompenzáljuk, hogy elérje az eredeti hasznossági szintet.

Hicksi értelemben semleges a műszaki haladás

Ha az változatlan munka technikai felszereltsége (K/L) mellett azonos mértékben növeli mindkét tényező határtermelékenységét, vagyis a helyettesítés rugalmassága éppen egységnyi.

High-tech papírok

A csúcstechnológiák területén működő társaságok részvényei.

Highflyers (magasan szálló)

Azon értékpapírok amerikai elnevezése, amelyek árfolyama meredeken emelkedik.

Hirdetményi eljárás

Nyilvános bírósági felszólítás jogot vagy követelések érvényesítésére. Hirdetményi eljárásban nyilvánítják érvénytelenné az elveszett vagy megsemmisült értékpapírokat.

Hitel - A hitelfelvevők köre szerint

Vállalkozói hitelek:

- Áthidalási hitel
- Rulirozó hitel
- Forgótőke hitel
- Beruházási hitel
- Nyitott hitelkeret

Lakossági hitelek

- Fogyasztói hitel
- Áruvásárlási kölcsön

Hitel - Fedezete szerint

Fedezet nélküli hitelek

- Negatív pladge
- Ügyfél limit
- Name-lending

Fedezettel bíró hitelek

- Személyi biztosítékkal rendelkező hitelek
- Dologi biztosítékkal rendelkező hitelek

Hitel - Lejárat szerint

- Rövid lejáratú DDéven belüli hitelek
- Középlejáratú DD1-5 év lejáratú hitelek
- Hosszú lejáratú DD5 évnél hosszabb lejáratú hitelek

Hitel - Pénztömeg nagyságára gyakorolt hatása szerint

- Jegybanki hitel DDDszálapénzt és készpénzt teremt
- Kereskedelmi banki hitelDDszálapénzt teremt
- Bankközi hitelDDRepo hitel

Hitel - Tartalom szerint

Pénz hitelek

- Személyi hitelek
- Reálhitelek
- Kaució hitelek

Kötelezettségvállalási hitel

- Elfogadmány hitelek
- Akkreditív hitelek

Hitel alapvető formái

- A bankhitelek (pénz-, és kötelezettségvállalási hitelek), valamint
- A kereskedelmi hitelek.

Hitel alapvető formája

Bankhitel a hitelintézetek által nyújtott hitelek lehetnek pénz-, és kötelezettségvállalási hitel, kereskedelmi hitel áruban, szolgáltatásban nyújtott hitel.

Hitel biztosítékok jellemzői

- Könnyen követhető, jogi szempontból tiszta legyen
- Könnyen elérhető
- Legyen piacképes
- Értékálló
- Tartós
- Könnyen ellenőrizhető

Hitel fedezeti biztosítások

- Garanciális

Hitel formái

- Banki
- Kereskedelmi

Hitel futamideje

A pénzfolyósítástól az utolsó törlesztő részlet visszafizetéséig terjedő időtartam.

Hitel, a kölcsön igénylésével és elbírálásával kapcsolatos tevékenységek

- Üzleti terv elkészítése, leírja a vállalkozása megnevezését, telephelyét, levelezési címét a vállalkozás formáját a cégbírósági bejegyzés alapján, bemutatja a vállalkozási tevékenység tartalmát, ismerteti a vállalkozás pénzügyi helyzetét, tartós befektetés esetén bemutatja a megtérülésre vonatkozóan végzett számításokat.

Tőzsde szótár by pezo(9910903@citromail.hu)

- Hitelkérelem kimunkálása összhangban az üzleti tervvel, leírja a cég adatait, az üzleti tervvel összhangban bemutatja üzleti tevékenységét, rögzíti a vállalkozás hitelképességének vizsgálatára alkalmas pénzügyi mutatóit, a hitelszükségletet kiváltó ok megnevezése, a hitel célja, a hitel nagyságrendje, a hitel összege, a hitel visszafizetésének időtartama, azon belül a törlesztés ütemezését, megajánlott biztosítékot.

- A hitelkérelem mellékletét képező dokumentációk: üzleti terv, anditált mérleg, eredmény-kimutatás, a jövőre vonatkozó előzetes pénzügyi terv, a biztosítékok igazolása.

- A hitelkérelem megtárgyalása a hitelintézettel, a hitelintézet munkatársa értékeli és felveszi a kapcsolatot a kérelem benyújtójával, a megbeszélés színhelye a hitelintézet, de nem kizárt, hogy a megbeszélésre a kölcsönkérő vállalatnál kerül sor

- A hitelintézet hitelkérelmet ellenőrző tevékenysége, a hitelnyújtónak öt alapvető kritériuma van: jellem, fizetőképesség, tőke, biztosíték, feltételek. A kritériumok angol megnevezésének kezdőbetűje alapján öt C. kritériumnak is nevezik

- A hiteligénylő minősítése a hitelintézet által

- A cenzúrabizottsági döntést

A hitelkérelem elbírálása során egyéb feltételnek azokat a tényezőket nevezik, amelyekre a hitel igénylője semmilyen befolyással nem bír, de befolyásolhatják a kölcsön visszafizetésének lehetőségeit. Pl. az adótörvények, vám, és a devizajogszabályok módosulásai.

Hitel.

Pénz, vagy árú megelőlegezése, átengedése kamatfizetés ellenében.

Hitel..

A hitel pénzeszközök átengedése, illetve előlegezése kamatfizetés ellenében meghatározott időre.

Hitelbiztosítékok.

A hitelező, amikor hitelt nyújt, szükségszerűen számol az adós anyagi, pénzügyi helyzetének esetleges változásaival. Ezért biztosítékot követel a hitelfelvevőtől. A biztosítéknak meg kell felelni meghatározott általános követelményeknek.

Hitelbiztosítékok..

A hitelező olyan biztosítékot fogad el, amely:

- Könnyen kiköthető jogi szempontból tiszta
- Könnyen értékelhető piaci értékének meghatározása nem ütközik akadályokba
- Piacképes akadálytalanul valamilyen fizetőeszközzé váltható át
- Értékálló piaci értéke hosszabb távon nem csökken, azon ár alá amit eredetileg képvisel

Hitelbiztosítékok...

A hitelező által elfogadható, illetve gazdálkodó szervezet által megajánlott biztosíték lehet személyi vagy tárgyi. A személyi biztosítékok a kezesség, és a bank garancia, tárgyi biztosítékok a zálogjog, az óvadék.

Hiteldíj

A hitel felvevőnek a felvett hitel után hiteldíjat kell fizetni. A teljes hiteldíj az összeg, amelyet a hitelszerződés alapján a hitel felvevőnek fizetni kell, magában foglalja a hitelt, a hitel után fizetendő kamatot, a bankköltségeket, a biztosítási díjat A kamatfizetés gyakorisága módosítja az éves kamatlábat.

Hitelek csoportosítása

1. Pénztömeg nagyságára gyakorolt hatása szerint:
 - jegybanki hitelDDDszálapénzt és készpénzt teremt
 - kereskedelmi banki hitelDDszálapénzt teremt
 - bankközi hitelDDDrepo hitel
2. A hitelfelvevők köre szerint:
 - nyitott hitelkeret
 - rulirozó hitel
 - vállalkozói hitelek

áthidalási hitel

forgótőke hitel

beruházási hitel

- lakossági hitelek

fogyasztói hitel

áruvásárlási kölcsön

3. A hitelek tartalma szerint:

- pénz hitelek

személyi hitelek

reálhitelek

kaució hitelek

- kötelezettségvállalási hitel

elfogadmány hitelek

akkreditív hitelek

4.a hitelek fedezete szerint: DD

- fedezet nélküli hitelek

ügyfél limit

negatív pladge

name-lending

- fedezettel bíró hitelek

személyi biztosítékkal rendelkező hitelek

dologi biztosítékkal rendelkező hitelek

5.A hitelek lejáratára szerint:

- rövid lejáratú DDéven belüli hitelek

- középlejáratú DD1-5 év lejáratú hitelek

- hosszú lejáratú DD5 évnél hosszabb lejáratú hitelek

Hitelezési folyamat szakaszai

- A hitelkérelem összeállítása, benyújtása a bankhoz.

- A hitelkérelem banki vizsgálata, elbírálása.

- A hitelszerződés megkötése, vagy a hitelkérelem elutasítása.

- A kölcsön folyósítása a kölcsönszerződés szerint.

- A hitel figyelése (hitel monitoring).

- A hitel visszafizetése.

a) Hiteligénylőre vonatkozó legfontosabb információkat, célra vonatkozó információkat, főbb adatokat üzleti terv melléklete

b) Magában foglalja az ügyfél, az ügylet és a fedezetek értékelését szubjektív (cég piaci helyzete, vezetők szakképzettsége) és objektív szempontok (számviteli információs bázisból pénzügyi adatok)

c) Döntéshozatal

d) Kölcsönfolyósítás

e) Hitelfigyelés időszaka, a kölcsön folyósításától az utolsó törlesztő részlet megfizetéséig terjed.

A hitelképesség megítélése során a bank két nagy csoportba osztja a szempontokat:

- szubjektív: olyan ismérvek, melyek nem vagy csak nehezen számszerűsíthetők (pl. cég piaci helyzete, vállalkozás menedzsmentjének színvonala)

- objektív: a számviteli információs bázisra, mérleg adattartalmára támaszkodva sok mutatószám képezhető, melyek a vállalkozás pénzügyi, vagyoni, jövedelmezőségi helyzetéről adnak képet. A hitelbírálat után dönt a bank, hogy megkötö-e a szerződést és ha igen milyen feltételekkel.

Hitelező

Jogi vagy természetes személy, aki szolgáltatásáért (áru, pénz értékpapír) szerződés alapján teljesítést követelhet.

Hitelezői kamat

A bank oldaláról nézve az a kamat, amelyet a tartalékbetételre vagy más, az ügyfelek által elhelyezett pénzüsszagra fizetni kell.

Hitelfedezet (biztosíték)

Az a vagyoni érték, amelyet pénzzé téve a hitel visszafizetéséhez szükséges pénz megszerezhető abban az esetben is, ha az adós közben fizetéképtelenné válna.

A biztosítékok 3 csoportba szokták sorolni:

- Dologi biztosítékok (pl. zálogjog, óvadék),
- Személyi biztosítékok (pl. kezesség, bankgarancia),
- Egyéb biztosítékok (pl. engedményezés, vételi jog).

Hitelfigyelés

A hitelfigyelés időszaka a kölcsön folyósításától az utolsó törlesztő részlet megfizetéséig terjed, s ezalatt a bank folyamatosan nyomon követi a hitel felhasználását.

Hitelgarancia intézmények

a. Hitelgarancia Részvénytársaság

Belföldinek minősülő magánszemélyek, illetve ezek többségi tulajdonban lévő társaságok, szövetkezetek részére készfizető kezességet vállal.

b. Agrár- Vállalkozási Hitelgarancia Alapítvány

Az alapítvány a PHARE segély felhasználásával, az FVM és bankok részvételével jött létre. Hitelfedezeti garanciát nyújt.

Hitelgarancia Részvénytársaság

1993 óta létezik. Belföldinek minősülő magánszemélyek, illetve ezek többségi tulajdonában lévő társaságok, szövetkezetek részére készfizető kezességet vállal, ezzel segíti a gazdálkodókat hitelhez jutni.

Egy hiteligénylő felé egy időben fenálló kezességvállalás összege nem haladhatja meg a 400 millió forintot.

Belföldinek minősülő magánszemélyek, illetve ezek többségi tulajdonban lévő társaságok, szövetkezetek részére készfizető kezességet vállal.

Hitelintézet díjainak számítása

- Ügyleti kamat
- Késedelmi kamat
- Kamat jellegű díjtétel
- Költségtérítés

Hitelintézet szavatoló tőke összetevői

- Jegyzett tőke,
- Tőketartalék,
- Eredménytartalék,
- Általános tartalék,
- Értékelési tartalék,
- Mérleg szerinti eredmény,
- Alárendelt kölcsöntőke.

E tőkeelemek közül az alárendelt kölcsöntőkét, valamint az értékelési tartalékot ún. járulékos tőkeelemnek nevezzük, míg a saját tőke többi összetevőjét alapvető tőkeelemnek hívjuk.

Az alárendelt kölcsöntőke kifejezést használjuk minden olyan kölcsönre, amely ténylegesen rendelkezésre áll. A hitelintézeteknek az adózott eredményük terhére az osztalék, illetve a részesedés kifizetése előtt ún. általános tartalékot kell képezniük. Az általános tartalékot csak a tevékenységből származó veszteségek rendezésére lehet felhasználni.

A tőkemegfelelés a hitelintézet fizetőképességére utaló kifejezés. A hitelintézeteknek legalább 8 %-os tőkemegfelelési mutatót kell folyamatosan fenntartaniuk.

Hitelintézet szavatoló tőkéje

A hitelintézetek saját tőkájének összegét szavatoló tőkének nevezzük.

Hitelintézetek és a pénzügyi vállalkozások közötti különbség

A hitelintézetek és a pénzügyi vállalkozások között az az alapvető különbség, hogy bizonyos pénzügyi szolgáltatásokat csak a hitelintézményetek végezhetnek, a pénzügyi vállalkozások nem.

Hitelintézetek típusai

- A bankok, azok a hitelintézetek, amelyek valamennyi pénzügyi szolgáltatás végzésére engedélyt kaphatnak, s ezen belül betétek gyűjtésével és pénzforgalmi szolgáltatások nyújtásával üzletszerűen foglalkoznak.

- A szakosított hitelintézetek nem kaphatnak engedélyt valamennyi pénzügyi szolgáltatás végzésére. Lakástakarék-pénztárt legkevesebb egymilliárd Ft-os jegyzett tőkével lehet alapítani. E pénztárak alaptevékenységének az ún. lakáselőtakarékossági szerződés szerinti betétgyűjtést és hitelnyújtást lehet tekinteni. A jelzálog-hitelintézet alaptevékenysége az ingatlanon alapított jelzálogjog fedezete mellett nyújtott jelzáloghitelezés, valamint a kölcsönök forrásául szolgáló jelzáloglevelek forgalomba hozatala. Alapításához 3 milliárd Ft jegyzett tőke szükséges.

- A szövetkezeti hitelintézetek még korlátozottabb körben végezhetnek pénzügyi szolgáltatásokat, mint a szakosított hitelintézetek.

A bankok és a szakosított hitelintézetek kizárólag részvénytársaságként, a többi pénzügyi intézmény részvénytársaságként, vagy szövetkezetként működhet.

A bankok alapításához minimálisan 2 milliárd forintnyi jegyzett tőke szükséges. A pénzügyi szolgáltatási tevékenység végzésének szigorúan előírt személyi és tárgyi feltételei vannak.

Hitelintézmények

Kizárólagos joggal végez betétügyleteket, fogadhat el saját tőkét meghaladó mértékben nyilvánosságtól pénzeszközt, továbbá pénzforgalmi szolgáltatásokat nyújthat, és egyéb pénzügyi szolgáltatási tevékenységet végezhet

- Bankok: (kereskedelmi) minden pénzügyi tevékenységre jogosult Alapításához 2 milliárd Ft kell. OTP, Budapest bank

- Szakosított hitelintézmények: nem minden szolgáltatásra jogosult Szakosított Lakás-takarék-pénztár, Magánnyugdíjpénztár

- Szövetkezeti: gyűjthet megtakarításokat, csak pénz úraelosztó, , kisebb összegű hitelt nyújthat. Takarékszövetkezet.

Hitelképesség (bonitás)

Adós minősítése a hitelezők körében annak alapján, hogy esedékes fizetési kötelezettségeinek mennyire tud eleget tenni.

Hitelpénz

Olyan bank passzíva, amely ellátja a pénznek forgalmi eszköz, fizetési eszköz és felhalmozási eszköz funkcióit.

Hitelpénz: egyoldalú kötelezettségek teljesítésére alkalmas, tartalékolható.

Hitelpiac

A különféle hitelek piacának összessége.

Hitelprolongáció

A hitelek átütemezését hitelprolongációnak nevezzük. Ha az adós látja, hogy esedékességkor nem fogja tudni, visszafizetni a tőkét és kamatait, úgy kérheti a hitel futamidejének meghosszabbítását.

Hitel számla - Kölcsön számla

A hitel számla (kölcsön számla) a hitelek (kölcsönök) nyilvántartására szolgáló számlafajta.

Hivatalos árfolyamjegyzés

Valamennyi tőzsdén, minden tőzsdenapon megjelenő hivatalos közlöny, amely egyéb tájékoztatás mellett tartalmazza a hivatalos kereskedelemben részt vevő összes részvény árfolyamát.

Hivatalos jegyzés

A hivatalos kereskedelemben részt vevő részvények árfolyamjegyzése. E kereskedelemben csak olyan értékpapírok vehetnek részt, amelyek megfelelnek a tőzsde által előírt követelményeknek.

Hivatalos tőzsdekereskedelem

-> Hivatalos jegyzés.

Hivatalosan nem jegyzett értékpapírok

Mindazon értékpapírok, amelyek nem kapnak engedélyt a tőzsdei hivatalos kereskedelemben való részvételre.

Holdingtársaság

Vagyonkezelő szervezet.

Hossz-spekuláció

Árfolyam-elemkedésére számító deviza-, illetve értékpapír vásárlás.

Hossz (hausse)

Ár- vagy árfolyam-emelkedési tendencia.

Hosszú pozíció (long position)

Eladásra szánt értékpapír vagy deviza birtoklása, áresési várakozással.

Hosszú táv.

Az az időperiódus, amelyen belül a vállalat a termelési tényezőket megváltoztathatja, de a technológiája (így termelési függvénye) alapvetően nem változik. Ebben az időtávban értelemszerűen minden költség változóvá válik.

Hosszú táv..

A közgazdaságtanban az az időtáv, amelyen belül valamennyi termelési tényező mennyisége megváltozhat, de az alapvető termelési eljárás nem változik.

Housse-spekulánsok

Azok a spekulánsok, akik a kamatláb csökkenését, így az árfolyam növekedését várják, ezért értékpapírokat szándékoznak vásárolni, a tőzsdei pénzkínálatot képviselik.

Hozam (yield)

A befektetett tőkéből származó adózott nyereség a befektetett összeghez viszonyított százalékban kifejezve.

Hozamszelvény

-> Nyereségrészesedési jegy.

Idegen tőke.

Egy vállalkozás adóssága, a felvett pénzhitelek összege, összes kötelezettségek.

Idegen tőke..

Hosszú lejáratú hitel, kölcsön, kötvény kibocsátás. Rövid lejáratú: folyó finanszírozási források, kapott előleg, váltó tartozások, tartozások szállítóknak, tartós passzívák, hitel, kölcsön, ki nem emelt kötelezettségek.

Idegen tőkeelemek

Nem feltétlenül szükségszerű a vállalkozási folyamat egészét saját tőkével finanszírozni, előfordulhatnak olyan pénzügyi helyzetek, amikor előnyösebb idegen tőkét igénybe venni. Az idegen tőke származhat tisztán pénzügyi vagy teljesítmény kapcsolatból. Az induláshoz nagy segítséget nyújthat a pénzügyi kapcsolatból származó idegen tőke, amelyhez a vállalkozó bankhitelek, bankkölcsönök segítségével, kötvények kibocsátásával juthat hozzá. A saját tőke lejárat nélküli tőke az idegen tőke lejáratával bíró tőke.

Idegen váltó.

Olyan váltó, amely kibocsátója egy másik természetes vagy jogi személyt szólít fel, hogy a váltóban megjelölt összeget a váltón feltüntetett részére kifizesse (vö.: elfogadvány, intézmény).

Idegen váltó..

Az olyan váltóügyleteket, amelyekben 3 szereplője van idegen váltónak nevezzük. Ilyenkor a címzettnek korábban az alapügylet vevőjével szemben egy másik gazdasági eseményből kifolyólag kötelezettsége keletkezett. Idegen váltó esetén az alapügylet vevőjét nem kiállítónak, hanem kibocsátónak nevezzük.

Ideiglenes osztalék (osztalékelőleg)

Részletfizetés az éves osztalékból a tárgyévi nyereség terhére az üzleti év lezárása előtt. Főként az USA-ban szokásos, ahol az osztaléket többnyire negyedévenként fizetik ki.

Ideiglenes részvény

Egy részvénytársaság alapítása után, az alaptőke teljes befizetése előtt kiadott részvény.

Időbeli halmozódás

Időbeli halmozódást okoz az amortizáció beszámítása az adott fázis teljesítményébe, hiszen a felhasznált és használat közben kopó állóeszközök korábbi fázis teljesítményei.

Igazoló záradék

A részvénytársaság zárlati ellenőrének igazolása arról, hogy a mérlegkészítés során nem vétettek az alóírások és a törvények során.

Infláció csökkentésének eszközei

- Állami kereslet csökkentése
- Forgalomba lévő pénzösszeg szabályozása
- Kínálat élénkítő eszközökkel / pl. adókedvezményekkel /

IMF - Nemzetközi Valuta Alap

Létrehozásának célja a világgazdaság stabilitásának biztosítása volt. Hazánk 1982 óta tagja a Nemzetközi Valutaalapnak. A Valutaalap a tagállamoknak hitelt nyújt a folyó fizetési mérleg-hiány átmeneti finanszírozására.

Az IMF (Nemzetközi Valuta Alap) akkor tekint egy devizát konvertibilisnek, ha a fizetési mérlegének legalább a folyó műveleteire fennáll a szabad átválthatóság, ennek pedig a Forint eleget tesz.

Azt a konvertibilis valutát, amely a világgazdaságban a világpénz szerepét betölti, kulcsvalutának nevezik (pl. USD). Azon valutákat, amelyek a nemzetközi kereskedelmi forgalomban játszanak fontos szerepet, kereskedelmi valutáknak hívjuk (pl. DEM). Azokat a valutákat, amelyeket elsősorban a jegybankok használnak fel tartalék-képzésük során, tartalék valutáknak nevezzük (pl. CHF). Az egyes valuták, devizák egymáshoz viszonyított értékét (rátát) valuta- (deviza) árfolyamnak nevezzük.

Az egyes valuták egymáshoz viszonyított árfolyamának közzétételét árfolyamjegyzésnek nevezzük.

Közvetlen árfolyamjegyzés: ez esetben a külföldi valuta az állandó és a hazai a változó tényező. Közvetett árfolyamjegyzés: ilyenkor a hazai valuta az állandó tényező, s a külföldi a változó.

Importbeszerzés ellenértékének kiegyenlítése

- Valutával vagy devizával.
- Exportáruval vagy exportszolgáltatással,
- Külkereskedelmi szerződésben meghatározott forintszámláról forintban.

Nem minősül importbeszerzésnek az exportértékesítéshez kapcsolódóan a magyar határállomás és a külföldi rendeltetési hely közötti útszakaszra jutó szállítási és rakodási, valamint raktározási díj sem.

Importkontingens

A kormány által adminisztratív úton megállapított mennyiség, amelynél tilos többet importálni az adott termékből a vonatkozó naptári évben.

Következménye:

- Központi árszabályozás alakul ki
- Nő a belföldi ár miközben a behozatal változatlan marad

Importtal kapcsolatos jövedelemáramlás - Im Import

A vállalat szektorának kiadása, a külföld bevétele az árubehozatal kapcsán.

Income - Jövedelem

Termelői oldalról – az áruk értékesítése során realizált árbevétel és a termelés során felmerülő költségek különbözete.
Fogyasztói oldalról – a fogyasztó vásárlóképessége.

Index (lat.)

Dinamikát jellemző mutatószám, amellyel szemléltethetők a gazdaság valamely területén lejátszódó, bizonyos korábbi időponthoz viszonyított változások.

Indexálás (biztosítás)

A szerződésben rögzített értékkevetési módszer, amelynek alapján a ('© biztosítási díj) vagy a biztosítási összeg meghatározott mértékkel automatikusan, a szerződés módosítása nélkül változik. Mértéke általában az inflációtól, vagy a hivatalos mutatóktól (pl. KSH) függ.

Indexelés

A bérek, esetleg nyugdíjak nominális változásának hozzáigazítása a fogyasztói árszínvonalhoz.

Indexkölcson

Magas infláció esetén kibocsátott olyan kölcsönkötvény, amelynél a visszafizetendő összeget és a kamatokat egy indexzáradékhoz, értékállandósági záradékhoz igazítják.

Indirekt pénzüpi eszközök

A jegybank közvetett eszközökkel szabályozza a pénztömeget és a kamatlábat (nyíltpiaci műveletek, a refinanszírozási és rediszkontláb-politika, a kötelező tartalékráta-politika).

Indukált beruházás

A jövedelem (termelés) várható változtatása által kiváltott (indukált) beruházási igény.

Indukált műszaki haladás

Valamilyen külső hatásra (piaci igények, gazdaságpolitikai, politikai törekvések) bekövetkező, "megrendelt" műszaki haladás.

Infláció - Hiperinflációnak

Hiperinflációnak az árszínvonal olyan drasztikus emelkedését nevezzük, amely már nem biztosítja a gazdasági tisztán látást. A pénz elértéktelenedik, az inflációs ráta eléri, sőt könnyen meghaladhatja a havi 100%-ot. Erre példa a már fent említett magyarországi áremelkedés 1946-ban, de az 1920-as évek elején Németország árszínvonala is hasonlóan alakult. A hiperinfláció az előző kettőhöz képest minőségileg új árszínvonal emelkedést jelent. Nem csak a gazdaságot, hanem a társadalom egészét is érinti. Ennek megfelelően más kezelést kíván, mint a kúszó és vágató infláció.

Infláció - Lassú, vagy kúszó infláció

A lassú, vagy kúszó infláció esetében az árszínvonal évente csak néhány százalékkal nő. Az árak maguk nem stabilak, változásuk mértéke azonban igen, hirtelen árszínvonal változások nincsenek.

Infláció - Vágató infláció

A vágató infláció esetén az árszínvonal változása évente már két vagy háromjegyű számmal fejezhető ki. Az árak hirtelen nőnek, de a szabad kapacitásokkal rendelkező gazdaságok még vágató infláció esetén is jó teljesítményekre képesek. A pénz gyors elértéktelenedése miatt ekkor a gazdaság szereplői vagyontukat pénz helyett más értékállóbb befektetésekben, például aranyban, vagy ingatlanban tartják. Ez megnöveli a tartós fogyasztási cikkek keresletét, ami a jövedelem növekedéséhez vezet. Ennek feltétele, hogy álljanak rendelkezésre szabad kapacitások, ellenkező esetben azonban az infláció tovább növekszik.

Infláció fajtái

Áremelkedés mértékétől, módjától, gazdasági hatásaitól függően:

- Tehetetlenségi vagy anticipált infláció
- egy ország nemzetgazdasága be tud állni egy állandó, alig néhány %os inflációs ütemre

Árszínvonal-emelkedés mértékétől függően:

- Kúszó infláció
- az árszínvonal emelkedése 1számjegyű, tehát 10% alatt van
- Vágató infláció
- a mérték már 2 v. 3 számjegyű
- ilyenkor az emberek igyekeznek megszabadulni pénzüktől, növekszik a pénz forgási sebessége
- Hiperinfláció
- az árszínvonal naponkénti vagy óránkénti változása
- a kialakult jövedelem- és vagyonarányok teljesen felborulnak
- a pénz alkalmatlanná válik funkciói betöltésére

Infláció okai

Az infláció tartós árszínvonal emelkedés. Az árszínvonal a gazdaság termékárainak súlyozott átlaga. A termékárak az áru és pénzüpi piac összjátékának eredményeként alakulnak. Ha a makrokereslet meghaladja a makrokínálatot, akkor nem csak az egyes termékek esetén, hanem összességükben emelkednek meg az árak. A makrokereslet meghaladhatja a kínálatot, úgy, hogy a kereslet nő a kínálathoz képest, vagy úgy, ha a kínálat csökken a kereslethez képest. Ezek alapján beszélhetünk keresleti, vagy költség- (kínálati) inflációról.

- Viharos ütemű technikai fejlődés - beruházások gazdasági növekedésben játszott szerepe csökken
- Megnőtt a tartós fogyasztási cikkek súlya, melyeket a háztartások hitelből vásárolnak - ezek a reálgazdaság pénzmozgásaitól független pénzmozgások
- Nagyvállalatok ár- és bérbefolyásoló hatása (monopolhelyzetben lévő akár inflációkiváltó is lehet bérpolitikájával)
- Nemzetgazdaságok között kialakult sokoldalú kapcsolatrendszer és a termelési tényezők szabad mozgása miatt az egyik országban bekövetkező inflációs folyamat hatással van más nemzetgazdaságok működésére is
- Nonprofit szervezetek súlyának növekedése a gazdaságban - állami kgtvetés finanszírozza - felpuhul a kgtvetési korlát - a piac igényeinél nagyobb pénzmennyiség kerül a forgalomba
- Megnőtt a monetáris szféra szerepe és a gazdaság függősége az állami kgtvetéstől
- Állam túlméretezett szerepe a gazdaságban
- Nem megfelelő nagyságú kínálat, túlméretezett kereslet
 - beruházás-ösztönzés - gazdasági növekedés
 - nagyobb GDP - csökkenthető egyensúlyhiány

Infláció társadalmi-gazdasági hatásai

- Kedvezőtlenül hat az életszínvonalra
- Vállalkozások termelési szerkezete kényszerből átalakulhat
- Fogyasztási javak és termelési tényezők arányainak módosulása
- Jövedelem- és vagyon újraelosztó hatás
- Adóterhek növelése, vállalkozási feltételek romlása
- Kuszává teszi és korlátozza a hitelkapcsolatokat
- Reálkamatláb=nominális kamatláb-inflációs ráta
- Vagyonok értékösszetételének megváltoztatása - leértékelés
- Általános bizonytalanságot szül, megnehezítve a döntéseket, táptalajt adva visszaéléseknek
- Az egész gazdaságtól erőforrásokat von el

Infláció.

Az árszínvonal tartós emelkedése, ami egyben a (hitel)pénz elértéktelenedése, vásárlóerejének csökkenése is.

- Infláció: a pénz vásárlóerejének folyamatos romlása, az árszínvonal tartós és többnyire jelentős növekedése
- Infláció esetén a gazdaság szereplői azt tapasztalják, h. fogyasztási igényeik kielégítéséhez, illetve a termeléshez szükséges tényezőket csak egyre több pénzért tudják megszerezni
- 1930 óta, az aranypénzrendszer megszűnésével, a saját értékkel nem rendelkező hitelpénz az infláció lehetőségét, mint az egyensúly hiányának megjelenési formáját adta
- Alapja, h. a forgalomban lévő pénzt nem lehet többé aranyra váltani
- Ezzel a pénzkereslet-kínálat egyensúlyának hiánya többletpénz esetén általános és önmagát gerjesztő árszínvonal-emelkedést idéz elő
- Folyamatosan újratерemti önmagát
- Világméretű válságtűnet: **D**
 - gazdasági növekedés lassulása
 - országok fizetési mérlegének romlása
 - eladósodás
 - infláció felerősödése

Infláció..

Az infláció az árszínvonal tartós emelkedése. Ezzel szemben a defláció az árszínvonal tartós csökkenését jelenti. Tehát nem beszélünk inflációról, ha egy, vagy pár termék ára megemelkedik. Infláció az, ha a gazdaság egészében tapasztalható áremelkedés, majdnem minden termék ára növekszik. Az inflációnak feltétele még a tartósság is, az egyszeri áremelkedés nem infláció. Az infláció tehát folyamat. Az infláció mértékét az áremelkedés százalékában határozzuk meg, aminek alapja a bázis (előző) év. Tehát az infláció mértéke, vagyis az inflációs ráta a t0 időről t1 időre.

Infláció...

Olyan gazdasági helyzet, amelyben a különböző árukért és szolgáltatásokért egyre többet kell fizetni. Ilyenkor nem az egyes termékárból indulunk ki, hanem aggregátumok árszínvonalát vizsgáljuk.

Inflációs ráta

Az árszínvonal százalékban kifejezett növekedése.

Információ

Ahhoz, hogy a gazdasági rendszerek működését követni tudjuk, szükség van a gazdasági rendszer környezetére,

Tőzsde szótár by pezo(9910903@citromail.hu)

belső működésére vonatkozó adatok, információk gyűjtésére, feldolgozására, értékelésére. Az információs rendszerek legkisebb eleme az adat. Az információ olyan tájékoztatás, közlés, adat, ismeret, hír, amely a címzett által értelmezhető, s amelynek célja a bizonytalanság csökkentése, a lehetséges alternatívák közötti döntés elősegítése. Az információs rendszer az adatoknak a velük kapcsolatos információs események, a rajtuk végrehajtott információs tevékenységeknek, az előzőekkel kapcsolatos erőforrásoknak, az információk felhasználóinak, a szabályó szabályoknak és eljárásoknak a szervezet együttese.

Információs rendszer három legfontosabb összetevője

- A felhasználók: akik az információs rendszer segítségével gyors rendszeres pontos tájékoztatást kapnak és így hozhatják meg döntéseiket.
- Az információk: a feldolgozott adatok, melyek értékének meghatározása igen nehéz.
- Eszközrendszer:, mely függ az információs rendszer megoldási változatától.

Információs rendszerek csoportosítása

Az eszközrendszert működtetési módja: manuális és számítógéppel támogatott

A rendszer célja szerint: Tranzakció orientált (termelésirányítás, marketing, logisztika), vezetői, és irodai információs rendszerek.

A gazdasági szervezeteknek a gyorsan változó környezetben kell talpon maradni, eredményesen működni. A piacgazdaság teremtette versenyhelyzetben csak akkor érvényesülnek, ha minél gyorsabban tudnak előre jelezni, felismerni a várható változásokat. A gazdasági szervezetek ma már az adatot és az abból előállított információt, mint erőforrás tartják számon. Az információ stratégia szempontból igen fontos, mert szerepet játszik a hatékonyság növelésében és a versenyképesség megőrzésében.

Ingatlanalap.

Befektetési társaság által kezelt tőke, amelynek célja az ingatlanpapírokba való befektetés a kockázat földrajzi és egyes objektumonkénti figyelembevételével.

Megkülönböztetünk:

- Nyitott ingatlanalapokat, ahol a befektetési társaságok által kibocsátott részvények vonatkozásában az alapot visszavételi kötelezettség terheli,
- Zárt ingatlanalapot, ahol a finanszírozásra kerülő ingatlanokat és a társasági tőke nagyságát rendszerint előre rögzítik, a részjegyeket nem lehet visszaváltani, így csak másodpiaci forgalomban lehet őket értékesíteni.

Ingatlanalap..

Túlnyomórészt ingatlanokat vásárolnak, bár a likviditás megőrzése érdekében bizonyos mennyiségű bankbetétet és kincstárjegyet is tartanak.

Ingyenes részvény

A nyereség kifizetés egyik módja; a régi részvényeseknek addigi rész tulajdonuk arányában új részvényeket bocsátanak rendelkezésre, amelyeket a tartalékokból és a ki nem fizetett nyereségből finanszíroznak. A társasági vagyon az ingyénrészvények kiadásával nem változik.

Innovatív beruházás

Olyan beruházás, amelynek belső korszerűsödési rátája jelentősen nagyobb a környezet korszerűsödési rátájánál.

Insider

-> Belfentes.

Instabil egyensúly

Olyan részpiaci egyensúly, amely a másik piac kis változása esetén is felborulhat.

Integráció gazdasági hajtóerő

- A két világháború közötti válságok és kereskedelem leépülése
- A nemzeti gazdasági határok egyre inkább szűknek bizonyultak
- Optimális vállalati és üzemméretnek és az optimális piacméret kialakítása
- Technikai rés áthidalása az USA, Japán és az újonnan iparosodó országok vonatkozásában.
- A regionális piacok egyesítése, mely segíti az értékesítési lehetőségek bővítését és a külső versennyel szembeni védekezést.
- Ntt/Lro-(vállalati szféra) és a makrointegrációk (piaci és gazdasági keretek) szerepe
- 1994-ben jött létre Észak-Amerikai Szabadkereskedelmi Egyezmény (NAFTA) Kanada, Mexikó és az USA között.

Tőzsde szótár by pezo(9910903@citromail.hu)

A legsikeresebb és legelőrehaladottabb ez ideig az Európai Gazdasági Közösség a regionális intergrációs kísérletek között. Társadalmi támogatása szélesedett, tagsága jelentős politikai és gazdasági előnyöket biztosít.

Integráció politikai hajtóereje

- II. világháború után a béke megteremtése az európai egyesülés (több politikus is támogatta „Európai Egyesült Államok létrehozását), újabb háború megelőzése és a demokrácia biztosítása fontos kérdéssé vált. Különösen fontos volt a német - francia megbékélés!

- 1960-tól az integrációtól az amerikai hegemonia mérséklését és egyensúlyozását várták. Az adott országok közös fellépésre és a tárgyalási pozícióik erősítésére törekedtek nemzetközi fórumokon.

Integrál önrészesedés

A bagatell-károk kiszűrésének módszere, a minimális térítendő kárösszeg meghatározásával. Ha a kár az integrál önrész alatt marad, a biztosító nem térít, ha viszont fölötte van akkor - levonás nélkül - megfizeti az egész kárt.

Integrált Gazdasági Számlák Európai Rendszere - ESA

Az Európai Uniónak az SNA-t módosító teljesítménymérési ajánlása, amely a nemzeti mutatókat csak jövedelem formákban értelmezi.

Intenzív növekedés

Az erőforrások hatékonyságának növelése, azaz a műszaki haladás által kiváltott növekedés. A műszaki haladás e szerint maga a tiszta intenzív növekedés.

Intervenció

Állami intervenció: a termékeket az állam vásárolja fel és tárolja, vagy ugyanez magánvállalkozásokon keresztül történik.

Intervenció (lat.)

Beavatkozás a piaci folyamatokba. egyik esete: szélsőséges árfolyam-ingadozások megakadályozása, emelkedő árfolyam esetén eladásokkal, csökkenő árfolyam esetén vásárlásokkal.

Intézményi befektető

Hivatásszerűen és rendszeresen nagy mennyiségben értékpapírokat vásárló (nem magánszemély) befektető (pl. biztosítótársaság, nyugdíjalapok, befektetési alapok).

Intézkedés

Az idegen váltó neve, amíg a címzett el nem fogadta. Attól kezdve elfogadványnak nevezik.

Iparági alap

Szintén - immár idehaza is - ismerhetünk olyan konstrukciókat, mint az iparági alapok, melyek a részvényt piacon belül csak valamely iparágba (például vegyipar, gyógyszeripar) fektetnek be. Szintén elterjedőben vannak az úgynevezett esernyőalapok, melyek nem közvetlenül fektetnek pénzügyi eszközökbe, hanem tőkájüket kizárólag más befektetési alapokba helyezik.

Irányadó kamatláb

Irányadó kamatlábnak nevezzük azt a kamatlábat, amelyet a bankok a leghitelképesebb ügyfeleiknek számítanak fel. Ilyen irányadó kamatlábnak tekinthető, pl. Európában a LIBOR. Ennek mintájára hozták létre hazánkban a BUBOR-t.

Irányelv

Jogalkotási eszköz: kötelező, de nem általános érvényű. A tagállamoknak meg kell ezeket valósítaniuk, de hogy milyen módon és formában teszik ezt, az az ő dolguk.

Irrational exuberance

Amikor Alan Greenspan, a washingtoni székhelyű Federal Reserve Board elnöke 1996. december 5-én egy amúgy higgadt beszédében először használta az „irrational exuberance” (tőzsdemámor) kifejezést a tőzsdei befektetők viselkedésének jellemzésére, a világ közvéleménye szinte belekapaszkodott ezekben a szavakba. A tőzsdei mutatók hirtelen zuhanni kezdtek. Japánban a Nikkei index 3,2 százalékkal csökkent; Hongkongban a Hang Seng 2,9 százalékkal; Németországban a DAX 4 százalékkal. Londonban a FT-SE 100 index -4 százalékon is állt a nap folyamán, s az Egyesült Államokban a Dow Jones 2,3 százalékos csökkenést mutatott a kereskedés megkezdése előtt. Az „irrational exuberance” gyorsan Greenspan leghíresebb idézetévé vált - szállóige mindenki számára, aki

követi a piac alakulását.

Ismertetőszám

Az értékpapírokat a forgalom megkönnyítése céljából számokkal látják el. A számjegyek sorrendje az értékpapírfajtára jellemző.

Ív

Az értékpapír része, amely egy lapon tartalmazza a több évre szóló osztalékszelvényeket és a szelvényutalványt.

Járadékpapírok

A fix kamatozású értékpapírok neve német nyelvterületen (Rentenwerte).

Járulékos beruházás

Az alap beruházás rendeltetésszerű működését biztosítja.

Jean Baptiste Say (1767-1832)

Valójában már a 18. század francia fiziokratái is vallották Jean Baptiste Say (1767-1832), francia közgazdász azon megállapítását, amely szerint az áru értékét, illetve a piaci árát a fogyasztók által nekik tulajdonított hasznosság szabja meg. Szükség volt azonban egy koherens elméletre, amely képes magyarázatot adni arra a paradoxonnak tűnő jelenségre, hogy miért drága például a gyémánt vagy az elefántcsont, amik önmagukban haszontalanok, míg ugyanakkor a levegő, az élet létfontosságú feltétele ingyenes.

Jegybank

A jegybank elnevezés arra utal, hogy ez a központi bank bankjegy kibocsátási monopóliummal rendelkezik.

Jegybank minden országban található, akár egyszintű, akár kétszintű bankrendszerrel rendelkezik.

Hazánkban a központi bankot MNB-nek nevezik. Részvénytársasági formában működik, egyszemélyes tulajdonosa a Magyar Állam.

A jegybanktörvény a jegybank legfontosabb feladatává a pénzkibocsátást és a monetáris politika megvalósítását teszi, amelynek végrehajtásához megfelelő monetáris eszköztárat biztosít.

A jegybank főbb funkciói:

A gazdaságba kiáramló pénzmennyiség szabályozása; pénzkibocsátás; a Magyar Államkincstár számláinak vezetése; a hitelintézetek számláinak vezetése; arany- és devizatartalékok gyűjtése; a hazai valuta vásárlóerejének védelme; devizahatósági feladatok ellátása; árfolyampolitikai döntések meghozatala.

A jegybank kizárólagos feladata a készpénz kibocsátása. Ezt a műveletet bankjegy-emissciónak nevezzük.

Jegybank pénzteremtése

Bankjegy, érmék kibocsátásával növeli a forgalomban lévő pénzmennyiséget azáltal, hogy a hitelintézetek a monetáris politika eszközeinek működtetésével hitelt nyújtanak.

Jegybank, MNB és Feladatai

- Bankjegy és érme kibocsátás
- Bankok bankja
- Végső hitelező
- Jegybank, mint az állam bankja
- Kezeli az ország devizatartalékait
- Szabályozási funkciók
- Bankellenőrzés (Állami pénz- és tőkepiaci felügyelettel együtt)
- Fizetési rendszer fenntartása
- Nemcsak valuta értékállóságának őrzése
- Statisztika

Jegybanki alapkamat

- Refinanszírozási hitelek és a folyószámla hitelek után felszámított kamat
- Csökkenő jegybanki alapkamatnál nő a refinanszírozási hitelek utáni igény

Jegybanki szintű a konvertibilitás

Ha az átválthatóság csak a jegybankra vonatkozó lehetőség.

Jegyzés

1. Hivatalos tőzsdei árfolyam megállapítása és közzététele
2. Új kibocsátású értékpapírok vásárlása.

Jegyzési ajánlat

Értékpapír vásárlására szóló nyilvános ajánlat a feltételek közzétételével.

Jegyzési feltételek

Az értékpapír-kibocsátás feltételei.

Jegyzési határidő

Az az időtartam, amely alatt egy új kibocsátású értékpapírt jegyezni lehet.

Jelenérték

Később esedékes összeg mai időpontra diszkontált összege.

Jelenérték – PV

Az n év múlva esedékes pénzbevétel jelen értékén, azt az összeget értjük, ami, ha ma rendelkezésünkre áll n év alatt, olyan összegre növekedne, mint a jövedelem ugyan ezen idő alatt esedékes összeg.

Egy jövőbeni pénzösszeg mai pénznemben kifejezve.

$$PV = 1 / (1+r)^T * CtD$$

ahol T = évek száma,

Ct = tárgyévben esedékes összeg

r = piaci kamatláb

Jelenértéket befolyásolják

- A bevétel pénz értéke (nagysága)
- Diszkont nagysága
- Bevétel jelentkezésének ideje

Minél magasabb a diszkont ráta, annál kevesebbet ér a mai értéke.

Jelenlegi pénz jövőbeni értékét a következő tényezők befolyásolják

- Jelenlegi pénzösszeg nagysága
- A pénzlekötés időtartama
- A kamatláb
- Kamatszámítás módja
- Kamatfizetés gyakorisága

Jelenlegi pénz jövőbeni értékét befolyásolják

- A jelenlegi pénzösszeg nagysága
- A pénzlekötés időtartalma
- A kamatláb, valamint
- A kamatszámítás módja
- A kamatfizetés gyakorisága

Jelzálog

Olyan tárgy (többnyire ingatlan), amelynek elzálogosítása nem birtokba adással, hanem csak jelképesen, nyilvántartókönyvi bejegyzéssel történik.

Jelzálogbank

Elsősorban vagy kizárólag jelzáloghitel-ügyletekkel foglalkozó hitelintézet.

Jelzáloghitel

Jelzálog által biztosított hitel.

Jenki kötvény

Az USA-ban dollárban kibocsátott olyan kötvény, amelynek kibocsátója külföldi.

Jobber (értékpapírügynök)

A londoni tőzsdén 1986-ig működő kereskedők elnevezése, akik csak saját számlájukra vásárolhattak, vagy adhattak el értékpapírokat.

John M. Keynes /1883-1946 / - Nem bízik a piaci önszabályozásban

- Bérek áruk mozgása nem rugalmas
- A bérek nem a piaci viszonyoktól függenek
- Nincs teljes foglalkoztatottság; létezik a képszerű és tartós munkanélküliség.
- Munkapiaci kereslet alakulása pénzbérek mellett
- Az áruk szabadon mozognak felfelé a nominálbér áll.
- Kényszerű munkanélküliség alakul ki.
- A bérmegállapodások pénzben és nem reálbérben kötöttek.
- Munkaínálati döntéseiket a munkavállalók jelenlegi nominálbérük és az inflációra vonatkozó várakozásaiktól teszik függővé.

Jóléti közgazdaságtan

A közgazdaság normatív aspektusának általános elnevezése. Alapfeltételezései értékítéletek, amelyeket minden közgazdász szabadon elfogadhat, illetve elutasíthat. Nincs benne helye a feltételezések igazsága vizsgálatának, szemben a pozitív közgazdaságtannal, ahol elvben empirikus vizsgálatnak vethetők alá. A jóléti közgazdaságtan gazdaságpolitikai ajánlásokat fogalmaz meg, és megkísérli meghatározni azokat a feltételeket, amelyek mellett maximalizálható a gazdasági jólét. A jóléti közgazdaságtan tehát nem egy jól körülhatárolható, önálló irányzata a közgazdaságtannak, amely valamely iskolával vitázva, annak tételeit tagadva vagy korrigálva jött létre, hanem különböző értékítéletek és a különböző paradigmák egyes tételeinek találkozásából formálódott ki a XIX.-XX. század fordulóján. Pareto és Pigou az a két közgazdász, akinek neve összeforrta a jóléti közgazdaságtan létrejöttével.

Jóléti közgazdaságtan I. fő tétele

A kompetitív piaci cseremechanizmus eredményeképpen létrejövő walrasi egyensúlyi állapot mindig Pareto-hatékony.

Jóléti közgazdaságtan II. fő tétele

Minden Pareto-hatékony allokációhoz található alkalmas árarány, hogy a készletek megfelelő kezdeti elosztásából kiindulva ez az allokáció walrasi egyensúlyi pontnak bizonyuljon.

Jövedelem (Income)

Termelői oldalról – az áruk értékesítése során realizált árbevétel és a termelés során felmerülő költségek különbözete.
Fogyasztói oldalról – a fogyasztó vásárlóképessége.

Fogyasztás görbe a fogyasztói optimális változásait képviselő pontok sorozata, növekvő jövedelem és változatlan árak esetén.

Jövedelemadó

Jövedelmek után felszámított adók.

Jövedelemáramlások

A gazdasági szektorok közötti pénzáramlások, amelyek részben a reáláramlások következményei, részben egyoldalú transzferek.

Jövedelembiztosítás

Olyan cselekmény részesei, hogy külföldön őrizetbe veszik őket -> óvadék fedezetére és ügyvédi segítségre is szólhat, általában külföldön történő eseményhez kötik -> helyi ügyvédek, bírság költségeire.

Jövedelemelosztás

A megtermelt termék(ek) árbevételének jövedelemként való elosztása a termelés szereplői között.

Jövedelemelosztási elvek

1. a.) a tulajdonból fakadó funkcionális elosztás elve szerint a termelési tényező tulajdonosok a termelés rendelkezésére bocsátott tényező-tulajdonuk mennyisége és (a határtermékben megnyilvánuló) funkciója szerint részesednek az árbevételből

b.) a tulajdonból fakadó monopóliumhelyzetek szerinti elosztás elve, amikor a társadalom tagjai tulajdonaikban rejlő monopóliumhelyzetük realizálásával részesülnek a javakból (ezzel az elosztási elvvel magyarázza a gazdaságot a marxi munkaérték-elmélet).

2. Az egyenlő elosztás elve szerint a társadalom tagjaira egységes normarendszert alkalmazva a javakat egyenlő arányban (esetleg normatívan differenciálva) osztják szét (jellegzetes megvalósulása a jegyrendszer).
3. A hierarchikus elosztási elv szerint az elosztást a társadalmi (általában születés alapján megszerzett) előjogok alapján szervezik meg (az ún. prekapitalista társadalmak jellemzője).
4. A munka szerinti elosztás elve szerint a társadalom tagjai a társadalmi munkamegosztásban kifejtett, társadalmilag hasznosnak elismert egyéni munkájuk arányában részesednek a javakból (a marxizmus elképzelte szocializmusnak ez lenne az alapja – a „megvalósult szocializmusban” azonban igen kevésbé érvényesült).
5. A szükségletek szerinti elosztás elve szerint mindenki azt és annyit kap a javakból, amennyire szüksége van (a marxi kommunizmuskép ilyen elosztást feltételez. Ez az elv ma is működik az úgynevezett közjavak világában),
6. Az agresszív, illegális elosztás elve szerint az elosztást az ököljog alapján valósítják meg, illetve a társadalmi erkölcs és a törvények felrúgásával osztják (újra) el a javakat

Jövedelemhatás

Az árváltozás következtében beálló reáljövedelem csökkenést vagy növekedést fejezi ki az adott jóság megvásárolt mennyiségének változásában.

Jövedelemhez kapcsolt adó

(azt az adót, amelyet az elért kimutatott) jövedelem után kell fizetni, jövedelemhez kapcsolt adónak nevezzük. SZJA, illetve társasági és osztalékadó.

Jövedelmek tőkeértéke

Amennyiben a különböző időpontbeli pénzek egy közös forrásból származó jövedelmek, akkor ezek együttes jelenlegi értékét a jövedelmek tőkeértékének is szokás nevezni.

Jövedelmektől függő adó

Jövedelmektől függő adó, ami a jövedelem nagyságával arányos vagy progresszív vagy degresszív.

Jövedelmezőség.

Egy vállalkozás nyereségteremtő képessége. A részvényelemzés során elsősorban a hosszú távú jövedelmezőség (vö.: árfolyam/nyereség arány) képezi a részvények értékasításának alapját.

Jövedelmezőség..

A jövedelmezőség, vagy másként rentabilitás olyan viszonyszám, amely a gazdálkodás eredményét viszonyítja különböző vagyonelemekhez. Az ösztőke hozama (hozadéka) alatt azt az általában százalékos formában kifejezett jövedelmezőséget értjük, amely megléte mellett az idegen tőke kamatköltségének megfizetése, és a saját tőkét biztosító tulajdonosok osztalék iránti igénye egyaránt biztosítható.

$$\text{Ösztőke hozadéka} = (\text{Saját tőke összege} / \text{Ösztőke összege}) \times \text{Saját tőke elvart hozadéka} + (\text{idegen tőke összege} / \text{Ösztőke összege}) \times \text{Idegen tőke költsége.}$$

Jövedelmezőségi index - Profit index

A jövedelmezőségi index kiszámítása során a beruházás egyes éveiben keletkező jövedelmek diszkontált értékét elosztjuk az egyszeri ráfordítások diszkontált értékével.

A jövedelmezőségi index alapján történő beruházási döntés esetén azt a beruházási változatot részesítjük előnyben, amelynek a jövedelmezőségi indexe minél nagyobb az egyhez képest.

Azokat a beruházási változatokat, amelyek PI értéke pontosan egy, elfogadjuk ugyan, de nem támogatjuk, viszont azokat a változatokat, amelyek PI-je kisebb egynél, elvetjük.

Amennyiben a jövedelmezőségi index értéke egy, akkor a nettó jelenérték biztosan nulla lesz.

Jövedelmi hatás

Változatlan pénzjövedelem mellett valamely árú ára nő, akkor ez csökkenti a fogyasztók reáljövedelmét.

Jövedelmi helyzet

A jövedelmi helyzet valamely időszakban a vállalkozás által létrehozott jövedelem képződését tükrözi. Erről tájékoztat a beszámoló eredménykimutatása.

Tőzsde szótár by pezo(9910903@citromail.hu)

Jövőbeli bevétel mai értékét befolyásolják

- A jövőbeli pénzösszeg nagysága,
- A diszkontráta mértéke,
- A bevétel jelentkezésének időpontja.

A jelenérték annál nagyobb, minél nagyobb a jövőbeni pénzösszeg, minél kisebb a diszkontáláskor alkalmazott kamatláb, s minél kevesebb idő telik el a jelenidőpont és a jövőbeni pénzbevétel felmerülésének időpontja között.

Jövőbeli pénz jelenlegi értéke

A jövőbeni pénz jelenlegi értékét úgy kapjuk meg, hogy a jövőbeni pénzösszeget egy kamatrátával diszkontáljuk.

A diszkontálás a kamatszámítás ellentétes művelete, vagyis jövőbeni pénzek átszámítása jelenlegi pénzre. $PV = \sum_{t=1}^n \frac{C_t}{(1+r)^t}$

Az „n” év múlva esedékes pénzbevétel jelenértékén azt a pénzösszeget értjük, amely, ha ma rendelkezésünkre állna „n” év alatt olyan összegre növekedne, mint a jövőben ugyanezen idő alatt esedékes összeg.

Jövőérték (FV)

Az idő és a kamatláb segítségével állapítjuk meg. / kamatos kamatot számítunk.

$$FV = Co \cdot (1+r)^T$$

T = évek száma,
r = kamatláb százaléka,
Co = jelenleg meglévő pénzösszeg.

Kamat (a keynesi felfogásban)

A likviditás előnyeiről való lemondás díja. Nominális változó.

Kamat (a neoklasszikusok szerint)

A jelen fogyasztásról való lemondás díja, a jövő nagyobb fogyasztás eszköze. Aránya az elhalasztott fogyasztás tömegéhez a kamatláb (i). A neoklasszikus modell reálváltozója.

Kamat jellegű díjtétel

A hitelintézet ügyfelének a kölcsön nyújtással kapcsolatban meghatározott díj ellenében különféle szolgáltatásokat végez, pl.: bankári tanácsadást nyújt azért tanácsadási díjat fog kapni ügyfelétől.

Hitel, illetve kölcsön kérelmét elbírálása, akkor hitel és kölcsön díjat fog kapni a hitelintézet.
Hitelkeretet tart ügyfele rendelkezésére, tartozási díj, vagy jutalékot fog kapni.

Kamat összegének meghatározása

k= az éves kamat összege, Ö= a betétként elhelyezett pénzösszeg; r = a kamatláb.

Kamat tényezők

- A pénzösszeg
- A kamatláb nagysága
- A lejárat idő hossza, és a
- Kamatszámítás módja

Kamat.

A kölcsönbe adott vagy letétbe helyezett összeg pénzösszeg használatáért fizetett díj.

Kamat..

A kamat a kölcsön ára, vagy másképpen fogalmazva, a kölcsönvett pénz használati díja.

Kamatcsere

A kamatcserénél arra szerződnek a partnerek, hogy kicseréljenek egy változó kamatot valamilyen fix kamatra.

Kamatfizetési határidő

Szerződésben rögzített időpont, amikor esedékessé válik a fix kamatozású értékpapírok kamatának kifizetése.

Kamatláb-érzékenység

- Megmutatja, hogy a piaci kamatláb 1 százalékpontos változása hány százalékkal változtatja az értékpapír árfolyamát

- Árfolyam és kamatláb ellentétesen mozognak ? mindig negatív (P0*/P0)-1

Kamatláb.

A kamat meghatározott időszakra, rendszerint egy évre vonatkozó összegének és a kölcsönadott összegnek a százalékos aránya.

Kamatláb..

Egyrészt összemérhetővé teszi a különböző időpontokban felmerülő pénzürtéket, másrészt a befektetett tőkére vonatkozóan meghatározza annak minimális jövedelmezőségi követelményét (hozadékát). A gazdasági mennyiségek időbeni összemérésekor az ún. kalkulatív kamatlábat alkalmazzuk, amelynek nagyságát meghatározza a pénz iránti kereslet.

Kamatlábidő

Azt az időtartamot, amelyre a kamatláb vonatkozik, kamatlábidőnek nevezzük.

Kamatos kamat

Az első kamat után is kamatozik, vagyis a kamat is kamatozik.

Kamatot alakító legfontosabb tényezők

- A nemzetgazdaság egészének teljesítménye
- Az infláció mértéke. A növekvő inflációt kis időbeli eltolódással követi a betéti kamatok, azt pedig szinte azonnal a hitelkamatok emelkedése
- Központi intézkedések
 - Az MNB refinanszírozási hitelkamatlábának változtatása
 - A kötelező tartalékráta változtatása
 - Az MNB refinanszírozási hitelkeretének a változtatása
- A bankok üzleti magatartása. A banki hitelkamatlábak alakulását döntően befolyásolja a bank által gyűjtött források után fizetendő betéti kamatok nagysága, valamint a bankok kamatrés iránti igénye
- A hitel célja és futamideje

Kamatozó kincstárjegy.

A Kamatozó Kincstárjegy névre szóló, átruházható értékpapír. A Kamatozó Kincstárjegyet devizabelföldinek (továbbiakban belföldinek) minősülő természetes és jogi személyek, valamint jogi személyiség nélküli szervezetek vásárolhatják meg. E körben a kincstárjegy a futamidő alatt korlátozás nélkül átruházható.

Kamatozó kincstárjegy..

A Kamatozó Kincstárjegy a Magyar Állam közvetlen és feltétel nélküli kötelezettségvállalása arra, hogy a kincstárjegy névértékét és előre meghatározott kamatát a kincstárjegyen megjelölt időben (a lejárat napján) és módon megfizeti. A kincstárjegy (kamatának és névértékének) megfizetése a központi költségvetés terhére történik, a kincstárjegyen alapuló követelés nem évül el.

Kamatozó kincstárjegy...

A Kamatozó Kincstárjegy egyéves futamidejű, fix kamatozású dematerializált értékpapír, mely folyamatosan, kéthetes jegyzési időszak keretében kerül értékesítésre.

A befektetők jegyzéseinek felvételét az ÁKK Rt.-vel a lakossági állampapírok forgalmazására megbízási szerződést kötött forgalmazók és a Magyar Államkincstár fiókhálózata végzik. A forgalmazók listája: <http://www.akk.hu/forg/557.idc> és <http://www.akk.hu/forg/558.htm>

Kamatozó kincstárjegy....

A Kamatozó Kincstárjegyet jelenleg a jegyzési időszak elején a névértéknél alacsonyabb, diszkont áron, a jegyzés végén pedig névértéken lehet megvásárolni. A diszkont áron történő értékesítés azért szükséges, mert a Kamatozó Kincstárjegy esetében az ellenérték befizetésére a jegyzés időpontjában kerül sor, míg a kamatozás kezdőnapja a jóváírás időpontja, amely a jegyzési időszak lezárását követő hét keddeje.

Kamatozó részvény

A részvénybirtokosának akkor biztosít hozamot, ha a társaság nem fizet osztalékot, alaptőke legfeljebb 10% meg nem haladó mértékben bocsáthat ki.

Kamatszabályozás

A kamatszabályozás lényege, hogy ha a központi bank növeli a refinanszírozási hitelek kamatlábát, úgy az üzleti bankok is kénytelenek növelni kamataik szintjét, ami szűkíti a hiteligenylők körét.

Kamatszelvény

A kötvény kamatának felvételére szolgáló, esedékességkor bemutatandó szelvény.

Kamatszelvény nélküli kötvény (zero coupon bond)

Formailag nem kamatozó kötvény: a kibocsátás a névérték alatt történik, a visszafizetés névértéken, a futamidő végén egy összegben. A kibocsátási árfolyamot diszkontálással számítják ki.

Kamattényező

Az $(1+r)^n$ tényezőt kamattényezőnek is szokták nevezni.

Kapcsolódó beruházás

Amely az alap beruházás működéséhez szükséges.

Karát

Eredetileg így nevezték holland nyelven a szentjánoskenyér kiszáradt magját, amellyel Indiában a gyémántokat, Afrikában az aranyat mérték. Ma egyrészt a drágakövek súlyértékét jelenti (1 karát = 0,2 gramm), másrészt az aranyötvözetek nemesfémtartalmát jelzik vele.

Kartell

Vállalkozások közötti megegyezés, célja a profit növelése, a piaci verseny korlátozása, az árak növelése, zárt közösséget alkot.

Kartell modell

A tökéletes összejátszás modellje. Lehet kvóta- illetve árvezérléses is. A kartell kifelé mint tiszta monopólium jelenik meg.

Kárpótlási jegy.

Sajátos értékpapír, amelyet az államosítás során elszenvedett károk részleges kompenzálására bocsátottak ki. A kárpótlási jegy nem klasszikus értelemben vett értékpapír.

Felhasználási lehetőségei a következő területekre terjedtek ki:

- Állami tulajdonban lévő részvények és üzletrészek megvásárlása a privatizáció keretében
- Az eredeti jogon kárpótltak számára életjáradékot biztosíthat
- Önkormányzati lakás megvásárlása
- A hitelintézetek elfogadják E-hitelek folyósítása esetén a saját erő részeként
- Bizonyos kiskereskedelmi boltokban napi árfolyamon fizetési eszköz

Kárpótlási jegy..

A többször módosított, a tulajdonviszonyok rendezése érdekében, az állam által az állampolgárok tulajdonában igazságtalanul okozott károk részleges kárpótlásáról az 1991. évi XXV. törvény alapján kárpótlásra jogosultak kárpótlásának eszköze. tulajdonosa a kárpótlási jegyet felhasználhatja: az állam tulajdon privatizációja során értékesítésre kerülő vagyontárgyak megvásárlására, termőföld tulajdon megszerzésére, önkormányzati tulajdonban lévő lakás megvásárlására fizetőeszközként névértékben.

KELER

A KELER Rt.-t 1993. október 12-én alapították 500 millió Ft alaptőkével. Először az értéktár értékpapírszámla vezetéset és a tőzsdei értékpapír-kereskedelem elszámolását vette át a Budapest Értéktőzsdétől. 1994.-ben az árutőzsdei határidős ügyletek elszámolását vette át a BÁT-tól és a tőzsdedeforgalmi számlavezetési szolgáltatást indította be. 1995-ben az Állami Értékpapír és Tőzsd felügyelet Nemzeti Értéktárrá nyilvánította. 1996-tól megkapta a magyarországi központi értékpapírkód-kiadó szervezet státuszát. Ekkor kezdte meg a részvénykönyv-vezetési szolgáltatást.

KELER jelen működési gyakorlata

1. Központi értékpapírkód kiadás:

Valamennyi nyilvánosan kibocsátott értékpapírra vonatkozó nyilvántartás (az értékpapír kibocsátó alapvető adatainak, az általa kibocsátott értékpapíroknak a teljes körű adatbázisa).

Valamennyi zárt körben kibocsátott értékpapír értékpapírkód kiadásához szükséges adatainak, illetve az értékpapír kibocsátója igénye esetén teljes körű adatainak nyilvántartása.

2. Dematerializált értékpapírok nyilvántartása:

Az új Értékpapír tv. hatályba lépésével Magyarországon is megnyílt az út az értékpapírok dematerializált formában történő kibocsátása előtt. A központi értékpapír-vezető funkciókat a KELER Rt. látja el.

Letétkezelési, letétőrzési és az értékpapírokhoz kapcsolódó kiegészítő szolgáltatások:

- értékpapír letéti számlavezetés, zárolás, értékpapírok befogadása, tárolása
- tulajdonosi megfeleltetés az értékpapír kibocsátók és az értékpapír letéti szla.tulajdonosok részére
- értékpapírok esedékességekori kifizetésének lebonyolítása
- értékpapír- és szelvényérvénytelenítés, megsemmisítés

Tőzsdei azonnali ügyletek elszámolása:

A tőzsdei azonnali ügyletek elszámolását az Értékpapír Elszámolási Igazgatóság végzi. A BÉT-es kötött azonnali ügyletek mind pénzügyi, mind pedig értékpapír oldali elszámolását a KELER Rt. végzi.

DVP-elvű elszámolás – OTC elszámolás:

- OTC-ügyletek valós idejű, DVP-elvű elszámolása

A KELER 1994. óta végzi az OTP állampapír ügyletek elszámolását. A pénzügyi és értékpapír elszámolás aznapi, bilaterális bruttó elvű. Az ügyletet kötő mindkét fél eljuttatja megbízását a VIBER-en keresztül a KELER-be.

Feldolgozásra kizárólag a teljes körűen párosított elszámolási jegyek kerülnek.

- Értékpapír-kibocsátás DVP-elszámolása

A bruttó elvű elszámoláson belül az állampapír-kibocsátásra a KELER 1998. óta biztosít DVP elvű elszámolást. Az elszámolást, kibocsátást a Magyar Államadósság-kezelő Központtól kapott már párosított ügyletekre végzi a KELER. A kibocsátás elszámolásmenete megegyezik a DVP transzfer ügylet elszámolásával.

- Tőzsdei bruttó elszámolású (fixáras) ügyletek

A fixáras tranzakciók elszámolását 1998.-tól végzi a KELER. Az ügyletek elszámolása bruttó módon, ügyletről-ügyletre haladva, a DVP-elv alapján történik. Hitelviszonyt megtestesítő értékpapírok esetében a felhalmozott kamatot a BÉT számolja, a KELER-nek átadott ügyletben már a bruttó összeg szerepel.

- Aukciós ügyletek

A Budapesti Értéktőzsdén kötött aukciós ügylet elszámolása bruttó módon, ügyletről-ügyletre haladva, a DVP-elv alapján történik. A KELER Rt. a kereskedési adatokat a BÉT-től kapja párosított módon. Az adott tétel elszámolási napján az ügylet elszámolása a DVP értékpapír-számla transzferek teljesítésének mintájára történik.

- Derivatív ügyletekhez kapcsolódó fizikai teljesítés értékpapír szállítással

A tranzakció prompt DVP ügylet jellegű, azzal a különbséggel, hogy a tranzakciók párosítottan érkeznek az elszámolási rendszerbe, a KELER minden esetben az eladó és a vevő között áll, azaz garantörként szerepel.

3. Határidős és opciós ügyletek elszámolása:

Derivatív ügylet: a tőzsdén kötött szabványosított határidős és opciós ügyletek

A KELER Rt. a derivatív ügyletek elszámolásával kapcsolatban az alábbi feladatokat látja el:

- garanciavállalás minden KELER Rt. által visszaigazolt derivatív ügylet teljesítéséért, garanciális feltételrendszer mellett

- a derivatív piac biztonságos működtetését biztosító garanciarendszer kidolgozása és folyamatos karbantartása

- árkülönbözet elszámolás határidős pozíciókra

- opciós pozíciók napi elszámolása

- A derivatív ügyletekkel kapcsolatos adatok feldolgozása, visszaigazolása, nyilvántartások vezetése, minden tőzsdenapra teljeskörű elszámolás készítése

- az elszámolási szolgáltatások keretében a fizetési kötelezettségek rendezése mind pénz-, mind értékpapír oldalon

- készpénzes elszámolás határidős ügyletekre

- a BÁT Gabona és Hús Szekcióban az azonnali ügyletek és a határidős delivery-vel (fizikai szállítás) kapcsolatos teljes körű pénzügyi nyilvántartás, elszámolás

- opciós pozíciók megszüntetése likvidálással, lehívással, valamint lehívás nélkül lejáratkor

- a lehívásból adódó kötelezettségek kiosztása

- nemteljesítések esetén kényszerintézkedések végrehajtása a garanciaelemek felhasználása mellett

4. Részvénykönyv vezetési szolgáltatások:

A magyar tőkepiac fejlődésével a részvénykönyvvel szembeni igények is növekedtek. Ennek megfelelően a

Regisztrációs Projekt által vezetett részvénykönyvek egy számítógépes rendszert jelentenek, amely az adatok különböző időpontú és szerkezetű lekérdezésével elégíti ki a részvénytársaságok igényeit.

A KELER Rt. jelenleg 20 cégnek nyújt részvénykönyv vezetési szolgáltatást (pl. MATÁV, MOL)

A részvénykönyv- vezetési szolgáltatások körébe az alábbi szolgáltatások tartoznak: bejegyzések bevezetése, adatok karbantartása, részvénykönyvi kivonat kiadása a tulajdonosnak, a letiltott, a semmissé nyilvánított és az újonnan kinyomtatott részvények nyilvántartása, információnyújtás a részvényesek számára.

5. KELER-nemzetközi kapcsolatok

Magyarország OECD tagságával illetve az ezzel összefüggő liberalizációs lépésekkel összhangban 1996. nyarától megnyílt a lehetőség a magyar befektetők számára a jogszabályok keretei között bizonyos OECD értékpapírok vásárlására. A KELER, mint magyar központi elszámolóház, értékpapírszámla-kapcsolatot létesített a Cedel Bank nemzetközi elszámolóházzal, valamint elszámolási rendszerét alkalmassá tette a külföldi devizanemben kibocsátott értékpapírok nyilvántartására. A kialakított kapcsolat lehetővé teszi a megkötött ügyletek értékpapír-oldali elszámolását, az értékpapírok KELER-ben történt nyilvántartását, az értékpapírokra vonatkozó tulajdonosi jogok gyakorlásának biztosítását.

KELER tevékenysége

- Tőzsdei és tőzsdén kívüli ügyletek elszámolása
- Árutőzsde tag árutőzsdei ügyletnek elszámolása és az elszámolt ügylet teljesítése
- Tőzsdeforgalmi számla vezetése
- Letéti szolgáltatás nyújtása letétkezelő részére
- Kibocsátó saját tulajdonában lévő dematerializált értékpapírról ép. számla vezetés
- Részvénykönyv vezetése
- Értékpapírkód kiadása (ISIN)
- Értékpapírtörzsadat nyilvántartás

Kemény költségvetési korlát

A költségvetési egyenes egyértelműen elválasztja a megvásárolható és a nem megvásárolható kosarakat egymástól.

Kereskedelempolitika

Az államnak a belföldi és külföldi áru és szolgáltatás forgalommal kapcsolatos magatartása, valamint az ezt megvalósító eszköz és intézményrendszer.

Kereskedelmi (magán) bank

Olyan pénzügyi intézmény, amely betéteket gyűjt, hiteleket nyújt és egyéb pénzügyi tranzakciókat (pl.: valuta adás-vétel) végez. Részt vesz a pénzteremtés folyamatában.

Kereskedelmi bank feladata.

Az ideiglenes újraelosztás, a fizetési forgalom lebonyolítása, a kereskedelem és a termelés finanszírozása.

Kereskedelmi bank feladata..

Az üzleti bankok, közé tartozik, a megtakarítás és a pénzfelhasználók közötti kapcsolatot teremtik meg pénzügyi közvetítő intézmény, a tőkeáramlást segíti.

Kereskedelmi bankok mechanizmusának jellemzői

- Nyereségérdekeltek, önállóan gazdálkodnak, a társasági forma jellemző rájuk
- Vegyes profilúak
- Területi kötöttség nélküliek
- A bankok között verseny van

Kereskedelmi cserearány

Az exportárak és az importárak indexének aránya. A cserearány romlása esetén egységnyi export ellenében csökkenő volumenű importáru szerezhető be.

Kereskedelmi hitel.

A kereskedelmi hitel az olyan halasztott fizetés, vagy előleg, amelyet az egymással áruszállítási, vagy szolgáltatási jogviszonyban álló vállalkozások, vagy természetes személyek e jogviszonyukra tekintettel nyújtanak egymásnak. Jogi értelemben a kölcsön tényleges pénzfolyósítást jelent, míg a hitel pénz rendelkezésre tartását jelenti csupán. A hitelként rendelkezésre tartott, de kölcsönként igénybe nem vett pénzeszközök után rendelkezésre tartási jutalékot kell

fizetni.

Kereskedelmi hitel..

Kereskedelmi hitelnek minősül az olyan halasztott fizetés vagy előleg, amelyet az egymással áruszállítási vagy szolgáltatási jogviszonyban álló vállalkozások vagy természetes személyek a jogviszonyukra tekintettel nyújtanak egymásnak.

Az egymással áruszállítási, vagy szolgáltatási jogviszonyban álló vállalkozók által e jogviszonyokra tekintettel adott halasztott fizetés vagy előleg.

Kereskedelmi összefonódás és az integráció

A vámuniótól, illetve a közös piactól az alábbi hatásokat és nyereséget vártak:

- Nagyobb piaci tér
- Verseny intenzívebbé válhat, ami a termelés csökkentésére és a hatékonyság növelésére ösztönözhet
- Hatékonyság és jóléti eszközök : komparatív előnyök, specializáció és kooperáció
- Transznacionalizálódás meggyorsulása
- A vámunió kedvező a fogyasztó számára is
- Makrogazdasági teljesítmények javulása. A közös piac meggyorsítja a műszaki haladást, a gazdasági növekedést javítja

A közös piaci integráció nagy hatással volt a tagállamok közötti együttműködés alakulására és szerkezetére, valamint az egész nemzetgazdaság fejlődésére.

Kereskedelmi valuta.

Azt a valutát, amely a nemzetközi kereskedelmi forgalom lebonyolításában jelentős szerepet tölt be kereskedelmi valutának nevezik pl. DEN GBP JPC.

Kereskedelmi valuta..

Azon valutákat, amelyek a nemzetközi kereskedelmi forgalomban játszanak fontos szerepet, kereskedelmi valutáknak hívjuk (pl. DEM).

Kereskedelmi váltó

Vállalatok által kibocsátott saját váltó.

Keresleti árfolyam

Az a tőzsdei árfolyam, amelyen az értékpapír kereslete nagyobb, mint kínálata.

Keresleti infláció

Ha a kereslet változatlan kínálat mellett nő, vagy a kereslet jobban nő, mint a kínálat. Oka az összkereslet autonóm (jövedelemfüggetlen) elemeinek növekedése, illetve az állami akarat alapján növekvő, jövedelemnövekedéssel nem indokolt pénzkibocsátás.

Keresletre és a kínálatra ható tényezők

- A keresletre ható tényezők
 - helyettesítő termékek – egyik árának módosulása változást fog előidézni a másik termék keresletében
 - kiegészítő termékek – melyek együtt járnak, ha az egyik ára nő, akkor a másik iránt is csökkenni fog a kereslet
 - időjárás
 - termék hasznosságának változása
 - jövedelem változása
- A kínálatra ható tényezők
 - változás a termelés ktgeiben
 - egyéb profitszerzési lehetőségek – új termékek előállítás
 - jövőre vonatkozó várakozások – ha úgy látják, hogy a termék ára nőni fog, többet gyártanak belőle

Keresletre ható tényezők

- Helyettesítő termékek – egyik árának módosulása változást fog előidézni a másik termék keresletében
- Kiegészítő termékek – melyek együtt járnak, ha az egyik ára nő, akkor a másik iránt is csökkenni fog a kereslet
- Időjárás
- Termék hasznosságának változása

- Jövedelem változása

Keresztárfolyam

Egy közvetítő valuta, deviza kiválasztása, majd meghatározzák az egyes valuták ,devizák közötti arányokat .

Keresztezett csekkek

A keresztezett csekkek vagy csak saját ügyfélnek, illetve egy pénzügyintézetnek, vagy csak egy banknak fizethetők ki.

Kettős adózás

Akkor áll elő, amikor egy adózó polgár valamely adóköteles jövedelmére vagy vagyonára különböző intézmények (pl.: állam, szövetségi tartomány, közösség idegen állam) egyidőben azonos vagy hasonló adót vetnek ki. Az államok a kettős adózás elkerülésére gyakran külön megállapodást kötnek.

Kettős könyvvitel.

A kettős könyvvitel bizonylatok alapján egy folyamatos, előre meghatározott rendszerben történő feljegyzési forma a gazdálkodási tevékenységről, az eszközök és forrásokban beállt változásokról, a bevételek és ráfordítások alakulásáról, ahol az eredmény meghatározása az elismert teljesítmények és ráfordítások különbségének képzésével történik. A kettős könyvvitel során minden gazdasági eseményt két számla eltérő oldalán könyvelünk.

A kettős könyvvitelt vezető vállalkozások a tulajdonukban lévő eszközökről és azok eredetét bizonyító forrásokról, olyan könyvviteli nyilvántartást vezetnek, amely az eszközökben és forrásokban bekövetkezett változásokat a valóságnak megfelelően, folyamatosan, egyértelmű csoportosításban, áttekinthetően mutatja ki. A könyvvitelben az adatokat pénzügyi értékekben kifejezve, okmányokkal alátámasztva kell rögzíteni. A kettős könyvvitel során a gazdasági eseményeket folyamatosan, időrendi sorrendben kell rögzíteni.

A könyvek év végi zárásához, a beszámoló elkészítéséhez olyan leltárt kell összeállítani, amely tételesen, ellenőrizhető módon tartalmazza a vállalkozónak a mérleg fordulónapján meglévő eszközeit és forrásait mennyiségben és értékben.

Kettős könyvvitelt vezető gazdálkodó a kezelésben, illetve tulajdonában lévő eszközökről, továbbá a gazdasági műveletekről olyan könyvviteli nyilvántartást köteles vezetni, amely az eszközökben, és a forrásokban, valamint a saját tőkében bekövetkezett változásokat:

- A valóságnak megfelelően,
- Folyamatosan,
- Áttekinthetően mutatja ki.

A kettős könyvvezetés az elismert teljesítés elvéből (gazdasági realizáció elve) indul ki. (az előbbi anyagvásárlásra visszatérve, ha elismerem, hogy az anyagvásárlással kapcsolatban tartozásom keletkezett akkor a vásárlást le tudom könyvelni, függetlenül attól, hogy nem fizettem még ki az ellenértéket.)

A kettős könyvvitelt vezető gazdasági egység számára a fenti egyezőségek nem állnak fenn, ők időbeli elhatárolást alkalmaznak. A kettős könyvvitel maga azt jelenti, hogy minden gazdasági eseményt két számla eltérő oldalán könyvelünk.

Nézzünk a fenti elszámolásra egy példát! Ha a vállalkozó adott év december 1-én befizeti hét havi sajtóköltségét előre, akkor az egyszeres könyvvitelt vezető számára december 1-én a költség és a kiadás egyaránt a hét havi összeg lesz, azaz adóalap-csökkentő tétel adott évben. A kettős könyvvitelt vezető ellenben kénytelen időbeli elhatárolást alkalmazni, azaz egy havi költséget számolhat el most, a hat havi költséget át kell vinnie jövőre, csak akkor tudja költségeként érvényesíteni.

Kettős könyvvitel..

Minden gazdasági eseményről vezet a nyilvántartást.

Kettős könyvvitelről egyszerűsített éves beszámolóra

Egyszerűsített éves beszámolót készíthet az a kettős könyvvitelt vezető vállalkozás, amelynél a következő három mutatóból kettő egymást követő két évben az alábbi határérték alatt marad:

- Mérlegfőösszeg 150 millió Ft
- Éves nettó árbevétel 300 millió Ft
- Tárgyévben foglalkoztatottak átlagos állományi létszáma 50 fő.

Kettős opció

Egy vételi és egy eladási jogot biztosít az opció vásárlójának.

Keynes első pszichológiai törvénye

A társadalom tagjai mint fogyasztók nem bíznak a jövőben, ezért jövedelemnövekményüknek csak egy részét fogyasztják el.

Keynes harmadik pszichológiai törvénye

A társadalom tagjai általában nem bíznak a jövőben, ezért előnyben részesítik a vagyonuk likvidebb formáit a kevésbé likvid formákkal szemben.

Keynes második pszichológiai törvénye

A társadalom tagjai mint beruházók nem bíznak a jövőben, ezért bizonytalan várakozásaik jobban meghatározzák beruházási szándékaikat, mint a kamatláb.

Keynes szerint az árak, bérek, költségek

Az árak, bérek, költségek nem rugalmasak. Az aggregált kínálat rugalmas de csak a potenciális kibocsátás szintjéig, és ott függőlegessé válik.

Keynesi modell összegezve

- A piaci feltételek megléte
- A 2 világháború közötti időszak gyakorlati tapasztalataiból mérik
- Az állam keze is jelen kell legyen

Keynesi munkapiac hosszú távon

Rugalmas, a nominálbérek igazodnak az árszínvonalhoz, a reálbérek változatlanok maradnak.

Keynesi munkapiac rövid távon

Rugalmatlan, a nominálbérek változatlanok, a reálbérek az árszínvonal növekedésével csökkennek.

Keynesizmus

(XX. sz. második harmadától - megalkotója Keynes) az a közgazdaságtani irányzat, amely szerint a "magára hagyott gazdaság" az elégtelen kereslet és a gazdaság szereplőinek pszichológiája (a jövő bizonytalan) miatt működésképtelen, ezért az államnak kell megteremtenie az egyensúlyt.

Kezdő árfolyam (nyitó árfolyam)

A nap első árfolyama egy folyamatos jegyzésű értékpapír esetén.

Kezességi szerződés

Kezességi szerződéssel a kezes arra vállal kötelezettséget, hogy amennyiben a fizetésre kötelezett nem teljesít ő maga fog helyette a jogosultnak teljesíteni. A kezességi szerződés csak írásban köthető. A kezesség lehet egyszerű, vagy készfizető kezesség.

Egyszerű kezesség esetében, a kezességet vállaló csak akkor köteles fizetni, ha a hitelező követelése behajtása érdekében tett minden kísérlete eredménytelen.

Készfizető kezesség esetében az eladó a fizetés teljesítése céljából közvetlenül fordulhat a vevőhöz és / vagy a kezességet vállalóhoz.

Kezességvállalás

A kezességvállalás esetén a kezes vállalja, hogy a kötelezett nem fizetése esetén helyette fizet. Két fajtája van:

- Az egyszerű kezesség esetében a kezesnek ún. sortartási kifogásra van lehetősége. (A jogosult először a kötelezettől kísérelje meg a végrehajtását).
- Készfizető kezesség esetén a kezesnek nincs sortartási kifogására lehetősége.

Késedelmi kamat.

Jár a hitelezőnek, az adós által az esedékességkor meg nem fizetett törlesztő részlet, illetve nem fizetett pénzkölcsön összege után. A hitelezőnek a késedelmi kamat akkor is jár, ha az adás a késedelmi kimeneti, vagy a tartozás kamatmentes.

Késedelmi kamat..

Késedelmi kamat jár a hitelezőnek, az adós által az esedékességkor meg nem fizetett törlesztő részlet, illetve nem

fizetett pénzkölcsön összege után.

A hitelezőnek a késedelmi kamat akkor is jár, ha az adás a késedelmi kimeneti, vagy a tartozás kamatmentes.

Készfizető kezesség.

Készfizető kezesség esetén a kezesnek nincs sortartási kifogására lehetősége.

Készfizető kezesség..

Készfizető kezesség esetében az eladó a fizetés teljesítése céljából közvetlenül fordulhat a vevőhöz és / vagy a kezességet vállalóhoz.

Készlet és anyag-felhasználási mutatók

Készlet és anyag-felhasználási mutatók az anyagszükséglet tervezéséhez szolgálnak adatot.

Mutatók:

1. Kronologikus átlagkészlet: adott időszak tényleges átlagkészletének a számbavétele oly módon, hogy a kezdő és zárónapokat 50-50%-kal a közbülső napokat pedig 100%-kal vesszük figyelembe, és így képezünk a napok számával egyszerű számtani átlagot.
2. Fajlagos anyagfelhasználás: az anyagfelhasználás és a termelt termékmenyiség természetes mértékegységben megadott hányadosa, ez a mutató adja meg, hogy egy adott termékhez fizikai mértékegységben mennyi anyagot kell felhasználni
3. Anyagellátottsági mutató: az időszak kronologikus átlagkészletének és az átlagos napi felhasználásnak hányadosa, megmutatja mennyire volt feszített a készletgazdálkodás. Értéke 1 vagy annál nagyobb lehet, az 1-hez közeli érték feszített készletgazdálkodást jelez.
4. Termelés anyagigényessége: az anyagköltség és az összes termelési költség hányados egy adott időszakban, az anyagköltség %-os arányát mutatja meg az összes költségen belül.
5. Anyaghányad mutató az anyagköltség és a termelési érték hányadosa egy adott időszakban, az anyagköltség százalékos arányát adja meg az eladási ár százalékában.

Készletezés

Javak felhalmozása (raktározása) későbbi felhasználása érdekében. Az egyszerűsített modellben a beruházás része.

Készletfogalmak

Készletfogalmak lényegében készletszinteket, készletmennyiségeket határoznak meg.

1. Biztonsági készlet (törzskészlet minimális készlet) az a készlet mennyiség, ami alá a készletszint nem süllyedhet, amennyiben ebből a készletből felhasználnak azt pótolni kell. Megállapítása történhet becsléssel, vagy a napi felhasználás X utánpótlási késedelem napjaival
2. Jelzőkészlet az a készlet, amelynek elérésékor az utánpótlásról gondoskodni kell. Megállapítása a napi felhasználást X az utánpótlási időtartalommal + törzskészlet
3. Átlagkészlet a folyókészlet felének és a biztonsági készletnek az összege.
4. Folyókészlet az anyagellátást két utánpótlási időpont között biztosító készlet. Kiszámítása: a napokban kifejezett utánpótlási időközt X a napi készletfelhasználással.
5. Maximális készlet a minimális és a folyókészlet összege, a készlet nem emelkedhet ezen szint fölé.
6. Normán felüli készlet az a készletmennyiség, amivel az adott készétféleség a vállalatnál előírt készletnormát meghaladja

Készletgazdálkodás egyes területei

A beszerzés, az anyagmozgatás A készletek nyilvántartása a tárolási folyamatra épül, alapdokumentuma a raktári anyagnyilvántartás. A raktári forgalmat a raktári ügyrend szabályozza. Meg kell határozni a raktári forgalom alapbizonylatait és azok kiállítás módját. Az alapbizonylatok: bevételezési jegyek, kivételezési jegyek,

visszavételezési jegyek .nyilvántartó karton. raktárközi átadási jegyek. A kiszolgálás a jelentkező igények kielégítése. A kiszolgálás sorrendiségét sorban állási rendszernek nevezzük.

Készletgazdálkodás feladatai

A készletgazdálkodás az anyagok beszerzésével, mozgatásával, tárolásával, és kiszolgálásával, valamint a késztermékek, mozgatásával, tárolásával, és értékesítésével kapcsolatos feladatok ellátása a lehető leghatékonyabban, a legkisebb költségfelhasználással.

Készletgazdálkodási modellek

A készletgazdálkodás legfontosabb momentuma a rendelés, így kerülnek be az új inputok a készletgazdálkodási rendszerben. A készletgazdálkodási modellek nem mások, mint a készletgazdálkodás lehetséges rendelési módok szerinti elvont csoportosítása. A rendelésnek két alapvető kérdésre kell válaszolni, mint két kérdésre két lehetséges válasz adható.

1. Mikor rendeljünk?
 - egyenlő időközökben
 - amikor a készlet egy meghatározott szintre csökken
2. Mennyit rendeljünk?
 - mindig ugyanannyit
 - a készlet egy adott szintet érjen el.

Az egyes modelleket az különbözteti meg, hogy a kérdésekre milyen válaszkombinációt adnak négyféle modell:

1. Fűrészfogmodell: a rendelési idő és mennyiség állandó
2. Ciklikus modell: a rendelési időköz állandó, a rendelési mennyiség pedig a készletet egy meghatározott szintre tölti fel.
3. Kétraktaós modell: a rendelési mennyiség állandó, és mindig akkor rendelünk ha a készlet egy meghatározott szintre csökken (jelzőkészlet)
4. Csillapításos modell: nem állandó sem a rendelési idő, sem a mennyiség, hanem a készleteknek egy meghatározott szintre történő csökkenése esetén azokat egy meghatározott szint töltjük fel.

Azokat az újrendelési rendszereket, ahol a rendelési mennyiség az állandó gazdaságos rendelési mennyiségen alapuló rendszernek nevezik

Ahol a rendelési idő állandó azokat periodikus rendszernek nevezik.

A gazdaságos rendelési mennyiségen a rendelési költség és a készlettartási költség függvényében határozzák meg a rendelési tétel nagyságot úgy, hogy a két költségtényező összege a lehető legkisebb legyen.

Készletjelzés

Elsősorban a versenytársak készleteiről szerzett információk szerepe a döntésekben.

Készpénzcsekk

Beváltása esetén a bank a csekken szereplő összeget készpénzben fizeti ki.

Készpénzes elszámolás (cash settlement)

Cash settlement (készpénzes elszámolás)

Készpénzes fizetések és a házipénztár

Bizonyos fizetési kötelezettségeket csak készpénzzel lehet végrehajtani. A készpénzes fizetések elsősorban a lakosság körében jellemzőek a mindennapos beszerzések kifizetésekor.

A készpénzes fizetések bonyolítása érdekében a vállalkozásoknak házipénztárat kell fenntartaniuk, a bankoknak pedig pénztárszolgálatot kell létesíteniük.

A vállalkozások házipénztárainak működési szabályait a cégeknek Pénzkezelési szabályzatban kell rögzíteniük. A pénztár az a területileg is elhatárolt hely, ahol a gazdálkodó szervezet készpénzforgalmát lebonyolítják. A pénztáros kezeli a gazdálkodó szervezet készpénzállományát.

A pénztáros csak szabályszerűen kiállított, érvényesített és utalványozott kiadási pénztárbizonylat alapján fizethet ki a pénztárból pénzt. A pénztárosnak naponta a pénztári órák befejeztével pénztárzárlatot kell végeznie. A házipénztárban a napi pénztárzárlat után tartható készpénzösszeg felső határát házipénztári keretnek nevezzük.

Készpénztartási ráta - k

Megmutatja, hogy a nomináljövedelem mekkora részét kívánja a társadalom készpénzben tartani. A pénz forgási sebességének a reciproka: $k = 1 / v$

Kétoldalú jegyzés

Ez esetben az ügynök összegyűjti az ajánlatokat, majd ezt követően kiválasztja a legkedvezőbb ajánlatot tévő partnert, s közli vele eladási, vagy vételi szándékának volumenét.

Kétszintű bankrendszer

Olyan bankrendszer, amelyben a bizonyos állami jogkörökkel (bankjegykibocsátás, kötelező tartalékráta meghatározása stb.) monopólisztikusan felruházott központi bank(ok) mellett sok kereskedelmi (pénz és hitelközvetítési funkciókat ellátó) bank működik.

A kétszintű bankrendszerben a központi bank nem áll közvetlen kapcsolatban a gazdálkodó szervezetekkel, hanem csak a bankrendszer második szintjén álló bankokkal. E bankok végzik a pénzügyi tevékenységeket.

Három fő csoportja van:

1. Passzív és aktív bankügyletek
2. Pénzforgalom lebonyolítása
3. A bankszolgáltatások.

Magyar Nemzeti Bank (MNB) az ország központi bankja, monetáris hatóság. Feladatainak ellátása során közvetlen kapcsolatot tart a pénzügyi intézményrendszerrel. A pénzügyi intézményrendszer tagjain, alkotó elemein keresztül, azok közreműködésével érvényesíti a monetáris politika célkitűzéseit a gazdasági élet további szereplői felé.

Kézizáloghitel

-> Lombardhite.

Kézizálogjog

Kézizálogjog tárgya ingó vagyontárgy lehet. A zálogtárgyat át kell adni a zálogra jogosultnak, tehát a zálogjogosult birtokába kerül. A kézizálogjog jogosultja köteles a zálogtárgyát képező dolgot megőrizni, és azt a kézizálog megszűnésekor visszaszolgáltatni.

Kézizálogjog tárgya

- A forgóeszköz körébe tartozó anyag, befejezetlen, félkész termék, árukészlet,
- Tárgyi eszköz, az ingatlan kivételével
- Jövőbeni vagy még lábbon álló termés

Ebben az esetben a zálogjog nem a zálogtárgy átadásával, hanem a felek által megkötött hitelszerződéssel keletkezik.

Kiadási (kormányzati) multiplifikátor

Az a szorzószám, amely megmutatja, hogy a (netto) kormányzati kiadások illetve azok változása hányszoros keresletváltozást vált ki: $1/s$

Kibocsátás (emisszió)

Értékpapírok forgalomba hozatala, amit többnyire bankok, illetve értékpapír-kereskedők vagy a részvételükkel alakított konzorciumok vállalnak.

Kibocsátás fajtái

- Nominál kibocsátás – bizonyos időszakban létrehozott árú és szolgáltatások értékének összege folyó áron mérve
- Reál kibocsátás – bizonyos időszak alatt az összkibocsátást változatlan ár melletti mérése
- Potenciális kibocsátás – elérhető maximális kibocsátási szint adott tényezőellátottság mellett, azok teljes kihasználásával

Kibocsátási árfolyam

Az az árfolyam, amelyen egy új értékpapírt kibocsátáskor kínálnak.

Kibocsátási deflátor

Nominális kibocsátás / reál kibocsátás

Kibocsátási feltételek

A kibocsátásra kerülő értékpapírok adatai; a kibocsátáskori ár és a jegyzési időtartam, kötvényeknél akamatláb és a futamidő.

Kibocsátási program

Olyan egy kibocsátótól származó, hitelviszonyt megtestesítő, egymást követő értékpapír kibocsátások összessége, melyek alapfeltételeit a kibocsátó a program indításakor rögzíti, az egyes részkiadások során csak az egyedi adatokat határozza meg.

Kibocsátási szindikátus

Olyan bankok és értékpapír-kereskedők csoportja, amelyek közösen vállalják egy bizonyos értékpapír kibocsátását.

Kibocsátott, de forgalomba nem lévő részvények

A vállalat által visszavásárolt általa őrzött részvények.

Kibocsátóház

A tőkét igénylő vállalkozás szempontjából a saját értékpapírjainak kibocsátásával megbízott hitelintézet.

Kiegyensúlyozatlan infláció

Az árszínvonal-emelkedés jelentős árarány-változással is jár, emiatt jelentős jövedelem- és vagyonújraelosztó hatása van.

Kiegyensúlyozott költségvetés

A költségvetési bevételek és kiadások megegyeznek.

Kifejlett a csere

Ha a kialakult munkamegosztás alapján kifejezetten cserére termelnek.

Kifizetési és letéti hely

Az a hitelintézet, ahol az értékpapír tulajdonosa az esedékes hozamszelvényeit beváltja, illetve ahol értékpapírjait letétbe helyezi.

Kiíró

Az a személy, aki az opciós ügyletet lehetővé teszi; az opció eladója, aki számára az opció kötelezettség.

Kincstári takarékjegy

A Kincstári Takarékjegy 1, illetve 2 éves futamidővel kerül forgalomba. Fix, lépcsős kamatozású értékpapír, amelynek birtokosát visszaváltáskor a vásárlás napjától eltelt idő függvényében meghatározott mértékű kamat illeti meg. Jelenleg három hónapon belüli visszaváltás esetén nem fizet kamatot, ezen túl azonban a 12. hónapig havonta (a kétéves futamidejű Kincstári Takarékjegy II. elnevezésű államkötvénynél a második évben csak két alkalommal, a 13. és 19. hónapban) növekszik az éves kamat mértéke, amely maximumát a futamidő végén éri el. Az így növekvő kamatok a visszaváltásig eltelt idő egészére vonatkoznak, visszaváltáskor a befektetőt az érvényes kamat egész hónapokra jutó időarányos része illeti meg, illetve a törlesztés is ekkor történik. Az egyes visszaváltási időkre előre meghatározott, fix kamat nagyságát a vásárlás napján érvényben levő hirdetés határozza meg.

Nyomdai úton előállított formában léteznek, 10, 50, 100, 500 ezer és 1 millió forintos címletekben kaphatók.

A Kincstári Takarékjegy névre szóló értékpapír, amelyet kizárólag devizabelföldi magánszemélyek vásárolhatnak meg és ruházhatnak át egymás között.

Kincstári Takarékjegy 1995. április 1-jén került először forgalomba, értékesítését azóta több mint 3200 postahivatal végzi.

Kincstári takarékkötvény

A Kincstári Takarékkötvény bemutatóra szóló, fix, lépcsős kamatozású (*), 3 év 2 hónapos futamidejű állampapír, amely a futamidő alatt is visszaváltható. A kamatfizetés lejáratkor, illetve lejárat előtti visszaváltás esetén, a visszaváltáskor egy összegben esedékes.

A Kincstári Takarékkötvényt, 1998. június 29-én értékesítette először az ÁKK. A konstrukció azonban nem teljesítette a Kibocsátó célkitűzéseit, melynek következtében értékesítése 2001-ben megszűnt.

A Kincstári Takarékkötvény jegyzés útján került forgalomba. Devizabelföldi természetes személyek között a papír szabadon átruházható.

A Kincstári Takarékkötvény sorozatai a futamidő alatt a következők szerint válthatók vissza: a jegyzési időszak alatti visszaváltás árfolyama minden esetben a vásárláskori árfolyammal egyezik meg, a kamatozás kezdőnapját követő első három hónapban a visszaváltás névértéken történik, ezt követő visszaváltás esetén a kibocsátó az eltelt teljes

hónapokra járó kamatot fizeti ki.

A Kincstári Takarékkötvény a lakossági állampapírok értékesítésére szerződést kötött elsődleges forgalmazóknál és a Magyar Államkincstár fiókhálózatában váltható vissza.

(*) A lépcsős kamatozás azt jelenti, hogy a papír lejárat előtti visszaváltása esetén a befektető előre meghatározott, a futamidőből eltelt idő függvényében egyre növekvő mértékű kamatot vehet kézhez. (A vásárlás óta eltelt teljes hónapok arányában fizetik ki az idő múlásával lépcsőzetesen emelkedő éves kamatok időarányos részét.).

Kincstári vagyon

A központi költségvetés és az elkülönített állami pénzalapok vagyonát együttesen kincstári vagyonnak nevezzük.

Kincstárjegy.

Az állam rövid lejáratú adóságát megtestesítő állampapír. Általában nagyobb címletekben, alacsony kamatlábbal bocsátják ki. Egyes országokban különbséget tesznek az egy éven belüli lejáratú és az egyéves vagy annál hosszabb lejáratú papírok között; az előbbit kincstári váltónak nevezik, s csak az utóbbi kincstárjegy.

Kincstárjegy..

Futamideje legfeljebb egy év (kincstári váltó) fix kamatozású.

Kincstárjegyek típusai

- Kamatozó kincstárjegy bemutatóra szóló, fix kamatozású, átruházható értékpapír. Futamideje egy év. A jegyzési időszak elején a névértéknél alacsonyabb árfolyamértéken, a jegyzés végén pedig névértéken lehet megvásárolni.

- Diszkont kincstárjegy egy évnél nem hosszabb futamidejű állampapírok, amelyek kamatot nem fizetnek, hanem a névértéknél alacsonyabb, diszkont áron kerülnek forgalomba, lejáratkor pedig a névértéket fizetik vissza. Bemutatóra szóló, átruházható értékpapír. A diszkont összege a névérték és a vételár közötti különbség, amely kamatnak minősül.

- Kincstári takarékjegy az állampapírok speciális típusa.

Az állampapírok tőzsdei kereskedése 1991 óta folyik a BÉT-en. Az állampapírok kibocsátásuk kezdetétől a legkedveltebb befektetési formák közé tartoznak, magas kamatuk és alacsony kockázatuk miatt.

A BÉT 1992 óta rendszeresen közöl állampapírra vonatkozó indexet, amit DWIX index-ként emlegetnek.

Az állampapírok piacának másik fontos indexe az ún. MAX index, vagyis a Magyar Államkötvény index. Az index a magyar állampapírok egy előre meghatározott reprezentatív csoportjának napi értékét tükrözi. A kosárban az egy év feletti hátralévő futamidejű, fix kamatozású államkötvényeket találjuk.

Kiszorítási hatás (Crowding Out Effect)

Azt jelenti, hogy a kötvénnyel fedezett kormányzati kiadások növekedése a bankokat kötvényvásárlásra ösztönzi, ami a hitelek, és így a magánberuházások csökkenését váltja ki.

Kithchin ciklus

4-10 hónap hosszú, általában pénzügyi - hitelválsággal kapcsolatos.

Kínálati (költség) infláció

Az inflációt okozó túlkereslet azért következik be, mert a kínálat változatlan kereslet mellett csökken, vagy a kínálat jobban csökken, mint a kereslet. A költséginflációt a bérek, illetve az import tőkejavak árának növekedése váltja ki.

Kínálati árfolyam

Az a tőzsdei árfolyam, amelyben az értékpapír kínálata nagyobb, mint a kereslete.

Kínálatra ható tényezők

- Változás a termelés költségeiben
- Egyéb profitszerzési lehetőségek – új termékek előállítása
- Jövőre vonatkozó várakozások – ha úgy látják, h. a termék ára nőni fog, többet gyártanak belőle

Kínált mennyiség

Az az általában változó árumennyiség, amit az eladók egy adott ár mellett képesek és hajlandóak eladni.

Kísérletek a válság leküzdésére

- Rájöttek arra, hogy minden ország érdekelt olyan valutáris kooperációban, amely a fizetési mérlegek egyensúlyát nemzetközileg egyeztetett árfolyam-politika érvényesítésével biztosítja. (pl. ha egy ország fizetéképtelenné válik, csökkenti az importját, ez a másik országnál export korlátozást jelent). A megoldást regionális jellegű megoldásban képzelték el, nem kötődne egyetlen ország nemzeti gazdaságához, érdekeihez sem, a regionális valutarendszerben létrejövő nemzetközi pénz. (pl. 1999-ben euró).

- 1976 jelentős állomás Kingston (Jamaica):

0 lebegő árfolyam: a központi jegybankok nem garantálják a valuták paritását (a valuták meghatározott fix árfolyamon való átváltási lehetőségét). A valuták árfolyama a ker. - kín. rendszerén alapszik. A kp.-i bank, ha kell nagyobb volumenben ad ül. vesz nemzetközi valutát - ezzel szabályoz, ha kell. De a lebegő árfolyam sem enyhítette lényegesen a világgazdaság súlyos nehézségeit.

0 az SDR árfolyamát is újra meghatározták lebegő rendszerben. Már nem az arany értékét kell követnie, hanem a valutákét. 1974-ben megszüntették az SDR aranyparitását. Az SDR alapvetően a jegybankok közötti tranzakciókban mozog, benne a nemzetközi pénznek a csírája jelent meg. Meghatározott összegű kibocsátásáról évente dönt az IMF. A kingstoni értekezlet az SDR-t akarta megtenni a valuták értékmérőjévé.

0 Hivatalosan is megszüntették a kettős aranyarat

- 1971 augusztus 15. a dollár aranyra nem váltható át, a nemzetközi kapcsolatokba mégis változatlanul jelentős szerepet tölt be. Ma még lényegében semmivel nem helyettesíthető kulcsvaluta.

Klasszikus (arany) pénz

Olyan áru, amely térben és időben kiterjedten bármilyen piacon képes betölteni az általános egyenértékes szerepét. Történelmileg a nemesfémek, leginkább az arany vált pénzzé.

Klasszikus bankjegy

A „bankári váltót” nevezzük klasszikus bankjegyek.

Klasszikus infláció

Az aranyat helyettesítő papírpénz lavinaszerű szaporítása az állam rendkívüli kiadásainak (háború, katasztrófa) fedezésére. A kényszer-árfolyamú, fedezetlen fizetőeszköz áruhiányt, áremelkedést vált ki, ami további pénzkibocsátásra készteti az államot.

Klasszikus konjunktúra ciklus

8-10 év hosszú, az újratermelés egészében a beruházások okozzák.

Klasszikus vállalat

Klasszikus vállalatról beszélünk akkor, ha feltételezzük, hogy külső kapcsolatait és információforrásait kizárólag a piac jelenti.

Kockázati tőkejuttatást

A bankok közvetlen tőkejuttatással segítik a vállalkozást. A fejlett pénzügyi kultúrával rendelkező országokban régóta alkalmazzák a kockázati tőkejuttatást. Ilyenkor a bankok nem hitelt nyújtanak a vállalkozásoknak, hanem tulajdonrész szereznek a vállalkozásban.

Kockázatkezelés

Döntési és cselekvési folyamat, amelynek során a személyek vagy gazdálkodók felméri és ninrisítik saját kockázataikat, illetőleg védelmi eszközöket rendelnek mellé.

Kogencia

Feltétlen érvényesülést kívánó szabály, amelytől nem lehet eltérni, A biztosítási szerződés vonatkozásában azt jelenti, hogy a felek a szerződésükben a Ptk. biztosításra vonatkozó szabályaitól - még egyező akarattal sem - térhetnek el. Pontosabban; az eltérésre csak akkor van lehetőség, ha az egyértelműen a (® szerződő) vagy a (® biztosított) érdekeit szolgálja!

Komparatív (kölcsonösen előnyös) csere

Olyan valódi csere, ahol egyik fél pozíciója sem romlik és legalább az egyiké javul. Javuló pozíció alatt egy magasabban preferált közömbösségi görbére kerülést értjük.

Komparatív előny elmélete

Dávid Ricardo nevéhez fűződik. Az abszolút előnyök az egyik félnél koncentrálnak. Ha egy ország a szóba jöhető

tennékeket kivétel nélkül alacsonyabb munkaráfordítással állítja elő, mint potenciális kereskedelmi partnere. Ebben az esetben a kölcsönösen előnyös munkamegosztás és csere a komparatív előnyök kihasználásával jön létre.

A komparatív előny azt jelenti, hogy a nemzetközi munkamegosztásban minden ország annak a terméknek a termelésére szakosodik, ahol a viszonylagos munkatermelékenysége illetve a viszonylagos ráfordítások tekintetében nagyobb az előnye, vagy kisebb a hátránya. A komparatív előnyöket és hátrányokat az autarch belső csereáramok is tükrözik. A termelési tényezők belső átcsoportosítását kell elvégezni úgy, hogy olyan nemzetközi cserearányt választunk, amely a belső csereáramok közé esik.

Ezen elmélet minden országnak hasznos még akkor is, ha valamely ország abszolút mértékben hatékonyabb minden jószág termelésében, mint a többi ország.

Komparatív statikus elemzés

Alternatív állapotokat hasonlít össze anélkül, hogy vizsgálná, az időben miért és hogyan jutott a gazdaság egyik állapotából a másikba.

Kompozit biztosító

Olyan biztosító, amely mind a (@ life ág), mind a (€> non life ág) művelésére jogosult. A (© biztosítási törvény) 1996, január 1-jei hatálybalépése után hazánkban kompozit biztosító nem alapítható, A hatálybalépés előtt már kompozit engedéllyel rendelkező biztosítók azonban mindkét ágat tovább művelhetik.

Koncentrációs ráta

A piaci koncentráció és hatalom mérésére szolgáló mutató. A rátát különböző (n) számú legnagyobb vállalatra szokás értelmezni. A 4-vállalatos ráta pl. azt mutatja meg, hogy egy iparág teljes forgalmának hány százalékát jelentette a négy legnagyobb vállalat együttes kínálata, azaz a ráta az egyéni – százalékban kifejezett – részesedések összege.

Kondratyev ciklus

40-60 év hosszú, ez összefügg a mezőgazdaság megújításával.

Konglomerátum

A tulajdonosok pénzügyi kapcsolatokon keresztül hatnak a vállalkozások működésére, úgy hogy ezeken keresztül jelentősen befolyásolják a termelési rendszereket, a marketing politikát és a vállalkozás vagyongazdálkodását.

Konjunktúra ciklus négy fázisa

A ciklusoknak különböző szakaszaik vannak. A recessziót expanzió követi, s a kettő között fordulópont van. A recessziók kezdeti szakaszában általában felszámolják a raktárkészleteket. Röviddel ezután meredeken esik az üzemekbe és berendezésekbe való üzleti beruházás is. Csökken a munkakereslet. Ez először az átlagos munkahét hosszának a csökkentésében jelentkezik, amit azután kényszerszabadságok és a munkanélküliség növekedése követ. Az üzleti profilok meredeken esnek a recessziók során. Erre számítva a tőzsdei részvényárak rendszerint zuhannak, ahogy az ésszerűen gondolkodó beruházók megszimatozzák az üzleti tevékenység hanyatlását. De mivel csökken a hitelkereslet, a kamatlábak általában ugyancsak csökkennek a recesszió folyamán. Az eddig mondottak a recesszióra vonatkoznak. A konjunktúrák a recessziók tükörképei, ahol is a fentiek mindegyike az ellenkező irányban működik: a kamatlábak, a profitok és az érzékeny árak emelkednek.

Konjunktúra ciklusok

Napjainkban a modern elemzők fázisokra osztják a konjunktúraciklust. „Csúcsok” és „mélypontok” jelzik a ciklusok fordulópontjait, míg a fő fázisokat a „recesszió” és az „expanzió” képezi. A gazdaság recesszióba kerül, ha a reál GNP két egymást követő negyedévben csökken. A recesszió a „mélyponton” ér véget; a legutóbbi mélypont - a National Bureau of Economic Research szerint⁷ amely a konjunktúraciklusokra a nem hivatalos keletbényegzőt ráüti -1982. novemberben volt. Ezután következik a fellendülés, a csúcspont, a recesszió, a mélypont, a fellendülés és a felívelés és a lehanyatlás így követi egymást vég nélkül. A ciklusok formája szabálytalan.

Konjunktúra ciklusok csoportosítása

- Ciklikus mozgások területe
 - üzleti
 - pénzügyi
 - agrár
 - beruházási
- Ciklusok okai
 - túltermelési válság (kínálat és a fizetőképes kereslet között keletkezett ellentmondás)

Tőzsde szótár by pezo(9910903@citromail.hu)

- gazdaságpolitikai (állami döntések következtében)
 - monetáris ciklus (pénzkínálat – pénzkereslet eltérései)
 - politikai tényezők által meghatározottak (választások)
 - beruházási ciklusok (ráfordítások és az eredmények)
- Ciklusok szakaszai
- válság v. recesszió
 - termelés csökkenése
 - munkanélküliség növekedése
 - pangás v. depresszió
 - termelés stagnál
 - elfognak a fölösleges készletek
 - ezen időszak végére a fogyasztás állandó jelenléte ösztönözi fogja a termelés újraindítását (beruházás-ösztönzés)
 - megélénkülés
 - az új beruházások érdekében a termelés ismét nő
 - amíg a termelés eléri a válság előtti szintet
 - fejlődés
 - a termelés meghaladja a válság előtti termelési szintet
 - az új beruházások magasabb tech színvonalon történnek
 - lehetőség van a válság előtti szint meghaladására
 - ennek következtében ismét kieleződik a termelés (kínálat) és a fizetőképes kereslet közti ellentmondás ? újabb túltermelési válság oka lehet

Konjunktúra ciklusok ingadozások típusai

- Véletlenszerű ingadozások (katasztrófák)
- Szabályos ritmusú, nem gazdasági eredetű ingadozások (szezónok)
- Ciklikus jellemző (a lemenő ág teremt meg a felmenő ág feltételeit és fordítva) ezek a konjunktúra ciklusok

Konjunkturális ciklusok

A gazdaság fejlődésének folyamata kitér az egyenletes pályáról de mindig vissza is tér hozzá. Az ilyen periódikusan visszatérő hullámzásokat nevezzük ciklikusságnak.

- Ilyen klasszikus ciklusok 1828-ban kezdődtek, azóta folyamatos
- Legnagyobb visszaesés az 1929-33-as gazdasági világválság – a magára hagyott gazdaság működésképtelen, szükségszerű az állam irányító, szabályozó szerepe a gazdaságban
- Fordulópont után a modern piacgazdaság időszaka következik
- Piac és az állam együtt koordinál, hatására a válságok mélysége csökken
- További válságok már csak a gazdaság részterületeire terjednek ki
- 1973-75ös gazdasági válság
 - termelés visszaesett
 - munkanélküliség nőtt
 - a termelés stagnálása mellett inflációval párosult – stagflációs időszak

Konjunkturális ciklusok főbb területei

- Üzleti élet
- Pénzügyi élet
- Agrárgazdasági
- Beruházási
- Általános

Konjunkturális ciklusok időtartalmuk szerint

- Kichin cilus – 40 hónap – pénzügyi világban
- Juglár ciklus - 8-10 év – klasszikus konjunkturál ciklus
- Kuznetz ciklus – 10-20 év – tartós beruházási javaknál
- Kondratjev ciklus –40-60 év – a mezőgazdaság összteljesítményénél
- Szuper hosszú ciklus – 100 év felett – mezőgazdaság és élelmiszaripar

Konjunkturális ciklusok okai.

Lehetnek külső és belső okai.

Külső

- Háborúk,
- Forradalmak,
- Természeti katasztrófák Belső okokból a legfontosabb szerepet a beruházásoknak adhatjuk.

Konjunkturális ciklusok okai..

A ciklusosság okai lehetnek külső és belső okok. Külső okok fa háborúk, a forradalmak, a természeti katasztrófák, stb. A belső okok közül a legfontosabb szerepet a beruházásoknak van. Gyorsító hatások:

- Akkcelerátor hatás: a jövedelemváltozás hatása nem azonos nagyságú; a kibocsátás-változás magas beruházási keresletváltozást idéz elő.
- Beruházási multiplikátor. A kettő együtt, egymás hatását erősíti, és így jön létre a kumulatív hatás.

Konjunkturális ciklusok szakaszai

- Recesszió
- Mélypont
- Expanzió
- Csúcspont
- Recesszió

Konjunkturális munkanélküliség

A munka keresletének (a munkahelykínálatnak) elégtelensége a gazdaság általános visszaeséséből, a dekonjunktúrából fakad.

Konjunktúra

A gazdasági fejlődés ciklikus folyamata.

Konjunkturapolitika

Mindazon állami intézkedések, amelyek a konjunktúra alakulását befolyásolják.

Konzern.

Jogilag önálló társaságok csoportja, amelyek többségi tőkeérdekeltségen keresztül egységes gazdasági irányítás alatt állnak.

Konzern..

Rt-ék piramisszerű kapcsolódása, egy csúcs vállalat a részvényeken keresztül egész vállalatláncokat függőségben tart tulajdonosi jogokon és pénzügyeken keresztül.

Konzolidált mérleg (összevont mérleg)

Az egy konszernt alkotó holdingtársaság és konzernvállalatok közös mérlege az egymás közötti tartozások és követelések kiszűrésével.

Kontingens fajtái

0 Exportkontingens (kvóta): a kormány által adminisztratív utón megállapított mennyiség, amelynél tilos többet exportálni az adott termékből a vonatkozó naptári évben.

Céljai:

- Korlátozni a világpiacon is jól eladható termék kivitelét, hiány alakulhat ki ami megemelné az árat.
- Hazai nyers anyagfeldolgozás elősegítése, kikapcsolva ezzel a világpiac árfelhajtó hatását
- Cserearány javítása
- Egy-egy termék nemzetközi kereskedelmének stabilizálása (főleg II. vh után volt)

0 Importkontingens (kvóta): a kormány által adminisztratív utón megállapított mennyiség, amelynél tilos többet importálni az adott termékből a vonatkozó naptári évben.

Következménye:

- Központi árszabályozás alakul ki
- Nő a belföldi ár miközben a behozatal változatlan marad

Kontraktus

A tőzsdén alkalmazott szabványosított szerződésmintát kontraktusnak nevezzük.

Konverziós kölcsön

Olyan kölcsön, amely egy régi kölcsön visszafizetésére vesz fel, se ugyanaz az adós.

Konzervatív finanszírozási stratégiát

A konzervatív finanszírozási stratégiát óvatos stratégiának is szokták nevezni. Lényege, hogy nem csak a tartós eszközöket, hanem az átmeneti eszközök egy részét is tartós forrásokkal finanszírozzák. Ez a stratégia ugyanis meglehetősen költséges, hiszen ha az átmeneti forgóeszköz állományban csökkenés következik be, a tartós források költségeit továbbra is viselni kell.

Konzisztens modell

Olyan modell, amiben nem bizonyítható minden megfogalmazható állítás, azaz nem ellentmondásos.

Konzultációs eljárás (Consultation Procedure)

Az eljárás lényege, hogy a Tanács csak a Parlament véleményének beszerzése után dönthet. A Parlament véleményét ugyan a Tanácsnak nem kell figyelembe vennie, de annak hiányában sem hozhat döntést. Ezt kihasználva a Parlament, ha nem ért egyet egy javaslattal, illetve annak részleteivel, akkor véleménynyilvánításának elhúzásával egy ideig megakadályozhatja a döntést (nem a végtelenségig, mert a jóhiszeműség alapján kell cselekednie). A Parlament így végül elérheti, hogy módosító javaslatait figyelembe véve a Bizottság átdolgozza az eredeti javaslatot, és a Parlament csak a számára elfogadható verzió elkészülte után bocsátja a Tanács rendelkezésére. Ennek az is jelentősége, hogy amennyiben a Bizottság a Parlament módosításait, onnantól fogva azok bizottság javaslatoknak tekinthetők, amelyek viszont a Tanács már csak egyhangúan utasíthat el.

Kooperáció

A termelésben résztvevő emberek tudatos, szervezett együttműködése, a munkamegosztásnak részben alapja, részben következménye.

Korlátolt Felelősségű Társaság röviden

Egy és többszemélyes, alapító okirat vagy társasági szerződés, min vagyon 3.000.000.- a tagok bevitt vagyonukig felelnek, választott vezető irányítja, nem lehet nyilvánosan tagokat toborozni, cégbíróság, közlőny.

Kormány/elnöke

Országos szintű, működéséért az országgyűlésnek felelős.

Kormányzati (állami) kiadások (G Government Expenditure)

Az állam vásárlásai funkciói ellátásának érdekében.

Kormányzati, illetve irányítószervek gazdasági racionalitásának

Lényege a társadalmi jólét növelése. E cél által vezérelve kell beavatkozni a gazdasági folyamatokba például vámokkal, adókkal, az árak növelésével vagy „befagyasztással”.

Vannak olyan javak, melyeket a gazdasági alanyok, szervezetek saját céljaik alapján nem elegendő mértékben vagy széles néptömegek által meg nem fizethető áron állítanak elő („közjavak”, infrastruktúra, egészségügy, védelem, közrend, stb.). E javak és szolgáltatások biztosítása is alapvető gazdasági döntéseket igényel, ezt is racionalitás jellemzi, de ennek jellege lényegesen eltér a profit vagy a kamat növelésével kapcsolatos döntésektől.

Korrigált kötvényhozam

Az egyszerű kötvényhozamot korrigálja a névérték és a vásárláskori árfolyam egy évre jutó különbségével, az árfolyam százalékában kifejezve.

Korszerű beruházás

Olyan beruházás, amelynek belső korszerűsödési rátája nagyjából egybeesik a környezet korszerűsödési rátájával.

Korszerűtlen beruházás

Olyan beruházás, amelynek belső korszerűsödési rátája jelentősen kisebb a környezet korszerűsödési rátájánál. **D**

Kölcsönszerződés

Kölcsönszerződés alapján a hitelintézet vagy más hitelező köteles meghatározott pénzüsszeget a szerződésben foglaltak szerint az adós rendelkezésére bocsátani, az adós pedig köteles a kölcsön összegét a szerződés szerint visszafizetni, továbbá a kamatot és egyéb kötelezettségeket megfizetni.

Költség (Cost)

A ráfordítások pénzben kifejezett értékét.

Költségek csoportosításai

1. Számviteli költségek - a folyó költségek adott évben a tartós lekötések / gépek, épületek / elszámolható érték növekedésének, amortizációjának összege.
2. Gazdasági költség - a termelés érdekében felmerült valamennyi ráfordítás pénzben kifejezett értékét.
3. Folyó költségek - amelyeknek a ráfordított értéke az adott időszakban merülnek fel, és a termék eladásával megtérülnek.
4. Explicit / kifejezett / költségek - melyek az adott időszak folyamán a termeléssel kapcsolatban felmerülnek. / számlák, átutalások stb. /
5. Implicit költségek - alternatív költségek azon része, mely pénzkifizetés formában nem jelennek meg, de a gazdasági folyamatokban figyelembe kell venni. / saját munka, tőke ráfordítás /.
6. Fix költségek - amelyeket akkor is fizetni kell ha nincs kibocsátás / bérleti díj /.
7. Változó költségek - amelyek a kibocsátás mennyiségével együtt változnak.

Költségkorlátok

Technológia lehetőségei és az inputtényezők árai határozzák meg.

Költségszámla

A vállalkozások működésük során a tevékenység érdekében különböző eszközöket használnak fel. E a felhasználásokat is nyomon kell követni. Az eszközfelhasználásoknak, termelési költségeknek az elszámolására költségszámlákat alkalmazunk. A költségszámla a termék számlát helyettesíti, a könyvelés szabálya is azonos a termék számláéval.

TD Költségszámla DK
növekedések D csökkenések
+

A költségszámlának záraskor és nyitaskor egyenlege nem lehet, mert a zárásig elkészült termékek, termények értékét át kell vezetni a késztermékszámlára, illetve félkész termék számlára, az el nem készültet pedig a befejezetlen termelés számlára.

Költségtérítés

A hitelügylettel kapcsolatban, a hitelintézet igénybe veheti 3 személy szolgáltatásait, pl.: szakértővel véleményeztetni a felajánlott kölcsön fedezet értékét, érték állandóságát, illetve forgalom képességét. Ilyen esetben a hitelintézetnek költségei merülnek fel. Ezeket a költségeket a hitelintézet jogosult ügyfelének felszámítani olyan esetben, ha arra az üzlet szabályzata lehetőséget nyújt.

Költségvetés főbb kiadásai

A költségvetés főbb kiadásai - a költségvetési intézmények (rendőrség, katonaság, oktatás egészségügyi szervezetek stb.) fenntartása, vállalati, lakossági transzferek, beruházások állami finanszírozása.

Költségvetés lehet

- Restrikciós: kiadásait visszafogja, ezáltal a kereslet is csökkeni fog
- Expanziós: élénkítő, keresletet fogja bővíteni pl.: állami megrendelésekkel megvásárol vállalatokat pl. IKARUSZ, támogatásokat növeli

Költségvetési (fiskális) politika

A költségvetési politika dönt:

- A vállalkozások és a lakosság közötti, illetve ezeken belüli pénzügyi átcsoportosításról,
- A központi beruházások finanszírozási módjáról,
- A közös fogyasztás nagyságának növekedéséről és annak finanszírozásáról,
- A térségek közötti jövedelem-átcsoportosításról, stb.

A fiskális politika rendszere magában foglalja mindazon előírások és döntések összességét, amelyek az állam pénzügyi kötelezettségvállalásaival, illetve pénzügyi beavatkozásaival vannak összefüggésben. A költségvetési politika szolgálhat stabilizációs, allokációs és elosztási funkciókat.

Költségvetési deficit finanszírozásának módjai

- A lakosság és a gazdálkodó szervek által nyújtott hitelek.
- Külföldről felvett hitelek.

Költségvetési politika eszközei

- Az automatikus eszközök mintegy automatikus módon képesek a gazdasági egyensúly helyreállítására, így elsősorban a költségvetési politika stabilizációs céljainak elérését segítik elő, (pl. Társasági adó, sávosan progresszív személyi jövedelemadó).
- A diszkrecionális eszközök mindig eseti beavatkozásokat jelentenek, amelyeket az automatikus eszközök megléte mellett kell alkalmanként felhasználni.

Költségvetési politika területei, költségvetés

1. Bevételek
2. Kiadások
3. Sgyenleg

Bevételek:

- adó jellegű
- nem adó jellegű
- állami vagyont érintő
- adományok, segélyek
- egyéb bevételek

Adó jellegű bevételek:

- adók
- állami monopóliumok
- vámok
- TB járulék

Nem adó jellegűek:

- illetékek
- díjak
- bírságok

Állami vagyont érintő:

- privatizációs
- állami vagyon nem végleges értékelése, hanem hasznosítása során keletkezett bevételek
- állami tulajdonban lévő vállalatok nyereségei
- stb.

Kiadások:

- hagyományos feladatok ellátás
- távlati gazdaságpolitika
- területfejlesztés
- struktúrákiigazítás (amennyiben szükséges)

A jó adózás ismérvei:

- legyen igazságos
- lehetőleg ne torzítsa a termelési tényezők allokációját
- reagáljon stabilizációs jelleggel a gazdasági ciklusokra
- legyen átlátható
- legyen egyszerű, betartható
- legyen olcsó

Kiadások szempontjai:

- kultúra és növekedés
- jelen vagy jövő
- újraelosztás
- költséghatékonyság

Egyenleg:

- deficit – hiány
- szufficit – többlet

A deficit finanszírozása:

- nyílt piaci műveletek
- állam adóság kezelő kp. (ÁKK)
- a MNB és a költségvetés finanszírozása

Könyvelési tétel kellékei

- A könyvelés kelte
- A számlakijelölés
- Gazdasági művelet megnevezése
- Könyvelendő összeg

Könyviteli szolgáltatást csak az végezhet aki

- Legalább mérlegképes könyvelői képesítése van
- Az oklevél megszerzését követően legalább 3 éves számviteli, pénzügyi, ellenőrzési gyakorlata van
- Büntetlen előéletű

Könyvvezetés fajtái

- Bevételi nyilvántartás,
- Egyszeres könyvvezetés,
- Kettős könyvvitel.

Az egyszeres könyvvitelt vezető gazdálkodó a kezelésében, illetve tulajdonában lévő pénzeszközökről és azok forrásairól, továbbá a pénzforgalmi gazdasági műveletekről olyan könyvviteli nyilvántartást köteles vezetni, amely az ezekben az eszközökben és forrásokban bekövetkezett változásokat

- A valóságnak megfelelően,
- Folyamatosan,
- Áttekinthetően,
- Zárt rendszerben mutatja ki.

Az egyszeres könyvvitel a pénzügyi teljesítés (pénzügyi realizáció) elvéből indul ki, vagyis azokat a gazdasági eseményeket tudjuk ezzel a módszerrel lekönyvelni, amely pénzmozgással jár. Ez a könyvvezetés jóval később tudja az eseményeket követni, mint a kettős könyvvitel (pl. lehet olyan eset, hogy vásárolok alapanyagot, amit rögtön fel is használhatok. Ha átutalással fizetek, a felhasználás már megtörtént, úgy hogy nincs könyvelve még a vásárlás, mert még nem történt pénzmozgás.)

Egyszeres könyvviteli nyilvántartás eszköze a pénztárkönyv és a naplófőkönyv.

Az egyszeres könyvvitelt köteles vezetni az egyszerűsített beszámolót készítő vállalkozó. Egyszerűsített beszámoló legfeljebb 2003. december 31-ig tartó üzleti évről volt készíthető. Ez előbbi szabályozás az Európai Unió elvárásainak felel meg, mivel az Unióban nincs egyszeres könyvvezetés. De az egyéb szervezetek (alapítvány, egyesület, stb.) továbbra is alkalmazhatja ezen könyvvezetési módot.

Kettős könyvvitelt vezető gazdálkodó a kezelésben, illetve tulajdonában lévő eszközökről, továbbá a gazdasági műveletekről olyan könyvviteli nyilvántartást köteles vezetni, amely az eszközökben, és a forrásokban, valamint a saját tőkében bekövetkezett változásokat:

- A valóságnak megfelelően,
- Folyamatosan,
- Áttekinthetően mutatja ki.

A kettős könyvvezetés az elismert teljesítés elvéből (gazdasági realizáció elve) indul ki. (az előbbi anyagvásárlásra visszatérve, ha elismerem, hogy az anyagvásárlással kapcsolatban tartozásom keletkezett akkor a vásárlást le tudom könyvelni, függetlenül attól, hogy nem fizettem még ki az ellenértéket.)

Könyvvezetés formái

- Egyszeres és
- Kettős könyvvitel

Egyszeres könyvvitel: pénzforgalmi szemléletű könyvvezetés, csak azokat a gazdasági eseményeket könyveli, amely pénzforgalommal jár, ami érinti a pénztár vagy bankbetétet.

Kettős könyvvitel: minden gazdasági eseményről vezeti a nyilvántartást.

Könyvvitel feladata

Az eszközök és források nyitó és záró állományának meghatározása. Erre szolgál a leltár és a mérleg. Az eszközök és a források változásának folyamatos feljegyzése. Adatszolgáltatás, a költségek vizsgálata, illetve az eredmény megállapítása.

Könyvvitel.

A gazdasági eseményekről rögzített adatok feldolgozásának speciális módszerei (egyszeres, kettős könyvvitel) az ehhez kapcsolódó dokumentáció (napló, számla, összesítő-ellenőrző kimutatások, stb.), valamint a feldolgozási tevékenység (analitika, szintetika) együttesen.

Könyvvitel..

Azt a rendszeres elszámolást, amely az eszközök és vagy források állományát, ezek változását értékben, bizonylatok alapján folyamatosan nyilvántartja.

Könyvvitel...

A gazdasági eseményekről rögzített adatok feldolgozásának speciális módszerei (egyszeres, kettős könyvvitel) az ehhez kapcsolódó dokumentáció (napló, számla, összesítő-ellenőrző kimutatások, stb.), valamint a feldolgozási tevékenység (analitika, szintetika) együttesen.

Könyvviteli számla

A könyvviteli számla olyan kétoldalú nyilvántartás, amelynek egyik oldalán a növekedést, a másik oldalán a csökkenést számoljuk el. A könyvviteli számla bal oldalát Tartozik (T) oldalnak, jobb oldalát Követel (K) oldalnak nevezzük. A számla oldalainak neve nincs szoros összefüggésben az oldalak tartalmával.

Köteles részvény

Olyan részvény, amelyet letétbe kell helyezni.

Kötelezettségvállalási hitelek

A kötelezettségvállalási hitelek esetében nem történik tényleges pénzfolyósítás, bár a lehetőség nem kizárt. Ide tartoznak a kaució hitelek, az elfogadvány hitelek, az okmányos hitel. A kaució hitelnújításnál a bank kötelezettséget vállal ügyfele tartozásainak teljesítéséért, egy előre meghatározott összeg erejéig.

Kötelező jegybanki tartalék

Az üzleti bankok pénzteremtését a kétszintű bankrendszerben a kötelező jegybanki tartalékra vonatkozó előírások határozzák meg. Az üzleti bankok kötelesek betétjeik és a betétjellegű forrásaik meghatározott hányadát a jegybanknál betétként elhelyezni, a piacinál alacsonyabb kamatláb mellett. Az így elhelyezett betéteket nevezzük jegybanki tartaléknak, ennek a betétekhez viszonyított arányát pedig tartalékrátának.

A kötelező tartalékráta előírásain, illetve a ráta változtatásán keresztül a jegybank szabályozni képes az üzleti bankok által teremthető bankszámlapénz mennyiségét.

Kötelező tartalékráta

A kereskedelmi bankok számára kötelezően a jegybanknál elhelyezendő, elsődlegesen a betétesek biztonságát szolgáló tartalék aránya a betétállományhoz.

$t = \text{kötelező tartalékráta a jegybanknál} / \text{a kereskedelmi bank betétállománya}$

- Bankszámlapénz-teremtés mennyisége
- Központi bank meghatározza a kötelező tartalékrátát – ezt a kerbank nem kölcsönözheti ki

Kötési árfolyam

Az az árfolyam amelyben a tőzsdén az ügyleteket kötik.

Kötvény (bond).

Kamatkozó, általában hosszabb lejáratú értékpapír, hitelviszonyt hoz létre. A kötvény kibocsátója arra kötelezi magát, hogy előre meghatározott időpont(ok)ban a kötvény névértékének megfelelő összeget visszafizeti, és addig az

esedékes kamatokat kifizeti.

Kötvény (bond)..

A kötvény klasszikus formájában hosszú lejáratú, fix kamatozású, hitelviszonyt megtestesítő értékpapír.

A kötvény vásárlója hitelt nyújt a kötvény kibocsátójának, amit az egy meghatározott időpontban, előre meghatározott kamattal növelt értéken fizet vissza.

Kötvény (bond)...

Olyan értékpapír, amelynek kibocsátója az adós arra vállal kötelezettséget, hogy a kötvénybe megjelölt pénzüsszeget, annak előre meghatározott kamatát, vagy egyéb járulékait, az általa vállalt esetleges szolgáltatásokat, valamint kötvény névértékét a kötvény mindenkor tulajdonosának a kötvényben megjelölt időben és módon megfizeti, teljesíti. A kötvény hitelviszonyt megtestesítő értékpapír. A kötvény kibocsátója az értékpapír ellenében a pénztulajdonostól közép vagy hosszú lejáratra hitelt vesz fel. A kötvény vásárlója jelenbeli pénzét cseréli el jövőbeli pénzre.

Kötvény adagolt kibocsátása

A nyilvános forgalomba hozatal oly módja, amikor az értékesítés a kibocsátó által meghatározott meghatározott időszak alatt történik úgy, hogy a kötvények lejáratára azonos.

Kötvény árfolyam kamatrugalmassága

A kötvény árfolyam kamatrugalmassága azt fejezi ki, hogy ha a piaci kamatlábak 1 %-kal nőnek, milyen irányban és mekkora mértékben változik meg az adott kötvény árfolyamértéke.

Kötvény árfolyama

A még be nem váltott kamat- és tőketörlesztő-szelvények diszkontált értékeinek az összege.

1. A jövőbeli pénzáramlás-sorozat meghatározása
2. A kötvénytől elvárt hozam meghatározása
3. A jelenérték-számítás elvégzése

Kötvény árfolyama és hozama

- Különböző kötvénykonstrukciók pénzáramlása
- Kötvények árfolyamszámítása
- Árfolyamok
- Árfolyamok alakulása
- Hozamfajták
- Kötvényhozamok számítása

Kötvény átlagos futamidő (duration)

- A kötvény effektív lejáratára
- A kötvényből esedékes pénzáramlások lejáratának súlyozott átlaga
- A súlyok kifejezik, hogy az adott időpontok kifizetései hány százalékkal járultak hozzá a kötvény árfolyamához.

Kötvény előnyei

- a. Az ily módon szerzett tőke költsége előre pontosan meghatározott,
- b. Az így szerzett tőke költsége általában alacsonyabb, mint a részvények kibocsátása révén szerzett tőkéé,
- c. A kötvénytulajdonos nem vesz részt a vállalkozás irányításában,
- d. A kötvények után fizetett kamat, ráfordításként számolható el,
- e. Amennyiben a kötvény kibocsátás révén felvett kölcsön feltételei közé beveszik a kötvény idő előtti visszafizetésének jogát, úgy a vállalkozás pénzügyi szerkezete rugalmasabbá válhat.

Kötvény és részvény összehasonlítása

Hasonlóság:

- Mindkettő értékpapír.
- A kibocsátó cégek részéről finanszírozási lehetőség.
- A vevő részéről befektetés.
- Mindkét értékpapírhoz kapcsolódóan elérhető árfolyamnyereség.

Különbség:

DKötvény: D

Részvény:

Tőzsde szótár by pezo(9910903@citromail.hu)

Birtokosa D	Hitelező	DTulajdonos
LejáratD	Van	DNincs
HozamaD	Kamat (+ árfolyamnyereség)	DOsztalék (+ árfolyam nyereség)
A cash flow-jaD	Tervezhető /általában/DNem tervezhető	

Kötvény fajtái

- Névre, vagy
- Bemutatóra szóló
- Fix, vagy
- Változó kamatozású
- Lejáratí ideje meghosszabbítható, vagy
- Lerövidíthető
- Fedezet biztosítás szempontjából fedezet nélküli, vagy
- Fedezettel bír (jel -, vagy kézizálog, rangsor szerint előre (senior)
- Sorolt, vagy
- Hátra (junior) sorolt
- Hamatszelvényes, vagy
- Hamatszelvény nélküli

jövedelmezőségi rátája

d. A konjunkturális helyzet

e. Külföldi jegyzés esetén az illető valuta árfolyam-alakulásával kapcsolatos várakozás

Kötvény kibocsátás tőkekorlátja

Ha a kibocsátás eredményeképpen a gazdálkodó szervezet hiteltartozásainak (beleértve a kibocsátandó kötvényeket) összege meghaladja a kibocsátó saját tőkéjének összegét, a kibocsátó köteles a Felügyelet által elismert hitelminősítő szervezettel minősítést készíttetni (kivéve ha hitelintézet a kibocsátó), vagy állami garanciát, bankgaranciát biztosítani. A minősítést az értékpapír futamideje alatt évente meg kell ismételni és megállapításait közzé kell tenni.

Kötvény kibocsátók rendszeres és rendkívüli tájékoztatása

A nyilvánosan forgalomba hozott értékpapír kibocsátója köteles a nyilvánosságot rendszeresen tájékoztatni vagyoni, jövedelmi helyzetének, működésének főbb adatairól.

A tőzsdén nem jegyzett értékpapírok kibocsátóinak gazdálkodásáról a tárgyévet követő év februárjában nem auditált mérleg és eredménykimutatás fő soraiból jelentés, majd április végén az éves jelentésből átfogó kép. Gyorsjelentés: üzleti félévet követő 45 napon belül.

Ezeket a Felügyeletnek megküldeni és médiákban, elektronikus médián keresztül közzétenni.

Kötvény lejáratá futamideje

Az az időtartam, amely a kibocsátás napjától az utolsó törlesztés, vagy névérték visszafizetésének napjáig eltelik.

Kötvények bevezetésének feltételei, folyamata

A Budapesti Értéktőzsde Bevezetési és Forgalmantartási Szabályzata az értékpapírok bevezetési feltételeit két csoportba sorolja be, általános, illetve a bevezetésre kerülő értékpapír-sorozat fajtájától függő követelményekre.

Általános kritériumok: a tranzakciót nyilvános kibocsátásnak kell megelőznie, csak olyan társaság értékpapírjai vezethetők be a Tőzsdére, amely ellen nincs csődeljárás, felszámolási eljárás folyamatban, illetve minden fizetési kötelezettségének eleget tett a megelőző 2 évben. A bevezetéshez minden esetben tőzsdetag közreműködése szükséges.

A kötvényekre vonatkozó kritériumok: a kibocsátónak legalább 1 teljes befejezett, auditált üzleti évvel kell

rendelkeznie, a további feltételek a bevezetendő sorozat árfolyamértéken számított nagyságához, tulajdonosok számához, a sorozat közkezhányadához kapcsolódnak.

A kötvénykibocsátója bevezetési tájékoztatót készít (a kibocsátóról a kötvény megítéléséhez tartozó információk), ehhez egyéb anyagok is kapcsolódnak, pl. tulajdonosi struktúra, PSZÁF engedély száma, értékpapír minta. Az értékpapír bevezetéséről a Budapesti Értéktőzsde ügyvezető igazgatója dönt a benyújtástól számított 30 napon belül. Ha szükséges kikérheti az ügyvezető ig. a Kibocsátói Bizottság véleményét, ha nem egyezik a véleményük a Tőzsdetanács elé kell vinni az ügyet.

Az értékpapír bevezetése előtt a kibocsátónak meghallgatáson kell megjelennie, ha a tőzsdetagok legalább 10%-a szükségesnek tartja, itt a résztvevők kérdéseket intézhetnek a kibocsátó és a forgalmazó képviselőihez. Az első kereskedési napról a Tőzsde ügyvez. igazgatója dönt, ez legkorábban a bevezetést követő első kereskedési nap, legkésőbb a bevezetés napját követő 45 napon belül. A bevezetési kérelem elbírálásának feltétele az eljárási díj befizetése.

A tőzsdei kereskedés megkezdésének feltételeként a kibocsátónak a bevezetési, valamint a forgalombantartási díj megfizetése a BÉT-nek.

A bevezetési kérelem elutasításáról a Tőzsdetanács jogosult dönteni. A bevezetésről, illetve elutasításról szóló határozatot a Magyar Tőkepiac c. lapban, valamint az internetes honlapján hozza nyilvánosságra a Budapesti Értéktőzsde.

Kötvények kereskedése

A Budapesti Értéktőzsdén jelenleg 3 szekcióban lehet kereskedni:

- a.) Hitelpapír szekció: vállalati kötvényekkel, jelzáloglevéllel, állampapírokkal, nemzetközi pénzügyi szervezetek kötvényeivel folyik a kereskedés
- b.) Részvény szekció: tőzsdére bevezetett részvényekkel, befektetési jegyekkel, kárpótlási jegyekkel lehet kereskedni
- c.) Származékos szekció: határidős és opciós tőzsdei termékekkel lehet kereskedni

Kötvények kibocsátása

A kötvény kibocsátás tőkekorlátja:

Ha a kibocsátás eredményeképpen a gazdálkodó szervezet hiteltartozásainak (beleértve a kibocsátandó kötvényeket) összege meghaladja a kibocsátó saját tőkéjének összegét, a kibocsátó köteles a Felügyelet által elismert hitelminősítő szervezettel minősítést készíttetni (kivéve ha hitelintézet a kibocsátó), vagy állami garanciát, bankgaranciát biztosítani. A minősítést az értékpapír futamideje alatt évente meg kell ismételni és megállapításait közzé kell tenni.

Kibocsátási program: olyan egy kibocsátótól származó, hitelviszonyt megtestesítő, egymást követő értékpapír kibocsátások összessége, melyek alapfeltételeit a kibocsátó a program indításakor rögzíti, az egyes rész kibocsátások során csak az egyedi adatokat határozza meg.

Kötvény adagolt kibocsátása: a nyilvános forgalomba hozatal oly módja, amikor az értékesítés a kibocsátó által meghatározott meghatározott időszak alatt történik úgy, hogy a kötvények lejáratát azonos.

A kibocsátók rendszeres és rendkívüli tájékoztatása:

A nyilvánosan forgalomba hozott értékpapír kibocsátója köteles a nyilvánosságot rendszeresen tájékoztatni vagyoni, jövedelmi helyzetének, működésének főbb adatairól.

A tőzsdén nem jegyzett értékpapírok kibocsátóinak gazdálkodásáról a tárgyévét követő év februárjában nem auditált mérleg és eredménykimutatás fő soraiból jelentés, majd április végén az éves jelentésből átfogó kép. Gyorsjelentés: üzleti félévet követő 45 napon belül.

Ezeket a Felügyeletnek megküldeni és médiákban, elektronikus médián keresztül közzétenni.

Kötvénykibocsátás és tőzsdei elszámolás a KELLER-en keresztül:

KELLER- Központi Elszámolóház és Értéktár Budapest Rt. 1993.-ban alakult, szerepe értéktári funkciók ellátása, tőzsdék számára klíring és elszámolási szolgáltatások, a magyar tőkepiac nemzetközi integrálódásának elősegítése. A magyar tőkepiac fontos háttérintézménye.

ISIN azonosító kibocsátása– az adott értékpapírt nemzetközi szinten egyedileg azonosítja be.

A dematerializált (nem fizikálisan előállított, hanem számítógépes jelként nyilvántartott) értékpapírok számlavezetését a KELLER valósítja meg.

Ha az értékpapírokat a Budapesti Értéktőzsdére be akarják vezetni, szükséges a KELLER befogadó nyilatkozata.

A kötvények tőzsdei bevezetése, a tőzsdei lét előnyei

1. A kötvények bevezetésének feltételei, folyamata:

A Budapesti Értéktőzsde Bevezetési és Forgalmantartási Szabályzata az értékpapírok bevezetési feltételeit két csoportba sorolja be, általános, illetve a bevezetésre kerülő értékpapír-sorozat fajtájától függő követelményekre.

Általános kritériumok: a tranzakciót nyilvános kibocsátásnak kell megelőznie, csak olyan társaság értékpapírjai vezethetők be a Tőzsdére, amely ellen nincs csődeljárás, felszámoló-si eljárás folyamatban, illetve minden fizetési kötelezettségének eleget tett a megelőző 2 évben. A bevezetéshez minden esetben tőzsdetag közreműködése szükséges.

A kötvényekre vonatkozó kritériumok: a kibocsátónak legalább 1 teljes befejezett, auditált üzleti évvel kell rendelkeznie, a további feltételek a bevezetendő sorozat árfolyamértéken számított nagyságához, tulajdonosok számához, a sorozat közkezhányadához kapcsolódnak.

A kötvénykibocsátója bevezetési tájékoztatót készít (a kibocsátóról a kötvény megítéléséhez tartozó információk), ehhez egyéb anyagok is kapcsolódnak, pl.tulajdonosi struktúra, PSZÁF engedély száma, értékpapír minta. Az értékpapír bevezetéséről a Budapesti Értéktőzsde ügyvezető igazgatója dönt a benyújtástól számított 30 napon belül. Ha szükséges kikérheti az ügyvezető ig. a Kibocsátói Bizottság véleményét, ha nem egyezik a véleményük a Tőzsdetanács elé kell vinni az ügyet.

Az értékpapír bevezetése előtt a kibocsátónak meghallgatáson kell megjelennie, ha a tőzsdetagok legalább 10%-a szükségesnek tartja, itt a résztvevők kérdéseket intézhetnek a kibocsátó és a forgalmazó képviselőihez. Az első kereskedési napról a Tőzsde ügyvez. igazgatója dönt, ez legkorábban a bevezetést követő első kereskedési nap, legkésőbb a bevezetés napját követő 45 napon belül. A bevezetési kérelem elbírálásának feltétele az eljárási díj befizetése.

A tőzsdei kereskedés megkezdésének feltételeként a kibocsátónak a bevezetési, valamint a forgalmantartási díj megfizetése a BÉT-nek.

A bevezetési kérelem elutasításáról a Tőzsdetanács jogosult dönteni. A bevezetésről, illetve elutasításról szóló határozatot a Magyar Tőkepiac c. lapban, valamint az internetes honlapján hozza nyilvánosságra a Budapesti Értéktőzsde.

2. A kötvények kereskedése:

A Budapesti Értéktőzsdén jelenleg 3 szekcióban lehet kereskedni:

- a.) Hitelpapír szekció: vállalati kötvényekkel, jelzáloglevéllel, állampapírokkal, nemzetközi pénzügyi szervezetek kötvényeivel folyik a kereskedés
- b.) Részvény szekció: tőzsdére bevezetett részvényekkel, befektetési jegyekkel, kárpótlási jegyekkel lehet kereskedni c.) Származékos szekció: határidős és opciós tőzsdei termékekkel lehet kereskedni

3. A kötvénykibocsátók rendszeres és soronkívüli tájékoztatási kötelezettsége:

A BÉT-re bevezetett kötvények illetve jelzáloglevelek kibocsátóit sz értékpapír törvény és a Tőzsde szabályai szerint rendszeres és soronkívüli tájékoztatási kötelezettség terheli. Rendszeres tájékoztatás:

Minden és április 30-ig kötelesek a számviteli tv. előírásai szerint készített tőzsdei éves jelentésüket a BÉT-nek megküldeni, félévente gyorsjelentést kell készíteni és azt 45 napon belül nyilvánosságra hozni és a BÉT-nek megküldeni.

Soronkívüli tájékoztatás:

Soronkívüli tájékoztatási kötelezettség alá tartozik minden olyan, a kibocsátó gazdálkodásában beálló változás, amely az értékpapírjainak értékét, vagy hozamát közvetlenül befolyásolja

A tőzsdei lét előnyei:

- Likviditás - a kötvények számára a Tőzsde folyamatos és nyilvános piacot biztosít
- Finanszírozási lehetőségek - a kibocsátó előtt a nyilvánosság által újabb finanszírozási lehetőségek tárulhatnak fel – Transzparencia - az Értéktőzsde biztonságát adja, hogy a kereskedésre és az elszámolásra vonatkozóan jól szabályozott transzparens piacot teremt
- Marketing érték: a tőzsdén való szereplésnek marketing értéke van (kiemelt figyelem befektetői és elemzői körökben), újságok tv-rádió híradásaiban szerepel

Kötvények különleges típusai

- Bemutatóra és névre szóló kötvények
- Átváltható kötvény

- Kamatszelvény nélküli
- Változó kamatozású kötvények
- Lebegő kamatozású kötvények
- Bóvli kötvények

Kötvények speciális fajtái

1) Átváltható kötvény:

- A kötvény birtokosa meghatározott időszakon belül /csereidőszak/ dönthet, hogy a kötvényét névértéken átváltja-e részvényre.

2) Nyitott kötvény:

- Futamidőn belül meghatározott időpontokban mindkét fél felmondhatja a jogviszonyt.

3) Kamatszelvény nélküli kötvény /zéró kupon kötvény/:

- Csak a lejárat végén fizet a kötvény, a kibocsátási árfolyamot diszkontálással állapítják meg.

4) Opció kötvény:

- Hasonló az átváltható kötvényhez. Meghatározott időn belül, előre meghatározott értéken megvásárolhatja a társaság részvényeinek egy részét.

5) Változó kamatozású kötvény:

- A futamidő során a kibocsátó valamilyen egyéb kamathoz kapcsolódóan változtathatja meg a kamatot.
/referenciakamat/

Kötvényfinanszírozás

Idegentőke megszerzése hosszú lejáratra, kötvény kibocsátója útján.

Kötvénykibocsátás és tőzsdei elszámolás a KELLER-en keresztül

KELLER- Központi Elszámolóház és Értéktár Budapest Rt. 1993.-ban alakult, szerepe értéktári funkciók ellátása, tőzsdék számára klíring és elszámolási szolgáltatások, a magyar tőkepiac nemzetközi integrálódásának elősegítése. A magyar tőkepiac fontos háttérintézménye.

ISIN azonosító kibocsátása– az adott értékpapírt nemzetközi szinten egyedileg azonosítja be.

A dematerializált (nem fizikálisan előállított, hanem számítógépes jelként nyilvántartott) értékpapírok számlavezetését a KELLER valósítja meg.

Ha az értékpapírokat a Budapesti Értéktőzsdére be akarják vezetni, szükséges a KELLER befogadó nyilatkozata.

Kötvénykibocsátók rendszeres és soronkívüli tájékoztatási kötelezettsége

A BÉT-re bevezetett kötvények illetve jelzáloglevelek kibocsátóit sz értékpapír törvény és a Tőzsde szabályai szerint rendszeres és soronkívüli tájékoztatási kötelezettség terheli.

Rendszeres tájékoztatás:

Minden és április 30-ig kötelesek a számviteli tv. előírásai szerint készített tőzsdei éves jelentésüket a BÉT-nek megküldeni, félévente gyorsjelentést kell készíteni és azt 45 napon belül nyilvánosságra hozni és a BÉT-nek megküldeni.

Soronkívüli tájékoztatás:

Soronkívüli tájékoztatási kötelezettség alá tartozik minden olyan, a kibocsátó gazdálkodásában beálló változás, amely az értékpapírjainak értékét, vagy hozamát közvetlenül befolyásolja.

Kötvénypiac

A fix kamatozású értékpapírok adásvétele.

Kötvényre jutó kamat felosztható

- 1) Minden kötvény birtokos megkapja a kötvény névértékének kamatát
- 2) Nyereség kötvény esetén a kamatnak megfelelő összeget kisorsolják a kötvény tulajdonosok között

Követelés – megvásárlás (faktoring tevékenység)

A faktoralás követelés megvásárlást jelent. Faktoring üzlet esetén a faktortársaság ügyfele áruszállításból, vagy szolgáltatásból származó, valamely partnervállalattal szemben fennálló követelését megvásárolja.

Követelések engedményezése

Követelések engedményezésének nevezzük azt a kötelezettségvállalást, amellyel egy követelés jogosultja követelését egy harmadik személyre ruházza. Az engedményezés tárgya lehet minden követelés, kivéve szokat a követeléseket, amelyek a jogosult személyéhez kötöttek, vagy amelyeket az engedményezés köréből a felek kizártak.

Közelítő cash-flow

Mérleg szerinti eredmény + Tárgyévi értékcsökkenési leírás.

Közép-Európai Részvényindex (CESI)

Közép-Európai Részvényindex (CESI)

Budapesti Értéktőzsde 1996. február 1-től publikálja a Közép-Európai Részvényindexet, amely a közép-európai térség öt értéktőzsdéjén forgó részvények árfolyammozgásait tükrözi. A CESI kapitalizáció súlyozású, 2002. December 31-ig dollár alapú részvényindex, amelynek bázisa 1995. június 30-i állapotot tükröző 1000 pont. 2003. január 1-gyel az index euró alapúvá változott. Budapesti, Prágai, Varsói, Ljubljani és Pozsonyi tőzsdékről szelektált társaságok papírjai alkotják. A BUX-tól eltérően a CESI számításakor nem veszik figyelembe az osztalékfizetés hatását. A kosárba a legnagyobb kapitalizációjú és likviditású részvények kerülhetnek. A kosár módosítására évente két alkalommal kerül sor. Az Index kosarában felülvizsgálati időpontokban egy társaság súlya 12%-ot, illetve egy ország súlya az 50%-ot nem haladhatja meg.

Középfolyam

A vételi és eladási árfolyam átlaga.

Középtávú tervezés

Fő jellegzetességei

- A szöveges üzletpolitika alapján állítjuk össze
- Az (idő) dinamika jellemzi
- Bázis alapú, de a változás alapja lehet más megfontolás
- A változtatás oka lehet külső tényezők módosulása is
- Tartalmazza a külső forrásbevonást és a pénz költségét
- A pénzfolyam (cash-flow) összeállításának alapja
- A működés eredményét mutatjuk be, de
- Nem mindig tartalmazza az adófizetési kötelezettséget

Közgyűlés

A társasági törvény szerint egy részvénytársaság legfelsőbb szerve. Legalább évente egyszer összehívják az összes részvényt a rendes közgyűlésre, de szükség esetén rendkívüli közgyűlést is tartanak. Ezen kelle az igazgatóságnak beszámolnia a részvényesek előtt; itt döntenek a nyereségfelhasználásról, az alapszabály módosításáról és itt választják meg a társaság vezető tisztviselőit, valamint a felügyelőbizottságot.

Közkereseti társaság (röviden)

Társasági szerződéssel, alapító vagyon nem kötött, a felelősség a tagok között korlátlan és egyetemleges, cégbíróság, közlöny. BT beltág illetve KKT egyéni tag nem lehet vállalkozó, KKT tag nem lehet BT beltág.

Közös piacpolitika

A CAP legfontosabb területe, a mg-i piacok közösségi szabályozása. Vonatkozik az árakra, termékek előállítására, forgalmazásra, exportra, importra; lényege a harmonizált agrárpiaaci rendszer.

Közösségi kötvény

Belföldi városok, községek által kibocsátott kötvény.

Központi (állami) költségvetés

Az állam tervezett bevételeinek és kiadásainak éves mérlege, az állam központosított pénzalapja.

Központi állami költségvetés alrendszere

Az állami költségvetés az állam központi pénzalapja, az államháztartás egy meghatározott időszakra várható bevételeinek és kiadásainak pénzügyi terve. A központi kormányzati költségvetés alkotja az államháztartás központi szintjét. A költségvetés meghatározott időtartamra szól.

Formailag a központi költségvetés az állam várható bevételeinek és kiadásainak szembeállítását jelenti. Az állami költségvetés bevételeinek és kiadásainak különbözete a költségvetési egyenleg. A költségvetési egyenleg mutathat bevételi többletet, ilyenkor szufficites költségvetésről beszélünk, valamint kiadási többletet, ilyenkor pedig deficites

költségvetést emlegetünk. Egyes vélemények a GDP százalékában igyekeznek meghatározni a deficit elfogadható szintjét, s leggyakrabban a GDP 3 %-át meg nem haladó mértéket tekintik mérsékelt deficitnek.

Központi bank (jegybanknak, emissziós banknak is nevezik)

Az a bank, amelyik egyedül rendelkezik a bankjegykibocsátás monopóliumával. Ez általában állami bank.

Központi költségvetés bevételei

- Adók és adójellegű bevételek (pl. áfa, vám)
- Nem adójellegű bevételek (pl. illetékek)
- Tőkebevételek (állami tulajdon utáni részesedés)
- Nemzetközi kapcsolatokból származó bevételek (adományok, juttatások)

Központi költségvetés kiadásai

- Adósságszolgálat és kamattérítés,
- Az államháztartás többi alrendszerének támogatása,
- A központi költségvetési szervek támogatása,
- A gazdálkodó szervezetek támogatása,
- Nemzetközi pénzügyi kapcsolatokból származó kiadások.

Közraktárjegy (Warrans).

Közraktár által kiállított értékpapír, amely a tárolt áru feletti tulajdonsogot testesít meg. Két önálló része az árujegy és a zálogjegy.

Közraktárjegy (Warrans)..

A közraktárak forgalmas kereskedelmi központokban jönnek létre, s nagy mennyiségű, nem romlandó, általában homogén termékek tárolására alkalmasak. A közraktárban elhelyezett áruk ellenében ugyanis a közraktár ún. közraktárjegyet (warrans) állít ki. Az egyik része az árujegy, amely az áru feletti tulajdonjogot bizonyítja, a másik része a zálogjegy, amely a közraktárban elhelyezett áru ellenében felvett kölcsön és járulékai mértékéig zálogjogot biztosít. Az árujegy birtokosa érdekelt az áru kiváltásában, mert a közraktári jegy ellenében kapott kölcsön kisebb összegű, mint az áru.

Köztulajdon és magántulajdon

A tulajdon lehet köztulajdon vagy a mai uralkodó forma a magántulajdon (a történelem folyamán sokat változott a mögöttes tartalom). A magántulajdon alapja, hogy a javak mellett a termelési tényezők is áruformát öltenek (tehát az áruformát öltött termelési tényezők magántulajdonát jelenti). – embereket a tulajdonlásból ki lehet zárni.

Közvetett adó

Amit általában a javak árai tartalmazznak és az eladók fizetik be.
Tovább hárítható az adó Az adó alany áthárítja a te

Közvetett árfolyamjegyzés

Ilyenkor a hazai valuta az állandó tényező, s a külföldi a változó.

Közvetett finanszírozás

A megtakarításokat egy közbelső intézménynek össze kell gyűjtenie és nagyságrendjében, lejáratában, kockázatában és likviditásában átalakítva kell továbbadni a megtakarítás végső felhasználójának.

Közvetlen adó

Alany viseli a terhet SZJA.

Közvetlen árfolyamjegyzés

Ez esetben a külföldi valuta az állandó és a hazai a változó tényező.

Közvetlen finanszírozás

A megtakarító és a megtakarítás iránt igényt támasztó igényei megfelelnek egymásnak, találkozásukat csak gyorsítani, és biztonságosabbá tenni szükséges.

Kritikus pont

A helyreállítás azon pontja, amikor a gazdaság eléri a katasztrófa előtti szintet. Látszólag itt fejeződik be a

Tőzsde szótár by pezo(9910903@citromail.hu)

helyreállítás, valójában azonban az tovább folytatódik a trend eléréséig.

Kriling (elszámolás)

Bankok vagy országok közötti kölcsönös követelések elszámolása.

Krüger-arany

Dél-afrikai arany pénzérme kereskedelmi neve, amelynek tiszta aranytartalma pontosan egy uncia, azaz 31,10 gramm.

Kulcsiparági hipotézis

A pénzbérek a legnagyobb termelékenyséű iparág bérszínvonalához igazodnak.

Kulcsvaluta

Azt a valutát, amely a világgazdaságban a világpénz szerepét ellátja kulcsvalutának nevezik pl. USD.

Kupon

-> Nyereségrészesedési jegy.

Kuznets ciklus

18-20 év hosszú, a nagyértékű, hosszú élettartamú egyedi beruházásokkal (infrastruktúra) függ össze.

Kúszó infláció

Olyan az állami gazdaságpolitika által kézbe tartható árszínvonal-emelkedés, ami általában nem haladja meg a 10%-ot, élénkíti a gazdaságot, negatív hatása csekély.

Külföldi alanyok

Azok a személyek, akik nem állandó lakói a nemzetgazdaságnak, illetve azok a vállalatok melyek nem integrálódtak a nemzetgazdaság belső gazdálkodási folyamataiba.

Külföldi tőkeáramlás

A külföldi tőkeáramlás a gazdaság valamennyi területén tetten érhető, hatással van:

- Gazdasági növekedésre és hatékonyságára
- Fizetési mérleg helyzetére
- Versenyképességre
- Munkanélküliségre

A tőkeáramlás következményeivel illetően abban, hogy vajon az előnyök, vagy inkább a hátrányok érvényesülnek-e erőteljesebben nincs egyetértés a közgazdászok között.

Külföldi tőkeáramlás kedvező hatásai

- A tőkeáramlás hozzájárulhat a nemzetközi fizetési mérleg stabilizálásához, a megfelelő szintű devizatartalék kialakításához. Amennyiben valamely ország folyó fizetési mérlege deficitet mutat, akkor ez a deficit tőkeáramlás hiányában csak hitelfelvétellel, külső eladósodással finanszírozható.
- A külföldi tőkeáramlás hozzájárul a korszerű menedzseri kultúra és vállalkozási tudás elterjesztéséhez. Katalizátor szerepe van az új technológia és az új termelési eljárások meghonosodásában, hozzájárulva ezzel hatékonyság javulásához és a kedvezőbb növekedési feltételek kialakításához. Ez különösen a fejlődő és közepesen fejlett országoknál fontos
- Külföldi tőkeáramlás a piaci verseny erősödését, ezáltal alacsonyabb, vagy kevésbé emelkedő árak kialakulását eredményezi. A multinacionális vállalatok jelenléte elősegíti a gazdaság modernizációját, felgyorsítja a szerkezeti átalakulást, különösen hasznos akkor, ha a multinacionális vállalat beszállítóit a hazai vállalkozói szektor képezi. Ez azonban nem minden esetben lehetséges, sok esetben, a hazai szektor nem képes a multinacionális vállalat termelési folyamatába integrálódni, ekkor beszállítói feladatokat ekkor az anyaországi vállalkozások látják el.
- A külföldi tőkeáramlás hozzájárulhat a foglalkoztatási helyzet javításához, a munkanélküliség csökkentéséhez. Különösen igaz ez akkor, ha a külföldi direkt befektetés ún. zöldmezős formában történik, amikor is a befektető egy teljesen új létesítményt finanszíroz.
- A külföldi tőkeáramlás hozzájárul a beruházások forrásának (a megtakarításoknak) bővüléséhez. A beruházások jelentik a gazdasági növekedés motorját.
 $I = Sp + Sg + SkD$

I=beruházások, Sp=magánszegkor megtakarításai, Sg=kormány megtakarításai, Sk=külföldi megtakarítások Ha ugyanis külföldről tőke áramlik az országba, akkor a folyó fizetési mérleg deficitese lehet anélkül, hogy ez külföldi eladósodáshoz vezetne. Ez pedig az előbbi makrogazdasági összefüggés alapján a beruházások számára forrásbővülést, és magasabb ütemű gazdasági növekedést eredményez.

Külföldi tőkeáramlás kedvezőtlen hatásai

- A külföldi tőkeáramlás a profitrepatriáláson keresztül a folyó fizetési mérleg romlását válthatja ki. Profitrepatriálás = a belföldön működő, de külföldi tulajdonban lévő vállalatok nyereségének az anyaországba való hazautalását jelenti. Minél kedvezőbbben a várakozásaik a gazdaság jövőbeni prosperálását illetően, a realizált nyereségnek annál magasabb hányadát forgatják vissza az adott ország gazdaságába, s a nyereségnek annál kisebb része kerül profitrepatriálásra.
- A belső tőkepiacon jelentős összegeket von el a hazai beruházások elől. Csak akkor ha a tőkemérleg tételében létrejövő szufficitet a folyó fizetési mérleg deficitje nem egyenlíti ki, egyébként a tőkét a megtakarítások növekedése kíséri.
- A multinacionális vállalatok révén megjelenő új termékek, az állandó fogyasztásra buzdító és rendkívül meggyőző marketingstratégiák növelik a lakosság fogyasztási hajlandóságát, s ezáltal csökkennek a beruházások forrását jelentő megtakarítások.
- Nehezíti a helyi vállalkozói réteg kialakulását, illetve a belföldi vállalkozások elsorvasztását eredményezi (pl. Mammut melletti kis butikok meghalnak)
- A portfólió jellegű tőkeáramlás akadályozhatja a kormányzatokat a hatékony monetáris politika folytatásában. Ha a jegybank csökkenti a kamatlábakat, akkor portfólió jellegű tőke áramlik ki az országból, ami a belső pénz leértékelését vonná maga után.

Külgazdasági politika eszközei

Lehet : liberális, protekcionista –
Kereskedelmi szerződések
Viszonosság elve, Legnagyobb kedv elve, Nemzeti elbánás elve –
Vámrendszer–kvóták rendszere – Szubvenciók rendszere
– Termelés : termelő a legyártott menny után kap, – Export: csak az exportált dolgokért fizet az állam–fogyasztás –
Árfolyamrendszerek, árfolyampolitika

Külkereskedelem két irányzata

- Protekcionizmus: az állam célja az ország világpiaci pozíciójának javítása, belső termelők védelme (importhelyettesítő), export ösztönzés (exportorientált)
Jelenlétének indokai:
 - 0 az eltérő fejlődés eltérő versenypozíciót eredményez
 - 0 magas szintű foglalkoztatás fenntartása
 - 0 agrárprotekcionizmus
 - 0 nemzetközi kereskedelem korlátozása
- Szabad kereskedelem: az állami szerepvállalás minimális, csupán a törvényi keretekre korlátozódik, képviselői Adam Smith és Dávid Ricardo
A lisez fairé szellemében az önérdüküket követő egyének au ország gazdagodását legjobban szolgáló erőként vesznek részt, bármilyen beavatkozás mérsékli a gazdaság növekedését és torzulást idéz elő.

Külön adózó jövedelmek

Ezek, olyan jövedelmek, amelyeket nem vesznek figyelembe az összevont adóalap adójának számításakor.

Külön osztalék

Valamilyen különleges alkalommal, pl. egy évfordulón történő egyszeri kifizetés.

Különbözeti ügylet

Két különböző határidős művelet, egyidejű vétel és eladás.

Különbözeti vagy spread ügylet

Azokat az ügyleteket, amelyek az eltérő futures időpontokból adódó árfolyamkülönbségek kihasználását célozzák, különbözeti vagy spread ügyletnek nevezzük.

Külső és belső konvertibilitás

Ha az átválthatóság csak a deviza külföldiekre vonatkozik, akkor külső, ha deviza belföldiekre is, akkor belső konvertibilitásról beszélünk.

Külső forrásból történő finanszírozás

Idegen tőkével való finanszírozás.

Kvóta

Bizonyos termék előállítását, értékesítését illetően mennyiségi küszöbérték megállapítása; ennek túllépése esetén nem érvényes a garantált ár.

Kvótarészvény.

Névérték nélküli részvény, amely az összvagyon egy részét képviseli. Főként az amerikai piacokon van forgalomban.

Kvótarészvény..

-> Hányadrészvény.

Kvóták, kontingensek

Fogalma: a kormány által adminisztratív utón megállapított mennyiség, amelynél tilos többet exportálni vagy importálni az adott termékből a vonatkozó naptári évben.

Alkalmazása: Olyan időszakban amikor rosszabbodnak a nemzetközi piacok közötti kapcsolattartás feltételei.

Hatásai: bizonyos mértékig megegyezik a vámokéval, bár ha az adott termék kereslete megnő a kvóta esetén a kereslet növekedése magasabb áron, de a hazai termelés részarányának növekedését eredményezi.

Lakossági hitelek

A lakossági hitelek körében tartozik a fogyasztási hitel, a lakás, az üdülő építésére vásárlására, valamint közmű fejlesztésre a természetes személyek által igénybe vett hitel.

Lebegő rátájú adóslevelek

Olyan kötvények, amelyeknek kamatozását meghatározott időszakonként módosítják, a mindenkori piaci feltételeknek megfelelően.

Lebélyegzés

Egy értékpapír lényeges adatainak megváltozása; tőkeleszámítás esetén egy részvény névértékének csökkentése.

Leértékelés (devaláció)

Valamely valuta paritásának hivatalos csökkentése.

Legkedvezőbbben ("bestens")

Olyan tőzsdei megbízás, amely nem limitált, hanem a napi legkedvezőbb árfolyamon teljesítendő.

Leírás

Értékcsökkenés számviteli megjelenítése. Az értékcsökkenés többnyire a fokozatos elhasználódás, elavulás vagy előreláthatatlan események (pl. természeti katasztrófa okozta rongálódás) folytán áll elő.

Lejárat

Az a határidő, amikor egy adóságot ki kell elégíteni.

Leltár

Olyan részletes kimutatás, amely egy meghatározott időpontban a vállalkozás összes eszközének és forrásának a mennyiségét és értékét részletesen felsorolja.

Leltár készítés időpontjai

- Nyitóleltár (megalakulás)

- Záróleltár (felszámolás)
- Ellenőrző leltár (bármikor)

Leltárkészítés menete

- Az eszközök mennyiségi felvétele
- Az eszközök értékelése; az értékelés során a leltárfelvételi jegyen feltüntetjük a mennyiségek és a beszerzési ár (az előállítási költségek) szorzatát
- Szükség esetén az értékvesztés elszámolására okot adó tényezőket

Leltározás alapelvei

Az eszközöknek és az eszközök forrásainak mindig a tényleges mennyiségét és értékét kell feltüntetni,

- Egy azonos időpontra vonatkoztatva az ún. fordulónapra,
- A követeléseket és tartozásokat a könyvviteli számlák egyeztetett analitikus nyilvántartása alapján kell számba venni
- A leltárt a leltárfelelősöknek és ellenőröknek alá kell írniuk

A leltárkészítés menete

- Az eszközök mennyiségi felvétele
- Az eszközök értékelése; az értékelés során a leltárfelvételi jegyen feltüntetjük a mennyiségek és a beszerzési ár (az előállítási költségek) szorzatát
- Szükség esetén az értékvesztés elszámolására okot adó tényezőket

A leltározás bizonylatai

- Leltárfelvételi jegy
- Leltárfelvételi ív
- Leltárfelvételi összesítő

Leltározás bizonylatai

- Leltárfelvételi jegy
- Leltárfelvételi ív
- Leltárfelvételi összesítő

Leltározás munkafolyamatai

- Az eszközök mennyiségének természetes mértékegységben való megállapításából, és
- A leltározott mennyiségek értékeléséből.

Az eszközök egy részének mennyiségét tételes mérés, megszámlálással állapítjuk meg. Ilyen mennyiségi felvételt igénylő eszközök, a tárgyi eszközök, a különböző készletek (anyagok, befejezetlen termelés, félkész és késztermékek, áruk), az értékpapírok, váltók, a csekkek, a kötvények és a készpénz.

Az eszközök más részének mennyiségét nyilvántartások, különböző igazolások alapján vesszük a leltárba. Ezek a mennyiségi felvételt nem igénylő eszközök. Ilyenek: a bankokban lévő betétszámla követelések, a vevőkkel szembeni követelések, stb., ezeket egyeztetéssel ellenőrzött nyilvántartásaink napján állítjuk a leltárba.

A leltározott mennyiségek értékelésére vonatkozóan általános irányelv, hogy az eszközöket valóságos értékükkel (legfeljebb a tényleges beszerzési, illetőleg előállítási költségen) kell a leltárban szerepeltetni. A leltározás a gazdasági egységekben igen nagy munka. Egy közepes nagyságú vállalat esetében is több ezer tárgyi eszközt, több ezer anyagot, árut, terméket leltároznak. A leltárak vastos köteteket alkotnának a gyakorlatban. Éppen ezért a célnak megfelelően többnyire számítógépes adatfeldolgozással eszközcsoportonként készítik el a részleltárakat és ezeknek az összegeit állítják be a mérlegbe. A mérleg minden egyes tételéhez tehát külön-külön részleltárak tartoznak.

A mérleg eszközoldalának egyes tételeit tehát a részleltárak és az azokkal egyeztetett könyvviteli nyilvántartások támasztják alá. A leltárak a mérlegtételek részletezései, éppen ezért a leltárak is fordulónapra vonatkoznak. A fordulónap érvényesítésének a leltározásban igen nagy a jelentősége.

A leltározás egy meghatározott időpontra elvégzett munka, tevékenység, amelynek során a vállalat összes eszközeit és forrásait fajta, mennyiség és érték szerint számba veszik.

Leltározott mennyiségek értékelésére vonatkozóan általános irányelv

A leltározott mennyiségek értékelésére vonatkozóan általános irányelv, hogy az eszközöket valóságos értékükkel (legfeljebb a tényleges beszerzési, illetőleg előállítási költségen) kell a leltárban szerepeltetni. A leltározás a gazdasági egységekben igen nagy munka. Egy közepes nagyságú vállalat esetében is több ezer tárgyi eszközt,

több ezer anyagot, árut, terméket leltároznak. A leltárak vaskos köteteket alkotnának a gyakorlatban. Éppen ezért a célnak megfelelően többnyire számítógépes adatfeldolgozással eszközcsoportonként készítik el a részleltárakat és ezeknek az összegeit állítják be a mérlegbe. A mérleg minden egyes tételéhez tehát külön-külön részleltárak tartoznak.

A mérleg eszközoldalának egyes tételeit tehát a részleltárak és az azokkal egyeztetett könyvviteli nyilvántartások támasztják alá. A leltárak a mérlegtételek részletezései, éppen ezért a leltárak is fordulónapra vonatkoznak. A fordulónap érvényesítésének a leltározásban igen nagy a jelentősége.

Lerner-index

Egy vállalat piaci hatalmának mérőszáma, az ár és a határkötség különbségét méri az ár százalékában kifejezve.

$$L=(p-MC)/p$$

Leszámítolás

-> Diszkontálás.

Leszámítolás (diszkontálás)

Az a művelet, amikor a bank váltó ellenében bankjegyet ad, de levonja a váltó összegéből a lejáratig hátralévő kamatot és a kezelési költséget.

Letét

Banknál őrzött értékpapírok vagy egyéb értéktárgyak, követelések.

Letéti bank

Olyan pénzügyintézet, amelyik az értékpapírok megőrzését és kezelését végzi.

Letéti igazolás

Egy hitelintézet igazolása az ügyfelek számára megőrzött értékpapírokból.

Letéti jegy (Certificate of Deposits; CD)

1. Rövid és középlejártú pénzügyi papírok, letéti igazolások, amelyet az amerikai kereskedelmi bankok vezettek be a 60-as évek elején. A kamatok a piaci viszonyokhoz és a futamidőhöz igazodnak
2. Letétről adott elismervény, igazolás.

Leveraged buyout (ang.)

Egy vállalat megvásárlása hitelből.

Licit

Árverésen adott ajánlat.

Likvid eszközök

Pénz, közvetlenül pénzzé tehető eszközök (pl. bankkövetelések).

Likvidáció

Egy vállalkozás felszámolása.

Likvidációs hányad

Az a vagyonszám, amely a részvénytársaság megszűnése esetén a hitelezők követeléseinek kielégítése után fennmaradó vagyomból a részvényest egy - egy részvénye után megillet.

Likviditás (Liquidity).

-> Fizetőképesség.

Likviditás (Liquidity)..

A fizetőképesség közhasználatú idegen kifejezéssel likviditásnak nevezzük. A likviditás a gazdasági élet valamely szereplőjének olyan állapota, amikor vásárlásait és minden más esedékes fizetési kötelezettségét határidőre ki tudja egyenlíteni.

A likviditás statikus jellemző. Egy vállalkozás adott időpillanatban fennálló fizetőképességét, illetve fizetésektelenségét jelzi.

A fizetőképesség, mint potenciális lehetőség nem tévesztendő össze a fizetőkészséggel, ami a képesség kihasználását jellemzi.

Likviditás (Liquidity)...

Többféle értelmezése létezik. Legáltalánosabban az eszközök gyors mozgósíthatóságát jelenti. Pontosabban az aktíváknak (olyan vagyontárgy vagy eszmei jogcím, amely gazdasági értékkel rendelkezik) az a tulajdonsága, hogy milyen gyorsan és/vagy mekkora költséggel váltható át más jószágra illetve értékre. Nyilvánvalóan a pénz a leglikvidebb jószág.

Likviditás (vagyone)

A vagyon adott formája akkor likvidebb egy másik formánál, könnyebben (kevesebb költséggel) váltható át valamely más formába. Leglikvidebb a készpénz.

Likviditás elve

Arra keresi a választ, hogy az adósságszolgálati kötelezettségeit, milyen forrásokból fogja tudni a hitelt igénybe vevő vállalkozás kiegyenlíteni.

Likviditás fokozatai

- Likviditás felettség
- Optimális likviditás
- Likviditás alattiság
- Fizetési fennakadások
- Fizetőképtelenség

Likviditási csapda

Az a (legalacsonyabb) kamatláb, amely mellett a pénzkereslet végtelenül kamat-rugalmatlanná válik, a spekuláció minden pénzkínálatot képes elnyelni.

Likviditási mérleg

Öt fokozatú likviditási mérleg

I. fokozatú likvid eszközök (pl. készpénz)DAzonnal (30 napon belül) esedékes kötelezettségek

II. fokozatú likvid eszközök (pl. jegybankképes értékpapírok)DRövid lejáratú kötelezettségek (pl. adók)

III. fokozatú likvid eszközök (pl. vásárolt készletek)DKésőbb esedékes kötelezettségek (pl. beruházási hitel)

IV. és V. fokozatú likvid eszközök (pl. ingatlanok)DVissza nem fizetendő források (pl. saját tőke)

Limit

Értékpapírok vásárlásánál vagy eladásánál kötött árhatár.

Lineáris szervezet

Egyszerű, könnyen áttekinthető szervezeti forma. Egyvonalas jellegéből adódóan a belső kapcsolatok alá-fölérendeltségi viszonyok egyértelműen szabályozottak. Egydimenziós szervezet. Tagolás rendszerint tárgyi alapon történik.

Lízing

Termék, ingatlan átadása olyan szerződés alapján, amely a termék meghatározott időre szóló, de legalább 365 napot meghaladó bérletéről azzal a kikötéssel rendelkezik, hogy a bérlő a tulajdonjogot legkésőbb az utolsó bérleti díj kiegyenlítésével illetőleg a szerződés lejártával megszerzi, vagy számára a bérbeadó vételi jogot biztosít. Lényegi elem a tulajdonjog és a használati jog szétválasztása: a szerződés időtartama alatt a használat joga a bérebevévőt, a tulajdonjog a bérbeadót elletti meg.

Lízing csoportosítása lízingtárgy szerint

1. A tőkejavak lízingjéről
2. A fogyasztási javak lízingjéről
3. A személyi lízingről

A tőkejavak lízingje alatt a termelőeszközök lízingjét értjük.

Lízing csoportosításai

- Szerződésben résztvevők száma szerint
- Területi illetékesség szerint

- A lízing tárgya szerint
- A bérelt tárgyak állapota szerint
- Szolgáltatások szintje szerint

Lízing iránya szerint megkülönböztethetünk

- Belföldi lízinget
- Importlízinget
- Transzitolízinget
- Exportlízinget

A lízingcégek a kockázat csökkentése érdekében kiegészítő biztosítékokat is kérhetnek a bérebe vevőktől (készítmény, kezesség, bankgarancia, értékpapír).

Lízing speciális típusai

- Visszlízing: a visszlízing olyan konstrukció, amelynek során a vállalkozás valamely tárgyi eszközét eladja egy lízingtársaságnak, majd azt azonnal lízingbe is veszi
- Szervizlízing: a szervizlízing tulajdonképpen nem különálló lízingfajta, hanem egy szerviz-szolgáltatással kibővített lízing konstrukció

Lízing szereplői

1. Közvetett lízingről: A közvetett lízing az általánosnak tekinthető lízingügylet, amelynek három szereplője van, mégpedig a szállító, a lízingtársaság, illetve a lízingbevevő
2. Közvetlen lízing: csak két szereplője van. Ez úgy képzelhető el, hogy a szállító és a lízingbe adó funkcióját ugyanaz a gazdasági szervezet látja el

Lízing története, fogalma, alaptípusai

A lízing fő jellemzője a finanszírozás, így szorosan kapcsolódik a bankok hitelügyleteihez. A bankok általában külön lízingtársaságot alapítanak ezen üzletágra. A lízing közgazdaságilag hitelaktusnak minősül.

A lízingszerződést a hitelszerződéstől alapvetően az különbözteti meg, hogy a tulajdonjog – mint dologi biztosíték – minden lízingszerződésnek a feltétele. A lízing valójában áruban nyújtott hitelként is értelmezhető.

A lízing ügyleteknek két alaptípusát lehet megkülönböztetni, mégpedig a pénzügyi lízinget, illetve az operatív lízinget.

Lízing alaptípusai

- Pénzügyi a felek között olyan megállapodás, amely szerint a bérebe adott berendezés használatát külső tőkével finanszírozzák a használatban vevő szempontjából. A lízingbe vett eszköz a szerződés lejáratakor a lízingbe vevő tulajdonává válik
- Operatív az ekkor bérebevett eszköz csak átmenetileg marad a lízingbe vevő használatában. A lízingszerződés a bérebevevő kívánására bármikor megszüntethető. A lízingbe vevőnek a berendezésre rövidebb ideig van szüksége, mint annak hasznos élettartama, így a leírási idő alatt többszöri lízingbe adásra kerül sor. A szerződés lejáratkor a bérebevevő lehetősége, hogy a szerződést meghosszabbítsa, a lízingtárgyat megvásárolja, vagy visszaadja, de vételi opcióval nem rendelkezik.
- Viaszlízing speciális forma, vállalatfinanszírozási lehetőség. A lízingdíj forrása az üzemeltetés bevétele, mindkét fél számára alapos elemzést igényel az alkalmazása
- Szervizlízing szervizszolgáltatással bővített tevékenység

Lízingdíj két része

- A kötelezettség törlesztéséből, valamint
- A kötelezettség fennálló összege utáni kamat összegéből.

A pénzügyi lízingre vonatkozó jelenlegi szabályozás egyértelművé teszi, hogy a lízing futamideje alatt az eszközt a lízingbe vevő tartja nyilván, s ő számolja el utána – a vonatkozó szabályok alapján az értékcsökkenési leírást.

A lízing kamat nem ÁFA köteles. Azonban az eszköz átvételekor a lízingbe vevőnek egy összegben kell befizetnie a vételár teljes ÁFA-ját. A jelenlegi szabályos révén a pénzügyi lízing elvesztette előnyét a banki hitelekkel szemben.

Lízingdíj részei

- A kötelezettség törlesztéséből, valamint
- A kötelezettség fennálló összege utáni kamat összegéből

Lízingdíj, lízingszorzó

A lízingdíjnak fedeznie kell a vételárat, kamatot, értékcsökkenési leírást és a társaság hasznát.

Lombard hitel

- Magánokiratba foglalt hitelszerződés "egyszerű" kézizálloggal
- Közokiratba foglalt hitelszerződés "egyszerű" kézizálloggal
- Magánokiratba foglalt hitelszerződés "értékesíthető" kézizálloggal
- Közokiratba foglalt hitelszerződés "értékesíthető" kézizálloggal

Lombardhitel (kézizálloghitel)

Forgalomképes ingósággal (áruval, arannyal, értékpapírokkal, áru okmányokkal stb.) mint zálogjoggal fedezett hitel. egyes meghatározások szerint csak rövid lejáratú, értékpapírral fedezett hitelt jelent.

Lombardkamatláb

Az a kamatláb, amelyen a jegybank lombardhitelt nyújt az üzleti bankoknak.

Magyar alap

Eszközeik túlnyomó részét Magyarországon fektetik be.

Magyar Államkincstár fogalma és feladatai

A Magyar Államkincstár a Pénzügyminiszter szakmai, törvényességi és költségvetési felügyelete alatt önálló jogi személyiséggel rendelkező, önállóan gazdálkodó központi költségvetési szerv.

Legfontosabb feladatai:

- Ügyfeleinek pénzforgalmi szolgáltatást nyújt, vezeti bankszámláikat, stb.
- Kezeli az államadósságot
- Nyilvántartja az állam által a központi költségvetés terhére vállalt kezességeket, az állam által nyújtott hiteleket
- Ellátja az állami követelések érvényesítésével kapcsolatban a hatáskörébe utalt feladatokat
- Ügyfelei körében a költségvetésük végrehajtásával kapcsolatban ügyviteli, nyilvántartási, alaki-formai ellenőrzési feladatokat lát el

Magyar Államkötvény

A Magyar Államkötvény egy évnél hosszabb futamidejű, kamatozó állampapír. Jelenleg négyféle, 2, 3, 5, 10 és 15 éves futamidővel kerülnek értékesítésre.

A fix kamatozású államkötvények esetében már a kibocsátáskor meghirdetett és rögzített az egyes kamatfizetési periódusokban kifizetendő kamat nagysága. Ezzel szemben a változó kamatozású kötvényeknél csak a kamatmegállapítás módja és ideje rögzített, a kifizetendő kamat mértéke csak az adott kamatfizetési periódusra ismert. A kamatfizetés gyakoriságát tekintve a Magyar Államkötvények között vannak éves és féléves gyakorisággal kamatot fizető papírok is. A 2002-től kibocsátásra kerülő államkötvények évente fizetnek kamatot.

A Magyar Államkötvény a pénzügyi teljesítés napján bevezetésre kerül a Budapesti Értéktőzsdére.

A Magyar Államkötvényt devizabelföldi természetes és jogi személyek, jogi személyiség nélküli szervezetek vásárolhatják meg. E körben az államkötvény a futamidő alatt szabadon átruházható. Devizakülföldiek a hatályos devizajogszabályok alapján, az abban meghatározott feltételek szerint, az államkötvényt teljes futamideje alatt megvásárolhatják és értékesíthetik.

A Magyar Államkötvényhez aukción az elsődleges forgalmazók közvetlenül, befektetők pedig a nekik adott megbízások révén juthatnak.

A Magyar Államkötvény másodpiaci adásvétele többek között történhet az elsődleges forgalmazóknál vagy a Magyar Államkincstár fiókjaiban.

Magyar gazdaság alapvető feladatai

- A gazdaság stabilizációja
- a piac (láthatatlan kéz) nem képes folyamatos és fenntartható növekedéshez szükséges egyensúlyt biztosítani,

ezért az állam feladata az egyensúlyromlás ellensúlyozása

- Elosztó, újraelosztó funkció
 - a kormányzat a gazdaság szereplői által realizált jövedelmek egy részének elvonásával, átcsoportosításával teremti elő a közigazgatás működéséhez szükséges ktgeket
- Allokációs funkció
 - a kormányzati és kapcsolódó szervek különböző jogi, gazdasági eszközök felhasználásával elősegítik a rendelkezésre álló források, tőkék áramlását
- Az állam tulajdonában lévő termelési tényezők, források vállalatok és intézmények működtetése

Magyar Nemzeti Bank alapvető feladatai

- Örökődik az ország nemzeti fizetőeszköze, a forint belső és külső vásárlóerejének megmaradása felett.
- Kizárólagos joggal bankjegyet és érmét bocsát ki a pénzforgalom lebonyolításához
- Aranyból és devizából készletet gyűjt ellátja a nemesfém- gazdálkodással kapcsolatban hatáskörébe utalt feledatokat

Az MNB a jogszabályok keretei között jegybanki rendelkezésben szabályozni jogosult:

- A kötelező jegybanki tartalék és a likviditási tartalék mértékét, kiszámítását továbbá képzésének és elhelyezésének módját
- Kötelezően alkalmazandó egyes kamatláb mértékét
- A külföldi pénznemben és nemesfémekkel a devizajogszabályok alkalmazásában külföldiekkel forintban végzett hitelintézeti tevékenységet
- A pénzforgalmat
- A részére szolgáltatott adatok körét, az adatszolgáltatás módját és határidejét

Magyarország és a külföldi tőke

- 1960-as évek végén Mo-n a külföldi tőketulajdon megjelenése megkezdett gazdasági reformfolyamathoz kapcsolódott. Vegyes vállalatok engedélyezése.

- 1977-ig a közös vállalatokra a technika, technológia szerzése volt jellemző, amely mögött a növekvő adósságszolgálati terhek teljesítéséhez szükség export fokozásának igénye állt. Egyszerűsítettük a vegyes vállalatok nyereségadóztatását is. Az ekkor működő vegyes vállalatok működése nem mondható sikeresnek, mert az engedélyezési eljárás túl hosszú volt és a külföldi partnerek a keleteurópai piacaik bővítését célozták meg vállalkozásaikkal, s ezzel nem segítették a fejlett tőkés országokba irányuló magyar kivitel.

- 1982-től lehetővé vált a külföldi részvétellel működő gazdasági társulások létrehozása vámszabadterületen.

- 1985-ben a vegyes vállalatokra vonatkozóan néhány területen adómérséklés, adóvisszatérítés, vagy adómentesség került bevezetésre. Ügyintézési idő csökkent.

- 1988-ban fogadták el a gazdasági társaságokról szóló törvényt és a külföldiek befektetéseiről szóló törvényt. A törvények hatályba lépésével a működőtőke-import fokozása államilag is deklarált gazdaságpolitikai céllá lépett elő. Beruházási formák választékának bővülése, engedélyezési eljárás további egyszerűsödése, beruházás védelmi garanciák, adópreferenciák biztosítása.

- 1989 január 1-vel hatályba lépett a gazdasági társaságokról szóló törvény a gazdasági modellváltás első és alapvető törvénye! Megszüntették az addigi gazdálkodási formák szektorális széttagoltságát, azonos feltételeket teremtett a belföldi és külföldi vállalkozók számára, 50%-os külföldi részesedés alatt a gazdasági társaság alapítását, semmilyen engedélyhez nem kötötte. Rendeződött a külföldiek számára oly kiemelkedően fontos kérdés is: a magyarországi beruházások védelme. A bilaterális beruházásvédehni egyezmények keretében, illetve ennek hiányában is garantálja a törvény a külföldit megillető jövedelem átutalását és szükség esetén a tőke és profit repatriálását is. Az adótörvények az átlagosnál kedvezőbb feltételeket biztosítottak a külföldi részvétellel működő gazdasági társaságok számára az adózás területén.

- 1994-ben egyszerűsödött a társaságok alapítása. Megszűnt a külföldi részesedés nagyságához kötött államigazgatási engedély, és a külföldieknek a belföldi társaságban való részvételéhez devizahatósági engedély sem szükséges.

A gazdaságunkba áramlott külföldi tőke döntő szerepet játszott a külpiaci struktúraváltásában: Minőségi termelés, további beruházások,

- 1998-ban 1 milliárd USD értékű profitkivonásra került sor

A külföldi direkt tőkebefektetések a hazai piacgazdaság átalakulásában és a gazdasági modernizációban kiemelkedően nagy szerepet játszottak, ezáltal hazánk a kelet-európai térség egyik legdinamikusabban fejlődő gazdaságává nőtte ki magát.

Magyarországi származékos piacok

Az 1990-es évektől fejlődött kimagaslóan a bankközi pénzpiac.

A Budapesti Árutőzsde gabona- és hússzekciójában már hosszabb ideje, a devizaszekcióban pedig 1993. tavasza óta van lehetőség szabványosított határidős ügyletek lebonyolítására.

A bankközi piacon egyelőre csak elvétve, a brókercégek között tőzsdén kívüli piacon szintén ritkán, de egyre gyakrabban fordulnak elő opciók. Hiányzik az elszámolóházi teljesítés garancia. A „szabványosított és kereskedett” opciós piac bevezetése 1998-ban történt meg.

Mai gazdaság szereplői

Egyének, háztartások, vállalkozások - kis vállalkozásoktól a multinacionális cégekig az Állam és a külföld. Mára a gazdaságban egy egyszerű termék előállításánál is nagyon csak ember összehangolt munkájára van szükség. A munkamegosztás egyik oka az, hogy a tevékenység nagy része nem végezhető el egyedül. Másrészt pedig az, hogy a főlős javakat értékesítik, elcserélik, tehát egymás közt kereskednek. Nem csak országokon belül, nemzetközi szinten is folyik a gazdaság.

Mai pénz

Belső érték nélküli pénz, amely az állam közreműködésével teremtett törvényes fizetőeszközt.

Az állam az általa kibocsátott pénznek kényszerforgalmat, biztosít.

A pénz, mint csereeszköz érme, bankjegy, bankszámla pénz jelenik meg.

Mai pénz jövőbeli értéke

Arra ad feleletet, hogy a ma meglévő pénz összeg mekkora összegre növekszik egy előre meghatározott időtartam értékére, az előre számítása vett kamatláb mellett.

Makrogazdasági jövedelem 4 szereplős gazdaságban

A makrogazdasági jövedelem a vállalati szféra realizált végső kibocsátásának ellenértéke. Ezen jövedelem a 4 fő makrogazdasági szféra között áramlik / háztartás, vállalat, állam, külföld /.

A gazdasági tranzakciók bemutatására használjuk a folyó tételek számláját, amely olyan 2 oldalú kimutatás, amely egy meghatározott időszak alatt végbement jövedelemáramlást ábrázol. Minden jövedelemáramlás kétirányú; ami az egyik fél számára bevétel, az a másik számára kiadás.

Könyvelési szabály, hogy a jövedelem bevételeket a számla követel oldalán, míg a jövedelem kiadásokat a tartozik oldalon tüntetik fel. A négy jövedelemtulajdonos folyó tőkeszámláján kívül két olyan un. Technikai számlára is van szükség ; egyik a tőkeszámla mely a megtakarítások és beruházások viszonyát mutatja; másik a hazai össztermék számla, mely a hazai össztermelés különböző célú felhasználást testesíti meg.

Malus

Pótdíj, amelyet a biztosító akkor alkalmaz, ha ügyfele - a biztosítási időszakon belül – igénybe veszi a biztosítási szolgáltatást, pl. egy vagy több kárt okoz. A malus a következő időszak díjait növeli.

Manipuláció

A biztosítási szóhasználatban szakkezelést jelent, amelynek során a beérkezett (<D ajánlat)-ban jelzett kockázatokat a biztosító elbírálja, megállapítja a díjat, és (® kötvény)-t állít ki.

Mansholt terv

„Memorandum a mezőgazd reformjáról”. Középpontjában az életképes családi gazdaságok létrehozása állt, amelyek a termelékenység növelése révén egy-egy család számára elfogadható jövedelem elérését tették volna lehetővé. A '70es évek végén kb. 5 millió fő kapott volna támogatást a mg elhagyásához, az így felszabadult területeket pedig egyesítéshez vagy erdősítéshez lehetett volna használni. Ez és még néhány más intézkedés révén kevesebb, de versenyképesebb gazdaság maradt volna fenn. Kevesebb támogatást kellett volna nekik nyújtani és enyhült volna a túltermelési nyomás is. A társadalmi elfogadtatásra tett erőltet kísérleteknek és a meg nem magyarázásnak köszönhetően óriási viták robbantak ki, így a mg szerkezetéhez történő megközelítésnek ez a módja el is köszönt.

Marginális kamatláb

- A pénzintézetnek nyújtott likviditási hitelek esetén alkalmazza

- Mértéke megegyezik a bankok által kialakított átlagos piaci kamatszinttel

Marketing csoportosítása

- Stratégiai marketing
- Taktikai marketing
- Adminisztratív marketing
- Mai és jövőbeni piaci lehetőségek kihasználása (fejlesztés)

Marketingmix-tervezés Kotler szerint, napjainkban

- ProductDD=termékDD
- PriceDD= árDDDD
- PlaceDD= csatorna
- PromotionD= promóció
- PoliticsDD= politika
- PublikumD= közvélemény

Marketingmix-tervezés McCarthy szerint 1960.

- ProductDD=termékDD
- PriceDD= árDDDD
- PlaceDD= csatorna
- PromotionD= promóció

Marshall kereszt.

A piac összefoglaló geometriai modellje, a keresleti és a kínálati függvények szimultán ábrázolása. Alfred Marshall neve után.

Marshall kereszt..

Az ugyanazon termékekre vonatkozó keresleti és kínálati függvény. A kereslet és kínálat metszési pontját egyensúlyi árnak nevezzük. Az egyensúlyi ár az az ár, amelynél a kereslet és kínálat egyenlő.

MAX index

Az állampapírok piacának másik fontos indexe az úgynevezett MAX index, vagy a Magyar Államkötvény Index. A MAX index kosarában az egy év feletti hátralévő futamidejű, fix kamatozású államkötvények vannak.

Másodfokú árdiszkrimináció.

Olyan árdiszkriminációs technika, ahol az egyes csoportokat magában az értékesítési folyamatban különítik el.

Másodfokú árdiszkrimináció..

Az eladó a vevőket az általuk vásárolt termék mennyisége szerint különbözteti meg: a nagy fogyasztónak alacsonyabb áron kínálja a terméket, illetve szolgáltatást. Tipikus formája a többlepcsős árképzés.

Másodlagos jogforrások

Az intézmények alkotta jog. A közösségi intézmények jogalkotói hatalma korlátozott, csak az alapító szerződésekből eredő felhatalmazás alapján és csak az azokban foglalt közös célok megvalósításához szükséges mértékig terjedhet.

Másodlagos pénzpiac

A teremtett pénz újraelosztása.

Meg nem testesült műszaki haladás

A szakképzettség színvonalának emelkedése és a meglévő eljárások, berendezések jobb kihasználásával (szervezés) megjelenő műszaki haladás.

Megtakarítás

A fogyasztásra illetve a termelési tényezőkre el nem költött jövedelem értéke, elhalasztott vásárlás.

Megtakarítók pénzének újraelosztása

- Végleges újraelosztással, többnyire a költségvetésen keresztül adók és támogatások útján
- Közvetlen ideiglenes újraelosztással (közvetlen finanszírozás révén), ennek fő formái az értékpapírok
- Közvetett ideiglenes újraelosztással valamely hitelintézeten keresztül, főleg lekötött bankbetétek és ezek alapján nyújtott bankhitelek formájában

Tőzsde szótár by pezo(9910903@citromail.hu)

Megtestesült műszaki haladás

Új termelési eljárások, berendezések (fejlesztés) formájában megjelenő műszaki haladás.

Megtérítési igény

A hitel vagy a csekk birtoklásának követelése a kibocsátóval és a többi kötelezettel szemben, ha a hitelt vagy a csekket nem fizetik meg az esedékességkor.

Megtérülési idő

Azt fejezi ki, hogy a vállalkozás hány év alatt kapja vissza az eredetileg befektetett pénzt a beruházás eredményeként jelentkező jövedelemből.

Menedzser

- Közös a tulajdonossal jövedelem, jövedelmezőség növelése
- Elsősorban a vállalkozás fennmaradásában, növekedésében, fejlődésében érdekelt

Mennyiségi szabályozás

A termelésre vonatkozó kontingens bizonyos termék előállítását vagy értékesítését illetően ~-t állapít meg, aminek túllépése a termelőtől való elvonással jár.

Mesterséges pénzek

Csak országok között elszámolásra használják csak számlapénz formájában léteznek kibocsátásukról és forgalmazásukról a kibocsátó orsz.csup. együttesen dönt (SDR).

Méretgazdaságosság (Economics Of Scale)

Az inputok arányos növelésekor az átlagos költségek a kibocsátás növelésével csökkennek.

Mérleg előírt tagolása „A” változat

Eszközök (Aktívák)

A. DBefektetett eszközök

I.DImmateriális javak

II.DTárgyi eszközök

III.DBefektetett pénzügyi eszközök

B.D Forgóeszközök

I.D Készletek

II.DKövetelések

III. D Értékpapírok

IV.DPénzeszközök

C.DAktív időbeli elhatárolások

Források (Passzívák)

D.DSaját tőke

I.D Jegyzett tőke

II.DJegyzett de még be nem fizetett tőke (-)

III.DTőketartalék

IV. DEredménytartalék

V.D Lekötött tartalék

VI. DÉrtékelési tartalék

VII.DMérleg szerinti eredmény

E.DCéltartalékok

F.DKötelezettségek

I.D Hátrasorolt kötelezettségek

TI.DHosszú lejáratú kötelezettségek

III.DRövid lejáratú kötelezettségek

G.DPasszív időbeli elhatárolások

Mérleg előírt tagolása „B” változat

A. DBefektetett eszközök

I.DImmateriális javak II.DTárgyi

eszközök III.D Befektetett pénzügyi

eszközök B.D Forgóeszközök

I.D Készletek
II.DKövetelések
III. D Értékpapírok
IV.DPénzeszközök
C.DAktív időbeli elhatárolások
D.DEgy éven belül esedékes kötelezettségek
E.DPasszív időbeli elhatárolások
F.DForgóeszközök- Rövid lejáratú kötelezettségek (B+C-D-E)
G.DAz eszközök összértéke az egy éven belül esedékes kötelezettségek levonása után (A+-F)
H.DEgy évnél hosszabb lejáratú kötelezettségek
I.D Hosszú lejáratú kötelezettségek
II.DHátrasorolt kötelezettségek
I.DCéltartalékok
J.DSaját tőke
I.D Jegyzett tőke
II.DJegyzett, de még be nem fizetett tőke
III.DTőke tartalék
IV. DErdménytartalék
V.D Lekötött tartalék
VI. DÉrtékelési tartalék
VII.DMérleg szerinti eredmény

Mérleg formái

Két fajta mérlegséma

- „A” változat mérlegszerű (hagyományos, egyik oldalán az eszközök, másik oldalán a források, a két oldal azonos mérlegfőösszeggel)
- „B” változat felépítése lépcsőzetes eszközök az „A” változat szerinti sorrendben ezt követően az egy éven belül esedékes kötelezettségek, a passzív időbeli elhatárolások (együtt rövid lejáratú kötelezettségek) levonásával a forgóeszközök (és aktív időbeli elhatárolások) és rövid lejáratú kötelezettségek különbözete majd az eszközök összértéke az egy éven belül esedékes kötelezettség levonásával kerül megállapításra ezt követően a mérleg tartalmazza az egy évnél hosszabb lejáratú kötelezettségek, a céltartalékok és saját tőke elemeit úgy, hogy az utolsó sorban van az eredménykimutatással egyező mérleg szerinti eredmény itt külön sorban nem szerepel a mérlegfőösszeg, de az összes eszköz összeadásával megállapítható, illetve határértékek számításánál meg kell állapítani.

A kétféle változatú mérlegnek vannak előnyei, hátrányai:

- A hagyományos szemléletesebben mutatja a vagyoni helyzetet, a vagyon eredetét, származását,
- A lépcsőzetes pedig inkább a pénzügyi helyzet megismeréséhez, pénzügyi mutatókhoz szolgáltat hasznosítható adatokat.

A vállalkozó választhat a két változat közül, de az alábbi feltételeknek eleget kell tennie:

- A következetesség elvének érvényesülnie kell,
- Biztosítani kell, hogy a tárgyév adatai (a nyitó adatok) az előző év adataival összehasonlíthatóak legyenek,
- Az egyik változatról a másikra való áttérést a kiegészítő mellékletben indokolni kell.

Az alábbi sémák a mérleg egy leegyszerűsített változatát mutatják be, de jól tükrözik a számviteli törvény szerinti áttekinthetőséget, világosságra való törekvést, és jelzik az eszközök és források csoportosításának módját.

Mérleg.

Időszakonként meghatározott napra készített kétoldalú kimutatás, az eszközök és források szembeállítása.

Mérleg..

Olyan kétoldalú kimutatás, amely baloldalán a vállalkozás eszközeit jobboldalán a vállalkozás forrásait tartja nyilván, összevontan és értékben adott fordulónapra vonatkozóan. A mérleg a beszámoló része. Mindenkor a vállalkozás vagyonát mutatja.

Mérleg...

A mérleg az éves beszámoló egyik legfontosabb része, amely a vállalkozás vagyonát eszköz és forrás csoportosításban mutatja pénzértékben, egy adott időpontra vonatkozóan. Az eszközök csoportja a vállalkozás vagyonát megjelenési formájuk, rendeltetésük, használatuk alapján, míg a források a vállalkozás vagyonát a

finanszírozási szempontok, eredet szerint mutatja be.

Mérleg...

A mérleg szerkezetére jellemző, hogy az eszközöket (aktívákat) rendeltetésük, használatuk alapján minősítve, a hosszabb és rövidebb távú befektetéseket elkülönítve, illetve az aktív időbeli elhatárolásokat tartalmazza, míg a forrásokat (passzívákat) finanszírozási szempontok (saját tőke, idegen forrás, céltartalék) szerint tagolja a passzív időbeli elhatárolások figyelembevételével.

Mérlegárfolyam

Az az árfolyam, amelyben a devizabetét vagy egy értékpapír valamely társaság mérlegében szerepel.

Mérlegfordulónap

Az a nap, amelyre a mérleg adatai vonatkoznak. Ez többnyire december 31.

Mérleghiány

Egy vállalat eredményelszámolásában a kiadások többlete a bevételekhez képest.

Mérlegséma

A vállalkozó a számviteli törvény rendelkezése értelmében két mérlegséma közül választhat. Az „A” és „B” változat mindegyike feltételek nélkül szabadon választható.

Az „A” változat jellemzői:

- mérlegszerű elrendezés, az eszközök és a források elkülönítetten mutathatók ki a mérleg két oldalán,
- biztosított az automatikus egyezőség ellenőrzés, az eszközök és források összege meg kell, hogy egyezzen,
- az eszközök bemutatása fordított likviditási sorrendben történik,
- a forrásoknál fordított lejáratú sorrendet figyelhetünk meg.

A „B” változat jellemzői:

- a mérlegszerkezet lépcsőzetes elrendezésű,
- a mérlegséma részben finanszírozás szemléletű,
- sajátos egyeztetetőség érvényesül.

Mindkét séma kiemelten mutatja be a kapcsolt vállalkozásokkal szembeni tételeket.

A gazdálkodó szabadon választhat a mérlegsémák közül, és joga van megváltoztatni egy korábbi mérlegsémát is, de ebben az esetben

- biztosítania kell az adatok összehasonlíthatóságát, azaz az előző és a tárgyév adatait azonos formában kell bemutatnia,
- a kiegészítő mellékletben indokolnia kell a változtatást.

Előfordulhat olyan eset, hogy a mérlegséma egyik tétele sem fedezi azt a tartalmat, amelyet a vállalkozónak be kell mutatnia a mérlegben. Ilyen esetben lehetséges új mérlegtétel felvétele a sémába.

Ezt a változtatást is szerepeltetni kell a kiegészítő mellékletben.

Ha a gazdálkodó olyan eszköz- és forrás-struktúrával rendelkezik, hogy sok mérlegtételnél fordul elő jelentéktelen összeg, vagy egyes sorok érték nélkül szerepelnek. Ezekben az esetekben fokozni lehet az áttekinthetőséget az egyes sorok összevonásával vagy elhagyásával. Természetesen ezeket a változtatásokat is indokolni kell a kiegészítő mellékletben.

Mérlegtételek értékelése

A számviteli törvény legfontosabb célkitűzése az, hogy a törvény hatálya alá tartozó gazdálkodó szervezetek könyvvézetési és beszámolási kötelezettségének szabályozásával biztosítsa, hogy az összeállított beszámolók megbízható és valós összképet nyújtsanak a gazdálkodók vagyoni, pénzügyi és jövedelmi helyzetéről.

Ezen cél megvalósulása olyannyira előtérbe került, hogy a számviteli törvény lehetőséget ad a vállalkozónak az előírásoktól való eltérésre, már amennyiben ez ténylegesen szükséges a megbízható és valós összkép felállításához. Minden eltérést részletesen be kell mutatni, és alaposan indokolni kell a kiegészítő mellékletben.

Mérlegtételek értékelésének általános szabályai

1. Az értékelésnél a vállalkozás folytatásának elvéből kell kiindulni,
2. Az értékelések egymást követő években történő alkalmazása során a következetesség elvét kell szem előtt tartani,

ami azt jelenti, hogy az értékelésnél alkalmazott értékelési elvek, eljárások, módszerek csak akkor változtathatók meg, ha a változást előidéző tényezők tartósan (legalább egy évet meghaladóan) jelentkeznek,

3. Az eszközöket és forrásokat az egyedi értékelés elve alapján egyedenként kell értékelni. Egyedi értékelésnek minősül, az azonos jellemzőkkel rendelkező, általában csoportosan nyilvántartott eszközök esetén a FIFO módszerrel megállapított érték is.

4. A mérlegtételek értékelése során figyelembe kell venni minden olyan értékcsökkenést, értékvesztést, amely a mérleg fordulónapján meglévő eszközöket érinti, s a mérlegkészítés napjáig ismertté vált. Ez az elv azt a követelményt támasztja a gazdálkodó által alkalmazott értékelésekkel szemben, hogy a beszámoló mérlegében megjelenő eszközöket időben nem a mérleg fordulónapján ismert értéken, hanem a mérlegkészítéskor megismert értékek alapján kell már a beszámolóban is szerepeltetni. Ez azt jelenti, hogy értékelésük során figyelembe kell venni minden olyan terven felüli értékcsökkenést, értékvesztést, valamint ezek visszaírását, amelyek elszámolása a mérlegkészítés időpontjáig válik szükségessé.

Minimális díj elve

A biztosítók alapításánál egy adott nagyságú tőkével kell rendelkezni.

Minisztériumok, miniszterek

Országos szinten működnek, rendeleteket adhatnak ki.

Minőségi hatás

A fogyasztó az árból következtet a jószág minőségére, magasabb ár jobb minőség nagyobb hasznosság. Ha nő a jószág ára növelheti a keresletet.

Minősített kisebbség

Egy országban a társasági törvény szerint a közgyűlésen az alaptőke meghatározott százalékát (pl. 25%-át) kitevő kisebbség, amely egyetértése nélkül a közgyűlés nem hozhat fontos döntéseket.

Minősített többség

Egyes országokban a társasági törvény előírja, hogy a közgyűlésen leadott szavazatok milyen többségi százaléka szükséges az alapszabály-módosításához (pl.: tőkeemelés, tőkeleszállítás, likvidáció, fúzió stb. esetén).

MMTS I. kereskedési rendszer legfontosabb jellemzői

A rendszer ajánlatsoroló és automatikus számítógépes kereskedési rendszer, amely a nemzetközi tőzsdei gyakorlatnak és szabályoknak megfelel prioritások és üzletkötési algoritmus tekintetében, real time, on line rendszerű távkereskedési számítógépes rendszer, a munkaállomások tetszés szerinti távolságra helyezkednek el a tőzsde központi számítógépétől. A rendszer képes kiszolgálni mind az azonnali, mind a származékos piacot, a rendszer egyaránt képes ajánlatvezérlő piac kiszolgálásra és az árjegyzői tevékenység támogatására, a tőzsdei felügyeleti tevékenységeket automatizáltan támogatja. A rendszer szoftver szempontból deklarált kapacitáskorlátoktól mentes, hardver elemek csatlakozásával bővíthető, a kereskedési rendszer Hewlett Packard központi platformon üzemel, a végpontok PC alapúak.

MMTS II. kereskedési rendszer

A Budapesti Értéktőzsde 2000. október 25-én elindította az új származékos piaci kereskedési rendszerét MMTS II. néven. A rendszer kifejezetten a származékos piacok kiszolgálására hivatott és tartalmazza mindazokat a sajátos elemeket, amelyeket a hazai törvények és elszámolási előírások megkövetelnek. A rendszer bevezetésével a BÉT kereskedéstechnikai szempontból mindazokat a szolgáltatásokat nyújtani tudja, amelyeket a világ vezető tőzsdéi is nyújtanak.

MNB által alkalmazott kamatok

- Jegybanki kamatláb
- Jegybanki marginális kamatláb
- Preferenciális kamatláb
- Napi pénzüpi feltételekhez kapcsolódó kamatláb

Jegybanki alapkamat:

- Refinanszírozási hitelek és a folyószámla hitelek után felszámított kamat
- Csökkenő jegybanki alapkamatnál nő a refinanszírozási hitelek utáni igény

Marginális kamatláb:

- A pénzintézetnek nyújtott likviditási hitelek esetén alkalmazza
- Mértéke megegyezik a bankok által kialakított átlagos piaci kamatszinttel

Preferenciális kamatláb:

- Alacsonyabb a jegybanki alapkamatnál
- Alkalmazása: exportfinanszírozási célok, privatizáció elősegítése

Napi pénzpiaci feltételekhez igazodó kamatláb:

- Nyílt piaci műveletek

Modern pénz

A modern pénz (számlapénz, hitelpénz), olyan bankkal szembeni kötelezettség, amely képes betölteni a pénz funkcióit.

A hitelpénz-rendszerben a pénzt a központi bank (jegybank) és az üzleti jellegű bankok teremtik. Ebből adódóan eredetét tekintve a pénz lehet: jegybankpénz és üzleti bank-pénz.

Megjelenési formáját tekintve: készpénz (bankjegy + érme), valamint számlapénz.

A készpénzt a jegybank bocsátja ki, az üzleti típusú bankok készpénzt nem teremthetnek. A számlapénz ezzel szemben lehet jegybankpénz is és üzleti bank-pénz is.

A pénzforgalomban betöltött szerepe alapján megkülönböztetünk:

- Szűken értelmezett pénzt vagy más néven tranzakciós pénzt (M1), (amelybe a készpénz és a le nem kötött betétek tartoznak).
- Tágabban értelmezett pénzt vagy kvázi pénzt (M2), (szűken értelm. pénz + lekötött betétek is).
- Legtágabban értelmezett pénzt (M3). (M2 tartalmán túl + kincstárjegyek, biztosítási kötvények, hosszú lejáratú bankbetétek).

Modern pénz időszaka

Olyan, a bankkal szembeni kötelezettség, amely képes betölteni a pénz funkcióit.

Eredetét tekintve lehet jegybankpénz és üzleti bank-pénz. Megjelenési formáját tekintve készpénz és számlapénz.

A készpénzt a jegybank bocsátja ki, az üzleti típusú bankok készpénzt nem teremthetnek.

A számlapénz lehet jegybankpénz és üzlet bank-pénz is.

Modern vállalatok jellemzői

- Összefüggő célrendszerrel rendelkezik
- Befolyással bír rá az állam, és különböző szervezetek
- Tudatosan befolyásolja a környezeti feltételeit.

Moduláció

A CAP finomítása a kisebb gazdaságok támogatása végett. A konstrukció végett 2000 január 1-étől a legfeljebb 20%-kal csökkenthetők a közösségi támogatások, ha: (1) a gazdaságban alkalmazottak száma a (megszabott) küszöbérték alatt marad, (2) a jóléti szint eléri a megszabottat, (3) a támogatások által kifizetett összegek mértéke eléri a megszabott limitet. A tagállamok így megtakaríthatnak egy rakás pénzt, amit a hátrányos területek fejlesztésére, előnyudíjazásra, ilyesmire fordíthatnak.

Monetarizmus.

Az az időszak, amely során egyetlen nemesfém tölti be a pénz funkcióit monometallizmusnak nevezzük.

Monetarizmus..

Az a közgazdasági irányzat (a XX. sz. második felében - fő képviselői: Friedman, Schwartz - Chicágói iskola), amely szerint, ha a központi bank a pénzforgalmat jól szabályozza, a gazdaság egészségesen működik.

Monetarizmus...

Kezdetben az arany és az ezüst tölti be a pénz szerepét - bimetarizmus, később az ezüst marad forgalomban (arany felhalmozás) - monetarizmus.

Monetáris beavatkozás lehetséges eszközei

A direkt eszközök alkalmazására a piaccgazdaságokban rendkívül ritkán kerül sor. Ezek a durva eszközök. Az indirekt eszközöket „finom” szabályozási eszközöknek is nevezhetjük, csoportosításuk:

- Tartalékolási előírások,

- Refinanszírozás,
- Kamatszabályozás,
- Értékpapír (nyíltpiaci) műveletek,
- Árfolyam-politika vagy az abban való hatékony részvétel,
- Erkölcsi ráhatás.

A tartalékráta növelésével szűkíteni lehet az üzleti bankok által kihelyezhető hitelek volumenét.

A refinanszírozás lényege, hogy a jegybank különböző lejáratú hitelekkel látja el az üzleti bankokat annak érdekében, hogy ezen forrásokat az üzleti bankok kihelyezhessék a gazdasági szereplők részére.

A kamatszabályozás lényege, hogy ha a központi bank növeli a refinanszírozási hitelek kamatlábát, úgy az üzleti bankok is kénytelenek növelni kamataik szintjét, ami szűkíti a hiteligénylők körét.

Az értékpapír-műveletek (nyíltpiaci műveletek) keretében nagy mennyiségű értékpapírnak, általában az adásvétele zajlik a jegybank és a hitelintézetek között. A repokat más néven visszavásárlási megállapodásoknak nevezik.

A viszontleszámítolás, általában váltók eladását jelenti a hitelezők részéről a jegybank felé.

Az árfolyam-politika főleg a kötött devizagazdálkodású országokban tölt be fontos pénzügy-politikai szerepet.

Monetáris integráció

A monetáris integráció újjáélesztését az EK 1979-ben az ún. Európai Monetáris Rendszer keretében kísérelte meg. A valutaárfolyamok stabilizálása volt a fő cél, és létrehozták az ECU-t, ami a tagországok nemzeti valutáiból képzett kosárvaluta és távlatilag az EU közös pénzének tekintették. Az EU 1991-ben a maastrichti csúcstalálkozóval fontos állomáshoz érkezett:

- Elfogadták az EU létrehozásának tervét
- Lépést tettek a politikai integráció irányában

Monetáris politika

A monetáris politika elsődlegesen a pénz kínálatán és keresletén keresztül próbálja a pénzügyi egyensúlyt megteremteni.

Monetáris politikán azt a pénzügyi politikát és annak gyakorlatát értjük, amely a pénz- és a tőkepiacon a pénz- és hitel iránti kereslet és kínálat egyensúlyának megteremtését, ezzel a gazdaság stabilitásának megőrzését tekinti elsődleges feladatának.

A monetáris politikának az irányítása a Jegybanktanács feladata.

A monetarizmus azon törvényszerűségek, módszerek és eszközök összessége, amelyek a nemzetgazdaság pénzszükségletének mennyiségi meghatározásával és szabályozásával foglalkoznak.

A gazdaságban jelenlévő összes pénzmennyiséget pénztömegnek is szokták nevezni. A pénz kínálatát, alapvetően két tényező befolyásolja, a jegybankpénz mennyisége, valamint a multiplikátor értéke. A pénz kínálatát e két tényező szorzataként lehet meghatározni.

A monetáris politika rugalmassága, gyors reagálása a változásokra a gazdasági folyamatok pontos, részletes ismeretétől, hatékonysága pedig a monetáris eszköztár fejlettségétől függ.

Az a pénzügyi politika és annak gyakorlata, amely a pénz- és a tőkepiacon a pénz- és hitel iránti kereslet és kínálat egyensúlyának megteremtését, ezzel a gazdaság stabilitásának megőrzését tekinti elsődleges feladatának. A monetáris politika feladatainak meghatározása, eszközrendszerének működtetése a Magyar Nemzeti Bank, magának a monetáris politikának az irányítása a Jegybanktanács feladata. Elő kell, hogy segítse a gazdaságpolitika legfőbb céljainak megvalósítását::

- Minél teljebb foglalkoztatottság biztosítását,
- A pénzérték külső és belső stabilitását,
- A nemzetközi fizetési pozíció kívánatosnak tartott állapotának elérését,
- A kiegyensúlyozott gazdasági növekedést

A monetáris politika rugalmassága, gyors reagálása a változásokra a gazdasági folyamatok pontos, részletes ismeretétől, hatékonysága pedig a monetáris eszköztár fejlettségétől függ. Léteznek direkt és indirekt eszközök.

Direkt eszközök: azok a beavatkozások, melyek révén a jegyban meghatározza az üzleti bankok által kihelyezhető hitelek összes volumenét vagy azok konkrét kamatlábát.

Tőzsde szótár by pezo(9910903@citromail.hu)

Indirekt eszközök:

- Tartalékolási előírások (kötelez jegybanki tartalékráta szabályozása)
- Refinanszírozás
- Kamatszabályozás
- Értékpapír műveletek
- Árfolyam-politika vagy az abban való hatékony részvétel
- Elkölcsi ráhatás

Azon intézkedések összessége és azok végrehajtásának elve, melyen keresztül a Nemzeti Bank a pénzügyi szektorra hatva, közvetve hat a gazdaságra.

A pénzkínálat, belső pénzmennyiség, devizaárfolyamot szabályozó politika.

Az állam a pénzforgalom és a kamatláb szabályozásával hat a gazdaságra.

- A pénzügypolitika, pénzkínálat szabályozása
- Modern állam eszközrendszere
- 2szintű bankrendszert feltételez
- Központi bank rendelkezik a bankjegykibocsátás jogával
- Alsó szint: kerbankok, ezek csak szlapénzt teremthetnek

Eszközrendszerek: **D**

- Refinanszírozás
- Rediszkontláb politika
- Kötelező tartalékráta
- Nyílt piaci műveletek

Monetáris politika - történelmi visszatekintés

- klasszikus közgazdászok (Adam Smith, Richardo)
 - a pénz a közgazdaságra nézve semleges
- Keynes-i iskola
 - a monetáris politika nemcsak az árszínvonallal, hanem a foglalkoztatási, vagy a kibocsátási szintet képes befolyásolni
- A monetáris iskola
 - a monetáris politika átmenetileg képes befolyásolni a reálfolyamatokat
 - a jegybank a gazdasági növekedéssel azonos arányban kell bővítse a pénzmennyiséget
- az új klasszikus makroökonómia
 - tökéletes piac, racionális döntések, teljes informáltság

Mai elméletek:

- A pénzpolitika nem képes hosszú távon hatni a reálgazdaságra
- A jegybank elsődleges célja az árstabilitás fenntartása kell legyen

Monetáris politika eszköztára

- Deviza intervenció
 - devizavétel vagy eladás
- Árfolyamrendszerek
 - kötött árfolyam,
 - arany alap,
 - arany váltóalap
 - dollár váltóalap
- Lebegő árfolyam
 - „tisztá” , „piszkos” , „irányított” lebegtetés,
- Effektív árfolyam
- Kötött árfolyam, csatolt lebegtetés,

- Csúszó árfolyam.
- Ft eszköztár

Motiváció lényege

A motiváció lényege, hogy az a szükségletek kielégítésére irányuló ösztönzés, amelynek a hatására az ember hajlandó belekezdeni a cél érdekében kifejtett tevékenységbe. A motiváció erőssége attól függ, hogy a személy a cél elérésével milyen és mennyi jutalomhoz ellenértékhez jut. A motiváció az ösztönzés alapvető eszközei a munkabérek, a személyi jellegű egyéb kifizetések, és a nem pénzbeni juttatások.

Mozgó átlagolás módszere

A hosszabb periódus idejű ciklusok kimutatásának módszere a rövidebb ciklusok átlagolással való eliminálása útján.

Multiopciós kötvény

Olyan kötvény, amely futamideje alatt többször nyílik lehetőség a feltételek újratárgyalására (pl.: Franciaországban ablakos kötvény).

Multiplikátor.

A pénztömeg növekedésének mértékét kifejező $1/t$ hányadost pénzmultiplikátornak nevezzük.

Multiplikátor..

Az a szám, amely kimutatja, hogy a beruházások egységnyi növekedésből mekkora kibocsátás növekedés származik.

Munka - Ellenőrzés

A munkavégzés eredményének összevetése a kitűzött céllal.

Munka - Labour

Célirányos emberi tevékenység, ami javak előállítására irányul.

Az ember mindazon szellemi, fizikai képességeinek összesége, amelyeket a termelési tevékenység során felhasználhat. /elsődleges termelési tényező/

- Munkabér, nominálbér (bizonyos névleges pénzmennyiség)
- Reálbér – vásárlóerő
- Munkapiacra nincs egyensúly – munkanélküliség
- Jövedelem szélesebb – magasabb jövedelemnél több lehetőség
- Humántőke: ismeretanyag, tudás, vállalkozói véna – rövid távon nem változtatható
- Szakszervezetek létrejötte
- Munkapiaci kínálatot megélhetési kényszer motiválja
- A keresletet támasztók előnyösebb helyzetben vannak

Munka - Szabályozás

Az ellenőrzés során feltárt eltérések korrekciója (egy új munkafolyamattal).

Munka - Szervezés

A cél megvalósításához, az akadályok elhárításához szükséges eszközök összegyűjtése.

Munka - Tényleges (fizikai) munkavégzés

Az eszközök használatával az akadályok elhárítása, a cél megvalósítása.

Munka kereslete

A keresleti oldalon a vállalatok állnak. Rövid távon a kibocsátás a munka változtatásával lehetséges. A versenyző vállalat addig növeli kibocsátását ameddig a termelés határköltsége egyenlő lesz a határbevétellel.

Munka kínálata

A kínálati oldalon a háztartások állnak. Feltevődik az a kérdés, hogy mennyi munkát szándékoznak felkínálni a háztartások a vállalatoknak. Itt már szubjektív tényezők is fellépnek. A munka kínálatának elvileg a lakosok száma de ebben az összesített számban a munkaképes korú, és a nem munkaképes korú lakosság is helyet kap, azaz az aktív

és inaktív lakosság.

Munka megtakarító műszaki haladás (Hicks szerint)

Az a technikai haladás, amely a tőke határtermelékenységét gyorsabban növeli, mint a munkáét.

Munka mozzanatai

Egymással összefüggő, egymástól el nem szakítható, de a munkamegosztásban részlegesen szétválasztható részei az összmunkafolyamatnak:

- Tervezés - a munka céljának kijelölése, a cél megvalósítását akadályozó tényezők feltárása
- Szervezés - a cél megvalósításához, az akadályok elhárításához szükséges eszközök összegyűjtése
- Tényleges (fizikai) munkavégzés - az eszközök használatával az akadályok elhárítása, a cél megvalósítása
- Ellenőrzés - a munkavégzés eredményének összevetése a kitűzött céllal
- Szabályozás - az ellenőrzés során feltárt eltérések korrekciója (egy új munkafolyamattal)

Munka technikai felszereltsége

Az egységnyi munkaerőre eső tőkefelhasználás: K/L.

Munka termelékenysége

Az egységnyi munkaráfordítással létrehozott kibocsátás: Y/L.

Munkaadó (munkáltató)

Munka iránt keresletet támasztó, munkahelyet kínáló vállalkozó.

Munkaerő

Az ember fizikai és szellemi teljesítő képessége melyeket a termelés során felhasznál

Munkaerőhiány

Az a munkapiaci állapot, amikor a munka kereslete meghaladja a munka kínálatát.

Munkakeresletet befolyásoló okok

- Munkanélküliség olyan állapot, amelyben a munkakínálat meghaladja a munkakeresletet. A vállalat értékesítési nehézséggel küzd, vagyis termékei iránt csökkent a kereslet. Ezért kénytelen a dogozók egy részét elbocsátani.
- Elégtelen kereslet, ez vezet kevesebb bevételhez, kisebb jövedelemhez, majd a munkanélküliek számának növekedéséhez.. A keresletcsökkenésnek lehet konjunkturális oka, vagyis az adott országban, illetve környezetben valamely ágazat termékeit nem lehet eladni.
- A munkakereslet és kínálat szerkezetében eltér egymástól, strukturális munkanélküliségről beszélünk. A strukturális munkanélküliség nem egyszerre és mindenkorra adott. A gazdasági szerkezet kényszerű, azaz piaci hatásokra visszavezethető változásával természetesen a munkapiaci struktúrája is módosul.. a gazdasági elemzések sokáig, azt mutatták, hogy a nők körében a munkanélküliség gyorsabban nő mint a férfiakéban. Ez egyrészt a képzettségbeli különbségekre vezethető vissza, másrészt a családon belüli, hagyományos munkamegosztás is hozzájárult ehhez a tendenciához. A női munkanélküliség a strukturális munkanélküliség megjelenési formája.
- Gazdasági szerkezet átalakítása, az új helyzethez való alkalmazkodás technikai fejlődés nélkül nem valósítható meg. A verseny kikényszeríti a technikai haladást. Technológiai munkanélküliségnek nevezzük a technikai haladás hatására kialakult állástalanságot. A világméretben egyre inkább teret hódító modern iparágak, azonban már nem használhatják a hagyományos esztergapadokat, marógépeket. Az igen pontos megmunkálás számítógépvezérelt gépeket, illetve gépsorokat igényel. Elsősorban természetesen a lecsökkentett keresletnek megfelelően a hagyományos termékek gyártását fogja vissza. ennek egyik hatása a felszabaduló munkaerő, amely a munkanélküliséget növeli. Ez a munkanélküliség elsősorban a betanított és segédmunkások körében fog jelentkezni. Ezzel párhuzamosan lehetőleg minél rövidebb idő alatt ki kell fejleszteni a technológiát, amely a megváltozott keresletnek megfelelő termelést teszi lehetővé. Így növekedni fog a kereslet a fejlesztőmérnökökre és a számítógépes szakemberre.. A technológiai munkanélküliség rövid távon emelkedik, a későbbiek folyamán némileg csökken, de hosszú távon mindenesetre növekvő tendenciát követ.
- A munka iránti kereslet befolyásoló tényezője a munka költség, a vállalat által fizetett bér. A nagyobb bér önmagában nem jelent feltétlenül csökkenő munkakeresletet. Ez csak akkor következik be, ha a bérnövekedés a munkatermelékenység növekedését haladja meg, azaz ha a munkaerő saját hozzájárulásánál nagyobb mértékben részesül az előállított termékből.

A munkakínálat alakulása nem csak gazdasági kérdés, hanem demográfiai folyamatok függvénye.

Önkéntes munkanélküliség: az emberek adott reálbér mellett minden kényszerű ok nélkül nem hajlandók munkát vállalni. kényszerű munkanélküliség, amikor adott reálbér mellett hajlandók lennének dolgozni, keresnek is munkát, de valamilyen okból kifolyólag nem találnak munkáltatót.

Adott tőkeállomány mellett növekvő jövedelem csökkenő munkanélküliséggel jár együtt, míg adott tőkeállomány mellett csökkenő jövedelem növekvő munkanélküliséggel jár együtt. A munkanélküliség 1%-kal csökken, ha a jövedelem 2,2%-kal nő. Okum törvénye. Számszerű összefüggést ír le egy gazdaság jövedelemnövekedése és munkanélküliségi rátája között.

Aktív: a munkavállalás szempontjából a munkanélküliségi rátát az aktív munkanélküliekre számolják

Inaktív mindenkire Pl.: csecsemők, gyerekek.

Minden gazdaságra jellemző a munkanélküliség 5-6%-os munkanélküliség nem jelent problémát.

Munkakeresletet és a munkakínálatot meghatározó tényezők

- A munka kereslete alapvetően a munka hatékonyságától függ
 - pótlólagosan alkalmazott munka ktge kisebb, illetve megegyezik az általa elért többletkibocsátásból származó árbevételnél – többre nincs szükség, mert az már nem nyereséges
 - ez társadalmi méretekre is igaz, a munkakeresletnek szigorú korlátai vannak
- Munkakínálatot meghatározó tényezők
 - elemi megélhetés
 - fogyasztási szükségletek
 - elérhető jövedelem
 - szakképzettség megszerzéséhez szükséges időtényezők
 - a népesség adott számából kell kiindulni
 - munkaképes korúak (Mo-n az alsó határ 14év, de inkább 18ra tolódik ki, felső határ 62 év)
 - nem munkaképes korúak
 - aktív népesség: a munkát vállalók, aktívan keresők – ők a munkaerőállomány
 - inaktív csoport: munka mellett tanulók, egészségügyi okokból munkaképtelenek, eltartottak, tulajdonhozadékból élők

Munkaképes korú lakosság

A népesség azon része, melynek tagjai idősebbek a foglalkoztatás jogilag meghatározott alsó határától és nem érték el a nyugdíjas korhatárt.

Munkakör értékelési és bértarifa rendszer

Munkakör értékelési rendszerben szereplő munkaköri fokozatokhoz a bértételeket a bértarifa határozza meg órabér vagy havibér formájában. A bértételek lehetnek:

- Fix összegek, amelyektől nem lehet eltérni
- Minimumok, amelyektől felfelé elvileg korlátlanul el lehet térni (nem lehet kisebb a központilag meghatározott minimálbérnél.)
- Sávok, amikor a adott munkaköri kategóriában sorolt dolgozók alapbére meghatározott alsó és felső határok között állapítható meg

Munkaköri leírás

Az informális struktúra azokból a viszonyokból tevődik össze, amelyek a szervezet tagjainak személyes kapcsolataira épül. A kettő viszonyát úgy jellemezhetjük, hogy a formális struktúra azt mutatja, hogyan kellene működnie a szervezeten belüli munka- és az információs kapcsolatnak. Az informális struktúra pedig azt mutatja, hogy ténylegesen hogyan mennek végbe a folyamatok.

Munkamegosztás

Munkamegosztásnak nevezzük az emberi tevékenységek, munkamozzanatok szétválását, elkülönülését, specializációját különböző funkciókká, szakmákká, foglalkozási ágakká.

Munkamegosztás fajtái

- Természetes munkamegosztás - a gazdasági tevékenységek nem, kor és testi erő szerinti specializációja, ahol az elkülönülés fiziológiai, biológiai alapon történik. Esetleges, általában hierarchikus (alá-fölrendeltségi viszonyokat hoz létre), nem tartós.

- Technikai munkamegosztás - a gazdasági tevékenységek olyan specializációja, ahol a szétválás alapját az anyagi-technikai feltételek, a termelési eszközök, illetve a feladatok különbözőségei adják. Tartós, nem hierarchikus.

- Társadalmi munkamegosztás - a gazdasági tevékenységek és funkciók olyan szétválása, specializációja, amelynek alapja a kialakult társadalmi különbségek. Saját magát termeli újra, rendkívül tartós, általában hierarchikus.

Munkanélküli

Olyan munkaváló, aki megfelelő feltételek mellett munkahelyet keres, de nem talál.

Munkanélküliség

Munkanélküliség olyan állapot, amelyben a munkakínálat meghaladja a munkakeresletet. A vállalat értékesítési nehézséggel küzd, vagyis termékei iránt csökkent a kereslet. Ezért kénytelen a dologozók egyrészét elbocsátani.

- Napjainkban vmennyi ország egyik legsúlyosabb gazdasági és társadalmi problémája
- Az egyensúlytalanság 2 fő oka
 - munkaerő hiánya – a munka iránti kereslet nagyobb a munkaerő kínálatánál
 - a technológiákat bevezető, alkalmazó ágazatokban még nem áll rendelkezésre a megfelelő számú és szakképzettségű munkaerő
- kapun belüli munkanélküliség fogalma a tervgazdálkodásos szocialista jellegű országokban volt jellemző egykor

Munkanélküliség természetes rátája (uN)

Az a ráta, amely mellett az árakra és bérekre felfelé és lefelé ható erők egyensúlyban vannak. A természetes ráta mellett az ár- és bérinfláció stabil.

Munkanélküliség típusai

- Frikciós – a munkaerő mobilitásán alapul; a munkavállalók gyakran önként munkahelyet változtatnak; az átmeneti munkanélküliek, akik idényjellegű munkát végeznek. Ezek utobbiak közzé sorolhatók a szakképzetlenség és az első munkavállalók.
- Ciklikus – a makrogazdasági kibocsátással van szoros kapcsolatban. Ha nő a makrogazdasági kibocsátás akkor nő a munkakereslet; ha csökken nő a munkanélküliség.
- Strukturális – akkor amikor van ugyan munkaalkalom de a munkát keresők szakképzettsége nem megfelelő. Ez a fajta munkanélküliség leginkább a szakképzetlenebb munkaerőt hozza nehéz helyzetbe.

Munkanélküliségi ráta

- Nincs munkanélküliség, amennyiben az aktív népesség egésze foglalkoztatott különböző munkahelyeken
- Az aktív népesség egy része nem talál munkát, nem tud elhelyezkedni – munkanélküliség áll fenn
- A munkanélküliség fokát a munkanélküliség rátája fejezi ki
 - munkanélküliek száma az aktív népességhez viszonyítva
 - Mon jelenleg 10%os
 - probléma: nem mindenki része a statisztikáknak – feketegazdaságban dolgozók, szezonális, vagy félmunkaidőben bejelentettek is munkanélküliként vannak számon tartva – nehéz a tényleges arányt megállapítani

Munkanélküliségi ráta kiszámítása

(Aktív népesség - foglalkoztatottak száma / aktív népesség) x 100

Munkapiac aktivitási ráta

Aktív népesség / munkakorú képes lakosság

Munkapiaci egyensúly.

A munkapiac Marshall-keresztjének metszéspontja, a teljes foglalkoztatottság állapota.

Munkapiaci egyensúly..

Az a pont ahol a munka aggregált kereslete megegyezik a munka aggregált kínálatával. A piaci önszabályozás mellett lesz egyensúlyban a munkapiac.

Munkapiaci kereslet és kínálat alakulására ható tényezők

- A munkapiacra a vállalkozások a munkavállalóktól munkát bérelnek olyan mennyiségben, h. az utolsóként felhasznált többletmunka révén megszülető többletkibocsátás is kifizetődő legyen számukra

- A vállalkozások keresletét a termelési tényezők piacain az elérhető haszon határozza meg - a munkapiacra az utolsó többletmunka ktge nem haladja meg a határbevétel nagyságát
- A munkapiaci kínálat függ:D
munkaképes korú lakosság
elérhető jövedelem
munkafeltételek és a munkavállalással elvesztett szabadidő

Munkavállaló

Munkahelyet kereső, munkáját kínáló gazdasági szereplő.

Munkavállalók

- Közös a menedzsmenttel vállalkozás fennmaradása, növekedése, fejlődése
- Munkajövedelem nagysága, reálértéke, vásárlóereje
- Kedvező munkafeltételek kialakítása
- Kedvezőtlen munkapiaci helyzet esetén munkahely megőrzése az elsődleges

Mutual found

A befektetési alapok angol elnevezése.

Műszaki haladás

Az a növekedési tényező, amelynek hatására a kibocsátás állandó erőforrás ráfordítás mellett is nő. (Elemi: a javak korszerűsítése, a technológia valamint a szakképzettség színvonalának a növekedése.)

Műszaki haladás lehet

- Megtestesült műszaki haladás - új termelési eljárások, berendezések (fejlesztés) formájában megjelenő műszaki haladás.
- Meg nem testesült műszaki haladás - a szakképzettségek színvonalának emelkedése és a meglévő eljárások, berendezések jobb kihasználásával (szervezés) megjelenő műszaki haladás.
- Autonóm műszaki haladás - a termelési és tudományos tapasztalatok felhalmozódása és kihasználása nyomán spontán módon kibontakozó műszaki haladás.
- Indukált műszaki haladás - valamilyen külső hatásra (piaci igények, gazdaságpolitikai, politikai törekvések) bekövetkező, "megrendelt" műszaki haladás
- Egzogén műszaki haladás - műszaki haladás önálló változóként való beépítése a modellekbe.
- Endogén műszaki haladás - a műszaki haladásnak közvetetten, a termelési erőforrások hatékonyságának növekedése útján történő figyelembevétele.

Műszaki potenciál (adott berendezés)

A berendezés maximális teljesítőképessége ideális feltételek mellett.

Nagyon hosszú táv

Az az időtáv, amelyben a vállalat új technológiát, új találmányokat is képes bevezetni. Termelési függvénye alapvetően megváltozhat.

Nagyrésztvényes

Az a személy, aki a részvénytársaság alaptőkéjének akkora hányada fölött rendelkezik, hogy alapvetően befolyásolhatja a társaság üzletpolitikáját, a stratégiai döntéseket.

Napi árfolyam

Valamely értékpapír adott napon érvényes árfolyama a tőzsdén.

Napi pénz

Rövid lejáratú bankhitel, amelynek lejárat ideje a nyújtást követő munkanap utolsó hivatalos órája.

Napi pénzügyi feltételekhez igazodó kamatláb

- Nyílt piaci műveletek

Napló formája

Dátum / HivatkozásD/ Tartozik számla / Hivatkozás / Követel számla / Megnevezés / összeg
DDDDDD TD K
DDDDD Átvitel: DD

Nem adó jellegű bevételek

- Illetékek
- Díjak
- Bíróságok

Nem anyagi érték

Egy vállalkozás nem anyagi javakban megtestesülő vagyoneértéka (pl.: cégérték, ún. goodwill, jogok, szabadalmak stb.).

Nem diszkriminatív rendszer

Az EU kereskedelempolitikájának egyik típusa. A nem európai országokkal szemben alkalmazzák (Japán, Kanada, Dél-Korea, Tajvan, Ausztrália, Új-Zéland), intézményi kereteit a GATT / WTO adják, egyik legfontosabb eszköze a Legnagyobb Kedvezmény Elve.

Nem életbiztosítások

- Baleset
- Betegség
- Vagyon
- Felelősség

Nem gazdasági eredetű periódikus ingadozások

Olyan ismétlődő eltérések a trendtől, amelyeknek nem gazdasági okai vannak. A felszálló ág gazdaságilag nem oka a leszálló ágnak és fordítva.

Nem jegyzett részvény

Olyan részvény, amelyet hivatalosan nem jegyeznek, hanem a párhuzamos piacon vagy a bankok között folyó kereskedelemben adnak-vesznek.

Nem kiszámítható infláció

Olyan infláció, amelynek üteme véletlenszerűen változik, nehezíti a kalkulációt és emiatt jelentős hatékonyságvesztéshez vezethet.

Nem monetáris pénzintézetek (biztosítók, nyugdíjpénztárok stb.)

Olyan pénzügyi szervezetek, amelyek csak a pénz újraelosztását végzik, pénzt nem teremthetnek.

Nemesfém pénz alkalmazási hátránya

Használat során kopnak, csonkítják a pénz értékét és fémértéke elszakad egymástól.

Nemesfém pénz előnyös tulajdonsága

Kis mennyiségben értéket képvisel, értékét a nemesfém értéke fejezi ki.

Nemesfém pénz.

A nemesfém pénz rendszerben eredetileg a pénzegységek súlymértékek voltak. A pénzegység arany- vagy ezüsttartalma súlymértékben kifejezve a pénzrendszer érvényes pénzlába.

A nemesfém pénz időszakán belül megkülönböztetünk:

- A bimetalizmus és
- A monometalizmus korszakát.

Nemzeti Számlák Rendszere - SNA System of National Accounts

Az ENSZ által ajánlott teljesítmény-számbavételi rendszer, amely a keynesi fogalmakra építve méri piaci viszonyok között a makrogazdaság folyó (számlákon megjelenő) teljesítményeit.

Nemzeti vagyon

Egy adott ország (állampolgárainak és a társadalomnak) tulajdonában lévő természeti és humán erőforrások, valamint a folyó jövedelem múltban felhalmozott részeinek állománya. Pontos tartalma vita tárgya.

Nemzeti vagyon fogalma

Stock-jellegű mutatók: 1 adott időpontra vonatkozik

- A nemzeti vagyon 1 adott ország történelmi fejlődése során felhalmozott és adott időpontban rendelkezésre álló vagyonát tartalmazza

- Alkotóelemei: D

1. Rendelkezésre álló termelő és nem termelő állóalapot - állóeszközök
2. Háztartások tartós fogyasztási cikkei
3. Feltárt és használatba vett erőforrások
4. Külfölddel szembeni tartozások és követelések egyenlege, vmint az adott ország készletei és műkincsei

Nemzeti vagyon fő részei

- Tartós tőkejavak – állóalapot
- Háztartások tartós fogyasztási cikkei
- Természeti erőforrások
- Egyéb vagyon

Nemzeti vagyon tartalma

A nemzetgazdaság teljesítményének felhalmozott része, továbbá azok az erőforrások, melyek adottságként az ország rendelkezésére állnak.

Nemzeti valuta leértékelésének, illetve felértékelésének a hatása a gazdaságra

A nemzeti valuta leértékelésének jelentős hatása van az adott ország kereskedelmi mérlegére. A hazai valuta leértékelésének hatására az export volumene általában nő, ugyanakkor az import visszaszorulására lehet számítani. Ugyanakkor viszont egységnyi külföldi fizetőeszköz megvásárlásához több forintba lesz szükség, ezért az import drágul.

Nemzetközi alap

Tőkéjük legalább 50 százalékáig külföldi értékpapírokat vásárolnak.

Nemzetközi Bankközi Pénzügyi Távközlési Társaság - S.W.I.F.T.

A modern bankközi kapcsolattartás lehetőségét az 1973-ban létrejött S.W.I.F.T. teremti meg. A S.W.I.F.T. a Nemzetközi Bankközi Pénzügyi Távközlési Társaság, amelynek hazánk 1983 óta tagja. Jelenleg a legfejlettebbnek tekinthető nemzetközi pénzügyi információs rendszer, amely elektronikus bankinformációkkal működik.

Nemzetközi elszámolások

Valuta: egy ország törvényes fizetési eszköze.

Deviza:

- Szűkebb értelemben külföldi valutára szóló pénzhelyettesítők, külföldi pénzeszközökre kiállított tartozást v. követelést megtestesítő értékpapírok.
- Tágabb értelemben: nemzetközi fizetésekben használható eszköz, vagyis értékpapírok, bankjegyek és a klasszikus pénzeszközök, az arany is.

Valutaárfolyam: valamely valuta meghatározott egységének külföldi pénznemben kifejezett ára, alapja a nemzeti valuták vásárlóerő paritása, amelyben a valuták vásárlóerejeként az átlagos árszínvonalak kerülnek összehasonlításra. Napjainkban nincs aranyra váltható valuta. Az egyes valuták vásárlóerejének változása a belső inflációs ütem függvénye. ~ alakulásánál meghatározó tényező:

- Fizetési mérleg egyenlegének alakulása:
O tartós aktívum esetén a valutaárfolyam emelkedik, a devizabevételek meghaladják a kiadásokat
O tartós passzívum esetén pedig csökken, ilyenkor ez a valuta túlkínálatához vezet
- Állam tudatos árfolyam-politikája
- Kamatláb alakulása, a magas kamatláb megnöveli a valuta iránti keresletet

Nemzetközi integráció

Kérdésével csak II. vh után kezdtek foglalkozni. Az integráció egyesülési folyamat, a részeknek egésszé való összeolvadása, egyesülés... Felfogható, mint a részek együttműködése, működésük összehangolása, egymásra hatása és összekapcsolódása. Az integráció vonatkoztatható a természetre és a társadalomra is. Az integráció különféle kereskedelmi és gazdasági tömörülések, v. intézmények formájában valósulhat meg.

Nemzetközi Integráció

- Szabadkereskedelmi övezet (tagjai között nincs vám, kifelé nem egységes vám,

Tőzsde szótár by pezo(9910903@citromail.hu)

- Vámunió (köztük nincs vám, kifelé egységes vám,
- Gazdasági közösség,
- Gazdasági unió (közös gazdaságpolitika),
- Monetáris unió (közös pénz pl.: EU),
- Politikai unió (honvédelmi, politikai, egységes fellépés).

Nemzetközi integráció fő formái

- Szabadkereskedelmi terület: nincs vám, kvóta, a kívülállókkal szemben külön nemzeti vámok vannak, ehhez eredetigazolás kell
- Vámunió: az övezeten belül a külker, liberalizált, de a kívülállókkal szemben közös külső vámokat alkalmaz
- Közös Piac: nincs vám, kvóta + az övezeten liberalizálják a termelési tényezők (tőke és munkaerő) áramlását is. (EFTA, EGK)
- Egységes piac (single markét): a teljes liberalizációt, a belső piaci viszonyokat képviseli a "nem vámjellegű korlátok" teljes leépítése mellett. 1992-ben valósult meg az EU-ban.
- Gazdasági unió: gazdaságpolitikák egységesítése, harmonizálása. Közös vagy egyetlen valuta bevezetése.
- Politikai unió: a hatalom és a törvényhozás (parlament, kormányzás, bírászkodás) fokozatos átvitele községi szintre. A nemzeti államokkal szemben már kötelező érvényű döntések hozhatók.

Nemzetközi munkamegosztás fejlődésének feltételei (tényezői)

Melyek nem választhatók el egymástól:

- Természeti feltételek: természeti kincsek, domborzati, éghajlati és talajviszonyok. A munkamegosztás első lépcsőfoka a természeti feltételeken nyugvó árucserre volt. Befolyásolják az egyes országok gazdasági életét, de szerepük a mezőgazdaságban és a kitermelő iparban jelentős elsősorban, de befolyásolja az egyéb iparágak fejlődését. Az egyes országok a külkereskedelem segítségével olyan termékekhez jutnak, amelyeket saját maguk természeti viszonyaik miatt egyáltalán nem, vagy csak rendkívül magas költséggráfordítással termelhetnek meg. E feltétel szerepe különösen az elmaradott országokban marad jelentős.
- Társadalmi feltételek: termelőerők, a tudomány és a technika fejlettségi foka, gazdaság szerkezete. Ezekről függ, hogy milyen mértékű lehet a természeti tényezők feltárása, kiaknázása. Ezek fejlődése csökkentheti a nemzetközi munkamegosztásban betöltött szerepet.
- Hiszen egyikünk sem tudná előállítani akár csak egy kis töredékét is azoknak a termékeknek, amelyeket elfogyasztunk.

Nemzetközi munkamegosztásra ható tényezők

- Belső piac nagysága, nemzetgazdaságok mérete: a kisebb országok eleve a nemzetközi munkamegosztásba való bekapcsolódással valósítják meg az egyes termékek leggazdaságosabb előállítását. A nagyobb belső piaccal rendelkező országok előnyösebb helyzetben vannak.
- Állami gazdaságpolitika: vám és valutapolitikai intézkedések gyorsíthatják vagy lassíthatják az egyes országoknak a világgazdaság vérkeringésébe való bekapcsolódását.

Nemzetközi munkameosztás

A nemzetközi munkamegosztás részben oka részben következménye - mert csak a nagyüzemi termelés képes arra, hogy a helyi szükségleteket meghaladó mértékben távoli piacokra termeljen) - a termelőerők fejlődésének! A árufogalom kibővülése feltételezi a közlekedés, az áruszállítás bizonyos fejlettségi fokát is. A nemzetközi munkamegosztás elősegíti a társadalmi jólét növekedését, megszünteti az otthon gazdaságosan nem gyártható cikkek termelését, így megtakarítás érhető el. A nemzetközi munkamegosztás fejlődését hosszútávon alapvetően a termelőerők fejlődése, illetve fejlettségi szintje határozza meg!

Nemzetközi pénzrendszer

A pénzforgalom államilag szabályozott formája, amely meghatározza a pénz szerepét betöltő dolgot, a pénz egységét a pénzjegyek formáit.

Nemzetközi pénzügyi intézmények

A Nemzetközi Valutaalap (IMF).

Létrehozásának célja a világgazdaság stabilitásának biztosítása volt. Hazánk 1982 óta tagja a Nemzetközi Valutaalaprak. A Valutaalap a tagállamoknak hitelt nyújt a folyó fizetési mérleg-hiány átmeneti finanszírozására.

A Világbank.

Célja elsősorban a fejlődő országok gazdaságainak korszerűsítése, fejlesztési, beruházási tevékenységük hitellel történő finanszírozása. A Világbank által folyósított hitelek visszafizetésére a kormányoknak garanciát kell vállalniuk.

Európai Újjáépítési és Fejlesztési Bank (EBRD).

1991 áprilisban kezdte meg működését. Európa Bank-nak is szokták nevezni. Egyidejűleg befektetési és fejlesztési bankként is működik. Az egyetlen olyan intézmény, amely tevékenységét a kelet-európai országokra specializálja.

Az Európai Unió pénzügyei – Az Európai Monetáris Unió

1999. január 1-jén megkezdtek a közös pénz, az euró bevezetését. 1998-ban megalapították az Európai Központi Bankot (ECB). 1998 utolsó napján megállapították az euró értékét az egyes valutákhoz képest. Bankjegy formájában az euró csak 2001. januárjától jelenik majd meg, addig csak számlapénzként funkcionál.

Nemzetközi tőkeáramlás formái és okai

A nemzetközi tőkekapcsolatok a világgazdasági kapcsolatok egyik legfontosabb szektorát alkotják, klasszikus típusai:

- Kölcsöntőke áramlás
- Működőtőke áramlás

a./ direkt külföldi beruházások

b./ ún. portfólió beruházások, melyeknek középpontjában a multinacionális cégek állnak

##Nemzetközi tőkeáramlás klasszikus típusai

- Kölcsöntőke áramlás

- Működőtőke áramlás

a./ direkt külföldi beruházások

b./ ún. portfólió beruházások, melyeknek középpontjában a multinacionális cégek állnak

Nemzetközi tőkepiacok globalizálódása

1990-ben az összes külföldi tőkebefektetés 50%-a a szolgáltatásban összpontosult. Különösen fontossá váltak a nemzetközi pénzügyi szolgáltatásokban eszközölt külföldi befektetések. Ezek egyrészt előmozdítják a nemzetközi tőkepiacok globalizálódását, másrészt segítik a transznacionális társaságok nemzetközi finanszírozását. Két új tendencia:

- az értékpapír forgalommal kapcsolatos nemzetközi szolgáltatások fontosságának növelése,
- Új nemzetközi bankok létrehozása, nemzetközi üzleti révén

A fejlődő és a volt szocialista országok technikai fejlődésükben nagy mértékben számítanak a transznacionális társaságokra.

Nemzetközi Valuta Alap - IMF

Az IMF (Nemzetközi Valuta Alap) akkor tekint egy devizát konvertibilisnek, ha a fizetési mérlegének legalább a folyó műveleteire fennáll a szabad átválthatóság, ennek pedig a Forint eleget tesz.

Azt a konvertibilis valutát, amely a világgazdaságban a világpénz szerepét betölti, kulcsvalutának nevezik (pl. USD). Azon valutákat, amelyek a nemzetközi kereskedelmi forgalomban játszanak fontos szerepet, kereskedelmi valutáknak hívjuk (pl. DEM). Azokat a valutákat, amelyeket elsősorban a jegybankok használnak fel tartalék-képzésük során, tartalék valutáknak nevezzük (pl. CHF).

Az egyes valuták, devizák egymáshoz viszonyított értékét (rátát) valuta- (deviza) árfolyamnak nevezzük.

Az egyes valuták egymáshoz viszonyított árfolyamának közzétételét árfolyamjegyzésnek nevezzük.

Közvetlen árfolyamjegyzés: ez esetben a külföldi valuta az állandó és a hazai a változó tényező. Közvetett árfolyamjegyzés: ilyenkor a hazai valuta az állandó tényező, s a külföldi a változó.

Neokeynesianizmus

Az a közgazdaságtani irányzat (XX. sz. második fele - fő képviselői: Tobin, Modigliani), amely a keynesi modellt igyekszik a megváltozott viszonyokhoz igazítani.

Neoklasszikus egyensúly

Azt jelenti, hogy az áru-, a munka- és a (kvázi) "pénzpiac" - egymástól függetlenül - egyensúly van.

Nettó adó

A háztartás adója, levonva belőle a háztartásnak juttatott állami transzfert:
 $DT_n = TH - TrH$.

Nettó állami megrendelések

Az állami megrendeléseknek a vállalatoknak nyújtott transferekkel csökkentett illetve a vállalatok által befizetett adókkal növelt értéke: $G_n = G - TrV + TV$.

Nettó beruházás

Bővítő beruházás a nettó beruházás.

Nettó forgótőke finanszírozás szabálya

Ennek alapján a nettó forgótőkét saját és/vagy hosszú lejáratú idegen tőkével kell finanszírozni.

A nettó forgótőke a forgóeszközök és a folyó finanszírozási források (rövid lejáratú kötelezettségek) különbözete, vagyis a nettó forgótőke a forgóeszközök azon értékösszege, amely nem rövid lejáratú kötelezettségekkel van finanszírozva.

Nettó forgótőke = Forgóeszközök – Rövid lejáratú kötelezettségek.

Nettó forgótőke = Hosszú lejáratú idegen tőke – (Tartós befektetések – Saját tőke).

A negatív előjelű nettó forgótőke azt jelenti, hogy a Forgóeszközök állományát meghaladja a Rövid lejáratú kötelezettségek összege, így a tartós befektetések egy rész is átmeneti forrásokkal van finanszírozva. Ez az állapot az agresszív finanszírozási stratégiának felel meg.

Amennyiben a nettó forgótőke értéke nulla, az még nem jelenti egyértelműen azt, hogy a vállalkozás szolid finanszírozási stratégiát folytat.

Nettó gazdasági jólét - New Net Economic Welfare

Az élet minőségét jelenti. Pontos tartalma vita tárgya.

Nettó hozam

Az adó levonása utáni hozam.

Nettó jelenérték (NPV Net Present Value).

Nettó jelenértéken (Net Present Value = NPV) a tőkebefektetés révén keletkező jövedelmek (hozadékok) diszkontált értéke és a jövedelem érdekében történő egyszeri ráfordítások diszkontált értéke közötti különbözetet értjük.

Nettó jelenérték (NPV Net Present Value)..

A jövőbeni jövedelmek jelenértékének és a befektetés összegének a különbsége. Egy befektetést akkor érdemes megvalósítani, ha nettó jelenértéke pozitív.

Nettó jelenérték döntési szabálya

- Meg kell becsülni azokat a befektetési változatokat, amelyeknek a nettó jelenértéke 0, illetve pozitív.
 - Meg kell valósítani azt a beruházási változatot, amelynek az NPV-je a legnagyobb a 0-hoz viszonyítva.
 - El kell vetni, azonban azokat a beruházási változatokat, amelyek nettó jelenértéke negatív.
- Az a változat a legkedvezőbb, amelyiknek az NPV-je a legmagasabb.

Nettó jelenérték tényezőkre kell különösen figyelni

- Kamatláb,
- Élettartam,
- Várható kockázat mértéke,
- Árbevétel reális tervezése.

Minél magasabb kamatlábbal számolnak, annál inkább leértékelődnek a későbbi években jelentkező nyereségek.

Nettó osztalék

Adózás utáni osztalék.

Nettó pénzügyi vagyon

Az egyes szektorok vagyonmérlegeinek egyenlegei.

Nettó profit

Vállalkozói nyereség + Tőke költség

Nettójelenérték

Tőkebefektetés várható bevételének diszkontált összege és a befektetett összeg különbsége.

Nevelővám

A nem kellően versenyképes ágazatokat védi átmenetileg, amikor felfejlődik akkor szükségtelenné válik. Hátránya, hogy a fogyasztók ez ideig magasabb árat kénytelenek fizetni a hazai termékért.

Neyreség "boom"-ok

1901 június árfolyam-nyereség hányadosa 25,2% 1929 szeptember árfolyam-nyereség hányadosa 32,6% 1966 január árfolyam-nyereség hányadosa 24,1% 2000 január árfolyam-nyereség hányadosa 44,3 %

Népi részvények

Privatizáció során, gyakran kedvezményes feltételekkel kibocsátott részvények, amelyeket a lakosság széles rétegei számára kínálnak megvételre.

Névérték nélküli értékpapírok

Főként az Egyesült Államokban elterjedt értékpapírtípus, amelyen nincs feltüntetve a névérték.

Névérték.

Értékpapíron, pénzben, bélyegen feltüntetett (névleges) összeg.

Névérték..

Az értékpapíron szereplő, előnyomott érték.

Névleges kamat

A névérték százalékában meghatározott kamat.

Névre szóló értékpapír

Olyan értékpapír, amely a részvénytársaság nyilvántartásában egy természetes vagy jogi személy neve alatt jegyeznek be. A tulajdonos tehát nem a bemutató, hanem a papíron feltüntetett, a társaság részvénykönyvébe bejegyzett természetes vagy jogi személy.

Nominál kamatláb

A kölcsönért ténylegesen fizetett kamat és a kölcsönadott összeg arányát fejezi ki százalékban.

Non-profit szervezetek

Azok a gazdálkodó szervezetek, amelyek elsődleges célja nem a nyereségszerzés, és ha nyereséget érnek el, azt is nem gazdasági céljaikra használják föl.

Normál profit.

A költségek nem bizonylatolható része, alternatív költség, olyan számviteli eredmény, amelynek elmaradása hosszabb távon a vállalat csődjéhez vezet.

Normál profit..

Bárki által megszerezhető jövedelem.

Nostro számla

Az adott pénzügyintézet minden egyéb banknál nyitott devizaszámlája, a loro számla pedig minden más pénzügyintézetnek az adott banknál nyitott devizaszámlája.

Növekedés színvonala

Az egy lakosra jutó kibocsátás növekedése (a növekedési ütem korrekciója a népesség növekedésével).

Növekedés tényezői

Azok a társadalmi-gazdasági körülmények, amelyek függvényszerű kapcsolatban vannak a növekedés alakulásával: ilyenek az erőforrások bővülése és a műszaki haladás.

Növekvő örökjáradék

Olyan pénzáram, ahol végtelen az elemek szám, de azonos mértékben növekszik az előző évekhez viszonyítva.

Nyereségek "drasztikus" csökkenése

1921, 1929, 1982

Nyereségkifizetés

A nyereség felosztása a részvénytulajdonosok között; történhet osztalék, külön osztalék vagy ingyen részvény formájában.

Nyereségrészesedési jegy (kupon, osztalékszelvény, hozamszelvény)

A részvényhez járó okirat, amely a nyereség részének felvételére jogosít.

Nyilvánossággal járó kötelezettségek

Nyilvánossággal járó kötelezettségek:

- 1.) A tulajdonosi jogok megosztása
- 2.) Profitmegosztás
- 3.) A részvényesi érték maximalizálása a cél
- 4.) Stratégiai információk megosztása
- 5.) Költségek
- 6.) Tulajdonosok nyilvánossága

Nyitó árfolyam

-> Kezdő árfolyam.

Nyílt és zárt piacok

A nyílt piacokon a pénzügyi eszközök nyilvános kibocsátás keretében kerülnek forgalomba. A zárt piacokon ezzel szemben a kibocsátások csak egy kiválasztott befektetői kört érintenek. A jelenleg hatályos jogi szabályozás szerint akkor beszélünk, nyílt kibocsátásról, ha a kibocsátással megcélzott befektetők száma meghaladja a 35-öt.

Nyílt és zártkörű alapok

A befektetési alapokat több szempont szerint csoportosíthatjuk. Az egyik a befektetők hozzáférési lehetősége, mely szerint megkülönböztethetünk zártkörű és nyilvános befektetési alapokat. A nyilvános alapok által kibocsátott befektetési jegyekből bárki vásárolhat, míg a zártkörű alapokéból kizárólag az előre meghatározott befektetői kör.

Nyílt kikiáltás

Nyílt kikiáltás. Kézjelekkel és hangos szóval kötik az ügyleteket.

Nyílt piaci műveletek

- Értékpapírok kibocsátásának növelése – már kintlévő kpmennyiség csökken
- Állam visszavásárolja – ezáltal növeli a forgalomba kerülő pénz mennyiségét

Nyílt pozíció

Nyílt pozíciónak tekintjük, ha valakinek ár-, árfolyam- vagy kamatlábváltozásnak kitett eszköze, vagy forrása van. A nyílt pozíció lehet rövid és lehet hosszú.

Nyílt végű befektetési alapok előnyei

- Könnyű a pénzt bennük elhelyezni, majd ismét kivenni
- Folyamatosan szakemberek figyelik a befektetést
- Kedvező hozam lehetősége

- Egyszerű a használatuk
- Biztonságosak

Nyíltpiaci művelet

A jegybank állampapír-kereskedelme a kereskedelmi bankok és a lakosság felé.

Nyíltpiaci műveletek

A jegybank értékpapír eladása vagy vétele abból a célból, hogy a kamatlábat, illetve a pénztömeg szabályozza.

Nyíltvégű alap

A nyílt végű befektetési alapok határozatlan időtartamra jönnek létre, s tőkájük is az élettartam alatt folyamatosan változik.

A nyíltvégű alapokét a kibocsátás után az alapkezelő által megbízott forgalmazóknál lehet megvásárolni, illetve eladni. A visszaváltásra az alapkezelő kötelezettséget vállal. A vétel és az eladás az alap aznapra megállapított árfolyamán (az egy jegyre jutó nettó eszközértéken) történik.

Kezelője által kibocsátott befektetési jegy visszaváltható, a kibocsátó arra kötelezi magát, hogy a befektetési jegyet a befektető által megjelölt napon nettó eszközértéken készpénzért visszavásárolja,

Nyugdíj megállapításának rendszerei

- Felosztó – kirovó rendszer. A biztosítási év alatt befolyt járulékbefizetéseket a megállapított szabályok szerint szétosztják a biztosítottak között.
- Várományfedezeti rendszer. A dolgozó egy meghatározott ideig köteles teljesíteni a befizetést, amelyből, s amelynek kamataiból fizeti a rendszer a nyugdíjat.
- A tőkefedezeti rendszer. Az előző két rendszer kombinációjaként értelmezhető.

Okmányos beszedvény

Alkalmazása során a szállító az árut nem közvetlenül a vevőnek juttatja el, hanem a szállítmányozó cég külföldi raktárának a címére adja fel. Az árut kísérő okmányokat pedig a beszedési megbízással együtt a bankjához juttatja el. Ha a szállító úgy rendelkezik, hogy a vevő az okmányokhoz csak akkor juthat hozzá, ha már fizetett, akkor az okmányos beszedés speciális változatával, a vinkulált beszedvényvel állunk szemben.

Okmányos meghitelezés

Az akkreditív készpénz nélküli fizetési forma, a bankszámlák közötti átírás egyik változata. Az akkreditív tulajdonképpen fizetési ígéret, amelynek keretében a vevő bankja a vevőtől kapott megbízás alapján arra kötelezi magát az eladóval szemben, hogy számára fizetést teljesít. Másképpen fogalmazva a vevő fizetési ígéretét egy bank saját fizetési kötelezettség vállalásával egészíti ki.

Az okmányos meghitelezés (akkreditív) a külkereskedelemben alkalmazott fizetési mód.

Okum törvénye

Adott tőkeállomány mellett növekvő jövedelem csökkenő munkanélküliséggel jár együtt, míg adott tőkeállomány mellett csökkenő jövedelem növekvő munkanélküliséggel jár együtt. A munkanélküliség 1%-kal csökken, ha a jövedelem 2,2%-kal nő. Okum törvénye. Számszerű összefüggést ír le egy gazdaság jövedelemnövekedése és munkanélküliségi rátája között.

Opció

Általában választási jog, a gazdasági életben a választási lehetőség a teljesítés és a nem teljesítés között. az amerikai opció egy meghatározott időtartalommal belül gyakorolható jog, az európai opció egy meghatározott jövőbeni napon gyakorolható jog.

Opció árazása (put-call, opció értékelési modellek, csereügyletek)

Az opció ára az opcióból megszerzendő jog értéke.

Opció ára = belső érték + időérték

Az opció értékét befolyásoló tényezők:

- Opció tárgyát képező termék árfolyama

- A lehívási árfolyam - küszöbár
- A lejáratig hátralévő idő
- Az opció tárgyát képező termék változékonysága (volatilitása)
- Kamatláb

Az opciós díj változása az opció tárgyát képező termék árának változása függvényében:

DDDDDCall díja DDPut díja

Az opció tárgyának ára nő $D \cdot D$ $D \cdot f$ $D \cdot D \cdot I$

Az opció tárgyának ára csökken $D \cdot D$ $D \cdot f$ $D \cdot D \cdot I$

Az opció tárgyának ára nem változik $D \cdot D$ $D \cdot f$ $D \cdot D \cdot I$

Minél inkább ITM egy opció, annál értékesebb. Minél magasabb az eladási opció (put) lehívási árfolyama, annál értékesebb.

Az opció értékvesztő tulajdonság, ugyanis ha a lejáratig nem lehet nyereségesen lehívni, az opció a lejárat után teljesen értéktelen lesz.

Minél változékonnyabb az opció tárgyának árfolyama, annál nagyobb nyeresési és veszteségi lehetőségek adódnak, tehát ez azt jelenti, hogy a kockázat nagy. Mivel az opciós jog megvéd a kockázattól, ezért az opció értéke nagyobb a nagy volatilitás (szórás) esetén, így a kötelezettséget vállaló nagyobb prémiumot kap kockázatvállalásáért.

Ha a kamatláb nő a gazdaságban minden jövőbeli pénzáramlás jelenértéke csökken. (Eladási opció értéke csökken, vételi opció esetén növeli az opció árát.)

Az értékpapírra szóló opciónál még meghatározó tényező az alaptermék tartásából származó kifizetés is. Egy esetleges kifizetés esetén érdekelté válhatunk az értékpapír tartásában.

A put-call paritás

Ha van egy részvényünk és az árfolyamok emelkedésében vagyunk érdekeltek, akkor egy megfelelő küszöbárú eladási (put) opcióval megszüntethetjük a negatív hozamot árfolyamesés ellen védekezve, viszont korlátlan nyeresési lehetőségünk van árfolyam emelkedés esetén. Ha egy call pozíciót vásárolunk részvényvásárlás helyett és csak később vesszük meg a kiszemelt értékpapírt vagy terméket, aminek árfolyama jelenleg kedvezőtlen a számunkra, akkor a jelenlegi pénzünket kockázatmentes kötvénybe fektetve kockázatmentes hozamot érhetjük el, majd lehívva a call-t, kifizetjük a kötvényből és kamataiból a részvényünket. Tehát úgy jutunk biztos értékpapírhoz, ha most egy megfelelő long call pozíciónk van és mellé a pénzünket kockázatmentesen felkamatoztatva a küszöbár szintjére vásárolunk. Ekkor az a két portfólió, az egyik egy call és a megfelelő mennyiségű kötési árfolyam jelenértékéből álló kincstárjegy befektetésből, mint biztos részvényvásárlás áll és a másik, mint biztos részvényeladás, ami a részvénytartás és put opcióból áll, azonos kifizetést biztosít. Ha azonos kifizetést biztosít a két portfólió, akkor a létrehozásuk költsége is megegyezik. Put-call paritás: a vételi és eladási opció ára közötti kapcsolatot pontosan kifejező egyensúlyi ár.

Opció értékelési modellek

A binomiális modell

Abból indul ki, hogy az árfolyam csak két lehetséges értéket vehet fel az opció lejáratakor, vagy nő egy adott szintre vagy csökken.

Az értékelés a lemásolás elvét alkalmazza. A fedezeti ügylet rögzíti a végső kifizetést és ezeket kockázatmentes kamatlábbal diszkontálja. A fedezet kulcsa a fedezeti arány (H), ami az árfolyam-emelkedés és csökkenés különbségének hányadosa, azaz a call ársávjának és az alaptermék ársávjának hányadosa. A fedezés úgy jön létre, hogy H db alapterméket és egy call opciót tartva, az így kapott alaptermékek és call opcióból álló portfólió értékén nem befolyásolja az árfolyam. Az opció értékelése úgy történik, hogy a kifizetések jelenértéke egyenlő a fedezett portfólió értékével.

Reálisabb képet alkothatunk, ha feltételezzük, hogy az árfolyam alakulás binomiálisan több perióduson keresztül zajlik. Minden lehetséges kimenetelből további két lehetséges kimenetel áll fenn egészen a lejárat időpontig. Ekkor a binomiális diszkrét eloszlást követi az árfolyam.

Black-Scholes modell

Az általánosítás a lognormál eloszlás elve alapján lehetséges.

Csereügyletek

A csereügylet olyan szerződés, amelyben a szerződő partnerek arra vállalnak kötelezettséget, hogy pénzáramlásokat cseréljenek ki egy vagy több időpontra vonatkozóan. Megkülönböztetjük a devizacsere és a kamatláb csere ügyleteket.

A devizacsereben arra szerződnek, hogy két különböző devizában fennálló összeget kicseréljenek adott időpontokban. A kamatcsereben arra szerződnek a partnerek, hogy kicseréljenek egy változó kamatot valamilyen fix kamatra. A csereügyletek megkönnyítik a mérlegpozíciók rendezését.

A csereügyletek egyensúlyi árfolyamát úgy tudjuk meghatározni, ha felhasználjuk a csereügyletek és a határidős ügyletek közötti hasonlóságot.

Opció belső értéke

A díj azon része, amely a kötési árfolyam és a mögötte lévő határidős kötés ugyanaznapi árfolyama közötti különbséget mutatja.

Opció értékelési modellek

A binomiális modell

Abból indul ki, hogy az árfolyam csak két lehetséges értéket vehet fel az opció lejáratakor, vagy nő egy adott szintre vagy csökken.

Az értékelés a lemásolás elvét alkalmazza. A fedezeti ügylet rögzíti a végső kifizetést és ezeket kockázatmentes kamatlábbal diszkontálja. A fedezet kulcsa a fedezeti arány (H), ami az árfolyam-emelkedés és csökkenés különbségének hányadosa, azaz a call ársávjának és az alaptermék ársávjának hányadosa. A fedezés úgy jön létre, hogy H db alapterméket és egy call opciót tartva, az így kapott alaptermékek és call opcióból álló portfólió értékén nem befolyásolja az árfolyam. Az opció értékelése úgy történik, hogy a kifizetések jelenértéke egyenlő a fedezett portfólió értékével.

Reálisabb képet alkothatunk, ha feltételezzük, hogy az árfolyam alakulás binomiálisan több perióduson keresztül zajlik. Minden lehetséges kimenetelből további két lehetséges kimenetel áll fenn egészen a lejáratú időpontig. Ekkor a binomiális diszkrét eloszlást követi az árfolyam.

Black-Scholes modell

Az általánosítás a lognormál eloszlás elve alapján lehetséges.

Opció időértéke

Az az összeg, amellyel az opciós díj meghaladja az opció belső értékét.

Opció díj

Az a pénzösszeg, amelyet az opció vevője fizet a kiíránap az opcióért.

Opció kereskedés mechanizmusa

Az ügyletek teljesítését az elszámolóház (klíring) biztosítja.

Opciókkal kereskednek OTC piacon és tőzsdéken is. A tőzsdei opciós ügyletek szabványosítottak, a szabványosítás vonatkozik:

- A lehetséges lejáratú időpontokra
- A kötési árfolyamokra
- A mennyiségekre

A tőzsdén jegyzett opciók vonatkozhatnak árura, részvényre, egyéb értékpapírra, indexre, határidős pozícióra, devizára, kamatlábra.

Az áru, értékpapír, és deviza opciók, ezeknek a termékeknek a megvásárlására vonatkoznak és lehíváskor a teljesítés fizikai átadással vagy pénzelszámolással történik. Abban az esetben, ha az opciót már nem szeretnénk tartani, de még nem járt le, akkor eladhatjuk, ezzel az opciós díj bevételét jelent számunkra. Az eladáskor árfolyamnyereség és árfolyamveszteség is elérhető a vételkor fizetett és az eladáskor realizált opciós díjból.

Az indexopció valamilyen tőzsdeindexre vonatkozik. Nem kell ténylegesen leszállítani. A kiírónak ki kell fizetnie a kötési árfolyam és az index értéke közötti különbséget.

Határidős ügyletre szóló opciók az opció vevője határidős pozíciót nyithat az opció kötési árfolyamát használva határidős árként. Lehíváskor az opció tulajdonosa az adott eszközre szóló jelenlegi futures árfolyam és az opció kötési árfolyama közötti különbségnek megfelelő nettó összeget kapja meg.

A kamatlábopciók különböző lejáratú kincstárjegyre, állampapírra, betétekre, jelzálogpapírra, kötvényekre szóló opciók kereskedését jelenti.

Opció kötvény

Olyan kötvény, amely a rögzített kamatokon felül biztosítja tulajdonosának azt a jogot, hogy a kibocsátó társaság részvényét (esetleg más értékpapírját) meghatározott időn belül előre meghatározott árfolyamon vásárolhatja.

Opció pozíció jellemzői

Az opció belső értéke a lejárat előtti esetleges lehívásból befolyó nyereséget takarja. Az opció küszöbárának és az adott termék határidőben jegyzett árának különbözete határozza meg. Azt az opciót, amelynek nincs belső értéke nem érdemes lehívni, tehát hagyjuk lejárni, ezért a belső érték soha nem lehet negatív.

Ha az opciónak van belső értéke, tehát ha éppen lehívna, nyereségünk lenne rajta, ITM opciónak nevezzük. Ha nincs belső értéke OTM-nek nevezzük. Ha nulla nyereséggel lehet lehívni ATM-nek (piaccal megegyező).

Az opció időértéke annak a lehetőségnek a pénzben kifejezett értéke, hogy az opció még hátralévő időben nyereségesebb lesz.

Opciós stratégiák

1.) Szintetikus határidős kontaktusok

A szintetikus határidős kontaktusok két opcióból álló olyan pozíciók, amelyek ugyanolyan tulajdonságokkal rendelkeznek, mint a sima határidős kontaktusok, az opciós prémiumok eltéréseiből azonban azoktól eltérő szinteken realizálható profit. A szintetikus határidős kontaktusok előállítását az alábbiak szerint történik:

Szintetikus vételi pozíció = CALL opció vásárlás + PUT opció eladás

Szintetikus eladási pozíció = PUT opció vásárlás + CALL opció eladás

Az árak emelkedésével a profit végtelen módon nő, hiszen az eladott PUT opció értéke egyre inkább nullához közelít, míg a vásárolt CALL opció elhagyva a küszöbára, egyszerű határidős kontraktusként viselkedik.

Ugyanezen pozíció birtokában az árak esése korlátlan veszteség lehetőségét hordozza, hiszen a vásárolt CALL opció értéke ekkor nullához közelít, míg az eladott PUT opció értéke egyre nő, míg elhagyva a küszöbárát, egyszerű határidős kontraktusként kezd viselkedni.

2.) Különbözeti ügylet (spread)

Egy opció vásárlásával és egy opció eladásával létesítjük a pozíciót. A vásárolt, illetve eladott opciók azonos típusúak és csak küszöbáraikban, illetve lejárataikban térnek el egymástól. A profit, és a veszteség is korlátozott.

Megkülönböztetünk vertikális és horizontális különbözeti ügyleteket, valamint lehetnek árfolyam emelkedésre Bull spread és árfolyamesésre Bear spread spekuláló kombinációk.

A vertikális (függőleges) különbözet egy opció megvételével és vele egy időben egy opció eladásával állítható elő, amennyiben az opciónak különböző a kötési árfolyama.

A horizontális (vízszintes) különbözet a különböző lejáratú opciók vételére és eladására utal.

3.) Terpesz (straddle)

Terpesz pozíciót abban az esetben érdemes létesíteni, amikor az adott termék piaca nagy volatilitású, vagyis erős elmozdulásra lehet számítani. A pozíció létesítése azonos küszöbára és lejáratú CALL és PUT opciót egyidejű vásárlásával, vagy egyidejű eladásával történik. A terpesz pozíció akkor nyereséges, ha szélsőséges elmozdulás történik bármelyik irányban. A legrosszabb kimenetel, ha az árfolyamok nem mozdulnak el. A terpesz vásárlása esetén tehát a piac volatilitása ellen védekezhetünk, míg a terpesz eladása az alacsony volatilitás ellen biztosít bennünket.

Opciós ügylet

Az opció kiírója meghatározott díj fejében vételi vagy eladási kötelezettséget vállal az opciós jog vásárlójával szemben, egy előre meghatározott, ún. kötési árfolyamon.

Opciós ügyletek

A két fél nem magára termékre, hanem egy, a termék feletti rendelkezési jog adásvételére köt ügyletet. Az opció vevője megvásárolja azt a jogot, hogy egy adott későbbi időpontban vagy időpontig eldönthesse, hogy kíván-e élni az opciós szerződésben kikötött vételi vagy eladási jogával. Az opció eladóját a szerződése arra kötelezi, hogy amennyiben az opció vevője élni kíván a joggal, úgy teljesítse a szerződésben foglalt vételi vagy eladási kötelezettségét. Opciós díjat, prémiumot kell meghatározni. Két típusát különböztetjük meg a lehívás időpontja szerint: -európai-, amerikai típusú. Az opciós jog érvényesítését az opció lehívásának nevezik. Lejáratkor, illetve lehíváskor az ügylet a szintén előre kikötött kötési árfolyamon jön létre. Két fő típusa van: -vételi- (call), és eladási (put) opció.

Az opció olyan szerződés, amely vásárlójának díj ellenében jogot biztosít, de a kötelezettség terhét nem adja át. A kiírója (aki a jogot eladja) bevételt realizál azáltal, hogy megkapja az eladott jogért az opciós díjat, ellenben korlátlan kötelezettséget vállal az opció vásárlójával szemben.

A tőzsdei opciónak két típusa van:

- A call opció jogot, de nem kötelezettséget biztosít a vevőnek arra, hogy az opció eladójától annak tárgyát, az előre rögzített küszöb- (lehívási) áron, egy meghatározott időpontban vagy dátumig bezárólag megvásárolja.

- A put opció jogot, de nem kötelezettséget biztosít a vevőnek arra, hogy az opció eladójának, az opció tárgyát, az előre rögzített küszöb- (lehívási) áron, egy meghatározott időpontban vagy dátumig bezárólag eladja.

Mind két esetben a vevő a kialakított árat – prémiumot – fizet a jogért.

Az opciók osztályát a lejárat szerint különböztetjük meg. A lejárat az a határidő, ami az opció maximális élettartamát határozza meg. A lejáratl a vevő minden opciós joga, az eladó minden kötelezettsége megszűnik.

A lehívás időpontja, amikor az opció jogosultja úgy dönt, hogy él jogával és azt érvényesíti az opció eladójával szemben.

A rend a közös küszöbárral rendelkező opciókat jelöli. A küszöbár, az az előre rögzített árszint, amelyen a vevő érvényesítés esetén az adott terméket megvásárolhatja vagy eladhatja.

A jogi pozíció lehet egy opciós ügyletben long (jogosult) vagy short (kötelezett).

Opciós ügyletek fajtái

- Vételi (call) opció vásárlója nyilván csak akkor érvényesíti vásárlási jogát (akkor hívja le az opciót), ha lejáratkor az azonnali árfolyam magasabb lesz a kötési árfolyamnál. A vételi opció vásárlója az általa fizetett opciós díj ellenében arra szerez jogot, hogy egy meghatározott árut előre megállapított árfolyamon megvásároljon.

- Az eladási (put) opció vevője akkor fog élni eladási jogával, ha a tőzsdei azonnali árfolyam alacsonyabb lesz, mint a kötési árfolyam. Az eladási opció vásárlója az opciós díj ellenében arra szerez jogot, hogy lejáratkor a kötési árfolyamon adhatja el az opció tárgyát képező árut az opció kiírójának.

A határidős ügyletek révén a fedezeti ügyletkötő csökkenteni igyekszik a kockázatát, a spekuláns hajlandó nagyobb kockázatot vállalni a nagyobb haszon reményében, míg az arbitrázsőr kockázatmentes nyereség elérésére törekszik.

Opciószelvény

Az opciós kötvényhez mellékelte dokumentum, amely az opció gyakorlásának jogát igazolja.

Opciótőzsde

Az a tőzsde, ahol opciós ügyletet bonyolítanak le. A Chikago Board Option Exchange (CBOE) 1973-ban elsőként nyitotta meg az opciópiacot.

Operatív lízing

Olyan szerződés alapján valósul meg, amely szerződés szerint a lízingbeadó a már meglévő, illetve a lízingbevevő igényei szerint beszerzett és a lízingbeadó tulajdonát képező eszközt lízingdíj ellenében, a szerződésben rögzített időtartamra a lízingbevevő használatába, birtokába adja.

A lízingbevevő a lízing időtartama alatt viseli a lízingelt eszközzel kapcsolatos költségeket, beleértve a kárveszély összes költségét is. A lízing időtartamának végén pedig a lízingelt eszközt köteles a lízingbeadónak visszaszolgáltatni. Az operatív lízing esetén a lízingelt eszközt a lízingbeadó tartja nyilván a könyvviteli elszámolásaiban, s ő számolja el az értékcsökkenési leírást is.

A lízingszerződés és a bérleti szerződés rokon vonásokat mutat, de nem azonos.

Hasonlóságok és különbségek:

- A lízingnél és a bérletnél egyaránt különválnak a tulajdonjog és használat.
- A bérleti szerződésnél a bérbeadó szavatol azért, hogy a bérelt dolog a bérlet egész időtartama alatt alkalmas legyen a szerződés szerinti használatra. A dolog finanszírozásával járó nagyobb kiadások a bérbeadót terhelik.
- Lízingszerződés esetén a dolog fenntartásával járó minden költség a lízingbevevőre hárul.
- A lízingbevevő a szerződést nem mondhatja fel.

Optimális döntés

Mindig a várható haszon és a várható költség különbségének a maximumára törekszem.

Optimális likviditás

Az optimális forgóeszköz-szint, vagyis az optimális likviditás akkor áll fenn, ha a fenti költségek együttes összege a legalacsonyabb.

Optimális üzemméret

Hosszútávon értelmezhető fogalom. Az az üzemméret, amely mellett az adott kibocsátás maximális profitot eredményez, vagy ami ugyanaz, minimális költséggel állítható elő. Minden kibocsátáshoz tartozik egy optimális üzemméret és fordítva, minden üzemméret legalább egy kibocsátás esetén optimális (diszkrét esetben több kibocsátáshoz is ugyanaz az optimális üzemméret tartozik). Ez utóbbi(ak) az adott üzemméret optimális kibocsátása(i). Adott üzemméret mellett az üzemmérethez tartozó (rövidtávú) AC görbének az a pontja az optimális termelési pont, amely az üzemméret optimális kibocsátásához tartozik.

Egyensúlyi helyzetben a vállalatok átlagköltsége a legkisebb, vagyis hosszú távú átlagköltség függvényének minimumpontjába, a fedezeti pontba kerülnek.

Optimális vagyon-portfólió

Az a vagyonstruktúra, amely mellett a vagyontartási módozatok határszolgálati egyenlőek.

Tőzsde szótár by pezo(9910903@citromail.hu)

Optimális választás

A fogyasztó által a jószágnak tulajdonított érték megegyezik a jószág megszerzésének költségével.

Optimális választás adott jövedelem és árak mellett

Optimális MRS= $dy / dx = p_x / p_y$ abban a pontban van, ahol keresztezi egymást a helyettesítési határráta görbéje és a költségvetési egyenes

Országalap

Országhoz kötött befektetési alap, kizárólag abban az országban használhatják fel.

Országgyűlés

Országos szintű, a legfelsőbb államhatalmi népképviselői szerv. Biztosítja a társadalom alkotmányos rendjét, meghatározza az ország kormányzásának szervezetét.

Osztalék jelenérték modell

Minden évi osztalékhozamot és az utolsó évi, azaz az eladáskori árfolyamnyereségek diszkontálnunk kell a jelenre, így megkapjuk a részvény belső értékét.

Az osztalék-kifizetési ráta nem más, mint a nyereség azon hányada, amit osztalékként kifizet a társaság tulajdonosai részére. Az újrabefektetési ráta a nyereségnek az a része, amit a cég visszaforgat saját tevékenységébe.

Osztalék.

Az évi nyereség azon hányada, amelyet a részvényeseknek kifizetnek. Az összegre az éves zárás után az igazgatóság és a felügyelőbizottság tesz javaslatot, amiről végül a közgyűlés dönt. A kifizetés az osztalékszelvény benyújtása ellenében történik. Ha részvények pénztárazetnél vannak letétben, akkor az gondoskodik az osztalékszelvény beváltásáról. Az osztalék kifizethető a névérték százalékában vagy konkrét összegben. az országok többségében évente fizetnek osztalékot, de egyes helyeken elterjedt az ideiglenes osztalék intézménye is.

Osztalék..

A társaság éves adózott nyereségéből a részvényest egy - egy részvénye után megillető hozam, részesedés.

Osztalékelőleg

-> Ideiglenes osztalék.

Osztalékfizetési ráta

Kifizetésre tervezett osztalék / Egy részvényre jutó adózott nyereség

Az osztalékfizetési ráta megmutatja, hogy az egy részvényre jutó adózott eredménynek hány százalékát fizeti ki a vállalkozás osztalék formájában.

Osztalékgarancia

Egy minimális osztalék biztosítása a részvényes számra. Ez főként akkor szokás, ha valamely részvénytársaság egy részvényes befolyása alatt áll, vagy nyereség-befizetési szerződése van egy másik vállalattal. Ezenkívül a szavazati jog nélküli elsőbbségi részvények mellé - a szavazati jog pótlásául - szoktak osztalékgaranciát adni.

Osztalékhozam

Az osztalék és a részvényárfolyam aránya. Ha például a vállalat 100 egység osztalékot fizet, az aktuális árfolyam pedig 5000 egység, akkor a hozam $(100 \times 100) : 5000 = 2$ százalék.

Osztalékjogosultság

Az osztalékfizetés jogigénye. Ha egy vállalat részvényeihez különböző osztalékjogok társulnak, akkor a különböző részvényeket eltérő árfolyamon jegyzik a tőzsdén.

Osztaléklevonás

Egy részvény tőzsdei árfolyamának az osztalék összegével való csökkentése. Azon a napon, amikor ez megtörténik, az árfolyamjegyzékben az árfolyam mellett megjelenik az "osztalék nélkül" jegyzés.

Osztalékszelvény (Kupon, hozamszelvény, nyereségrészesedési jegy)

A részvényhez mellékelte, az osztalék átvételére jogosító okirat. A többévi osztalékszelvények és a szelvényutalvány alkotják az ívet. az osztalék kiváltása céljából az adott évre szóló osztalékszelvényt le kell választani az ívről, és be kell nyújtani a részvénytársaságnak (letétben lévő papíroknál a letéti bank mutatja be). Az osztalékszelvény felhasználható az elővételi jogosultság igazolására is.

Osztaléktartalék

Azért képezik, hogy alacsonyabb hozamú üzleti években is legyen lehetőség osztalékfizetésre.

OTC (over the counter market).

Tőzsdén kívüli szervezett és nyilvános értékpapír kereskedelem.

OTC (over the counter market)..

Az OTC (over the counter) piac, vagy pulton keresztüli kereskedelem a nem szabályozott értékpapírpiacot jelenti. A harmadik piacon tőzsdén jegyzett értékpapírokkal kereskednek tőzsdén kívül, nem szervezett formában.

Bizonyos részvények nem felelnek meg a tőzsde kritériumainak. Ezekkel a papírokkal is lehet kereskedni, de a forgalmi adatok, árfolyamok, cégadatok már nem annyira nyomon követhetők. A tőzsdén kívül kötött ügyleteket nevezik OTC ügyleteknek az angol elnevezés (Over The Counter) nyomán. OTC részvényekkel bárki kereskedhet.

Óvadék

Az óvadék (kaució) speciális kézizálogként értelmezhető. Olyan kézizálog, amelynél a zálog tárgya csak pénz, takarékbetét, vagy értékpapír lehet. Az óvadék nagy előnye, hogy a követelés behajtásához nem kel bírósági végrehajtást kezdeményezni.

Óvadék tárgya

Készpénz, forgalomképes értékpapír, lekötött deviza és forintbetét.

Óvatossági pénzkereslet

Az a készpénztartási igény, ami az előre nem látható kiadások likvid fedezetét szolgálja.

Óvás

Annak közhitelű igazolása, hogy a váltót eredménytelenül mutaták be elfogadás, illetve- lejáratkor - fizetés végett.

Önadózás.

Adókiutással megállapított adót köteles megfizetni, aki arra jogszabály kötelez.

Önadózás..

Mindenki maga tesz eleget kötelezettségeinek.

Önállóság elve

Az önállóság elvét annak érdekében kell érvényre juttatni, hogy nem szabad oly mértékben eladósodni, hogy az már az önálló döntéshozatal lehetőségétől is megfoszsa a vállalkozást.

Önfinanszírozás.

A finanszírozás belső forrásokból (pl. nyereség) történő biztosítása.

Önfinanszírozás..

Azonnal rendelkezésre áll, nincs kamat költség, nem terheli visszafizetési kötelezettség, növeli a vállalat fizetőképességét. Hátránya fékezheti a vállalat növekedési ütemét.

Önkéntes munkanélküli

Olyan munkanélküli, aki saját döntése alapján állástalan, mert a felkínált munkahely valamilyen szempontból nem felel meg neki..

Önkormányzati adó

- Helyi adók, pl.: telek, építmény, idegenforgalmi és kommunális adó
- Belföldi gépjárművek adója

Önkormányzatok bevételeinek legfontosabb jogcímei

- A központi támogatások nagy része az ún. normatív támogatás. Ezek egy főre Ft-ban meghatározott támogatások. Teljes összegének parlamenti jóváhagyása után egyedi pályázatok útján nyerhetők el. A kiegyenlítő állami támogatás leggyakrabban elmaradott települések, régiók, megsegítésére szolgál
- Átengedett, megosztott bevételek, ilyenek, pl. a személyi jövedelemadó, vagy a gépjárműadó
- Saját bevételek. Az önkormányzatok saját hatáskörben kivethetnek helyi adókat (építményadó, telekadó, stb.)

Önkormányzatok kiadásai

- Intézmény fenntartási és működtetési kiadások. Ezek közé tartoznak az önkormányzat intézményeinek működési kiadásai, pl. bölcsődék, óvodák, stb.
- Településüzemeltetési kiadások. Pl. közvilágításra fordított kiadások.
- Felhalmozási kiadások. Korábban létrehozott tárgyi eszközök állag megóvására, illetve megújítására szolgálnak. A helyi önkormányzatok költségvetését a képviselőtestület önkormányzati rendelet formájában fogadja el.

Önköltségszámítás (kalkuláció)

A gazdálkodó szervezet tevékenységének eredményeként létrejövő elemek bekerülési értékének megállapítására irányuló módszertan és tevékenység, valamint a kapcsolódó dokumentáció.

Célja lehet a könyvelési adatokhoz információszolgáltatás (értékelés), tervezés, elemzés, ármegállapítás előkészítése, és ennek megfelelően beszélhetünk elő-, közbeeső- és utókalkulációról, illetve teljes vagy részleges önköltségszámításról.

Örökjáradék.

Olyan kötvény járadéka, amelynek nincs lejárata.

Örökjáradék..

Az olyan annuitást, amelynek nincs lejárata, örökjáradéknak nevezzük.

Örökjáradék...

- Változatlan, az egyenlő nagyságú pénzüsszeg és mindig ugyan abban az időben kapja a pénzt, változatlan tényezők esetén
- Növekvő járadék, évenként bizonyos %-ban növekszik a járuléka

Összehasonlító statika (komparatív statika)

Egy új egyensúlyi helyzetet hasonlítunk a régivel össze, ami az egyik változó (vagy változók) megváltozása miatt jött létre. Nem vizsgáljuk a változás okát és hogyanját, csak a két egyensúlyi helyzet eltérését. Klasszikus parciális vizsgálat.

Összetétel csapdája

Az a sokszor hibás feltételezés, hogy ami igaz a részekre, az (csupán ezért) igaz az egészre is.

Összevont mérleg

-> Konszolidált mérleg.

Összevont osztalék

Az elsőbbségi részvényekhez járuló jogosultság az osztalék utólagos kifizetésére. Ez annyit jelent, hogy az osztalékkövetelés érvényben marad akkor is, ha egy adott évben nem kerül sor osztalékfizetésre, de amint lehetőség van rá, utólag kifizeti.

Össztőke hozamának meghatározása

A jövedelmezőség, vagy másként rentabilitás olyan viszonyszám, amely a gazdálkodás eredményét viszonyítja különböző vagyonelemekhez. Az ossztőke hozama (hozadéka) alatt azt az általában százalékos formában kifejezett jövedelmezőséget értjük, amely megléte mellett az idegen tőke kamatköltségének megfizetése, és a saját tőkét biztosító tulajdonosok osztalék iránti igénye egyaránt biztosítható.

Össztőke hozadéka = (Saját tőke összege / Össztőke összege) × Saját tőke elvart hozadéka + (idegen tőke összege / Össztőke összege) × Idegen tőke költsége.

Ha az ossztőke hozadéka nagyobb, mint az idegen tőke költsége, akkor a saját tőkére jutó hozadék nagyobb lesz az ossztőke hozadékánál. Az ossztőke hozadéka tehát mindig a saját tőkére jutó hozadék és az idegen tőke hozadéka között helyezkedik el.

P/E

Árfolyam-nyereség hányados.

Pakett

Részvényköteg; gyakran egy részvénytársaság alaptőkéjének nagyobb vagy ,eghatározó befolyást biztosító részét nevezik így.

Papírpénzek

- Klasszikus papírpénz: állam bocsátja ki és bármikor aranyra váltható

- Klasszikus bankjegy: mindig valamely bank váltója

Pari

A névértéknek megfelelő.

Pari árfolyam

A névértékkel megegyező árfolyam.

Parin aluli kibocsátás

Névérték alatti kibocsátás.

Paritás

Kiegyenlítésre sor kerülhet eladó ország- vevő ország valutájában, aranyban, illetve egyéb formában. A két pénz értékviszonyát a paritás mutatja ez meghatározott arányt jelent. Az értékviszony alapja lehet arany, aranyparitás, és lehet pénz vásárlóereje vásárlóerőparitás.

Participációs jegy (részesedési jegy)

Általában ugyanolyan jogokat képvisel, mint a részvény, de a közgyűlésen való szavazás nélkül.

Passzív alapkezelők

Tipikus példák az indexalapok, melyek valamelyik közismert index összetételét képezik le, vagyis az alapkezelőknek nem kell önálló befektetési döntést hozniuk, elég ha követik az indexben bekövetkező változásokat.

Passzív bankügyletek

Közé azokat az ügyleteket soroljuk, amelyek keretében a bankok idegen tőkét szereznek maguknak, tehát a kötelezettségeik növekednek.

- Betétgyűjtés
- A hitelintézet által kibocsátható értékpapír nyilvános forgalomba hozható
- Refinanszírozási hitel-igénybevételek

Passzívák (források)

Egy vállalat saját tőkéi és adósságai.

Párhuzamos kötvények

Több országban azonos névleges kamattal és futamidővel, de az eltérő kamatszínvonal miatt különböző árfolyamon kibocsátott kötvények.

Párhuzamos piac

Olyan értékpapírok adásvételének a piaca, amelyek még nem felelnek meg a hivatalos tőzsdei jegyzés feltételeinek. Az itteni jegyzés feltételei kevésbé szigorúak, mint a hivatalos tőzsdén.

Pénz - Értékmérő.

A pénz azon funkciója, hogy képes mérni az áruk értékét (munkaérték vagy hasznosság alapján).

Pénz - Értékmérő..

- Önmaga is munkatermék, meghatározott mennyiségével mérni tudja más áruk értékét
- Nem szükséges jelen lennie, csak eszmeileg funkcionál, a cserearányok már korábban kialakultak
- Ár: az áru értékével egyenesen arányos
- A pénz értékével fordítottan arányos (kereslet-kínálat)

Pénz - Fizetési eszköz.

A pénz azon funkciója, hogy képes az áru tulajdonosváltását időben elválasztani a pénz tulajdonosváltásától.

Pénz - Fizetési eszköz..

- Amikor önállóan mozog
- Adó-& járulékfizetés
- Hitelre történő vásárlás
- elválik az áru és a pénzmozgás
- adós és hitelező áll szemben egymással

- adós kiállít egy kereskedelmi váltót
 - fizetési ígéret
 - értékpapír
 - forgatható, fizetésre felhasználható
 - kereskedelmi bank levonja a kamatot és a kezelési kgt
 - ezután a bank saját váltója lesz – bankjegy 2ős fedezettel, arany és árufedezet

Pénz - Forgalmi eszköz.

A pénz azon funkciója, hogy képes közvetíteni az áruk cseréjét.

Pénz - Forgalmi eszköz..

- Árucserét közvetíti
- Áruforgalom mozzanatai: $A1 - P - A2$
- Pénzhelyettesítőként megjelenik a papírpénz, melyet az állam bocsát ki, kényszerárfolyammal ruház fel, elfogadását mindenki számára kötelezővé teszi
- Meg kell határozni a forgalom lebonyolításához szükséges pénzmennyiséget: áruk összege/pénzforgási sebesség
- Pénz forgási sebessége: meghatározott idő alatt 1 pénzegység hányszor cserél gazdát
- Sok csere: kevesebb pénzkibocsátás szükséges

Pénz - Kincsképzés eszköze.

A pénz azon funkciója, hogy képes a forgalmon kívül is értéket képviselni, ezért fölös mennyisége kiáramlik, illetve hiányzó mennyisége visszaáramlik a forgalomba (ez az (arany)pénz mennyiségi automatizmusa).

Pénz - Kincsképzés eszköze..

- A forgalomból kicsapódott arany – pénzforgalmi tartalék, a pénz mennyiségi szabályozójává válik a gazdaságban
- Áruk köre bővül – képzett tartalék felélésre kerül
- Áruk köre nem változik – a tartalék megmarad

Pénz - Világpénz.

A pénz azon funkciója, hogy vele térben és időben különböző piacokon, így például az országhatáron túl is, lehet vásárolni, fizetni illetve értékét megőrizni.

Pénz - Világpénz..

- Ha elhagyja az országhatárt és nemzetközi forgalmi eszközként működik áruimport esetén
- Nemzetközi fizetési eszköz külföldi adósság esetén

Pénz (a monetaristák szerint)

A vagyontartás egyik formája és a vagyon formaváltoztatásának eszköze.

Pénz a neoklasszikus felfogásban

Maga is pusztán egy áru, amelynek a piacon egyetlen szerepe, hogy technikailag csereeszközként közvetítse az áruk cseréjét. Csak arra jó, hogy elköltsek.

Pénz fogalma kialakulása

Az árupénz: a fejlődés folyamán a sok- sok eltérő termék közül kiemelkedett egy termék, amely különleges tulajdonságai alapján alkalmas volt arra, hogy csereeszközüül szolgáljon. Létrejött az árupénz. Ilyen árupénz volt a só, az állati bőr, a gabona. Hosszú időn át az általános csereeszköz szerepét az árupénz töltötte be. Az árupénz jellemzője, hogy használati értéke és értéke is volt. Használati érték: a termék olyan tulajdonsága, amely emberi szükségletek kielégítésére teszi alkalmassá. Érték: a termékben megtestesülő az az emberi munka, amely az árut létrehozta. Árupénz csereeszköz, használati értéke és értéke van. Bimetalizmus: amikor mindkét nemesfém elfogadták fizetőeszközként arany Európa, ezüst-Ázsia. Monotalizmus: amikor csak egy nemesfém fogadtak el fizetőeszközként. A pénz fogalma: a pénz a társadalmi fejlődés eredménye, az áruk általános halmazából kiváló különleges áru.

Pénz forgási sebessége.

Minél gyorsabban forog a pénz, annál kevesebb kell a forgalomhoz és fordítva.

Pénzforgalom / Pénztömeg

A pénz forgási sebességének növekedése ugyanis pénzteremtéssel, csökkenése pedig pénzkivonással egyenértékű.

A forgalom lebonyolításához szükséges pénzmennyiség:

Tőzsde szótár by pezo(9910903@citromail.hu)

P= a forgalomhoz szükséges pénz mennyisége;
Á= a forgalomba kerülő áruk árösszege;
H= a hitelben eladott áruk árösszege;
K= az egymást kiegyenlítő fizetések;
F= az esedékessé váló fizetések;
PF= a pénz átlagos forgási sebessége.

Pénz forgási sebessége..

Megmutatja, hogy a pénz egy átlagos egysége adott időszakban (1 év) átlag hányszor cserél gazdát.

Pénz funkciói

- Értékmérő: minden áru mértéke kifejezhető pénzegységben
- Forgalmi eszköz: árucserét közvetíthet a pénz mindent pénzért veszünk illetve adunk.
- Fizetési eszköz: nem kell egy időben történnie az eladásnak és a vételnek.
- Felhalmozási eszköz: kincsképzés tartalékok
- Világpénz: országok között elfogadott dollár, márka, euro

Pénz időértéke

A pénz időértékét a kamatlábbal fejezzük ki. A modern pénzügyek talán legfontosabb két alapelve:

1. Egységnyi mai pénz értékesebb, mint egységnyi jövőben esedékes pénz. Ezt az elvet a pénz időértékének elveként is szokták emlegetni
2. Egységnyi biztos pénz értékesebb, mint egységnyi kockázatos pénz

Pénz időértékének kiszámítása

- A mai meglévő pénz jövőbeli értéke
- A jövőben kapott pénz mai értéke

Pénz iránti kereslet

- Tranzakciós pénzkereslet, (azon pénzmennyiség iránti igény, amely a gazdasági ügyek, az üzleti kapcsolatok normális lebonyolításához szükséges
- Óvatossági pénzkereslet, az esetleges időszakos kiadási többleteink fedezésére szolgál
- A spekulációs pénzkereslet esetén a pénztulajdonosok spekulációs célú jövőbeni befektetéseik érdekében felhalmoznak

Pénz jövőértéke.

A jövőbeli érték azt mutatja meg, hogy a ma befektetett egységnyi pénzösszeg mekkora összegre növekszik egy előre meghatározott időtartam végére a számításba vett kamatláb alapján.

Pénz jövőértéke..

A pénz jövőbeli értékét egyszerű kamatozással, vagy kamatos kamatozással számíthatjuk.

Kamatos kamat: $DFV = \ddot{o} \times (1+r)^n$

FV= jövőbeli érték; n = évek száma; r = éves kamatláb; \ddot{o} = kezdő pénzösszeg.

Pénz jövőértéke...

Összességében megállapíthatjuk, hogy annál nagyobb ugyanakkora összegű jelenlegi pénz jövőbeli értéke, minél magasabb a kamatláb, és minél hosszabb a pénzösszeg lekötési ideje.

Pénz korai

- Árupénz kora - cserét közvetítettek
- Metalikus pénzek - ezeknek belső értékük volt
- Hitelpénz - szimbólikus

Pénz megtesztetése

- Hiteltörlesztés és
 - A külföldi fizetőeszközök eladása.
- A modern pénz mozgása tehát körforgás jellegű.

A hitelt törlesztéssel, külföldi fizetőeszköz, valamint értékpapír eladásával következik be.

Pénz történetének három időszaka

- Az áru pénz időszaka, (az árutermelők áruikat közvetlenül cserélték ki egymással)
- Az arany és más pénzhelyettesítők időszaka
- A modern pénz, a hitelpénz időszaka

Pénz.

A pénz a társadalmi fejlődés eredménye, az áruk általános halmazából kiváló különleges áru.

Pénz..

A legáltalánosabb elterjedt meghatározás szerint a pénz az általános egyenértékes szerepét tartósan betöltő csereeszköz. A pénz olyan fizetési eszköz, amely az árucseré közvetítő eszközeként szolgál és széles körben elfogadott.

Pénzáramlás (cash flow)

Meghatározott időszak alatt kitermelt eszközök, azaz a pénzfórmát öltő tényleges bevételek és kifizetések különbsége. A pénzügyi és a vagyoni helyzet változását mutatja.

Számítása: tiszta nyereség plusz amortizáció és a tartalékok nettó növekménye. A magyarban is használatos a kifejezés.

Pénzforgalom.

A pénzforgalom gyűjtő fogalom, amely a pénztulajdonosok között pénzmozgások összességét fejezi ki, foglalja magában.

Pénzforgalom..

A pénzforgalom lebonyolítása végbemegy:

- Közvetlenül: a gazdasági élet szereplői egymásnak közvetlenül fizetnek teljesítenek
- Közvetve: a gazdasági élet szereplői elszámolásait, fizetéseiket hitelintézet által vezetett számlán bonyolítják le

Pénzhelyettesítő

Az ipari forradalom kapcsán fellendült áruterelés mellett a kibányászott nemesfémek mennyisége már nem tudott lépést tartani a megnövekedett kereslettel, így relatív pénzhiány állt elő.

Váltó: Fizetési ígéret.

Klasszikus bankjegy: A „bankári váltót” nevezzük klasszikus bankjegyeknek.

Fontos pénzelméleti kérdéssé vált, hogy mennyi pénzhelyettesítő kerülhet forgalomba, ezért két elmélet küzdött egymással: **D**

- Currency-elmélet,
- Banking-elmélet.

A currency elmélet képviselői szerint csak annyi pénzhelyettesítőt szabad forgalomba hozni, amennyi a mögötte álló aranyfedezet.

A banking-elmélet képviselői szerint a pénzhelyettesítők kibocsátását nem a meglévő aranyfedezethez, hanem árufedezethez kell kötni.

A II. Világháború után a világ aranykészlete jelentősen lecsökkent, s legnagyobb része az USA-ba került.

A dollár aranyra való átváltási lehetősége 1971-ben szűnt meg. Ezt az évet tekintjük az arany demonetizálása évének.

A növekvő áru forgalom lebonyolításához egyre több pénzre volt szükség. A gazdasági fejlődés kikényszerítette a pénzhelyettesítők megjelenését.

Pénzhelyettesítő fajtái

- Klasszikus papírpénz - aranyat képvisel, végleges értéke szerint aranyra váltható
- Klasszikus bankjegy
 - megjelenése a pénzhiány következménye
 - a bank magára szóló váltója
 - a váltó tovább adható, forgatható, visszaváltható

Pénzinfláció

Akkor keletkezik, ha a pénzkeresletet meghaladó pénzmennyiséget bocsát a bankrendszer a gazdaságba, mert ez

túlkereslet kialakulását idézi elő.

Pénzkereslet

A lakosság készpénztartási igénye.

Pénzkereslet a neoklasszikus modell szerint

A nomináljövedelem és a pénztartási ráta szorzata $MD = P \times Y \times k$

Pénzkinálat (MS)

Az a pénztömeg, amelyet a bankrendszer a jegybankpénz multiplikálásával illetve az államkincstár papírpénzben a gazdaság rendelkezésére bocsát.

Pénzmultiplikátor

Az a pénzmennyiséget sokszorozó hatás, amit a bankrendszer működése vált ki a jegybank által kibocsátott pénztömegben. Nagysága $m = 1 / t$ (t a kötelező tartalékráta).

Pénzpiac

Rövid lejáratú követelések piaca.

Pénzpiac lehet

- Tágabban értelmezett pénzpiac - magában foglalja a szűkebben vett pénzpiacot, a pénztőke piacát, a devizapiacot, valamint ezek tranzakcióit.
- Direkt pénzpiaci beavatkozás - az állam közvetlenül avatkozik a pénzpiaci folyamatokba (a betéti és hitelkamatok megszabása, hitelpolitikai direktívák stb.).
- Indirekt pénzpiaci eszközök - a jegybank közvetett eszközökkel szabályozza a pénztömeget és a kamatlábat (nyíltpiaci műveletek, a refinanszírozási és rediszkontláb-politika, a kötelező tartalékráta-politika).
- Szűkebb pénzpiac - a rövidlejáratú ügyletek, pénz- és hiteleszközök adás-vétele. (Eszközei: kereskedelmi-kincstári váltó, kincstárjegy, bankbetét, rövidlejáratú bankhitel stb.)
- Elsődleges pénzpiac - a pénz teremtése és a megtakarítások tőkévé válása.
- Másodlagos pénzpiac - a teremtett pénz újraelosztása.

Pénzpiaci hitel

Az a hitel, amelyeket a hitelintézet másik hitelintézetnek nyújt, illetve másik hitelintézettől felvesz.

Pénzpiacok főbb jellemzői

- A pénzpiacokon azok az egyének és intézmények találkozhatnak, akik, vagy amelyek átmenetileg felesleges pénzösszegekkel rendelkeznek.
- A pénzpiacok elsősorban az üzleti szféra és a kormányzat számára biztosítják, hogy folyamatos likviditásukat fenntarthatassák.
- A pénzpiacok alapvető funkciója a cégek forgótőke szükségletének finanszírozására, illetve a költségvetés folyó bevételei és kiadásai közötti szinkronhiány áthidalása.
- A pénzpiacokon megjelenő kölcsönök és értékpapírok általában nagy összegűek, ezért a pénzpiacokat gyakran nevezik „nagybani piacoknak” is.

Pénzpiacon a pénzek cseréje

A pénzpiacon a pénzek cseréje az alábbi közvetítő szerepet betöltő eszközök segítségével bonyolódik:

- Rövid lejáratú betétek és hitelek
- Rövid lejáratú állami értékpapírok
- Váltók
- Egyéb rövid lejáratú értékpapírok

Pénztári egyensúly egyenlete

A pénztári egyensúly egyenlete szerint a bankrendszer által kibocsátott pénztömeg egyenlő a nomináljövedelem készpénzben tartott részével: $M = k \times P \times Y$

Pénztárjegy

Bankok (esetleg az állam) által kibocsátott rövid lejáratú kamatozó értékpapír.

Pénztermelés módozatai.

- A hitelnyújtás és
- A külföldi fizetőeszköz (valuta, deviza) bank által történő megvásárlása.

Pénztermelés módozatai..

A pénz, a hitelpénz rendszerben hitelnyújtással és külföldi fizetőeszköz vásárlással, értékpapír vásárlással kerül forgalomba.

Pénzügyi és a beruházási döntések összeegyeztetése

A beruházások finanszírozási módjának kiválasztásakor minden vállalkozás vezetése igyekszik összeegyeztetni a pénzügyi döntést a beruházási döntéssel. A drága (magas kockázatú) tőkét legjobb olyan esetekben alkalmazni, amikor a beruházás nagy kockázattal jár.

Pénzügyi feladatok végrehajtásának intézményei

- A bankrendszer tagjait
- Az Adó- és Pénzügyi Ellenőrzési Hivatalt
- Az Állami Számvevőszéket
- A Vám és Pénzügyőrséget
- Az önkormányzatokat
- A gazdálkodó szervezeteket
- A minisztériumokat

Pénzügyi helyzet

A pénzügyi helyzet pedig a fizetőképesség jelenlegi (várható jövőbeli) alakulását tárja elénk. Ezt szemlélteti a mérleg. A pénztermelő képességet (a pénzáramlást) mutatja a cash flow kimutatás.

Pénzügyi intézmények fajtái

1. Hitelintézmények: kizárólagos joggal végez betétügyleteket, fogadhat el saját tőkét meghaladó mértékben nyilvánosságtól pénzeszközt, továbbá pénzforgalmi szolgáltatásokat nyújthat, és egyéb pénzügyi szolgáltatási tevékenységet végezhet
 - Bankok: (kereskedelmi) minden pénzügyi tevékenységre jogosult Alapításához 2 milliárd Ft kell. OTP, Budapest bank
 - Szakosított hitelintézmények: nem minden szolgáltatásra jogosult Szakosodott Lakás-takarékpénztár, Magánnyugdíjpénztár
 - Szövetkezeti: gyűjthet megtakarításokat, csak pénz újraelosztó, , kisebb összegű hitelt nyújthat. Takarékszövetkezet.
2. Pénzügyi vállalkozások 20 millió Ft alapítható. Nem gyűjthet betéteket, nem nyújthat pénzforgalmi szolgáltatást brókercég
Azt a bankrendszert, amelyben az ország központi bankja a pénzügyi intézményeken keresztül váltja valóra a monetáris politika gyakorlatát, kétszintű bankrendszernek nevezik. A rendszeren belül az MNB gondoskodik a jegybanktanács által meghatározott monetáris politika gyakorlati végrehajtásáról, azért felelősséggel tartozik. A pénzügyi intézményrendszer tagjai pedig közvetítik és érvényesítik a monetáris politika céljait , a célok végrehajtásának gyakorlatát a háztartások államháztartás és gazdálkodó szervezetek tevékenységében. A pénzügyi intézményrendszer tagjait monetáris közvetítőknek is nevezik.
Az MNB részvényei a magyar állam tulajdonában vannak, az államot mint részvénytulajdonost a pénzügyminiszter képviseli. Élén elnök áll miniszterelnök javaslatára a köztársasági elnök nevezi ki, illetve menti fel, megbízatása 6 évre szól.

Pénzügyi irányítás szereplői közé tartoznak

- Az Országgyűlés
- A Kormány
- A Pénzügyminisztérium
- A Magyar Nemzeti Bank

Pénzügyi kockázat és a származékos piacok

A kiválasztott kockázatkezelési módszer megvalósításához szükséges ügyletet a cég vagy egy bankon keresztül a bankközi piacon, vagy brókerével a tőzsdén kötheti meg.

A kockázat mérhető és szimmetrikus fogalom. A nagyobb kockázat a nagyobb veszteség és a nagyobb nyereség lehetőségét jelenti. A kockázat nem más, mint a várható hozamok szóródása.

Pénzügyi közvetítés és formái

- Közvetlen tőkeáramlás
- Közvetett tőkeáramlás

Pénzügyi lízing

Olyan ügylet, amelynek keretében a lízingbe adó megvásárolja a lízingbe vevő által igényelt tárgyi vagy immateriális eszközöket. Az így beszerzett eszközöket a lízingbe adó használatra átadja a lízingbe vevőnek, és azokat a lízingbe vevő könyveiben aktiválja. A pénzügyi lízing esetében a megrongálódás, elvesztés, és lopás kockázatát a lízingbe vevő viseli. A lízingidőszak alatt a lízingbe vevő jogosult az eszközökből származó hasznokra, őt terhelik ugyanakkor az eszköz közvetlen költségei.

Pénzügyi piac

kereslet – kínálat; csere; jelenbeli pénz jövőbeni pénz

Pénzügyi piac eszközei

- Szerződéses kötelezettségek – (hitel, kölcsön, betét)
- Váltó
- Kincstárjegy
- Kötvények
- Záloglevelek
- Részvény
- Befektetési alapjegyek
- Származékos (derivatív) termékek
- Egyéb pénzügyi eszközök – értékpapírosítás

Pénzügyi piac közvetítő intézményei

- Kereskedelmi bankok
- Betéti intézetek
- Biztosítók és nyugdíj intézetek
- Befektetési társaságok
- Finanszírozási társaságok
- Egyéb pénzügyi intézmények
- Állam speciális szerepben

Pénzügyi piacok

A pénzügyi piacok fogalom magában foglalja a pénzügyi eszközök teljes forgalmát lebonyolító piacok összességét.

Pénzügyi piacok csoportosítása

- Időbeliség alapján: Dpénz és tőkepiac
- Kibocsátás szerint: Nyílt és zárt
- Piaci funkció szerint: elsődleges és másodlagos
- Esedékesség szerint: azonnali és határidős
- Eszközök jellege: alap és származékos
- Szervezettség: decentralizál és centralizált
- Tárgya szerint: pl.: részvény, kötvény, stb.

Pénzügyi piacok egyéb csoportosítása

- Nyílt és zárt piacok. A nyílt piacokon a pénzügyi eszközök nyilvános kibocsátás keretében kerülnek forgalomba. A zárt piacokon ezzel szemben a kibocsátások csak egy kiválasztott befektetői kört érintenek. A jelenleg hatályos jogi szabályozás szerint akkor beszélünk, nyílt kibocsátásról, ha a kibocsátással megcélzott befektetők száma meghaladja a 35-öt.

- Elsődleges és másodlagos piacok. A elsődleges piacokon a pénzügyi eszközök kibocsátása, első értékesítése történik, vagyis ezen a piacon gyakorlatilag új értékpapírok kerülnek forgalomba. Ezzel szemben a másodlagos piac a már korábban kibocsátott értékpapírok forgalmazását jelenti. A másodlagos piac főbb funkciói: megteremti a

befektetések likviditását, összehangolja a különböző lejáratú megtakarításokat és pénzigényeket, információkat szolgáltat a befektetőknek, és a kibocsátóknak.

- Azonnali és határidős piacok. Az azonnali piacokon kötött szerződések azonnali teljesítésre vonatkoznak. A határidős piacokon ezzel szemben a jelenben kötött adásvételi szerződésben valamilyen jövőbeni időpontban teljesítendő szállításban állapodnak meg.

Pénzügyi piacokon fellelhető értékpapírok különböznek egymástól

- Névértékben
- Lejáratban
- Likviditásban
- Kockázatban

Pénzügyi politika

A pénzügyi politika a gazdaságpolitika szerves része.

Olyan állami intézkedések összessége, amelyeknek fő célja az áru- és pénzmennyiség makroszintű összehangolása.

Pénzügyi rendszer

A pénzügyi rendszer a pénzeszközök forgalomba hozatalát, azok ideiglenes és végleges átcsoportosítását, elosztását, újraelosztását, a pénz- és tőkepiaci mozgásokat, valamint a nemzetközi pénzfolyamatokat foglalja magában.

A pénz különböző formáit valamint a pénzügyi szervezeteket (pénzintézeteket) a köztük zajló folyamatokon keresztül összefogó rendszer. A gazdaság alrendszere.

Pénzügyi rendszer főbb elemei

- Az állami költségvetés (a fiskális szféra), amely a központosított jövedelmek elosztását és újraelosztását jelenti,
- A pénz- és hitelrendszer (a monetáris szféra), amely a meglévő pénzeszközök kezelését, átcsoportosítását, a pótlólagos pénzmennyiség kibocsátást végzi,
- A nemzetközi pénzügyek (deviza ügyletek), amely a nemzetközi pénzügyi kapcsolatokról eredő elszámolásokkal, a valuta- és deviza árfolyamokkal foglalkozik.

A pénzügyi rendszer összetevői azok az intézmények, szervezetek, amelyek megvalósítják az állam pénzügyi politikáját a pénzügyekre vonatkozó jogszabályok, törvények, rendeletek irányítása mellett.

Pénzügyi rendszer mechanizmusa

A pénzügyi közvetítés és formái

- a) közvetlen tőkeáramlás
- b) közvetett tőkeáramlás

Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete - PSZÁF

A pénzügyi intézményrendszer felügyeletét hazánkban 2000. ápr. 1-től látja el. A PSZÁF a Pénzügyminiszter felügyelete alatt működő országos hatáskörű közigazgatási szerv.

Feledatai:

- A pénzügyi intézmények működésére és a pénzügyi szolgáltatások végzésére vonatkozó engedély-kérelmek elbírálása.
- Pénzügyi intézmények információs rendszerének, valamint adatszolgáltatási kötelezettségeik teljesítésének ellenőrzése
- A pénzügyi intézmények működési biztonságának figyelemmel kísérése, az észlelt szabálytalanságok megszüntetése, akár bírságok kivetése révén is.

Ellenőrzéseik lezárás után többféle intézkedést tehetnek:

- Hitelintézetektől intézkedési terv kidolgozását kérhetik
- Javasolhatják a hitelintézeti vezető visszahívását
- Határozott időre megtilthatják egyes tevékenységek folytatását
- Felfüggeszthetik a hitelintézetek kifizetéseit
- Felügyeleti bírság megfizetésére kötelezhetik a hitelintézeteket stb.

Az PSZÁF által kirótt felügyeleti bírságokból származó bevételek nyolcvan százalékát az Országos Betétbiztosítási Alapba, valamint a Befektetővédelmi Alapba kell befizetni.

A fennmaradó húsz százalékot a következő célokra lehet csak fordítani:

- Bankszakemberek képzése
- Betétesek és más ügyfelek tájékoztatása
- Felügyeleti tevékenységgel kapcsolatos tanulmányok elkészítésének és közzétételének támogatása.

Pénzügyi szférák szférái kétszintű bankrendszerben

- Központ Bank vagy Jegybank
- Kereskedelmi bankok / üzleti bankok /
- Egyéb nem monetáris pénzügyintézetek

Pénzügyi szolgáltatások csoportosítása

- Aktív bankműveletek: azok az ügyleteket tekintjük, amelyek révén a pénzügyi intézményeknek követeléseik keletkeznek. (pl.: pénzkölcsönök nyújtása)

- A passzív bankműveletek közé azokat az ügyleteket soroljuk, amelyek keretében a bankok idegen tőkét szereznek maguknak, tehát a kötelezettségeik növekednek

- A semleges bankszolgáltatások révén a bankoknak követeléseik, illetve kötelezettségeik nem keletkeznek, hanem a szolgáltatás elvégzésének ellenértékéért díjbevételekhez jutnak

Pénzügyi szolgáltatások területei

A legfontosabb pénzügyi szolgáltatások:

- Betétek gyűjtése
- Pénzkölcsön nyújtása
- Pénzügyi lízing
- Pénzforgalmi szolgáltatások nyújtása
- Kezesség és bankgarancia vállalása
- Befektetési alap letétkezelése
- Széfszolgáltatás
- Letéti szolgáltatás
- Valutával
- Devizával való kereskedelmi tevékenység

Pénzügyi tervezés fogalma, célja

- A vállalkozás működése hosszú távon nyereséges legyen.
- A vállalkozás működésének pénzügyi feltételei folyamatosan biztosítva legyenek, a vállalkozás likviditása folyamatos legyen.
- A szükséges fejlesztések, beruházások finanszírozhatók legyenek.

A terveket nem elegendő egyszer elkészíteni, majd a megvalósításukhoz hozzálátni, hanem folyamatosan karbantartani, aktualizálni is kell őket. A tervek meghatározott szempontok szerint rendszeresen ellenőrzését és a helyzetnek megfelelő módosítását monitoring rendszernek nevezzük.

Pénzügyi tervezés folyamata

1. A múlt és a jelen helyzet értékelése, célok megfogalmazása
2. A cég előtt álló befektetési és finanszírozási lehetőségek elemzése
3. A jelenben hozott döntések jövőbeli követelményeinek előrejelzése
4. Annak eldöntése, hogy melyik lehetőséget választjuk
5. A következő tevékenységek összehasonlítása a tervben megfogalmazottakkal

Pénzügyi vállalkozások

Pénzügyi vállalkozások 20 millió Ft alapítható. Nem gyűjthet betéteket, nem nyújthat pénzforgalmi szolgáltatást brókerként. Azt a bankrendszert, amelyben az ország központi bankja a pénzügyi intézményeken keresztül váltja valóra a monetáris politika gyakorlatát, kétszintű bankrendszernek nevezik. A rendszeren belül az MNB gondoskodik a jegybanktanács által meghatározott monetáris politika gyakorlati végrehajtásáról, azért felelősséggel tartozik. A pénzügyi intézményrendszer tagjai pedig közvetítik és érvényesítik a monetáris politika céljait, a célok végrehajtásának gyakorlatát a háztartások államháztartás és gazdálkodó szervezetek tevékenységében. A pénzügyi

intézményrendszer tagjait monetáris közvetítőknek is nevezik.

Az MNB részvényei a magyar állam tulajdonában vannak, az államot mint részvénytulajdonost a pénzügyminiszter képviseli. Élén elnök áll miniszterelnök javaslatára a köztársasági elnök nevezi ki, illetve menti fel, megbízatása 6 évre szól.

Phare program

Poland/Hungary: Assistance to the Restructuring of Economies. 1989-ben határozták el a világ hét vezető országának kormányfői a párizsi csúcsértekezletükön.

A két ország reformfolyamatainak elősegítését célozza. Rövid időn belül 24 OECD ország csatlakozott ehhez a kezdeményezéshez. Eredeti fő elemei Mo-ra vonatkozóan:

Diszkriminációmentesség: amit egy lépésben valósítanak meg

Preferenciális piacra jutás: az általános preferenciarendszer (GSP) kiterjesztése

Konkrét gazd segítő akciók: kedvezményes hitelek, segélyek, tanácsadás

Piac hatósugár szerint

- Regionális
- Országos

Piac lényege

A piaci szereplők önmagában jelentéktelen cselekedetei összeadódnak (gazdasági tömegjelenség), s a piac, mint élő rendszer automatikus reakcióként valósul meg. Tehát a szereplőknek alapvető szabályokkal, törvényszerűségekkel kell szembenézniük – piaci automatizmusok.

Piac működése

- Kereslet – vevői oldal: negatív lejtésű
 - Kínálat – termelői oldal: pozitív meredekség
 - Ár (érték pénzben kifejezve) – összeköti a keresletet és a kínálatot, döntő információ
 - túlkínálat esetén árcsökkenés
 - túlkereslet esetén áremelkedés
 - cél: egyensúly felé terelődés
 - Jövedelem
 - Funkciói: utólagos termelésszabályozás differenciált, piacon kívüli módszerek alkalmazása
- technikai fejlesztés, esélyegyenlőség
- külső hatások: negatív externáliák (szennyezések termelés közben)

Piac osztályozása

- Fogyasztási cikkek piaca
- Termelési tényezők piaca

Piac.

A tényleges és a potenciális eladók és vevők, valamint azok cserekapcsolatainak a rendszere, az árucserék színtere. A piacok lehetnek helyi, regionális, országos és nemzetközi piacok, áru- (fogyasztási és termelési javak), erőforrás-és pénzpiacok.

Piac..

A tényleges és potenciális eladók és vevők, illetve azok cserekapcsolatainak rendszere, amely legfőbb elemei - a kereslet, a kínálat, az ár és a jövedelem.

Valóságos eladási és fizetőképes vételi szándékok megnyilvánulásainak színtere.

Piacbiztosító vám

Olyan ágazatok védelmét szolgálja, amelyek már nem versenyképesek a hazai piacon, a külföldi versennyel szemben tartós védelemre szorulnak.

Célja: megakadályozni vagy csökkenteni a munkanélküliséget.

Piaci (össz)kereslet

Egy adott termék iránti összesített kereslet, az egyéni keresletek összessége.

Piaci (parciális) egyensúly

Ha a piacon olyan árak vannak, amelyek mellett az áru keresett és kínált mennyisége egyenlő.

Piaci automatizmusok

A piaci szereplők önmagában jelentéktelen cselekedetei összeadódnak (gazdasági tömegjelenség), s a piac, mint élő rendszer automatikus reakcióként valósul meg. Tehát a szereplőknek alapvető szabályokkal, törvényszerűségekkel kell szembenézniük – piaci automatizmusok.

Piaci ár

Ténylegesen a piacon ki kell fizetni.

Piaci forma

A termék (homogén vagy differenciált) jellegének hatása a piaci szerkezetre.

Piaci időtáv

A vállalat csak a piacra dobott termékmennyiséggel (output) tud alkalmazkodni a külső körülményekhez. A termelés nagyságán nem tud változtatni (a termelési tényezők költségeit fixnek vesszük), készleteinek mértékében képes a piaci feltételek változására reagálni.

Piaci időtávok

1. Piaci időtáv – amely alatt a termelő nem képes egyetlen inputját sem megváltoztatni
2. Rövid táv – amely alatt a termelő legalább egy – de nem minden – inputját meg tudja változtatni, melynek hatására a kínálat is nő
3. Hosszú táv – amely alatt a termelő minden inputját képes megváltoztatni

Piaci kamatláb

Az adott lejáratú, adott kockázatú hitelre átlagosan felszámolt kamatláb.

Piaci kereslet és kínálat értelmezése

- Keresett mennyiség: vmely jószág v. szolgáltatás iránti, adott ár mellett megjelenő fizetőképes kereslet
- Kereslet: egy áru iránt jelentkező vásárlási szándék, változó árak mellett
- Kínálat: a termelők által egy adott helyen és időben eladásra kínált árucikkek száma
- Kínált mennyiség: amelyet az eladók egy adott áron kívánnak eladni

Piaci koordináció

A piac (kereslet-kínálati) mechanizmusa szabályoz, egyenlőségen és kölcsönösségen (viszonosság) alapszik, a gazdasági szereplők egymásmellé rendelték.

A gazdaság szereplői piaci kapcsolataikban egymás mellé rendelték, egyenrangúak. A közöttük megvalósuló csere kapcsolatok a pénz közvetítésével jönnek létre.

Cél a pénzben kifejezhető gazdasági eredmény. Viszonyai között nincs a gazdaság szereplői (termelők, fogyasztók) felett álló szervezet, amely az információk birtokában kijelölné a tevékenységek irányát, csoportosítaná az erőforrásokat. A legfontosabb információkat a pénz közvetíti. Döntéseiket az ár, költség, jövedelem, nyereség és veszteség motiválja. Az információkat a piac közvetíti az egyes kérdésekre. A nyereség, önös érdek vezérli a gazdasági szereplőket (nem a parancs). Rendszere lehetővé teszi a gyors, rugalmas reagálást és alkalmazkodást. Takarékoságra ösztönöz, elismeri a teljesítményt, a képességeket.

Az angol Smith nyomán a "Láthatatlan kéz" vezérli a gazdaságot.

Piaci kudarc

Piaci kudarcról beszélünk, amikor a piaci egyensúly nem jelenti az erőforrások hatékony elosztását, (például kevés erőforrást juttat a pozitív és túl sokat a negatív externáliát okozó tevékenységeknek), vagyis a racionalitás és a hatékonyság nem esik egybe.

Tökéletes verseny, piac nem működik

1. Piaci hatalom-monopol helyzet, állam-trösztellenes tv, monopol ellenes tv, Gazdasági versenyhivatal figyeli a piacot és büntet ha tisztességtelenek illetve egyesülni akarnak, akkor eng. kérnek.
2. Externália -külső hatás Valamelyik szereplő a másik személynek okoz egy olyan hatást amelyből az adott szereplőnek hátránya v. előnye lehet de ezért nem fizet illetve ők nem fizetnek. Itt is beavatkozik az állam+önk.
3. Közjavak csak közösen fogyasztjuk őket pl. honvédelem, Az államnak kell a feladatot ellátni v. magáncégnek fizet a szolgálatásért.

Ha – bizonyos sajátos körülmények fennállása esetén: pl. externáliák, közjavak – a piaci mechanizmus nem biztosítja az erőforrások Pareto-hatékony elosztását.

Tőzsde szótár by pezo(9910903@citromail.hu)

Piaci mechanizmus.

Az ár, valamint a kereslet és a kínálat kölcsönhatása, amely az egyensúly felé mozgatja a piacot. Adam Smith a piac automatizmusát „láthatatlan kéznek” nevezte.

Piaci mechanizmus..

Az A. Smith-féle „láthatatlan kéz”, az erőforrások és javak elosztása a termelők, a fogyasztók, és a termelési tényezők tulajdonosainak egyéni döntésein alapuló, önkéntes csere során kialakuló árak alapján.

Piaci szereplők

Vásárlók, eladók, állam, állami intézmények. Azok akik vagy keresletükkel, vagy kínálatukkal kapcsolódnak a piachoz.

Piaci szereplők általános sajátosságai

Racionális gazdasági cselekvés / önérdék, gazdasági hatékonyság /. Az embereket a gazdasági cselekedeteiben önérdékük vezérlik. A racionális cselekvés nem önzés.

Piaci szereplők jellemzői

- Szereplők - mindazok személyek, akik termelési vagy fogyasztási tevékenységükkel közvetlenül befolyásolják a piaci folyamatokat, és piaci szempontok szerint egységnek tekinthetők.

- Piaci szereplők - vásárlók, eladók, állam, állami intézmények. Azok akik vagy keresletükkel, vagy kínálatukkal kapcsolódnak a piachoz.

- Piaci szereplők általános sajátosságai - racionális gazdasági cselekvés /önérdék, gazdasági hatékonyság /. Az embereket a gazdasági cselekedeteiben önérdékük vezérlik. A racionális cselekvés nem önzés.

- Keresleti függvény: valamely áru azon mennyiségeit, amelyeket a vásárlók különböző árak mellett hajlandóak és képesek megvásárolni. Negatív lejtésű. Alakját a fogyasztók száma, jövedelme, igényei és ízlése határozza meg. A függvény elmozdulását az árváltozás váltja ki; hatására megváltozik a keresett mennyiség.

- Kínálati függvény: a termelők különböző árak mellett milyen mennyiséget kínálnak eladásra a piacon. Helyzete és alakja alapvetően a termelők számától a termelés költségeitől függ.

- Marshall kereszt - az ugyanazon termékekre vonatkozó keresleti és kínálati függvény. A kereslet és kínálat metszési pontját egyensúlyi árnak nevezzük. Az egyensúlyi ár az az ár, amelynél a kereslet és kínálat egyenlő.

Piaci szerkezet

A szereplők számától és relatív nagyságuktól függő piaci viszonyrendszer.

Piaci szerkezetek tábla

PIACI SZERKEZETEK / BELÉPÉSI KORLÁT / ELADÓK SZÁMA / BELÉPÉSI KORLÁT / VEVŐK SZÁMA / TERMÉK JELLEGE

MONOPÓLIUM	vanD1 DnincsDsokDgyedi
MONOPSZÓNÍUM (állami megrendelés)	DnincsDsokDvanD1 Dgyedi
KÉTOLDALÚ MONOPÓLIUM	vanD1 DvanD1 Dgyedi
OLIGOPÓLIUM	vanDnéhányDnincsDsokDhomogén v. differenciált
OLIGOPSZÓLIUM	nincsDsokDvanDnéhányDhomogén v. differenciált
MONOPOLISZTIKUS VERSENY	DnincsDsokDnincsDsokDdifferenciált
VERSENYPIACD	nincsDsokDnincsDsokDhomogén

Piaci szerkezetek tényezői

1. Vállalatok száma
2. Piaci részesedése
3. Technológia és költségfeltételek
4. Mekkora a kereslet
5. Vállalat piacra lépése
6. Mekkora a verseny

Piaci tényezők elemei (piaci tényezők)

- Kereslet: az az árumennyiség, amelyet a vásárlók adott árak mellett hajlandóak és képesek megvásárolni. (meghatározott mennyiségű, minőségű áru fizető képes kereslete) Szoros a kapcsolata a fogyasztói szükséglettel, de

nem azonos azzal. Egyéni kereslet: az az árumennyiség, amelyet a vásárló adott árak mellett hajlandó és képes megvásárolni. Piaci kereslet: az az árumennyiség, amelyet a fogyasztók különböző árak mellett az adott áruból, képesek és hajlandók megvásárolni.

- Kínálat: az a meghatározott mennyiségű és összetételű árutömeg, amelyet az árutermelők valamely piacon, adott áron eladásra felkínálnak. Árupiaci kínálat: az adott árut termelők egyéni kínálatainak összessége.

- Ár: az áru értékének pénzben történő kifejezése. A piaci árat rövidtávon a kereslet-kínálat határozza meg (termelők ráfordításai, vevők rendelkezésre álló pénzmennyisége, értékítélete, az áru hasznossága befolyásol). Kereslet növekedése árnövekedést, a kereslet csökkenése árcsökkenést okoz. Azonban az ár maga is befolyásolja a kereslet-kínálatot. Az ár egyes szereplők számára megváltoztathatatlan külső adottság (a kereslet, kínálat, ár kölcsönhatásban állnak).

- Jövedelem: A termelő oldaláról: az áruk értékelése során a realizált árbevétel és a termelés során felmerült költségek különbözete. A fogyasztó oldaláról: a fogyasztó vásárlási célra rendelkezésre álló pénze, vásárlóképesége.

Piaci tőkésítési ráta

A részvényesek által a részvényük után elvárt hozamot piaci tőkésítési rátának is szokták nevezni. A piaci tőkésítési rátát tehát úgy számítjuk ki, hogy az évi osztalékot elosztjuk az év eleji árfolyammal, és a kapott osztalékhozamhoz hozzáadjuk az árfolyam várható növekedésének mértékét.

Piacra jutás

Megmutatja, valamely ország mennyiben nyitja meg piacait az import előtt. Számos vám és vámjellegű eszközzel korlátozható, de ezeket a nemzetközi kerpól szigorúan korlátozza, kizárja.

Politikai ciklusok

Politikai ciklusok, olyan üzleti ciklusok, amelyeket a rendszeresen ismétlődő parlamenti választások, a hatalom megőrzését szolgáló gazdaságpolitika vált ki.

Politikai gazdaságtan

„A legelvontabb szinten tárgyalja a közgazdaságtan értékválasztásait, célját, fogalmait, intézményeit, koordinációs mechanizmusát, motivációs rendszerét, és legáltalánosabb szabályait.”

Politikai unió

A hatalom és a törvényhozás (parlament, kormányzás, bíraskodás) fokozatos átvitele községi szintre. A nemzeti államokkal szemben már kötelező érvényű döntések hozhatók.

Portfólió

A portfólió, különböző hozamú, és természetesen különböző kockázatú értékpapírokból álló „értékpapírtárcát” jelent. Hatékony portfóliónak azokat az értékpapír „tárcákat” nevezzük, amelyek adott szórás mellett a legnagyobb várható hozammal kecsegtetnek.

Portfólió-menedzselés

A portfólió menedzser tőkebefektetési döntései. Ezért a tevékenységért az ügyfelek illetéket fizetnek. A portfólió menedzselési szerződésben állapítják meg az irányelveket is.

Portfólió (értékpapírtárca)

Egy személy, bank vagy befektetési alap értékpapír-állománya.

Portfólió hatékony elmélete

A különböző eszközök között a befektetéshez rendelkezésre álló tőke szétosztását nevezik tőkeallokációnak. A hatékony portfóliók elmélete azt vizsgálja, hogyan kell megválasztani a rendelkezésre álló végtelen számú lehetőség közül, a befektetők számára a lehető legjobbat. A lehető legkisebb kockázattal a legnagyobb hozamot érjük el. Hatékony portfólió az a portfólió, ami adott piaci körülmények között egy adott kockázati szint mellett a legnagyobb hozamot, illetve adott hozamszint esetén a lehető legkisebb kockázatot biztosítja.

Ha a befektetőnek van egy közömbösségi görbéje, ami a hozam elvárásait mutatja a kockázat függvényében úgy, hogy az megfelel az $U(x)$ preferencia függvénynek, akkor a közömbösségi görbét felhasználhatjuk a portfólió kiválasztásához. A kiválasztás úgy történik, hogy a közömbösségi görbéket összeillesztjük a hatékony portfóliók

hozamával és megkeressük azt a pontot, ahol a közömbösségi görbe éppen érinti a hatékony portfóliók görbáját (optimális pont, itt a marginális hozamok is azonosak). A befektető azt a portfóliót fogja előnyben részesíteni, amelyik többelhasználtsága kielégíti a befektetett vagyontól elvárt hasznosságot.

Portfólió hozama és kockázata

A befektetés kockázatának okai:

- Gazdaság általános állapotának változásai (amelyekre a különböző befektetések különböző mértékben reagálnak)
- Eszközök egyediségéből adódó kockázat

Minél jobban megosztjuk vagyónkat a különböző részvények között, annál inkább csökken a kockázat. (de a kockázatot nem lehet kiküszöbölni, mindig van kockázat)

A gazdaság állapotából eredő kockázatot szisztematikus kockázatnak vagy piaci kockázatnak nevezzük. A megosztással csökkenő kockázatrészt nevezzük egyedi vagy specifikus kockázatnak. A befektetendő vagyon megosztása a különböző befektetési eszközök között a diverzifikáció. Az így kialakított

értékpapír-együttes a portfólió.

A portfólió várható hozama a benne szereplő papírok várható hozamának részarányával súlyozott számtani átlaga.

$r_p = ?$

$W_i \cdot r_i$

$i=1$ r_p =portfólió várható hozama r_i = i-

ik eszköz hozama W_i =i-ik eszköz

súlyaránya a portfólióban

A portfólió kockázatának számításánál figyelembe kell venni a a benne szereplő papírok egymás közötti együttmozgását, amit a kovarianciával mérünk.

Kovariancia: a hozamok együttmozgásának abszolút értéke, azaz a várható hozamoktól való eltéréssorozatok súlyozott átlaga.

Portfólió jellegű tőkeáramlás

Olyan értékpapír formát öltő (értékpapír eladás-vétellel járó) tőkeügyletek, ahol az értékpapír megvásárlójának kiemelt szempontja, hogy megőrizze

tőkeeszközeinek likviditását, és az értékpapírokból származó pénzügyi nyereségre tegyen szert. Jelentős része:

- Nagy biztonságú állampapírokba
- Nemzetközileg ismert, nagy bonitású vállalatok kötvényeibe

Erőteljes portfólió jellegű tőkeáramlás indul meg a magasabb kamatlábbal rendelkező országokba.

Fedezetlen kamatparitás:

$i = i^* + de/e$ i = belföldi kamatláb, i^* = külföldi kamatláb, de/e = a befektető által várt leértékelési ütem

0 Ha a fedezetlen kamatparitás teljesül, akkor a portfólió jellegű befektetést elvileg semmi

sem indokolja, hiszen a belföldi és külföldi értékpapírok hozamai egymással megegyeznek. 0 Ha nem teljesül, akkor az a befektetőket a nagyobb nyereség elérése érdekében tőkeáramlásra készíti, portfólió jellegű tőke áramlik tehát az egyik országból a másikba. A kiszámíthatatlan árfolyam ingadozást mutató valuta, és a gazdaságilag vagy politikailag instabil ország esetén a tőkeáramlás még akkor sem feltétlenül indul meg az adott országba, ha az ott elérhető kamatlábak számottevően meghaladják a külföldi kamatlábakat.

- Tulajdonosi jogokat megtestesítő részvényekbe áramlik.

Oka:

0 az országok között a részvények jövedelmezősége eltérhet egymástól (P/E ráták különböznek) 0 a befektető kockázatkerülő magatartása, a részvények kockázata lehet egyedi kockázatú, amely az adott iparágat érinti és a hozzá kapcsolódó cégeket érinti, ez diverzifikációval kiküszöbölhető (vagyis különböző vállalkozások részvényeiből alakítunk ki befektetési csomagot ún. portfóliót) - piaci kockázat: minden üzletágat azonos mértékben érintett, pl.: gazdasági recesszió

Portfólió menedzser

Az a személy, aki egy portfólió számára meghatározott irányelvek alapján saját felelőségére döntéseket hoz értékpapírok eladásáról, illetve megvételéről.

Post hoc típusú téves következtetés

Amikor a jelenségek egymásutániságában szükségszerűen ok-okozati kapcsolatot tételeznek fel (például a nap azért kel fel, mert a kakas kukorékolt).

Postkeynesianizmus

Az az irányzat (XX. sz. második fele - fő képviselői: Káldor, Harrod, Domar, J. Robinson), amely kijavítja, kiteljesíti Keynes modelljét.

Potenciális kibocsátás

A munkapiaci egyensúly melletti kibocsátás.

Pozíció

Állomány, egyenleg a deviza és értékpapírügyletekben. A nyitott pozíció olyan aktíva vagy passzíva, amely árfolyamváltozásnak van kitéve. Megkülönböztetünk hosszú és rövid pozíciót.

Pótlási hányad

A pótló beruházás során lecserélt berendezéstömeg aránya a teljes berendezéstömeghez. Maximum 100% lehet.

Pótlékos részvények

A tartalékoknak alaptőkévé való átalakulásakor keletkező részvények; ingyen részvények.

Pótló beruházás

A termelésben elhasználódott tárgyi eszközök pótlása.

Preambulum

Rögzíti a célokat

- Az Európai integráció magasabb fokra emelkedése.
- Az integrációs szervek, szervezetek munkájában a hatékonyság, és a demokrácia erősítése
- Nemzetgazdaság erősítése konvergenciájának megteremtése, közös valutával
- A belső piac tökéletesítése
- Uniós állampolgárság
- Közös külügy és biztonságpolitika
- Közös bel. és igazságpolitika
- Állampolgárok szabad mozgása

I. Cím

Közös rendelkezések

DLéírja az Unió stratégia irányelveit, rögzíti a döntéshozatali szabadságokat, azzal a céllal, hogy döntéshozatal demokratikus elemeit erősítse.

Hangsúlyozza a tagállamok nemzeti identitásának tiszteletben tartását, és a szubszidiaritás elvét.

II. Cím

Az LGK-t létrehozó szerződés módosítás rendelkezései. Ez a rész fog. a GMU II. és III. szakaszának részletezésével.

A szerződés e címe határozza meg konkrétan a 3 szakaszba való átlépés feltételeit, és pontosan rögzíti a konvergencia kritériumokat.

1. A költségvetési hiány nem haladhatja meg a GDP 3%-át.

2. Az árstabilitásnak érvényesülnie kell.

A vizsgált évben az adott ország inflációs rátája legfeljebb 1,5% ponttal haladhatja meg, annak az országnak az inflációs rátáját, ahol az árstabilitás a

legjobban érvényesül.

3. Az adott országban az árfolyam ingadozás az Európai Monetáris rendszer által előírt sávok között kell maradjon, és az árfolyamát nem szabad leértékelnie a

vizsgálat végzésének időpontjától számított 2 évre visszamenőleg.

4. A hosszú lejáratú hitelek átlagos kamatlába nem haladhatja meg 2% pontnál többet az ingadozást megelőző 1 1 évben annak a 3 országnak az átlagát, ahol az

árstabilitás a legjobb.

Ugyancsak ez a cím foglalkozik Az Európai Parlament szerepével. A Szerződés növelte ugyan a parlament szerepét, de még így is fennáll a demokrácia deficit..

Preferenciális kamatláb

- Alacsonyabb a jegybanki alapkamatnál
- Alkalmazása: exportfinanszírozási célok, privatizáció elősegítése

Preferenciális vám

A legnagyobb vámtételnél alacsonyabb, adott esetben O.zármazéskos vámnak is nevezzük, mert egy magasabb vámtételhez kapcsolódik.

Premier Risque

A francia kifejezés fordítása: első kockázatra szóló biztosítás, a magyar terminológiában határösszeg-biztosításként honosodott. A biztosító a szerződésben rögzített határösszeg erejéig téríti a károkat, és nem vizsgálja az esetleges (® alulbiztosítást) Ha a biztosított a lakásban tartott 500 ezer forint értékű ékszereit - határösszeg biztosítással -100 ezer forintra biztosítja, és minden ékszert ellopnak, a biztosító csak 100 ezer forintot fizet, de nem alkalmaz (® pro ráta) térítést.

Presztízs-hatás

Bizonyos javak státuszszimbólumként szerepelnek a fogyasztók között. Ezen javak magas ára úgy befolyásolja a preferenciarendszert, hogy ezek kívánatosabbak lesznek a fogyasztó számára.

Prémium

1. Az árfolyam és a névérték különbsége, ha az árfolyam magasabb
2. Az az állapot a határidős tőzsdén, amikor a határidős árfolyam magasabb az azonnalinál.

Pro ráta

(® alulbiztosítás) esetén a biztosító a kárt csak arányosan téríti meg; mégpedig olyan mértékben, ahogy a tényleges érték arányuk a biztosítási összeghez.

Profit index - Jövedelmezőségi index

A jövedelmezőségi index kiszámítása során a beruházás egyes éveiben keletkező jövedelmek diszkontált értékét elosztjuk az egyszerű ráfordítások diszkontált értékével. A jövedelmezőségi index alapján történő beruházási döntés esetén azt a beruházási változatot részesítjük előnyben, amelynek a jövedelmezőségi indexe minél nagyobb az egyhez képest. Azokat a beruházási változatokat, amelyek PI értéke pontosan egy, elfogadjuk ugyan, de nem támogatjuk, viszont azokat a változatokat, amelyek PI-je kisebb egynél, elvetjük. Amennyiben a jövedelmezőségi index értéke egy, akkor a nettó jelenérték biztosan nulla lesz.

Profitmaximalizálás logikája

A határprofit egyenlő a határbevétel és a határköltség különbségével. A profitmaximalizáló vállalatnak akkor érdemes növelni a termelést, ha a határprofit pozitív, mert ekkor az output növekedése nagyobb mértékben növeli a bevételt, mint az összes költséget, így az output növelése növeli a profitját, ha a határprofit negatív, akkor csökkenteni kell a termelést, mert a termelés csökkentése növeli a profitot. A profitmaximum olyan outputnál van. Ahol a határbevétel megegyezik a határköltséggel. Tökéletesen versenyző vállalat esetében ez azt is jelenti, hogy itt a termék ára megegyezik a határköltséggel. Tökéletes versenyben a profitmaximalizáló output ott van, ahol a piaci ár egyenlő a határköltséggel és a görbe pozitív meredekségű, vagyis alulról metszi a határbevétel egyenesét.

Profitmaximalizáló egyensúly

Szükséges feltétele, hogy a határprofit értéke legyen nulla, azaz a határbevétel megegyezzen a határköltséggel, ami egyben azt is jelenti, hogy a teljes bevétel és a teljes költség különbsége legyen maximális.

Profitmaximum szükséges, de nem elégséges feltétele

A termelés tényleges pontjában (a ténylegesen felhasznált tényező kombináció pontjában) valamelyik izokvant görbe érinti az egyik izocost egyenest. Az érintési pontban az inputarány egyenlő lesz a technikai helyettesítés határrátájával, azaz a határtermékek arányával

Promóció

- Reklámozás
- Értékesítés ösztönzés sales promotion (kereskedelmi ösztönzés, fogyasztók ösztönzése)
- Személyes eladás értékesítő személyzet (ügynökök, üzleti eladók, értékesítés automatizálása)
- Direct marketing adatbázis kezelés

Prompt

Azonnal esedékes, ügyletet azok kötnek akik értékpapírt azért vesznek, hogy megtakarításaiknak jó befektetési

Tőzsde szótár by pezo(9910903@citromail.hu)

formát biztosítsanak, vagy a birtokukban lévő értékpapírt azért adják el, mert pénzre van szükségük.

Prospektum

Értékpapír nyilvános forgalomba hozatala, forgalmazáshoz, illetve tőzsdei jegyzéshez nyilvános tájékoztatót, ún. prospektust kell megjelentetni. Ez az értékpapír megítéléséhez szükséges összes lényeges adatokat tartalmazza a kibocsátóról.

Prosperitás (vagy fellendülés)

A konjunktúra ciklus felszálló ágának a trend pontjától a felső fordulópontig terjedő szakasza.

Protekcionista külkereskedelem politikai eszközei

1. Vámok

Fogalma: olyan közadó formájában alkalmazott gazdaság- és kereskedelem politikai eszköz, amely árképző tényezőként érvényesül a vámhatáron áthaladó áruk árában, védi a belső piacot, vagyis piacot teremt a belső termelők számára.

3 jellemző vonása:

- 0 Adójellegű: forgalmi, fogyasztó típusú, mert az áruhoz kapcsolódva jelenik meg
- 0 Árképző tényező: emeli a belföldi árat
- 0 Diszkrimináló jellegű: a belföldi fogyasztók drágábban jutnak a termékhez

Csoportosítása:

0 Fiskális vám: célja a költségvetés bevételeinek növelése, ált. alacsony, nem termelt vagy termelhető termékre vetik ki.

0 Védővámok: az állam ezzel a hazai termelők világgazdasági pozícióját kívánja javítani. Védi a hazai termelést és a piacokat, exportpiacok megszerzése, megtartása.

Típusai:

- Nevelővám: a nem kellően versenyképes ágazatokat védi átmenetileg, amikor felfejlődik akkor szükségtelenné válik.

Hátránya, hogy a fogyasztók ez ideig magasabb árat kénytelenek fizetni a hazai termékért.

- Piacbiztosító vám: olyan ágazatok védelmét szolgálja, amelyek már nem versenyképesek a hazai piacon, a külföldi versennyel szemben tartós védelemre szorulnak.

Célja: megakadályozni vagy csökkenteni a munkanélküliséget.

- Devizavédelmi vám: az import drágításával csökkenti a külföldi termék iránti fizetőképes keresletet. Célja a kereskedelmi és fizetési mérleg problémáinak megoldása.

- Antidömping és piackiegyenlítő vám: védenek a tisztességtelen verseny ellen

Antidömping: célja, hogy megfossza a külföldi szállítót attól az árelőnytől, amely a tényleges exportár és az exportár hazai piacán értékesítésre kerülő termék összehasonlító ára közötti különbséget.

- Kiegyenlítő: az exportőr kormányai által finanszírozott, mesterségesen alacsonyan tartott exportárakat ellensúlyozza.

- Taktikai vám: importra állapítják meg, célja külföldi piacok szerzése harci vagy retorziós vám: célja, hogy a hazai kivitel pozícióját javítsa, mert a kivitel a partner ország intézkedései hátrányosan érintik.

- Preferenciális vám: a legnagyobb vámtételnél alacsonyabb, adott esetben O.zármazékos vámnak is nevezzük, mert egy magasabb vámtételhez kapcsolódik.

Hatásai:

0 Fogyasztási hatás: magasabb áron csökken a hazai kereslet a termék iránt

0 Termelési hatás: a kínálati görbe rugalmasságától függően növekszik a hazai termelés

0 Külkereskedelmi hatás: a belföldi fogyasztáscsökkenés és termelésnövekedés összege

0 Adóhatás: vámbevétel nagyságát jelenti az államnak

0 Ha az adott termék kereslete megnő akkor azt a vámok nagyobb mennyiségű importtal, tehát a hazai termelés részarányának csökkenése mellett lehet kielégíteni.

2. Kvóták, kontingensek: szinonim fogalmak

Fogalma: a kormány által adminisztratív utón megállapított mennyiség, amelynél tilos többet exportálni vagy importálni az adott termékből a vonatkozó naptári évben.

Alkalmazása: Olyan időszakban amikor rosszabbodnak a nemzetközi piacok közötti kapcsolattartás feltételei.

Hatásai: bizonyos mértékig megegyezik a váموkéval, bár ha az adott termék kereslete megnő a kvóta esetén a kereslet növekedése magasabb áron, de a hazai termelés részarányának növekedését eredményezi.

Fajtái:

0 Exportkontingens (kvóta): a kormány által adminisztratív utón megállapított mennyiség, amelynél tilos többet

exportálni az adott termékből a vonatkozó naptári évben. Céljai:

- korlátozni a világgiacon is jól eladható termék kivitelét, hiány alakulhat ki ami megemelné az árat.
- hazai nyers anyagfeldolgozás elősegítése, kikapcsolva ezzel a világgiacon árfelhajtó hatását
- cserearány javítása

- egy-egy termék nemzetközi kereskedelmének stabilizálása (főleg II. vh után volt) 0 Importkontingens (kvóta): a kormány által adminisztratív úton megállapított mennyiség, amelynél tilos többet importálni az adott termékből a vonatkozó naptári évben. Következménye:

- központi árszabályozás alakul ki
- nő a belföldi ár miközben a behozatal változatlan marad

3. Különböző adminisztratív, jogi és egyéb előírások: minőségi, biztosítási, egészségügyi, növényvédelmi, egészség vagy állategészség-védelmi, növényvédelmi, környezetvédelmi, technikai, csomagolási, címkézési stb. előírások, amelyeknek korlátozó hatása van a kereskedelemre. Pl.: a kevésbé fejlett országok importőreit korlátozzák ezzel. Speciális változatai:

0 Kormány-, illetve közbeszerzések állami megrendelések szabályozása, lehetőleg hazai forrásból szerezzenek be 0 Hazai inputtartalom követelménye: a végtermékhez felhasznált anyagi inputok meghatározott százalékának hazai forrásból való beszerzése

0 Határadók: kedvezmények, visszatérítések amiket az exportőröknek nyújtanak, olyan közvetett adók, amelyeket a külföldről behozott termékekre vetnek ki a vámon felül.

4. Szubvenciók: napjainkban a mezőgazdaságra jellemző, olyan költségvetési forrásból származó, vissza nem térítendő állami támogatás, amelyet a támogatásban részesülő nyereséggel működő vállalatok a meghatározott kereskedelempolitikai céloknak megfelelően kötelesek felhasználni.

Megkülönböztetünk:

0 Közvetlen szubvenciót: kiadásait az állam vállalja át, a költségvetés kiadási oldalán jelenik meg. 0 Közvetett szubvenciót: az elmaradt jövedelmek miatta költségvetésnek bevétel kieséssel kell számolnia, a költségvetés bevételi oldalát érinti. A vállalatok támogatása mindig valamilyen gazdaságpolitikai célt szolgál, ebből a szempontból a típusai:

0 Termelési szubvenció: alaptípus, az elégtelenek ítélt piaci hatásokról fakadó problémák enyhítése. 0

Exportszubvenció: exportőrök bevételeinek kiegészítése, e nélkül az export veszteséges lenne 0

Importszubvenció: az importőrök bevételeit egészíti ki a költségvetés

5. Devizális eszközök: devizapolitika, árfolyam politikai intézkedések

Protekciónizmus

Az állam célja az ország világgiacon pozíciójának javítása, belső termelők védelme (importhelyettesítő), export ösztönzés (exportorientált) Jelenlétének indokai:

- 0 az eltérő fejlődés eltérő versenypozíciót eredményez
- 0 magas szintű foglalkoztatás fenntartása
- 0 agrárprotekciónizmus
- 0 nemzetközi kereskedelem korlátozása

PSZÁF feladatai

- A pénzügyi intézmények működésére és a pénzügyi szolgáltatások végzésére vonatkozó engedély-kérelmek elbírálása.
- Pénzügyi intézmények információs rendszerének, valamint adatszolgáltatási kötelezettségeik teljesítésének ellenőrzése
- A pénzügyi intézmények működési biztonságának figyelemmel kísérése, az észlelt szabálytalanságok megszüntetése, akár bírságok kivetése révén is.

Public Relation

- Publikációk
- Események
- Napi hírek
- Közösségi elkötelezettség (community)
- Identitás
- Lobbizás
- Szociális felelősség

Puha költségvetési korlát

Olyan gazdasági viselkedés, amikor a fogyasztó megalapozottan számít arra, hogy a költségvetési egyenese felett fekvő fogyasztói kosarakhoz is valamilyen valószínűséggel hozzá tud jutni. A megvásárolható és nem megvásárolható kosarak halmaza nem választható szét egyértelműen.

Put-call paritás

Ha van egy részvényünk és az árfolyamok emelkedésében vagyunk érdekeltek, akkor egy megfelelő küszöbárú eladási (put) opcióval megszüntethetjük a negatív hozamot árfolyamesés ellen védekezve, viszont korlátlan nyeresi lehetőségünk van árfolyam emelkedés esetén. Ha egy call pozíciót vásárolunk részvényvásárlás helyett és csak később vesszük meg a kiszemelt értékpapírt vagy terméket, aminek árfolyama jelenleg kedvezőtlen a számunkra, akkor a jelenlegi pénzünket kockázatmentes kötvénybe fektetve kockázatmentes hozamot érhetjük el, majd lehívva a call-t, kifizetjük a kötvényből és kamataiból a részvényünket. Tehát úgy jutunk biztos értékpapírhoz, ha most egy megfelelő long call pozíciónk van és mellé a pénzünket kockázatmentesen felkamatoztatva a küszöbár szintjére vásárolunk. Ekkor az a két portfólió, az egyik egy call és a megfelelő mennyiségű kötési árfolyam jelenértékéből álló kincstárjegy befektetésből, mint biztos részvényvásárlás áll és a másik, mint biztos részvényeladás, ami a részvénytartás és put opcióból áll, azonos kifizetést biztosít. Ha azonos kifizetést biztosít a két portfólió, akkor a létrehozásuk költsége is megegyezik. Put-call paritás: a vételi és eladási opció ára közötti kapcsolatot pontosan kifejező egyensúlyi ár.

Put option

-> Eladási opció.

PV- Jelenérték

Az n év múlva esedékes pénzbevétel jelen értékén, azt az összeget értjük, ami, ha ma rendelkezésünkre áll n év alatt, olyan összegre növekedne, mint a jövedelem ugyan ezen idő alatt esedékes összeg.

Egy jövőbeni pénzösszeg mai pénzben kifejezve.

$$PV = 1 / (1+r)^T * CtD$$

ahol T = évek száma,

Ct = tárgyévben esedékes összeg

r = piaci kamatláb

Rablás

Kimondottan személy cselekvő vagy döntőképeségének befolyásolásával történik.

Racionalitás fajtái

- Gazdasági
- Fogyasztói
- Üzleti
- Termelési tényezők tulajdonosainak racionalitása
- Kormányzati, illetve irányítószervek gazdasági racionalitásának

Reálhite

A reálhitelek nyújtásakor a bankok biztosítékként gyakran tárgyi fedezetet kötnek ki. A fedezet lehet jelzálog, kézi zálog.

Reális teljesítőképesség (adott berendezés)

A berendezés teljesítménye a valós feltételek mellett.

Reáljövedelem.

Az az árumennyiség, amit adott nomináljövedelemből a gazdasági szereplők (mint vevők) megvásárolhatnak.

Reáljövedelem..

A nominális jövedelemből vásárolható javak illetve jószágkosarak halmaza.

Reálkamatláb.

A piaci kamatszínvonal és az árszínvonal emelkedés különbségeként számított mutató.

Reálkamatláb..

A kamat hány százalékát teszi ki a kölcsönadott pénz reálértékének, százalékban meghatározva.

Recesszió (vagy hanyatlás, visszaesés)

A konjunktúraciklus felső fordulópontjától a leszálló ág trendig terjedő szakasza.

Rediszkontálás

A rediszkontálással megvásárolt követelés megvétele más pénzintézet (jegybank) részéről, az esedékességig járó kamat összegének levonásával. Ez a kamat alacsonyabb a diszkontálásnál számítottnál.

Rediszkontláb politika

- Viszontleszámítolási kamatláb-pol
- Váltóknál
- Vállalat váltóját kerbankhoz nyújtja be
 - kerbank diszkontlábát állapít meg, leszámítja a váltót, majd ezt a kpbankhoz viszontleszámítolásra nyújtja be
 - emelkedik a rediszkontláb - kerbank is emel - drága lesz a váltó leszámítása, kevesebbet váltanak majd be

Refinanszírozás

Egy korábbi hitelnyújtáshoz későbbi hitelforrás biztosítása egy másik pénzintézet részéről.

Refinanszírozás

Lényege, hogy a jegybank különböző lejáratú hitelekkel látja el az üzleti bankokat annak érdekében, hogy ezen forrásokat az üzleti bankok kihelyezhessék a

gazdasági szereplők részére.

- Kerbankok nem teremthetnek bankjegyeket, ezért minden vállalati hiteligényt finanszíroztatniuk kell a kp-bankkal
- 2 hitelkamatláb: kerbank ? vállalat: finanszírozási kamatláb
- kpbank ? kerbank: refinanszírozási kamatláb
- Mechanizmus: több pénz kerüljön ki, könnyebb hitel ? refin kamatláb kicsi
- Dpénzteremtés szűkítése ? magas refin kamatlábak

Refinanszírozási hitelek

A központi bank hitelt nyújt a kereskedelmi bankoknak, hogy bővíthessék hitelnyújtási lehetőségeiket. A váltóleszámítóláshoz hasonló hatású (pénzteremtés!), de annál korszerűbb forma.

Regisztrált munkanélküli

Az állami intézményeknél nyilvántartásba vett munkanélküli.

Regresszió analízis

Sztocasztikus eljárás jelenségek összefüggésének számszerűsített vizsgálatára.

Rektapapír

Névre szóló értékpapír, amely nem forgatható tovább.

Relatív forgóeszköz csökkenés

Relatív forgóeszköz csökkenésről akkor beszélünk, ha a vállalkozások forgóeszközei az értékesítési bevételhez viszonyítva kisebbek, mint a bázis időszakban voltak.

Rendelet

Jogalkotási eszköz. Kötelező és általános érvényű közösségi jogszabály. Kiterjed a tagállamokra, az intézményekre és a polgárookra is.

Rendelkezésre tartási jutalék

Jogi értelemben a kölcsön tényleges pénzfolyósítást jelent, míg a hitel pénz rendelkezésre tartását jelenti csupán. A hitelként rendelkezésre tartott, de kölcsönként igénybe nem vett pénzeszközök után rendelkezésre tartási jutalékot kell fizetni.

Rendkívüli közgyűlés

Részvénytársaság közgyűlése, amelyet az évente legalább egyszer megtartott közgyűlésen kívül az igazgatótanács vagy a részvényesek kezdeményezésére hívnak össze valamilyen fontos aktuális kérdés megtárgyalása céljából.

Rendkívüli leírások

Az értékcsökkenéssel kapcsolatos normál leírásokat meghaladó leírás.

Rendszerfejlesztés általános életciklusa

A számítógépes információ rendszer létrehozásához szervezési munkára van szükség, Az információs rendszerek fejlesztésének menete lépésekből áll, ezek az általánosítható lépéseket a fejlesztés életciklusának nevezzük.

Rentabilitás elve

Egyrészt értelmezhetjük úgy, hogy olyan tőkefajtákat kell választanunk, amelyek együttes tőkeköltése a legalacsonyabb. Másrészt a rentabilitás elve alapján azt vizsgáljuk, hogy részben idegen tőkével történő finanszírozás esetén hogyan alakul a saját tőke jövedelmezősége, hozama. Az idegen tőke részarányának

növelésével a saját tőke jövedelmezősége is növelhető (természetesen csak akkor, ha az éves nyereség fedezetet nyújt az idegen tőke költségére). A saját tőke jövedelmezősége úgy is növelhető, ha az idegen tőke költsége, vagyis a hitel kamata csökken.

Repo művelet

A repokat más néven visszavásárlási megállapodásoknak nevezik.

Reponálás

Az életbiztosítási (® ajánlat) elbírálásnak függőben tartása. A reponálásról az ajánlattevőt írásban értesíteni kell. A reponálási tartam - általában 6 hónap - letelte után is csak akkor jöhet létre a biztosítás, ha a szerződő új ajánlatot tesz.

Report ügylet

Halasztó határidős művelet, a hosszügylet meghosszabbítására.

Repó - Nem valódi

A vagyontárgy penzióba vevőnek történő átadása a penzióba adónak értékesítésnek a penzióba vevőnek vásárlásnak minősül.

Repó - Valódi

A penzióba vevőt a vagyon tárgyat köteles a penzióba adónak visszaadni, ezért a vagyontárgy átadása a penzióba vevőnek nem minősül eladásnak.

Gyakorlatilag értékpapír fedezete mellett, illetve nyújtanak hitel, amely a penzióba adónak pótlólagos forrást jelent.

Repó ügylet szereplői

- Penzióba adó lehet hitelintézet, pénzügyi vállalkozás bármely gazdálkodó szervezetnél
- Penzióba vevő

Respiro

A (® biztosítás díj) esedékességétől számított időszak, amely alatt a biztosító "várja" a díjat. Emlasztása a szerződés megszűnését eredményezi. Tartama: általában 30 nap, de a felek ennél hosszabb respiro-ban is megállapodhatnak. Rövidebben azonban nem! (® kogencia).

Restriktív költségvetési politika

Az állam az aggregált kereslet csökkentésén keresztül gyakorol hatást a gazdaságra (kiadás csökkentés, bevétel növelés).

Restriktív pénzpolitika.

Ha a monetáris szabályozás eszközrendszere segítségével a pénzkínálat növelése a cél, akkor expanzív pénzpolitikáról beszélünk. Ellenkező esetben, ha a pénzkínálat szűkítése a cél, restriktív pénzpolitikáról beszélünk.

Restriktív pénzpolitika..

Az állam csökkenti (vagy korlátozza) a forgalomban lévő pénz mennyiségét, amivel korlátozza a kereslet így a termelés növekedését is.

Revizionisták

- Marxisták de tanaikat elvetik
- Bernstein: koncentráció, centralizáció
- Hilferding: generálkartell(egy hatalmas vállalat)
- Kautsky: Ultraimperializmus

- Bírálók: Lafargue, Luxemburg, Bebel (tőkés tulajdont ki kell sajátítani)

Rezervációs ár.

Az az ár, amelyet egy fogyasztó maximálisan hajlandó fizetni egy adott termékért, adott körülmények között. A fogyasztó preferenciáját fejezi ki.

Rezervációs ár..

Az a maximális pénzösszeg, amit egy fogyasztó hajlandó megfizetni valamely termékért. Termelői rezervációs ár: az a minimális pénzösszeg, ajánlati ár, amely esetén a termelő hajlandó termelni, illetve eladni.

Rezervációs ár...

Amit maximum hajlandó a fogyasztó a termékért fizetni.

Részesedés finanszírozása

A vállalkozásba újabb tulajdonosokat, befektetőket vonnak be, akik pótlólagosan tőkét juttatnak a cégnek.

Részesedési jegy

-> Participációs jegy.

Részjegy

A társaság tőkéjének egy részét megtestesítő értékpapír, tulajdonosa számára tagsági és vagyoni jogokat biztosít. A részvény tulajdonosa - a részvényes - igényt formálhat az osztalékra (tulajdona formájában kifizetett nyereségre), tőkeemelésnél elővételi joga lehet az új részvényekre, a társaság felszámolásakor pedig jogosult a bevétel tulajdonrészesezés szerinti hányadára. A részvényesnek tőketulajdona arányában szavazati joga van a közgyűlésen.

Részleges (parciális) egyensúly

Egy termék piacának elszigetelt elemzése. Adottnak tekintve a többi termék árát csak egyetlen piacon vizsgálja az egyensúly feltételeit. Az A. Marshall által alkalmazott technika figyelmen kívül hagyja az adott termék árváltozásának a kapcsolódó piacok áraira gyakorolt hatását, és e változásoknak visszacsatolt hatásait az eredeti piacra.

Részvény - Gyorsjelentés

Célja: a tőzsdei társaság pénzügyi helyzetéről, teljesítményéről, illetve ezek változásáról adjon lényeges információt, ami szükséges a befektetők széles skálája számára befektetői döntések meghozatalában.

Részvény - Gyorsjelentés tartalma (A,B)

- SzvT. és/vagy IAS sz. beszámoló
- Az elmúlt időszak legjelentősebb változásainak magyarázata.
- Egyéb adatok
- Változások a társaságnál
 - szervezet
 - vezetők

Részvény - Jövedelmezőségi mutatók

- Eszközarányos nyereség: ROA
adózott eredmény/átlagos eszközállomány
- Sajáttőke arányos nyereség ROE
adózott eredmény/átl. saját tőke
- Részvényenkénti eredmény EPS adózott
eredmény/összes részvény száma
- Árbevétel arányos nyereség ROS
adózott eredmény/nettó árbevétel
- Árfolyam-nyereség arány P/E
részvényárfolyam/EPST

Részvény (Stock)

A részvény, vállalkozások (RT-k) alapításakor, vagy alaptőkéjük emelésekor kibocsátott értékpapír, amely a vállalkozás alaptőkéjének meghatározott – a névértéknek megfelelő – hányadát testesíti meg. A részvény névértéke az alaptőke bizonyos hányadát képviseli. A részvények névértékének és számának szorzata adja a részvénytársaság alaptőkéjét. A részvények kibocsátása történhet névértéken és névérték felett. A részvény lejárat nélküli, változó hozamú

Tőzsde szótár by pezo(9910903@citromail.hu)

értékpapír. A részvények után a tulajdonosok osztalékot kaphatnak. Az osztalékot az RT csak adózott eredményéből fizetheti.

A rt. felszámolásakor a részvényes igényt tarthat a felszámolt vagyon bizonyos hányadára, vagyis a részvényest ún. likvidációs árbevételi hányad illeti meg.

A részvényes csak a befizetett tőke erejéig felelős a társaság kötelezettségeiért.

A részvény tulajdonjogot megtestesítő értékpapír. A részvényt kibocsátó társaság közgyűlésen a tulajdonos a tulajdonhányadával arányos szavazattal rendelkezik. A részvény fajtájától függően a részvényeseknek különböző jogai lehetnek a szavazatok, illetve az osztalékot illetően. A részvények várható hozama két tényezőtől függ: az osztalék nagyságától és a várható árfolyamnyereségtől.

Olyan értékpapír, amely a társasági tagnak az alaptőke meghatározott kitevő vagyoni betétét jelenti, tagsága igazolásául szolgál, a tagsági viszonyból származó jogait kötelezettségeit, továbbá osztalék és likvidációs hányadra való jogot testesít meg.

Osztalék: a társaság éves adózott nyereségéből a részvényest egy - egy részvénye után megillető hozam, részesedés.

Likvidációs hányad: az a vagyonrész, amely a részvénytársaság megszűnése esetén a hitelezők követeléseinek kielégítése után fennmaradó vagyonból a részvényest egy - egy részvénye után megillet.

A részvényes felelősége: a társasággal szemben a részvény névérték, vagy kibocsátási értékének szolgáltatására terjed ki.

A részvény forgatható értékpapír. A részvénytársaság által kibocsátott valamennyi részvény névértékének összege képezi a részvénytársaság alaptőkét.

Részvény a szerződésben szereplő vételi vagy eladási ár meghatározása

- Limitáras megbízás: a befektető előre megjelöli azt az árat, amiért megvennie vagy eladná az adott részvényt; a bróker cég csak a limitáron, vagy a befektető számára annál kedvezőbb áron teljesítheti a megbízást a beérkezés sorrendjében

- Piaci áras megbízás: a bróker cég még aznap teljesíti a megbízást az általa legmegfelelőbbnek tartott árfolyamon

- Küszöbáras megbízás: a befektető meghatározza a vételnél számára elfogadható legalacsonyabb, eladásnál pedig a legmagasabb árat, valamint az ún. aktiválási árfolyamot, ami vételnél a vételi árral egyezik meg vagy annál alacsonyabb, eladásnál pedig az eladási árral egyezik meg, vagy annál magasabb; ez a konstrukció a megbízó számára azért kedvező, mert anélkül, hogy folyamatosan figyelemmel kísérné az árfolyamok változását, az előre kalkulált nyereséget vagy a veszteség minimalizálását biztosítja.

Részvény birtoklása

Kétféle értékpapír létezik: fizikailag kinyomtatott és dematerializált. A törvény előírása szerint egy társaságnak csak egyféle papírja lehet. Ha a társaság részvényeit kinyomtatják, a tulajdonosok azokat nem otthon tárolják, hanem a papírokat beszállítják a központi elszámolóházba, ahol azokról letéti igazolásokat állítanak ki. Ezen letéti igazolások alapján az értékpapírokat a bróker cégeknél és a bankoknál vezetett értékpapírszámlán helyezik el. Az értékpapír-tranzakciók ezeken a számlákon folynak. A dematerializált értékpapírok nem kerülnek kinyomtatásra, csakis értékpapírszámlákon léteznek.

Részvény fenntartható növekedési ütem

$$g = ROE \times (1 - dp)$$

Ez a növekedés érinti:

- A saját tőke értékét,
- Az adózás utáni eredmény nagyságát
- A kifizethető osztalék nagyságát
- Az évről évre újra befektethető tőke értékét

Részvény határidős ügyletek résztvevői

1, Fedezeti ügyletet kötők:

Gazdálkodásukból fakadóan van nyitott pozíciójuk, és ennek mérséklésére kötnek határidős ügyletet.

2, Arbitrzsörök:

A kamatlábak és az árfolyamok eltéréseit kihasználva kockázatmentes profitot szereznek. Tevékenységük összehangolja az egyes piacok korábban eltérő árfolyamait, kamatait.

3, Spekulánsok:

Az árfolyam- és kamatlábváltozásokkal kapcsolatos várakozások alapján kockázat átvállalással magasabb profit megszerzésére törekednek. A spekulánsok tevékenysége biztosítja a pénzügyi piac likviditását.

Részvény kibocsátás feltételei

- Tájékoztató készítése
- Forgalmazó igénybevétele
- Nyilvános ajánlattétel
- Értékesítés
- Jegyzés
- Aukció
- Kibocsátó két lezárt üzleti évvel rendelkezzen

Részvény megbízás határideje BÉT

- Időtartamra vonatkozó megbízás: ha a bróker cég az adott időtartam végére nem tudja teljesíteni a megbízást, az elveszíti érvényességét
- Visszavonásig szóló megbízás: a megbízás teljesítésével, vagy annak visszavonásával veszti érvényét; maximális érvényessége a jelenlegi szabályozás szerint 30 nap.

Részvény névértéke

A részvényen feltüntetett érték a részvény névértéke, az értékesítése nem ezen az értéken, hanem árfolyamértéken történik.

Részvény névleges osztalékhozam

Egy részvényre kifizetett osztalék / egy részvény névértéke
Azámítható, hogy az Rt. ténylegesen mennyi osztalékot fizetett ki.
Osztalék = Névérték × Névleges osztalékhozam

Részvény osztalék-kifizetési ráta

Osztalék-kifizetési ráta megmutatja, hogy az adózás utáni eredmény hány százalékát fizetik ki osztalékként (Dividend Payout ratio, dp).

$dp = \text{Egy részvényre fizetett osztalék} / \text{Egy részvényre jutó osztalék}$

Részvény osztalékhozam

A befektetett tőkéje hány %-át kapja vissza a befektető.
Egy részvényre jutó osztalék / árfolyam
 $\text{osztalékhozam} = \text{DIV} / \text{P}$
 $\text{Osztalék} = \text{Alaptőke} \times \text{Névleges osztalékfizetési ráta}$

Részvény P/E ráta

(Price per Earnings) hányados vagyis a részvényárfolyam / a részvényenkénti adózott eredmény (EPS)

Részvény sajáttőke arányos nyereség

Saját tőke arányos nyereség

$\text{ROE} = \text{Adózás utáni eredmény} / \text{Saját tőke}$

Részvény társaság röviden

Alapító okirat, min. 20.000.000.-, nyitott és zárt, lehet egyszemélyes.

Részvény tényleges hozama

A részvény tényleges hozama azt mutatja meg, hogy a ténylegesen kifizetett osztalék és a való árfolyam-változás mekkora hozamot eredményezett.

Részvény törvényes kellékei

- Rt cégneve és székhelye
- Részvény sorszáma, sorozata, típusa, névértéke
- A részvény fajtájához illetve osztályához kapcsolódó jogok
- Kibocsátás időpontja, alaptőke nagysága, kibocsátott részvények száma
- Igazgatóság két tagjának aláírása
- ISIN
- Átruházásra vonatkozó korlátozás

Részvény tőkeérték

Tőkeérték (vagy kapitalizáció) — mennyiért lehetne a vállalatot megvenni?

Tőkeérték = Részvények darabszáma × Egy részvény árfolyama Kétféle módon vehető számba:

- Piaci értéken, pl.: részvényárak segítségével
- Számviteli értéken

Részvény újra-befektetési ráta

Vállalat a megtermelt adózás utáni eredmény hány %-át forgatja vissza újra-befektetési ráta = 1-dp.

Részvény vásárlása

A jelenlegi törvényi szabályozások értelmében a Budapesti Értéktőzsdére (BÉT) bevezetett részvényeket csak értékpapír-kereskedő cég (bróker cég) igénybevételeivel, tőzsdei megbízás útján lehet vásárolni és értékesíteni.

Részvények árazása

A feladat 3 lépésre bontható:

1. A várható pénzáramlások becslése
2. Az adott piaci eszköz értékeléséhez a piacin elfogadható elvárt hozam meghatározása jelenérték számítás (diszkontálás)
3. a részvényes számításai:
 - Osztalék,
 - Eladáskor az eladási árfolyam (a felszámolási hányad gyakorlati jelentősége elhanyagolható)

A viszonylag nagyobb bizonytalanság okai:

- A részvény pénzáramlása kockázatosabb (bizonytalanabb), mint a kötvényé, mert nem előre rögzített pénzáramlásokról van szó
- A részvénynek nincs futamideje (a hosszabb futamidő nagyobb bizonytalanságot hordoz)

Részvények típusai

- Bemutatóra szóló: a tulajdonos megjelölése nélkül szabadon átruházható.
- Névre szóló: a tulajdonosának nevét a kibocsátó által vezet részvénykönyvbe bejegyzik, átruházása akkor érvényes, ha az új tulajdonos nevét a részvénykönyvbe bejegyezték.
- Elsőbbségi részvény: a részvénytársaság alaptőkéjének legfeljebb feléig, ez a részvény a részvényesek között felosztható nyereségből más részvényfajtát megelőzően jogosít osztaléokra.
- Törzsrészvény :azt a részvényt amely nem elsőbbségi részvény.
- Dolgozói részvény: a munkaviszonyban álló dolgozók szerezhetnek ellenérték nélkül, vagy ellenérték egyrészének megfizetése ellenében Nevezik ingyenes értékpapírnak is.
- Kamatozó részvény: a részvénybirtokosának akkor biztosít hozamot, ha a társaság nem fizet osztalékot, alaptőke legfeljebb 10% meg nem haladó mértékben bocsáthat ki.
- Átváltoztatható kötvény: az alaptőke legfeljebb feléig olyan értékpapír, amelyet részvénné lehet váltani.
- Elővásárlási jogot biztosító kötvény: az ilyen a kötvény a társaság alaptőkéjének emelésekor kibocsátandó részvényekre elővásárlási jogot biztosít.
- Saját részvények: alaptőkéen felüli vagyonából megszerezheti a saját, már teljesen befizetett részvényeit, az így megszerzett részvények együttes névértékének összege nem haladhatja meg az alaptőke egyharmadát. Kibocsátott, de forgalomba nem lévő részvények: a vállalat által visszavásárolt általa őrzött részvények.

Részvényelemzés

Egy részvény értékének vizsgálata. Az elemzés középpontjában a vállalat jövedelmezősége áll. Az értékelés szempontjai:

- Az osztalék, illetve a hozam,
- A tiszta nyereség,
- A tőkésítés,
- Az egy részvényre jutó cash flow
- És a saját tőke nagysága.

A részvény értékelésének másik módja a technikai elemzés, amely a múltbeli árfolyammozgások elemzésével próbálja meghatározni egy részvény árfolyamának alakulását.

Részvényes

Egy vagy több részvény tulajdonosa, egy részvénytársaság résztulajdonosa. Tagsági és vagyoni jogai vannak.

Részvényes felelősége

A társasággal szemben a részvény névérték, vagy kibocsátási értékének szolgáltatására terjed ki.

A részvény forgatható értékpapír. A részvénytársaság által kibocsátott valamennyi részvény névértékének összege képezi a részvénytársaság alaptőkéjét.

Részvényesek kisebbségi jogai

A részvénytörvény meghatározza a részvényesek minimális jogait, hogy megóvja őket a többségi részvényesek által történő megkárosítástól.

Részvényesek szövetsége

Egy vagy több részvénytársaság részvényeseinek összefogása jogaiknak a közgyűlésen való közös képviseletére.

Részvényesek tájékoztatója

A részvénytársaságok időközi beszámolója, amelyet megküldenek mind a sajtónak, mind a részvényeseknek.

Részvényesi érték

Vállalat értéke – Idegen tőke értéke

Részvényhez kapcsolódó jogok

1) Vagyoni jogok:

- Osztalékhoz való jog. (Az adózott nyereségből felosztott, tulajdonosoknak kifizetett rész, a névérték bizonyos %-ában határozzák meg.) Az igazgatótanács a közgyűlés elé terjeszti javaslatot, és a közgyűlés dönt az osztalékról.
- Elővételi jog: Alaptőke-emeléskor a részvényes addigi részesedése arányában jogosult újabb részvények vásárlására.
- Likvidációs hányadhoz való jog: A részvénytársaság megszűnésekor a tulajdon arányában úgynevezett likvidációs hányad (a megmaradt vagyon arányos része) illeti meg a részvényest.

2) Tagsági jogok:

- A részvénytársaság ügyeiben való részvétel joga. Szavazati jog illeti meg a részvény tulajdonosát, ott lehet a közgyűlésen és szavazhat.

3) Kisebbségi jogok: - A kistulajdonosok érdekeit védi. Pld. közgyűlés összehívására vonatkozó jog.

Részvényhez kötődő jogok

Tagsági jogok:

- Közgyűlésen résztvenni,
- Ha van szavazati joga: indítványt tenni és szavazni
- Felvilágosítást kapni
- Kisebbségi jogok igénybevétele

Vagyoni jog:

- Osztalékjog
- Likvidációs hányadhoz való jog

Részvényindex

Egy tőzsde vagy valamely tőzsdén jegyzett gazdasági ág több vagy minden részvénye árfolyamának átlagértéke.

Részvénytörvény

A részvénytársaság által vezetett könyv, amelybe bevezetik a névre szóló részvények tulajdonosainak nevét, címét és foglalkozását. Csak azok számítanak részvényeseknek, akik szerepelnek a társaság nyilvántartásában.

Részvénytörvény

A bank által kiállított igazolás a letétbe helyezett részvényekről.

Részvénytársaság

Jogi személy gazdasági társaság, amely előre meghatározott összegű és névértékű részvényekből álló alaptőkével alakul. A részvénytársaság tagjai csak részvényük névértéke erejéig a társaság kötelezettségeiért. Szervei:

- A közgyűlés,
- A felügyelő-bizottság (amely ellenőrzi az igazgatóságot),
- És az igazgatótanács (az rt. üzletvezetése).

Részvénytöbbség

1. Egyszerű részvénytöbbség: Az alaptőkének több mint a felét képviselő részvénytöbbség
2. Minősített többség: az alaptőkének legalább háromnegyedét kitevő részvénytöbbség.

Részvénytörvény

Egy részvénytársaság alaptörvénye.

Risk Management

(© kockázatkezelés)

Rogressz

Visszakövetelési jog. Ha a biztosító a más által a biztosítottnak okozott kárt a (© direkt biztosítás) alapján megtérítette, ezt az összeget a károkozótól visszakövetelheti. Ha a károkozó ellen pert indít, az ügyfél többletigényét is érvényesíteni köteles, sőt a biztosítottat elsőbbség illeti meg, ha a befolyt összeg nem elegendő mindkettejük igényének kielégítésére. Visszakövetelési joggal élhet a biztosító a felelősségbiztosítás esetén is, ha biztosítottja szándékosan vagy súlyosan gondatlanul okozta a kárt. (A károsultat azonban mindig kártalanítani kell!)

Rövid lejáratú idegen pénzforgás

- A vevők előrefizetéseiből.
- A szállítók által nyújtott hitelekkel.
- Tartós passzívokból.
- A rövid lejáratú felvett hitelekkel, kölcsönökkel.
- Egyéb kötelezettségekből.

A tartós források közé tartozó saját tőke véglegesen, a hosszú lejáratú hitelek több éven keresztül folyamatosan vannak jelen a termelési folyamatban.

Hangsúlyozni kell azt a fontos pénzügyi alapelvet, amely szerint az eszközök megtérülésének (mobilizálhatóságának, pénzzé tehetőségének) és az őket finanszírozó források lejáratának összhangban kell lenni. Ezt az elvet az illeszkedés elvének nevezik.

Rövid pozíció (short position)

Olyan értékpapírokban vagy devizákban mutatkozó vásárlási szándék, amelyektől árfolyam növekedést várnak.

Rövid pozíció (vételi szándék)

A rövid pozíció (vételi szándék) fenntartója árfolyamcsökkenésre számít, amikor is olcsóbban juthat a kívánt eszközhöz, s természetesen árfolyam emelkedéstől tart.

Rövid táv

Az az időperiódus, amelyen belül a vállalatnak legalább egy input tényező költsége fix, azaz megváltoztathatatlan (például a termelési kapacitást adó gépek, berendezések, felszerelések, épületek, járművek stb.), miközben más termelési tényezők költségei változtathatók (például anyagok, energia, munkaerő, stb.) Eszerint ebben a döntési időtávban vannak fix és változó költségek.

Rövid távú és hosszú távú költségek közötti kapcsolat

1. A rövid távú átlagköltség görbék burkológörbéjeként kapjuk meg a hosszú távú átlagköltség görbéjét.

2. Annál a termelési mennyiségnél, ahol a hosszú távú átlagköltség minimális, ott van egy rövid távú átlagköltség függvény szintén minimumon: ez az optimális üzemméret.

3. A rövid távú átlagköltség görbék minimumpontja a technikai optimumot jelenti

Rövid távú költségfüggvények

- Kevés termék előállítása általában nagy induló költséget vesz igénybe
- Egy technikailag optimális kibocsátáson túl a költségek meredeken emelkednek
- A költségvetési függvények jellegzetesen U alakúak
- Az általános összköltség görbe és az általános változó görbe fokozatosan közelít egymáshoz
- A határköltség a termelés növekedésével először csökken, majd növekszik

Rugalmasság elve

Az átmeneti eszközigenyt átmeneti forrásokkal, a tartós eszközigenyt pedig tartós forrásokkal célszerű finanszírozni. A tőkeszükséglet meghatározását rugalmasan kell kezelni, hogy a szükségtelen kamatköltségek elkerülhetővé váljanak. A biztonság és a rugalmasság elve sokszor ellentétben állnak egymással. a vállalkozás pénzügyi politikájának a feladata az, hogy a finanszírozás folyamatosságát és biztonságát biztosítva a legkisebb költséggel járó optimális megoldást találja, ami a rugalmasság követelményeinek betartásával érhető el.

Run

A banknyelven az a jelenség, amikor az ügyfelek tömegével rohanják meg a bankok pénztárjait, hogy követeléseiket felvegyék.

S.W.I.F.T. - Nemzetközi Bankközi Pénzügyi Távközlési Társaság

A modern bankközi kapcsolattartás lehetőségét az 1973-ban létrejött S.W.I.F.T. teremti meg. A S.W.I.F.T. a Nemzetközi Bankközi Pénzügyi Távközlési Társaság, amelynek hazánk 1983 óta tagja. Jelenleg a legfejlettebbnek tekinthető nemzetközi pénzügyi információs rendszer, amely elektronikus bankinformációkkal működik.

Saját részvények

Alaptőként felüli vagyonából megszerezheti a saját, már teljesen befizetett részvényeit, az így megszerzett részvények együttes névértékének összege nem haladhatja meg az alaptőke egyharmadát.

Saját tőke.

A részvénytársaságok mérlegében a saját tőke az alaptőke, a tartaléktőke, az egyéb tartalékok, valamint a felhalmozott nyereség formájában jelenik meg. A csendestartalékok is a saját tőkehez tartoznak, ezt azonban a mérlegben nem tüntetik fel.

Saját tőke..

Jegyzett tőke. Tőketartalék. Eredménytartalék. Mérlegszerinti eredmény Előző évek áthozott vesztesége. Értékelési tartalék. Céltartalék.

Saját váltó.

Olyan váltó, amelynek kiállítója kötelező fizetési ígéretet tesz, hogy a váltóban feltüntetett összeget a megjelölt időpontban és helyen ki fogja fizetni.

Saját váltó..

Az olyan váltóügyletet, amelynek két szereplője van: kiállítója és rendelőnyese. Az elnevezés arra utal, hogy a kiállító saját nevében vállal kötelező érvényű fizetési ígéretet.

Semleges a műszaki haladás

Ha a munkaigényesség, a tőkeigényesség vagy a munka technikai felszereltsége közül valamelyik változatlan.

Semleges bankszolgáltatások

A semleges bankszolgáltatások révén a bankoknak követeléseik, illetve kötelezettségeik nem keletkeznek, hanem a szolgáltatás elvégzésének ellenértékéeként díjbevételekhez jutnak.

Sima beszédvény

Lényege, hogy a szállító az árut, és az áruhoz kapcsolódó okmányokat is elküldi egyidejűleg a vevő részére, s csak ezután kezdeményezi a beszédést.

Single European Market SEM - Egységes Európai Piac

Az ún. Egységes Európai Piac (Single European Market SEM) kialakításának terve 1985-ben a milánói értekezleten született, az EK állam-és kormányfőinek milánói csúcsertekezletén egy bizonyos "Fehér könyvben" 300 konkrét feladatot tűztek ki célul 1992 decemberéig végrehajtandóan. Kiegészítették és módosították a római szerződést. A végrehajtás szempontjából fontos Egységes Európai Okmány (Akta) 1987-ben lépett életbe. Fontos változás, hogy a döntéshozást a többségi elv alapjára helyezték.

a./ A Fehér könyv célkitűzései:

- Kereskedelem szabadsága:

- Szabad munkaerőmozgás: 1992-ben először közlekedhettek szabadon az EK polgárai az országok között útlevelük és náluk lévő termékek ellenőrzése nélkül.

Szabadon letelepedhetnek, tanulhatnak vagy munkát vállalhatnak. Ezt szabályozza a Schengeni megállapodás, mely 1995-ben lépett életbe (Benelux-államok, Franciaország, Olaszország, Németország, Görögország, Spanyolország, Portugália, Ausztria). A Közösségen kívüli utazásokra egységes közös útlevelet vezettek be. A S. országok egységesítették a nem közösségi országok állampolgáraival kapcsolatosan alkalmazott előírásokat. A szabad munkaerő vállalás már 1968-ban biztosították, de ez inkább az egyszerűbb fizikai és segédmunkára volt. Előrelépést jelentett, hogy széles körben kölcsönösen elismerték az iskolai és szakmai végzettségeket és képesítéseket. Természetesen munkát vállalni csak megfelelő nyelvismerettel lehetett. A tagországok lakói bármely országban szerezhetnek szakképesítést.

- Szabad Szolgáltatás végzés /áruszállítás, távközlés, bank és biztosítási ...tevékenységeknél is főként a cél a korlátozó intézkedések eltörlése volt.

- Telephely választás:

- Pénz-és tőkeforgalom szabadsága:

Adók harmonizálása, hitel-és tőkepiacok egységesítése és egyesítése. 1987-ben megszüntették a kereskedelmi hitelek nyújtására, a tőzsdén nem jegyzett értékpapírok adásvételére és az értékpapírok más EK országok tőzsdéjén való forgalmazására vonatkozó korlátozásokat. A Közösségen belül 1990-ig minden tőkeforgalmat érintő akadályt felszámoltak (Spanyolo., Poltugália, Görögö. És Írország haladékat kapott 95-ig). A teljes liberalizálás miatt az állampolgárok pénzüket bármely más ország valutájában és bankjában elhelyezhetik, részvényeket vásárolhatnak és hiteleket vehetnek igénybe. Az országokban jelenlévő eltérő adóterhek vagy szubvenciók jelentősen megváltoztathatják adott termék költségviszonyait és ezzel azok versenyképességét. Ezen változtattak az adózás egyszerűsítésével, a kettős adózás felszámolásával és az adóterhek közelítésével. Az adóharmonizálás kérdésében 1970-ben létrehozták a Value Added Tax rendszert (VAT). Ez a hozzáadott érték szerinti adó-> Mindig csak arra az értékrészre kell fizetni, amelyet a termelés és az elosztás lépcsőjében a termék teljes értékéhez hozzáadtak. Ezzel elkerülték az adóhalmozódást. Az adót az eladó fizeti és csak akkor veheti ki, amikor a termék gazdát cseréli. A VAT az egyes társadalmi csoportok között egyenletesebben osztja el az adókat. Közelíteni kellett a VAT rátákat is. 1992-től egységesen minimum 15%-os VA T ráta alkalmazása volt kötelező, néhány termék kivételével. A VAT egyenlő esélyt ad az adóterhek szempontjából valamennyi terméknek, függetlenül attól, hogy ki vagy nagy vállalatnál termelik. A VAT, mint többlépcsős adózás, a terheket a különböző társadalmi csoportok között egyenletesebben osztja el. A fogyasztási adók különböző rátái is nehézséget jelentettek, de ezt nem tudták egységesíteni (benzin adója).

- Fizikai akadályok megszüntetése: A nemzeti határokon történő ellenőrzések felszámolását jelentette, a vámok eltörlése után az áru mozgásának ellenőrzését is megszüntették.

- Technikai akadályok megszüntetése: nemzeti szabványok, termékekre vonatkozó előírások minden ami nem vámjellegű kereskedelem-politikai korlátozás, az tartozik ide tulajdonképpen.

Erre 3 megoldást javasoltak:

0 A nemzeti szabványok, előírások kölcsönös elismerése

0 Bizonyos területeken kötelező európai harmonizálást és egységesítést írtak elő, döntéshozás egyszerű szótöbbséggel, közösségi védjegyeket dolgoztak ki,

0 Az új szabványok bevezetésére notifikációs eljárást írtak elő. 1992-re a Fehér Könyv élkitűzéseinek 90-95%-a teljesült.

Single market - Egységes piac

A teljes liberalizációt, a belső piaci viszonyokat képviseli a "nem vámjellegű korlátok" teljes leépítése mellett. 1992-ben valósult meg az EU-ban.

Tőzsde szótár by pezo(9910903@citromail.hu)

SIS - Schengeni Információs Rendszer

- Egységes támogató információs adatbázis
- Különleges figyelmet igénylő személyeket és tárgyakat tartalmaz
- Sok félreértés miatt kritika
- 1999-ben több mint 8 millió adat

Skálahozadék

Az a mérték, amellyel a kibocsátás növekszik, ha valamennyi tényezőt ugyanolyan mértékben növeljük.

Ha mindkét termelési tényező felhasználását egyidejűleg, ugyanolyan mértékben, arányosan növeljük.. A skálahozadék az az arány, amely kifejezi, hogy a termelési tényezők egyidejű arányos növelése esetén hogyan alakul a termelés.

Smart money

Intézményi befektetők.

SNA - System Of National Accounts

Az ENSZ által ajánlott teljesítmény-számbavételi rendszer, amely a keynesi fogalmakra építve méri piaci viszonyok között a makrogazdaság folyó (számlákon megjelenő) teljesítményeit.

Termelésnek tekint minden tevékenységet kivéve a háztartásoknak saját maguk részére nyújtott szolgáltatását.

SNA rendszer: szerint számítjuk a jövedelmünket, ami minden anyagi és nem anyagi javakat számításba vesz.

SNA rendszer két nagy kimutatási rendszer:

FLOW: adott időszakra vonatkozó termelést vizsgál

STOCK: adott időpontra vonatkozó vagyoni állapotot vizsgál

Az SNA FLOW alapmutatói

Hazai típusú mutatók: a jövedelem kimutatás az országhatáron belül történí

Nemzeti típusú mutatók a kimutatás állampolgárság alapján történí.

Mindkettőn belül:

Bruttó kimutatás

Félbruttó kimutatás

Nettó kimutatás

GO:D Bruttó kibocsátás folyó termelő felhasználás

GDP: D(Bruttó hazai termék)az egy nemzetgazdaságban 1 év alatt létrehozott bruttó jövedelmet bruttó hazai terméknek nevezzük . Az SNA első számú alapmutatója.

NDP:D(Nettó hazai termék) a nettójövedelmet úgy kapjuk meg, ha a bruttó jövedelemből levonjuk az évi amortizáció összegét GDP- amortizáció= NDP

Egy nemzetgazdaság gazdasági szereplőinek egy év alatt az elsődleges elosztás során akár belföldről akár külföldről megszerzett összes bruttó jövedelmét bruttó nemzeti jövedelemnek GNI -nek - amortizáció a nettó nemzeti jövedelemnek NNI nek nevezzük

GNI amortizáció= NNI

GDP

+ hazai gazdasági szereplők külföldi munka és tőkejövedelem

- külföldi gazdasági szereplők hazai munka és tőkejövedelem

GNI bruttó nemzeti jövedelem

NDP

+ hazai gazdasági szereplők külföldi munka és tőkejövedelem

- külföldi gazdasági szereplők hazai munka és tőkejövedelem

NNI nettó nemzeti jövedelem

NNI+ amortizáció= GNI

STOCK típusú rendszer: a nemzeti vagyont mérjük.

Három szint:

Reálvagyon: tárgyasult vagyonok

Pénzügyi vagyon: pénzeszközök

Szellemi vagyon: emberi tényező tudás

SNA alapmutatói

- Bruttó kibocsátás (Jele: GO = Gross output) - a makrogazdaság teljesítményének teljesen halmozott értéke.

- Bruttó hazai termék (Jele: GDP=Gross domestic product) - az adott ország területén, az adott évben előállított, végső

felhasználásra szánt javak hozzáadott összértéke, függetlenül a termelők állampolgárságától.

- Nettó hazai termék (Jele: NDP = Net domestic product) - a bruttó hazai termék amortizációmentes értéke.

- Bruttó nemzeti termék (Jele: GNP = Gross national product) - az adott ország állampolgárai által az adott évben előállított, végső felhasználásra szánt javak hozzáadott összértéke, függetlenül a termelés színterétől.

- Nettó nemzeti termék (Jele: NNP = Net national product) - a bruttó nemzeti termék amortizációmentes értéke.

SNA mutatóinak értelmezése

Kiinduló számítási segédadat

- GO (Gross Output) bruttó kibocsátás - egy ország adott évi teljes termelése

- SNA alapmutatók rendszere

- I. hazai jellegű mutatók

- 1. GDP (Gross Domestic Product) bruttó hazai termék

- $GDP = GO - \text{termelő fogyasztás (hozzáadott értékmutató)}$

- GDP: adott országban 1 év alatt létrehozott végső felhasználásra kerülő késztermékek illetve továbbfeldolgozásra már nem kerülő félkész v. befejezetlen termékek

- exporttermékek

- félbruttó jellegű mutató

- 2. NDP (Net Domestic Product) nettó hazai termék

- $NDP = GDP - \text{amortizáció}$

- II. nemzeti jellegű mutatók

- 3. GNI (Gross National Income) bruttó nemzeti jövedelem

- $GNI = GDP + \text{külföldről kapott munka és tőkejövedelmek}$

- külföldre utalt munka és tőkejövedelem

- 4. NNI (Net National Income) nettó nemzeti jövedelem

- $NNI = NDP + \text{külföldről kapott munka és tőkejövedelem}$

- külföldre utalt munka és tőkejövedelmek

- III. nemzeti rendelkezésre álló jövedelem (Disposable Income)

- 5. GNDI - bruttó nemzeti rendelkezésre álló jövedelem (Gross National Disposable Income)

- $GNDI = GNI + \text{külföldről kapott transzferek, segélyek, juttatások}$

- külföldre kiutalt transzferek

- 6. NNDI - nettó nemzeti rendelkezésre álló jövedelem (Net National Disposable Income)

- $NNDI = GNDI + \text{külföldről beérkező transzferek}$

- külföldre transzferek

- vagy GNDI - amortizáció

- flow-jellegű mutatók: ezek a teljesítménymérés-mutatók 1 adott év nemzetgazdasági teljesítményét jellemzik

SNA röviden

I. megkülönböztet hazai és nemzeti jellegű mutatókat

- hazai: Adott országban bárki által megtermelt termelési értékeket tartalmazza

D országhatáron belül nem tesz különbséget magyar és külföldi állampolgár között

- nemzeti: **Da** magyar állampolgárok által bárhol a világon megtermelt termelési értékek

II. bruttó, félbruttó v. nettó jellegű mutatók

- bruttó: Daz 1 év alatt megtermelt teljes termelési értéket tartalmazzák, amely térbeli és időbeli halmozódást is magában foglal

- félbruttó: Damelyek a térbeli halmozódástól mentes termelési értékeket mutatják

Dfélbruttó=bruttó - térbeli halmozódás

Dtérbeli halmozódás: **Da** termékek a feldolgozás során az egyik üzemből a másikba kerülnek, és így az anyag többször kerül számbavételre

Dbruttó mutató - termelőfelhasználás=félbruttó mutató

- nettó: Dfélbruttó - időbeli halmozódás (amortizáció)

Dtérbeli és időbeli halmozódástól mentes

Dmár csak az élőmunka eredményét tartalmazza - új érték

Solow egyensúlyi növekedési üteme

Solow egyensúlyi növekedési üteme egyenlő a műszaki haladás növekedési üteme illetve a termelési tényezők növekedési ütemének parciális termelési rugalmasságukkal súlyozott átlagának összegével.

Tőzsde szótár by pezo(9910903@citromail.hu)

Solow szerint semleges a műszaki haladás

Solow szerint semleges a műszaki haladás, ha az változatlan bérszínvonal és növekvő tőke-munka arány (K/L) mellett nem változtatja meg a munkaigényesség (L/Y) nagyságát.

Spekuláció

Az árfolyam- és árváltozások kihasználása gazdasági előny szerzésére. a spekuláció tárgya lehet részvény, deviza, a tőzsdei kereskedelemben részt vevő más értékpapír és opciós szerződés.

Spekulációs hatás

A jelenséget, amikor későbbi időszakokra várható ár befolyásolja a jelenbeli vásárlásokat.

Spekulációs pénzkereslet

Az a készpénztartási igény, amelyet előre nem kiszámítható nyereség (pl. a tőzsdei árfolyamnyereség) szerzésére irányuló spekuláció motivál.

Spekulációs vétel

Részvényvásárlás a tőzsdén hossz reményében, miközben a fellendülésnek semmi jele.

Spekuláns.

A határidős piacok fontos szereplője; olcsón akar vásárolni, drágán kíván eladni; kockázatvállalással profitszerzés célja; tevékenysége nélkülözhetetlen a likviditáshoz.

Spekuláns..

A fedezeti ügyletkötők arra törekednek, hogy nyitott pozíciókat valamilyen határidős ellenügylet segítségével zárják. A spekulánsok ezzel szemben hajlandóak nagyobb kockázatot vállalni a határidős ügyletekkel a nagyobb haszon reményében. A spekulánsok lehetnek: árfolyam-emelkedésre számító, valamint árfolyam-csökkenésre számító spekulánsok.

Stabil egyensúly

A szimultán egyensúly (természetes munkanélküliség) mellett létezik, amelynél bármely piac egyensúlya magától helyreáll a másik piac egyensúlyának vonzása miatt.

Stabilizálás

- Csak is kizárólag a költségvetés feladata
- A kormányzati politikák általában vegyes költségvetési és monetáris politikák ezért előfordult, hogy a kettő keresztezi egymást
- A költségvetési eszközökkel történő stabilizálást a különböző elméletek vitatják
- A monetáris politika a stabilizálásban elengedhetetlen

Stackelberg-modell

A tökéletlen összejátszás egy lehetséges kvóta-vezérelt modellje. Duopól változatban a két azonosnak tekinthető vállalat közül az egyik (a vezető) azzal a feltételezéssel hozza meg kibocsátási döntését, hogy a másikat (a követőt) ez biztosan befolyásolja döntésében. A követő vállalat viszont a vezető független döntését feltételezi.

Stagfláció

Az 1970-es évek válságában az árszínvonal akkor is emelkedett, ha a termelés stagnált vagy visszaesett.

Standard & Poor's 500 index

Amerikai részvényindex, amely 425 ipari, 25 szállítási és 50közszolgáltató vállalat részvényeinek árfolyamán alapul.

Standard papírok (blue chip)

A legjelentősebb társaságok értékpapírai.

Statikus beruházás hatékonysági mutatók

- A beruházás átlagos jövedelmezősége
- A megtérülési idő
- A beruházások pénzeszközök forgási sebessége

Statikus egyensúly

Nyugalmi állapot, a gazdaság olyan helyzete, amelynek megváltoztatása senkinek sem érdeke.

Statikus elemzés

A modellek változói nem függenek az időtől, vagy ami ugyanaz, a vizsgálat által átfogott időtáv pillanatszerű.

Statikus módszerek

Viszonylag egyszerűek, azonban nem veszik figyelembe az időtényezőt.

A statikus számítások azzal az előnnyel rendelkeznek a dinamikus mutatókhoz képest, hogy gyorsan számíthatók, ugyanakkor az is igaz, hogy amennyiben egy beruházás életképtelen, tehát nem térül meg statikus számítás esetén, azon felesleges elvégezni az időigényes dinamikus számítások sorozatát, úgy sem lesz életképes.

Stop-loss megbízás

-> Veszteségkorlátozó megbízás.

Stratégia

A stratégia olyan koncepció, amely rögzíti a vállalkozás hosszú távú célkitűzéseit, meghatározza a célok megvalósulásához szükséges erőforrásokat, valamint a lényegesebb fejlesztési akciókat. Lehet 5 -10 év is. A vállalkozás sikerességének általános fontos feltétele a stratégia kialakítása és gyakorlati alkalmazása " Amelyik vállalat nem tervezi meg jövőjét, annak nem is lesz jövője." A stratégia lényeges szerepet tölt be a környezeti lehetőségek és a vállalkozások rendelkezésére álló erőforrások összehangolásában. A külső környezet a vállalkozás számára egyfelől lehetőségeket nyújt, másfelől fenyegetéseket is magában rejt. Ezeket a vállalkozásnak fel kell tárni, elemezni és értékelni kell. A stratégia nem más mint a környezetváltozáshoz való alkalmazkodás.

Stratégia - Adaptív típusú

Ez olyan cégekre jellemzők, amelyek bonyolult környezetben működnek, és tartózkodnak a jelentősebb stratégiai súlyú változásoktól, a bonyolult, gyorsan változónak úgy próbálnak megfelelni, hogy konfliktus feloldó eljárásokat alkalmaznak. Lényegét az egyedi döntések sorozata, valamint azok a vállalati szabályok alkotják, amelyek megszabják az egyes fontosabb döntések helyzetekben követhető magatartást. Behatárolják a vállalat mozgásterét. Az adaptív stratégiát általában a relatív megoldások jellemzik a proaktív kezdeményezéssel szemben. A jelentkező kihívásokra keresnek válaszokat, és nem új lehetőségek felkutatását helyezik előtérbe. A kis lépések politikája a jellemző. Nagy súlyt helyeznek a visszacsatolásra, korrekciókra.

Stratégia - Tervezői típusú

Alapvető jellemzője, hogy a stratégia módszeres tervezési tevékenység keretében alakul ki. Akkor alkalmazható, ha a vállalkozás elég nagy ahhoz, hogy viselni tudja a stratégia elemzés és a tervezés költségeit. Legdrágább, és legidőigényesebb. A világon mindenhol a nagyvállalatok és az erősebb közepes vállalatok alkalmazzák.

Stratégia - Vállalkozói típusú

A vállalkozói típusú stratégia nem tervezési folyamat eredménye. A vállalkozói stratégia a stratégiai fontosságú döntések sorozata nyomán alakul ki. Ezek a döntések elsősorban olyan témákra terjed ki, mint a működési kör alakítása, valamint a versenyképesség javítását célzó stratégiai akciók. Olyan cégekre jellemzők, ahol vállalkozás meghatározó szereplője a magánvállalkozó, aki egy kézben tartja nemcsak a tulajdonosi hatásköröket, hanem legfőbb menedzseri funkciókat is. Kisvállalkozások vagy az új vállalkozásoknál alkalmazzák. Ezek gyakran bátran vállalkoznak, kevés a vesztenivalójuk, és kevésbé elkötelezettek. A vállalkozói stratégiát az új lehetőségek keresése és a nagy lépések politikája jellemzi. Célja általában a növekedés.

Stratégia kialakulásának módjai

A tervezői típusú stratégia: alapvető jellemzője, hogy a stratégia módszeres tervezési tevékenység keretében alakul ki. Akkor alkalmazható, ha a vállalkozás elég nagy ahhoz, hogy viselni tudja a stratégia elemzés és a tervezés költségeit. Legdrágább, és legidőigényesebb. A világon mindenhol a nagyvállalatok és az erősebb közepes vállalatok alkalmazzák.

A vállalkozói típusú stratégia nem tervezési folyamat eredménye. A vállalkozói stratégia a stratégiai fontosságú döntések sorozata nyomán alakul ki. Ezek a döntések elsősorban olyan témákra terjed ki, mint a működési kör alakítása, valamint a versenyképesség javítását célzó stratégiai akciók. Olyan cégekre jellemzők, ahol vállalkozás meghatározó szereplője a magánvállalkozó, aki egy kézben tartja nemcsak a tulajdonosi hatásköröket, hanem legfőbb menedzseri funkciókat is. Kisvállalkozások vagy az új vállalkozásoknál alkalmazzák. Ezek gyakran bátran vállalkoznak, kevés a vesztenivalójuk, és kevésbé elkötelezettek. A vállalkozói stratégiát az új lehetőségek keresése és a nagy lépések politikája jellemzi. Célja általában a növekedés.

A adaptív típusú stratégia Ez olyan cégekre jellemzők, amelyek bonyolult környezetben működnek, és tartózkodnak a jelentősebb stratégiai súlyú változásoktól, a bonyolult, gyorsan változónak úgy próbálnak megfelelni, hogy konfliktus feloldó eljárásokat alkalmaznak. Lényegét az egyedi döntések sorozata, valamint azok a vállalati szabályok alkotják,

amelyek megszabják az egyes fontosabb döntése helyzetekben követhető magatartást. Behatárolják a vállalat mozgásterét. Az adaptív stratégiát általában a relatív megoldások jellemzik a proaktív kezdeményezéssel szemben. A jelentkező kihívásokra keresnek válaszokat, és nem új lehetőségek felkutatását helyezik előtérbe. A kis lépések politikája a jellemző. Nagy súlyt helyeznek a visszacsatolásra, korrekciókra.

Stratégiai marketing

- A vállalkozásoknak a jövőbeni környezetbe (?) való beilleszkedésével foglalkozik
- A folyamatos átalakítás (átalakulás) módszereit gyorsan átveszik és alkalmazzák
- A „belülről kifelé tekintés” szemlélete válik uralkodóvá, a külső kooperáció értéke nő
- A marketing tevékenység minden eleméhez értéket és árat rendelnek
- A marketing tényezői közül az információ fontossága emelkedik, ára és értéke nő

Stratégiai tervezés Cél-Eszköz hierarchia

- „Fenyőfa” struktúra
- Különböző szintek grafikus bemutatása
- A célok „teteje” a vállalkozás I. rendű célja
- Az „alsó szint” a „fölötte lévő szint” eszköze
- A „legalsó szint” operatív feladatokat tartalmaz

Stratégiai tervezés folyamat főbb szakaszai

1. A stratégiai elemzés, amely a külső környezet, valamint a vállalkozás belső helyzetének vizsgálata
2. A stratégiai célok meghatározása
3. A stratégia kialakítása, amely kiterjed az alternatívák kidolgozására és értékelésére, valamint a választott stratégia ügyében való döntésre is
4. A stratégiai akciók megtervezése, amelyek a stratégiai fejlesztési célok megvalósítását szolgálják

Stratégiai tervezés fő lépései

- Diagnózis (küldetés, előzetes célok, helyzetelemzés)
- Terápia (megoldások keresése)
- Tervezés (üzletági, funkcionális, pénzügyi, erőforrás, kapacitás)
- A terv véglegesítése, döntések, jóváhagyások
- A terv rendszeres aktualizálása Aki légvárat épít ne sajnálja a téglát!

Strukturális a munkanélküliség

Ha a munkakereslet és a munkakinálat struktúrája eltér egymástól. Lehet szakmai és regionális.

Strukturális költségvetés

Költségvetési kiadások és bevételek egyenlege a gazdaság potenciális kibocsátási szintjén tervezve.

Swap

Csere, egy azonnali ügylet és egy határidős ügylet összekapcsolása deviza, értékpapír és kamat estében.

Swap (csere) ügylet

A felek két pénzáramlás cseréjében állapotodnak meg, egy adott határidőn történő elszámolás keretében. A swap ügyletek leggyakoribb formáit különböző pénzáramlású, de hasonló típusú értékpapírok, vagy különböző kamatkövetelések vagy – kötelezettségek, illetve különböző devizában fennálló pozíciók cseréje jelenti.

Switch

-> Átváltás.

SWOT analízis

Egyfelől a vállalkozás belső erős és gyenge pontjainak feltárását teszi lehetővé, másfelől pedig a külső lehetőségek vizsgálatát teszi lehetővé.

- S = erősség
- W = gyengeség
- O = lehetőség
- T = fenyegetettség

Szabad jegyzés

Minden érdeklődő számára megvásárolható kibocsátás.

Szabad kereskedelem

Az állami szerepvállalás minimális, csupán a törvényi keretekre korlátozódik, képviselői Adam Smith és Dávid Ricardo

A lisez fairé szellemében az önérdéküket követő egyének az ország gazdagodását legjobban szolgáló erőként vesznek részt, bármilyen beavatkozás mérsékli a gazdaság növekedését és torzulást idéz elő.

Szabad tartalékok

Egy vállalat által képzett, a törvényi előírásokat meghaladó tartalékok.

Szabadkézi visszavásárlás

Adóskötelezvények oly módon, hogy a kibocsátó vásárolja fel azokat.

Szabadság, biztonság és jog térségének fokozatos kiépítése (ASZ)

- Amszterdami Szerződés 1. témaköre

- Alapelvek megerősítése: szabadság, demokrácia, emberi jogok védelme ? betartásuk a tagság előfeltételévé tesz az ASZ

- Súlyos és tartós megsértésükkor a tagállam szavazati jogát az ET-ban fel lehet függeszteni, de a kötelezettségektől nem tekint el az Unió

- „Szabadság, biztonság és jog térségének” fokozatos kiépítése ? Schengeni Egyezményből elemeket beépítettek és az 1. pillérbe vitték át:

- személyek ellenőrzése külső határokon
 - vízumpolitika
 - menedékjog
 - menekültek és üldözöttek védelme
 - országok állampolgárainak lakóhely megváltoztatásának szabadsága
 - illegális bevándorlás elleni küzdelem
 - vámügyi együttműködés
 - igazságügyi együttműködés a polgári peres ügyek területén
- 5 éves átmeneti időszak alatt egyhangú döntés ? majd: kodecizio (=együttdöntés)

Szabályozott szabad forgalom (Geregelter Freivekehr - GFV)

Párhuzamos tőzsdei kereskedelem német ajkú területeken olyan részvényekkel, amelyeket a hivatalos forgalomban nem jegyeznek.

Szamurajkötvény

Jenben a japán tőkepiacon kibocsátott olyan kötvény, amelynek kibocsátója külföldi.

Szavatoló tőke (biztosítás)

- Likviditás
- Jövedelmezőség
- Biztonság

Szavatolótőke

A biztosító saját tőkéje, amely arra szolgál, hogy a biztosító akkor is eleget tudjon tenni kötelezettségeinek, ha azokra a beszedett díjak és a tartalékok nem nyújtanak fedezetet. A szavatolótőke meglétét az (® ABIF) folyamatosan ellenőrzi.

Szavazati jog

A részvénytulajdonos joga a közgyűlés döntései meghozatalakor.

Szállítás (delivery)

Delivery (szállítás)

Számjeles betétszámla

Névtelen bankszámla, amely tulajdonosa nem igazolta személyazonosságát a banknál.

Számlaosztályok és a számlatípusok kapcsolata

Tekintsük át az egyes számlaosztályok és a számlatípusok kapcsolatát!

1-3. számlaosztályDEszközökD	Mérleg
4. számlaosztályDForrásokD	Mérleg
5. számlaosztályDKöltséghely- és viselőDEredménykimutatás (6-7. számlaosztályDKöltség- és viselőDEredménykimutatás) 8-9. számlaosztályDEredmény számlákD	Eredménykimutatás

Számlasoros elszámolás

A gazdasági esemény eszközök, források szerinti elszámolását számlasoros elszámolásainak nevezzük. Ennek eszköze a főkönyvi számla. Ennek szabályos formája a következő:

TD	Anyagszámla D	K
sorszám dátum szöveg	összeg D	sorszám dátum szöveg összeg

A számlasoros elszámolás lehetővé teszi, hogy egyes vagyonrészek állományáról és alakulásáról pontos képünk legyen, de nem teszi lehetővé a gazdasági események időrendi sorrendben való nyilvántartását. A számlasoros elszámoláson kívül szükség van a gazdasági események időrendi sorrendbe való könyvelése is. Az időrendi sorrendbe való könyvelést idősoros elszámolásnak nevezzük. Ennek eszköze a napló.

Számlázási, illetve nyugta adási kötelezettség

Az adóalany a termékértékesítésnél, illetve szolgáltatásnyújtásról adóigazolási ellenőrzésre alkalmas bizonylatot köteles kibocsátani:

- Egyszerűsített számla
- Számla
- Számlát helyettesítő okmány
- Nyugta

Számvitel - Érdekvédelmi szervezetek

A munkavállalói érdekeket az összefogás, egységes fellépés erősebben képviselni képes szervezetek. Érdekeik a munkavállalói érdekekkel megegyeznek, bár egyes esetekben elkülönült érdekek is jelentkezhetnek, informálódási lehetőségei a közös fellépésből eredően jobbak, mint az egyedi munkavállalóknak.

Számvitel - Hatósági, kormányzati és költségvetési szervek

A nemzetgazdaság irányító szerveiben testesül meg, amelyek a társadalmi rend fenntartása érdekében szabályokat alkotva biztosítják a jogi környezetet, illetve a központi feladatok végrehajtása érdekében jövedelmet vonnak el a vállalkozástól, és azokat újra elosztva biztosítják a csak nemzetgazdasági szinten képviselhető célok megvalósítását (pl.: APEH, TB, VPOP, önkormányzatok, illetékhivatal, egyéb).

Alapvető érdekelttség a (minél nagyobb) jövedelem-elvonás hosszú távú fenntartása, ennek feltétel a gazdálkodó egységek hatékony, jövedelmező működése és növekedése.

Központi szabályozási szerepköréből és hatósági jogköréből adódóan az információáramlás követelményeit érdekei szerint alakítva törvényi szintre emelve képes érvényesíteni.

Számvitel - Hitelezők

A gazdasági egység igénye alapján - működtetése, bővítése érdekében - rövid, vagy hosszú időre ideiglenesen (pénz) eszközöket bocsátanak az egység rendelkezésére.

Érdekeltek az összeg és kamatai visszaáramlásában, ezáltal a vállalkozás rövidebb, hosszabb ideig történő fennállásában, fizetőképességének, jövedelmének alakulásában.

A hitelnyújtást megelőzően az információk áramlása jellemzően a hitelező elvárásainak megfelelően zajlik azt követően ezek is belesimulnak az általános információszolgáltatási követelményekbe.

Számvitel - Közvélemény

A lakosság és a gazdálkodó egység közelében működő egyéb vállalkozások, egyéb szervezetek (környezetvédők, politikai szervezetek, stb.). A gazdasági egységhez való viszonyukat meghatározza annak szerepe a munkahelyteremtésben, a környezetvédelemben, a konkurencia kialakulásában, stb. Információs csatornákat a társadalmi elvárások és a szabályozási környezet teremt.

Számvitel - Managerial Accounting

Olyan nyilvántartási elszámolási és beszámolási rendszer, amely objektív információkat szolgáltat a gazdálkodók és a nem nyereség orientált szervezet vagyoni, pénzügyi és jövedelmi helyzetéről.

Számvitel - Munkavállalók

A gazdasági egységnél alkalmazott magánszemélyek, akik közvetlen irányítói, illetve résztvevői a gazdasági egység működtetésének.

Ez a kör sem egységes érdekei és azok képviselési lehetőségei tekintetében, a vezető állású munkavállalók jövedelme és presztízse is függ a vállalkozás méretétől, a beosztott munkavállalóknál ez kevésbé jellemző.

Mindkettőre vonatkozik, hogy folyamatos alkalmazásuk, jövedelmük kitermelési képessége függ a vállalkozás eredményétől, növekedésétől, fizetőképességétől, a vállalkozás fennmaradásától.

Információ ellátottsága a vezetőknek beosztásuknál fogva teljes, a beosztottak esetén ez kevésbé jellemző és a belső kommunikációs csatornák működése is sok vállalkozás esetén korlátozott.

Számvitel - Piaci partnerek

Az üzleti forgalom lebonyolításánál partnerei a gazdálkodási egységnek.

A szállítók a szükséges erőforrások (anyag, áru, eszközök, szolgáltatások) rendelkezésére bocsátása során, a vevők a kibocsátott eszközök, szolgáltatások megvásárlása által válnak partnerévé a gazdálkodó egységnek.

Érdekük a gazdasági egységgel kialakított kapcsolatok fenntartása, bővítése, amely függ a tevékenység folyamatos fenntartásának lehetőségeitől, illetve a fizetőképességétől.

Az információáramlás a szabályozási környezet és a társadalmi elvárások szerint alakul, az üzleti érdekek és a kiszolgáltatott helyzet befolyásolják alapvetően.

Számvitel - Tulajdonosok

A gazdálkodási egységbe vagyontartóként tartósan befektető természetes vagy jogi személyek, akik így közvetlenül tulajdonosai a vállalkozás által birtokolt

vagyoni elemeknek, lehetnek elkülönült tulajdonosok vagy aktív résztvevői a gazdálkodásnak.

A tulajdonosok érdekeit nem lehet egységesen vizsgálni, hiszen a kisebb szervezetek nem elkülönült (ügyvezető, alkalmazott) tulajdonosai teljesen más

alapokon döntenek befektetéseikről, mint a nagy vállalkozások (Rt-k) elkülönült kis, illetve nagy befektetői.

Általánosságban el lehet mondani, hogy vagyonuk

értékének növelésében (vagyis az eredményben és az ebből származó osztalékban), valamint a befektetések piaci értékének alakulásában érdekeltek. A

befektetésben rövidtávon gondolkodók a keletkezett jövedelem kiosztásában a hosszabb távon gondolkodók a vállalkozásban hagyott tőke növekedésében érdekeltek

elsősorban.

Az információt a „belső” körben levők közvetlenül, az elkülönült tulajdonosok a társadalmi elvárásoknak, szabályozásnak megfelelő információs csatornákon

keresztül kaphatnak.

Számvitel célja

A gazdasági egység vagyoni, pénzügyi és jövedelmi helyzetéről megbízható és valós képet adni az egységgel kapcsolatba kerülő minden érdekhordozó számára.

Tehát egy konkrét gazdasági egységről kell információt adni - így egy adott szabályozási körben több egység információi összehasonlíthatók, ami alapján meg tudjuk határozni a befektetésük, egyéb gazdasági lépésük irányát.

Számvitel feladata

A megtörtént gazdasági eseményekről használható adatokat emeljen ki, rögzítse azokat, majd speciális eszközeivel feldolgozva rendszerezze és összesítse, ezzel a döntésekhez alapot adó információkká alakítsa azokat. Ezáltal lehetővé tegye a törvényben előírt beszámoló készítési kötelezettség teljesítését.

Számvitel fogalma

A számvitel fogalma három vetületben határozható meg:

- Gyakorlati tevékenység: az adatok rögzítésének, összegyűjtésének, rendszerezésének, összesítésének, speciális feldolgozásának, ellenőrzésének és megőrzésének folyamata;

- Megjelenési formája szerint: az adatokat tartalmazó okmányok, dokumentumok összessége;

- Módszertan szerint: mely a feldolgozás rendszerét, alapvető céljait határozza meg, alapjául a gyakorlati megoldásoknak.

Számvitel szerinti gazdálkodók

- a) A vállalkozók
- b) Az államháztartás szervezetei
- c) Az egyéb szervezetek
- d) A Magyar Nemzeti Bank
- e) Valamint az általuk, illetve természetes személy által alapított egészségügyi, szociális és oktatási intézmény

Számvitel tárgya

A számvitel tárgya egy adott gazdálkodó szervezet, amelynek specialitásait figyelembe véve kell kialakítani a saját számviteli rendszerét, annak érdekében, hogy a gazdálkodó vagyoni, jövedelmi helyzetét befolyásoló eseményeket teljes körűen, folyamatosan, részletes és összevont adatokat természetes mértékegységben és értékben képes legyen követni, sajátos zárt rendszerén belül rögzíteni és ellenőrizni, illetve arról a különböző szabályoknak megfelelő, valós, megbízható képet nyújtani az érdeklődőknek.

A számvitel a naturál és pénzügyi mozgásokat elemi mozzanatokra bontja, majd egyes lépéseiről (események) eldönti, hogy számviteli szempontból figyelembe vétele szükséges (gazdasági esemény) vagy nem. A gazdasági eseményekről bizonylatot készít, majd ezt a dokumentumot feldolgozza - a beszámoló összeállítási célt szem előtt tartva - a könyvelés ellenőrzéseket biztosító, zárt rendszerében.

Számvitel területei

- Beszámolási rendszer
- Könyvvitel
- Önköltségszámítás
- Bizonylati rend

Számviteli alapidokumentumok három alaptípusa

- A mérleg a gazdálkodó vagyonának adott időpontbeli pillanatfelvételét jelenti. A mérleg adatai tehát statikus (stock, állományi) mutatók, melyek adott időpontban, az üzleti éve fordulónapján értelmezhetők. Meg tudjuk állapítani, hogy adott időpontban mennyi az adósságállományom, ingatlanvagyonom, készletértékem stb., ezzel szemben nem értelmezhető az árbevétel, a költségszint egy időpillanatban. Ez utóbbi mutatókat nevezzük dinamikus (forgalmi, flow) jellegű mutatóknak. Erre példa az eredménykimutatás és a cash flow.

- Az eredménykimutatás adott időszak, az üzleti év alatt a vállalkozás számviteli eredményét mutatja. Fontos megjegyzés, hogy a számviteli bevételnek nem feltétele a tényleges pénzbefolyás, azaz árbevételnek minősül a vevők által elfogadott, de még ki nem egyenlített számla összege is.

- A cash flow kimutatás ezzel szemben a vállalkozás tényleges pénzmozgásáról ad képet. Szintén egy időszak alatt értelmezhető, flow jellegű kimutatás. A továbbiakban árbevétel/költség(ráfordítás) terminológiát az eredménykimutatásra, a bevétel/kiadás kategóriákat a tényleges pénzmozgás szemléltetéseként a cash flow kimutatásra használjuk.

Számviteli alapelv - Bruttó elszámolás elve

A bruttó elszámolás elve. A bevételek és a költségek (ráfordítások), illetve a követelések és a kötelezettségek egymással szemben nem számolhatók el. A bruttó elszámolás elve tehát azt jelenti, hogy ha pl.: értékesítünk egy eszközt, akkor nem az eredményt (nyereséget vagy veszteséget) könyveljük, illetve mutatjuk ki a beszámolóban, hanem külön-külön az eredmény összetevőit, azaz a bevételt és a költséget (ráfordítást), így megállapítható, hogy azok milyen hatást gyakoroltak az eredmény alakulására. Amennyiben a vállalkozásnak egy másik vállalkozással szemben követelése és kötelezettsége is van, úgy külön-külön ki kell azt mutatni, nem lehet csak a kettő különbségét könyvelni, illetve a mérlegben bemutatni.

Számviteli alapelv - Egyedi értékelés elve

Az egyedi értékelés elve. Az eszközöket és a kötelezettségeket a könyvvezetés és a beszámoló elkészítése során egyedileg kell rögzíteni és értékelni. A beszámoló elkészítése során - a tartalom elsődlegessége a formával szemben, a lényegesség és a költség-haszon összetevése számviteli alapelvek alapján - az egyedi értékelés elve az SZT szerinti esetekben sajátosan is érvényesülhet.

Számviteli alapelv - Folytonosság elve

A folytonosság elve. Az üzleti évnitő adatainak meg kell egyeznie az előző üzleti év záró adataival. Az egymást követő években az eszközök és források értékelése, az eredmény számbavétele csak a számvitelről szóló törvényben meghatározott szabályok szerint változhat.

Ha az előző évi értékelési számbavételi elveket - a körülmények tartós módosulása miatt - a gazdálkodó megváltoztatja, akkor a változtatást előidéző tényezőket, azok számszerűsíthető hatásait a beszámolóban (kiegészítő mellékletben) külön meg kell adni. Az alkalmazott értékelési elvek viszonylagos állandósága elősegíti a következetesség elvének érvényesülését is. A folytonosság elvét érvényesíteni kell akkor is, ha a vállalkozó könyvvezetését, beszámolóját megváltoztatja. Ennek érdekében speciális feladatokat kell végrehajtani, melyekkel később foglalkozunk.

Számviteli alapelv - Időbeli elhatárolás elve

Az időbeli elhatárolás elve. Az éves beszámolót, egyszerűsített éves beszámolót készítőknél (kettős könyvvitelt vezető) az olyan gazdasági események kihatásait, amelyek két vagy több évet is érintenek, az adott időszak bevételei és költségei között olyan arányban kell elszámolni, ahogyan azaz alapul szolgáló időszak és az elszámolási időszak között megoszlik. (Nem alkalmazható egyszeres könyvvitelt vezetőknél!) Ez az alapelv segíti elő a teljesség és az Összemérés elvének érvényesítését a kettős könyvvitelt vezető vállalkozásoknál.

Számviteli alapelv - Költség-haszon összevetésének elve

A költség-haszon összevetésének elve. A beszámolóban (mérlegben, eredménykimutatásban, kiegészítő mellékletben) nyilvánosságra hozott információk hasznosíthatósága (hasznossága) álljon arányban az információk előállításának költségeivel.

Számviteli alapelv - Lényegesség elve

A lényegesség elve. Lényegesnek minősül a beszámoló szempontjából minden olyan információ, amelynek elhagyása vagy téves bemutatása - az ésszerűség határain belül - befolyásolja a beszámoló adatait, felhasználók döntéseit.

A lényegesség függ a tétel vagy tévedés nagyságától, tehát ún. küszöbérték meghatározását teszi szükségessé, melyeket a számviteli politikában rögzíteni kell, általában azonban a vállalkozónak kell az adott körülmények között megítélni az információ jelentőségét.

Számviteli alapelv - Óvatosság elve

Az óvatosság elve. Nem lehet eredményt kimutatni akkor, ha az árbevétel, a bevétel pénzügyi realizálása bizonytalan. A tárgyévi eredmény meghatározása során az értékvesztés elszámolásával, a céltartalék képzésével vehető figyelembe az előrelátható kockázat és feltételezhető veszteség akkor is, ha az a mérleg fordulónapja és a mérlegkészítés időpontja között vált ismertté. Az értékcsökkenéseket és az értékvesztéseket el kell számolni, függetlenül attól, hogy a tárgyév eredménye nyereség vagy veszteség.

Számviteli alapelv - Összemérés elve

Az összemérés elve. Az éves beszámolót, egyszerűsített éves beszámolót készítőknél (kettős könyvvitelt vezető) az adott időszak eredményének meghatározásakor a tevékenységek adott időszaki teljesítésének elismert bevételeit és a bevételeknek megfelelő költségeit, ráfordításait kell számításba venni, függetlenül a pénzügyi teljesítéstől. A bevételeknek és a költségeknek ahhoz az időszakhoz kell kapcsolódnuk, amikor azok gazdaságilag felmerültek.

Az egyszeres könyvvitelt vezetőknél a teljesség és az összemérés elve olyan formában módosul, hogy az árbevétel, a bevétel, a költségeket - az értékcsökkenési leírás kivételével - a pénz tényleges beérkezése és kifizetése időszakában kell elszámolni.

Számviteli alapelv - Tartalom elsődlegessége a formával szemben elve

A tartalom elsődlegessége a formával szemben elve. A beszámolóban és az azt alátámasztó könyvvezetés során a gazdasági eseményeket, ügyleteket a tényleges gazdasági tartalmuknak megfelelően - az SZT alapelveihez, vonatkozó előírásaihoz igazodóan - kell bemutatni, illetve annak megfelelően kell elszámolni.

Számviteli alapelv - Teljesség elve

A teljesség elve: Tartalmi szempontból azt jelenti, hogy a vállalkozásnak könyvelnie kell és az éves beszámolóban, egyszerűsített éves beszámolóban szerepeltetnie kell minden, a tárgyban történt és rögzített, valamint a tárgyévre vonatkozó - a fordulónap után, de még a mérlegkészítés előtt ismertté vált gazdasági eseményt, amely az eszközökre, forrásokra és az eredményre hatással van. A valós és megbízható kép bemutatásához elengedhetetlen azoknak a hatásoknak az érvényesítése, amelyek a fordulónappal lezárt év működéséből következnek. Az elv teljesülésének feltétele a valódiság, az összemérés és az időbeli elhatárolás számviteli alapelvek együttes alkalmazása.

Számviteli alapelv - Valódiság elve

A valódiság elve: A könyvvitelben rögzített és a beszámolóban szereplő tételeknek a valóságban is megtalálhatóknak, bizonyíthatóknak, kívülállók által is megállapíthatóknak kell lenniük.

A mérlegben bemutatott eszközök és források létezésének bizonyítására a leltár szolgál. Az aláírásokkal is hitelesített leltár tételesen tartalmaz mennyiségi és értékadatokat, amely a már könyvelt adatok ellenőrzését segíti.

Számviteli alapelv - Vállalkozás folytatásának elve

A vállalkozás folytatásának elve: A beszámoló elkészítésekor és a könyvvezetés során abból kell kiindulni, hogy a gazdálkodó a belátható jövőben is fenn tudja tartani működését, folytatni tudja tevékenységét, nem várható a működés beszüntetése vagy bármilyen okból történő jelentős csökkenése.

Ezen elv érvényesülése mellett a gazdálkodó vagyontárgyait a számvitelről szóló törvényben előírt módon értékeli. Amennyiben az üzletmenetre ez az elv nem érvényesül (pl. a vállalkozás megszűnése, étalakulása, stb. miatt), akkor az eszközöket és a kötelezettségeket az adott körülmények mellett, külön jogszabályban előírt sajátos értékeléssel kell számításba venni.

Számviteli érdekhordozók

A vállalkozásokkal kapcsolatba kerülő természetes és jogi személyek összessége, akiknek/amiknek valamilyen érdekük (gazdasági, jogi, erkölcsi) kapcsolódik a vállalkozás tevékenységéhez.

Számviteli információcsere szereplői

- Tulajdonosok, beleértve azokat a szereplőket is, akik a tulajdonjog megszerzését tervezik (potenciális tulajdonosok)
- A hitelezők, beleértve azokat is, akik a vállalat részére hitelnyújtást terveznek
- A vállalati vezetők
- A munkavállalók
- A piaci partnerek, beleértve a potenciális vevőket és szállítókat is
- Az állami költségvetés

Számviteli költség.

Az adott évben felmerülő, számvitelileg nyilvántartható, a termékek előállításához szükséges folyó költségek, amelyek a teljes explicit és az elszámolható

implicit költséget tartalmazzák.

A vizsgált évben felmerült és a számviteli rendszerben nyilvántartott költség. Pl.:

- Folyó költség
- Az adott évi tartós lekötések
- Elszámolható amortizáció

Változó költség + Fix költség

Számviteli költség..

Az explicit és elszámolható implicit költségek (amortizáció) összege.

Számviteli politika

A vállalkozás vagyoni, pénzügyi és jövedelmi helyzetének megbízható bemutatása érdekében nélkülözhetetlen a számviteli politika elkészítése és az abban szabályozott kérdések következetes végrehajtása. Ezek segítségével biztosítható, hogy a beszámoló minden egyes része értelmezhető legyen.

A számviteli törvény 1997. január 1-től előírja, hogy a törvényben rögzített alapelvek, értékelési előírások alapján ki kell alakítani, és írásba kell foglalni a gazdálkodó adottságainak, körülményeinek leginkább megfelelő - a számviteli törvény végrehajtásának módszereit, eszközeit meghatározható számviteli politikát.

A helyes számviteli politikához nélkülözhetetlen a vállalkozás teljes, átfogó ismerete (tevékenységek, piaci pozíciók, üzleti tervek, stratégia, technikai felszereltség, stb.) végrehajtása során (ki)alakítható a vállalkozás bemutatásának információs rendszere, illetve arra épül:

- A számviteli rendszer
- Az adatfeldolgozás módja
- A beszámoló egyes részeinek tartalma
- A különféle ellenőrzések rendszere
- A könyvvizsgálat elvégzése

A számviteli politikában rögzíteni kell azokat a gazdálkodóra jellemző szabályokat, előírásokat, módszereket, amelyekkel meghatározza, hogy mit tekint a számviteli elszámolás szempontjából:

- Lényegesnek
- Az ellenőrzés, önellenőrzés során jelentősebb összegű hibának
- Adósonként együttesen kisösszegűnek
- Nem jelentősnek
- Fajlagosan kis értékűnek

Az előbbieken túlmenően a számviteli politika keretében el kell készíteni:

- Az eszközök és források leltárkészítési és leltározási szabályzatát,
- Az eszközök és források értékelési szabályzatát
- Az önköltség számítás rendjére vonatkozó belső szabályzatot
- A pénzkezelési szabályzatot

Számviteli politika irányadása

A fő kérdésekben a Számviteli politika kell, hogy irányt adjon. Ebben kell előzetesen meghatároznia a vállalkozónak - többek között a következőket:

- A mérlegformák közötti választását
- Az eredménykimutatás eljárásai és formái közötti választását
- A költségelszámolás rendszerét (kapcsolva az önköltség-számítási szabályzatot), az értékelés alkalmazott módszereit (befektetett eszköz-, készlet-, értékpapír-, követelés-, kötelezettség-, értékelés módszereit, az értékcsökkenés, értékvesztés elszámolásának szabályait)
- A kiegészítő melléklet tartalmát
- A leltározás gyakoriságára és lebonyolítására vonatkozó szabályokat (leltárkészítési és leltározási szabályzat), valamint
- A készpénz kezelésére vonatkozó előírásokat (pénzkezelési szabályzat)
- A fordulónapot
- A mérlegkészítés időpontját, stb.

Számviteli profit

A bevételek és a számviteli költségek különbsége. A normál profit és a gazdasági profit összege, azaz a profit nagysága számviteli értelemben.

Nettó profit + Gazdasági profit

Számviteli szabályozás

A szabályozást az adott ország gazdasági, történelmi, politikai viszonyain kívül más nemzetekkel való kapcsolata is befolyásolja. A nemzetközi összehasonlítások érdekében különböző szervezetek általános irányelveket dolgoztak ki, amelyekhez az egyes országok igazíthatják a szabályait. Az integrációs törekvések miatt ezt az egyes nemzetek igyekeznek minél inkább átvenni. Hazánkban az 1992-től hatályos Számviteli törvény (1991. évi XVIII. tv) a Nemzetközi Számviteli Standardok és az Európai Közösség Irányelvei alapján készült. 2000-ben bekövetkezett újrakodifikálása is az Európai Unió elvárásához való közeledés követelményéből fakad, jelenleg érvényes szövege 2000. évi C. törvényben került megfogalmazásra.

Egy nemzeten belül a szabályozás általános - minden gazdálkodóra, szervezetre alkalmazandó - szabályokat és speciális követelményeket (rendeletek) határozhat meg, figyelembe véve az egyes népgazdasági ágak, ágazatok különleges jellemzőit (pl.: pénzügyintézetek, költségvetési intézmények).

A szabályozás tartalmát tekintve lehet:

- Tétéles, minden ismert esemény leképezési módját részletesen leíró, és
- Keret jellegű, vagyis az elszámolás során alkalmazandó elveket, általános szabályokat meghatározó

A számvitel szabályozását szolgáló irányelvek, előírások, törvények kialakítása során a különböző érdekhordozók - erőviszonyainak megfelelő súllyal - gyakorolnak befolyást, ezzel alakítva a gazdálkodó szervezetek információközlési kötelezettségeit.

A Számviteli törvény hatálybalépéséig 1991. december 31-ig a Pénzügyminisztérium által kiadott - ágazati számlakeretek - tétéles előírás formájában szabályozták a számvitelt. Az igen gyorsan változó gazdasági igények kielégítésére ez a módszer nem volt megfelelő, évente igen komoly változásokat kellett figyelembe venni, így is sok

nem szabályozott kérdés maradt, amelyek megoldására semmilyen szabály nem volt alkalmazható. A nem szabályozott esetekre a Pénzügyminisztériumtól egyedi állásfoglalást kellett kérni. 1992-ben a törvényi szabályozás keret jellegűvé alakult, amely a változó követelményekhez sokkal rugalmasabban alkalmazkodik, hiszen általános előírásai az új problémák megoldásánál is alkalmazhatók. A számviteli területen dolgozó szakemberektől a tételes előírások hiánya miatt ez a forma lényegesen nagyobb, rendszerszemléletű tudást igényel.

A szakmai szervezetek szakmai standardok megalkotásával segíthetik az egyedi problémák megoldásában az egységes módszerek kialakítását, jelenleg hazánkban ez még nem valósul meg, ezért az újrakodifikáció során több tételes előírás - mely nem igényelne törvényi szintű szabályozást - a Számviteli törvény részeként került megfogalmazásra. A hazai számviteli standardok kialakítása jelenleg van folyamatban.

A gazdálkodóknak egyedi megoldásaikat részletesen meg kell határozniuk olyan saját, belső szabályzatok készítésével, mint a számviteli politika, a számlarend, leltározási, értékelési szabályzat, stb., a választott megoldásokban figyelemmel kell lenniük a törvényi és rendeleti előírások betartására.

A magyar számvitel 1992-től érvényes szabályozása figyelembe vette a számvitel nemzetközi szabályozásának előírásait is. A törvénymódosítások, valamint a 2000. évi újrakodifikált számviteli törvény a Nemzetközi Számviteli Standardok és az Európai Gazdasági Közösség számvitelre vonatkozó irányelveinek

előírásait építette be folyamatosan a hazai szabályozásba.

A Nemzetközi Számviteli Standardok (International Accounting Standards, IAS) az 1973-ban alakult Nemzetközi Számviteli Standard Bizottság (International Accounting Standards Comitee, IASC), illetve 2002-től annak helyébe lépő, IASB több, mint 110 ország, több mint 150 szakmai szervezete és azok számviteli szakemberei segítségével kidolgozott olyan iránymutatások, melyek a felmerülő problémák folyamatos feldolgozásával rendszeresen megújuló ajánlásrendszert képviselnek. A nemzeti szabályozások az egyedi előírásaikat igyekeznek ezek szellemében kidolgozni, illetve módosítani. A megújult IASB a Nemzetközi Számviteli Standardok helyébe - azokat felülvizsgálva, korszerűsítve - egy új standardrendszert léptet életbe, a Nemzetközi Pénzügyi Beszámolási Standardokat (International Financial Reporting Standards, IFRS) néven.

Az Európai Gazdasági Közösség irányelveit a tagországok azon törekvése alakította ki, hogy az együttműködés különböző területeire vonatkozó előírások egységesítése segítse az összefonódó gazdasági rendszer működését. A megfogalmazott irányelvek közül három vonatkozik a számvitel szabályozására: a 4. számú irányelv a meghatározott jogi formájú gazdasági társaságok éves beszámolóival, a 7. számú irányelv a konszolidált beszámolóival és a 8. számú irányelv a könyvvizsgálatra vonatkozó szabályozással foglalkozik. Ezen kereteken belül minden országnak ki kell dolgoznia a saját, részletesebb számviteli szabályait.

A magyar számviteli szabályozás - az Európához való csatlakozás jegyében - alapvetően ezek alapján került kialakításra. 1992-ben hazánkban a szabályozás törvényi szinten történt meg, az alapelvek a IAS alapján, míg az egyes speciális területek és kérdések szabályozása az EGK 4., 7., 8. irányelvére épülve került kialakításra. A Számviteli törvény - a nemzetközi elvárásokkal összhangban - többnyire nem tételes előírásokkal dolgozik, alapvetően az egyedi és a konszolidált beszámolóknak a tartalmi szabályozását tekinti céljának.

A számvitel az a gyakorlati tevékenység, amely a gazdálkodás folyamatait meghatározott rendszerben, időrendben folyamatosan megfigyeli és feljegyzi, rendszerezi, feldolgozza, ahol szükséges a folyamatokat különböző szempontok szerint magyarázza.

A magyar számviteli rendszer - a németországi, franciaországi gyakorlattal összhangban - törvényi szinten szabályozott. A szabályozás középpontjában a gazdálkodásról készített éves beszámoló áll, illetve az elkészítéséhez szorosan kapcsolódó számviteli alapelvek és fogalmak, értékelési szabályok. Az angolszász országokban a számviteli alapelveket sokkal inkább irányelvek, standardok és konvenciók szabályozzák.

Számviteli számlaosztályok

Az első négy számlaosztály a vállalkozás vagyont, az eszközöket és a forrásokat tartalmazza, az alábbi bontásban, biztosítva a mérleg elkészítéséhez szükséges adatokat:

1. számlaosztály:

Befektetett eszközök: immateriális javak, tárgyi eszközök (ideértve az üzembe nem helyezett beruházásokat is), valamint a befektetett pénzügyi eszközök;

2. számlaosztály:

Készletek: vásárolt és saját előállítású készletek;

3. számlaosztály:

A vevőkkel, az adósokkal, munkavállalókkal és a tagokkal, az állami költségvetéssel és az egyéb szervezetekkel szembeni követelések, a pénzeszközök, a forgatási célú értékpapírok, továbbá az aktív időbeli elhatárolások;

4. számlaosztály:

Források: a saját tőke, a céltartalékok, a hátrasorolt, a hosszú és rövid lejáratú kötelezettségek, valamint a passzív időbeli elhatárolások;
Az eredménykimutatás elkészítéséhez és az adózott eredmény megállapításához szükséges adatokat az 5. és 8-9. számlaosztály számlái tartalmazzák.

5. számlaosztály:

Költségnemek: a költségeket költségfajták (az eredménykimutatás összköltség eljárása épülő formájának megfelelő csoportosítás) szerint tartalmazza. A számlaosztályon belül - az eredménykimutatást összköltség eljárással készítő vállalkozónak - elkülönítetten kell kimutatni az - egyébként költségnemnek, költségmegtérülésnek nem minősülő - aktivált saját teljesítmények tárgyévi értékének változását, mint a vele azonos nagyságú közvetlen költségek fedezetét és az értékesítésre nem került teljesítmények közvetlen önköltségével azonos értékét.

8. számlaosztály:

Ráfordítások: az eredménykimutatás választott formájának megfelelő bontásban ide átvzetésre, vagy könyvelésre került alapvető tevékenységgel kapcsolatos eredményt csökkentő tételeket, illetve az egyéb ráfordításokat, a pénzügyi műveletek ráfordításait, a rendkívüli ráfordításokat és az eredményt terhelőadókat.

9. számlaosztály:

Hozamok között kell kimutatni az értékesítés árbevételét, az egyéb bevételeket, a pénzügyi műveletek bevételeit, a rendkívüli bevételeket.

A 6.-7. számlaosztály a gazdálkodó döntésének megfelelően használható a vezetői információk biztosítására. E számlaosztályok szabad használata lehetővé teszi a vállalkozáson belüli egységek elszámoltatását, a költséggazdálkodás, az önköltségszámítás sajátos rendszerének kialakítását. A tizedik, a 0. számlaosztály a mérleg és eredménykimutatás-tételeket közvetlenül nem befolyásoló nyilvántartási számlákat tartalmazhatja.

Az egyes számlaosztályok közül:

az 1-4. számlaosztályban **Da** mérleg elv,
az 5-7. számlaosztályban **Daz** üzemgazdasági elv,
a 8-9. számlaosztályban **Da** rentabilitási elv érvényesül.

Számviteli törvény az eszközök bekerülési értéke

- A bekerülési (beszerzési) értéket: minden más gazdálkodótól, illetve számviteli törvény hatálya alá nem tartozó egyéb személytől, szervezettől vásárolt, vagy azoktól egyéb módon származó eszköz esetében,

- A bekerülési (előállítás) értéket: minden, a vállalkozáson belül előállított termék, vagy nyújtott szolgáltatás esetében, függetlenül attól, hogy az értékesítésre vagy egyéb módon átadásra kerül-e más gazdálkodóknak vagy egyéb személyeknek, vagy a vállalkozás maga kívánja azokat továbbhasznosítani.

Számviteli törvény felépítése

A számviteli törvény az alábbi struktúra szerint épül fel:

I. fejezet Általános rendelkezések

A törvény célja (1.§.)

A törvény hatálya (2.§.)

Értelmező rendelkezések, fogalmak (3.§.)

II. fejezet Beszámolás és könyvvizetés

Beszámolási kötelezettség (4-10.§.) Üzleti év (11.§.)

Könyvvizetési kötelezettség (12-13.§.)

Számviteli alapelvek (14-16.§.)

III. fejezet Az éves beszámoló

Az éves beszámolóra vonatkozó általános szabályok (17-20.§.)

Közbenső mérleg (21.§.)

A mérleg tagolása, tételeinek tartalma (22-45.§.)

A mérlegtételek értékelésének általános szabályai (46.§.)

Az eszközök bekerülési (beszerzési és előállítási) értéke (47-51.§.)

Az eszközök értékcsökkenése (52-53.§.)

Az eszközök értékvesztése (54-56.§.)

A mérlegben szereplő eszközök és források értékelése (57-68.§.)

A mérlegtételek alátámasztása leltárral (69.§.)

Az eredménykimutatás tartalma, tagolása (70-71.§.)

Az eredménykimutatás tételeinek tartalma (72-87.§.)

Kiegészítő melléklet (88-94.§.)

Üzleti jelentés (95.§.)

IV. fejezet Egyszerűsített éves beszámoló (96-98.§.)

V. fejezet Egyszerűsített beszámoló

Általános szabályok (99-100.§.)

Az egyszerűsített mérleg tagolása, tételeinek tartalma (101-103.§.) Az

egyszerűsített mérleg tételeinek értékelése (104-106.§.) Az

egyszerűsített mérleg tételeinek alátámasztása leltárral (107.§.) Az

eredménylevezetés tartalma, tagolása (108.§.) Az eredmény levetetés

tételeinek tartalma (109-114.§.)

VI. fejezet Összevont (konszolidált) éves beszámoló

Konszolidált éves beszámoló készítési kötelezettség (115-119.§.)

Az összevont (konszolidált) éves beszámoló formája, tartalma (120-123.§.)

Tőkeösszevonás (tőkekonszolidáció) (124.§.)

Adósságkonszolidálás (125.§.)

A konszolidálásba bevont vállalkozásokon belüli közbenső eredmények elhagyása, kiszűrése (126.§.)

Ráfordítások és bevételek konszolidálása (127.§.) Közös vezetésű vállalkozások konszolidálása (128.§.)

Társult vállalkozások konszolidálása (129-131.§.) Konszolidálás miatti társasági adókülönbözlet

kimutatása (132.§.) Összevont (konszolidált) kiegészítő melléklet (133.§.) Összevont (konszolidált) üzleti

jelentés (134.§.)

VII. Fejezet Sajátos beszámolási kötelezettségek

Előtársasági időszak (135. §.)

Gazdasági társaságok átalakulása, vagyonszerűség, vagyonszerűség (136-137. §.)

2/2003. Polgári jogegységi határozat részleges átalakulással érintett szövetkezet eszközei, kötelezettségei

átértékelhetőségéről

Az átalakuló gazdasági társaság vagyonszerűség tervezete (138. §.) Az átalakulással

létrejövő gazdasági társaság vagyonszerűség tervezete (139-140. §.) A végleges

vagyonszerűség (141. §.)

Átalakulás egyszeres könyvvitelről a kettős könyvvitelre való áttéréssel (142. §.)

Átalakulás kettős könyvvitelről az egyszeres könyvvitelre való áttéréssel (143. §.)

Egyéb átalakulás (144. §.)

Devizanemek közötti áttérés elszámolási szabályai (145.§.)

Forintről devizára való áttérés (146.§.) Devizáról forintra való

áttérés (147.§.) Devizáról más devizára való áttérés (148-

149.§.)

VIII. fejezet Számviteli szolgáltatás (150-152.§.)

IX. fejezet Nyilvánosságra hozatal és közzététel

Letétbe helyezés (153. §.)

Közzététel (154.§.)

X. fejezet Könyvvizsgálat

A könyvvizsgálat célja, a könyvvizsgálati kötelezettség (155.§.)
Könyvvizsgálói jelentés és a könyvvizsgálói záradék (156-158.§.)

XI. fejezet Könyvvezetés, bizonylatolás Kettős
könyvvitel (159.§.) Az egységes számlakeret
(160.§.) Számlarend (161.§.) Egyszeres könyvvitel
(162.§.) A könyvviteli rendszerek változtatása
(163.§.) Könyvviteli zárlat (164.§.) A bizonylati elv és
a bizonylati fegyelem (165.§.) Számviteli bizonylatok
(166-167.§.) Szigorú számadási kötelezettség
(168.§.) A bizonylatok megőrzése (169.§.)

XII.fejezet Jogkövetkezmények (170. §.)

XIII. fejezet Az országos számviteli bizottság A
bizottság létrehozása (171.§.) A bizottság
feladata (172.§.) A bizottság működése
(173.§.)

XIV. fejezet Záró rendelkezések
Hatályba lépés (174-176.§.)
Átmeneti rendelkezések (177.§.)
Felhatalmazás (178.§.)

Mellékletek

1. sz. A mérleg előírt tagolása {A -B}
- 2-3. sz. Az eredménykimutatás előírt tagolása (A-B)
4. sz. Az egyszerűsített mérleg előírt tagolása
5. sz. Az eredménylevezetés előírt tagolása
6. sz. Az összevont (konzolidált) mérleg előírt tagolása (eltérések)
7. sz. Cash flow kimutatás

Számviteli törvény hatálya kiterjed

A gazdaság minden olyan résztvevőjére, amelynek működéséről magánszemélyek és jogi személyek tájékoztatást igényelnek. A törvény hatálya alá tartoznak a gazdálkodók.

Számviteli törvény hatálya nem terjed ki

- Az egyéni vállalkozóra
- A polgári jogi társaságra
- Az építőközösségre
- Valamint a külföldi székhelyű vállalkozás magyarországi kereskedelmi képviselőjére

A törvény hatálya nem terjed ki arra a jogi személyiség nélküli gazdasági társaságra (közkereseti társaság, betéti társaság), amely az üzleti évben (az adóévben) nyilvántartásait az egyszerűsített vállalkozói adóról szóló törvény előírásai szerint - bevételi nyilvántartás alapján - vezeti.

Számviteli törvény szerinti vállalkozó

Minden olyan jogi személy, továbbá jogi személyiség nélküli gazdasági szervezet, amely a saját nevében és kockázatára nyereség- és vagyonszerzés céljából üzletszerűen, ellenérték fejében termelő vagy szolgáltató tevékenységet végez (ideértve a hitelintézetet, a pénzügyi vállalkozást, a befektetési vállalkozást és a biztosító intézetet is).

Származékos termékek közgazdasági tartalmukat tekintve 3 csoportja

- Határidős ügylet: amely során a partnerek kötelezettséget vállalnak egy adott termék meghatározott mennyiségének, meghatározott áron, egy későbbi időpontban történő szállítására. A felek az ügyletkötés pillanatában kötelezettséget vállalnak meghatározott mennyiségű eszköz, előre rögzített árfolyamon, előre meghatározott jövőbeni napon és meghatározott helyen történő adásvételre, más néven szállításra.

- Opció ügylet: a két fél nem magára termékre, hanem egy, a termék feletti rendelkezési jog adásvételére köt ügyletet. Az opció vevője megvásárolja azt a jogot, hogy egy adott későbbi időpontban vagy időpontig eldönthesse, hogy kíván-e élni az opciós szerződésben kikötött vételi vagy eladási jogával. Az opció eladóját a szerződése arra kötelezi, hogy amennyiben az opció vevője élni kíván a joggal, úgy teljesítse a szerződésben foglalt vételi vagy eladási kötelezettségét. Opció díjat, prémiumot kell meghatározni. Két típusát különböztetjük meg a lehívás időpontja szerint: - európai-, amerikai típusú. Az opciós jog érvényesítését az opció lehívásának nevezik. Lejáratkor, illetve lehíváskor az ügylet a szintén előre kikötött kötési árfolyamon jön létre. Két fő típusa van: - vételi- (call), és eladási (put) opció.

- Swap (csere) ügylet: a felek két pénzáramlás cseréjében állapodnak meg, egy adott határidőn történő elszámolás keretében. A swap ügyletek leggyakoribb formáit különböző pénzáramlású, de hasonló típusú értékpapírok, vagy különböző kamatkövetelések vagy – kötelezettségek, illetve különböző devizában fennálló pozíciók cseréje jelenti.

Származékos ügyletek csoportosítása ügyletkötés helye szerint

- Tőzsdei
- Tőzsdén kívüli

A tőzsdei, illetve a tőzsdén kívüli ügyletek gazdasági tartalmukat tekintve lényegében azonosak, de jogi, kereskedéstechnikai és kockázati szempontból már számottevő eltéréseket mutatnak.

Származékos ügyletek fogalma, fajtái és piacai

A befektetési eszközökre köthető ügyleteket két kategóriába soroljuk:

- Azonnali ügyletek: Mind fél számára kötelezettséget jelent, és az ügylet az üzletkötés időpontjában teljesül is.
- Származékos ügyletek: Későbbi időpontban jön létre, egyes fajtáinál nem is megy végbe a termék adásvétele, csak árkülönbözet-elszámolás történik.

Származékos terméknek, vagy más néven derivatívumnak nevezzük azokat az eszközöket, amelyeknek értéke valamely más, tőzsdei vagy tőzsdén kívüli termék árfolyamától függ. Azt a terméket, amely az adott származékos ügylet alapját képezi mögöttes terméknek hívjuk. Két fajtáját különböztetjük meg:

- Pénzügyi termék
- Árucikkek

Szekció

Fogalma: A szekció a tőzsdei kereskedésnek a kereskedés tárgya, a kereskedésre jogosultak köre és az elszámolás módja alapján elkülönülten szabályozott része.

Tőzsdei kereskedés kizárólag szekcióban, az adott szekcióra vonatkozó szabályok szerint, tőzsdei kereskedésre feljogosító szekciótagság alapján folyhat.

Szekció létrehozása:

- Új szekció létrehozására írásbeli kérelmet kell a Tőzsdetanácshoz benyújtani
- Szekció létrehozására, megszüntetésére a közgyűlés jogosult

Szekciótagság:

- A szekciótagság a szekcióhoz kapcsolódó azon jogok összessége, amelyek alapján a szekciótag részt vehet a kereskedésben és a szekciógyűlésen meghatározott jogokat gyakorolhat
- A szekcióban a legkisebb szükséges létszám 10 tag

Szektoralis egyensúlyi elemzés

Ennek során néhány (3) fő mozgáspályát (szcenárió) vizsgálnak. Megnézik ezek hatását az egyes szektorokra pl.: sertés- és baromfihús, cukor-, tejkvóták, stb.

Szelvény

Értékpapírhoz tartozó olyan okirat, amely kamat vagy osztalék, illetve törlesztőrészlet fizetésére jogosít.

Szelvényív

A részvénynek az osztalékszelvényt, szelvényutalványt tartalmazó része.

Szelvényutalvány

A szelvényívhez mellékelt elővételi jegy, amely egy újabb értékpapír adásvételére jogosít.

Személyes fogyasztás

A javak felhasználása közvetlenül az emberi szükségletek kielégítésére.

Személyhitelek

- A fogyasztási hitel és
- A lakossági hitel

Személyi Jövedelem Adó

Magánszemély jövedelmét adóztatja az állam

Egyéni vállalkozások adózhatnak SZJA szerint

Önadózás: mindenki maga tesz eleget kötelezettségeinek.

A szerepe az állami bevételek között: az adózás célja, hogy az állam és annak helyi önkormányzati szervei a társadalmi közös fogyasztás finanszírozásához, a társadalom, annak egyes rétegei számára nyújtott egészségügyi, szociális, kulturális, és sport jellegű szolgáltatásokhoz, a lakásépítési támogatásokhoz, az ország védelmének belső rendjének és jogbiztonságának megtartásához fejlesztéséhez pénzbevételekre tegyen szert. A pénzbevételek forrásai között meghatározó szerepe van az adónak.

Adóbeszedés:

Önkormányzati adóhatóság: építményadó, telekadó, kommunális adó, magánszemélyek, vállalkozások, idegenforgalmi adó, helyi iparüzési adó, belföldi rendszámú gépjármű adó.

Vámhatóság: vám, illeték, vámkezelési díj, import termék fogyasztási adója, termékdíj,

Illetékhivatal: illeték.

Főbb adó elemek: ÁFA, SZJA, átalányadózás, Társasági adó, Osztalékadó

Személyi Jövedelem Adó - Adómentes bevételek

1. Szociális és más ellátások mentessége
2. Lakáshoz kapcsolódó mentesség
3. Közcéli juttatások mentessége
4. egyes tevékenységhez kapcsolódó bevételek adómentessége
5. Költségtérítés jellegű bevételek
6. Kártérítés jellegű bevételek Egyes
7. természetbeni juttatások bevétele

Személyi Jövedelem Adó - Egyéb jövedelmek

- Magánnyugdíj pénztári szolgáltatás
- Kárpótlással vásárolt föld elidegenedésből származó jövedelem
- Összes külföldön (is) adóköteles jövedelem
- Nyugdíj, egyéb nyugdíjjal azonos adózó jövedelmek

Személyi Jövedelem Adó - Elkülönülten adózó bevételek

- Egyéni vállalkozásból származó - vállalkozói

jövedelem szerinti adózást alkalmazó egyéni vállalkozó - bevétele

- Általány adózást alkalmazó egyéni vállalkozó, mezőgazdasági kistermelő bevétele

- Tételes általány adózást alkalmazó egyéni vállalkozó bevétele

- Vagyonátruházásból származó bevétel

- Bevételek tőkejövedelméből

- Elkülönített adózó egyes jövedelmek (kis összegű kifizetésekből, ingatlan bérbeadásból, nyeresémből, privatizációs lízingből származó bevételek)

Személyi Jövedelem Adó - Előleg

A jövedelem kiszámításánál.

Bevételnek minősül: a magánszemély által az adóévben megszerzett, a tevékenység ellenértékét vagy más jogcímen kapott vagyoni érték, ide nem értve a bevételnek nem minősülő termékeket.

Nem minősül bevételnek:

- Az adómentes bevétel
- A hitel (kölcsönt) nyújtó magánszemélyeknél az általa nyújtott hitel összeget nem haladóan visszafizetett összeg
- A korábban költségként el nem számolt, visszatérített adó, adóelőleg
- A kifizető által a magánszemélynek adott olyan összeg, amellyel szemben a magánszemély a kifizető részére bizonylattal elszámolni köteles.

Személyi Jövedelem Adó - Engedmények a számított adóból

Összevont adóalap után számított adót csökkenteni lehet az alábbiakkal:

- Külföldön megfizetett adó beszámítása
- Adójóváírás
- Nyugdíj és azzal azonosan adózó jövedelmek adója
- Nem megállapodás alapján fizetett nyugdíjjárulék és a magánnyugdíj pénztári tagdíj engedmények

Személyi Jövedelem Adó - Jellemzői

1. Magánszemély minden jövedelme adóköteles
2. Általános adó
3. Közvetett adó
4. Két csoportja van:
 - a, Összevont adózó jövedelmek sávós, progresszív állapotba kerülnek
 - b, Különböző adózó jövedelmek egyes jövedelmek után lineárisan kell fizetni
5. Az adót naptári évenként kell fizetni
6. A magánszemély összevontan adózó jövedelmeinek adó alapját és a külön adózó egyes jövedelmeit, valamint a fizetendő adóját önadózással állapítja meg

Személyi Jövedelem Adó - Nem önálló tevékenységből származó jövedelmek

- Munkaviszonyból származó bérjövdelem az érdekképviselői tagdíj nélkül, és más bérjövdelem
- Munkaviszonnyal kapcsolatos és más nem önálló tevékenységgel kapcsolatos költségtérítés
- Külszolgálatért kapott jövdelem
- Végkielégítésből származó jövdelem

Személyi Jövedelem Adó - Önálló tevékenységből származó jövdelem

- Egyéni vállalkozói kivéve
- Mezőgazdasági őstermelésből származó jövdelem
- Szellemi tevékenység jövdelme
- Más önálló tevékenységből származó jövdelem

Személyi Jövedelem Adó - Összevont adóalap adóját csökkentő kedvezmények

- Megállapodás alapján fizetett nyugdíjjárulék kedvezménye
- Megállapodás alapján fizetett magánnyugdíj-pénztári tagdíj kedvezménye
- Magánnyugdíj-pénztári tagdíja kiegészítő befizetés kedvezménye
- Az önkéntes kölcsönös biztosító pénztárbevezetés adókedvezménye
- Személyi kedvezmény
- Családi kedvezmény
- Tandíjkedvezmény
- Lakáscélú kedvezmény
- Mezőgazdasági őstermelői kedvezmény
- Szellemi tevékenység jövdelmének adókedvezménye
- Közcélú adományok kedvezménye
- Biztosítások kedvezménye
- Befektetési adóhitel

Személyi Jövedelem Adó - Összevontan adózót bevételek

- Nem önálló tevékenységből származó bevételek
- Önálló tevékenységből származó bevételek
- Egyéb - összevontan adózó - bevételek

Személyi Jövedelem Adó -SZJA Szervezetek

Személyi Jövedelem Adó Szervezetek A szervezet egy vagy többé kevésbé állandó tagsággal rendelkező emberekből álló csoport, melynek van vezető regege. A szervezetnek formális és informális struktúráját különböztetjük meg. A formális struktúrára a szervezet szabályozott, rendszerint írásban rögzített kapcsolatait értjük. SZMSZ.

Szervezeti alapformák

- Lineáris szervezet egyszerű, könnyen áttekinthető szervezeti forma. Egyvonalas jellegéből adódóan a belső kapcsolatok alá-fölérendeltségi viszonyok egyértelműen szabályozottak. Egydimenziós szervezet. Tagolás

rendszerint tárgyi alapon történik.

- Funkcionális szervezet jellemzői: a munkamegosztás a szervezeti funkciók szerint történik. A döntési jogkörök centralizáltak túlnyomó része a felső vezetéshez telepítettek. Erőteljes szabályozottság jellemzi. Előnye: a specializáció a termelékenység növekedését eredményezheti, a nagyfokú szabályozottság jelentősen csökkenti a koordinációs költségeket, a stabil környezet miatt a vállalati stratégia kialakítása egyszerű feladat.

- Divizionális szervezet: jellemzői: a munkamegosztás tárgyi vagy regionális elvű. A funkcionális irányító, ellenőrző és szolgáltató egységek a központban. A döntések decentralizáltak a központ és a divíziók viszonylatában. A divíziókon belül a döntések centralizáltak. A divizionális szervezet hatékony működésének feltétele a széles termékkála, heterogén termékek. Lehetőség van termékcsaládok kialakítására. Dinamikus környezet.

- Mátrix szervezet: a munkamegosztás szintjén két munkamegosztási elvet alkalmaznak egyszerre. Ezért a mátrix szervezetek a többdimenziós szervezeti formák családjában tartoznak. Nem jellemző az erőteljes szabályozottság. A két dimenzió vezetői azonos súlyú kompetenciával döntenek a metszéspontban található problémákról.

Szervezés szükségességnek indokai

- Megváltoznak a tulajdon viszonyok
- Új folyamatok kialakulása (marketing, controlling)
- Új törvények, követelmények megjelenése (számviteli törvény, beszámolójelentés)
- Áttekinthetetlen gazdasági folyamatok, párhuzamos feldolgozások, feldolgozási technika megváltoztatása

Szervezés.

A reális teljesítmény fokozására irányuló komplex technikai-gazdasági tevékenység.

Szervezés..

A szervezés olyan alkotó szellemi tevékenység, amely az adott kor ismeretanyagának felhasználásával biztosítja a szervezet elé kitűzött célok megvalósítását, kialakítja a céloknak megfelelő folyamatokat és a folyamatoknak megfelelő szervezeti kereteket. Meghatározza és csoportosítja a feleltetéseket ellátásához szükséges munkaerőket és munkaeszközöket.

Szervizlízing

A szervizlízing tulajdonképpen nem különálló lízingfajta, hanem egy szerviz-szolgáltatással kibővített lízing konstrukció.

Szerződő jogai (biztosítás)

- Díjfizetése
- Különböző jognyilatkozatok megtétele
- A biztosított átveheti a szerződő jogait, ha a szerződő nem vállalja tovább a díjfizetést
- Megmondhatja, hogy ki legyen a kedvezményezett

Szindikátus (konzorcium)

Vállalatok, pénzügyintézetek összefogása közös cél elérése, közös ügylet (pl.: értékpapír kibocsátás) lebonyolítása érdekében.

Szokvány

Sokéves gyakorlat alapján kialakult kereskedelmi üzleti szokás.

Szolgáltatás

Fogyasztás céljára kifejtett közvetlen, dologi formát nem öltő emberi tevékenység (pl. szállítás, kereskedelem)

Szolgáltatás jellemző vonásai

A szolgáltatás elvégzése nyomán új anyagi jószág nem keletkezik, megvalósulásának az eredménye valamilyen termelési vagy fogyasztási szükségletek kielégítése, a már meglévő jószág átalakulása, módosulása, funkcióképesebbé válása.

A szolgáltatások tárgya szerint megkülönböztettünk: dolgokra javító, tisztítás, szállítás, személyekre kulturális, oktatási szolgáltatásokat.

A szolgáltatás lehet termelő és nem termelő, vagyis fogyasztói szolgáltatás

Fizikai - anyagi jellegű és nem anyagi, szellemi szolgáltatásokat

A személyi szolgáltatás lehet: egyéni és kollektív piacisítható és nem piacisítható

Tőzsde szótár by pezo(9910903@citromail.hu)

A megvalósulás, az igénybevétel időbeli ritmusa szerint: hosszú ideig folyamatosan megvalósuló szolgáltatás. pl. biztosítás vagy jogvédelem. Ismétlődő szolgáltatás pl. karbantartás. Egyszeri szolgáltatás pl. jogi.

Szolgáltatásimport

Az a belföldön, illetve külföldön igénybe vett, külföldiek által nyújtott szolgáltatás, amelynél a szolgáltatást nyújtó gazdasági tevékenységének székhelye, telephelye vagy lakóhelye külföldön van.

Szolid stratégia

A szolid stratégia megvalósítása esetén érvényesül az illeszkedési elv.

Sztochasztikus elemzés

Olyan vizsgálat, amikor csak statisztikai valószínűséggel írhatunk le egy folyamatot (pl. a háztartások fogyasztási struktúrája).

Szubadditivitás

Egy vállalat természetes módon tiszta monopóliummá válhat, ha a.) egyedül képes kielégíteni a teljes piaci keresletet és b.) az ehhez a kibocsátáshoz tartozó átlagköltsége kisebb, mint azon vállalatok átlagköltségeinek az összege, amelyek csak együtt képesek ugyanezt a piaci keresletet kielégíteni.

Szubszidaritás

A Közösség csak azokon a területeken hozhat intézkedéseket, ahol a tagállamok kielégítő módon ezt nem tehetik meg.

Szubszidaritás elve: a döntéseket azon a szinten kell meghozni, ahol azokhoz a legtöbb információ áll rendelkezésre.

- Európai Únióról szóló szerződés vezette be az EK szerződésbe (3b cikkely)

Az EK lépéseket tehet azokon a területeken, amelyek nem tartoznak a kizárólagos illetékességébe, de csak ha javasolt lépés célját a tagállamok nem tudják elégséges mértékben megvalósítani és ennél fogva ezek a célok a közösség által jobban elérhetők.

- A régiószintű döntések szerepének növekedését jelenti

- Még kérdés, hogy a régiószintű döntéshozatal közvetlenül szupranacionális intézményekhez kötődhet, vagy továbbra is szükségesek a nemzetállami apparátusok

- Több mint tíz éve szerepel az elv a különböző közösségi dokumentumokban

- Arányosság, szükségszerűség, hatékonyság a fő elvek

- Maastricht-i szerződés emelte a szubszidaritás elvét az EU koncepciójába

Szubvenció

Napjainkban a mezőgazdaságra jellemző, olyan költségvetési forrásból származó, vissza nem térítendő állami támogatás, amelyet a támogatásban részesülő nyereséggelven működő vállalatok a meghatározott kereskedelempolitikai céloknak megfelelően kötelesek felhasználni.

Szubvenció fajtái

- Közvetlen szubvenciót: kiadásait az állam vállalja át, a költségvetés kiadási oldalán jelenik meg.

- Közvetett szubvenciót: az elmaradt jövedelmek miatta költségvetésnek bevétel kieséssel kell számolnia, a költségvetés bevételi oldalát érinti. A vállalatok támogatása mindig valamilyen gazdaságpolitikai célt szolgál, ebből a szempontból a típusai:

0 termelési szubvenció: alaptípus, az elégtelenek ítélt piaci hatásokból fakadó problémák enyhítése. 0

exportszubvenció: exportőrök bevételeinek kiegészítése, e nélkül az export veszteséges lenne 0

importszubvenció: az importőrök bevételeit egészíti ki a költségvetés

Szufficites költségvetés

A költségvetés bevételei nagyobbak, mint a kiadásai.

Szuper hosszú ciklus

150-200 év hosszú, korszakalkotó találmányokra vezetik vissza.

Szükséglet

Az egyén és a közösség szubjektív hiányérzete, életfeltételeink elsajátítására irányuló belső igény, mely fogyasztásra serkent.

Szükségletek mennyiségét illetően megkülönböztetünk

- 1, Teljes szükségletet
- 2, Effektív szükségletet

Szükségletek.

A lakosság igényei az emberi lét fenntartásához szükséges javak és szolgáltatások. A szükséglet nem csak fizikai, hanem szellemi is, nem egyszer és mindenkorra adott, hanem egyénekenként és társadalmanként, térben és időben változnak. Nem általában jelentkeznek, hanem a konkrét termelési mód által meghatározottan jutnak kifejezésre. Az anyagi termelés fejlődésével együtt fejlődnek és az anyagi termelésre és kulturális tevékenységre is visszahatnak. A szükségletek kialakulásában és meghatározottságában a termelő erők fejlettségének a termelési viszonyoknak, az osztályviszonyoknak, az ezektől elválaszthatatlan jövedelmi viszonyoknak és az adott társadalomban fennálló történelmi és természeti adottságoknak van döntő szerepük.

Szükségletek..

A szükségletek azok a hajtóerők vagy motivációk, amelyek ez emberek egyéni céljai mögött állnak. Az emberek azért vesznek részt a vállalkozás tevékenységében, mert arra számítanak, hogy ez elősegíti céljainak elérését.

Szűkebb pénzpiac

A rövidlejáratú ügyletek, pénz- és hiteleszközök adás-vétele. (Eszközei: kereskedelmi-kincstári váltó, kincstárjegy, bankbetét, rövidlejáratú bankhitel stb.)

Szűkös természeti erőforrás járadéka

a.) Különbözeti járadék: tartós gazdasági profit, amire a határjárszágnál jobb minőség tulajdonosai tesznek szert. b.) Abszolút járadék: bérleti rendszer esetén a szűkös erőforrás minden egysége után - a minőségtől függetlenül - beszedett alap-bérleti díj, amelyhez a határjárszágnál jobb minőségek esetén hozzáadódik a különbözeti járadék is.

Szűkös természeti erőforrások

A termelés olyan természeti feltételei, amelyek nem fogynak el és nem termelhetők újra, de minőségileg különböző részekre oszthatók, és a jobb minőségek terjedelme véges.

Szűkös természeti erőforrások minősége

Egy természeti erőforrás gazdasági minőségét a vele végezhető termelés tőle függő hatékonyságával jellemezhetjük. Ugyanazt a gazdasági eredményt különböző ráfordítással, vagyis különböző hatékonysággal lehet elérni. A szűkösség abban áll, hogy egy adottnál jobb minőségű, nagyobb hatékonysággal felhasználható erőforrások volumene véges.

Taktikai marketing (a teljesség igénye nélkül)

- Piaci információk típusai
- Külső környezeti, versenykörnyezeti, belső környezeti

Taktikai vám

Importra állapítják meg, célja külföldi piacok szerzése.

Tantiem

Az igazgatóság, a felügyelőbizottság és más vezető alkalmazottak éves nyereségrészesedése.

Tartalék valuta

Azokat a valutákat, amelyeket elsősorban a jegybankok használnak fel tartalék-képzésük során, tartalék valutáknak nevezzük (pl. CHF).

Tartalékolásból történő finanszírozás

Tartalékolásból történő finanszírozás a vállalkozások az egyes években megállapított adózott eredményüket kifizethetik osztalékként, de dönthetnek úgy is, hogy tartalékba helyezik, tőkésítik. A visszatartott nyereségből történő finanszírozást önfinanszírozásnak nevezik.

Tartós befektetések finanszírozási szabálya

E szabály azt mondja ki, hogy a tartós befektetéseket a vállalkozások saját tőkéjükkel, vagy ha az nem elegendő, akkor hosszú lejáratú idegen tőkével kell, hogy finanszírozzák.

Tartós befektetésnek (lekötött tőke)

Azokat a kiadásokat, amelyek a termelés érdekében egyszeri nagy összegben merülnek fel, de lassan, fokozatosan

használnak el, lassan térülnek meg.

Táblázat (chart)

A tőzsdei árfolyamok grafikus ábrázolása, amelyből következtetéseket vonnak le a tőzsdei trendekre vonatkozóan.

Táblázatelemzők (chartistis)

Pénzügyi elemző szakemberek, akik munkájuk során árfolyamdiagramokat alkalmaznak. A megfigyelések azt mutatják, hogy bizonyos árfolyammozgások törvényszerűen ismétlődnek, és ezekből következtetni lehet az árfolyam jövőbeni alakulására.

Tágabban értelmezett pénzpiac

Magában foglalja a szűkebben vett pénzpiacot, a pénztőke piacát, a devizapiacot, valamint ezek tranzakcióit.

Tájékoztatói jog

A részvényeseknek joguk van a részvénytársaság közgyűlésén az igazgatótársaságtól tájékoztatást kérni a társaság ügyleteiről.

Tárgyi adómentesség

Az választhat, akinek

- Gazdasági tevékenység székhelye, vagy állandó lakhelye belföldön van
- Az adóévet megelőző évben a bruttó árbevétele nem haladhatja meg a kétfélmillió forintot, és várhatóan a tárgy évben sem fogja ezt az értékhatárt meghaladni

Társadalmi munkamegosztás

A gazdasági tevékenységek és funkciók olyan szétválása, specializációja, amelynek alapja a kialakult társadalmi különbségek. Saját magát termeli újra, rendkívül tartós, általában hierarchikus.

Társadalombiztosítás főbb bevételei

Főbb bevételi forrásuk a munkáltatók és a munkavállalók által befizetett járulékok. A társadalombiztosítási alapok bevételei között túkejellegű bevételek is szerepelnek. Szabad pénzeszközeiket az alapok befektethetik.

Társadalombiztosítás szolgáltatásai

- Öregségi, rokkantsági nyugdíj
- Egészségügyi ellátás
- Táppénz
- Anyaság segély, gyermekgondozási segély

Társadalombiztosítási Alap

A társadalombiztosítás egy elkülönített állami pénzalap, amely azonban a kezelt pénzüsszegek volumenéből adódóan kitüntetett helyet foglal el az államháztartáson belül. A Társadalombiztosítási Alap hazánkban két alapot foglal magában, mégpedig a Nyugdíjbiztosítási és az Egészségbiztosítási Alapot.

Társaság

Olyan vállalkozás, amely saját neve alatt szerezhet és kötelezettségeket vállalhat (tulajdont szerezhet, szerződést köthet, pert indíthat és perelhető). Magyarország jogi személyiség nélküli gazdasági társaság a közkereseti társaság, a gazdasági munkaközösség és a betéti társaság; jogi személyiségű gazdasági társaság az egyesülés, a közös vállalat, a korlátolt felelősségű társaság és a részvénytársaság. A gazdasági társaságok törvényességi felügyeletét a cégbíróság látja el.

Társasági tőke

Egy részvénytársaság névleges alaptőkéje, amelyet részvények kibocsátása útján teremthető meg.

Technikai hatékonyság

- Azon technológiai eljárás kiválasztása, amely technikailag a leghatékonyabb és amely a kibocsátás (output) mennyiségét illetően is a legeredményesebb, tehát a vállalkozás által kibocsátani kívánt termékmennyiséget a lehetséges legkisebb létszám, gépanyag, stb. felhasználásával éri el
- A legnagyobb tech hatékonyságot eredményező kombináció nem feltétlenül a legelőnyösebb a vállalkozás számára anyagi szempontból, tehát azt a kombinációt kell keresnie a vállalkozásnak, amely a kívánt és szükségesnek tartott outputot a legkisebb költséggel hozza létre
- Konkurencia miatt olykor nem mellőzhető

Tőzsde szótár by pezo(9910903@citromail.hu)

Egyik inputtényezőből sem használ fel túl sokat, felesleges mennyiséget. pl. 5000 mennyiséghez elég az 50 munkás a 100 tőkéhez, felesleges 51,52...munkás.

Technikai munkamegosztás

A gazdasági tevékenységek olyan specializációja, ahol a szétválás alapját az anyagi-technikai feltételek, a termelési eszközök, illetve a feladatok különbözőségei adják. Tartós, nem hierarchikus.

Technikai részvényelemzés

Táblázatok segítségével folytatott elemzés.

Technikailag hatékony termelési eljárás

Rövid távon a termelési tényezők azon kombinációja, amikor egyetlen alkalmazott termelési tényezőben sincs fölös, kihasználatlan kapacitás.

Technológiai korlátok

Jobb technológiával a többi termelési tényező csökkenthető (elemzési eszköze: termelési függvény)

Telefonkereskedelem

Tőzsdén kívüli értékpapírok szervezetett és nyilvánosnak minősülő adásvétele a bankok között a német és az osztrák gyakorlatban.

Telítettség

A tőzsdenyelven: az a helyzet, amikor az eladások száma nem növekszik tovább, a vásárlók pedig eladnak, illetve kielégítették az igényeiket.

Telítettségi pont

Egy jószág azon mennyisége, amelynél a fogyasztó teljesen kielégítette az adott szükségletet, a mennyiség további növekedésével az összhaszon nem nő tovább.

Teljes hiteldíj (teljes hitelköltség)

A teljes hiteldíj (teljes hitelköltség) magában foglalja mindazokat a terheket, amelyeket a hitelfelvevőnek a tőke visszafizetésén felül még viselnie kell (egyszeri kezelési költség, biztosítási díj, stb.).

Teljes modell

Olyan modell, amiben minden megfogalmazható állítás vagy bizonyítható, vagy cáfolható. Bizonyított logikai tétel, hogy egy modell nem lehet egyszerre konzisztens és teljes.

Teljes termék

Teljes munkára, és teljes időre jutó összes termelési érték.

Tender

-> Versenytárgyalás.

Termelés-csere kapcsolata

A csere, amikor a termék eljut a fogyasztóhoz, szintén követő mozzanat szűken értelmezve, azonban magában a termelésben is van csere – termékek cseréje a tovább-feldolgozás során, szakemberek cseréje

- termelés, elosztás, fogyasztás folyamata ismétlődik – újratermelés

a) normál körülmények között bővített újratermelés jellemzi a gazdaságot

b) szűkített újratermelés háború vagy katasztrófa miatt

c) 1x újratermelés esetén azonos szinten az előző időszakbelivel

- munka: céltudatos emberi tevékenység, előre megtervezett, korrigálható

Termelés-elosztás kapcsolata

Ha a termelést szűkebben értelmezzük, akkor az elosztás 1 követőmozzanat, ha a termelést tágabban értelmezzük, akkor magában a termelésben is van elosztás – anyagok, munkaeszköz, munkaerő.

Termelés-fogyasztás kapcsolata

A termelés teremti meg a fogyasztás tárgyát, de a fogyasztásban termelődik meg az igény a termelés továbbfolytatására, a fogyasztó ingere révén egyik a másik eszköze, feltételeként van jelen.

Termelés folyamata

Munkafolyamatok összessége + a termelési folyamatok = anyagi javak előállítása

Termelés gyártási rendszer jellege szerint lehet

- Folyamatrendszerű az jellemző, hogy a termelőegységek valamilyen termék vagy termékreszég előállítására specializáltak, ugyanakkor a berendezések, illetve munkahelyek a technológiai műveletek sorrendjében vannak elhelyezve. A termék úgy készül el, hogy sorban egymás után elrendezett, gépeken berendezéseken halad végig. pl. az autóipar, vegyipar.

- Csoportos gyártási rendszerű olyan gépeket berendezéseket vonnak össze egy műhelyben, amelyek a gyártási folyamat egy technológiailag körülhatárolható szakaszához szükségesek.

- műhelyrendszerű minden vállalaton belüli termelőegység a termék előállításának csupán egy szakaszát végzi el. Mindegyik termelőegységben más más technológiai kivitelezésre alkalmas gépeket helyeznek el. pl. maróműhely, esztergaműhely.

- Projektrendszerű az egyedi, egyszeri előállítás a jellemző, gyakran a termeléshez szükséges eszközöket és a munkaerőt viszik a munkavégzés helyére, mint pl. építkezés.

- Számítógéppel integrált jellemzője, hogy a termelést és az azzal összefüggő bizonyos tevékenységek mind szélesebb körét, kifejtett állapotában a termék műszaki tervezését, a termelés tervezését és irányítását, az anyagmozgatást, és a termelést egységes számítógépes irányításra épülő rendszerbe foglalja.

Elemi:

termelés-tervezés és irányítás

műszaki tervezés CAD

gyártás CAM

csoportos technológia

automatizált anyagmozgatás

robotizálás

Termelés tőkeigényessége

Az egységnyi termeléshez szükséges tőkeáfordítás: K/Y.

Termelés.

Az emberi szükségletek sajátos kielégítésére irányuló társadalmi folyamat, amelyben a munkafolyamat és a természeti folyamatok egyszerre vannak jelen.

Termelés..

Olyan munka, amely a természet tárgyait emberi szükségletek kielégítésére alkalmassá alakítja. Olyan anyagi javak előállítása, amelyeket az emberek vagy közvetlenül elfogyasztanak, vagy további termelésre használnak fel. Mindig társadalmi jellegű, amennyiben meghatározott társadalmi alakulat keretein belül meghatározott termelési viszonyok között valósul meg. A különböző társadalmi gazdasági alakulatokban, más és más a termelés módja is amely a termelőerők és a termelési viszonyok egysége. A termelés alapján meghatározza a társadalom elosztási, csere és fogyasztási viszonyait is miközben az utóbbiak fejlődése visszahat a termelésre.

Termelés...

Az emberi szükségletek kielégítésére alkalmas javak előállításának folyamata. Tágabb értelemben a termelés magába foglalja az újra termelést, elosztást, forgalmazást, és a végső felhasználást (fogyasztás).

Termelési eszközök

- Munkaerő: az ember mindazon szellemi, fizikai képességeinek összessége, amelyeket a termelési tevékenység során felhasználhat.

- Természeti erőforrások: a természetben szabadon rendelkezésre álló az emberi tevékenység szempontjából hasznos és hasznosítható anyagi jelenségek, amelyek természetes formájukban alkalmasak termelési célokra.

- Tőkejavak: az olyan emberi tevékenység által létrehozott javak, amelyek inputként szolgálnak további tevékenységek számára.

- Vállalkozó: a termelési folyamatot, a munka, föld, és tőkefelhasználást szervező tényező

Információ: a modern kor gazdasági folyamatának fontos része, hírközlés elektronikus eszközök.

Termelési technológiák

Az m termelési tényezőt alkalmazó technológiák a termelési vagy technológiai térben „ábrázolhatóak”, amely tér egy m dimenziós lineáris tér pozitív ortánsa.

Ennek pontjai a termelési tényező-kombinációk m dimenziós vektorok, ahol az i -k komponens az i -k termelési tényező alkalmazott (nem negatív) mennyisége az adott kombinációban.

Termelési tényezők fajtái

A termelés erőforrásait, amelyek megkülönböztethetők egymástól aszerint, hogy milyen funkcióval vesznek részt a javak és szolgáltatások előállításában. Négy alapvető termelési tényezőt különböztetünk meg:

- Munka-munkaerő az ember mindazon szellemi, fizikai képességeinek összesége, amelyeket a termelési tevékenység során felhasználhat. /elsődleges termelési tényező/

- Természeti tényezők a földterület, erdők, vizek, bányakincsek, stb., melyek eredeti természetes formában alkalmasak a termelési folyamatban történő felhasználásra.

- Tőkejavak mindazok a termelésben alkalmazott mesterséges eszközök, gépek, épületek, felszerelések, alkatrészek, stb., amelyeket a termelőfolyamatban felhasználhatunk.

- A vállalkozó, mint termelési tényező a pusztán munkaerőtől elkülöníthető faktor, amely az embernek a többi termelési tényező kombinálásában, a róluk hozott döntéseikben megnyilvánuló készséget jelöli, tehát tulajdonosi, üzleti és kockázatvállalási tevékenységeinek, készségeinek összeségét jelenti. Az összes termelési tényezőt szervezi egységessé a termelési és szolgáltatási tevékenységek során.

Termelési tényezők piaca

- Erőforrások keresése
- Tőkepiac
- Munkapiac
- A Vállalkozó, mint termelési tényező
- A föld és ingatlanpiac

A gazdaság egyik legfőbb szereplője az Állam, aki koordinálja, felügyeli a gazdaság működését.

Termelési tényezők tulajdonosainak racionalitása

A termelési tényezők felhasználásával vagy átengedésével elérhető jövedelem nagyságának maximalizálásával jellemezhető (ezt a jövedelmet a kamat, a bérleti díj és a munkabér képviseli).

Termelő fogyasztás

A javak felhasználása más javak termelésében.

Termelő fogyasztás (értéke)

A termelés korábbi fázisaiban (vertikumaiban) létrejött javak (értéke) felhasználása az adott fázisban.

Termelőerők fejlesztésének következménye

- Effektív: a társadalom adott fejlettségi fokán ki tud és ki is kell elégítenie egyre bővülő a társadalom fejlődésével
- Látens: egyesek számára már kielégíthetőek, mások számára még nem

Termelői többlet

Ha a tényleges piaci ár meghaladja azt az árat, amelyen a termelők már hajlandók eladásra kínálni valamely termékegységet, akkor termelői többletet realizálnak. Rövid távon termelői többlet = gazdasági profit + fix költség.

Termék

Fogyasztás céljára a termelés folyamatában átalakított természeti tárgy – a termelési folyamat dologi eredménye. (pl. textília, kenyér stb.)

- Termékválaszték, megkülönböztetés
- Minőségi jellemzők, méret
- Márkanév

- Visszatérítések
- Garancia, szavatosság

Minden üzlet alapja

Fajtái:

- Ipari, mezőgazdasági termék, szolgáltatások
- Pénzügyi, kereskedelmi szolgáltatások
- Kulturális, tudományos, oktatási szolgáltatások

Termékciklus modell

A R.Sz. szerint az EGK célja a közösséghez tartozó országok szorosabb kapcsolatainak kiépítése. Megvalósítandó intézkedések:

- Tagállamok közötti vámok, kvóták eltörlése, 10 év alatt 1968-ra fejeződött be
- Közös vámtarifa, közös kereskedelempolitika a bevezetése a kívülálló országokkal szemben, 1968-re léptek életbe a közös külső vámok
- A tagországok között személyek, szolgáltatások és a tőke szabad áramlása, szintén megvalósult
- Közös politika bevezetése a mezőgazdaság területén: 1962-ben indították be, mely közös agrárpolitikával egészült ki.
- Közös politika bevezetése a közlekedés területén
- A Közös Piacon a gazdasági verseny feltételeinek fenntartása
- A tagállamok gazdaságpolitikájának összehangolása és fizetési mérlegeik egyensúlyi zavarainak leküzdése
- Jogszabályok harmonizálása
- A dolgozók munkalehetőségeinek javítása, életszínvonaluk növelése
- Európai Beruházási Bank létesítése
- Tengeren túli országok és területek társulása a kereskedelmi forgalom növelésére

1957. március 25-én írja alá Rómában Belgium, Fro, Hollandia, Luxemburg, Németo és Olaszo. az Európai Gazdasági Közösséget (EEC) és a Európai Atomenergia

Közösséget (Euratom) megalapító szerződéseket. 1958. január 1-én lép hatályba mindkettő.

Termékdiferenciálás

A piaci verseny egyik területe, relatív monopol pozíció kialakításának eszköze. Az eladó márkanévvel, minőségbeli különbséggel, csomagolással, különböző szolgáltatásokkal igyekszik saját termékét a versenytársak termékeitől megkülönböztetni, és ezzel relatív monopol hatalomra szert tenni.

Termékimport

Valamely eszköznek a külkereskedelmi áruforgalomban külföldről történő beszerzése.

Természetes munkamegosztás

A gazdasági tevékenységek nem, kor és testi erő szerinti specializációja, ahol az elkülönülés fiziológiai, biológiai alapon történik. Esetleges, általában hierarchikus (alá-fölérendeltségi viszonyokat hoz létre), nem tartós.

Természeti tényezők.

Melyek természetes formájukban alkalmasak a termelési célokra (termőföld, víz, erdő, bányakincs). Nem azonos a szabad javakkal.

- Földterület
- Tulajdonos – művelő különvállik (normálprofit)
- Bérleti díjat kér - földjáraadék

Természeti tényezők..

A földterület, erdők, vizek, bányakincsek, stb., melyek eredeti természetes formában alkalmasak a termelési folyamatban történő felhasználásra.

Termin

Későbbi időpontban esedékes határidős ügyletnek is nevezzük. Az eladó az áru szállítását egy későbbi időpontban teljesíti, a vevő az ellenértéket egy későbbi időpontban egyenlíti ki, azon az árfolyamon, amelyen a kötés napján az eladóval a szerződésben megegyeztek. Ezt az árfolyamot nevezzük kötési árfolyamnak. A határidős ügyletek általában spekulációs ügyletek.

A határidős ügyletnek több formája alakult ki. Az egyszerű opciós ügylet lehet vételi, vagy eladási opció.

Tervezés

Széleskörű gazdasági információk tudatos begyűjtése, feldolgozása és felhasználása a gazdasági döntésekben.

Tervezés fogalma, célja

A tervezés mindig olyan jövőre irányuló cselekvés, amely valamilyen szempont szerint kívánatosok tartott jövőbeni állapot felvázolását, valamint az elérését lehetővé tevő út és feltételek meghatározását jelenti. A tervezés során mindig több lehetőség közül kell választani, így a tervezés sajátos döntésnek fogható fel.

- A tervezés időben megelőzi a cselekvést, azaz a döntés nem vonja mag után az azonnali végrehajtást
- A tervezési problémák nem bonthatók szét, egymástól jól elkülöníthető, egymástól független részekre
- Ebből következően a tervezés egységes döntési folyamat, amely a döntések egymásra épülő sorozatként fogható fel

Tervezés információs rendszere

- Belső információk (értékesítés, beszámolás, számbavétel, munkaügyi, beruházási, pénzügyi, termelési)
- Külső információk (piac, versenytársak, kooperációs partnerek, irányító és felügyelő hatóságok, pénzügyi-banki)

Tervezés megkülönböztetett vezetői részfunkciója: controlling

- A vezetés részfunkciói összefüggéseinek megteremtése
- Az információs csatorna működésének biztosítása
- A vezetési elemek (funkciói) működésének koordinálása
- A kitűzött célok megvalósulásának ellenőrzése
- Visszacsatolás

Tényleges költségvetés

Az adott időszak tényleges költségvetési kiadásait és bevételeit állítja szembe.

Térbeli halmozódás

A különböző fázisokban keletkezett értékeket (termelő fogyasztás) minden következő fázisban újra számításba veszik.

További felelősség biztosítások

- Fegyver használat – vadászoknál
- Gázpalack használat
- Orvosi tevékenységgel összefüggő

Többségi részvényes

Nagyrészvényes vagy részvényesek csoportja, aki illetve amely egy részvénytársaság részvényeinek többségét birtokolja.

Tökéletes vagy kompetitív verseny

A piacon való bentmaradásért folytatott rövid távú, taktikai jellegű, szolid verseny, amelyben a többiek piaci helyzete érdektelen.

Tökéletlen verseny

Érvényesül egy iparágban vagy az iparágak egy csoportjában, amikor az egyes eladók dd (keresleti) görbéi nem vízszintesek, s ezáltal bizonyos mértékig ellenőrzést gyakorolnak az ár felett.

Ez azonban nem jelenti azt, hogy a cégnek abszolút monopolista hatalma van az általa felszámítható ár felett. A különböző tökéletlenül kompetitív piacokon a monopolista tökéletlenségek különböző fokozatai léteznek.

Törvényes tartalékok

A társaság és egyéb törvényekben előírt, az alaptőkén felüli tartalék.

Törzsrészvény.

Rendes, általános részvény. A részvényesnek az összes részvényesi jogot biztosító részvény. Ezeke főként vagyoni és társasági jogok. Az elsőbbségi részvényekkel szemben (amelyeknél az előnyök általában a vagyoni jogokat illetően érvényesülnek) a törzsrészvényesekhez mindig társul szavazati jog, a társasági jogok egyik legfontosabb eleme.

Törzsrészcvény..

Tőke (K Capital)

- Van tárgyi alakja
- Van pénzalakja
- Beruházás, állóeszköz, amortizálódik - ktgként számolja el a cég
- Beruházás pótlása (gépcsere)
- Degyszerű újratemelés
- Damortizációs alaptól fizetik
- Delválík a lekötés és a hozam
- Hatékonyság - bevétel/ráfordítás
- Djövőérték-számítás
- Bankrendszer - kamatjövedelem
- Dpasszív: kamat
- Daktív: hitelezés - más-más kamatlábbal
- Értékpapírok piaca - értéktőzsde
- Dkötvény - fix határidő, hitelkapcsolat
- Drészcvény - nincs lejáratí ideje, pénz betársítása - jövedelem az osztalék

Tőke határhatékonysága

A beruházók konkurenciája a hatékony beruházások belső kamatlábát a piaci kamatlábhöz közelíti, így ez utóbbi a tőke határhatékonysága. Minél magasabb a piaci kamatláb, annál kevesebb a hatékony beruházási lehetőség.

Tőke hatékonysága

Az egységnyi tőkeáfordítással létrehozott kibocsátás Y/K.

Tőkebefektetés

A megtakarítások felhasználása vagyoneértékek vásárlása abból a célból, hogy a befektető rendszeres jövedelemre tegyen szert vagy megőrizze, illetve emelje megtakarítása értékét.

Tőkebefektetési részjegy (befektetési jegy)

A befektetési alapok részjegyei.

Tőkebevonás

Az olyan gazdasági eseményt, mely a mérleg mindkét oldalán növekedést okoz, tőkebevonásnak nevezzük. (E+; F+).

Tőkeemelés

A részvénytársasági alaptőke növelése új részvények kibocsátása útján.

Tőkeflhigítás

-> Tőkeigazítás.

Tőkeforgalmi mérleg

Tőkeforgalmi mérlegben tartják nyilván a külföldről beáramlott és a külföldre exportált beruházási, illetve működő tőkék összegét, és a portfólió-beruházásokat.

A mérleg tartalmazza az - összes olyan változást, amely a hivatalos tartalékoláson kívül az ország külföld által birtokolt vagyoni eszközei és az ország által birtokolt külföldi vagyontárgyak, eszközök állományában bekövetkezett;

Tőkehozadék

A tőkehozadék az egyszeri befektetéssel elérhető bevételek diszkontált értékének (jelenlegi érték) és a bevétel érdekében felmerült költségek diszkontált értékének a különbözete. Ezzel szemben a tőke megtérülése azt jelenti, hogy az élettartam alatti hozadék legalább akkor legyen, mint amekkora összeget más, alternatív befektetéssel ugyanakkora idő alatt el lehetne érni.

Tőkejavak piacai

- Reáltőkék piacain a vállalkozások az általuk kibocsátott termék tárgyi feltételeivel jelennek meg eladóként (tárgyi alakot nem öltök is, pl. szoftver, szolgáltatások)
- nyersanyagok, energiahordozók központi helye az árutőzsde
- tőzsdék működésében meghatározó az árakkal történő spekuláció

- itt kialakuló árak az egyéb piacok áraira is hatást gyakorolnak
- Közvetlen hitelügylet – a pénz használója kamatot fizet a pénztulajdonosnak
- Hitellevelek, kötvénykibocsátás – előre meghatározott kamatláb és kamat
- Részvénypapírok forgalmazása: meghatározott címletben kibocsátásra kerülő értékpapír, mely alkalmas a felhasználatlan tőke és a megtakarított pénzek összegyűjtésére, majd a hasznosítás mértékétől függően osztalék jár értékesítéséért, változó árfolyamon
- Különböző országok valutájának, devizájának adás-vétele, szintén változó árfolyamokon
- Tőkebefektetések határktge: az utolsó vásárolt vagy bérbe vett tőkeegység felhasználása mekkora bevételt eredményezhet

Tőkejavak.

Azon termeléssel létrehozott eszközök, gépek, berendezések, épületek, melyeket a termelésben használnak fel.

Tőkejavak..

Mindazok a termelésben alkalmazott mesterséges eszközök, gépek, épületek, felszerelések, alkatrészek, stb., amelyeket a termelőfolyamatban felhasználhatunk.

Tőkekamatadó

A kifizetett tőkehozamra pl. osztalékra kivetett adó. Az adó összegét a tőkehozam kifizetője visszatartja, és továbbítja a pénzügyi hatóságnak.

Tőkekiigazítás (tőkefelhígítás)

Tőkeemelés a társaság eszközeiből. A finanszírozás a tartalékok felhasználásával történik. Az e célra kibocsátott részvényeket a részvényeseknek "régii" részvénytulajdonuk arányában ellenszolgáltatás nélkül adják át. A részvénytársaság vagyoni helyzete így nem változik, mert nem folyik be új tőke. a részvényesek tulajdona sem változik, mivel az új részvénykibocsátás mértékében a "régii" részvény árfolyama csökken.

Tőkekivonás

Az olyan gazdasági eseményt, amely a mérleg mindkét oldalán azonos összegben csökkenést okoz, tőkekivonásnak nevezzük (E-;F-).

Tőkeleszállítás

A részvénytársasági alaptőke csökkenése. Történhet a részvények névértékének csökkenésével (az új névértéket felülbélyegzik), a részvények névleges bevonásával vagy oly módon, hogy a társaság megvásárolja saját részvényeit.

Tőkepiac.

Hosszú lejáratú követelések és befektetések piaca.

Tőkepiac..

Azokat a pénzügyi piacokat, amelyeken a pénzügyi eszközök rövid lejáratra cserélnek gazdát, pénzpiacoknak, amelyeken pedig hosszabb lejáratra, tőkepiacoknak nevezzük.

Tőkepiaci kamatláb

Az a kamatláb, amellyel a fix kamatozású hosszabb lejáratú papírokat kibocsátják.

Tőkepiacok eszköztára

- Hosszú lejáratú hitelek és betétek
- Kötvények
- Részvények
- Záloglevelek
- Egyéb hosszú lejáratú értékpapírok

Tőkepiacok főbb jellemzői

- A tőkepiacok a vállalkozások, a költségvetés és a háztartások hosszú lejáratú befektetéseinek finanszírozását teszik lehetővé

- A tőkepiacokon a kis töredék megtakarításoktól a hatalmas összegekig bármilyen nagyságú pénzek adás-vétel tárgyát képezhetik. A tőkepiacokon tehát nagybani és kicsinybeni kereskedelem egyaránt zajlik

Tőkeszámla

A tőkeszámla az a nyilvántartás, melyet a befektető kérésére (az adóhatóság betekintési jogához való hozzájárulása mellett) az értékpapír-forgalmazási tevékenység végzésére jogosult társaság vezet a magánszemély befektetéseiről. Az adótőkeszámlának a befektető szempontjából egy előnye van befektetési adóhitelt nyújthat.

Tőkésítés

Tőkeérték, kamatos kamat, egy vállalat értéka a tőzsdén.

Tőzsde 3 fő csoportja

- Pénz (készpénz)
- Értékpapír (bankszámla is)
- Tényleges anyagok (benzin, arany)

Tőzsde árjegyző

Árjegyző az a szekciótag lehet, amely vállalja az adott piac folyamatos fejlesztését, képes az árjegyzéssel járó elszámolás végzésére. Az árjegyző a kereskedés szabad szakaszában ajánlatok megtételével biztosítja, hogy az általa árjegyzett tőzsdei termék vonatkozásában a vételi és eladási ajánlatok különbsége az Árjegyzői Szerződésben rögzített feltételek szerint meghatározott mértéken (ársáv) belül legyen és ott a minimális ajánlattételi kötelezettség mennyiségéig folyamatosan fennálljon.

Az árjegyző minden tőzsdenapon a szabad szakaszban az általa jegyzett tőzsdei termék kereskedésében részt vesz, és az Árjegyzői Szerződés szerinti árjegyzést folyamatosan végzi. Az árjegyző jogosult és köteles egy időben vételi és eladási ajánlatot is tartani a Kereskedési Rendszerben erre a célra szolgáló funkciók segítségével. A tőzsde egy tőzsdei termék árjegyzésével egyszerre több szekciótagot is megbízhat. Az árjegyző díjazásra jogosult az árjegyzői tevékenység ellátásáért.

Tőzsde Árutőzsde BÁT

Olyan önkormányzó szervezet, amely az engedélyezett és a tőzsdén forgalmazott áruk körében nyilvánosan meghirdetett, előre meghatározott módon, helyen és időben koncentrálja a keresletet és kínálatot. A tőzsdén központosított kereskedelem folyik, szabványosított szerződések útján a határidős ügyletek esetében az elszámoló ház teljesítésre vállalt garanciája mellett azonos feltételeket biztosító üzletkötés mindenki számára.

Az árutőzsdén koncentrált kereskedelem folyik, ahol meghatározott helyen és időben, meghatározott minőségű és mennyiségű árukra lehet üzletet kötni. Csak egy-nemű (azonos minőségű) termékkel lehet kereskedni.

Nyilvános árkialakítással működik, meghatározott személyek kötnék üzletet, az áru fizikailag nincs jelen, a tényleges átadás és fizetés később történik.

Rövid története:

Magyarországon 1841-ben, a reform országgyűlésen szavaztak róla, a Magyar Kereskedelmi Bank és Széchenyi javaslatára.

Gabonával 1847-től lehetett kereskedni a Pesti Kávéházban.

Az első tőzsdei szervezet: 1853. Pesti Loyd

1860. Ferenc József, császári pátens.

1864. január 18-tól Budapesti Árutőzsde (BÁT) a neve.

A tőzsdepalotát 1894-ben (Loyd) építették.

XX. századi történet

1930-as években a BÁT Európában igen jelentősnek számít, London után a 2.

Tanácsköztársaság alatt nem működött, után rövid fellendülés, gazdasági világválság (29-33) miatt forgalom hanyatlak, 31-ben BÁT bezár. II. vh. után 1945. áprilisiában már 700 tőzsdetaggal nyit, 48-ban államosítás miatt bezárják. Rendszerváltás 1989. BÁT megalakul, 1990-ben újra nyit. 1994. XXXIX. törvény.

Tőzsde Árutőzsde kereskedési szabályai

1. Ügyletkötés szabályai a gabona és hústermékek esetében:

Tőzsdei ügylet az a szerződés, amelyet a tőzsdei kereskedő a tőzsdén a tőzsdei termékre vonatkozóan köt. Gabona és hústermékek tőzsdei forgalmazása során tőzsdei kereskedő tevékenységi engedéllyel rendelkező befektetési szolgáltató vagy árutőzsdei szolgáltató lehet, amely tőzsdei szekciótagsággal rendelkezik.

Az üzletkötő által megkötött formaszereződésben, illetve kötjegyben megtestesülő jogosultságok és kötelezettségek a kereskedőt jogosítják illetve kötelezik. A kötjegy a tőzsdei kereskedés során az üzletkötők által megkötött ügyletről kiállított és a KELLER Rt. Egységes Szabályzatában meghatározott kereskedelmi alapadatokat és kiegészítő

adatokat tartalmazó irat vagy elektronikus fájl.

Engedélyezett ügylettípusok:

a.) azonnali eladás, illetve vásárlás - a tőzsdén forgalmazott áruk adás-vétele akkor tekinthető azonnalinak, ha a felek a tőzsdei ügyletben az ügyletkötés tárgyának tényleges átadására anélkül vállalnak kötelezettséget, hogy a teljesítés idejét és módját meghatározták volna. A kötelezettséget a Szabályzatban meghatározott módon és időben kell teljesíteni. Az azonnali tőzsdeügylet létrejön, ha a felek szabványosított szerződés alapján megállapodnak az áru fajtájában, minőségében, a kötés tételében és árában, valamint a Szabályzat által előírt egyéb elemekben. Az azonnali ügylet minden esetben tényleges fizikai áruszállítást jelent. Az érvényes szerződéseket a tőzsde veszi nyilvántartásba, és a KELER Rt. visszaigazolása bizonyítja hitelt érdemlően. A KELER Rt. által visszaigazolt üzlet a kereskedő által nem vonható vissza.

b.) határidős eladás illetve vásárlás - A felek megállapodnak abban, hogy a tőzsdei ügyletben vállalt kötelezettséget a Szabályzat és Eljárási Rend által meghatározott későbbi időpontban teljesítik. A szerződést a KELER Rt. nyilvántartásba veszi és visszaigazolja, az így létrejött ügyletért mindkét féllel szemben a KELER Rt. köteles szerződészerűen helytállni.

c.) határidős csere ügylet - A csereügylet olyan két határidős ügyletből keletkező, a tőzsde által egységes egészként kezelt, speciális ügylet, ahol az elszámolás rendje speciális, azonban az ügyletre vonatkozó jogok és kötelezettségek azonosak az egyéb határidős ügyletekhez.

A csereének két módja lehetséges:

1. Azonos mennyiségű áru vásárlása egyik határidőre, eladása egy ,másikra, vagy

2. Azonos mennyiségű különböző áruk cseréje azonos határidőre

A csereügylet mindkét oldalát ugyanazon a tőzsdenapon le kell zárni. Nyitásban és záráskor nem köthető csereügylet.

d.) vételi illetve eladási opciós ügylet - Ha a kötelezett tőzsdei termékre másnak vételi jogot enged, a jogosult a vételi jog tárgyát egyoldalú nyilatkozattal megvásárolhatja – ez a vételi opció.

Annak a személynek, aki a jogosulttal szemben a tőzsdei termékre vételi kötelezettséget vállal, a jogosult tőzsdei terméket egyoldalú nyilatkozattal eladhatja – ez az eladási opció

A tőzsdei opciós ügylet a tőzsde és a KELER Rt. Egységes Szabályzatában előírt pénzügyi feltételek és teljesítési feltételek mellett jön létre azzal, hogy a szerződést a KELER Rt. nyilvántartásba veszi és visszaigazolja. Az így létrejött ügyletért mindkét féllel szemben a KELER Rt. köteles szerződészerűen helytállni.

2. Az ügyletkötés szabályai a pénzügyi termékekben:

Pénzügyi termékek tőzsdei forgalmazása során tőzsdei kereskedő tevékenységi engedéllyel rendelkező befektetési szolgáltató lehet, amely tőzsdei szekciótagsággal rendelkezik. (az általános résznél minden ua. mint az 1. pontban)

Engedélyezett ügylettípusok:

a.) határidős eladás illetve vásárlás - A felek megállapodnak abban, hogy a tőzsdei ügyletben vállalt kötelezettséget a Szabályzat és az Eljárási Rend által meghatározott későbbi időpontban teljesítik. Az ügyletet a KELER Rt. nyilvántartásba veszi és visszaigazolja, az így létrejött ügyletért mindkét féllel szemben a KELER Rt. köteles szerződészerűen helytállni. b.) határidős csere ügylet – két módja lehetséges:

1. Ugyanazon termék vásárlása egyik határidőre, eladása egy másikra

2. Különböző termék vásárlása/eladása azonos határidőre

c.) Opciós ügylet- Ha a kötelezett tőzsdei termékre másnak vételi jogot enged, a jogosult a vételi jog tárgyát egyoldalú nyilatkozattal megvásárolhatja – ez a vételi opció.

Annak a személynek, aki a jogosulttal szemben a tőzsdei termékre vételi kötelezettséget vállal, a jogosult tőzsdei terméket egyoldalú nyilatkozattal eladhatja – ez az eladási opció

3. Tőzsdei megbízások típusai:

- Piaci ajánlat - azonnal végrehajtandó, ármegkötés nélküli ajánlat

- Limit ajánlat – a megbízó által megadott limitáron, vagy annál kedvezőbbben teljesíthető –

Stop ajánlat – piaci ajánlat, ami egy meghatározott árszintnél aktivizálódik

– Csere ajánlat – a határidős csere ügyletekre alkalmazható, meg kell adni az eladni és vásárolni kívánt árut, a határidőket, a mennyiségeket és az árkülönbözetet

– Nyitási vagy zárási ajánlat – piaci ajánlat formában, kizárólag a nyitás vagy zárás alatt történő teljesítésre -

Limit jellegű ajánlat – ua. mint limit ajánlat

– Részleges ajánlat – az ajánlat részletekben is teljesíthető, de ha bármennyi teljesült belőle, a maradék mennyiség visszavonásra kerül

– Market makeri ajánlat - vételi és eladási limitajánlat adott termék ugyanazon határidejére – Fill

vagy kill jellegű ajánlat – olyan leütés jellegű piaci ajánlat, ahol részteljesítés nem lehetséges – Stop

limit - mint a Stop ajánlat

– Spread ügylet – egy termék egyidejű vétele és eladása azonos mennyiségben két különböző határidőre. Az ajánlat szólhat egyetlen időszakra, napra és visszavonásig.

4. Tilalmak:

A kereskedőnek tevékenységével és magatartásával arra kell törekednie, hogy befolyásolás mentes szabad piaci viszonyok maradjanak fenn és versenyképes feltételek mellett mindenki azonos eséllyel köthessen ügyletet. Tilos minden olyan tevékenység és magatartás, amely ezen alapelveket sérti illetve hátrányos

a Tőzsde hírnevére.

5. A tőzsdei kereskedelmi és elektronikus kereskedelmi időszak:

A tőzsde nyitva tartási ideje előre meghatározott és a tőzsde hivatalos lapjában kerül meghirdetésre. Kereskedelmi tevékenység kizárólag a kijelölt üzleti órák alatt folytatható.

6. A kereskedelem helyszíne:

A tőzsdei kereskedelem helyszíne a tőzsde igazgatósága által kijelölt épület helyisége, a tőzsdeterem. A tőzsdeteremben a meghatározott termékcsoporthoz kereskedelmére piteket (kereskedési helyek) vannak elkülönítve. Egy adott piteben csak az adott termékcsoporthoz érvényes kereskedési engedéllyel rendelkező kereskedő tartózkodhat, tehát ajánlatot és köthet ügyletet, csak a piteben belül tartózkodó kereskedő tehet ajánlatot illetve köthet ügyletet, a piteben kívül elhangzó ajánlat érvénytelen.

A tőzsdei elektronikus kereskedelem helyszíne a tőzsdeterem, vagy a kereskedő székhelye, irodája.

7. A tőzsdénap lefolyása:

A tőzsdénap hústermékek esetében kereskedelmi időszakból, a gabonatermékek esetében kereskedelmi és elektronikus kereskedelmi időszakból, a pénzügyi termékek esetében elektronikus kereskedelmi időszakból áll.

Kereskedelmi időszak: három elkülönített és egymást követő részből állhat:

1. Nyitás – termékenként, egymást követően minden egyes jegyzett tőzsdei határidőre tehető ajánlat meghatározott ideig.
2. Szabad kereskedelmi időszak - korlátozás nélkül bármely jegyzett áru bármely határidejére tehető eladási, vételi és csereajánlat, az ajánlattételre vonatkozó ált. szabályok szerint.
3. Zárás – a nyitással megegyező módon a jegyzett árukra az egyes határidőkben sorra megkezdődik a zárás. Minden korábbi ajánlat érvényét veszti, tehát új ajánlatokat kell tenni.

8. A tőzsdei kereskedelem gyakorlati szabályai:

A tőzsdén ügyletek létrehozására irányuló eladási vagy vételi ajánlatokat csak a kereskedelmi és elektronikus kereskedelmi időszakban lehet tenni. Ajánlatot minimum 3 kereskedő részvétele esetén lehet tenni.

Az ajánlatokat nyílt kikiáltással, a jelenlévők által jól hallhatóan és érthetően kell megadni oly módon, hogy a kereskedés versenyszerű jellege biztosított legyen.

A kereskedelmi időszak nyitási és zárási szakában az ajánlatoknak az alábbi információkat kell tartalmaznia:

- Az ügylet iránya (vétel vagy eladás)
- Mennyiség számszerű megjelölése
- Ár számszerű megjelölése, önkötés esetén az erre vonatkozó egyértelmű utalás

A szabad időszakban az ajánlattevőknek az áruféleség megjelölését és a szállítás határidejét is közölni kell.

Tőzsde Árutőzsde Kft feladata

Az Árutőzsde Kft. három fő feladata:

1. A tőzsde szervezetének felállítása, működtetése, üzleti események szervezése és bonyolítása
2. Üzleti, piaci információk rendszeres terjesztése (média)
3. Szakemberképzés, tőzsdei ismeretek terjesztése

Működéssel kapcsolatos feladatok:

1. Előkészíti a tőzsde napot
2. Az előzetesen és nyilvánosan meghirdetett időben a tőzsdei kereskedéshez megfelelő helyiséget biztosít
3. Megteremti és biztosítja a kommunikációs lehetőséget a tőzsde teremben
4. Gondoskodik az árutőzsde nap (árverés) levezetéséről
5. Ellenőrzi és felügyeli a szabályozók megtartását
6. A tőzsde kereskedelmi rendje alapján nyilvántartást végez
7. Biztosítja a tőzsdei jegyzékek és a kereskedelmi információk nyilvánosságra hozatalát

8. Képviselet a tőzsdén
9. A tőzsdei kereskedelem szabályainak ismertetését, tanfolyamokat, oktatást szervez
10. Tőzsdei vizsgáztatást végez és erről igazolást ad ki
11. Adatot szolgáltat a tőzsdei ügyletekről a KELER Rt. részére

Tőzsde Árutőzsde tevékenységi köre

Amerikai tapasztalatok alapján jött létre, az eredeti szándék szerint csak áru, később deviza kereskedéssel is foglalkozott.

Az árutőzsde előnyei, jellemzői:

- Likviditás
- Tisztességesség
- Biztonságosság
- Nyílt kereskedelem
- Koncentráltág*

*Egy helyen kereskednek tömegáruval (búza, kukorica, hús), melyek tételei egymással felcserélhetők, azonban tömegük és minőségük egységes. A kereskedésre az áru fizikai jelenléte nélkül kerül sor, csak a kontraktus cserél gazdát. Az áruk szabványosítottak, ami nagyban gyorsítja az ügyletet, csak az árban, mennyiségben és a szállítási határidőben kell megegyezni.

Csak alapmennyiségekre (vagy azok egész számú többszörösére) lehet kereskedni. Ezt hívják kontraktusnak (minden áruajtának van minimális mennyisége)

BúzaD	Sertéshús*
1 kontraktus = 20 tonnaD	1 kontraktus = 5 tonna
Adott hónap + 17 hónap a kereskedési időD	Adott hónap + 17 hónap a kereskedési idő
1000 kg/Ft-ban fejezik ki az áratD	1000 kg/Ft-ban fejezik ki az árat
Lépcsőzetes árváltoztatás: 20,- Ft D	Lépcsőzetes árváltoztatás: 5,- Ft (vagy annak egész számú (vagy annak többszöröse)

* Darabontként 100 kg az átlagsúly

Sertéshúsnál az engedélyezett eltérés az átlagtól +/- 2%, tehát minimális súly 80 kg, maximális 120 kg lehet.

Tőzsde befektetés formái

1. Készpénz
2. Folyószámla
3. Látra szóló betétkönyv
4. Határidős betétkönyv
5. Takaréklevél
6. Fix kamatozású kötvény állami garanciával
7. Fix kamatozású kötvény állami garancia nélkül
8. Változó kamatozású kötvény
9. Elsőbbségi részvény
10. Részvény
11. Közvetlen anyagi felhalmozás

Hozamuk, kockázatuk a felsorolás arányában (1->11) nő.

Hozzáférési lehetőség fordítva.

Tőzsde bevezetés követelményei

Általános cél: olyan pénzhez akar jutni, amit nem kell visszafizetni.

Befektető konkrét célja: pénze biztos helyen legyen, magas kamatozással (osztalék, árfolyam nyereség)

A magyar tőzsdére való bevezetés követelménye, hogy mindenben megfeleljen a magyar törvényeknek. Külföldi papírnál az a kibocsátó országának és a magyar törvényeknek együttesen kell megfelelni. A törvényi előírásokon túl a magyar tőzsdei (illetve külföldi papírnál az adott országának is) meg kell felelni.

A bevezetés egyes lépései:

Tőzsde szótár by pezo(9910903@citromail.hu)

- Írásban kell benyújtani a kérelmet
- Tőzsde tanácsa dönt, hogy felveszi-e az értékpapír listára
- Csak forgalomképes értékpapírt lehet bevezetni, vita esetén a tőzsde tanács dönt.
- Olyan társaság nem vezethető be a tőzsdére, mely ellen az utolsó két éven csőd- vagy felszámolási eljárás indult.
- A bevezetéshez egy tőzsdetag ajánlása kell
- A bevezetés során kibocsátási tájékoztatót kell készíteni, alá kell írni, az abban foglaltakért egyetemlegesen kell felelni
- A bevezetett cégnek fizetni kell a forgalomban tartási jutalékot és az értékesítési jutalékot
- Piacvezetőként kell fellépjen a bevezetéstől számított 15 napig
- Meg kell feleljen a technikai feltételeknek (sorszám, azonos értékű és tartalmúak legyenek az értékpapírok, azonos jogokkal és kötelezettségekkel).
- Bevezetésnél a tőzsde tanács dönt, hogy a bevezetendő értékpapír „A” vagy „B” kategóriába kerüljön.
- Külföldi értékpapír esetén a tájékoztatót magyar nyelven kell megírni, hazai ajánlóval és hazai székhellyel (az esetleges reklamációk, ügyintézés miatt)

	D, „A” D	„B”
kell rendelkezzen.	Értéke D Közkezd hányaduk* D	minimálisan 2,5 Mrd Ft D minimálisan 100 M Ft D 25% D nincs meghatározva D
Tulajdonosok száma	minimálisan 500 D	D minimálisan 25 D
Üzleti évek száma** D	3 teljes, auditált év D	1 teljes, auditált év D
Értékpapír típusa	névre szóló D	névre szóló D
Bevezetendő sorozat	csak teljes sorozat D	D csak teljes sorozat D

- kisbefektetők aránya
- **mióta működik a cég

Mindkét kategória esetében a közgyűlésnek minősített többséggel 75%+1 szavazattal kötelezően meg kell erősíteni a bevezetést.

Tőzsde érettség kritériumai

A tőzsde érettség kritériumai:

- 1.) Méretnagyság
- 2.) Tulajdonosi szerkezet, közkezdhányad
- 3.) Vállalati életút
- 4.) Stabil pénzügyi helyzet
- 5.) Növekedési potenciál
- 6.) Ismertség
- 7.) Hiteles menedzsment

Tőzsde Értékpapírtőzsde (általában)

Az értéktőzsde az értékpapírok és a devizák koncentrált, meghatározott feltételek között működő piaca.

Feladata:

- Az értékpapír adás-vétel lebonyolítása
- Értékpapír árfolyamának megállapítása
- Új értékpapírok bevezetése
- Kereskedelmi szokásjog kialakítása
- Tőzsdei bíraskodás

Minden tőzsdének keretjogszabálya (ez a tőzsde „törvénye”, ami nem mondhat ellent az ország törvényeinek, de azon belül önállóan határozza meg, hogy milyen feltételekkel működjön) van, ami állami törvényen alapul, ebben határozza meg:

- Saját rendtartását
- Saját szakmai felügyeletét
- Külső (állami) felügyeletét

A keretjogszabályozáshoz tartozik, hogy

- Meghatározza a tőzsde vezető testületét, szervezetét (pl.: elnökség)

Tőzsde szótár by pezo(9910903@citromail.hu)

- Jegyzést engedélyező szervezetet (oda kerülhet-e a papír, milyen feltételekkel)
- Meghatározza a tőzsde üzletágait (pl.: deviza, határidős ügyletek)
- Meghatározza a tőzsdei részvétel feltételeit, illetve, hogy kiket zár ki
- Az árfolyam számítás módját is megállapítja

Tőzsde forgalomban tartás szabályai

1. Tájékoztatási feladatok:

A nyilvános tőzsdei társaságot az Értékpapírtörvény és a tőzsde szabályai szerint rendszeres és soronkívüli tájékoztatási kötelezettség terheli:

a.) Éves jelentés: minden év ápr.30-ig auditált éves beszámolójukon alapuló részletes tőzsdei jelentést kell eljuttatniuk a BÉT részére, továbbá szept.30-ig konszolidált éves beszámolójukat a Tőzsdére kell eljuttatni és a befektetők részére hozzáférhetővé tenni

b.) Gyorsjelentés: A kat.-ban negyedévente, B és C. kat.-ban félévente gyorsjelentés, a tárgyidőszak leteltét követő 45 napon belül benyújtani a Tőzsdének, valamint a Tőzsde hivatalos lapjában megjelentetni. A gyorsjelentés előírt tartalma a 3 kategóriába tartozástól függ, ilyen pl. mérleg és eredménykimutatás, cash flow, kiegészítő melléklet, szervezeti, tulajdonosi struktúrában beköv.változások, egyéb a társaságot érintő fontos információk

c.) Soronkívüli tájékoztatás: A tárgynapot követő nap 10 óráig kell a Tőzsdének bejelenteni és a Tőzsde hivatalos lapjában közzétenni azokat az információkat, melyek a működésében, gazdálkodásában bekövetkezett, az értékpapír hozamát befolyásoló változásokról szólnak, ha ezeket a legutóbbi jelentése nem tartalmazta.

d.) Egyéb tájékoztatási kötelezettség: a kibocsátó köteles tájékoztatást adni minden olyan eseményről, mely a társaság életében jelentős, pl. közgyűlés összehívása, alapszabály módosítás, sajtótájékoztató stb.

2. Forgalombantartási díj:

Az értékpapír kibocsátója a bevezetett értékpapír sorozat folyamatos tőzsdei forgalomban tartásáért forgalombantartási díjat fizet, mely a bevezetett sorozat névértéke alapján kerül meghatározásra és negyedévente fizetendő. (200.000,-Ft< forg.tart.díj > 7.500.000,-Ft) 2001.01.01-től árfolyamérték alapján és 1 millió < forg.tart.díj > 10 millió

3. Kapcsolattartás a befektetőkkel, elemzőkkel:

A kötelező tájékoztatáson túl szükség van a befektetői kommunikáció egyéb csatornáinak kialakítására is. Egy munkatárs, vagy egy részleg kialakítása (mérettől függ) a kapcsolat-tartási és tájékoztatási feladatok ellátására. Feladatuk a kötelező tájékoztatási feladatok ellátása, érdeklődők tájékoztatása, a Tőzsdével és a hatóságokkal való kapcsolattartás.

Külön figyelmet kell fordítani az intézményi befektetőkre, a befektetési szolgáltatók elemzőire, a sajtó képviselőire. A hatékony tájékoztatás eszközei: sajtótájékoztatók, elemzői találkozók, gyárlátogatás szervezése, kiegészítő kiadványok kiadása.

A kapcsolattartás nem csak egyoldalú információ szolgáltatás, a kommunikáció során a befektetőktől, elemzőktől értékes információk gyűjthetők, értékes visszajelzésekre tehetünk szert.

Tőzsde jelentősége

1, Minden megtakarítónak lehetőséget nyújt a befektetésre. /Nem közvetlenül, csak közvetítőn, ún. brókercégeken keresztül./

2, Információt nyújt egy adott vállalkozás helyzetéről.

Az adott cég értékpapírjának árfolyamváltozásán keresztül. (A politikai, gazdasági környezet befolyásolhatja az árfolyamokat, ezzel torzíthatja ezt a hatást!)

3, A tőzsde működéséből következtetni lehet a gazdaság állapotára.

“A tőzsde a gazdaság lázmérője.” BUX-index: A Budapesti értéktőzsde indexe. A tőzsdén forgalmazott értékpapírok átlagos árváltozását mutatja. Ha emelkedik a tőzsdeindex, akkor növekszenek a beruházások a gazdaságban, a megtakarítók bíznak a vállalatokban. (A politikai, gazdasági környezet befolyásolhatja az árfolyamokat, ezzel torzíthatja ezt a hatást!)

4, A tőzsdén kialakuló árak egy része általában alapjául szolgál a tőzsdén kívüli üzletkötéseknek.

Tőzsde kereskedés szabályai

Az ajánlat a Szabályzatnak megfelelő módon és tartalommal tett ügyletkötésre irányuló egyoldalú nyilatkozat.

Ajánlati típusok:

- LIMIT ajánlat- az ajánlatban megadott áron, illetve annál jobb áron teljesíthető (minden olyan ajánlat, amelyben az ajánlati típus külön nem kerül meghatározásra LIMIT ajánlatnak minősül)
- Piaci ajánlat

Ajánlati fajták:

- RÉSZ ajánlat (részletekben, vagy a teljes mennyiség igénybevételével teljesíthető)
- MIND ajánlat (csak az ajánlati mennyiség maradéktalan kielégítésével teljesíthető)
- Minimális mennyiségű ajánlat (csak az ajánlatban megadott minimális mennyiség kielégítésével)

Ajánlatok időbeli hatálya:

- SZAKASZ ajánlat (az adott kereskedési szakasz végéig érvényes)
- MOST ajánlat (csak az ajánlattétel pillanatában érvényes)
- NAP ajánlat (az adott tőzsdenap végéig érvényes)
- Az adott dátumig érvényes ajánlat (a meghatározott naptári napig érvényes) –
- Visszavonásig érvényes ajánlat (visszavonásig, de legfeljebb 30 napig érvényes)

Tőzsde kereskedés számítógéppel

Az új kereskedési rendszer lehetővé tette, hogy a Tőzsde teljes számítógépes kereskedésre álljon át, illetve a távkereskedési rendszer bevezetésével a tőzsdetagok üzletkötéseiket kizárólag irodáikból bonyolíthassák.

A távkereskedés előnyei:

- Kitérít a határokat és a Budapesten kívüli kereskedést is lehetővé teszi
- Lehetővé vált a kereskedési idő jelentős meghosszabbítása
- Elősegíti az átláthatóbb, még rendezettebb piaci tevékenységet
- Kockázatkezelés terén is nagy biztonságú kereskedés. technikai eszközként működik

Tőzsde kialakulása

Őskor: árucseré, A kereskedelem szinte egyidős az emberiséggel

Ókor: Babilónia – kereskedelem, Hamurappi törvények – kamat meghatározása
Görög kereskedelmi központok – Agora - aukció Egyiptom – nemzetközi gabona kereskedelem és spekuláció Római birodalom – határidős szerződések

Európa

XIII.-XIV. sz. olasz városok – folytatódik a római örökség
Megjelennek a pénz helyettesítők utalványok és kezdetleges váltók formájában
XIII. sz. Németalföld – (ma Belgium)
Brügge városa (van der Beurse) olasz kereskedők találkoztak északi kereskedőkkel rendszeresen szabványos üzletkötésekre. Első tőzsde – Burse.
Magyar tőzsde szó – tőzsér (kereskedő) és a Burse egybeolvasztásával magyarították a XIX. sz. magyar nyelvújítók.

XV. sz. Hollandia – 1460-tól nyugat-indiai kereskedelmi utak – Antwerpen
Hollandia Európa vezető gazdasági nagyhatalma,
1531 – első hivatalos nemzetközi árutőzsde – Új székház, homlokzat felirata
„Minden nemzetiségű és nyelvű kereskedő használatára”

XVII. sz. Amszterdam szerepe megerősödik, itt indul meg az első részvénykereskedelem
1602 és 1622 – Kelet-Indiai és Nyugat-Indiai Társaság néven első részvénytársaságok
1611 – től az amszterdami tőzsde kezdte forgalmazni a részvényeket, jellemzően váltókkal és közforgalmi értékpapírokkal kereskedtek addig.
1747-ben 44 papírt jegyeztek Amszterdamban.
1815-ben Londonban 30 papír
1820-ban Berlinben 15 papír

XVIII. sz. Franciaország - 1720-ban alkalmazni kezdik a bemutatóra szóló értékpapírokat (részvény).
Pár évvel később: évi nyilvános mérlegfelállítás, osztalék megállapítás szabályozása, közgyűlés
XIX. sz. – Vasútépítési láz – Rt-k alakulnak szerte a világon – részvénytőzsde felvirágzása

1724-Bécs D D D 1864 -Budapest
1792-New York D D D 1877 - Zürich
1802-London D D D 1878 - Tokió
1834-Sidney D D D ma több mint 200 tőzsde a világon D
1852-Toronto

Tőzsde kialakulásának fázisa - 1. Kialakulási szakasz

- Megjelennek az első részvények
- Kevés a részvénytulajdonos
- Kevesen üzletelnek a részvényekkel
- Alulértékelték a részvények
- Közvetítő intézmények kezdenek kialakulni

Tőzsde kialakulásának fázisa - 2. Manipulációs szakasz

- Néhányan felismerik, hogy üzletre van lehetőség
- Kevés a likvid pénz a piacon
- Lehetséges az árakat manipulálni
- Nem kiforrott még a szabályozás
- Nagy haszonra lehet szert tenni

Tőzsde kialakulásának fázisa - 3. Spekulációs szakasz

- Nagy fellendülés kezdődik
- Sokan kapcsolódnak be
- Új kibocsátásokat túljegyzik
- Részvények ára a valóság fölé emelkedik
- Mindenki részvényes akar lenni
- Kormány is szervezi a keresletet

Tőzsde kialakulásának fázisa - 4. Konzolidációs vagy összeomlási szakasz

- Kereslet elkezd csökkenni
- Nem kellene az új kibocsátások
- Az árak lefele is mozognak

Tőzsde kialakulásának fázisa - 5. Stabilizációs időszak

- Megszokják a létét
- Az ország életében fontos szerepe van
- Nagyszámú befektető
- Sok részvény van a piacon
- A forgalom volumene nő
- Nő a szakértelem
- A piac likvid (van szabad pénz)

Tőzsde kialakulásának fázisai

A tőzsde kialakulása minden országban másképp megy végbe, de vannak általános jellemzői (szakaszok arab számmal, jellemzőik felsorolásszerűen):

1. Kialakulási szakasz

- megjelennek az első részvények
- kevés a részvénytulajdonos
- kevesen üzletelnek a részvényekkel
- alulértékelték a részvények
- közvetítő intézmények kezdenek kialakulni

2. Manipulációs szakasz:

- néhányan felismerik, hogy üzletre van lehetőség
- kevés a likvid pénz a piacon
- lehetséges az árakat manipulálni
- nem kiforrott még a szabályozás
- nagy haszonra lehet szert tenni

3. Spekulációs szakasz

- nagy fellendülés kezdődik
- sokan kapcsolódnak be
- új kibocsátásokat túljegyzik
- részvények ára a valóság fölé emelkedik
- mindenki részvényes akar lenni
- kormány is szervezi a keresletet

4. Konszolidációs vagy összeomlási szakasz

- kereslet elkezd csökkenni
- nem kellene az új kibocsátások
- az árak lefele is mozognak

5. Stabilizációs időszak

- megszokják a létét
- az ország életében fontos szerepe van
- nagyszámú befektető
- sok részvény van a piacon
- a forgalom volumene nő
- nő a szakértelem
- a piac likvid (van szabad pénz)

Tőzsde kibocsátási tájékoztató

Célja, hogy a befektetőket informálja a cégről, tevékenységéről stb.

1. részD

- Alapítás ideje, az azóta történt fontosabb események
- Tulajdonosok (alapításnál, azóta, változások, %-os arányuk)
- Törzstőke (változás, emelés stb)

2. részD

- Cégjegyzék szám
- Részletes tevékenységi kör
- Más cégeknél lévő részesedés

3. részD

- Vagyoni helyzet ismertetése
- Szöveges és számszerű adatok is
- Az auditált mérlegadatokkal egyeznie kell
- Tevékenység ismertetése
 - gyártás, forgalmazás
 - legnagyobb vevők és szállítók
- Pénzügyi helyzet, likviditás (havi bontásban, viszonyítási alap-pal, mutatók képzésével), tagi kölcsönök
- Dolgozók bemutatása
 - létszámuk,
 - képesítésük
 - termelékenység mutatók
 - szakszervezeti munka
 - továbbképzés
- Vezetők, menedzsment bemutatása
 - személyek bemutatása
 - személyes adatok ismertetése (pl.: családi állapot, fizetés)
 - végezetségük
 - eddig hol dolgoztak
 - a cégnél, illetve más vállalatnál lévő tulajdonrészeik, aránya
 - könyvvizsgáló bemutatása
- Fejlesztési elképzelések (mire kívánja felhasználni a kibocsátás-ból származó bevételeket)
- Konkurencia (bel- és külföldi is)
- Befektetés kockázata (milyen kockázattal számoljon a vevő, pl.: erős konkurencia, árfolyamhoz való kötöttség)

Tőzsde létrehozásának feltételei

Legfontosabb feltétele a megfelelő politikai és gazdasági környezet, ezen belül is a politikai biztonság. A állam dominanciája (állami tulajdon túlsúlya) és az infláció viszonylag alacsony legyen, kedvező legyen az adóztatási rendszer

- Legyen fizetőképes kereslet a részvények iránt, ideértve, hogy a magánbefektetők rendelkezzenek megfelelő mennyiségű pénzzel és az intézményi befektetők (nyugdíj alapok, biztosítók, befektetési társaságok) és külföldi befektetők is érdeklődjenek a részvények iránt.

- A kereslet azonban függ más befektetési alternatíváktól (bankkamat mértéke, ingatlan, arany, esetleg műkincs piacon uralkodó árak).

- Legyen megfelelő részvénykínálat
o minimálisan 20 részvény legyen
o a befektetettek és forgalmazottak 25%-át egyszerre adják, vegyék

- Adópolitikai és más támogatások megléte (pl.: adókedvezmény osztalékfizetés-nél, támogatott pénzügypolitika, támogatott hitelek - lombard).

- Megfelelő pénzügyi intézményrendszer (bankok, brókerek) megléte.

- Kialakult szervezeti és jogi háttér, melynek ki kell terjednie:
o értékpapírokra
o értékpapírok tárolására, szállítására, elszámolási rendszerére
o részvénytársaságokra
o első és másodlagos piacokra
o piaci felügyeletre
o könyvviteli, mérlegvizsgálati és információs rendszerre
o új részvények kibocsátására
o közvetítőkkel való kapcsolattartásra
o kizárásokra
o korlátozásokra.

Elősegítheti a kialakulást a közvetítők nagyszámú jelenléte, új papírok bevezetése, cégformák átalakíthatóságának lehetősége, tőkebővítés lehetősége is.

Tőzsde Mérlegen alapuló értékelési módszerek

A vállalat nettó értékét a vállalat mérlege alapján a saját tőke könyvszerinti érték jelenti. A könyvszerinti érték a saját tőke és a részvények darabszámának hányadosa, vagyis az egy részvényre jutó saját tőke a könyvszerinti érték. A könyvszerinti érték meghatározott időben mutatja a felhasznált erőforrások saját erőből finanszírozott költségeit, míg a piaci érték egy működő cég értékét adja.

A részvényárfolyam alsó küszöbértéke az úgynevezett likvidációs árfolyam. Ha a vállalat árfolyama a likvidációs érték alá esne vonzó felvásárlási célpont lehet.

A piaci érték alapján lehetséges megállapítani az eszközök értékét. A helyettesítési költség a cég eszközeinek újraelőállítási értékét jelenti.

A saját tőke az árfolyam (P) és a könyvszerinti érték(BV) hányadosa. A P/BV hányados az mutatja, hogy a beárazódó piaci érték mögött milyen tényleges saját erejű fedezet van. 1 alatti P/BV – a céget olcsóbban lehetne megvásárolni, mint amennyit az eszközei érnek. Tőzsdei cégek esetében ez a mutató általában 1 feletti. A mutató statikusan vizsgálja a cégeket. Korrekciós tényezőként használható a ROE, a saját tőke arányos nyereséget mutatja.

$ROE = E/BV$, saját tőkére jutó adózás utáni eredmény.

EPS mutató, a részvény árfolyam és az egy részvényre jutó adózás utáni nyerség hányadosát adja (P/E). Minél kisebb ennek a mutatónak az értéke, annál jobb a befektetés.

Másik mérlegen alapuló vállalat-értékelési mutató az EV/EBITDA.

Tőkeérték (kapitalizáció) = Piacra bevezetett részvények x árfolyam

A mutató azt jelenti, hogy a piac által megítélt korrigált tőkeérték, hogyan aránylik a cég eszközei által termelt teljes jövedelemhez.

Ennek a mutatónak az inverze az EBIT/EV egy ROA-hoz hasonló eszközmegtérülési mutató, az eszközök összes jövedelemtermelésének kimutatására szolgál.

Tőzsde működése során nyújtott információk

1. Éves jelentés

- Minden év május 31-ig meg kell küldeni a részvényeseknek
- Tartalmaznia kell a mérleget, igazgatósági beszámolót javaslatot kell megfogalmaznia a nyereség felhasználásról,
- Értékelés a társaság gazdasági-kereskedelmi költségeiről, beruházásokról, létszámról
- Csatolni kell a könyvvizsgáló és felügyelő bizottság jelentését
- Elfogadásáról a közgyűlésnek szavaznia kell

2. Gyorsjelentés (időszaki jelentés)

- Targynegyedévet követő hónap végéig kell megküldeni (minden negyedév-ről kötelező elkészíteni)
- 3-4 oldal a fontosabb tendenciákról, indoklásokkal ellátva
- Szöveges és számszerű adatokat is kell tartalmaznia

3. Rendkívüli tájékoztató

- Az esemény bekövetkezte után 24 órán belül kell elkészíteni
- Ilyen esemény lehet, ami akár pozitív, akár negatív hatással is lehet a cég életére, mint pl.: meghal a vezérigazgató, óriási értékű szerződést kötött a cég, nagy összegű hitel vett fel, káresemény történt stb.

Tőzsde nyilvános alapítás

- Lényege a tőke gyűjtése nyilvános toborzással
- Lépései alapítási tervzet,részvényjegyzés, alakuló közgyűlésen alapszabály elfogadása

Tőzsde nyilvános forgalomba hozatal

1. Közreműködők kiválasztása és megbízása - forgalmazó (értékpapír-kereskedők, befektetési bankok) megbízása nélkülözhetetlen, de szükség lehet egyéb tanácsadókra is
2. Tájékoztató elkészítése - információkat nyújt a kibocsátásról, a kibocsátó történetéről, üzleti tevékenységéről és jövőbeli terveiről, a tájékoztatót a Felügyelet engedélyezi, ezalatt a kibocsátó és a forgalmazó meghatározza a kibocsátás árfolyamát, engedélyezés után hirdetményben hozzák létre a nyilvános ajánlattételt
3. A részvénykönyvvezető kiválasztása és megbízása: - az újonnan kibocsátott értékpapírokat bevezeti a részvénykönyvbe, illetve a későbbiekben az átruházások átvezetését végzi
4. Az értékpapírok értékesítése: - lehet jegyzés (jegyzési íven tett nyilatkozat) vagy aukciós értékesítés során (a beérkezett ajánlatok az ajánlati ár alapján versenyeznek, ált. nagy mennyiségű értékpapír eladásánál alkalmazzák)
5. A kibocsátás költségei: - jelentős adminisztrációs ktg.-el jár, minél nagyobb a kibocsátás annál olcsóbb

Tőzsde nyilvános társasággá történő átalakulás

- Újonnan kibocsátandó részvényeket, vagy korábban zártkörűen forgalomba hozott részvényeket kínál eladásra nyilvános ajánlattételt útján

Tőzsde nyilvános társasággá válás

Egy részvénytársaság nyilvánosan vagy zártkörűen működhet.

Nyilvános akkor, ha részvényei részben vagy egészben nyilvánosan kerültek forgalomba hozatalra. Ez történhet az alapításkor, de zártkörű is válhat nyilvánossá.

A nyilvános ajánlattétel értékpapír vásárlásra, vagy jegyzésre nyomtatott sajtó útján közzétett felhívás.

Tőzsde Osztalék-jelenérték modell

Minden évi osztalékhozamot és az utolsó évi, azaz az eladáskori árfolyamnyereségek diszkontálnunk kell a jelenre, így megkapjuk a részvény belső értékét.

Az osztalék-kifizetési ráta nem más, mint a nyereség azon hányada, amit osztalékként kifizet a társaság tulajdonosai részére. Az újrabefektetési ráta a nyereségnek az a része, amit a cég visszaforgat saját tevékenységébe.

Tőzsde ügyletkötési algoritmusok

Az ajánlatok teljesítési sorrendjének általános elvei:

- a jobb áron megtett ajánlat a teljesítési sorrendben megelőzi a rosszabb áron megtett ajánlatot.
- STOP LIMIT tip.ajánlat esetén azonos limitár esetén a rosszabb aktiválási árú megelőzi a jobb aktiválási árú ajánlatot

– Az azonos áron megtett ajánlatok esetében az időben korábban tett teljesítési sorrendben megelőzi az időben későbbben tett ajánlatot

Egyensúlyi áras ügyletkötési algoritmus:

A teljesítési sorrendbe rendezett ajánlatok alapján meg kell határozni, hogy tőzsdei termékeként - az Ajánlati Könyvben szereplő valamennyi árra vonatkozóan- összesen mekkora mennyiségű tőzsdei termékre van vételi és eladási ajánlat és mekkora az egyes árszinteken köthető tőzsdei termék mennyisége. Ezek alapján ki kell választani azt az árat, amelyen a legnagyobb mennyiségű tőzsdei termékre köthető ügylet, amely az ügyletek ára lesz.

Folyamatos ügyletkötési algoritmus:

Az ajánlatok párosítása teljesítési sorrendben történik. A Kereskedési Rendszerbe érkező

- vételi ajánlat az Ajánlati Könyvbe a legjobb, minden feltétel szerint párosítható eladási ajánlattal

- eladási ajánlat az Ajánlati Könyvben a legjobb, minden feltétel szerint párosítható vételi ajánlattal

párosítható össze. Az ajánlatok párosításakor az ügyletek árát az időben megtett ajánlatok ára határozza meg.

Amennyiben a Kereskedési Rendszerbe érkező ajánlat az Ajánlati Könyvben szereplő egyik ajánlattal sem párosítható, úgy a teljesítési sorrendnek megfelelően kerül be az Ajánlati Könyvbe.

Tőzsde.

Nyilvános, központosított és szervezett piac.

Fajtái: árutőzsde és értéktőzsde, ez utóbbi fajtái: devizatőzsde és értékpapírtőzsde. Magyarországon jogi személy, önkormányzattal rendelkezik, nem nyereségorientált, de bevételeiből tartja fenn magát. Üzletet csak tőzsdeügynökökön keresztül lehet kötni. A tőzsdei kereskedelemben részt vevő áruknak vagy értékpapíroknak nem kell jelen lenniük, mivel az egyes áruk helyettesíthetők. Az eladni és vásárolni szándékozók árelképzelései befutnak a tőzsdei üzletkötőhöz, akik ezeket megpróbálják a piacon érvényesíteni.

Tőzsde..

A tőzsde helyettesíthető tömegáruk koncentrált piaca, ahol a kereskedelem szervezett keretek között, meghatározott szokványok szerint történik.

A tőzsde nem profitorientált, de öfenntartó intézmény. Jogállásuk szerint a tőzsdéket két csoportra lehet osztani:

- Az európai-kontinentális tőzsde közjogi jellegű, felügyeletet az állam gyakorol felette.

- Az angol-amerikai típusú tőzsdék magánjogi alapon működő intézmények, amelyek általában részvénytársasági formában működnek.

- Különlegesen szervezett

- Koncentrált piac

- A kereskedett áruk standardizáltak

- A kereskedés folyamata standardizált

További lehetséges jellemzők: modern tőzsdék:

- Termékek fizikai jelenléte nem feltétel

- Adásvétel, spekuláció és hedge ügyletek

- Alap és származékos termékekkel is kereskednek

- Virtuális piactéri formák – e-üzlet, földrajzi kötöttségek nélkül

Tőzsde...

A tőzsde egy sajátos piac, olyan hely ahol meghatározott árukat, meghatározott időben, meghatározott személyek adhatnak vehetnek szigorú eljárási szabályok szerint. A tőzsde nem csak piac, hanem a modern gazdaságban nélkülözhetetlen gazdasági értékelő és információs központ is.

Tőzsdeárfolyam

Az értékpapírok tőzsdén megállapított ára.

Tőzsdeelméletek

Többnyire statisztikailag alátámasztott modellek, amelyekből következtetni lehet a majdani árfolyam alakulásra.

Tőzsdeforgalmi adó

A tőzsdei üzletkötés után fizetendő adó.

Tőzsdeforgalom

A tőzsdén egy nap alatt lezajlott forgalom árfolyamértéke.

Tőzsdei ajánlat

A tőzsdei üzletkötők értékpapír-ügyletekre vonatkozó szóbeli közlése a tőzsdén.

Tőzsdei bevezetés

Értékpapír hivatalos bevezetése a tőzsdei forgalomba; a hivatalos árfolyamjegyzés kezdete.

Tőzsdei bevezetés előkészítése

(gondos előkészítés, megvalósíthatósági tanulmány)

1. Tervezés és javaslatétel: SWOT analízissel megállapítani érett-e a társaság a tőzsdei bevezetésre, részletes pü.-i elemzés, piaci elemzés
2. Döntés: tulajdonosok vagy a közgyűlés dönt a tőzsdei bevezetésről (alapszabály módosítás - az alapszabálynak meg kell felelni a tőzsdei szabályzásnak)
3. Együttműködők kiválasztása és megbízása: Előírás a forgalmazó közreműködését igénybe venni, (emellett egyéb tanácsadók is) a kibocsátó és a forgalmazó a tőzsdei bevezetésben való közreműködésre forgalmazói szerződést köt
4. A Projekt terv elkészítése: részletesen tartalmazza az egyes részfeladatok leírását, időrendjét, a felelősöket határidőket, az egyéb közreműködőket (összefoglaló táblázat, folyamatábra)
5. A társaság felkészítése: tulajdonosi és partneri kapcsolatok tisztázása, átlátható cégstruktúra kialakítása, tulajdonosokkal való üzleti kapcsolatok áttekintése, profiltisztítás, források rendbetétele (hitelek), pü.-i stabilitás, likviditás biztosítása, vitás ügyek lezárása, alapszabály módosítása, jelentési rendszer kialakítása, belső átszervezések

Tőzsdei bevezetés feltételei

Bevezetési és Forgalmantartási Szabályzat a feltételeket két csoportra osztja: alap-, és a bevezetésre kerülő értékpapír-sorozat fajtájától függő követelménynek

1. Nyilvános forgalomba hozatal: legfontosabb feltétel, hogy a tranzakciót nyilvános forgalomba hozatal előzze meg és a kibocsátó társaság nyilvános formában működjön
2. Forgalmképesség: tőzsdére csak forgalomképes értékpapírt lehet bevezetni
3. Pénzügyi stabilitás: csak olyan társaság papírjai vezethetők be, amely ellen végelszámolás, felszámolás, csődeljárás nincs folyamatban, valamint a megelőző 2 évben fizetési kötelezettségeinek rendben eleget tett
4. Tájékoztató elkészítése: a kibocsátó a befektetők tájékoztatása érdekében tájékoztatót köteles készíteni, amely a kibocsátó gazdasági helyzetének megítéléséhez nyújt info.-t
5. Forgalmazó tőzsdetag igénybevétele: a bevezetéshez tőzsdetag közreműködését kell igénybe venni, aki egyetemleges felelősséget vállal a kibocsátóval, hogy a tájékoztató a valóságnak megfelelő adatokat tartalmaz
6. Egyéb feltételek: Azok az értékpapírok kerülnek a tőzsdére, melyek kibocsátása a hatályos jogszabályok alapján történt, kibocsátója kérelmezi a tőzsdei bevezetést, amit a Tőzsde egyedi döntéssel felvesz a Tőzsdei Értékpapír Listára
7. A részvény tőzsdei bevezetése: a részvények bevezetése jelenleg 3 kategóriában történhet, A, B, C kategóriák, a kategóriákba sorolás a bevezetendő sorozat nagyságától, tulajdonosi körétől, a társaság működési időtartamától, a részvény típusától függ, 2001. 03.01-től a rendszer 2 kategóriásra lett átalakítva, de új szegmens létrehozását tervezik

Tőzsdei bevezetési eljárás

1. A bevezetési tájékoztató tervezetének elkészítése: célja a potenciális befektetőket tájékoztassa a megvásárláshoz szükséges információkról
2. A bevezetés anyagainak előzetes ellenőrzése: a Tőzsde lehetőséget ad arra, hogy a kérelem beadása előtt véleményezze a kibocsátó bevezetési anyagait
3. Marketing kampány előkészítése, road show megszervezése: marketing kampány, road show, PR vagy

reklámkampány szervezése

4. A bevezetési kérelem benyújtása: a bevezetési eljárás a kibocsátó írásos kérelmére indul, alá kell írnia egy tőzsdetagnak, egyetemleges felelősséget vállalva ezzel a benne szereplő adatok hitelességéért, a kérelem kötelező mellékletei: tájékoztató, alapszabály, cégkivonat, külföldi esetében Felügyeleti engedély, a bevezetésben közreműködő tőzsdetag nyilatkozata, eljárási díj befiz.-ről szóló igazolás, ezenkívül a Szabályzatban előírt különféle nyilatkozatokat. A Tőzsde csak abban az esetben tekinti a bevezetési kezdeményezést a tőzsdei szabályok szerint érvényesnek, ha a Szabályzatban felsorolt valamennyi dokumentum benyújtásra kerül. A kérelem beérkezéséről a Tőzsde közleményt jelentet meg hivatalos lapjában, a „Magyar Tőkepiac” c. napilapban.
5. A tájékoztató nyilvánosságra hozatala: a kérelmező köteles a Tájékoztató és a kiegészítő anyagok megtekintésének helyét és időpontját a Tőzsde lapjában közzétenni.
6. A tőzsdei díjak megfizetése: a tőzsdei bevezetés feltétele, hogy a kibocsátó a bevezetési (a sorozat árfolyamértéke alapján) és forgalombantartási díjat (a sorozat névértéke alapján) a Tőzsdének megfizesse
7. A kérelem formai vizsgálata: a Tőzsde a kérelmet 8 napon belül formai szempontból megvizsgálja
8. Felhívás hiánypótlásra: ha a Tőzsde a beadott anyagokban hiányosságot tapasztal, írásban hiánypótlásra szólítja fel kibocsátót
9. Tőzsdei meghallgatás: ha a tőzsdetagok legalább 10 %-a szükségesnek tartja, a bevezetési eljárás részeként a kibocsátónak meghallgatáson kell megjelenie ahol a résztvevők kérdéseket intézhetnek a kibocsátó és a bevezető tőzsdetag képviselőihez
10. A kérelem elbírálása: a Tőzsde ügyvezető igazgatója a kérelem benyújtásától számított 30 napon belül bírálja el a bevezetést, a döntés határozattal történik, (lehet feltételes döntés).Előfordulhat elutasítás, erről a Tőzsdetanács dönt, az ügyvezető igazgató előterjesztése alapján. Az elutasítás okai lehetnek: a kibocsátó a Szabályzatban leírt követelményeknek nem felel meg, vagy a Tőzsdetanács úgy véli az értékpapír bevezetése a kereskedés tisztaságát, biztonságát veszélyezteti, illetve a befektetők érdeke ellen van.
11. Az értékpapír tőzsdei bevezetése, az első kereskedési nap: A bevezetés és az első kereskedelmi nap időpontjáról a Tőzsde ügyvezető igazgatója dönt, az első kereskedési nap legkorábban a bevezetést követő tőzsdenap, legkésőbb a bevezetést követő 45 nap.

Tőzsdei határidős ügyletek

Határidős ügyletek alatt, olyan szerződéseket értünk melyekben előre meghatározott áron, mennyiségben, minőségben, de későbbi időpontban történő teljesítésre vállalnak kötelezettséget a felek. Tőzsdén kívüli - forward ügyletek. Tőzsdei - futures ügyletek.

A futures ügylet valamely árucikknek egy meghatározott későbbi időpontban, előre meghatározott áron való leszállítását jelenti, amely összeget a szerződés lejáratakor kell fizetni. Futures ügyletnél meg kell határozni a pontos értékét, időpontját, a minőséget, a leszállítás helyét és módját. Pénzügyi termékeknél a szállítást általában elektronikus, árutőzsdei termékek esetében közraktárjegy.

A határidős ügyletek alapvető fontosságú fogalma a pozíció. Nyitott pozícióról akkor beszélünk, ha egy befektetőnek ár-, árfolyam- vagy kamatláb-változásnak kitett eszköze vagy forrása van. A kötés iránya szerinti pozíciókat long (vételi) és short (eladási) pozícióknak nevezzük.

Attól függően, hogy milyen lejáratú piacon nyitunk pozíciót, beszélünk azonnali, vagy prompt nyitott pozícióról.

Határidős nyitott pozícióról beszélünk, ha valamilyen lejáratra tőzsdei (vagy azon kívüli) határidős teljesítésű kötelezettséget vállalunk. Kombinált pozícióról beszélünk, ha mind határidős, mind prompt pozíciót nyitunk. Fedezeti pozíció: mind termékben mind mennyiségben azonos, ellenirányú, eltérő árfolyamú pozíciót nyitunk. Arbitrázs pozíció akkor keletkezik, ha egy terméknek eltérő piacon, azonos időben, különböző ára van.

Nyereség realizálása:

Long (vételi) pozícióban:Dáremelkedés kedvező Short

(eladási) pozícióban:Dárcsökkenés kedvező

Semleges pozícióban:Dnem érinti az árváltozás

Határidős kereskedés mechanizmusa:

Eladók és vevők nem ismerik egymást, ezért nem egymással kötik az ügyleteket, hanem a klíringházzal szemben (nem teljesítések kiküszöbölése). Az elszámolóház minden esetben leszállítja a terméket a vevőnek és

fizetést teljesít az eladónak. A pozíciók töredékét zárják le tényleges szállítással. Oka, az ellenirányú ügyletek megkötésekor a kötési árfolyam eltérhet egymástól és ezzel nyereséget vagy veszteséget érhetünk el. Az üzletkötésekhez minden ügyletgyázdának szükséges egy letéti számlát nyitnia. A letéti számlán napi elszámolás történik.

A határidős ügylet és ugyanazon termék azonnali ügylete között csak az ügylet lebonyolításának idejében van különbség. Az azonnali piacon az azonnali árfolyam mellett leszállítják és kifizetik az árut, míg a határidős piacon ez időben eltér egymástól. A bázis folyamatosan szűkül és a lejárat napján értéke nulla.

Long bázis = Lejáratkori azonnali ár (S) – Határidős kötési ár (F)

Short bázis = Határidős kötési ár (F) – Lejáratkori azonnali ár (S)

Bázis kockázatnak nevezzük a lejára előtti árfolyam ingadozást, azt az árbizonytalanságot, amikor a spot és futures árak eltérnek egymástól.

A határidős piac másik fontos tulajdonsága a tőkeáttétel kihasználásának lehetősége. Amikor értékpapírt vásárolunk az azonnali piacon, a teljes vételárát ki kell fizetnünk, ellenben megkapjuk az értékpapírt. Határidős pozíciót, ellenben nyithatunk jóval nagyobb összegben is, mint amennyiért értékpapírt vásárolnánk, mivel letétként az ügyletnek csak töredékét kell elhelyeznünk. Ha az árfolyam számunkra kedvezően alakul, akkor ellenirányú pozíciókat zárva egy nagy volumenű üzletet bonyolíthatunk le, de az ehhez felhasznált tőke csak egy töredéke az üzlet volumenének. A határidős üzletkötés megköveteli a folyamatos piacfigyelést és az eseményekre történő gyors reagálást.

Tőzsdei jegyzés

Értékpapírok árfolyamának megállapítása.

Tőzsdei kereskedelem az Értéktőzsde kereskedési szabályai

1. A kereskedés szabályai:

Az ajánlat a Szabályzatnak megfelelő módon és tartalommal tett ügyletkötésre irányuló egyoldalú nyilatkozat.

Ajánlati típusok:

- LIMIT ajánlat- az ajánlatban megadott áron, illetve annál jobb áron teljesíthető (minden olyan ajánlat, amelyben az ajánlati típus külön nem kerül meghatározásra LIMIT ajánlatnak minősül)

– Piaci ajánlat

Ajánlati fajták:

- RÉSZ ajánlat (részletekben, vagy a teljes mennyiség igénybevételével teljesíthető)

– MIND ajánlat (csak az ajánlati mennyiség maradéktalan kielégítésével teljesíthető)

– Minimális mennyiségű ajánlat (csak az ajánlatban megadott minimális mennyiség kielégítésével)

Ajánlatok időbeli hatálya:

- SZAKASZ ajánlat (az adott kereskedési szakasz végéig érvényes)

– MOST ajánlat (csak az ajánlattétel pillanatában érvényes)

– NAP ajánlat (az adott tőzsdenap végéig érvényes)

– Az adott dátumig érvényes ajánlat (a meghatározott naptári napig érvényes)

– Visszavonásig érvényes ajánlat (visszavonásig, de legfeljebb 30 napig érvényes)

2. A tőzsdei ügyletkötés:

Az ügylet létrejöttéhez az alábbi feltételek együttes teljesülése szükséges:

a.) mindkét fél ajánlatát elektronikus úton tette meg a Kereskedési Rendszerben

b.) az ügyletet a Kereskedési Rendszer az Ügyletkötési Algoritmusok valamelyike alapján, a szerződő felek ajánlatának párosításával hozta létre A tőzsdei ügylet megkötésekor a szekciótárogatok számára a Kereskedési Rendszer az ügyletről információkat tesz hozzáférhetővé.

A tőzsdei ügylet nem törölhető, érvénytelenség címén nem támadható meg. A Származékos szekcióban született ügylet a KELLER Rt. visszaigazolásakor jön létre.

3. Az ügyletkötési algoritmusok:

Az ajánlatok teljesítési sorrendjének általános elvei:

- a jobb áron megtett ajánlat a teljesítési sorrendben megelőzi a rosszabb áron megtett ajánlatot.

– STOP LIMIT tip.ajánlat esetén azonos limitár esetén a rosszabb aktiválási árú megelőzi a jobb aktiválási árú ajánlatot – Az azonos áron megtett ajánlatok esetében az időben korábban tett teljesítési sorrendben megelőzi az időben későbbben tett ajánlatot

Egyensúlyi áras ügyletkötési algoritmus:

A teljesítési sorrendbe rendezett ajánlatok alapján meg kell határozni, hogy tőzsdei termékeként - az Ajánlati Könyvben szereplő valamennyi árra vonatkozóan- összesen mekkora mennyiségű tőzsdei termékre van vételi és eladási ajánlat és mekkora az egyes árszinteken köthető tőzsdei termék mennyisége. Ezek alapján ki kell választani azt az árat, amelyen a legnagyobb mennyiségű tőzsdei termékre köthető ügylet, amely az ügyletek ára lesz.

Folyamatos ügyletkötési algoritmus:

Az ajánlatok párosítása teljesítési sorrendben történik. A Kereskedési Rendszerbe érkező - vételi ajánlat az Ajánlati Könyvbe a legjobb, minden feltétel szerint párosítható eladási ajánlattal – eladási ajánlat az Ajánlati Könyvben a legjobb, minden feltétel szerint párosítható vételi ajánlattal párosítható össze. Az ajánlatok párosításakor az ügyletek árát az időben megtett ajánlatok ára határozza meg. Amennyiben a Kereskedési Rendszerbe érkező ajánlat az Ajánlati Könyvben szereplő egyik ajánlattal sem párosítható, úgy a teljesítési sorrendnek megfelelően kerül be az Ajánlati Könyvbe.

4. A kereskedés:

A kereskedés az alábbi szakaszokból áll:

a.) nyitó szakasz (áll nyitó ajánlatgyűjtési részzszakaszból és nyitó ügyletkötési részzszakaszból)

b.) szabad szakasz

c.) záró szakasz (áll záró ajánlatgyűjtési részzszakaszból és záró ügyletkötési részzszakaszból) Amennyiben a Vezérigazgató egyes tőzsdei termékek vonatkozásában úgy dönt, a kereskedés szabad szakaszai között, vagy helyett egyensúlyi áras szakasz bonyolítható le.

A nyitó ajánlati részzszakasz:

A tőzsdenap során először a nyitó ajánlatgyűjtési részzszakaszban lehet ajánlatot tenni. Az előző tőzsdenapról az Ajánlati Könyvben maradt, valamint a nyitó ajánlatgyűjtési részzszakaszban bevitt aktív ajánlatokat a Kereskedelmi Rendszer az egyes árszintek szerint az Ajánlati Könyvbe rendezi vételi és eladási oldalra. A nyitó ajánlatgyűjtési részzszakasz során ügyletkötés nem történik. A nyitó ajánlatgyűjtési részzszakaszt követően a nyitó ügyletkötési részzszakaszra kerül sor. A nyitó ügyletkötési részzszakasz:

A nyitó ügyletkötési részzszakaszban az Ajánlati Könyvbe rendszerezett ajánlatok alapján egyensúlyi áras ügyletkötési algoritmus szerint történik az ajánlatok párosítása és megkötése, valamint az ügyletek listázása. A nyitó ügyletkötési részzszakaszban nem tehető ajánlat, illetve nem módosítható és nem vonható vissza ajánlat. Szabad szakasz:

A szabad szakasz kezdetekor az Ajánlati Könyv azokat az ajánlatokat tartalmazhatja, amelyek a nyitó ügyletkötésben nem voltak párosíthatók. A szabad szakaszban minden ügyletnek egyedi ára lehet. A szabad szakasz során ügylet a folyamatos ügyletkötési algoritmus szerint jön létre. Egyensúlyi áras szakasz:

ajánlatgyűjtési részzszakaszból és ügyletkötési részzszakaszból áll.

Az előző kereskedési szakaszból az Ajánlati Könyvben maradt, valamint az egyensúlyi áras ajánlatgyűjtési szakaszban bevitt aktív ajánlatokat a Kereskedési Rendszer az egyes árszintek szerint az Ajánlati Könyvbe rendszerezi vételi és eladási oldalra. Az egyensúlyi áras ajánlatgyűjtési részzszakasz során ügyletkötés nem történik. Az egyensúlyi áras ajánlatgyűjtési részzszakaszt követően egyensúlyi-áras ügyletkötési részzszakaszra kerül sor. Az egyensúlyi-áras ügyletkötési részzszakaszban az Ajánlati Könyvbe rendszerezett ajánlatok alapján egyensúlyi-áras ügyletkötési algoritmus szerint történik az ajánlatok párosítása és megkötése és az ügyletek listázása. Az egyensúlyi-áras részzszakaszban nem tehető ajánlat, nem módosítható és nem vonható vissza. Záró ajánlatgyűjtési részzszakasz:

Az előző kereskedési időszakról az Ajánlati Könyvben maradt, v.mint a záró ajánlatgyűjtési szakaszban bevitt aktív ajánlatokat a Kereskedési Rendszer az egyes árszintek szerint az Ajánlati Könyvbe rendezi vételi és eladási oldalra. A záró ajánlatgyűjtési részzszakasz során ügyletkötés nem történik. A záró ajánlatgyűjtési részzszakaszt követően záró ügyletkötési részzszakaszra kerül sor. Záró ügyletkötési részzszakasz:

A záró ügyletkötési részzszakaszban az Ajánlati Könyvbe rendszerezett ajánlatok alapján egyensúlyi áras ügyletkötési algoritmus szerint történik az ajánlatok párosítása és megkötése, v.mint az ügyletek listázása. Ebben a szakaszban nem tehető ajánlat, illetve nem módosítható és nem vonható vissza.

5. Tőzsdenap, tőzsdei szünnap, tőzsdei kereskedési idő:

Tőzsdei ügylet kizárólag tőzsdenapokon a tőzsdei kereskedés folytatására biztosított időben (kereskedési idő) köthető. Tőzsdenap minden munkanap, kivéve, ha azt a tőzsde előzetesen szünnaprá nyilvánítja.

6. Az árjegyző:

Árjegyző az a szekciótág lehet, amely vállalja az adott piac folyamatos fejlesztését, képes az árjegyzéssel járó

elszámolás végzésére. Az árjegyző a kereskedés szabad szakaszában ajánlatok megtételével biztosítja, hogy az általa árjegyzett tőzsdei termék vonatkozásában a vételi és eladási ajánlatok különbsége az Árjegyzői Szerződésben rögzített feltételek szerint meghatározott mértéken (ársáv) belül legyen és ott a minimális ajánlattételi kötelezettség mennyiségéig folyamatosan fennálljon.

Az árjegyző minden tőzsdénapon a szabad szakaszban az általa jegyzett tőzsdei termék kereskedésében részt vesz, és az Árjegyzői Szerződés szerinti árjegyzést folyamatosan végzi. Az árjegyző jogosult és köteles egy időben vételi és eladási ajánlatot is tartani a Kereskedési Rendszerben erre a célra szolgáló funkciók segítségével. A tőzsde egy tőzsdei termék árjegyzésével egyszerre több szekciótágot is megbízhat. Az árjegyző díjazásra jogosult az árjegyzői tevékenység ellátásáért.

Tőzsdei kereskedés

A kereskedés az alábbi szakaszokból áll:

- nyitó szakasz (áll nyitó ajánlatgyűjtési részzszakaszból és nyitó ügyletkötési részzszakaszból)
- szabad szakasz
- záró szakasz (áll záró ajánlatgyűjtési részzszakaszból és záró ügyletkötési részzszakaszból)

Amennyiben a Vezérigazgató egyes tőzsdei termékek vonatkozásában úgy dönt, a kereskedés szabad szakaszai között, vagy helyett egyensúlyi áras szakasz bonyolítható le.

Nyitó ajánlati részzszakasz:

A tőzsdénapon során először a nyitó ajánlatgyűjtési részzszakaszban lehet ajánlatot tenni. Az előző tőzsdénapról az Ajánlati Könyvben maradt, valamint a nyitó ajánlatgyűjtési részzszakaszban bevitt aktív ajánlatokat a Kereskedelmi Rendszer az egyes árszintek szerint az Ajánlati Könyvbe rendezi vételi és eladási oldalra. A nyitó ajánlatgyűjtési részzszakasz során ügyletkötés nem történik. A nyitó ajánlatgyűjtési részzszakaszt követően a nyitó ügyletkötési részzszakaszra kerül sor.

Nyitó ügyletkötési részzszakasz:

A nyitó ügyletkötési részzszakaszban az Ajánlati Könyvbe rendszerezett ajánlatok alapján egyensúlyi áras ügyletkötési algoritmus szerint történik az ajánlatok párosítása és megkötése, valamint az ügyletek listázása. A nyitó ügyletkötési részzszakaszban nem tehető ajánlat, illetve nem módosítható és nem vonható vissza ajánlat.

Szabad szakasz:

A szabad szakasz kezdetekor az Ajánlati Könyv azokat az ajánlatokat tartalmazhatja, amelyek a nyitó ügyletkötésben nem voltak párosíthatók. A szabad szakaszban minden ügyletnek egyedi ára lehet. A szabad szakasz során ügylet a folyamatos ügyletkötési algoritmus szerint jön létre.

Egyensúlyi áras szakasz:

ajánlatgyűjtési részzszakaszból és ügyletkötési részzszakaszból áll.

Az előző kereskedési szakaszból az Ajánlati Könyvben maradt, valamint az egyensúlyi áras ajánlatgyűjtési szakaszban bevitt aktív ajánlatokat a Kereskedési Rendszer az egyes árszintek szerint az Ajánlati Könyvbe rendszerezi vételi és eladási oldalra. Az egyensúlyi áras ajánlatgyűjtési részzszakasz során ügyletkötés nem történik. Az egyensúlyi áras ajánlatgyűjtési részzszakaszt követően egyensúlyi-áras ügyletkötési részzszakaszra kerül sor. Az egyensúlyi-áras ügyletkötési részzszakaszban az Ajánlati Könyvbe rendszerezett ajánlatok alapján egyensúlyi-áras ügyletkötési algoritmus szerint történik az ajánlatok párosítása és megkötése és az ügyletek listázása. Az egyensúlyi-áras részzszakaszban nem tehető ajánlat, nem módosítható és nem vonható vissza.

Záró ajánlatgyűjtési részzszakasz:

Az előző kereskedési időszakról az Ajánlati Könyvben maradt, v.mint a záró ajánlatgyűjtési szakaszban bevitt aktív ajánlatokat a Kereskedési Rendszer az egyes árszintek szerint az Ajánlati Könyvbe rendezi vételi és eladási oldalra. A záró ajánlatgyűjtési részzszakasz során ügyletkötés nem történik. A záró ajánlatgyűjtési részzszakaszt követően záró ügyletkötési részzszakaszra kerül sor.

Záró ügyletkötési részzszakasz:

A záró ügyletkötési részzszakaszban az Ajánlati Könyvbe rendszerezett ajánlatok alapján egyensúlyi áras ügyletkötési algoritmus szerint történik az ajánlatok párosítása és megkötése, v.mint az ügyletek listázása. Ebben a szakaszban nem tehető ajánlat, illetve nem módosítható és nem vonható vissza.

Tőzsdei kereskedés számítógéppel

Az új kereskedési rendszer lehetővé tette, hogy a Tőzsde teljes számítógépes kereskedésre álljon át, illetve a távkereskedési rendszer bevezetésével a tőzsdetagok ügyletkötéseiket kizárólag irodáikból bonyolíthassák. A távkereskedés előnyei:

- Kitérít a határokat és a Budapesten kívüli kereskedést is lehetővé teszi
- Lehetővé vált a kereskedési idő jelentős meghosszabbítása
- Elősegíti az átláthatóbb, még rendezettebb piaci tevékenységet

- Kockázatkezelés terén is nagy biztonságu kereskedés. technikai eszközként működik

Tőzsdei kereskedések

Nyílt kikiáltás. Kézjelekkel és hangos szóval kötik az ügyleteket. Kétoldalú jegyzés. Ez esetben az ügynök összegyűjti az ajánlatokat, majd ezt követően kiválasztja a legkedvezőbb ajánlatot tévő partnert, s közli vele eladási, vagy vételi szándékának volumenét.

A tőzsdén alkalmazott szabványosított szerződésmintát kontraktusnak nevezzük. A BÉT részvényindexének rövidítése a BUX. Egy elméleti piaci portfóliót képvisel. A BUX az indexkosárban szereplő részvénytársaságok piaci értékének változásait tükrözi.

Az értéktőzsdén lebonyolódó ügyleteket azonnali (prompt) és határidős (termin) kategóriába lehet besorolni. Az azonnali ügyletek esetében a teljesítés az ügyletkötés után rövid időn belül megtörténik.

A határidős ügyletek lehetnek:

- Jövőbeni időpontra vonatkozó adásvételi megállapodások (forward és futures ügyletek).
- Opciók (jogszerzési ügyletek).

Nyílt pozícióknak tekintjük, ha valakinek ár-, árfolyam- vagy kamatlábváltozásnak kitett eszköze, vagy forrása van. A nyílt pozíció lehet rövid és lehet hosszú.

A rövid pozíció (vételi szándék) fenntartója árfolyamcsökkenésre számít, amikor is olcsóbban juthat a kívánt eszközhöz, s természetesen árfolyam emelkedéstől tart.

A forward ügyletek a hagyományos bankközi devizapiacot fedik le. A bankok távközlési eszközök segítségével kötik egymással ezen ügyleteket. A futures ügylet kifejezetten tőzsdei ügylet. Jogilag kötelező határidős tőzsdei adásvételi szerződések, előre meghatározott mennyiségű és minőségű áru egy meghatározott jövőbeni napon történő átadásra és átvételére, előre megállapodott áron.

A forward ügyletek esetében a szerződő felek közvetlenül egymással kereskednek, míg a futures ügyleteket ügynökök közbeiktatásával kötik.

Az opciós ügyletek esetén az opciók vásárlója csak jogot szerez anélkül, hogy bármiféle kötelezettséget kellene vállalnia.

Az opciós ügyleteknek két változatát ismerjük:

- Vételi (call) opció vásárlója nyilván csak akkor érvényesíti vásárlási jogát (akkor hívja le az opciót), ha lejáratkor az azonnali árfolyam magasabb lesz a kötési árfolyamnál. A vételi opció vásárlója az általa fizetett opciós díj ellenében arra szerez jogot, hogy egy meghatározott árut előre megállapított árfolyamon megvásároljon.
- Az eladási (put) opció vevője akkor fog élni eladási jogával, ha a tőzsdei azonnali árfolyam alacsonyabb lesz, mint a kötési árfolyam. Az eladási opció vásárlója az opciós díj ellenében arra szerez jogot, hogy lejáratkor a kötési árfolyamon adhatja el az opció tárgyát képező árut az opció kiírójának.

A határidős ügyletek révén a fedezeti ügyletkötő csökkenteni igyekszik a kockázatát, a spekuláns hajlandó nagyobb kockázatot vállalni a nagyobb haszon reményében, míg az arbitrázsőr kockázatmentes nyereség elérésére törekszik. A fedezeti ügyletkötők arra törekednek, hogy nyitott pozíciókat valamilyen határidős ellenügylet segítségével zárják. A spekulánsok ezzel szemben hajlandóak nagyobb kockázatot vállalni a határidős ügyletekkel a nagyobb haszon reményében. A spekulánsok lehetnek: árfolyam-emelkedésre számító, valamint árfolyam-csökkenésre számító spekulánsok.

Az arbitrázsőrök a kamatlábak, illetve az árfolyamok eltérését kihasználva igyekeznek kockázatmentes nyereségre szert tenni. Az arbitrázs-ügyletek fogalmát úgy lehetne definiálni, hogy olyan ügyletek, amelyek a különböző (földrajzilag eltérő) piacokon mutatkozó ár, árfolyam, illetve kamat különbségek kihasználásával érnek el relatíve kockázatmentes nyereséget.

Tőzsdei kötésegység

Az a legkisebb összeg (kötvényeknél) vagy darabszám (részvényeknél), amelyre ajánlatot lehet tenni és elfogadni a tőzsdei kereskedelemben.

Tőzsdei kötjegy

Az értékpapírok adásvételének megtörténtét rögzítő igazolás.

Tőzsdei lét előnyei

- Likviditás - a kötvények számára a Tőzsde folyamatos és nyilvános piacot biztosít
- Finanszírozási lehetőségek - a kibocsátó előtt a nyilvánosság által újabb finanszírozási lehetőségek tárulhatnak fel
- Transzparencia - az Értéktőzsde biztonságát adja, hogy a kereskedelemre és az elszámolásra vonatkozóan jól

szabályozott transzparens piacot teremt

– Marketing érték: a tőzsdén való szereplésnek marketing értéke van(kiemelt figyelem befektetői és elemzői körökben), újságok tv-rádió híradásaiban szerepel

Tőzsdei megbízás

Ügyfél által adott megbízás bizonyos értékpapírügyletek lebonyolítására. A megbízás lehet árkorlátos, árkorlát nélküli vagy non stop-megbízás. Az első felső határt ír elő a vételre és alsót az eladásra; akkor kell végrehajtani, ha ilyen vagy ennél kedvezőbb ár mellett bonyolítható le az ügylet. Az árkorlát nélküli megbízás az adott napi legkedvezőbb áron kell az ügyletet lebonyolítani ("bestens"). A stop-megbízás a vételre ír elő alsó határt, az eladásra felsőt, célja a további kedvezőtlen árfolyam alakulásból adódó előnytelen helyzet megelőzése.

Tőzsdei szokványok

A tőzsdei kereskedelemnek a hagyományok alapján kialakult szokásai.

Tőzsdei ügylet célja szerinti csoportosítás

1, Tényleges ügyletek /Effektív ügyletek/

Az adásvételi szerződést kötőknek ténylegesen szüksége van a szerződésben szereplő áru. Fizikailag is meg akarják szerezni, vagy el akarják adni a szerződésben szereplő árumennyiséget.

2, Spekulatív ügyletek

Az ügyletkötő /spekuláns/ az árváltozást akarja kihasználni. Ténylegesen az áru nincs szüksége a spekulánsnak. Csak határidős ügylet lehet.

3, Fedezeti ügylet /hedge-ügylet/

Az ügyletkötő ténylegesen meg akarja szerezni, vagy el akarja adni az adott árut, de ki akarja védeni az árváltozás kedvezőtlen hatását. Általában több határidős ügylet kombinációja.

Tőzsdei ügyletek

A tőzsdei ügylet teljesítésének esedékessége szerint lehet.

- Prompt azonnal esedékes, ügyletet azok kötnek akik értékpapírt azért vesznek, hogy megtakarításaiknak jó befektetési formát biztosítsanak, vagy a birtokukban lévő értékpapírt azért adják el, mert pénzre van szükségük.

- Termin későbbi időpontban esedékes határidős ügyletnek is nevezzük. Az eladó az áru szállítását egy későbbi időpontban teljesíti, a vevő az ellenértéket egy későbbi időpontban egyenlíti ki, azon az árfolyamon, amelyen a kötés napján az eladóval a szerződésben megegyeztek. Ezt az árfolyamot nevezzük kötési árfolyamnak. A határidős ügyletek általában spekulációs ügyletek. A határidős ügyletnek több formája alakult ki. Az egyszerű opciós ügylet lehet vételi, vagy eladási opció.

- Vételi opció: esetén az opció megvásárlója opciós díj megfizetése ellenében jogot szerez arra, hogy az opció szerződésben rögzített áron a szerződésben kikötött határidő lejárt napján dönthessen, arról, hogy vásárol-e avagy az opciós díj elvesztése ellenében lemond a vásárlási jogáról. A vételi opció vevője nem köteles vásárolni. A vételi opció eladója köteles eladni.

- Eladási opció: vevője jogot szerez arra, hogy az opciós szerződésben foglaltak szerint eladjon, de az opciós díj elvesztése ellenében elállhat az eladástól. Nem köteles eladni. Az eladási opció eladója arra vállal kötelezettséget, amennyiben az eladási opció vevője él opciós jogával, akkor vásárol a szerződésben foglaltak szerint. A tőzsde a tőzsdei áruk árának változásán keresztül nyilvános vállalatértékelést végez, információkat szolgáltat a befektetőknek a befektetési lehetőségekről, a befektetések várható kockázatairól, várható hozamokról. A tőzsde által regisztrált és nyilvánosságra hozott árakat tőzsdei árfolyamoknak nevezzük. Két alaptípusát különböztetjük meg: hivatalos és nem hivatalos árfolyamok.

Tőzsdei ügyletkötés

Az ügylet létrejöttéhez az alábbi feltételek együttes teljesülése szükséges:

a.) mindkét fél ajánlatát elektronikus úton tette meg a Kereskedési Rendszerben

b.) az ügyletet a Kereskedési Rendszer az Ügyletkötési Algoritmusok valamelyike alapján, a szerződő

felek ajánlatának párosításával hozta létre. A tőzsdei ügylet megkötésekor a szekciótágok számára a Kereskedési Rendszer az ügyletről információkat tesz hozzáférhetővé. A tőzsdei ügylet nem törölhető, érvénytelenség címén nem támadható meg. A Származékos szekcióban született

ügylet a KELLER Rt. visszaigazolásakor jön létre.

Tőzsdeidő

A tőzsde nyitva tartás ideje.

Tőzsdeindexek

A Budapesti Értéktőzsde Részvényindexe (BUX)

A budapesti Értéktőzsde 1991 óta számítja és publikálja részvényindexét. Az index bázisa 1991. január 2-án 1000 pont volt. Az index 1995. január 1-én nyerte el végleges formáját, s vált a BÉT hivatalos részvényindexévé. 1997. április 1-jétől vezették be az öt másodpercenkénti indexszámítást. A kosár összetételére, annak módosítására az indexkézikönyv alapján a tőzsdetanács által kinevezett indexbizottság tesz javaslatot. A kosár felülvizsgálatára évente kétszer kerül sor. A BÉT igyekszik korlátozni az egyes részvénytársaságok kosárbéli súlyát. Korábban 15%-ban maximálták egy papír súlyát a kosárban, az 1999. októberi felülvizsgálattól kezdve azonban a közkezhányaddal korrigált kapitalizációkból kiindulva határozza meg a BÉT az egyes részvények kosárbéli arányát egy olyan további korrekcióval, amely megakadályozza, hogy egy papír túlságosan nagy súlyt képviseljen a kosárban. Az index kosárba legfeljebb 25 részvény vehető fel. Alapvető feltétel, hogy a kosárba csak olyan tőzsrészvény kerülhet, amellyel a felülvizsgálati napot megelőzően már legalább három hétig kereskedtek a BÉT-en.

Közép-Európai Részvényindex (CESI)

Budapesti Értéktőzsde 1996. február 1-től publikálja a Közép-Európai Részvényindexet, amely a közép-európai térség öt értéktőzsdéjén forgó részvények árfolyammozgásait tükrözi. A CESI kapitalizáció súlyozású, 2002. December 31-ig dollár alapú részvényindex, amelynek bázisa 1995. június 30-i állapotot tükröző 1000 pont. 2003. január 1-gyel az index euró alapúvá változott. Budapesti, Prágai, Varsói, Ljubljanai és Pozsonyi tőzsdékről szelektált társaságok papírjai alkotják. A BUX-tól eltérően a CESI számításakor nem veszik figyelembe az osztalékfizetés hatását. A kosárba a legnagyobb kapitalizációjú és likviditású részvények kerülhetnek. A kosár módosítására évente két alkalommal kerül sor. Az Index kosárban felülvizsgálati időpontokban egy társaság súlya 12%-ot, illetve egy ország súlya az 50%-ot nem haladhatja meg.

A Daiwa-MKB Kincstárjegy Hozamindex (DWIX)

Daiwa-MKB Befektetési és Értékpapír-forgalmi Rt. 1992. Novemberében publikálta először azt a rövidtávú állampapír hozamindexet, amely az Államadósság Kezelő Központ által tartott 1, 3 és 6 hónapos diszkont kincstárjegy aukciókon kialakult átlaghozamokon alapul. A DWIX az első nyilvánosan közzétett hozamindex Magyarországon, melynek célja, hogy rövid távú kamatok valós piaci mozgását modellezze. A DWIX határidős kontraktusának bevezetésére még nem került sor. A DWIX-kosárban szereplő kincstárjegyek kincstárjegy-aukcióin elért forgalommal súlyozott átlaghozamokat tartalmazza. A DWIX-et egy igen stabil, nem manipulálható benchmark-nak tekintjük. Az index hetente változtatja értékét, az adott heti kincstárjegy aukciók kiértékelése után. 1998. május 11-től az index teljes mértékben a BÉT tulajdonába került.

A Bamosz Részvény Befektetési Alap Portfólió Index (RAX)

A Befektetési Alapkezelők Magyarországi Szövetsége által kifejlesztet, és a BÉT által hivatalosan 1999. február 15. óta számított Bamosz Részvény Befektetési Alap Portfólió Index (RAX) létrehozását az a cél vezérelte, hogy objektív mércét adjon a részvényalapok teljesítményének méréséhez, mivel a már létező részvénypiaci indexek nem vették tekintetbe a befektetési alapokra vonatkozó törvényi korlátozásokat, ezért erre a célra csak korlátozottan voltak alkalmasak. Az index bázisa 1998. január 7-i állapotot tükröző 1000 pont.

A cél az, hogy a jelenleg működő mintegy 30 részvénybe fektető alap teljesítményének méréséhez az index egy objektív mércét adjon. Az index minden tőzsdei kereskedési napon, a kereskedést követően egyszer kerül kiszámításra.

Az index az osztalékfizetéseket úgy veszi figyelembe, hogy a vállaltok által fizetett osztalékot a befektetők teljes mértékben ugyanannak a cégnek a részvényeibe fektetik be.

A CETOP20

A Budapesti Értéktőzsde az Index kialakítása során a nemzetközi gyakorlatot követve, valamint a piac igényeit összegyűjtve alakította ki a bekerülési kritériumokat és az alapelveket annak érdekében, hogy az Index benchmark-ként is tudjon funkcionálni.

A Közép Európai Blue Chip Index kapitalizáció súlyozású részvényindex, mely EURO-ban számolódik. A részvények kiválasztása likviditás és kapitalizáció alapján történik. Az Indexbe a régió fejlődő tőzsdéinek azon részvények kerülhetnek, amelyek a CETOP20 Kézikönyvben lefektetett bekerülési kritériumoknak megfelelnek. A felülvizsgálat évente kétszer történik. Az index bázisa 2001. január 1-jén 1000 pont volt.

Tőzsdejelentés

Napi, heti, havi vagy egyéb időszaki beszámoló a tőzsdei fejleményekről, az alapjairól, a piaci kilátásokról, egyes papírok vagy papírcsoportok forgalmának alakulásáról.

Tőzsdetagság

Feltételei:

- A Tőzsde tagja az lehet, aki megfelel a Budapesti Értéktőzsde Alapszabályában és a tőzsdei szabályzatokban, valamint a törvényben foglalt előírásoknak
- A tőzsdetag köteles megfelelni legalább egy tőzsdei szekció feltételeinek

Tagfelvétel:

- A Tőzsdetanácshoz címzett írásbeli kérelemmel kezdeményezhető
- Tagfelvételi kérelem csak akkor utasítható el, ha a kérelmező nem felel meg az Értékpapír tv.-ben, illetve a tőzsdei szabályzatokban meghatározott feltételeknek

A tőzsdetag jogai és kötelezettségei:

jogai:

- Kereskedési jog: kereskedés a tőzsdei szabályok adta kereteken belül
- Részvétel a Tőzsde közgyűlésein, szavazati jog gyakorlása az alapszabály szerint
- Részvétel a tőzsdei önkormányzatban
- Részvétel a Tőzsde Alapszabályának és szabályzatainak kialakításában –
- Részvétel a tőzsdei tisztségviselők választásában

Kötelezettségei:

- A tőzsdetag köteles az Értékpapír tv.-nek, vmint az Tőzsde Alapszabálya és szabályzataiban foglalt követelményeknek folyamatosan eleget tenni
- A tőzsdetag mindenkor köteles a megbízásokat a tőle elvárható fokozott gondossággal ellátni
- A tőzsdetag üzleti szabályzata nyilvános
- A tőzsdetag aláveti magát a tőzsdei előírásoknak, arról alkalmazottai körében is gondoskodik – A tőzsdetagnak rendelkeznie kell általános vagyonbiztosítással és az értékekre kiegészítő biztosítással – A tőzsdetagnak mindenkor rendelkeznie kell legalább egy tőzsdei vagyonhányaddal

A tőzsdetagság megszűnhet:

- Kilépéssel
- Kizárással
- A tőzsdetag befektetési szolgáltatási tev.-re vonatkozó Felügyeleti engedélyének visszavonásával
- A tőzsdetag jogutód nélküli megszűnésével

Tőzsdeügynök

-> Alkusz.

Tőzsdék fajtái

A tőzsdén folyó ügyletek szerint

Értéktőzsde: a tőzsdére bevezetett értékpapírok adásvételével kapcsolatos ügyleteket, továbbá hitel-és deviza ügyleteket kötnek, nemesfém kereskedelmet folytatnak.

Árutőzsdén: fizikai áruk adásvétele folyik.

Árutőzsde: Speciális egyetlen termékre,(cukor, gyapot, kávé-tőzsde) meghatározott termékcsoporthoz. (gabonaféle, színesfém tőzsde) Általános árutőzsde

Tőzsdék Magyarország, újkori tőzsdék

Szocializmus – tőzsde, mint a kapitalizmus alapja rendszeridegen

1989 – Általános Terménytőzsde Kft – 98 millió Ft alaptőkével

akkor még csak gabona a forgalmazott termék

1991 – Hús mint tőzsde cikk

1993 – Határidős Deviza Szekció

1998 – Szabványosított Opciók piac

Jelenleg a világ 22. határidős tőzsdéje forgalom alapján

Budapesti Értéktőzsde Rt.

1990. Június 21. nyitott
1993 –Devizaszekció – kísérleti jelleg
1994 –államkötvények, kincstárjegyek, befektetési alapjegyek
1995 január 1. BUX index (1000 pont)
1996 – modern eredményes tőzsde
1998-ig dinamikus árfolyam-emelkedés jellemzi

Tőzsdén kívüli tényezők

Pl.: technológia, vagy demográfia ami ugyancsak meghatározza a gazdasági helyzetet.

Tőzsdén kívüli értékpapírpia

Az értékpapírok nem központosított, de szervezett nyilvános piaca, ahol a tőzsdei szokványok nem kötelezőek (pl.: telefonkereskedelem, OTC).

Transznacionális vállalat

Azok a társaságok, amelyeknek működése és tőketulajdona több nemzetgazdaságra terjed ki. A fejlett országokban ezek a vállalatok tartják kezükben a kutatási és fejlesztési kapacitás döntő részét és az ebből származó nyereséget is ők teszik zsebre. Náluk is fontos a piacszerzés.

Transznacionális vállalat előnyök alapja

- A tulajdon: termelés, értékesítés, és más tevékenységek leghatékonyabb megszervezése, lehetővé teszi az optimális szervezeti formák kialakítását.
- És a befektetési hely: lehetőséget ad a gazdasági tevékenység hatékony telepítésére

Transznacionális vállalatok szerepe a globalizációban

A transznacionális vállalatok 1960-tól léteznek: az újratermelési folyamatot komplexen integrálja és optimalizálja.

Tranzakció

Valamely gazdasági eseménnyel kapcsolatban a szereplők együttműködésének kialakulása, megszervezése, irányítása; az ügylet lebonyolítása.

Trend

-> Fejlődési irány.

Trend kiszűrése, a hosszú távú trend kiszűrése

A növekvő trend kivonása a vizsgált fejlődési görbéből. E módszer alkalmazása után a ciklus leszálló ága (dekonjunkció) negatív, a felszálló ága (konjunkció) pozitív meredekségű lesz.

Tudomány

Az a munkamegosztásban elkülönült tevékenység, amely új ismereteket tár fel a természetről és a társadalomról.

Tulajdon

A gazdaság szereplői között kialakult viszony, amely azt fejezi ki, hogy a tulajdonos rendelkezik, birtokolja, használja a tulajdon tárgyait és ugyanakkor mindenki más ki van zárva e jogokból.

A legtágabb értelemben a termelési tényezők elsajátítása során létrejövő gazdasági viszonyok összességét jeleníti (termelési tényezők birtoklása, velük való rendelkezés, gazdálkodás, a kapcsolódó döntések összessége), másrészt a tulajdonlás során létrejövő emberek közötti kapcsolatokat jelent.

Tulajdon mozzanatai

- Birtoklás
- Rendelkezés
- Használat

Tulajdonforma

Azt mutatja, hogy ki(k) a tulajdonos(ok) és hogyan vonja(ják) be a nem tulajdonosokat a tulajdon működtetésébe. Beszélhetünk egyéni vagy társas(ági), illetve magán vagy közösségi (társadalmi) tulajdonformákról.

Tőzsde szótár by pezo(9910903@citromail.hu)

Tulajdonjog fenntartás

Az eladó kikötése, miszerint mindaddig ő marad az eladott dolog tulajdonosa, amíg a vásárló a teljes vételárat ki nem fizeti.

Tulajdonjogok

Emberek közötti viszonyok, amelyek a javakhoz való hozzájutást szabályozzák. Elemei: a használat joga, a haszon elsajátításának joga, a megváltoztatás joga. Az elidegenítés joga.

Tulajdonos

- Első számú érdeke a profithoz, illetve a lehető legnagyobb arányú jövedelmezőséghez kötődik
- Akár tőkekivonás, vállalkozás felszámolása is lehet érdek
- Nem az elért nyereség nagysága, hanem a befektetés arányában a jövedelem alakulása a fontos

Turn around helyzet

Fordulópont a tőzsdei trend alakulásában vagy egy gazdasági ágazatban, illetve egy vállalkozás üzletmenetében.

Túljegyzés

Értékpapírok kibocsátásakor a felkínált értékpapírok összértékénél magasabb összegű jegyzés.

Ultimo

A hónap utolsó tőzsdenapja.

Újrabefektetési ráta

Újrabefektetési ráta = $1 - \text{osztalékfizetési ráta}$

Az osztalékelsőbbbségi részvények rendszeres fix osztalékot fizetnek és az osztalék akkor sem emelkedik, ha a cég nyeresége növekszik. Mivel az elsőbbbségi részvények is lejárat nélküli értékpapírok, ezért az osztalékfizetések végtelen sorozata örökjáradékként kezelhető.

Újraelosztása

A lakosság piacon szerzett jövedelmének átcsoportosítása elvonás, vagy pótlása, elsősorban a jövedelemkülönbségek mérséklése, esetleg a fogyasztás – megtakarítás arányának befolyásolása céljából. A költségvetési politika újraelosztási szempontjai:

- A piaci jövedelemelosztás szélsőségeinek enyhítése
- Szegénység enyhítése
- A szociális bizottság erősítése, a foglalkoztatás javítása
- Az esélyegyenlőtlenségek enyhítése
- A munkáltatói és munkavállalói jogok és kötelezettségek szabályozása

Újratermelés

A termelés - elosztás - csere - fogyasztás egymással összefüggő és állandóan ismétlődő körfolyamata.

Ügyészségek

Gondoskodnak az állampolgárok jogainak védelméről, az alkotmányos rendet az ország biztonságát és függetlenségét sértő vagy veszélyeztető minden cselekmény következetes üldözéséről.

Ügyfelek jogai (biztosítás)

- Igény bejelentés a szolgáltatásra

Ügyleti kamat

A hitelező által az adós rendelkezésére bocsátott pénz használatáért fizetendő díj, amely tartalmazza a kölcsön nyújtó kockázat vállalási díját is.

Ügynöki jutalék

Az értékpapír-forgalmazó díjazása az értékpapírok megbízásából történő eladásáért vagy megvételéért.

Ügynök

Üzletszerű, jogilag önálló bizományos, aki saját nevében, mások számlájára jogosult a tőzsdén értékpapírok megkötésére (vö.: bizományos).

Üzleti (vállalati) racionalitás

Lényege a legáltalánosabb feltételezés szerint a jövedelem (profit) maximalizálása. Egy vállalatnak általában addig

Tőzsde szótár by pezo(9910903@citromail.hu)

értelmes növelnie termelését, illetve piaci eladásait, amíg azok növelik tiszta eredményét (profitját). Vagy fordítva: érdemes csökkenteni a termelést, ha ezáltal a költség jobban csökken, mint az árbevétel.

Üzleti év

Az üzleti év az az időtartam, amelyről a számviteli beszámolót kell készíteni. Az üzleti év időtartama általában 12 hónap, a naptári évvel megegyező, ennek megfelelően mérleg fordulónapja a beszámolóval lezárt üzleti év december 31-e.

Üzleti év általában 12 hónap, ettől eltérő speciális esetek

- Az előtársasági időszak, ahol a társaság megalapításától a bejegyzés napjáig számító időszak az üzleti év
- Az előtársasági időszakot követő első év, ahol a cégbírósági bejegyzéstől folyamatos működés első mérleg-fordulónapig terjedő időszakot kell figyelembe venni
- A mérleg fordulónap változást megelőző üzleti év mindig a változás előtti üzleti év mérleg fordulónapjától a választott új fordulónapig tart
- Az átalakuló társaság (ok) esetében
- Jogelőd(ök)nél az átalakulást megelőző üzleti év
- Jogutódnál az átalakulást követő üzleti év rövidebb 12 hónapnál, hiszen az átalakulás időpontja általában egy teljes naptári évet oszt ketté

Üzleti jelentés

A mérlegből és az eredményelszámolásból álló éves zárszámadási szóbeli kiegészítése, amelyet minden részvénytársaság évenként közread.

Üzleti tervezés jellemzői

- Több évre készül
- Egy adott cél szem előtt tartásával
- Tényadatokra támaszkodik
- A bevételeket állítja szembe a költségekkel
- Bázisadatokra építve tervez
- Rendszeresen kiértékeli a teljesítést
- Lebontják üzletágakra, vagy (akár)
- Üzletágakra is készíthető

Üzleti vállalkozás

A társadalom különféle szervezetei, közösségei, piaci szereplői közül azokat nevezzük üzleti vállalkozásoknak, amelyeknek tevékenységét elsődlegesen a vállalkozási mozzanatok jellemzik.

Üzleti vállalkozás érdekeltségi rendszere

függ:D

- Likviditás
- Nagyság
- Piaci helyzet - erőviszonyok

Üzleti vállalkozás szereplői

- Tulajdonosok (pénz v. egyéb forrásaival a vállalkozás létrehozása)
- Vállalkozó (tulajok megbízásából döntéseket hoz és kockázatot vállal)
- Menedzser (nagyobb vállalkozásoknál, feladata a vállalkozás működtetése, szervező, végrehajtó, ellenőrző és értékelő munkák irányítása)
- Munkavállalók (a kialakított munkamegosztás és kooperáció rendszerében a rájuk háruló feladatokat megoldják)

Üzleti vállalkozások jellemzői

- Önmagukat finanszírozzák - minél nagyobb profit elérésében érdekeltek
- Más vállalkozásoktól és fogyasztási egységektől függetlenül működnek, de a piacon keresztül kapcsolódnak egymáshoz, kapcsolataikat a piac révén, annak közvetítésével önállóan alakítják
- Folyamatos kockázatvállalás

Üzletrész

Közös üzleti vállalkozásban (pl. korlátolt felelősségű társaság) a tőkebefektetésnek egy tagra jutó hányada, illetve az erről szóló értékpapír.

Vagyon

Valakinek a tulajdonában lévő anyagi és követelések összessége.

Vagyon biztosítás

- Általános korlát a kárszerzés tilalma
- Kártérítési limit – bizonyos díjhoz, bizonyos kártérítési plafonhoz tartozik
- Bagatell károk kizárása
- Önrész alkalmazása – a kár bizonyos hányadát az ügyfél maga viseli – integrál franchise és abszolút francshise
- Időkorlát – összegkorlátot is jelent – limit

Vagyon rugalmassági mutató

A vagyon rugalmassági mutató kifejezi, hogy a vagyonstruktúra milyen hatást gyakorol a vállalkozás rugalmasságára.

Vagyon rugalmassága = rugalmas vagyonelemek / rugalmatlan vagyonelemek

Vagyon rugalmassága = forgóeszköz vagyon / tartós befektetések.

Vagyonadó

A vagyontömegre, ezen belül az értékpapírokra is kivetett adó.

Vagyoni helyzet

A vagyoni helyzet azt mutatja, hogy milyen erőforrások állnak a vállalkozás rendelkezésére, illetve ezeket milyen tartozások terhelik. Ezt tükrözi híven a beszámoló mérlege.

Vagyonmérleg

Olyan kétoldalú (mérlegszerű) kimutatás, amelynek baloldalán a vagyonváltozások (Aktíva), jobboldalán pedig e változások forrásai (Passzíva) jelennek meg.

Vagyont fenyegető biztosítások

- Elemi károk kockázati köre
- Betöréses lopás
- Rablás
- Üzemszünet
- Üveg károk
- Csővezetékbeli kiáramló víz, gáz, gőz; cső megsérülése esetén keletkező károk
- Állatbiztosítások – állat életére, megbetegedésére szól
- Szállítmánybiztosítások
- Megsérülésre
- Hiány keletkezésére
- Ellopásra

Valódi csere

Olyan csere, amely nem ajándékozás, vagyis minden a cserében résztvevő fél ad is és kap is.

Valuta- (deviza) árfolyam

Az egyes valuták, devizák egymáshoz viszonyított értékét (rátát) valuta- (deviza) árfolyamnak nevezzük.

Valuta.

Valamely ország törvényes fizetési eszköze egy külföldi ország fizetési forgalmában.

Valuta..

A valuta, valamely ország törvényes fizetési eszköze egy másik ország fizetési forgalmában. A deviza külföldi fizetési eszközre vonatkozó követelés, vagy kötelezettség. A valuta készpénz, a deviza számlapénz.

Valuta...

A valuta, a deviza a nemzetközi elszámolásokban a fizetőeszköz szerepét tölti be. A nemzetközi kapcsolatban kerülő nemzetközi fizetőeszköz, más ország fizetési forgalmában vesz részt, akkor valutának nevezzük (idegen ország fizetési eszköze másik ország belső forgalmában.) A valuta mindig készpénz jelent.

Valutaárfolyam

Valutaárfolyamon értjük valamely valuta egységének egy másik ország pénzegységében kifejezett árát.

Valutaárfolyam közgazdasági funkciói

- Kiegyenlítő hatás
- Terelő hatás
- Fedezeti hatás
- Differenciáló hatás

A valutaárfolyam hatásmechanizmusának érvényesülése hosszú folyamat eredménye adott ország esetében a hazai valuta árfolyamának csökkenése ösztönzi az exportot és korlátozza az importot. A külföldi követelések tulajdonosai számára a hazai valuta árfolyam csökkenése kedvező, ha követeléseik külföldi valutában jelennek meg, az adósok számára pedig ugyanez hátrányossá válik.

Valutaárfolyamok röviden

1. Lebegő (nincs meghatározott állami árfolyam hanem a kereskedelem illetve kínálat függvénye)
2. Fix (állam dönti el)
3. Irányított lebegtetés (piszkos: az a célja hogy a hazai termelésnek kedvező legyen, kúszó: minden hónap első napján leértékel a NB, együttes lebegtetés: más országhoz viszonyítják a leértékelést)

Valutakonvertibilitás

Az a valuta, amely a nemzetközi forgalomban minden korlátozás nélkül átváltható aranyra (napjainkban másik ország valutájára váltható) v. tetszés szerinti valutára konvertibilis valutának nevezzük. Konvertibilitás fajtái:

- Külső ~: ha az átválthatóság kötöttségek nélkül csak valuta - külföldiek számára engedélyezett, belföldiek számára engedélyhez kötött
- Belső ~: ha az átválthatóság devizabelföldire sem terjed ki

Valutakosár

A valutakosár arra ad feleletet, hogy milyen valuták aktuális külpiaci árfolyamának figyelembe vételével számítják a hivatalos valuta (deviza) árfolyamot.

A külföldi pénznemek magyar forintra, illetve a forintnak külföldi pénznemre történő átszámítása során alkalmazott valutakosárban 1999. január elsejétől 70 %-ban Euró és 30 %-ban pedig USD szerepel.

Valutaleértékelés hatásai röviden

Ösztönzi az –exportot – bejövő turizmust–tőke import–folyó fizetési mérleg (egyenlegjavító)

Vágtató infláció

Ha az árszínvonal növekedése nem az állami gazdaságpolitika szándéka szerint alakul, általában kettő- esetleg háromjegyű, kiszámíthatatlan és kiegyensúlyozatlan, ezáltal hatékonyságvesztést okoz és kedvezőtlen jövedelem-és vagyónújraelosztást okoz.

Vállalat (Company)

A fejlett üzleti vállalkozás egyik szervezett formája; egy jövedelmi célokat követő, terjeszkedő (expanzív) rendszer, amely a ráfordítások megelőlegezésével erőforrásokat alakít át kibocsátásokká. A gazdaság más szereplőitől elkülönülten, hozzájuk a piac közvetítésével kapcsolódva gazdálkodik. Absztrakt fogalom, a mikroökonómia egyik szereplője.

A Vállalat olyan gazdasági szervezeti alapegység, amely a gazdasági élet szereplőitől elkülönülten gazdálkodik. A piac közvetítésével kapcsolódik ezekhez, pénzüjvedelem szerzésére törekszik. A vállalat egészét egyetlen „személynek „ piaci szereplőnek fogjuk fel. Erőforrások, azaz emberek, gépek, felszerelések, anyagok áramlanak be inputok termékeket, szállítanak ki outotok. A vállaltban zajló folyamatok kettős jellegűek: reálfolyamatok, pénzkidadás

Vállalat célja

Jövedelmezőség, profit szerzés, vagyon megtartás, növekedésfejlődés, piaci pozíciók megtartása, korszerűsödés a termelékenység növelése, fizetőképesség likviditás, vezetői külön célok, fizikai, és pénzügyi erőforrások megszerzése.

Vállalat külső környezete

Az egyik alcsoport a gazdaságpolitikai folyamatok, amelyekhez a vállalatok belső saját gazdasági folyamatai révén kapcsolódnak, s amelyek közvetlenül érintik a más külső tényezőkhöz, érintettekhez fűződő kapcsolataikat. A nemzetgazdasági egyensúly, a foglalkoztatás, valamint a pénzforgalom és a hozzá kapcsolódó állami gazdaságpolitikai, jogi hatósági irányítási rendszer közvetlenül érinti, befolyásolja a vállalatokat. A legfőbb környezeti elem a piac, melynek fő kategóriái: a kereslet, a kínálat, az ár a jövedelem, és a verseny. A piac

fő szereplői a vevő és az eladó.

Vállalat növekedési útja

Azon optimális inputkombinációk összessége, amelyek különböző termelési mennyiségek elérését teszik lehetővé adott technikai feltételek és tényezőárak mellett.

Vállalat piaci korlátja

A vállalat felé megnyílvánuló keresleti korlát a kibocsátott termék piacán.

Vállalat profitmaximalizáló döntései függnek röviden

- Az alkalmazott tőkeállománytól
- A technológiától
- Az inputok árától
- Az inputpiactól
- Outputpiactól

Vállalat rövidtávú kínálati függvénye

A vállalat határköltség függvényének üzembezárási pontja feletti szakasza.

Vállalat szektora

Azon tevékenységek összessége, amelyekkel javakat termelnek, forgalmazznak, pénzügyi tranzakciókat bonyolítanak jövedelem (profit) szerzés céljából.

Vállalat technológiai gazdasági korlátja

Erőforrás korlát, a termelési halmaz és a termelési függvény által adott az inputtényezők piacán

Vállalati stratégia több szinten készül

1. A vállalati szintű stratégia, amely az egész vállalatra kiterjedően határozza meg a célokat, és fejlesztési irányokat.
2. Üzleti egységek stratégiája, az egyes üzleti egységek divíziók stratégiai előirányzatai kerülnek kidolgozásra.
3. Funkcionális stratégiák amelyek a vállalat egyes alapvető szakmai területeire határozza meg a célokat, és fejlesztési irányokat.

Vállalatok közös jellemzői

1. Termelési tényezők (inputok) felhasználásával outputot terméket állítanak elő
 2. Céljuk a jövedelemszerzés
 3. Tőkét fektetnek be
 4. Kockázatot vállalnak
 5. Piaci kapcsolatokat alakítanak ki
- Profit = árbevétel – költség

Vállalatok szervezeti formái

Tulajdonforma szerint: magánvállalkozások, állami, szövetkezeti, önkormányzati

Jogi forma szerint: jogi személyiségű (Kft, Rt, Szövetkezeti), jogi személyiség nélküli (Bt, egyéni vállalkozó)

Méret szerint: Kis (11-50 fő) közepes (50-300 fő), nagy (300 fő fölött)

Tevékenység szerint: Termelő, kereskedelmi, szolgáltató

Vállalkozás - Enterprise

Egy személy vagy egy csoport valamilyen cél érdekében a rendelkezésre álló (nem feltétlenül tulajdonában lévő) erőforrásokat mozgósít.

Vállalkozás alanyi likviditásának megítélésére szolgáló mutatószámok

A likviditási mutatók általános formája: Likviditási eszközök / Rövid lejáratú kötelezettségek.

Likvid eszköznek tekintjük az egy éven belül pénzzé tehető eszközöket.

Főbb típusaik:

- Pénzeszközök
- Követelések
- Készletek

Ha a számlálóban valamennyi likvidnek tekinthető eszközt figyelembe vesszük, akkor a leggyakrabban használt

likviditási mutatót, a harmadfokú likviditási mutatót kapjuk. Annak érdekében, hogy kiszűrjük a készletek torzító hatását, levonjuk a számlalóbból a készleteket. Ekkor másodfokú likviditási mutatóról beszélünk. Gyors ráta:

Pénzeszközök / Rövid lejáratú kötelezettségek.

A likviditási mutatók köréből említést érdemel még az ún. időtartam mutató is.

(Pénzeszközök + Likvid értékpapírok + Vevők) / Napi átlagos működési kiadások

A likviditási mutatók alkalmazásának nagy előnye, hogy az e mutatók alakításában szerepet játszó tényezők meglehetősen nagy pontossággal értékelhetők.

Vállalkozás és környezete (érdekhözói)

Tulajdonosok

A gazdálkodási egységbe vagyontartókat tartósan befektető természetes vagy jogi személyek, akik így közvetetten tulajdonosai a vállalkozás által birtokolt vagyoni elemeknek, lehetnek elkülönült tulajdonosok vagy aktív résztvevői a gazdálkodásnak.

A tulajdonosok érdekeit nem lehet egységesen vizsgálni, hiszen a kisebb szervezetek nem elkülönült (ügyvezető, alkalmazott) tulajdonosai teljesen más alapokon döntenek befektetéseikről, mint a nagy vállalkozások (Rt-k) elkülönült kis, illetve nagy befektetői. Általánosságban el lehet mondani, hogy vagyontartó értékének növelésében (vagyis az eredményben és az ebből származó osztalékban), valamint a befektetések piaci értékének alakulásában érdekeltek. A befektetésben rövidtávon gondolkodók a keletkezett jövedelem kiosztásában a hosszabb távon gondolkodók a vállalkozásban hagyott tőke növekedésében érdekeltek elsősorban.

Az információkat a „belső” körben levők közvetlenül, az elkülönült tulajdonosok a társadalmi elvárásoknak, szabályozásnak megfelelő információcsatornákon keresztül kaphatnak.

Hitelezők

A gazdasági egység igénye alapján - működtetése, bővítése érdekében - rövid, vagy hosszú időre ideiglenesen (pénz) eszközöket bocsátanak az egység rendelkezésére.

Érdekeltek az összeg és kamatai visszaáramlásában, ezáltal a vállalkozás rövidebb, hosszabb ideig történő fennállásában, fizetőképességében, jövedelmének alakulásában.

A hitelnyújtást megelőzően az információk áramlása jellemzően a hitelező elvárásainak megfelelően zajlik azt követően ezek is belesimulnak az általános információszolgáltatási követelményekbe.

Munkavállalók

A gazdasági egységnél alkalmazott magánszemélyek, akik közvetlen irányítói, illetve résztvevői a gazdasági egység működtetésének.

Ez a kör sem egységes érdekei és azok képviselői lehetőségei tekintetében, a vezető állású munkavállalók jövedelme és presztízse is függ a vállalkozás méretétől, a beosztott munkavállalóknál ez kevésbé jellemző.

Mindkettőre vonatkozik, hogy folyamatos alkalmazásuk, jövedelmük kitermelési képessége függ a vállalkozás eredményétől, növekedésétől, fizetőképességétől, a vállalkozás fennmaradásától.

Információ ellátottsága a vezetőknek beosztásuknál fogva teljes, a beosztottak esetén ez kevésbé jellemző és a belső kommunikációs csatornák működése is sok vállalkozás esetén korlátozott.

Érdekvédelmi szervezetek

A munkavállalói érdekeket az összefogás, egységes fellépés erősebben képviselni képes szervezetek. Érdekeik a munkavállalói érdekekkel megegyeznek, bár egyes esetekben elkülönült érdekek is jelentkezhetnek, információs lehetőségei a közös fellépésből eredően jobbak, mint az egyedi munkavállalóknak.

Piaci partnerek

Az üzleti forgalom lebonyolításánál partnerei a gazdálkodási egységnek.

A szállítók a szükséges erőforrások (anyag, áru, eszközök, szolgáltatások) rendelkezésére bocsátása során, a vevők a kibocsátott eszközök, szolgáltatások megvásárlása által válnak partnerévé a gazdálkodó egységnek.

Érdekük a gazdasági egységgel kialakított kapcsolat fenntartása, bővítése, amely függ a tevékenység folyamatos fenntartásának lehetőségeitől, illetve a fizetőképességétől.

Az információáramlás a szabályozási környezet és a társadalmi elvárások szerint alakul, az üzleti érdekek és a kiszolgáltatók helyzet befolyásolják alapvetően.

Hatósági, kormányzati és költségvetési szervek

A nemzetgazdaság irányító szerveiben testesül meg, amelyek a társadalmi rend fenntartása érdekében szabályokat alkotva biztosítják a jogi környezetet, illetve a központi feladatok végrehajtása érdekében jövedelmet vonnak el a vállalkozástól, és azokat újra elosztva biztosítják a csak nemzetgazdasági szinten képviselhető célok megvalósítását (pl.: APEH, TB, VPOP, önkormányzatok, illetékhivatal, egyéb).

Alapvető érdekelttség a (minél nagyobb) jövedelem-elvonás hosszú távú fenntartása, ennek feltétel a gazdálkodó egységek hatékony, jövedelmező működése és növekedése.

Központi szabályozási szerepköréből és hatósági jogköréből adódóan az információáramlás követelményeit érdekei szerint alakítva törvényi szintre emelve képes érvényesíteni.

Közzélemény

A lakosság és a gazdálkodó egység közelében működő egyéb vállalkozások, egyéb szervezetek (környezetvédők, politikai szervezetek, stb.). A gazdasági egységhez való viszonyukat meghatározza annak szerepe a munkahelyteremtésben, a környezetvédelemben, a konkurencia kialakulásában, stb. Információs csatornákat a társadalmi elvárások és a szabályozási környezet teremt.

Vállalkozás likviditásának alanyi értelmezése

Az alanyi likviditás vizsgálata során a számviteli beszámolóból képezhető mutatószámok segítségével vizsgáljuk, hogy a vállalkozás rendelkezik-e annyi mobil, vagy könnyen mobilizálható eszközértékkel, amennyi az esedékes kötelezettségeinek teljesítéséhez szükséges. Az alanyi likviditást más néven relatív likviditásnak is szokták nevezni.

Vállalkozás profitja és formái

- A bevétel nagyobb, mint a ktg
 - Realizáláskori pénzbevétel nagyobb, mint a termelés során felmerült ktg
 - Számviteli profit: bevétel - számviteli (explicit és implicit) ktg
 - Gazdasági profit: Dárbevétel - bruttó ktg
- mikor a vállalkozás a meghatározott gazdasági ktgnél nagyobb profitot realizál
- Normál profit: bárki által megszerezhető jövedelem
 - Pénz:D- vállalkozás útján
 - Bankon keresztül
 - Kamatjövedelem: bárki által megszerezhető

Vállalkozás vagyona

A vállalkozások vagyona mindazon eszközök összessége, melyek a gazdasági tevékenység végzéséhez szükségesek.

Ezen eszközöket a számviteli előírásoknak megfelelően két fő csoportra lehet bontani, befektetett eszközök és forgóeszközök.

A vállalkozás vagyona ami a vállalkozás rendelkezésére áll, cél az, hogy a vagyont gyarapítsák.

Vállalkozásfinanszírozás alapelvei

A finanszírozási döntéseket felfoghatjuk úgy is, mint különböző tőkefajták közötti választást.

- A rentabilitás elve. Egyrészt értelmezhetjük úgy, hogy olyan tőkefajtákat kell választanunk, amelyek együttes tőke költsége a legalacsonyabb. Másrészt a rentabilitás elve alapján azt vizsgáljuk, hogy részben idegen tőkével történő finanszírozás esetén hogyan alakul a saját tőke jövedelmezősége, hozama. Az idegen tőke részarányának növelésével a saját tőke jövedelmezősége is növelhető (természetesen csak akkor, ha az éves nyereség fedezetet nyújt az idegen tőke költségére). A saját tőke jövedelmezősége úgy is növelhető, ha az idegen tőke költsége, vagyis a hitel kamata csökken.

- A normativitás elve. Azt jelenti, hogy a bankok idegen forráshoz csak akkor juttatják a vállalkozásokat, ha azok az ügyfélminősítés alapján megbízhatóknak bizonyulnak.

- A rugalmasság elve. Az átmeneti eszközigényt átmeneti forrásokkal, a tartós eszközigényt pedig tartós forrásokkal célszerű finanszírozni. A tőkeszükséglet meghatározását rugalmasan kell kezelni, hogy a szükségtelen kamatköltségek elkerülhetővé váljanak. A biztonság és a rugalmasság elve sokszor ellentétben állnak egymással. A vállalkozás pénzügyi politikájának a feladata az, hogy a finanszírozás folyamatosságát és biztonságát biztosítva a legkisebb költséggel járó optimális megoldást találja, ami a rugalmasság követelményeinek betartásával érhető el.

- A likviditás elve. Arra keresi a választ, hogy az adósságszolgálati kötelezettségeit, milyen forrásokból fogja tudni a hitelt igénybe vevő vállalkozás kiegyenlíteni.

- Az önállóság elve. Az önállóság elvét annak érdekében kell érvényre juttatni, hogy nem szabad oly mértékben eladósodni, hogy az már az önálló döntéshozatal lehetőségétől is megfoszsa a vállalkozást.

Vállalkozásfinanszírozás formái

a. Belső finanszírozás

- Forgalmi bevételekből történő finanszírozás. A folyamatos működéshez szükséges pénzkidadások fedezetének az árbevételén keresztül történő realizálódását jelenti. A vállalkozás így az árbevételén keresztül olyan forráshoz juthat, amellyel szemben nem merült fel tényleges kiadása.
- Tartalékolásból történő finanszírozás. A vállalkozások az egyes években előállított adózott eredményüket kifizethetik osztalékként, de dönthetnek úgy is, hogy tartalékba helyezik, tőkésítik.
- Az eredmény visszaforgatása révén megvalósuló finanszírozás. A visszatartott nyereségből történő finanszírozást önfinanszírozásnak is szokták nevezni. A belülről származó (belső) finanszírozás és az önfinanszírozás tehát nem szinonimák, mivel az önfinanszírozás szűkebb fogalom.

b. Külső finanszírozás

- Részesevés finanszírozás. Azt jelenti, hogy a vállalkozásba újabb tulajdonosokat, befektetőket vonnak be, akik pótlólagosan tőkét juttatnak a cégnek. Ha a külső finanszírozás saját tőke szerzésével történik, akkor a vállalkozás lejárat nélküli tőkéhez jut.
 - Idegen finanszírozás. Az idegen finanszírozás (hitel igénybevétele) esetén a tőkét juttatók tulajdonosi igényekkel nem léphetnek fel, viszont általában az összes lehetséges forrás közül a hitel költsége a legmagasabb. A hitelek felvételének adókimélő hatása van (adópaijs), mivel a hitelek kamatát a vállalkozások ráfordításként, az adózás előtti eredményük terhére számolhatják el, így csökkenteni tudják adóalapjukat, s végső soron a fizetendő adó összegét is.
- A vállalkozások számára a rövid lejáratú idegen források a vállalkozói tevékenység folytatásához szükséges, általában teljesítmény kapcsolatokon alapuló, éven belüli lejáratú forrást jelentenek.

Vállalkozási fajták

1. Egyéni vállalkozás: nincs a vállalkozásban a saját vagyont elkülönített vagyon

2. Társas vállalkozás:

a, közkereseti társaság: vagyoni hozásjárulás, a tagok egyetemlegesen felelnek vagyonukkal

b, betéti társaság: vagyoni betét, beltag a teljes vagyonával felel

c, korlátolt felelősségű társaság: törzs betét, csak a bevitt vagyonnal felelnek

d, részvénytársaság: részvény **Vállalkozási minta**

3. Szövetkezet. rész jegy Hipotézis: a tervezés folyamatába kell beavatkozni
- Stratégiai tervet készítünk, a meglévőt aktualizáljuk

- Középtávú tervet készítünk, a meglévőt aktualizáljuk

- Az éves tervet korrigáljuk

- Új üzletpolitikai tervet készítünk

- Új üzleti tervet készítünk

- A funkcionális terveket aktualizáljuk

Vállalkozási mozzanatok

Gazdálkodási tevékenység, azaz erőforrások felhasználását, kombinálását szervező és szabályzó döntések; pénzügyvédelem növelése a gazdálkodási cél, a piac bizonytalansági és kockázati tényezőinek vállalása.

Vállalkozási vagyon

A saját tőke első megjelenési formája az alapító tőke, történhet pénz formában és dologi javak formájában (APPORT). Az alapító tőkét a tulajdonosok lejárat nélkül bocsátják a vállalkozás rendelkezésére. Újonnan alakuló vállalkozások esetében az alapításkori induló tőke megegyezik a jegyzett tőkével. A jegyzett tőke: a vállalkozás cégbíróságán ezt az összeget jegyezteti be.

Vállalkozások fizetőképességének helyreállítása

A készpénzben történő értékesítések növelése. Bankhitelek felvétele. Kölcsöntőkéhez jutás értékpapírok kibocsátása révén. Kintlévőségek eredményesebb behajtása. A tevékenység végzéséhez nem feltétlenül szükséges tárgyi eszközök készletek értékesítése. Elfekvő készletek értékesítése. A saját tőke növelése. Váltók leszámoltatása. Értékpapírok értékesítése. A beruházások átmeneti visszafogása. A követelések fizetési határidő előtti értékesítése. Visszlízing.

Vállalkozások intézkedések túlzottan jó likviditás esetén

Átmeneti pénzbefektetések eszközzése. A beruházási tevékenység élénkítése. A korábban felvett hitelek visszafizetése. A készpénzes beszerzések fokozása.

Vállalkozások likviditásának költsége, illetve a likviditás hiányának költsége

A nagyobb likviditás egyben azt is jelenti, hogy bővül a vállalkozás mozgástere, nő a cég döntési szabadsága. Azonban számolni kell azzal, hogy a magas likviditás fenntartása jelentős többletköltségekkel jár. (Pl. a magas készletszint növeli a raktározás, tárolás költségeit). Azonban nem csak a magas likviditási szint fenntartásának vannak költségei, hanem a likviditás hiányának is. Összegezve, amennyiben egy vállalkozás növeli forgóeszközeinek állományát, akkor a likviditás költsége is növekszik, ugyanakkor csökken a likviditás hiányának a költsége is. Az optimális forgóeszköz-szint, vagyis az optimális likviditás akkor áll elő, amennyiben a fenti költségek együttes összege a legalacsonyabb.

Vállalkozások likviditásának tárgyi értelmezése

Az eszközökkel összefüggésben azt vizsgáljuk, hogy azok az azonnali fizetési kötelezettségek teljesítéséhez alkalmas formában állnak-e rendelkezésre, illetve mennyi idő szükséges a fizetőeszközzé alakításához. A kötelezettségeket ezzel szemben esedékességük szerint csoportosítjuk.

Öt fokozatú likviditási mérleg

I. fokozatú likvid eszközök (pl. készpénz) **D**Azonnal (30 napon belül) esedékes kötelezettségek

II. fokozatú likvid eszközök (pl. jegybankképes értékpapírok) **DR**Rövid lejáratú kötelezettségek (pl. adók)

III. fokozatú likvid eszközök (pl. vásárolt készletek) **DK**Később esedékes kötelezettségek (pl. beruházási hitel)

IV. és V. fokozatú likvid eszközök (pl. ingatlanok) **DV**Vissza nem fizetendő források (pl. saját tőke)

Vállalkozások pénzügyi tervezésének szemléletmódjai

A vállalkozások éves pénzügyi tervezésének két módját különböztetjük meg egymástól.

- Az állomány, vagy státusz tervezést, aminek lényege, hogy egy-egy adott, későbbi időpontra vonatkozóan vizsgálja, hogyan fog alakulni a vállalkozás pénzügyi helyzete.

- A forgalmi tervezés, amely meghatározott időtartam alatt vizsgálja a pénzügyi helyzetet, az adott időszak alatti bevételi és kiadási adatokat állítva egymással szembe.

A két szemlélet egymást kiegészíti, kölcsönhatás van közöttük. A tervezés állományi adatait a forgalmi tervszámok meghatározzák, illetve ha meghatározott állományi adatot kívánunk elérni, úgy ez a tény már köti forgalmi tervszámaink előirányzatát is.

Vállalkozások vagyona

A vállalkozások vagyona mindazon eszközök összessége, amelyek a gazdasági tevékenység végzéséhez szükségesek.

Megkülönböztetünk:

- Befektetett eszközöket, egy évnél hosszabb időn át szolgálnak a termelést, a termelési folyamatban fokozatosan használódnak el. A bennük megtestesülő pénz nem, vagy nehezen mobilizálható.

- Forgóeszközöket. A vállalkozás az értéktermelő folyamatban egy évnél rövidebb időn belül használ fel. (Készletek, követelések, értékpapírok, pénzeszközök)

Vállalkozásokat általánosan motiváló belső célok

Ha mindkét termelési tényező felhasználását egyidejűleg, ugyanolyan mértékben, arányosan növeljük.. A skáláhozadék az az arány, amely kifejezi, hogy a termelési tényezők egyidejű arányos növelése esetén hogyan alakul a termelés.

A tőke és a munka együttes eredménye, mekkora kibocsátást produkál.

Vállalkozó

Mint termelési tényező a pusztán munkaerőtől elkülöníthető faktor, amely az embernek a többi termelési tényező kombinálásában, a róluk hozott döntéseikben megnyilvánuló készséget jelöli, tehát tulajdonosi, üzleti és

kockázatvállalási tevékenységeinek, készségeinek összeségét jelenti. Az összes termelési tényezőt szervezi egységessé a termelési és szolgáltatási tevékenységek során.

Vállalkozói tőke összetétel

- Saját tőke: alapító tőke v jegyzett tőke, tárgy időszak mérleg szerinti eredmény, tőketartalék, eredménytartalék

- Idegen tőke:

a, hosszú lejáratú: bankkölcsön, egyéb hitelek, kölcsönfelvétel kötvény kibocsátással

b, rövid lejáratú: pénzhitel, kereskedelmi hitel, egyéb hitelek

Vállalkozói vagyon

1. Befektetett eszköz: tárgyi eszköz, befektetett pénzeszköz, immateriális javak

2. Forgóeszköz: készletek, követelések, értékpapír és pénzeszközök

Változó kamatozású kötvény

A kötvény kibocsátásakor a kötvény névleges kamatát nem rögzítik, hanem azt határozzák meg, hogy milyen mutatókhoz kötik annak változását (pl.: a piaci kamatlábhoz, vagy a vállalkozás eredményéhez).

Váltó

Rendeletre szóló értékpapír, amelyben egy későbbi esedékes fizetés testesül meg; fizetési ígérvény vagy fizetési felszólítás; szigorú váltójogi szabályoknak megfelelő formában kiállított okirat. A formai előírásokat a váltókellékek foglalják össze, amelyek közül, ha bármelyik is hiányzik, a jogszabály az okiratot már nem tekinti váltónak.

Megkülönböztünk:

- Idegen, és
- Saját váltót

Szólhat:

- Megtekintésre (bemutatásra, látra)
- Bemutatás után meghatározott idő elteltével esedékes időpontra, és
- Határozott napra

Váltó (Bill).

A váltó olyan forgatható értékpapír, amely egy későbbi időpontra vonatkozó fizetési ígéretet, vagy fizetési felszólítást testesít meg.

Váltó (Bill)..

Pénzhelyettesítő értékpapír, olyan határozott időre és a kibocsátó nevére szóló fizetési ígérvény, amelyben az adós és kezesei vállalják, hogy a megnevezett összeget a jelzett időben kifizetik a váltót bemutató személynek.

Váltó előnyei

- Csökkentik a forgalom készpénz-szükségletét
- A bennük foglalt követelés behajthatósága a váltójogi szabályoknak köszönhetően viszonylag biztos
- Nemzetközileg egységes szabályozása megoldott
- Olyan határidős követelés, amely esedékesség előtt is pénzzé tehető

A váltó kiállításának, ILLETVE kibocsátásának háttérében tulajdonképpen egy speciális hitelviszony húzódik meg. Az ilyen speciális hitelviszonyt kereskedelmi, vagy áruhitelnek nevezzük.

Váltó forgatás fajtái

- Üres forgatás:

A hátiraton nem nevezik meg az új tulajdonost. (lejáratkor a birtokos kitölti a kipontozott részt)

- Teljes forgatás:

A hátiraton konkrétan megnevezik az új tulajdonost. (követhető a birtokosok/tulajdonosok sorozata)

Váltó forgatása

Ha valaki fizetés fejében váltót fogad el, a következő lehetőségek közül választhat.

Az esedékesség időpontjának kivárása Ilyenkor a váltót elteszi. Az esedékesség időpontja előtt néhány nappal beviszi a váltót egy azonnali beszédési megbízással egyetemben saját számlavezető bankjához.

Átruházás a rendeltetéses megpróbálja a váltót maga is fizetési eszközként felhasználni. Váltóval történő fizetés esetén a váltóra ún. átruházói nyilatkozatot kell rávezetni. A váltónak új tulajdonos részére történő átadását a váltó átruházásának, más néven a váltó forgatásának nevezzük. A korábbi váltóbirtokos, aki a váltót továbbadja a forgató, az új váltóbirtokos pedig a forgatmányos elnevezést viseli. Üres forgatmány alkalmazása esetén a forgatmányos nincs a forgatmány szövegében feltüntetve. Teljes forgatmány esetén a forgatmányos megnevezése is szerepel a forgatmány szövegében.

Az az igazán értékes váltó, amelyet minél többször forgattak, amelyen minél több átruházói nyilatkozat, s minél több aláírás szerepel.

Váltó funkciói

- Fizetési eszköz. A váltó pénzhelyettesítőként szolgál
- Hiteleszköz. A váltó életre hívása mögött általában egy kereskedelmi hitelügylet húzódik meg
- Biztosíték. Mivel a váltókövetelést gyorsan és biztosan lehet érvényesíteni, ezért a bankok szívesen fogadnak el biztosítékként váltót
- Befektetési eszköz. A váltó a bank számára rövid lejáratú betétnek minősülhet

Váltó leszámítolása

Ha a birtokunkban lévő váltót nem tudjuk átruházni, és az esedékesség bekövetkezése előtt pénzre van szükségünk, ilyen esetben megpróbálhatjuk a váltót egy hitelintézetnek eladni. A váltónak a bank által történő megvásárlását a váltó leszámítolásának nevezzük.

Leszámítolási kamat számítása:

Leszámításkor levonásra kerülő kamat = váltó összege × napok száma × leszámítolási kamatláb / 360×100

Azt a műveletet, amelynek keretében a központi bank vásárolja meg a hitelintézetek által korábban leszámított váltót, a váltó viszontleszámítolásának nevezzük. A viszontleszámítolás során a jegybank szintén nem névértéken vásárolja meg a váltót, hanem az esedékességig még hátralevő időtartamra eső kamatot levonja a váltó névértékéből.

A viszontleszámítolás a jegybank részéről történő monetáris szabályozás egyik lehetséges eszköze.

Váltó leszámítolása (diszkontálása)

Egy váltót lejárat előtt eladnak egy banknak. A bank által fizetett összeget diszkontálással határozzák meg.

Váltó óvása

A váltón alapuló követelés beszedésekor előfordulhat, hogy az eredeti váltóadósok számláján egyáltalán nincs, vagy csak részben van fedezet. Ilyen esetben a váltóra olyan nyilatkozatot kell rávezetni, amelyből egyértelműen kiderült, hogy a követelés behajthatatlan, vagy csak részben teljesített. E nyilatkozatnak a váltóra történő rávezetését nevezzük a váltó óvásának.

A váltó nagy előnye, hogy az utolsó váltóbirtokos nem egy adóssal áll csak szemben, hanem többel, a váltó minden aláírójával. Nagymértékben növeli a váltó értékét, ha valamely jó hírnevű bank valamely forgatóért kezességet vállal. Ilyenkor a váltót általában először a bankra forgatják, majd a bank ruhazza át a következő váltóbirtokosnak. Az ilyen váltót aval váltónak nevezzük.

Hamisnak tekintjük a váltót, amelyen a rajta szereplő aláírások valamelyike nem valódi.

Váltó szereplői

- saját váltónál: **D**- kiállító**D**- rendeltetéses
- idegen váltónál: **D**- kibocsátó**D**- rendeltetéses**DD**-címezett

A saját váltó könnyebben kezelhető, használata egyszerűbb. A magyarországi váltóforgalom mintegy 95%-a a saját váltó alkalmazásával zajlik.

Váltó törvényes kellékei

- A váltó megnevezés az okirat szövegében, a kiállítás nyelvén.
- Az esedékesség időpontja, vagyis az a nap, amikor a kiállítónak, vagy a címzettnek a váltóban szereplő összeget ki kell fizetnie.
- A váltó összegének feltüntetése számokkal és betűkkel egyaránt. A váltó összege tartalmazza az alapkövetelés értékén felül a teljesítés és az esedékesség közötti időre jutó kamatot is.
- A fizetés helye.
- A rendeltetéses (a váltó első birtokosa) megnevezése és székhelye.
- A kiállító (kibocsátó) és cégszerű aláírása.
- A kiállítás időpontja.

Idegen váltó esetén a fizetésre kötelezett (címezett) neve is szerepel a váltón.
A saját váltónak 7, az idegen váltónak 8 törvényes kelléke van.

Váltó viszontleszámítolása (rediszkontálása)

Egy leszámított váltót lejárat előtt egy üzleti bank továbbad a jegybanknak. A jegybank által fizetett összeget szintén diszkontálással határozzák meg.

Váltóátruházás (forgatás)

A váltóra írt nyilatkozattal történik. Minden váltó átruházható. A váltóátruházás csak a teljes és feltétlen lehet. a váltójogi átruházás átruházza a váltóból eredő valamennyi jogot.

Vámkvóta

A preferenciális export volumenére vonatkozó mennyiségi korlátozás.

Vámunió

A terület országain belül a kereskedelem liberalizált, a kívülállókkal szemben közös vámok és kereskedelempolitika.

Várakozások

A különböző változók jövőbeni értékeire vonatkozó, azokat általában anticipáló elképzelések.

Várható hozam

Egy részvényre jutó várható osztalék + részvény árfolyama – részvény jelenlegi árfolyama / Részvény jelenlegi (év eleji) árfolyama

Vásárlás

Az inputjóságok vásárlása alatt azt értjük, hogy a vevő megszerezve a tulajdonjogot a jószágra, azt elfogyasztva megsemmisíti. Az eladó a jószág ellenértékét kapja meg, miközben magáról a jószágról egyszer s mindenkorra lemond.

Vásárolt eszközök (beszerzési) bekerülési értéke

A számviteli törvény a következőképpen fogalmazza meg az eszközbeszerzés estében a beszerzési érték tartalmát: „Az eszköz bekerülési (beszerzési, előállítási) értéke az eszköz megszerzése, létesítése, üzembe helyezése érdekében az üzembe helyezésig, a raktárba történő beszállításig felmerült, az eszközhöz egyedileg hozzákapcsolható tételek együttes összege. A bekerülési érték az engedményekkel csökkentett, felárral növelt vételárat továbbá az eszköz beszerzésével, üzembe helyezésével, raktárba történt beszállításával kapcsolatban felmerült szállítási és rakodási, alapozási, szerelési, üzembe helyezési, közvetítői tevékenység ellenértékét, díjait, a bizományi díjat, a beszerzéshez kapcsolódó adókat, a vámterheket foglalja magában.”

a) A bekerülési érték részét képezi ezeken túlmenően:

- a fizetendő vagy fizetett illetékek,
- az előzetesen felszámított, de teljes összegében le nem vonható áfa,
- a jogszabályon alapuló hatósági igazgatási és szolgáltatási díjak,
- az egyéb hatósági igazgatási és szolgáltatási díjak,
- a vásárolt vételi opció díja.

Amennyiben azonban az előzetesen felszámított áfa teljes összegében levonható, vagy ellenérték arányában utólag megosztandó, akkor soha nem képezheti az eszközök bekerülési értékének részét. Az ellenérték arányában utólag megosztandó általános forgalmi adó le nem vonhatóvá váló részét a 2000. évi számviteli törvény értelmében minden esetben ráfordításként kell könyvelni.

Az eszközbeszerzéshez kapcsolódóan fizetett bizományosi díjak és a vásárolt vételi opció díja csak általában része a bekerülési értéknek. Kivételt képeznek ez alól a forgatási céllal beszerzett, és a forgóeszközök között kimutatott hitelviszonyt megtestesítő értékpapírok, valamint a tulajdoni részesedést jelentő értékpapírok. Ezen eszközök esetében a vállalkozó maga dönt arról, hogy a bizományosi díj és vételi opció díját figyelembe veszi-e a bekerülési értékben, vagy sem. Erre vonatkozó döntését a kiegészítő mellékletben rögzítenie kell. Amennyiben az előbb említett két tétel nem lesz része a bekerülési értéknek, úgy költségként kell elszámolni.

b) A bekerülési érték részét képezi az eszköz beszerzéséhez, előállításához közvetlenül kapcsolódóan igénybevett hitel, kölcsön

- felvétele előtt fizetett - a hitel, a kölcsön feltételeként előírt - bankgarancia díja,
- szerződésben meghatározott, a hitel igénybevétele miatt fizetett kezelési díj, folyósítási jutalék, a hitel igénybevételeig felszámított rendelkezésre tartási jutalék,

Tőzsde szótár by pezo(9910903@citromail.hu)

- a szerződés közjegyzői hitelesítésének díja,
- felvétele után az eszköz üzembe helyezéséig, raktárba történő beszállításáig terjedő időszakra elszámolt kamata.

c) A bekerülési érték részét képezi a beruházáshoz közvetlenül kapcsolódó az eszköz üzembe helyezéséig terjedő időszakra elszámolt biztosítási díj.

d) A bekerülési érték részét képezi a beruházáshoz, vagyoni értékű jogokhoz közvetlenül kapcsolódó devizahitelnek -az eszköz üzembe helyezéséig terjedő időszakra elszámolt árfolyam - különbözete. Ez a tétel azonban kizárólag csak az árfolyamvesztés esetén, növelő tételként szerepelhet.

e) A bekerülési érték részét képezik a beruházás tervezés, a beruházás előkészítés, a beruházás lebonyolítás, a betanítás díjai, közvetlen költségei.

f) A tárgyi eszköz biztonságos üzemeltetéséhez, rendeltetésszerű használatához szükséges tartozékok, tartalék alkatrészek beszerzési értéke (ha az aktiválásig felmerül) a tárgyi eszköz bekerülési értéke részének tekintendő.

g) A bekerülési értéket csökkenti a próbaüzemeltetés során előállított, raktárra vett, értékesített termék, teljesített szolgáltatás előállítás költsége.

h) A bekerülési értékben elszámolt kamat összegét csökkenti a beruházásra, vagyoni értékű jog beszerzésére adott előleg után, annak elszámolásáig, a beruházásra, vagyoni értékű jog beszerzésére elkülönített pénzeszköz után, annak felhasználásáig kapott kamat összege.
Ezzel kapcsolatban feltétel, hogy a bekerülési értéket legfeljebb olyan mértékig csökkentheti a kapott kamatok fentiek szerinti összege, amennyi az eszköz bekerülési értékében növelő tételként figyelembe vett hitelek és kölcsönök üzembe helyezés időpontjáig elszámolt fizetett vagy fizetendő kamat összege.

i) Építési telek (földterület) és a rajta lévő épület, építmény egyidejű beszerzése esetén, amennyiben az épületet, az építményt rendeltetés-szerűen nem veszik használatba, akkor az épület beszerzési, bontási költségeit, továbbá a vásárolt teleknek építkezésre alkalmassá tétele érdekében végzett munkák költségeit, ráfordításait a telek értékét növelő beszerzési költségként kell elszámolni, de csak a telek piaci értékének megfelelő összeg erejéig, az ezt meghaladó költségek és ráfordítások összegét a megvalósuló beruházás bekerülési értékeként kell figyelembe venni.

j) Egy adott beruházás miatt lebontott és újraépített épület bontásának költségeit az adott beruházás bekerülési értékébe kell beleszámítani. Az újraépítés költsége az újraépített eszköz bekerülési értékének minősül.

k) A tárgyi eszköznél értéket növelő bekerülési értéként kell figyelembe venni a meglévő tárgyi eszköz bővítésével, rendeltetésének megváltoztatásával, átalakításával, élettartamának növelésével összefüggő munka, továbbá az eredeti állag helyreállítását célzó felújítási munka ellenértékét.

l) Az eszköz értékét növelő bekerülési értéként kell figyelembe venni az eszköz használati értékét növelő munkafolyamatok ellenértékét jelentő bér munkadíjat.

m) Az eszköz értékét növelő bekerülési értéként kell figyelembe venni ingatlan beszerzése esetén az ingatlan értékébe beszámított, korábban a bérleti jog megvásárlása címén fizetett, bérleti jogként kimutatott (még le nem írt) összeget. Az érintett vagyoni értékű jog értéke átvételre kerül az ingatlan bekerülési értékébe.

A bekerülési érték részét képező eddigi tételeket a felmerüléskor, a gazdasági esemény megtörténtekor kell számításba venni a számlázott, kivetett összegben. Amennyiben az üzembe helyezésig, a raktárba történő beszállításig a számla nem érkezik meg, akkor az adott eszköz értékét a rendelkezésre álló dokumentumok alapján kell meghatározni. A beszerzési értéket a számla készhez vételekor kell módosítani, amennyiben a különbség jelentős.

Vegetatív szabályozás

Olyan nem tervezett piaci reakciók, amelyek nem az ár- és/vagy készletinformációkon, hanem például a reklámok pszichológiai hatásán alapszanak.

Vegyes befektetési alap

Olyan befektetési alap, amelynek vagyona részint részvényekben, részint fix kamatozású papírokban fekszik.

Vegyes gazdaság

Az a gazdaság, amelyben többféle tulajdon alapján több koordinációs forma egyidejűleg érvényesül, s a szervezeti formák is heterogének.

Verifikáció (igazolás)

Az a módszer, amikor megvizsgáljuk, hogy a gyakorlat milyen mértékben igazolja elméleti megállapításunk helyességét.

Versenyhelyzet vizsgálata vállalati szinten

Át kell tekinteni, hogy a vállalkozás számára számításba jövő piacokon milyen kapcsolatokat tud kialakítani, az ugyanitt megjelenő más szereplőkkel (vevők, versenytársak, szállítók). A stratégia tervezés folyamatában a versenyképesség vizsgálata során elemezni kell a vállalkozásnak saját belső helyzetét is. Fel kell tárnunk az erős és gyenge pontjait, akció- és reakció képességét a különböző területeken létező és mozgósítható tartalékait. Minden elemzés feladata, hol tartunk, mi a feladat?

SWOT- analízis: egyfelől a vállalkozás belső erős és gyenge pontjainak feltárását teszi lehetővé, másfelől pedig a külső lehetőségek vizsgálatát teszi lehetővé.

- S = erősség
- W = gyengeség
- O = lehetőség
- T = fenyegetettség

Delphi- módszer: a probléma felvetése után a megoldás a gondolatok továbbfűzéséből adódik.

Brainstroming (ötletroham): a probléma felvetése után minden jelentkező ötletet feljegyznek, majd ezeket elemzik.

Versenypiac – sokszereplős

- 1850 előtt klasszikus
- Piaci önszabályozás
- Árak nem alakítják a szereplőt
- Árelfogadó – információ
- Állam csak éjjeliőr, nem szól bele
- Info többször eladható
- Családi vállalat, a tulajdonos felügyel mindenkit
- Nincs kizsákmányolás
- Több áru, mint szolgáltatás
- XX. szd-tól tulajdon és munkafunkció elválik – menedzserek igénybevétele
- Kizsákmányolás lehetősége
- Sokprofilú, diverzifikált
- Több szolgáltatás, mint áru
- Állam beavatkozik, szabályoz
- Táguló információk
- Vegetatív szabályozás (reklám)

Versenyárgyalás (tender)

Nagyobb értékű megrendelésekre szóló ajánlatok versenyszerű elbírálása.

Veszteségkorlátozó megbízás (stop-loss megbízás)

Nyeréséget biztosító vagy veszteséget csökkentő megbízás a tőzsdén. A megbízás pl. így hangzik: "Adjon el 100 darab X részvényt 399-ért, stop-loss". Az ügynök akkor hajtja végre a megbízást, amikor az árfolyam a meghatározott limitre süllyed. Ha az árfolyam a limitált árfolyam alá zuhan, az eladás a következő legkedvezőbb árfolyamon ("best, bestens") történik.

Veszteségminimalizálás

A vállalat stratégiája, ha a piaci ár az átlagköltség alatt, de az átlagos változó költség fölött van. Ekkor azért érdemes termelnie, mert minden változó költsége megtérül és a fix költségből is megtérül valamennyi, attól függően mennyivel magasabb az ár az AVC minimumánál.

Vevő

Az a fizetőképese egyén, aki az adott piacon árut szándékszik vásárolni.

Vevők piaca

Olyan piaci szituáció, amikor a vásárlók a bőséges kínálat folytán döntően befolyásolják az árfolyamot.

Tőzsde szótár by pezo(9910903@citromail.hu)

Vezető bank

Az a bank, amelyik a kibocsátási szindikátuson, konzorciumon belül a legnagyobb felelősséget viseli.

Védővámok

Az állam ezzel a hazai termelők világgazdasági pozícióját kívánja javítani. Védi a hazai termelést és a piacokat, exportpiacok megszerzése, megtartása.

Végkielégítés

Egyszeri, többnyire pénzbeli kártalanítás adós vagy más jogviszony megszüntetésekor. A végkielégítés gyakran történik oly módon, hogy egy nagyrésztvényes átveszi a kisebbségi részvényesek részvényeit a tőzsdei árfolyamot meghaladó áron.

Véletlenszerű ingadozások

Olyan eltérések a gazdaság trendvonalától, amelyek semmilyen szabályszerűséget nem mutatnak.

Vételi (call) opció.

Vásárlási jog szerzése egy árura, devizára, értékpapírra, előre meghatározott, ún. kötési árfolyamon. A vételi jogok birtoklása csak akkor él opciós jogával, ha a kötési árfolyam alacsonyabb, mint a pillanatnyi piaci árfolyam.

Vételi (call) opció..

Vételi (call) opció vásárlója nyilván csak akkor érvényesíti vásárlási jogát (akkor hívja le az opciót), ha lejáratkor az azonnali árfolyam magasabb lesz a kötési árfolyamnál. A vételi opció vásárlója az általa fizetett opciós díj ellenében arra szerez jogot, hogy egy meghatározott árut előre megállapított árfolyamon megvásároljon.

Vételi árfolyam.

A hitelintézet mennyiért hajlandó megvenni.

Vételi árfolyam..

Vételi árfolyam az az ár, amennyiért a pénzügyintézet hajlandó megvásárolni a valutát, az eladási árfolyam pedig, amennyiért hajlandó eladni. A vételi és az eladási árfolyam egyszerű számtani átlagát középárfolyamnak nevezzük.

A hitelintézet mennyiért hajlandó megvenni.

Világbank

Célja elsősorban a fejlődő országok gazdaságainak korszerűsítése, fejlesztési, beruházási tevékenységük hitellel történő finanszírozása. A Világbank által folyósított hitelek visszafizetésére a kormányoknak garanciát kell vállalniuk.

Világgazdaság szereplői

IMF, GAT. EU, IMFA,

Szükségletek és a termelés. Az élet csak bizonyos javak meglétével lehetséges, pl.: levegő, élelem stb. Minden dolognak megvan a maga haszna, fontossága, ami motiválja az embereket arra, hogy szükségleteik kielégítésének érdekében megszerezzenek bizonyos javakat, vagy bizonyos javakért lemondjanak más javakról.

Világgazdasági kapcsolatok

Fő formái:

- Nemzetközi kereskedelem: az áruk nemzetközi cseréje,
- Termelési tényezők: a tőke és a munkaerő nemzetközi áramlása,
- A termelőerők nemzetközivé válása: a technikai, technológiai és tudományos ismeretek nemzetközi áramlása.

A világgazdasági kapcsolatok során követelések és tartozások keletkeznek, amelyek kiegyenlítése a nemzetközi pénzügyi mechanizmus révén történik, amely kiegyenlítése a nemzetközi pénzügyi mechanizmus útján történik

Világkereskedelmi Szervezet - WTO

- 1991 végére dolgozták ki az Uruguay-forduló keretében
- 1993. december 15-én döntöttek a megalapításáról
- 1995 január 1-jén létrejött a WTO, amelynek a GATT fokozatosan átadta a helyét, majd az év végén a GATT megszűnt működni

Vinkulált névre szóló részvény

Olyan névre szóló részvény, amelyet csak a kibocsátó társaság engedélyével lehet harmadik személyre átruházni.

Virágkötvény (flower bond)

Olyan kötvény az USA-ban, amelyet névértékben lehet felhasználni a vagyoadó megfizetésére.

Visszavételezési ár

Az az ár, amelyen a befektetési alapok saját befektetési részjegyeiket visszavásárolják.

Visszkereset

Megtérítési jegy.

Visszlízing

A visszlízing olyan konstrukció, amelynek során a vállalkozás valamely tárgyi eszközét eladja egy lízingtársaságnak, majd azt azonnal lízingbe is veszi.

Viszontleszámítolás

Általában váltók eladását jelenti a hitelintézetek részéről a jegybank felé.

Volatilitás (változékonyság)

Kisebb-nagyobb árfolyam ingadozások viszonylag rövid időszakon belül.

VPOP (vámhatóság)

- Vám
- Import termékek fogyasztási adó két áfája
- Jövedéki adó
- Külföldi rendszámú gépjárművek adója

WACC (súlyozott átlagos tőkeköltség)

Segítségével a várható jövőbeli pénzáramlások jelenértékét kiszámíthatjuk. A WACC a vállalat saját és idegen tőke tulajdonosainak hozamelvárása a tőkeszerkezet szerint súlyozva. A WACC számításához figyelembe kell venni:

- Az összes tőkeforrás hozamigényének megfelelően, annak súlyozott átlagaként kell számítani
- Az adófizetés pénzkiramlását figyelembe kell venni
- Nominális hozamokon kell alapulnia, figyelembe véve a reálhozamokat és az infláció hatását
- Figyelembe kell venni az összes tőketulajdonos által felvállalt specifikus kockázatot
- Minden tőkeelemet piaci értéken kell meghatározni, ami tőketulajdonosok valóságos gazdasági követeléseként jelentkezik

$$WACC = \frac{D}{D+E} * r_D + \frac{E}{D+E} * r_E * (1 - T)$$

D= idegen tőke értéke

E= saját tőke értéke

r_D= idegen tőke kamat költsége

r_E=saját tőke tulajdonosaitól elvárt hozam

T=fizetett nyereségadó/adózás előtti nyereség

Az idegen tőke kamatköltsége a hitelszerződésben meghatározott kamat vagy a kötvénykibocsátásból származó kötelezettség (kockázatmentes kamatláb + hitelkockázati díj)

A saját tőke elvárt hozamát a CAPM model SML egyenlege alapján határozhatjuk meg figyelembe véve a kockázatot.

Ha ismerjük a WACC-t, megvan a szükséges diszkontfaktor, amellyel diszkontálhatjuk a vállalat pénzáramlását.

Wall Street

Az a New York-i utca, ahol a tőzsde található.

Walras törvény

Azt mondja ki, hogy bármely árarány mellett a pénzben kifejezett keresletek összege egyenlő a pénzben kifejezett kínálatok összegével, – feltételezve, hogy a szereplők racionális fogyasztói döntéseiket kívánják realizálni. Azaz soha nem létezhet általában vett elégtelen vagy túlkereslet a gazdaságban (csak részpiacon). A Say-dogma matematikai megfogalmazása.

Walras törvény általánosítása (folyománya)

Ha az m termékes piacon m-1 termék saját piacán egyensúly van, akkor szükségszerűen egyensúly van az m-ik termék saját piacán is.

Warrans - Közraktárjegy

A közraktárak forgalmas kereskedelmi központokban jönnek létre, s nagy mennyiségű, nem romlandó, általában homogén termékek tárolására alkalmasak. A közraktárban elhelyezett áruk ellenében ugyanis a közraktár ún. közraktárjegyét (warrans) állít ki. Az egyik része az árujegy, amely az áru feletti tulajdonjogot bizonyítja, a másik része a zálogjegy, amely a közraktárban elhelyezett áru ellenében felvett kölcsön és járulékai mértékéig zálogjogot biztosít. Az árujegy birtokosa érdekelt az áru kiváltásában, mert a közraktári jegy ellenében kapott kölcsön kisebb összegű, mint az áru.

WTO - Világkereskedelmi Szervezet

- 1991 végére dolgozták ki az Uruguay-forduló keretében
- 1993. december 15-én döntöttek a megalapításáról
- 1995 január 1-jén létrejött a WTO, amelynek a GATT fokozatosan átadta a helyét, majd az év végén a GATT megszűnt működni

1994-ben írták alá Marrakesh-ben. 2 részből áll. Az első, maga a Megállapodás, amit minden résztvevőnek tiszteletben kell tartania. A második az ország- és termékspecifikus kötelezettségvállalásokat tartalmazza. A bázisidőszakok és a kötelezettségek (exporttámogatás, minimális piacrajutás, vámok, csökkentések stb.) meghatározása az országok feladata volt, de egymást joguk volt kritizálni a felülvizsgálatok során.

WTO eltérései a GATT-tól

- WTO alapegyezmény valamennyi pontja minden félre kötelező
- Alapokmánya korszerűbb
- A korábban védett és „szürke” területeken jelentős szigorításokat vezettek be
- Nemzeti szabályok alapján hozott megtorló intézkedések nem alkalmazhatóak a tagországokkal szemben
- Kiemelt célja a fejlődő országok fejlődésének segítése, világkereskedelmi pozíciójuk javítása
- Hatásköre szélesebb, tagjait egyszeres többséggel kötelezhette vámcsökkentésre
- Döntést hozhatnak a világkereskedelem szabályozásának ügyében (vagy elfogadják vagy kilépnek)

A GATT és a WTO mindig sikeresen működött, hiszen a világkereskedelem jelentős bővülésen és liberalizáláson ment át. Működésük eredményeként olyan szabályrendszert sikerült kialakítani, ami a világgazdaság legtöbb országát és a világkereskedelem jelentős részét felöleli.

Yield

-> Hozam.

Zálogjog.

Két típusa van:

- A jelzálog
- Kézizálog.

Jelzálog esetében a zálog tárgya általában ingatlan, bár jelenleg már ingóságon is lehet jelzálogjogot alapítani. Kézizálognál a zálog tárgya mindig valamilyen ingóság. Amennyiben ingóságot terhelnek meg jelzálogjoggal, akkor ezt közjegyzői okiratba kell foglalni.

Zálogjog..

A zálogjog mint biztosíték azáltal keletkezik, hogy az adós zálogszerződésben meghatározott vagyontárgyait a hitelező javára leköti, ezáltal a hitelező fedezetet kap a később esedékessé váló követelésének kielégítéséhez, amennyiben az adós esedékességkor azt nem teljesíti. A zálognak két fajtáját különböztetjük meg, jelzálogot és kézizálogot.

Ha ingatlant zálogosítanak el, akkor jelzálogról beszélünk, a hitelintézet akkor fogadja el a felajánlást, ha:

- Az ingatlan a felajánló tulajdonát képezi
- A tulajdonos rendelkezik: egy (három) hónapnál nem régebbi keltezésű tulajdoni lap másolatával, hivatalos értékbecsléssel, a társtulajdonosok beleegyező nyilatkozatával

Jelzáloggal csak pénzkövetelés biztosítható. A jelzáloggal terhelt ingatlant a zálogjogosult nem veheti birtokba, és

nem szedheti annak hasznát.

Kézizálogjog tárgya ingó vagyontárgy lehet. A zálogtárgyat át kell adni a zálogra jogosultnak, tehát a zálogjogosult birtokába kerül. A kézizálogjog jogosultja köteles a zálogtárgyát képező dolgot megőrizni, és azt a kézizálog megszűnésekor visszaszolgáltatni.

Záloglevél (jelzáloglevél).

Fix kamatozású értékpapír, amely ingatlanra vonatkozó jogot testesít meg teleküznyvi bejegyzés alapján.

Záloglevél (jelzáloglevél)..

A jelzáloglevél olyan változó, vagy állandó kamatozású értékpapír, amelynek értékesítéséből befolyt pénzekből kihelyezett kölcsönök fedezetét ingatlanok jelzálogjogi lekötése alkotja. Zálogleveleket csak az arra feljogosított szakosított hitelintézet bocsáthat ki. A jelzáloglevél bemutatóra, vagy névre szólhat és átruházható. A kibocsátás során szigorú fedezeti szabályokat kell betartani.

Zárlati ellenőr

Hivatalosan kirendelt gazdasági ellenőr vagy gazdasági ellenőrzésre jogosult társaság, amely egy részvénytársaság igazgatótanács javaslatára és közgyűlés határozatára átvizsgálja a részvénytársaság éves zárszámadását.

Záró árfolyam

Folyamatos jegyzésű értékpapíroknak egy tőzsdenap végén elért árfolyama.

Zártkörű hitelek

Zártkörű hitelek, olyan hosszú lejáratú hitelek, amelyekkel meghatározott beruházási terveket finanszíroznak, és a hitellel kapcsolatos adósságszolgálati kötelezettségek teljesítésének lehetőségei közvetlenül kapcsolódnak a projekt pénzáramaihoz.

Gyakori eset, ha az egyébként jövedelmezően gazdálkodó vállalkozások, átmenetileg nem képesek megfelelni, a bankok által támasztott hitelképességi feltételeknek. Ilyenkor a bankok megtehetik, hogy közvetlen tőkejuttatással segítik a vállalkozást. A fejlett pénzügyi kultúrával rendelkező országokban régóta alkalmazzák a kockázati tőkejuttatást. Ilyenkor a bankok nem hitelt nyújtanak a vállalkozásoknak, hanem tulajdonrészt szereznek a vállalkozásban.

Zártvégű alap

A zárt végű befektetési alapok meghatározott időtartamra (házánkban ált. 3, vagy annál több évre) jönnek létre, s az alapok induló tőkéje az élettartam alatt nem csökkenhet. A zárt végű befektetési jegyeket a tőzsdére be kell vezetni.

A zártvégű alapokat az alapkezelő a kibocsátás után bevezeti a tőzsdére. Az alap jegyeivel a kereskedés a tőzsdén zajlik. Vásárlási/eladási megbízásokat tőzsdetag brókercégeknek lehet adni. A zártvégű alap kezelőjének nem kell naponta megállapítania és közzétennie a befektetési jegyek nettó eszközértékét (a befizetések értéke, csökkentve az alapkezelő költségeivel és kötelezettségeivel), ezért, illetve az alacsony likviditás (forgalom) miatt az árfolyam gyakran jelentősen eltér a nettó eszközértéktől.

A lejáratú idő előtt, illetve a befektetési alap felszámolása előtt nem váltható vissza, személyi jövedelemadó kedvezményt a zártvégű befektetési jegy tulajdonosát illeti meg.

Zero cupon bond

-> Kamatszelvény nélküli kötvény.

Zsiróforgalom

Készpénz nélküli fizetési forgalom; fizetés bankok közötti átírással.

Zsiróközpont

Készpénz nélküli fizetési forgalmat kríling elszámolás révén lebonyolító pénzügyintézet.

Zsirószámla

Hitelintézetnél nyitott számla, amelyen keresztül készpénz nélküli forgalom bonyolítható le.